វចនានុក្រមធម្មបទ

ភាគទី២

ក-ន

ព្រះទេពសត្ថា **កឹម - ទូរ** (ចន្ទមង្គលោ)

ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រុងភ្នំពេញ

រៀបរៀង

បោះពុម្ពលើកទី ៣ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ព.ស. ២៥៣៨   គ.ស. ១៩៩៤

PADANUKRAM DHAMMAPADA

Volume II

by

Phreah Tepsatha KIM TU
Member of the Tripitaka Committee
of the Buddhist Institute

3rd Edition 2000 Copies

PHNOM PENH

Published by Buddhist Institute

1994

សេចក្ដីបញ្ជាក់

ចំពោះការបោះពុម្ពឡើងវិញ

សៀវភៅ " បមានុក្រមធម្មបទ " នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ដោយមានការឧបត្ថម្ភពីអង្គការជំនួយសូតូស្ទ្យជប៉ុន Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC) និងមូលនិធិនៃតូយ៉ូតា (The Toyota Foundation) ។

គោលបំណងនៃការបោះពុម្ពឡើងវិញ ហើយចែកផ្សាយទូលាយទៅដល់មូលដ្ឋាន គឺសំដៅ :

- ផ្ដល់អោយសិស្ស និងគ្រូ មានឧបករណ៍សំរាប់ស្រាវជ្រាវយ៉ាងល្អប្រសើរ ដើម្បីរៀន និងបង្រៀន ពោលគឺ មានមធ្យោបាយបកប្រែបាលីមកជាខ្មែរដោយខ្លួនឯងបានត្រឹមត្រូវ និងឆាប់រហ័ស ។

- រក្សាមរតកវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រសាសនា អក្សរសាស្ត្រជាតិអោយគង់វង្សឡើងវិញ និងរីកចំរើន ។

- ពង្រីកចំណេះចេះដឹងទូទៅខាងភាសាបាលី ដែលជាចំណែកមួយជួយទ្រទ្រង់ភាសា អក្សរសាស្ត្រ និងការប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនា ក្នុងភាពបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវ ក្នុងចំណោមពុទ្ធមាមកជន ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅជនបទ ។

ការបោះពុម្ពក្នុងគ្រាទី ២ នេះ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រក្សាអត្ថន័យខ្លឹមសារ ព្រមទាំងអារម្ភកថារបស់អ្នករៀបរៀងទាំងស្រុង ហើយបោះពុម្ពផ្សាយតាមភាគនីមួយៗ ជាបន្តបន្ទាប់ ។

សូមឧទ្ទិសសៀវភៅ " បមានុក្រមធម្មបទ " នេះ ចំពោះការរីកចំរើនស្ថានពិសិក្សា, ស្ថានពីស្រឡាញ់ និង លើកស្ទួយអក្សរសាស្ត្រជាតិ ហើយជា

សេចក្តីបញ្ជាក់

ចំពោះការបោះពុម្ពឡើងវិញ

សៀវភៅ " បមានុក្រមធម្មបទ " នេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ដោយមានការឧបត្ថម្ភពីអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន Japan Sotoshu Relief Committee (JSRC) និងមូលនិធិនៃតូយ៉ូតា (The Toyota Foundation) ។

គោលបំណងនៃការបោះពុម្ពឡើងវិញ ហើយចែកផ្សាយទូលាយទៅដល់មូលដ្ឋាន គឺសំដៅ :

- ផ្តល់អោយសិស្ស និងគ្រូ មានឧបករណ៍សំរាប់ស្រាវជ្រាវយ៉ាងល្អប្រសើរ ដើម្បីរៀន និងបង្រៀន ពោលគឺ បានមធ្យោបាយបកប្រែបាលីមកជាខ្មែរដោយខ្លួនឯងបានត្រឹមត្រូវ និងឆាប់រហ័ស ។

- រក្សាមរតកវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រសាសនា អក្សរសាស្ត្រជាតិ អោយគង់វង្សឡើងវិញ និងរីកចំរើន ។

- ពង្រីកចំណេះចេះដឹងទូទៅខាងភាសាបាលី ដែលជាចំណែកមួយជួយទ្រទ្រង់ភាសា អក្សរសាស្ត្រ និងការប្រតិបត្តិពុទ្ធសាសនា ក្នុងភាពបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវ ក្នុងចំណោមពុទ្ធមាមកជន ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅជនបទ ។

ការបោះពុម្ពក្នុងគ្រាទី ២ នេះ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ រក្សាអត្ថន័យខ្លឹមសារ ព្រមទាំងអារម្ភកថារបស់អ្នករៀបរៀងទាំងស្រុង ហើយបោះពុម្ពផ្សាយតាមភាគនីមួយៗ ជាបន្តបន្ទាប់ ។

សូមឧទ្ទិសសៀវភៅ " បមានុក្រមធម្មបទ " នេះ ចំពោះការរីកចំរើនស្ថានពិសិក្សា, ស្ថានពីស្រឡាញ់ និង លើកស្ទួយអក្សរសាស្ត្រជាតិ ហើយជា

ពិសេស ស្មារតីបង្រួបបង្រួមជាតិ ដើម្បីសុខសន្តិភាពដ៏ស្ថិតស្ថេរ នៅកម្ពុជា ។

សូមព្រះពុទ្ធសាសនា បានចំរើនរុងរឿងស្ថិតស្ថេរ ជាស្ថាពរ !

សូមជនានុជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋ បានចំរើនល្អតលាស់ដុះដាលដោយវិជ្ជា និងវិបុលសុខគ្រប់ប្រការ ហើយរួបរួមគ្នាកសាងប្រទេសជាតិ និងលើកស្ទួយព្រះពុទ្ធសាសនា អោយបានរីកចំរើនជាភិយ្យោភាព តរៀងទៅ !

ដោយអានុភាពនៃកុសលកម្មនេះ សូមអោយវិញ្ញាណក្ខន្ធ របស់ព្រះគ្រូ សិរីសោភ័ណ កិម ទូរ បានសំរេចឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន និង អង្គការតូយ៉ូតាហ្វោនដេហ្សិន ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភយ៉ាងឧត្តុង្គឧត្តមដល់ការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ព.ស ២៥៣៨ គ.ស ១៩៩៤

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ごあいさつ

この本は、

トヨタ財団

からの御寄付により、曹洞宗国際ボランティア会によって印刷されました。

この本が、日本とカンボジアの人々との友情のきずなとなり、カンボジアの文化発展に貢献できれば幸いです。

ACKNOWLEDGEMENT

This book has been printed by Japan Sotoshu Relief Committee with the contribution from

THE TOYOTA FOUNDATION

We pray that this book would contribute to the friendship with Cambodian people and their cultural preservation.

និវេទនកថា

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយអង្គការជំនួយសូតូស៊ូជប៉ុន (JSRC) ដោយបានការឧបត្ថម្ភពី

មូលនិធិ តូយ៉ូតា

យើងខ្ញុំអធិដ្ឋាន សូមអោយសៀវភៅនេះ បានជាវិភាគទានរក្សាមិត្តភាព ជាមួយប្រជាជនកម្ពុជា និងថែរក្សាសម្បត្តិវប្បធម៌របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។

អារម្ភកថា

សៀវភៅបទានុក្រមធម្មបទភាគទី២នេះ ខ្ញុំបានរៀបរៀងហើយស្រេច តាំងពីឆ្នាំ១៩៥១ម្ល៉េះ បំរុងនឹងឱ្យឡើងកាន់ពុម្ពក្នុងរវាងបន្ទាប់គ្នានឹងបទានុក្រមធម្មបទភាគទី១ដែរ ប៉ុន្តែមិនស្រេច ដោយមានឧបសគ្គចូលមកបង្អាក់ដំណើរ បានជានាំឱ្យយឺតយូររហូតមកដល់ពេលនេះវិញ ។ ការបោះពុម្ពភាគទី២នេះ ក៏ដោយសារលោកជាសិក្ខាកាមកុលបុត្រ ទាំងភិក្ខុ ទាំងសាមណេរ ដែលធ្លាប់បានយកភាគទី១ ទៅអាន សិក្សាហើយ ឃើញថាមានប្រយោជន៍ ដ៏សំខាន់ក្នុងវិធីរៀនភាសាបាលី ក៏នាំគ្នាទន្ទឹងចាំមើលភាគទី២ និងភាគទី៣ទៀត ។ ដោយអាស្រ័យហេតុនេះឯង ដែលនាំឱ្យខ្ញុំអត់ទ្រាំពុំបាន ក៏ខំពិនិត្យរៀបចំសំណៅនោះ រួចហើយប្រគល់ឱ្យទៅគេចាត់ការបោះពុម្ព ដើម្បីបំពេញបំណងរបស់អស់លោកអ្នកត្រូវការ ។

ឯយោបល់ និង គោលបំណងរបស់ខ្ញុំក្នុងការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ យ៉ាងណាៗនោះ ខ្ញុំបានពណ៌នាទុកក្នុងអារម្ភកថាភាគទី១ រួចហើយ ។ ក្នុងទីនេះ គ្រាន់តែប្រាប់ថា មេពាក្យដែលប្រែក្នុងភាគទី២នេះ គឺកំណត់ពីអក្សរ ក ដល់ និ, ដល់ទៅភាគទី៣ ខាងមុខ ពីអក្សរ បិ ដល់ បា ។ អ្នករៀន កាលបើបានមើលបាលីក្នុងធម្មបទទាំង៨ភាគ ភាគណាមួយ ឃើញស័ព្ទណាដែលទើសទាក់ នឹងគំនិតរបស់ខ្លួន មិនយល់ពាក្យប្រែ និងធាតុ, បច្ច័យ ឬ វិគ្គហៈ ។ល។ ចូរបើករកតាមលំដាប់បទអក្សរទៅ គង់នឹងប្រទះឃើញភ្លាមៗ ទាន់ចិត្តបំណងរបស់ខ្លួន ។

មួយទៀត សូមអស់លោកដែលត្រូវការប្រែស័ព្ទនិមួយៗ តោងលៃពព្រួវទៅតាមដំណើរសេចក្តីក្នុងរឿងនោះៗផង កុំប្រកាន់យកតែមួយបែប ពីព្រោះ ក្នុងសៀវភៅនេះ ហេនបាលីខ្លះប្រែតែមួយយ៉ាង ខ្លះប្រែច្រើនយ៉ាង

ដូចជា អនុភវតិ<អនុ+ភូ+អ+តិ = បើប្រែតាមរូបពុទ្ធពទ និងធាតុថា" កើតតាម ឬបានតាម, កើតរឿយៗ ឬមានរឿយៗ" អភិភវតិ< អភិ+ភូ+អ+តិ = បើប្រែតាមរូបពុទ្ធពទ និងធាតុថា" កើតចំពោះ ឬមានចំពោះ" ប៉ុន្តែគេមិនសូវប្រែដូច្នេះទេ ពីព្រោះដោយអំណាចស័ព្ទជាបុព្វបទនៅសង្កត់ពីខាងមុខ អាចបំបែរធាតុឱ្យប្រែផ្សេងពីនេះគឺ អនុភវតិ ថា" រង " ថា" សោយ", អភិភវតិ ថា" គ្របសង្កត់, ជិះជាន់, រំលោភ " ដូច្នេះវិញ ។ បទដទៃក្រៅពីនេះ ដូចយ៉ាងកិរិយាស័ព្ទក្តី នាមស័ព្ទជាបទសមាសក្តី តទ្ធិតក្តី សាធនកិតកៈក្តី គប្បីរៃលេកប្រែអនុវត្តទៅតាមដំណើរសេចក្តីក្នុងផ្ទៃរឿងនោះៗ ដូចគ្នាដែរ ។ មួយវិញទៀត អ្នកដែលមានយោបល់យល់ច្រើន មិនសូវមើលទាក់ក្នុងវិធីប្រែប្រយោគបាលី ហើយអាចប្រែដោយរួសរាំរទៅបាន អាស្រ័យដោយអង្គ ៣ យ៉ាង គឺ ១ . ចាំយល់បាលីវេយ្យាករណ៍ច្រើន, ២ . យល់របៀបបាលីដែលគេរៀងទៅជាប្រយោគមួយៗ ក្នុងវាចកៈទាំង៩ មានកត្តុវាចកៈជាដើម, ៣ . យល់ដំណើរសេចក្តីក្នុងផ្ទៃរឿងនោះៗ ជាក់ច្បាស់; បណ្តាអង្គទាំង៣យ៉ាងនេះ បើអ្នកប្រែខ្វះអង្គណាមួយហើយ មិនអាចនឹងប្រែឱ្យត្រឹមត្រូវរស់ជើង ទៅបាន រមែងមានការភ្លាត់ខុសខ្លះមិនខាន បើមិនច្រើនក៏តិចដែរ ។

ការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ខ្ញុំមិនមែនប្រកាន់ថានឹងបានផុតភ្លាំងភ្លាត់ផុតឆ្គងសោះនោះទេ គង់មានខ្លះ ព្រោះការធ្វើរបៀបបែបនេះ ស្ទើរតែហួសវិស័យរបស់ខ្ញុំទៅហើយ ហេតុនេះ ខ្ញុំសុំផ្ញើសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់ គ្រប់បទណានិមួយ ដោយប្រែក្រែងគំនិតខ្ញុំដើរទៅមិនដល់នោះ ចំពោះលោកជាវេយ្យាករណបណ្ឌិត ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ និងអនាគត សូមឱ្យជួយតម្រង់ដោយសុទ្ធចិត្តផង តែកុំមើលរិះគន់ដោយអសុទ្ធចិត្ត ជាហេតុនាំឱ្យវិនាសប្រយោជន៍ ព្រោះថា ក្នុងលោកទាំងមូល តាមតែកិច្ចការអ្វីក៏ដោយ អ្នកធ្វើរមែងតែមានការភ្លាំងភ្លាត់ខុសខ្លះ ជាធម្មតា ឯការគ្មានភ្លាត់ខុសសោះនោះ ចំពោះតែអ្នកដែលមិនធ្វើអ្វីប៉ុណ្ណោះ ។

ទីបំផុតនៃអារម្ភកថានេះ ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលដែលកើតអំពីកម្លាំងព្យាយាមក្នុងការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ជូនចំពោះលោកជាបុព្វការីទាំងឡាយ មានមាតាបិតារបស់ខ្ញុំជាដើម ។ ដោយអានុភាពនៃកុសលនេះ សូមឱ្យអស់លោកជាបុព្វការីទាំងអំបាលនោះ បានសម្រេចឥដ្ឋផលវិបុលផលគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាត ! សូមឱ្យប្រជាជនក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូលបានសន្តិភាព ព្រមទាំងបានចម្រើនលូតលាស់ដុះដាលដោយវិទ្យា និងវិបុលសុខគ្រប់ប្រការ កុំបីឃ្លាតក្លាយទៅជាប្រការដទៃឡើយ ! ។

វត្តឧណ្ណាលោម, ថ្ងៃពុធ ៦ រោច ខែបឋមាសាឍ ឆ្នាំម្សាញ់ បញ្ចស័ក

ព.ស. ២៤៩៦ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១ កក្កដា គ.ស. ១៩៥៣

ព្រះទេពសត្ថា **ភិម . គួរ** (ធម្មបង្គោ)

អក្សរសង្ខេប

ប្រើក្នុងបទានុក្រមធម្មបទនេះ

វិ.ស.អ.	គឺ	វិសេសនសព្ទនាមអនិយមៈ
អ.ស.	-	អព្យយសព្ទនាម
កិ.វិ.	-	កិរិយាសព្ទវិសេសនៈ
ប. សំ.	-	បកតិសំខ្យា
បូ.សំ.	-	បូរណសំខ្យា
បុំ.	-	បុំលិង្គ
ឥ.	-	ឥត្ថីលិង្គ
នបុំ.	-	នបុំសកលិង្គ
គុ.	-	គុណ ឬ គុណនាម
កិ.	-	កិរិយា ឬ កិរិយាសព្ទ
អ.	-	អព្យយកិរិយា ឬ អព្យយសព្ទ
វិ.ស.និ.	-	វិសេសនសព្ទនាមនិយមៈ
និ.	-	និបាត
កា. ស.	-	កាលសត្តមី
ឥ. អា.	-	ឥ. អាគម
ហ.អា.	-	ហ. អាគម
ស.អា.	-	ស.អាគម
អា.ឥ.	-	អា.ឥត្ថីលិង្គ
ក.ស.	-	ក.សកត្តៈ

អា.និ.	គឺ	អាលបននិបាត	យ. វិ.	គឺ	យោជនាវិន័យ
សិ.វិ.	-	សិ. វិភត្តិ	បុ. ស.	-	បុរិសសព្វនាម
តិ.វ.	-	តិ. វត្តមានា	អ. និ.	-	អព្យយនិបាត ឬ មោនត្ថវាចកនិបាត
តុ.ប.	-	តុ.បញ្ចមី	កា. និ.	-	ការណត្ថវាចកនិបាត
ឯយ្យ.ស.	-	ឯយ្យ.សត្តមី	លិ. វិ.	-	លិង្គវិបល្លាស
អ. បរោ.	-	អ. បរោក្ខា	ក. ក.	-	កត្តុរូប កត្តុសាធន
អា. ហី.	-	អា. ហីយត្តនី	ស. ត.	-	សមាសរូប តស្សីលសាធន
ឦ - អជ្ជ.	-	ឦ - អជ្ជត្តនី	អា. ន.	-	អាលបននាម
ស្សតិ.ភ.	-	ស្សតិ.ភវិស្សន្តិ	បុ. និ.	-	បុច្ឆនត្ថវាចកនិបាត
ស្សា.កា.	-	ស្សា. កាលាតិបត្តិ			
និ. អា.	-	និគ្គហិត អាគម			
វិ.	-	វិគ្គហៈ			
សំ. ស.	-	សំខ្យាសព្វនាម			
ឧ. ស.	-	ឧបសគ្គ			
យ. អភិ.	-	យោជនាអភិធម្មត្ថវិភាវិនី			
អ. សុ.	-	អដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក			
ដី. វិ.	-	ដីកាវិសុទ្ធិមគ្គ			
អ. វិ.	-	អដ្ឋកថាវិន័យ			
ណិក.ស.	-	ណិក. សកត្ថៈ			
អ. ន.	-	អសាធារណនាម			
ត្ថ - ហី.	-	ត្ថ. ហីយត្តនី			
អភិ. សុ.	-	អភិធានប្បទីបិកាសូចិ			

បទានុក្រមធម្មបទ

ក

កកុដបាទ គុ. [កកុដ+បាទ] មានជើងដូចជាជើងនៃព្រាប; វិ. **កកុដស្ស បាទា> កកុដបាទា, កកុដបាទា ឥវ បាទា យេសំ តានិ> កកុដបាទានិ** ។

កកុធរុក្ខ បុំ. [កកុធ+រុក្ខ] ដើមនៃថ្លាន់, ដើមថ្លាន់ ។

កកុសន្ធ អ.ន. ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ។

កក្កដក បុំ. [ក+កដ+អ+ក.ស.] សត្វហោមនូវភ្លៀង (ក្តាម); វិ. **កំ វស្សំ កដតីតិ> កក្កដកោ** ។

កក្កស គុ. [ករ+អស] អាក្រក់, ច្រគោះ, គ្រោតគ្រាត (វិ. **កិព្វិសំ ករោតីតិ> កក្កសោ**) ។

កក្ខល គុ. [កក្ខ+អល] រឹង, រឹងរូស, អាក្រក់,... ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជា...រឹងរូស ។ - **កម្ម** នបុំ. កម្មដ៏រឹងរូស, អំពើដ៏អាក្រក់ ។ ប្រើជា **កក្ខឡ** ក៏មាន ។

កង្ខា ឥ. [កង្ខ+អ+អា.ឥ.] សេចក្តីសង្ស័យ; វិ. **កង្ខនំ> កង្ខា** ។ ធម្មជាតិជាគ្រឿងសង្ស័យ; វិ. **កង្ខតិ ឯតាយាតិ> កង្ខា** ។ - **ឆេទន** នបុំ. កិរិយាកាត់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ។

កចវរ បុំ. [កច+វរ+អ] សម្រាម (វិ. **នានាវិធេ សង្ការេ រាសិករណវសេន កចតិ ពន្ធតីតិ> កចោ, សោ ឯវ**

ឥច្ឆិតព្វោតិ> **កចវរោ**) ។ - **ឆឌ្ឌក**, **កា**, គុ. សម្រាប់ចាក់ចោលនូវសម្រាម, អ្នកចាក់ចោលនូវសម្រាម; វិ. **កចវរំ ឆឌ្ឌេតីតិ> កចវរឆឌ្ឌិកា** ។ - **រាសិ** ពុំ. គំនរនៃសម្រាម ។

កច្ចាន អ.ន. [កច្ច+ណាន] ភិក្ខុជាពូជពង្សនៃកច្ចៈ (ភិក្ខុឈ្មោះកច្ចៈ); វិ. **កច្ចស្ស អបច្ចំ> កច្ចានោ** ។ **អបច្ច** = កូន, កូនចៅ, ជាសាធារណនាម នបុំ.

កច្ចិ ពុ. និ. និបាតប្រាប់សេចក្ដីសួរ, ដណ្ដឹង ប្រែថា «ឬ,ដែរឬ,មេឬ, ខ្លះដែរឬ» ។

កច្ឆ ពុំ., នបុំ. [កច+ឆ] ប្រទេសដែលជនចង (ក្បិន, កន្ទុយក្បិន, ក្លៀក); វិ. **កចិយតិ ពន្ធិយតីតិ> កច្ឆោ, កច្ឆំ** ។

កច្ឆប ពុំ. [កច្ឆ+បា+ក] សត្វផឹក (នូវទឹក) តាមក្លៀក (អណ្ដើក); វិ. **កច្ឆេន (ឧទកំ) បិវតីតិ> កច្ឆបោ** ។ - **ណី** នបុំ. ពងនៃអណ្ដើក, ស៊ុតនៃអណ្ដើក ។

កច្ឆុ នបុំ. [កស+ឆុ] រោគជាពពាធីរអេះ (ក្អារ, ខ្ទាំ) នៃជន (រមាស់, ខ្ទើរ); វិ. **កសន្តិ វិលេខន្តិ ឯត្ថាតិ> កច្ឆុ** ។ - **បរិកិណ្ណ** គុ. ដេរដាសដោយរមាស់, គ្រៀកគ្រាតដោយរពេស ។ - **ចុណ្ណ** នបុំ. ពារិតនៃខ្ទេ, ផង់នៃខ្ទេ ។

កញ្ចនថូប ពុំ. [កញ្ចន+ថូប] ស្តូបជាវិការៈនៃមាស ឬ ស្តូបដែលជនធ្វើ

ហើយដោយមាស; វិ. **កញ្ចនស្ស វិការោ ថូបោ> កញ្ចនថូបោ, កញ្ចនេន កតោ វា ថូបោ> កញ្ចនថូបោ** ។ ប្រើជា **កាញ្ចន** ក៏មាន ។

កញ្ជិក នបុំ. [ក+អញ្ជ+ឥក] ទឹកបាយ, បាយចុងអង្ករ ។ - **តេល** នបុំ. ទឹកបាយនិងប្រេង, ប្រេងដ៏លាយដោយទឹកបាយ ។ - **មត្ត** គុ. វត្ថុត្រឹមតែទឹកបាយ, វត្ថុត្រឹមតែទឹកបាយចុងអង្ករ ។

កដកដាយតិ កិ. [កដកដ+អាយ+តិ.វ.] ប្រព្រឹត្តនូវសម្លេងថាកដកដៈ ។

កដច្ឆុ ពុំ. [កដ+ឆុ] វែក, ស្លាបព្រា ។ - **ភិក្ខា** ឥ. បាយមានវែកជាប្រមាណ, បាយមួយវែក ។ - **ភិក្ខាទានវត្ត** ពុំ. អំណាចនៃកិរិយាឱ្យនូវបាយមួយវែក ។ - **ភិក្ខាមត្តទាន** នបុំ. កិ.ឱ្យនូវវត្ថុត្រឹមតែបាយមួយវែក ។ - **ភិក្ខាមត្ត** គុ. វត្ថុត្រឹមតែបាយមួយវែក, វត្ថុមានបាយមានវែកមួយជាប្រមាណ ។ - **មត្ត** គុ. ត្រឹមតែមួយវែក, មានវែកមួយជាប្រមាណ ។

កដសារក ពុំ. [កដ+សរ+ណ្វុ] កន្ទេល, កន្ទេលផែង, ផែប ។

កដាហក អ.ន. បុរសឈ្មោះ កដាហក, ទាសៈ(ខ្ញុំ)ឈ្មោះកដាហកៈ ។ - **ជាតក** នបុំ. ជាតកដីបណ្ឌិតកំណត់ដោយទាសៈឈ្មោះកដាហកៈ ។

កដិ ឥ. [កដ+ឥ] ធម្មជាតិដែលគេបិទបាំងដោយវត្ថុមានសំពត់ជាដើម (ចង្កេះ, ត្រគាក); វិ. **កដ្យតេ អាវរិយតេ វត្ថាទីហីតិ> កដិ** ។ - **ប្បទេស** ពុំ. ប្រទេសនៃចង្កេះ ។ - **ប្បមាណ** នបុំ. ប្រមាណនៃចង្កេះ, ប្រមាណត្រឹមចង្កេះ, គុ. មានចង្កេះជា

ប្រមាណ ។

កដុក គុ. [កដ+ណ្ហុ] ហឹរ, ហឹរក្តៅ, ផ្សាក្តៅ, ក្តៅផ្សា ។ - **ភណ្ឌ** នបុំ. ភណ្ឌៈដ៏ហឹរក្តៅ, ភណ្ឌៈក៏ក្តៅផ្សា, គ្រឿងទេស ។ - **វិបាក** គុ. មានវិបាកដ៏ក្តៅផ្សា, មានផលដ៏ផ្សាក្តៅ ។ - **ប្បភេទន** គុ. មានប្រេងជាគ្រឿងបែកមួមៅដ៏ផ្សាក្តៅ (ចុះព្រេងដ៏ផ្សាក្តៅ) ។ - **ប្ផល** គុ. មានផលដ៏ផ្សាក្តៅ ។

កដ្ឋ នបុំ. [កាស ឬកស+ត] ធម្មជាតុងរឿងដោយភ្លើង ឬ ធម្មជាតវិនាសដោយភ្លើង (ឈើ, ឧស); វិ. **កាសតេ អគ្គិនា ទិប្បតេតិ> កដ្ឋំ, កសតិ អគ្គិនា វិនាសតីតិ វា> កដ្ឋំ** ។ - **កលិង្គរ** នបុំ. ឈើនិងអង្កត់ឧស (អង្កត់ឧស) ។ - **ខណ្ឌ** នបុំ. កំណាត់នៃឈើ ។ - **អង្គុរក្ខ** ពុំ. ពើជាអវយវៈនៃឧស ។ - **ត្ថរ** គុ. ទីជាទីក្រាលដោយឈើ, កម្រាលជាវិការៈនៃឈើ ។ - **បាទុកា** ឥ. ទ្រនាប់ជើងជាវិការៈនៃឈើ, ស្បែកជើងជាវិការៈនៃឈើ ។ - **វាហនរាជ** ពុំ. ស្តេចព្រះនាមកដ្ឋវាហនៈ ។ - **ហត្ថី** ពុំ. ដំរីជាវិការៈនៃឈើ; វិ. **កដ្ឋស្ស វិការោ ហត្ថី> កដ្ឋហត្ថី** ។ ដំរីដែលគេធ្វើហើយដោយឈើ; វិ. **កដ្ឋេន បកតោ ហត្ថី> កដ្ឋហត្ថី** ។ - **ហារិកា** ឥ. [ហរ+ណ្វុ+ឥ.ភា.+អា.ឥ.] អ្នកនាំទៅនូវឈើ, អ្នកនាំទៅនូវឧស; វិ. **កដ្ឋានិ ហរតីតិ> កដ្ឋហារិកា** ។ - **ហារិយជាតក** នបុំ. ជាតកដ៏បណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយបុគ្គលអ្នកនាំទៅនូវឧស ។

កឌ្ឍន្ត គុ. [កឌ្ឍ+អ+អន្ត] កាលទាញទៅ, កាលឃឹត, កាលកន្ត្រាក់ ។

កឌ្ឍិ តិ. [កឌ្ឍ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ទាញហើយ, ឃឹតហើយ, កន្ត្រាក់ហើយ ។

កឌ្ឍិតុំ អ. [កឌ្ឍ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីទាញទៅ, ដើម្បីឃឹត, ដើម្បីកន្ត្រាក់ ។

កណិការ ពុំ. [កណ+ករ+ណ] ឈើកណិការ, ផ្កាកណិការ; វិ. **អគន្ធបុប្ផតាយ អក្ខានំ កណិជ្ជំ ករោតីតិ> កណិ. ការោ** ។ - **បុប្ផរាសិ** ពុំ. គំនរនៃផ្កាកណិការ ។

កណេរុកា ឥ. [កណេ+ឥរុ+ក.ត.+អា.ឥ.] មេដំរី ។ ប្រើជា **ករេណុកា** ក៏បាន ។

កណេរុ ពុំ. [កណេ+ឥរុ] ដំរី, ដំរីញី (ន័យខ្លះថា ឥ. ដំរី) ។ - **បិដ្ឋ** នបុំ. ខ្នងនៃដំរី, ខាងក្រោយនៃដំរី ។

កណ្តក ពុំ. បន្លា, ឈើមានបន្លា ។ - **ឧទ្ធរណ** នបុំ. [ឧ+ធរ+យុ] កិ.ដកចេញនូវបន្លា, កិ.ដោះនូវបន្លា ។

កណ្ឌក អ.ន. សេះឈ្មោះកណ្ឌកៈ ។

កណ្ឌ នបុំ. [កណ+ឌ] វត្ថុជាគ្រឿងដែលជនបាញ់ទៅ (ព្រួញ, កូនសរ); វិ. **កណីយតេ ខិបិយតេ ឯតេនាតិ> កណ្ឌំ** ។

កណ្ឌុវណដ្ឋាន នបុំ. [កណ្ឌុវណ+ឋាន] ទីជាទីរមាស់, ទីជាទីតាំងនៃកិ. រមាស់ (ខ្លះថា ពិការដំបៅដ៏រមាស់); **កណ្ឌុវណ**<កណ្ឌូ+យុ, ផ្លាស់អូនៃកណ្ឌូ>ឧវ, ផ្លាស់យុ>អន>អណ ។

កណ្ឌុវន្តិ គុ. ឥ. [កណ្ឌូ>កណ្ឌុវ+អន្ត+ឦ] កាលរមាស់, កាលឡាំ ។

កណ្ណ ពុំ. [ករ+ណ] អវយវៈជាគ្រឿងស្ដាប់ ឬឮនៃជន (ត្រចៀក ឬស្លឹកត្រចៀក); វ. ***កណ្ណតិ សុណាតិ ឯតេនាតិ> កណ្ណោ*** ។ កន្លែងខ្លះប្រែថា «ជ្រុំ, ជាយ, ជ្រុង ។ ‑ **ចូឡិកា** ឥ. គុម្ពនៃត្រចៀក, គល់នៃត្រចៀក ។ ‑ **នាសា** ឥ. ត្រចៀកនិងច្រមុះ ។ ‑ **បិដ្ឋិ** ឥ. ខ្នងនៃត្រចៀក ។ ‑ **មូល** នបុំ. ប្រទេសជាទីតាំងនៃត្រចៀក, ជិតនៃត្រចៀក, គល់នៃត្រចៀក ។ ‑ **វិជ្ឈនមង្គលាទិ** តុ. (មង្គល) មានមង្គលជាទីចោះនូវត្រចៀកជាដើម, បានមង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើក្នុងកាលជាទីចោះនូវត្រចៀកជាដើម ។ ‑ **វិជ្ឈនមង្គល** នបុំ. មង្គលជាទីចោះនូវត្រចៀក ។ ‑ **សក្ខលិ** ឥ. គុម្ពនៃត្រចៀក ។ ‑ **សោត** នបុំ. ប្រហោងនៃត្រចៀក, រន្ធនៃត្រចៀក ។

កណ្ណិកា ឥ. [កណ្ណ+ណិក] ហោជាង, ជព្វា ។ ‑ **មណ្ឌល** នបុំ. កណ្ដាលនៃហោជាង ។ ‑ **វឌ្ឍកី** ពុំ. ជាងសំរាប់ធ្វើនូវហោជាង ។ ‑ **ពទ្ធ** តុ. ដែលបុគ្គលចងឱ្យជាចង្កោម, ជាប់គ្នាដោយចង្កោម ។ ‑ **អារោបនទិវស** ពុំ, នបុំ. ថ្ងៃជាទីលើកឡើងនូវហោជាង ។

កណ្ណិការ ពុំ. [កណ្ណ+ករ+ណ] ដើមកណិការ, ផ្កាកណិការ (វ. ចូរមើល «កណិការ») ។ ‑ **បុប្ផទាមសទិស** តុ. ប្រាកដស្មើដោយកម្រង (ចង្កោម, ភួង) នៃផ្កាកណិការ ។ ‑ **បុប្ផបទុមបុប្ផាទិ** តុ. (ផ្កា) មានផ្កានៃកណិការនិងផ្កានៃឈូកជាដើម ។

កណ្ហ តុ. [កស ឬ កុ+ណ្ហ] ខ្មៅ, គោឈ្មោះកណ្ហៈ ។ ‑ **ឧសភជាតក** នបុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ដោយគោឧសភឈ្មោះកណ្ហៈ ។

កណ្ហាជិនាសទិស តុ. [កណ្ហាជិនា+សទិស] ប្រាកដស្មើដោយកុមារីឈ្មោះកណ្ហាជិនា ។

កត តុ. [ករ+ត] គឺ...ធ្វើហើយ; វ. ***ករិយិត្ថាតិ > កតោ, កតា, កតំ*** ។ ‑ **ឧបដ្ឋាននិស្សន្ទ** ពុំ. វិបាកជាគ្រឿងហូរចេញនៃកិ. បំរើគឺ....ធ្វើហើយ, អានិសង្សនៃកិ.បំរើគឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **កម្មវស** ពុំ. អំណាចនៃកម្មគឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **កម្ម** នបុំ. កម្មគឺ...ធ្វើហើយ; តុ. មានកម្មគឺ....ធ្វើហើយ, មានកម្មធ្វើហើយ ។ ‑ **កល្យាណ** តុ. មានកម្មគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់ធ្វើហើយ, មានអំពើដ៏ល្អធ្វើហើយ ។ ‑ **កិច្ច** តុ. មានកិច្ចធ្វើហើយ ។ ‑ **កិរិយោ** ឥ. កិរិយាគឺ...ធ្វើហើយ ។ ‑ **គន្ធបរិភណ្ឌ** តុ. មានកិ.ព្រោះព្រំដោយវត្ថុមានក្លិនធ្វើហើយ ។ ‑ **ចិត្តក** តុ. មានវិចិត្រធ្វើហើយ, មានកម្មដ៏វិចិត្រគឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **ចិត្តកម្ម** តុ. មានកម្មដ៏វិចិត្រគឺ...ធ្វើហើយ, មានគំនូរធ្វើហើយ ។ ‑ **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ....គឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ....ជា...គឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **ទាន** នបុំ. ទានគឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **និយាម** ពុំ. ហេតុជាគ្រឿងកំណត់នៃ.....គឺ....ធ្វើហើយ, ចំណាំនៃ....គឺ....ធ្វើហើយ ។ ‑ **បច្ចុគ្គមន** តុ. មានកិ.ក្រោកទទួលធ្វើហើយ; វ. ***កតំ បច្ចុគ្គមនំ យេន សោ> កតបច្ចុគ្គមនោ*** ។ ‑ **បដិសន្ថារ** តុ. មានបដិសន្ថារៈធ្វើហើយ, មានវត្ថុជាគ្រឿងរៀបរៀងព្រមចំពោះធ្វើហើយ ។ ‑ **បដិសម្មោទន** តុ. មាន

សេចក្តីករុណាព្រមចំពោះធ្វើហើយ ។ . **បត្តបូជ** គុ. មានសំពុក (កញ្ចប់) នៃស្លឹកគឺ...ធ្វើហើយ ។ . **បរិច្ចាគ** ចុំ. កិ. លះបង់គឺ...ធ្វើហើយ; គុ. មានការបរិច្ចាគធ្វើហើយ ។ . **បាតរាស** គុ. មានភោជនគឺបុគ្គលគប្បីស៊ីក្នុងវេលាព្រឹកធ្វើហើយ; វិ. **បាតោ អសិតព្វន្តិ> បាតរាសំ; កតំ បាតរាសំ យេន សោ> កតបាតរាសោ** ។ . **បាបកម្មវេរ** ចុំ. អំណាចនៃបាបកម្មគឺ...ធ្វើហើយ ។ . **បាបកម្ម** នចុំ. កម្មដ៏លាមកគឺ...ធ្វើហើយ; គុ. មានកម្មដ៏លាមកធ្វើហើយ ។ . **បុញ្ញកម្ម** គុ. មានបុញ្ញកម្ម (កម្មគឺបុណ្យ) ធ្វើហើយ ។ . **បុញ្ញ** គុ. អ្នកមានបុណ្យធ្វើហើយ ។ . **បុព្វ** គុ. គឺ...ធ្លាប់ធ្វើហើយ ។ . **ភត្តកិច្ច** គុ. អ្នកមានកិច្ចដោយភត្តធ្វើហើយ, អ្នកមានភត្តកិច្ចធ្វើហើយ; វិ. **ភត្តេន កិច្ចំ> ភត្តកិច្ចំ, កតំ ភត្តកិច្ចំ យេន សោ> កតភត្តកិច្ចោ** ។ . **ភារ** ចុំ. ភារៈនៃ...អោះជា...គឺ...ធ្វើហើយ ។ . **មង្គល** គុ. អ្នកមានមង្គលធ្វើហើយ; នចុំ. មង្គលគឺ...ធ្វើហើយ ។ . **វត្ត** នចុំ. វត្តគឺ...ធ្វើហើយ ។ . **វេទី** ចុំ. អ្នកដឹងនូវឧបការៈដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ, អ្នកសម្តែងនូវឧបការៈដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយ; វិ. **កតំ ឧបការំ វិទតីតិ> កតវេទី** ។ . **សក្ការសម្មាន** គុ. អ្នកមានសក្ការៈនិងសម្មានៈ (សេចក្តីរាប់អាន) ធ្វើហើយ; ។ . **សក្ការ** ចុំ. សក្ការៈគឺ...ធ្វើហើយ; គុ. អ្នកមានសក្ការៈធ្វើហើយ ។ . **សន្នាហ** គុ. អ្នកមានវត្ថុជាគ្រឿងចងព្រមធ្វើហើយ, អ្នកមានវត្ថុជាគ្រឿងសឹកសៀតធ្វើហើយ ។ . **សព្វកិច្ច** គុ. អ្នកមានកិច្ចទាំងពួងធ្វើហើយ ។ . **សរីរបដិ-**

ជគ្គន គុ. អ្នកមានកិរិយាជំរះនូវសរីរៈធ្វើហើយ ។ . **សមណធម្ម** គុ. អ្នកមានសមណធម៌ធ្វើហើយ ។ . **សទ្ទ** នចុំ. សំឡេងគឺ...ធ្វើហើយ ។

កតម វិ.ស.អ. [កិ+តម>កតម] ណា, ណាមួយ, ណាខ្លះ, អ្វី, ដូចម្តេច... ។

កតរ វិ.ស.អ. [កិ+តរ>កតរ] ណា, ណាមួយ, ណាខ្លះ, អ្វី, ដូចម្តេច,.... ។ . **កុល** នចុំ. ត្រកូលណា ។ . **ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈអង្គណា ។ . **មានវសរតិ** ឥ. មាននិងវសានិងសេចក្តីត្រេកអរអ្វី ។ . **ធីតា** ឥ. ធីតាណា, ធីតានៃជនណា ។ . **នគរ** នចុំ. នគរណា ។ . **បច្ចយ** ចុំ. បច្ច័យអ្វី ។ . **សត្តុ** ចុំ. សត្រូវណា ។

កតាកត គុ. [កត+អកត] គឺ...ធ្វើហើយនិងមិនធ្វើហើយ ។ . **វិជានក** ចុំ. អ្នកដឹងច្បាស់នូវកម្មដែលបុគ្គលធ្វើហើយនិងមិនធ្វើហើយ; វិ. **កតាកតំ វិជានាតីតិ> កតាកតវិជាន-នកោ** ។

កតាធិការ គុ. [កត+អធិការ] មានអធិការៈធ្វើហើយ មានកុសលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដ៏ក្រៃលែងធ្វើហើយ, មានកិ.កសាងធ្វើហើយ ។

កតាបរាធ ចុំ. [កត+អបរាធ] សេចក្តីខុសគឺ...ធ្វើហើយ, កំហុសគឺ....ធ្វើហើយ; គុ. មានកំហុសធ្វើហើយ ។

កតាភិនីហារ គុ. [កត+អភិនីហារ] អ្នកមានអភិនីហារធ្វើហើយ, អ្នកមានចិត្តជាគ្រឿងនាំចេញដើម្បីគុណដ៏ក្រៃលែងធ្វើហើយ; វិ. **កតោ អភិនីហារោ យេន សោ> កតាភិនីហារោ** ។

កតាភិយោគភាវ ពុំ. [កត+អភិយោគ+ភាវ] ភាវៈនៃ...អ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបដ៏ក្រៃលែងធ្វើហើយ; វិ. **អភិយុញ្ជតិ ឯតេនាតិ> អភិយោគោ; កតោ អភិយោគោ យេន សោ> កតាភិយោគោ; កតាភិយោគស្ស ភាវោ> កតាភិយោគភាវោ** ។

កតិ និ. ប៉ុន្មាន, ចំនួនប៉ុន្មាន ។ - **វស្ស** គុ. មានវស្សាប៉ុន្មាន, ប៉ុន្មានវស្សា ។

កតិកា ឥ. [កតិ+ណិក] សញ្ញាដែលកើតអំពីការធ្វើ (សេចក្ដីប្ដេជ្ញា, ពាក្យប្ដេជ្ញា); វិ. **ករណំ> កតិ; កតិយា ជាតា (សញ្ញា)> កតិកា** ។

កតិបយ គុ. [កតិ+បិ>កតិបយ] ពីរបី, ពីរបីនាក់, ពីរបីរូប ។

កតិបាហ នពុំ. [កតិបិ+អហ] ថ្ងៃពីរបី, ពីរបីថ្ងៃ ។ - **អច្ចយ** ពុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃថ្ងៃពីរបី, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅរបស់ពីរបីថ្ងៃ ។

កតុបាសន គុ. [កត+ឧបាសន] មានការបាញ់នូវកូនសរស្ទាត់ហើយ, -ធ្វើហើយ (ម្ល៉ះផា មានគ្រឿងក្រោះធ្វើស្រេចហើយ); វិ. **កតំ ឧបាសនំ យេហិ តេ> កតុបាសនា** ។

កតោកាស គុ. [កត+ឱកាស] អ្នកមានឱកាសធ្វើហើយ, អ្នកមានឱកាសគឺ...ធ្វើហើយ ។

កតោបការ គុ. [កត+ឧបការ] អ្នកមានឧបការៈធ្វើហើយ ។

កត្វា អ. [ករ+ត្វា] ធ្វើ, ធ្វើហើយ ។

កត្តព្វ គុ. [ករ+តព្វ] គឺ...គប្បីធ្វើ, គួរធ្វើ, ត្រូវធ្វើ ។ - **កម្ម** នពុំ. កម្មគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើ ។ - **កិច្ច** នពុំ. កិច្ចគឺ...គប្បីធ្វើ ។ - **បរិហារ** គុ. វត្ថុជាគ្រឿងរក្សាគឺ...គប្បីធ្វើ, (វត្ថុជាគ្រឿងនាំទៅជុំវិញគឺអ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើ) ។ - **យុត្តក** គុ. គួរគឺ...គប្បីធ្វើ ។ - **រូប** គុ. មានរូបគឺ...គប្បីធ្វើ, មានសភាពគឺ...គប្បីធ្វើ ។ - **វត្ថុ** នពុំ. វត្ថុគឺ...គប្បីធ្វើ ។ - **សិប្ប** នពុំ. សិល្បៈ (សិល្បសាស្ត្រ) គឺ...គប្បីធ្វើ ។

កត្តរ គុ. [កត្តរ+អ] ចាស់, គ្រាំគ្រា (វិ. **កត្តរយតីតិ> កត្តរោ**) ។ - **យដ្ឋិ** ឥ. ឈើច្រត់ចាស់, ឈើច្រត់នៃបុគ្គលចាស់ ។ - **សុប្ប** នពុំ. ចង្អេរចាស់ ។

កត្តរិយគ្គ នពុំ. [កត្តរិយ+អគ្គ] ចុងនៃកន្ត្រៃ ។

កត្តា ពុំ. [ករ+តុ] អ្នកធ្វើ; វិ. **ករោតីតិ> កត្តា** ។

កត្តុកម្យតាឆន្ទវស ពុំ. [កត្តុកម្យតា+ឆន្ទ+វស] អំណាចនៃឆន្ទៈ (សេចក្ដីពេញចិត្ត) គឺភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ (កត្តុកម្យតា<កត្តុកាម+ណ្យ+តា, វិ. **កត្តុំ កាមេតីតិ> កត្តុកាមោ, កត្តុកាមស្ស ភាវោ> កត្តុកម្យំ, កត្តុកម្យំ ឯវ> កត្តុកម្យតា**) ។

កត្តុកាម គុ. [កត្តុំ+កម+ណ] អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ, អ្នកចង់ដើម្បីធ្វើ, វិ. **កត្តុំ កាមេតីតិ> កត្តុកាមោ** ។

កត្ថចិ អ.ស. [កឹ+ត្ថ+ចិ] ក្នុងទីណា, ក្នុងទីដូចម្ដេច ។

កត្ថវាសិក គុ. [កត្ថ+វស+ណិក] អ្នកនៅក្នុងទីណា ។

កថន នបុំ. [កថ+យុ] កិ.ពោល, កិ.សម្ដែង,...វិ. **កថីយតេ> កថ-នំ** ។ ជាទីពោល; វិ. **កថេតិ ឯតស្មិន្តិ> កថនំ** ។ **. កាល** បុំ. កាលជាទីពោល ។ **. ភយ** នបុំ. ភ័យ (សេចក្ដីខ្លាច) អំពីកិ. ពោល ។

កថយមាន គុ. [កថ+ណយ+មាន] កាលពោល, កំពុងពោល ។

កថយិត្វា កិ. [កថ+ណយ+ត្វា_បា., ចុះឥ_អា.] ពោលហើយ ។

កថយិំសុ កិ. [កថ+ណយ+ឧំ_អជ្ជ.] ពោលហើយ, សម្ដែងហើយ,... ។

កថំ ពុ.និ. ដោយប្រការដូចម្ដេច, ដូចម្ដេច, អ្វី, យ៉ាងណា ។ **. កថា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលថាដូចម្ដេច; វិ. **កថំ កថេតិ ឯតាយាតិ> កថំកថា** ។ **. ភូត** គុ. កើតហើយយ៉ាងណា, កើតហើយដូចម្ដេច ។ **. រូប** គុ. មានសភាពយ៉ាងណា, មានសភាពដូចម្ដេច, មានអ្វីជារូប ។

កថំ អ.ត. [កឹ+ថំ] វិប្រការដូចម្ដេច, នូវប្រការដូចម្ដេច, ដោយប្រការដូចម្ដេច ។ ល ។

កថា ឥ. [កថ+អ+អា_ឥ.] វាចាជាគ្រឿងពោល; វិ. **កថេតិ ឯតាយាតិ> កថា** ។ វាចាដែលជនពោល (ពាក្យ, សំដី); វិ. **កថីយតីតិ> កថា** ។ **. ទោស** បុំ. ទោសនៃវាចាជាគ្រឿងពោល ។ **. បបញ្ច** បុំ. កាលដើរយឺតយូរព្រោះវាចាជាគ្រឿងពោល, ដំណើរយឺតយូរព្រោះវាចាជាគ្រឿងពោល ។ **. បរិយោសាន** នបុំ. កាលជាទីបំផុតជុំវិញនៃកថា, កាលជាទីចប់នៃវាចាជាគ្រឿងពោល ។ **. បវត្តិ** ឥ. កិ.ប្រព្រឹត្តទៅនៃវាចាជាគ្រឿងពោល ។ **. វត្ថុ** នបុំ. កថាវត្ថុ, វត្ថុ (រឿង) នៃវាចាជាគ្រឿងពោល ។ **. សទ្ទ** បុំ. សំឡេងនៃវាចាជាគ្រឿងពោល, សូរនៃ... ។ **. សមុដ្ឋាបនវត្ថុ** នបុំ. វត្ថុគឺកិ.ញ៉ាំងវាចាជាគ្រឿងពោលឱ្យតាំងឡើងព្រម; វិ. **កថំ សមុដ្ឋាបីយតេតិ> កថាសមុដ្ឋាបនំ, កថាសមុដ្ឋាបនំ ឯវ វត្ថុ> កថាសមុដ្ឋាបនវត្ថុ** ។ **. សល្លាប** បុំ. កិ.ចរចាដោយវាចាជាគ្រឿងពោល, ការនិយាយឆ្លើយឆ្លងដោយសំដី (**សល្លាប**<សំ+លប+ណ); វិ. **សល្លប-នំ> សល្លាបោ , កថាយ សល្លាបោ> កថាស-ល្លាបោ** ។

កថាបេតុំ អ. [កថ+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យពោល, វិកិ.ញ៉ាំង...ឱ្យសម្ដែង ។

កថាបេត្វា អ. [កថ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យសម្ដែងហើយ ។

កថាបេថ កិ. [កថ+ណាបេ+ថ_ប.] ចូរញ៉ាំង...ឱ្យពោល ។

កថាបេសុំ កិ. [កថ+ណាបេ+ឧំ_អជ្ជ., ចុះស_អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យពោលហើយ ។

កថាបេស្សាមិ កិ. [កថ+ណាបេ+ស្សាមិ_ភ.] នឹងញ៉ាំង...ឱ្យពោល ។

កថិត គុ. [កថ+ឥ_អា+ត] គឺ...ពោលហើយ ។ **. កថា** ឥ. វាចាជា

គ្រឿងពោលគឺ...ពោលហើយ ។ - **ការណ** នពុំ. ហេតុនៃ... គឺ...ពោលហើយ ។ - **កាល** ពុំ. កាលនៃ... គឺ... ពោលហើយ ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃពាក្យនោះជាពាក្យគឺ...ពោលហើយ ។ - **ធម្ម** បុំ. ធម៌គឺ...សម្ដែងហើយ ។ - **និយាម** ពុំ. ទំនងនៃពាក្យគឺ... ពោលហើយ ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃពាក្យនោះជាពាក្យគឺ...ពោលហើយ ។ - **វត្ថុ** នបុំ. វត្ថុគឺ...ពោលហើយ, វត្ថុគឺ...ប្រាប់ហើយ ។

កថិយមាន គុ. [កថ+ត.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលពោល, គឺ...កំពុងពោល ។

កថេតព្វ គុ. [កថ+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីពោល, គឺ...ត្រូវពោល ។ - **យុត្តក** គុ. គួរគឺ...គប្បីពោល ។

កថេតិ កិ. [កថ+អ(១)+តិ.វ.] ពោល, សម្ដែង, ប្រាប់, និយាយ, ស្ដី, ថា ។

កថេតុំ អ. [កថ+អ+តុំ] ដើម្បីពោល, រីកិ.ពោល ។

កថេត្វា អ. [កថ+អ+ត្វា] ពោលហើយ, សម្ដែងហើយ ។

កថេន្តិ កិ. [កថ+អ+អន្តិ.វ.] ពោល, សម្ដែង ។

កថេន្តី គុ. ឥ. [កថ+អន្ត+ឦ] កាលពោល, កាលសម្ដែង ។

កថេន្ត គុ. [កថ+អ+អន្ត] កាលពោល, កាលសម្ដែង ។

កថេយ្យ កិ. [កថ+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីពោល, គប្បីសម្ដែង ។

---

១ ចុះអបច្ច័យធ្វើទៅជាឯ ឬចុះឯបច្ច័យតែម្ដងក៏បាន ។

កថេសិ កិ. [កថ+អ+ឦ.អជ្ជ, ចុះស.អា.] ពោលហើយ, សម្ដែងហើយ ។

កថេស្សតិ កិ. [កថ+អ+ស្សតិ.ភ.] នឹងពោល, នឹងសម្ដែង ។

កថេហិ កិ. [កថ+អ+ហិ.ប.] ចូរពោល, ចូរសម្ដែង ។

កទម្ពបុប្ផ នបុំ. [កទម្ព+បុប្ផ] ផ្កានៃឈើកទម្ព, ផ្កាកទម្ព ។

កទរិយ គុ. [កទរ+ឥយ] (បុគ្គល) អ្នកមានសេចក្ដីកំណាញ់; វិ. **កទរំ យស្ស អត្ថីតិ> កទរិយោ** ។

កទា កា.ស. [កឹ+ទា, កឹ>ក] ក្នុងពេលណា, អង្កាល់, ពីអង្កាល់ ។

កទ្ទមពហុល គុ. [កទ្ទម+ពហុល] ច្រើនដោយភក់, មានភក់ដីច្រើន ។

កទ្ទមលេបនាការ ពុំ. [កទ្ទម+លេបន+អាការ] អាការគឺកិ.លាបដោយភក់ ។

កទលិគព្ភសទិស គុ. [កទលិ+គព្ភ+សទិស] ប្រាកដស្មើដោយបណ្ដូលនៃចេក, ប្រហែលដោយត្រយនៃចេក ។

កទលិបណ្ណ នបុំ. [កទលិ+បណ្ណ] ស្លឹកនៃចេក ។

កទលិបត្ត នបុំ. [កទលិ+បត្ត] ស្លឹកនៃចេក ។

កនកមយ គុ. [កនក+មយ] ជាវិការៈនៃមាស; វិ. **កនកស្ស វិការោ> កនកមយំ** ។ សម្រេចហើយដោយមាស; វិ. **កនកេន និព្វត្តំ> កនកមយំ** ។

កនកវិមាន នបុំ. [កនក+វិមាន] វិមានជាវិការៈនៃមាស, វិមានដែលបុញ្ញកម្មធ្វើហើយដោយមាស; វិ. **កនកមយំ វិមានំ> កនកវិមានំ** ។

កនិដ្ឋ គុ. [យុវ>កន+ឥដ្ឋ] ក្មេងដោយវិសេស ឬ ក្មេងជាង (ប្អូន, ប្អូនតូច, ប្អូនពៅ); វិ. **អយញ្ច យុវា អយញ្ច យុវា អយមិមេសំ វិសេសេន យុវាតិ> កនិដ្ឋោ** ។ ‑ **កុដុម្ពិក** បុំ. កុដុម្ពិកៈ ឬ កុដុម្ពីជាប្អូន ។ ‑ **កុមារ** បុំ. កុមារជាប្អូន ។ ‑ **ធីតា** ឥ. ធីតាជាប្អូន ។ ‑ **បុត្ត** បុំ. កូនជាប្អូន, កូនតូចជាង, កូននៃប្អូន (កូនពៅ) ។ ‑ **ភគិនី** ឥ. ប្អូនស្រី ។ ‑ **ភាតា** បុំ. ប្អូនប្រុស, បងប្អូនប្រុស ។

កន្តតិ កិ. [កត ឬកន្ត+អ+តិ_វ.] កាត់, លះ, ពុះ, ច្រៀក, រវៃ ។

កន្តន្ត គុ. [កន្ត+អន្ត] កាលរវៃ, កំពុងរវៃ,... ។

កន្ត គុ. [កម+ត] គឺបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា, ត្រេកអរ, ជាទីត្រេកអរ ។

កន្តារ បុំ. [កំ+តរ+ណ] ផ្លូវជាទីញ៉ាំងទឹកឱ្យឆ្លង (ផ្លូវឆ្ងាយ, ផ្លូវលំបាក, ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាល, ផ្លូវដែលត្រូវយកទឹកទៅជាមួយផង); វិ. **កំ តារេន្តិ ឯត្ថាតិ> កន្តារោ** ។ ‑ **អទ្ធាន** នបុំ. ផ្លូវឆ្ងាយជាទីញ៉ាំងទឹកឱ្យឆ្លង, ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាល, ផ្លូវឆ្ងាយគឺកន្តារៈ ។

កន្តិត្វា អ. [កន្ត+ឥ_អា.+ត្វា] កាត់ហើយ, លះហើយ, ពុតហើយ, រវៃហើយ ។

កន្ទតំ គុ. [កន្ទន្ត+នំ_វិ., ផ្លាស់ន្ត+នំ>តំ] កំពុងយំ, កំពុងទ្រហោយំ, កំពុងកន្ទក់កន្ទេញ ។

កន្ទថ កិ. [កទ+ ឬ កន្ទ+អ+ថ_វ.] រមែងយំ, ទ្រហោយំ, កន្ទក់កន្ទេញ ។

កន្ទន្ត គុ. [កទ+អន្ត] កាលកន្ទក់កន្ទេញ,.. ។

កន្ទសិ កិ. [កទ+អ+សិ_វ.] កន្ទក់កន្ទេញ, រអ៊ូរទាំ... ។

កន្ទិត្វា អ. [កទ+ឥ_អា.+ត្វា] កន្ទក់កន្ទេញហើយ, រអ៊ូរទាំហើយ,... ។

កន្ទីសុ កិ. [កទ+អ+ឱំ_អជ្ជ., ចុះនិ_អា.] កន្ទក់កន្ទេញហើយ,... ។

កន្ទេយ្យុំ កិ. [កទ+អ+ឯយ្យុំ_ស., ចុះនិ_អា.] គប្បីកន្ទក់កន្ទេញ,... ។

កន្ទរ បុំ. ឥ. [ក+ទរ+អ] ប្រទេសដែលទឹកបំបែរទ្រោះ (ជ្រោះ, ជ្រោះភ្នំ, ច្រកភ្នំ); វិ. **កេន ឧទកេន ទារិយតិ បទាលិយតីតិ> កន្ទរោ, ‑រា** ។

កបណ គុ. [កប+យុ] មនុស្សដែលគេគប្បីអាណិត(កំព្រា, មនុស្សកំព្រា); វិ. **កបិតព្វោ ករុណាយិតព្វោតិ> កបណោ** ។ ន័យខ្លះថា : មនុស្សមានដៃគួរខ្ពើម; វិ. **កុច្ឆិតោ បណោ យស្ស សោ> កបណោ** ។ ‑ **ជន** បុំ. ជនកំព្រា ។ ‑ **អទ្ធិកវណិព្វកយាចក** បុំ. ជនកំព្រា និងជនអ្នកដំណើរ និងវណិព្វកៈ និងយាចក, ជនកំព្រា និងជនអ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ និងជនអ្នកពណ៌នាហើយទើបសូមនិងជនអ្នកសូម ។

កបល្ល នបុំ. [ក+បាល+អ] អំបែង (ដូច កបាល) ។ **. បាតិ** ឥ. ភាជនៈគឺអំបែង ។ **. ពូវបញ្ញារ** បុំ. ញកនៃនំអំបែង, ញកជាទីចាក់ចោលនូវនំអំបែង ។ **. ពូវ** បុំ. នំអំបែង, នំដែលបុគ្គលចំអិនលើអំបែង ។

កបាល នបុំ. [ក+បាល+អ] វត្ថុរក្សានូវក្បាល ឬភាជនៈជាគ្រឿងចិញ្ចឹមនូវជីវិត (អំបែង); ឱ. **កំ សីសំ បាលេតីតិ> កបាលំ, កប្បន្តិ ជីវិកំ ឯតេនាតិ វា> កបាលំ** ។ **. ខណ្ឌ** គុ. បំណែកនៃអំបែង ។ **. ខណ្ឌាទិភាវ** បុំ. ភាវៈនៃវត្ថុមានចំណែកនៃអំបែងជាដើម ។ **. ហត្ថ** គុ. មានអំបែងក្នុងដៃ; ឱ. **កបាលំ ហត្ថេ យស្ស សោ> កបាលហត្ថោ** ។

កបិ បុំ. [កប+ឥ] សត្វតែងកម្រើកញាប់ញ័រ (ស្វា); ឱ. **កម្បតិ ចលតីតិ> កបិ** ។

កបិល [កព>កប+ឥល] គុ. ពណ៌ក្រហម, គោក្រហម, គោមានសម្បុរក្រហម, ភ.ន. ត្រីឈ្មោះកបិលៈ, ភិក្ខុឈ្មោះកបិលៈ ។ **. មច្ឆ** បុំ. ត្រីឈ្មោះកបិលៈ ។ **. វត្ថុនគរ** នបុំ. ក្រុងឈ្មោះកបិលព័ស្តុ ។ **. វត្ថុប្បវេសនាទិ** គុ. (កាល) មានការចូលទៅកាន់ក្រុងឈ្មោះកបិលព័ស្តុជាដើម ។ **. វត្ថុបុរ** នបុំ. បុរី (ក្រុង) ឈ្មោះកបិលវត្ថុ ។ **. វត្ថុវាសិក** គុ. អ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះកបិលព័ស្តុ; ឱ. **កបិលវត្ថុម្ហិ វសតីតិ> កបិល.វត្ថុវាសី , កបិលវត្ថុវាសី ឯវ> កបិល.វត្ថុវាសិកោ** ។ **. វត្ថុសាមន្ត** គុ. ទីជិតនៃក្រុងឈ្មោះកបិលព័ស្តុ ។

កបោតក បុំ. [កប+ឧត+ក_ស.] ព្រាប, សត្វព្រាប, សត្វលលក ។ **. វណ្ណ** គុ. មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃសត្វព្រាប ។

កប្បក បុំ. [កប្ប+ណ្វុ] អ្នកកោរកាត់នូវសក់ (ខ្មាន់ប្រកេស); ឱ. **កប្បតិ កេសេ ឆិន្ទតីតិ> កប្បកោ** ។ **. អន្តេវាសិក** បុំ. អន្តេវាសិក (សិស្ស) ឈ្មោះកប្បកៈ ។ **. វេស** បុំ. ភេទនៃខ្មាន់ប្រកេស ។

កប្បកោដិ ឥ. [កប្ប+កោដិ] កោដិនៃកប្ប ។

កប្បកោដិសហស្ស នបុំ. [កប្ប+កោដិ+សហស្ស] ពាន់នៃកោដិនៃកប្ប ។

កប្បដ្ឋិតិក គុ. [កប្ប+ឋិតិ+ណិកឬក_ស.] មានកិ.តាំងនៅអស់កប្ប, ប្រកបក្នុងកិ.តាំងនៅអស់កប្ប ។

កប្បតិ កិ. [កបឬកប្ប+អ+តិ_វ.] សម្រេច, គួរ, ចិញ្ចឹម ។

កប្បរជន្នុកាទិ គុ. [កប្បរ+ជន្នុក+អាទិ] (អវយវៈ) មានដុំដៃនិងក្បាលជង្គង់ជាដើម ។

កប្បរុក្ខ បុំ. [កប្ប+រុក្ខ] ដើមកល្បព្រឹក្ស, ដើមញុំាងសេចក្តីប្រាថ្នាឱ្យសម្រេច, ដើមដ៏តាំងនៅអស់កប្ប ។

កប្បវិនាសក គុ. [កប្ប+វិ+នស+ណ្វុ] ដែលញុំាងកប្បឱ្យវិនាស (ភ្លើងប្រល័យកល្ប); ឱ. **កប្បំ វិនាសេតីតិ> កប្បវិ.នាសកោ** ។

កប្បសតសហស្ស នប៉ុ. [កប្ប+សតសហស្ស] សែននៃកប្ប ។
. **បរិយោសាន** នប៉ុ. កាលជាទីបំផុតនៃសែននៃកប្ប ។
. **បូរិតបារមី** គុ. មានបារមីបំពេញហើយអស់សែននៃកប្ប ។
. **មត្ថក** គុ. ទីបំផុតនៃសែននៃកប្ប ។

កប្បសតសហស្សាធិក គុ. [កប្បសតសហស្ស+អធិក] ដ៏ក្រៃលែងដោយសែននៃកប្ប ។

កប្ប ឥ.ន. តាមគេហៅឈ្មោះកប្បៈ ។

កប្បាសដ្ឋិកភាវ ប៉ុ. [កប្បាស+អដ្ឋិក+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាគ្រាប់នៃកប្បាស ។

កប្បាសិកវនសណ្ឌ ប៉ុ. [កប្បាសិក+វន+សណ្ឌ] ដងនៃព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមកប្បាស, ដងនៃព្រៃគឺបុគ្គលកំណត់ហើយដោយដើមកប្បាស ។

កប្បិយ គុ. [កប្ប+ណ្យ+ឥ.រា.] វត្ថុដែលបុគ្គលគប្បីសម្រេច, ជារបស់គួរ, ដ៏សមគួរ ។ . **ការកតាមណេរតរទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយគាមណេរអ្នកធ្វើនូវវត្ថុឱ្យជារបស់គួរ ឬអ្នកធ្វើនូវកប្បិយៈ ។ . **ការក** ប៉ុ. នប៉ុ. អ្នកធ្វើនូវវត្ថុឱ្យជារបស់គួរ, អ្នកធ្វើនូវកប្បិយៈ; វិ. **កប្បិយំ ករោតីតិ> កប្បិយការកោ** ។ . **ភណ្ឌ** នប៉ុ. ភណ្ឌៈដ៏គួរ, ភណ្ឌៈជាកប្បិយៈ ។ . **ភូមិ** ឥ. ផែនដីជាកប្បិយៈ, ផែនដីដ៏សមគួរ, ទីដ៏គួរ ។ . **មំស** នប៉ុ. សាច់ជាកប្បិយៈ, សាច់ដ៏គួរ ។

កប្បេយ្យំ កិ. [កប្ប+អ+ឯយ្យំ.ស.] គប្បីសម្រេច, .កាប់, .កាត់, .ក្រៃបែល ។

កប្បេតិ កិ. [កប្ប+អ+តិ.វ.] សម្រេច, គួរ, ចិញ្ចឹម, ... ។

កប្បេតុ កិ. [កប្ប+អ+តុ.ប.] ចូរកាប់, ចូរក្រៃបែល, ...។

កប្បេន្ត គុ. [កប្ប+អ+អន្ត] កាលសម្រេច, កាលចិញ្ចឹម, កាលកាប់,... ។

កប្បេសិ កិ. [កប្ប+អ+ឦ.អជ្ជ., ចុះឥ.រា.] សម្រេចហើយ, ចិញ្ចឹម,... ។

កពន្ធ នប៉ុ. [កុ+ពន្ធ] តាកតេរា (ដូចកពេរវ) ។

កពរ គុ. [កុ+អពរ, អពរ>អរ+រ] ពពាល ។ . **តារីសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយមេគោពពាល, ដូចជាមេគោពពាល ។ . **គោរូប** នប៉ុ. រូបនៃគោពពាល ។ . **ច្ឆាយ** គុ. មានស្រមោលពពាល, បានម្លប់ប៉ុងរឹង, មានស្រមោលរង្វើល ។

កពឡ ប៉ុ. [កុ+អពឡ+អ] ពំនូត, ពំនូតបាយ; វិ. **កេឆ កោះយេន ពលមស្វាតិ> កពឡោ**) ។ ប្រើជា **កពឡ** ក៏បាន ។

កមណ្ឌលុទក នប៉ុ. [កមណ្ឌលុ+ឧទក] ទឹកក្នុងគុណ្ឌិ ។ (កមណ្ឌលុ<កមណ្ឌ+លា+ឧ) វត្ថុកាន់យកនូវភាវៈនៃទឹកថ្លា (គុណ្ឌិ); វិ. **កស្ស ជលស្ស មណ្ឌោ បសន្នភាវោ> កមណ្ឌោ, តំ លាតីតិ> កមណ្ឌលុ** ។

កម្បនាការប្បត្ត គុ. [កម្បន+អាការ+បត្ត] ដល់ហើយនូវអាការគឺ គឺ.កម្រើក, .កក្រើក, .ញាប់ញ័រ ។

កម្បមាន គុ. [កម្ប+មាន] កាលញាប់ញ័រ, កំពុងញាប់ញ័រ ។ . **សរីរ** គុ. មានសរីរៈកំពុងញាប់ញ័រ ។

កម្បតិ កិ. [កម្ប+អ+តិ.វ.] កក្រើក, ញាប់ញ័រ ។

កម្បិ កិ. [កម្ប+អ+ឦ.អជ្ជ.] កក្រើកហើយ, ញាប់ញ័រហើយ ។

កម្បេតុំ អ. [កម្ប+ណេ+តុំ] ដើម្បីញាប់ញ័រ...ឱ្យកក្រើក,... ។

កម្បេត្វា អ. [កម្ប+ណេ+ត្វា] ញាំង...ឱ្យកក្រើកហើយ ។

កម្ពល ពុំ. [កម+អល, ធុ.ព.អ.] សំពត់ដែលជនគប្បីប្រាថ្នា (សំពត់កម្ពល); វិ. **កមនិយោតិ> កម្ពលោ** ។ . **កូដាគារ** នពុំ. កូដាគារគឺបុគ្គលបើកបាំងដោយសំពត់កម្ពល, ផ្ទះគឺបុគ្គលគ្រង់គ្រោះដោយកំពូលដែលបុគ្គលបាំងដោយសំពត់កម្ពល, ផ្ទះប្រកបដោយកំពូលគឺបុគ្គលបាំងដោយសំពត់កម្ពល ។ . **អត្ថិក** គុ. អ្នកមានសេចក្តីត្រូវការដោយសំពត់កម្ពល; វិ. **កម្ពលេន អត្ថោ> កម្ពលត្ថោ , សោ យស្សត្ថីតិ> កម្ពលត្ថិកោ** ។ . **ទាយកតិស្ស** អ.ន. នាមនៃថេរឈ្មោះកម្ពលទាយកតិស្សៈ ឬ នាមនៃថេរឈ្មោះតិស្សៈអ្នកឱ្យនូវសំពត់កម្ពល ។ . **បាទុកា** ឥ. ស្បែកជើងជាវិការៈនៃសំពត់កម្ពល ។ . **សហស្សភារ** ពុំ. ភារៈនៃសំពត់កម្ពលមានពាន់ជាប្រមាណ, ភារៈនៃពាន់នៃសំពត់កម្ពល ។

កម្ម ពុំ. [ករ+ម្ម] កិច្ចដែលជនធ្វើ ឬ កិច្ចដែលជនត្រូវធ្វើ (កម្ម, អំពើ); វិ. **ករីយតេតិ> កម្មំ , កាតព្វន្តិ វា> កម្មំ** ។ . **ករណ** នពុំ. កម្មករណ៍, កិ.ធ្វើនូវកម្ម, អោសថជាគ្រឿងធ្វើនូវកម្ម ។ . **ករ** ពុំ. កម្មករ, ជនអ្នកធ្វើនូវការងារ; វិ. **កម្មំ ករោតីតិ> កម្មករោ** ។ . **កិលិដ្ឋ** គុ. កម្មដ៏សៅហ្មង, សេចក្តីសៅហ្មងនៃកម្ម, សេចក្តីសៅហ្មងព្រោះកម្ម ។ . **កុព្វ** គុ. អ្នកធ្វើនូវកម្ម ។ . **តប្បន** នពុំ. សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកម្ម ។ . **ប្បច្ចវេក្ខណាវត** ពុំ. អំណាចនៃកិ.ឃើញចុះចំពោះនូវកម្ម, អំណាចនៃកិ.ពិចារណានូវកម្ម ។ . **បថ** ពុំ. កម្មបថ, កម្មជាគន្លង, គន្លងគឺកម្ម, ផ្លូវនៃកម្ម ។ . **ផលសម្ពន្ធ** គុ. ដែលជាប់ព្រមដោយកម្មនិងផលនៃកម្ម, ដែលជាប់ព្រមដោយផលនៃកម្ម, ដែលទាក់ទងដោយផលនៃកម្ម ។ . **ពល** នពុំ. កម្លាំងនៃកម្ម ។ . **មោទន** នពុំ. សេចក្តីត្រេកអរព្រោះកម្ម ។ . **វិបាក** ពុំ. វិបាកនៃកម្ម, ផលនៃកម្ម ។ . **វិសុទ្ធិ** ឥ. កម្មជាគ្រឿងស្អាតដោយវិសេស, សេចក្តីស្អាតដោយវិសេសនៃកម្ម ឬ ព្រោះកម្ម, សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃកម្ម ។ . **សន្និចយ** ពុំ. ការសន្សំព្រមនូវកម្ម, កិ.សន្សំព្រមនូវកម្ម (សន្និចយ<សំ+និ+ចិ+អ) ។ . **សរិក្ខក** គុ. ប្រាកដស្មើដោយកម្ម, ប្រហែលដោយកម្ម (សរិក្ខក<សមាន>ស, ទិស>រិក្ខ+ណ្យ); វិ. **សមានមិវ នំ បស្សតីតិ> សរិក្ខកោ** ; ម្យ៉ាងទៀត គឺបុគ្គលគប្បីឃើញស្មើ; វិ. **សមានំ ទដ្ឋព្វន្តិ> សរិក្ខកោ** ។ . **សោចន** នពុំ. សេចក្តីសោកព្រោះកម្ម, សេចក្តីសោកស្តាយព្រោះកម្ម ។

កម្មជវាត ពុំ. [កម្មជ+វាត] ខ្យល់ដែលកើតអំពីកម្ម (ខ្យល់កម្មជវាត); វិ. **កម្មុនា ជាតា វាតា> កម្មជវាតា** ។

កម្មដ្ឋាន នប៉ុ. [កម្ម+ឋាន] កម្មដ្ឋាន, អារម្មណ៍ជាទីតាំងនៃកម្ម; វិ. **តិដ្ឋតិ ឯត្ថាតិ> ឋានំ, កម្មស្ស ឋានំ> កម្មដ្ឋានំ** ។ -**ភាវនា** ឥ. ភាវនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកម្មដ្ឋាន; វិ. **កម្មដ្ឋានេ បវត្តា ភាវនា> កម្មដ្ឋានភាវនា** ។ គុណជាតិជាគ្រឿងញុំាងកម្មដ្ឋានឱ្យចំរើន; វិ. **កម្មដ្ឋានំ ភាវេតិ ឯតាយាតិ> កម្មដ្ឋានភាវនា** ។ កិ.ចំរើននូវកម្មដ្ឋាន, កិ. ញុំាងកម្មដ្ឋានឱ្យកើត; វិ. **កម្មដ្ឋានស្ស ភាវនា> កម្មដ្ឋានភាវនា** ។ -**មនសិការ** ពុំ. ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកម្មដ្ឋាន ។ -**សីស** នប៉ុ. ធម៌ជាប្រធាននៃកម្មដ្ឋាន ។

កម្មដ្ឋានាភិមុខ គុ. [កម្មដ្ឋាន+អភិមុខ] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់កម្មដ្ឋាន, បែរមុខបែរទៅរកកម្មដ្ឋាន ។

កម្មនីយ គុ. [កម្ម+អនីយ] គួរនូវកម្ម, គួរដល់កម្ម, គួរដល់ការងារ ។

កម្មន្ត ពុំ. [កម្ម+អន្ត_ត.] ការងារ, **កម្មំ ឯវ> កម្មន្តោ** ។ -**កិរិយា** ឥ. កិ.ធ្វើនូវការងារ ។

កម្មាធិដ្ឋាយិក គុ. [កម្ម+អធិដ្ឋាយិក] អ្នកតាំងមុខនូវកម្ម, អ្នកតាំងមុខនូវការងារ (អ្នកចាត់ការ); វិ. **កម្មំ អធិដ្ឋាតីតិ> កម្មាធិដ្ឋាយី, កម្មាធិដ្ឋាយី ឯវ> កម្មាធិដ្ឋាយិកោ** ។

កម្មានុរូប គុ. [កម្ម+អនុរូប] ដ៏សមគួរដល់កម្ម, ដ៏សមគួរដល់ការងារ ។

កម្មារ ពុំ. [កំ+មរ+ណ] ជនអ្នកញុំាងទឹកឱ្យស្លាប់ (ជាង, ជាងមាស ឬ ជាងប្រាក់; វិ. **កំ មារេតីតិ> កម្មារោ** ។ -**កុល** នប៉ុ. ត្រកូលនៃជាងមាស ឬ ត្រកូលនៃជាងប្រាក់ ។

កយិរតិ កិ. [ករ+យិរ+តិ.វ.] ធ្វើ ។

កយិរមាន គុ. [ករ+យិរ+មាន] កាលធ្វើ, កំពុងធ្វើ ។

កយិរា កិ. [ករ+យិរ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីធ្វើ ។

កយិរាថ កិ. [ករ+យិរ+ឯរាថ.ស.] គប្បីធ្វើ ។

ករជកាយ ពុំ. [ករជ+កាយ] ករជកាយ, កាយដែលកើតអំពីធ្លុបើ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសរីរៈ; វិ. **កេ សរីរេ បវត្តោ រជោ> ករជោ, ករជេន សម្ភូតោ កាយោ> ករជកាយោ** ។ យ.វិ. ។

ករណ នប៉ុ. [ករ+យុ] កិ.ធ្វើ; វិ. **ករិយតេតិ> ករណំ** ។ ជាទីធ្វើ; វិ. **ករោតិ ឯត្ថាតិ> ករណំ** ។ ជាគ្រឿងធ្វើ, ជាហេតុធ្វើ; វិ. **ករោតិ ឯតេនាតិ> ករណំ** ។ -**កាល** ពុំ. កាលជាទីធ្វើ, កាលនៃកិ.ធ្វើ ។ -**ក្ខណ** ពុំ. ខណៈនៃកិ.ធ្វើ, ខណៈជាទីធ្វើ ។ -**សម្បត្តិជនិតកុខនិមិត្តមធុរោឡារ-វចនបរិវណ្ណយុត្ត** គុ. អ្នកប្រកបដោយសេចក្តីក្បោះក្បាយនៃពាក្យដ៏ពីរោះក្រៃលែងដែលចេញទៅហើយដោយស្រួលជាពាក្យដ៏ករណសម្បត្តិឱ្យកើតហើយ, អ្នកប្រកបហើយដោយពាក្យដ៏ក្បោះក្បាយពិរោះក្រៃលែងដែលចេញទៅដោយងាយជាពាក្យញុំាង

ករុណាសម្បត្តិឱ្យកើតហើយ ។

ករណីយ គុ. [ករ+អនីយ] គឺ...គប្បីធ្វើ; វិ. **កាតព្វន្តិ> ករណីយំ** ។

ករណុត្តរិយករណ នបុ. [ករណ+ឧត្តរិយ+ករណ] កិ. ធ្វើឱ្យក្រៃលែងជាងកិ.ធ្វើ, កិ.ធ្វើឱ្យចម្រើនក្រៃលែងជាងកិ.ធ្វើ, .ជាងអំពើ ។

ករណ្ឌកកណ្ណិកា ឥ. [ករណ្ឌក+កណ្ណិកា] ចំពួយនៃដប, ចំពួយនៃខ្ទច, ចំពួយនៃកំប៉ុក, ចំពួយនៃកំសៀវ ។

ករមរ បុ. [ករ+មរ+អ] ជនអ្នកស្លាប់ក្នុងដៃនៃសត្រូវ, ជនអ្នកត្រូវស្លាប់ដោយដៃនៃសត្រូវ (មនុស្សឈ្លើយ); វិ. **សត្តូនំ ករេ ហត្ថេ មរតីតិ> ករមរោ, សត្តូនំ ករេន ហត្ថេន មរេយ្យាតិ> ករមរោ** ។

ករស្សុ កិ. [ករ+អ+ស្សុ.ប.] ចូរធ្វើ ។

ករិ កិ. [ករ+អ+ឦ.អជ្ជ.] ធ្វើហើយ ។

ករិត្វាន អ. [ករ+ឥ.អា.+ត្វាន] ធ្វើហើយ, លុះធ្វើហើយ ។

ករិត្ថ កិ. [ករ+អ+ឥ.អា.+ត្ថ.ហិ.] ធ្វើហើយ ។

ករិស្សតិ កិ. [ករ+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ] នឹងធ្វើ ។

ករឹសុ កិ. [ករ+អ+ឥំសុ.អជ្ជ.] ធ្វើហើយ ។

ករីស នបុ. [ករ+ឦស] អាហារវត្ថុដែលជនធ្វើ, .បន្ទោបង់ (ករីស, អាហារចាស់, គូថ); វិ. **ករីយតីតិ> ករីសំ** ។

ករុណា ឥ. [កិរ+ឧ+អា.ឥ.; ករ+ឧណា+អា.ឥ.] ធម្មជាតិនាំបង់នូវទុក្ខនៃបុគ្គលដទៃ ឬធម្មជាតបំផ្លាញនូវទុក្ខនៃបុគ្គលដទៃ (សេចក្តីអាណិត); វិ. **កិរតិ វិក្ខិបតីតិ> ករុណា, ករោតិ បរទុក្ខំ វិនាសេតីតិ វា> ករុណា** ។ ល ។ . **ភាវនា** ឥ. គុណជាតិញ៉ាំងករុណាឱ្យចម្រើន; វិ. **ករុណំ ភាវេតីតិ> ករុណាភាវនា** ។ ភាវនាប្រកបដោយករុណា; វិ. **ករុណាយ សម្បយុត្តា ភាវនា> ករុណាភាវនា** ។ កិ.ចំរើននូវករុណា ឬកិ.ញ៉ាំងករុណាឱ្យធំរើន ។ . **វេគសមុស្សាហិតមានស** គុ. មានចិត្តដ៏កម្លាំងនៃករុណាឱ្យឧស្សាហ៍ព្រមហើយ, មានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្តដ៏កម្លាំងនៃករុណាឱ្យខ្មីឃ្មាតហើយ ។ . **សហគត** គុ. ទៅមួយអន្លើដោយករុណា, ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយករុណា, ប្រកបដោយករុណា ។

ករេ កិ. [ករ+អ+ឯយ្យ.ត., លុបយ្យ] គប្បីធ្វើ, ត្រូវធ្វើ ។

ករេយ្យ កិ. [ករ+អ+ឯយ្យ.ត.] គប្បីធ្វើ ។

ករោតិ កិ. [ករ+ឱ+តិ.វ.] ធ្វើ, រមែងធ្វើ ។

ករោន្តិ កិ. [ករ+ឱ+អន្តិ.វ.] ធ្វើ, រមែងធ្វើ ។

ករោន្ត គុ. [ករ+ឱ+អន្ត+ល្យ] កំពុងធ្វើ, កាលធ្វើ ។

ករោន្តុ កិ. [ករ+ឱ+អន្តុ.ប.] ចូរធ្វើ, សូមធ្វើ ។

ករោហិ កិ. [ករ+ឱ+ហិ.ប.] ចូរធ្វើ, សូមធ្វើ ។

កល បុំ. [កល+អ] សភាវៈគឺបុគ្គលគប្បីរាប់ (ចំណិត); វិ. **កលិយតេ សំខ្យាយតេតិ> កលោ** ។

កលន្ទកនិវាប បុំ. [កលន្ទក+និវាប] កលន្ទកនិវាបដ្ឋាន, ប្រទេសជាទីឱ្យនូវចំណីដល់សត្វកង្ហែន ។

កលល នបុំ. [កល+អល] ភក់ ។ . **មក្ខិតបាទ** គុ. មានជើងប្រឡាក់ហើយដោយភក់, មានជើងគឺភក់ប្រឡាក់ហើយ ។ . **អក្ខិត** គុ. ប្រឡាក់ហើយដោយភក់, គឺភក់ប្រឡាក់ហើយ ។

កលហ បុំ. [កល+ហ] វាទៈជាទីបៀតបៀននូវគ្នា និងគ្នា ឬវាទៈជាទីចាក់ដោតនូវគ្នានិងគ្នា (ការឈ្លោះ, ជំលោះ); វិ. **កលតិ ហឹសតិ អញ្ញមញ្ញំ អស្មិន្តិ> កលហោ** ។ . **វូបសមន** នបុំ. កិ.ចូលទៅរម្ងាប់នូវជំលោះ, កិ.ញ៉ាំងជំលោះឱ្យចូលទៅរម្ងាប់ ។ . **វូបសមនវត្ត** នបុំ. រឿងនៃកិ.ចូលទៅរម្ងាប់នូវជំលោះ, រឿងនៃកិ.ញ៉ាំងជម្លោះឱ្យចូលទៅរម្ងាប់ ។ . **សង្ខាត** គុ. ពោលគឺជំលោះ, គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាជំលោះ ។

កលាប បុំ. [កល+បា+អ] សភាវៈរក្សាទុកនូវអវយវៈ (កណ្ដាប់, បាច់, សំណុំ); វិ. **កលំ អវយវំ បាតិ រក្ខតីតិ> កលាបោ** ។ . **អគ្គ** គុ. មានដំឡើងគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលជាទីធ្វើនូវកណ្ដាប់ ។ . **អាទិ** គុ. (កាល) មានកាលជាទីធ្វើនូវកណ្ដាប់ជាដើម ។

កលាពុរាជភូត គុ. [កលាពុរាជ+ភូត] កើតជាស្ដេចឈ្មោះកលាពុ, ជាស្ដេចឈ្មោះកលាពុកើតហើយ ។

កលិ បុំ. [កល+ឥ] ទោស, បាប, កំហុស ។

កលិង្គរ បុំ., នបុំ. [ក+លិគ+អរ, ចុះរស្ស_អា.] ឈើដែលឃ្លាតទៅដោយខ្យល់ (ងស, រង្គត់ងស); វិ. **កេន វាតេន លិគ្គតិ អបគច្ឆតីតិ> កលិង្គរោ** ។

កលិរ, កឡីរ [កល+ឦរ] ពន្លក, ពន្លកឈើ, (ទំពាំង) ។

កល្យាណ នបុំ. [កល្ល+អណ] គុណជាតដែលជនគួររាប់ (សេចក្ដីល្អ, លំអ, ពីរោះ, ជាទីពេញចិត្ត); វិ. **កលិកព្វំ សំខ្យាកព្វន្តិ> កល្យាណំ** ។ . **កម្ម** នបុំ. កម្មមានគុណគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់, កម្មដ៏ល្អ ។ . **អជ្ឈាសយ** គុ. អ្នកមានអធ្យាស្រ័យមានគុណគឺបុគ្គលគប្បីរាប់, អ្នកមានអធ្យាស្រ័យល្អ, ។ . **ធម្ម** គុ. មានធម៌មានគុណគឺបុគ្គលគប្បីរាប់, មានធម៌ដ៏ល្អ ។ . **បាបក** គុ. មានអំពើល្អ និងអំពើអាក្រក់ ។ . **មិត្ត** បុ. មិត្រមានគុណគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់, មិត្រល្អ, កល្យាណមិត្រ ។

កល្ល នបុំ. [កល+ល] ធម្មជាតជាគ្រឿងរាប់ (ត្វរ, ចំណិត); វិ. **កលិយតេ សំខ្យាយតេ អនេនាតិ> កល្លំ** ។ . **ភាគ** បុំ. ចំណែកនៃចំណិត ។

កល្លកមហាវិហារ បុំ. [កល្លក+មហាវិហារ] មហាវិហារ (វិហារធំ) ឈ្មោះកល្លកៈ ។

កល្លវាឡគ្រាមក បុំ. [កល្លវាឡ+គាមក] ស្រុកតូចឈ្មោះកល្លវាឡៈ ។

កវរតារី ឥ. [កវរ+តារី] មេគោពពាល ។

កវលិង្ការាហារ បុ. [កវលិង្ការ+អាហារ] អាហារដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យទៅជាពំនូត ។

កវាដ បុ. សន្ទះ, សន្ទះទ្វារ, (គន្លឹះ, គន្លឹះទ្វារ) ។

កសក បុ. [កស+ណ្វុ] ជនអ្នកភ្ជួរ (អ្នកស្រែ ឬអ្នកចំការ); វិ. **កសតីតិ> កសកោ** ។ . **ឧបាសក** បុ. បុគ្គលអ្នកភ្ជួរជាឧបាសក, ឧបាសកអ្នកភ្ជួរ (ឧបាសកអ្នកស្រែ) ។

កសន នបុ. [កស+យុ] ជាទីភ្ជួរ, កិ.ភ្ជួរ; វិ. **កសន្តិ ឯត្ថាតិ> កសនំ, កសិយតេតិ> កសនំ** ។ . **ដ្ឋាន** នបុ. ទីជាទីភ្ជួរ ។ . **អត្ថ** បុ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ភ្ជួរ, ត្រូវការដល់កិ.ភ្ជួរ ។

កសា ឥ. [កស+អ+អា.ឥ] រំពាត់, ខ្សែតី ។

កសាបេតព្វ គុ. [កស+ណាបេ+តព្វ] គឺ...គប្បីឱ្យភ្ជួរ ។

កសាបេត្វា អ. [កស+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យភ្ជួរហើយ ។

កសាមសេ កិ. [កស+អ+ម.វ.+សេ.និ.] ភ្ជួរ, រមែងភ្ជួរ ។

កសាវ បុ. [ក+សិ+អវ] សភាវៈសេពនូវទឹក (ទឹកចត់, ទឹកប្តត់, រសចត់); វិ. **កំ បានីយំ សេវតេតិ> កសាវោ** ។

កសិកម្ម នបុ. [កសិ+កម្ម] កម្មគឺកិ.ភ្ជួរ; វិ. **កសនំ> កសិ; សា ឯវ កម្មំ> កសិកម្មំ** ។ . **អាទិក** គុ. មានកសិកម្មជាដើម ។

កសិគោរក្ខាទិ គុ. [កសិ+គោរក្ខ+អាទិ] (ជីវិតោបាយ) មានកិ.ភ្ជួរ និងកិ.រក្សានូវគោជាដើម, (កម្ម) មានកសិកម្មនិងគោរក្ខកម្មជាដើម ។

កសិណបរិកម្ម នបុ. [កសិណ+បរិកម្ម] បរិកម្មមានកសិណជាអារម្មណ៍, បរិកម្មក្នុងកសិណ ។

កសិណមណ្ឌល នបុ. [កសិណ+មណ្ឌល] មណ្ឌលនៃកសិណ ។

កសិត គុ. [កស+ឥ.អា.+ត] ដែល...ភ្ជួរហើយ ។ . **ដ្ឋាន** នបុ. ទីនៃ...គឺ...ភ្ជួរហើយ ។

កសិតុំ អ. [កស+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីភ្ជួរ, .រាស់ ។

កសិត្វា អ. [កស+ឥ.អា.+ត្វា] ភ្ជួរហើយ, រាស់ហើយ ។

កសិភណ្ឌ នបុ. [កសិ+ភណ្ឌ] ភណ្ឌៈសម្រាប់ភ្ជួរ, គ្រឿងភ្ជួរ ។

កសិរ គុ. [កស+ឥរ] ធម្មជាតដល់នូវភាពមិនមែនជាបុណ្យ (លំបាក, ត្រដាបត្រដួស; វិ. **កសតិ អបុញ្ញន្តិ> កសិរំ**) ។

កសិវណិជ្ជាទិ គុ. [កសិ+វណិជ្ជ+អាទិ] (កម្ម) មានកិ.ភ្ជួរនិងកិ.ជួញជាដើម, មានកសិកម្មនិងវណិជ្ជកម្មជាដើម ។

កស្មា [កឹ+ស្មា] ព្រោះហេតុអ្វី, ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

កស្សចិ វិ.ស.អ. [កឹ+ស.វិ.+ចិ] ដល់អ្នកណា, ដើម្បីអ្នកណា,... ។

កស្សប អ.ន. ភិក្ខុឈ្មោះកស្សបៈ, កុមារឈ្មោះកស្សបៈ, ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ។ . **ទសពល** បុ. ព្រះទសពលព្រះនាមកស្សបៈ ។ . **ពុទ្ធកាល** បុ. កាលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ។ . **ពុទ្ធសា-**

សន នថុំ. សាសនានៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ។ . **សម្មាសម្ពុ-ទ្ធកាល** ថុំ. កាលនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ។

កហាបណ ថុំ.នថុំ. កហាបណៈ (សាច់ប្រាក់ទម្ងន់៤បាទ) ។ . **ការណ** នថុំ. ហេតុនៃកហាបណៈ ។ . **អគ្ឃនក** គុ. ដល់នូវថ្លៃមានកហាបណៈជាប្រមាណ, ដល់នូវថ្លៃមួយកហាបណៈ, ថ្លៃមួយកហាបណៈ, តម្លៃមួយកហាបណៈ, ។ . **គព្ភទ្វារ** នថុំ. ទ្វារនៃបន្ទប់ដ៏ពេញដោយកហាបណៈ; វិ. **កហាបណេហិ បូរោ គព្ភោ> កហាបណគព្ភោ** ។ បន្ទប់សម្រាប់ដាក់នូវកហាបណៈ; វិ. **កហាបណានំ ឋបនំ គព្ភោ> កហាបណគព្ភោ** ។ . **បសិព្វក** នថុំ. ការុងដ៏ពេញដោយកហាបណៈ, ការុងសម្រាប់ដាក់នូវកហាបណៈ ។ . **បូរ** គុ. ដ៏ពេញដោយកហាបណៈ ។ . **ភណ្ឌិក** នថុំ. បង្វិចនៃកហាបណៈ, បង្វិចដ៏ពេញដោយកហាបណៈ ។ . **រាសិ** ថុំ. គំនរនៃកហាបណៈ ។ . **វស្ស** នថុំ. ភ្លៀងគឺកហាបណៈ ។ . **សត** នថុំ. រយនៃកហាបណៈ ។

កហំ អ.ស. [កឹ+ហំ] ក្នុងទីណា, ក្នុងទីដូចម្ដេច ។

កំ វិ.ស.អ. [កឹ+អំ.វិ] អ្នកណា, បុគ្គលណា ។

កំស ថុំ. [កន+ស] មាស, សំរឹទ្ធិ, រគាំង ។ . **តាលសទ្ទ** ថុំ. សំឡេងនៃរគាំង, សូរនៃរគាំង ។ . **ថាល** នថុំ. ភាជនៈជាវិការៈនៃមាស ឬថាសជាវិការៈនៃសំរឹទ្ធិ ។ . **ភាជនបូរ** គុ. ដ៏ពេញក្នុងភាជនៈជាការៈនៃសំរឹទ្ធិ, .នៃមាស ។ . **បាតិ** ឥ. ភាជនៈជាវិការៈនៃមាស (ភាជនៈមាស) ។

កា វិ.ស.អ. [កឹ+សិ.វិ.] ណា, នាងណា, ដូចម្ដេច ។

កាក ថុំ. [កា+ក] សត្វធ្វើនូវសំឡេងថា «កា» (ក្អែក); វិ. **កាតិ សទ្ទំ ករោតីតិ> កាកោ** ។ . **បេត** ថុំ. កាកប្រេត, ប្រេតមានសីសៈដូចជាសីសៈនៃក្អែក, ប្រេតដូចជាក្អែក ។ . **យោនិ** ឥ. កំណើតនៃក្អែក ។ . **វល្លិយ** អ.ន. សេដ្ឋីឈ្មោះកាកវល្លិយៈ ។ . **សទិស** គុ. អ្នកដូចជាក្អែក, អ្នកប្រហែលដោយក្អែក, អ្នកប្រាកដស្មើដោយក្អែក ។ . **សុនខសន្និបាត** ថុំ. កិ.ប្រជុំនៃក្អែកនិងឆ្កែ, កិ.ជួបជុំនៃ... ។ . **សូរ** គុ. អ្នកក្លៀវក្លាដូចជាក្អែក ។

កាកណិក នថុំ. (ឈ្មោះប្រាក់បុរាណ ដែលគេប្រើក្នុងមជ្ឈិមប្បទេស) កាកណិក, ទ្រព្យមានកាកណិកជាប្រមាណ ។ . **មត្ត** គុ. មានកាកណិកជាប្រមាណ, ត្រឹមតែមួយកាកណិក, ទ្រព្យត្រឹមតែមួយកាកណិក ។

កាកីសទិស គុ. [កាកី+សទិស] ដូចជាមេក្អែក, ប្រហែលដោយមេក្អែក, ប្រាកដស្មើដោយមេក្អែក ។

កាកោបមា ឥ. [កាក+ឧបមា] វាចាជាគ្រឿងប្រៀបដោយក្អែក, សេចក្ដីប្រៀបដោយក្អែក, ឧបមាដោយក្អែក ។

កាកោឡូក ថុំ. [កាក+ឧឡូក] ក្អែកនិងមៀម ។

កាញ្ចនគុហា ឥ. [កាញ្ចន+គុហា] គុហាជាវិការៈនៃមាស, គុហាដែលគេធ្វើដោយមាស ។

កាញ្ចនថូប ថុំ. [កាញ្ចន+ថូប] ស្តូបជាវិការៈនៃមាស, (ចេតិយជា

វិការៈនៃមាស); វិ. **កាញ្ចនស្ស វិការោ ថូបោ> កាញ្ចនថូបោ** ។ ស្តូបដែលគេធ្វើដោយមាស; វិ. **កាញ្ចនេន កតោ ថូបោ> កាញ្ចនថូបោ** ។

កាញ្ចនរូបក នបុំ. [កាញ្ចន+រូបក] រូបដូចជាវិការៈនៃមាស (រូបប្រៀបជាវិការៈនៃមាស) ។

កាណ គុ. [កណ+ណ] ខ្វាក់, មានភ្នែកខ្វាក់ ។ អភិ.សុ. ភ្នែកខ្វាក់តែម្ខាងក្តី ខ្វាក់ទាំងពីរខាងក្តី ហៅថា «កាណ» ។ អ.ក. ភ្នែកខ្វាក់តែម្ខាងហៅថា «កាណ» ; ខ្វាក់ទាំងពីរខាងហៅថា «អន្ធ», ពាក្យនេះសម្រេចតាមកាណកច្ឆបោបមសូត្រ ដែលនិយាយអំពីអណ្តើកខ្វាក់ភ្នែកតែម្ខាង ។ - **អាទិភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាសត្វមានភ្នែកខ្វាក់ជាដើម ។ - **មាតា** ឥ. មាតានៃស្ត្រីឈ្មោះកាណា ។ - **មាតាវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃមាតានៃស្ត្រីឈ្មោះកាណា ។

កាណាជិក នបុំ. [កណ+ជន+ឥក] បាយកើតអំពីចុងអង្ករ (បាយចុងអង្ករ, បាយលាយដោយកន្ទក់, បាយទាំងកន្ទក់); វិ. **កណតោ ជាយតីតិ> កាណាជិកំ** ។ ប្រើជា «**កណាជក**» ក៏មាន ។

កាតព្វ គុ. [ករ+តព្វ] គឺ...គប្បីធ្វើ, -ត្រូវធ្វើ, -គួរធ្វើ ។

កាតុកាម គុ. [កាតុំ+កម+ណ] អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ, អ្នកចង់ដើម្បីធ្វើ; វិ. **កាតុំ កាមេតីតិ> កាតុកាមោ** ។

កាតុំ អ. [ករ+តុំ] ដើម្បីធ្វើ, រីកិ.ធ្វើ ។

កាបុរិស បុំ. [កុ>កា+បុរិស] បុរសដែលបណ្ឌិតគួរខ្ពើម (បុរសលាមក, បុរសអាក្រក់); វិ. **កុច្ឆិតោ បុរិសោ> កាបុរិសោ** ។

កាបោតក គុ. [កបោត+ណក] មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃព្រាប, មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃព្រាប ។

កាម បុំ. [កម+ណ] សេចក្តីប្រាថ្នា, សេចក្តីចង់បាន, ចំណង់; វិ. **កមនំ បត្ថនំ> កាមោ** ។ - **កណ្តក** បុំ. បន្លាគឺកាម, កាមដូចជាបន្លា ។ - **កាម** គុ. អ្នកប្រាថ្នានូវកាម ។ - **ការណ** នបុំ. ហេតុនៃកាម ។ - **គវេសក** គុ. អ្នកស្វែងរកនូវកាម; វិ. **កាមំ គវេសតីតិ> កាមគវេសកោ** ។ - **គវេសី** បុំ. អ្នកស្វែងរកនូវកាម, អ្នកស្វែងរកនូវកាមដោយប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.ស្វែងរកនូវកាមជាប្រក្រតី; វិ. **កាមេ គវេសតីតិ> កាមគវេសី; កាមេ គវេសតិ សីលេនាតិ> កាមគវេសី; កាមេ គវេសិតុំ សីលមស្សាតិ> កាមគវេសី** ។ - **ច្ឆន្ទាទិ** គុ. (កិលេស) មានកាមច្ឆន្ទៈជាដើម, មានសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកាមជាដើម, មានសេចក្តីពេញចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមជាដើម ។ - **បង្ក** បុំ. ភក់គឺកាម, កាមដូចជាភក់ ។ - **បរិឡាហ** បុំ. សេចក្តីរោលរាលព្រោះកាម, សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ។ - **ព្យាបាទវិហឹសាវិតក្កវសិកតា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃកាមវិតក្កៈ និងព្យាបាទវិតក្កៈ និងវិហឹសាវិតក្កៈ ។ - **ភវបរិក្ខីណ** គុ. មានកាមភពអស់ជុំវិញហើយ, មានកាមភពអស់រលីងហើយ ។ - **ភវាទិ** គុ. (ភព) មានកាមភពជាដើម ។ - **ភោគី** បុំ. អ្នកបរិភោគនូវកាម, អ្នកបរិភោគ

នូវកាមដោយប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.បរិភោគនូវកាមជាប្រក្រតី ។ . យន្ត គុ. [<កម+យោគ+អន្ត] កាមប្រាថ្នា, ការចង់បាន ។ . យោគាទិ គុ. (យោគៈ) មានកាមយោគៈជាដើម ។ . រជ៌ បុំ. ធូលីគឺកាម ។ . រតិនិស្សិត គុ. អ្នកអាស្រ័យហើយនូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម, អ្នកដែលសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមអាស្រ័យហើយ ។ . រតិសន្តវ បុំ. សេចក្តីរីករាយព្រមដោយរំណាចនៃសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម ។ . រាគសំយោជនាទិក គុ. មានសំយោជនៈគឺកាមរាគជាដើម, មានកាមរាគសំយោជនៈជាដើម ។ . រាគាទិ គុ. មានសេចក្តីរីករាយក្នុងកាមជាដើម, មានកាមរាគជាដើម ។ . វិតក្កាទិ គុ. មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាមជាដើម, មានកាមវិតក្កៈជាដើម ។ . សញ្ញោជនបរេជន នបុំ. ការតនូវកិ.ប្រកបព្រមដោយកាម, កិ.តដើម្បីកិ.ប្រកបព្រមដោយកាម ។ . សំយោគាទិ គុ. មានធម៌ជាគ្រឿងប្រកបព្រមគឺកាមជាដើម, មានធម៌ជាគ្រឿងប្រកបព្រមដើម្បីកាមជាដើម ។ . សុខភាទិស គុ. ប្រកបស្មើដោយសុខ ក្នុងកាម ។ . សុខ នបុំ. សេចក្តីសុខក្នុងកាម ។ . ហេតុ បុំ. ហេតុនៃកាម ។

កាមគុណ បុំ. [កាម+គុណ] កាមគុណ, សភាវៈជាគ្រឿងចងគឺកាម, កាមជាគ្រឿងចង ។ . បរិយេសន នបុំ. កិ.ស្វែងរកនូវកាមគុណ ។ . សម្បត្តិ ឥ. ឬ គុ. កិ.ដល់ព្រមដោយកាមគុណ, ធម្មជាតិជាហេតុដល់ព្រមដោយកាមគុណ ។

កាមាវចរ គុ. [កាម+អវ+ចរ+អ] ដែលត្រាច់ចុះក្នុងកាមភព ឬដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមភពជាកាមាវចរ; វិ. **កាមភវេ អវចរតិ បវត្តតីតិ> កាមាវចរំ** ។ . កុសលចិត្ត នបុំ. ចិត្តជាកុសលជាកាមាវចរ, កុសលចិត្តជាកាមាវចរ ។ . កុសលាទិភេទ គុ. ផ្សេងដោយចិត្តមានចិត្តជាកុសលជាកាមាវចរជាដើម, មានចិត្តជាកុសលជាកាមាវចរជាដើមជាប្រភេទ ។

កាមោឃាទិ គុ. [កាមោឃ+អាទិ] (ឱឃៈ) មានកាមោឃៈជាដើម, (អន្លង់) មានអន្លង់គឺកាមជាដើម ។

កាមំ និ. ពិត, ដោយពិត ។

កាយ បុំ. [កុ+អាយ] សភាវៈជាទីនៅនៃធម៌ប្រព្រឹត្តទៅប្រមអន្លើដោយអាសវៈដែលបណ្ឌិតគួរខ្ពើម, ប្រទេសជាទីកើតនៃអាការៈមានសក់ជាដើមដែលបណ្ឌិតគួរខ្ពើម, (កាយ, សរីរៈ, ពួក, ក្រុម); វិ. **កុច្ឆិតានំ សាសវធម្មានំ អាយោតិ> កាយោ ; កុច្ឆិតានំ កេសាទីនំ អាយោ ឧប្បត្តិទេសោតិ> កាយោ** ។ . កម្ម នបុំ. កាយកម្ម, កម្មគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដោយកាយ; វិ. **កាយេន កាតព្វំ កម្មំ> កាយកម្មំ** ។ . កម្មាទិក គុ. មានកាយកម្មជាដើម ។ . គត គុ. ទៅហើយក្នុងកាយ, តាំងនៅក្នុងកាយ ។ . ចលនសីសុក្ខិបនភមុកវិការាទិ គុ. (អាការ) គេន កិ.កម្រើកនៃកាយ និងកិ.លើកនៃក្បាល និងកិ.ញាក់នូវចិញ្ចើមជាដើម ។ . ទណ្ឌាទិវិរហិត គុ. ដែលប្រាសចាកអាជ្ញា គឺអាជ្ញាគឺកាយជាដើម, ដែលវៀរចាកអាជ្ញា មានអាជ្ញាគឺកាយជាដើម។ . ទណ្ឌាទិ គុ. (អាជ្ញា) មានអាជ្ញាគឺកាយជាដើម,

មានអាជ្ញាដោយកាយជាដើម ។ . ទុច្ចរិតាទិអកុសលកម្មាភិរត គុ. អ្នកត្រេកអរស៊ប់ហើយក្នុងអកុសលកម្មមានកាយទុច្ចរិតជាដើម ។ . ទុច្ចរិតាទិ គុ. (ទុច្ចរិត) មានកាយទុច្ចរិតជាដើម ។ . ទុច្ចរិតាទិប្បវេសននិវារណត្ថាចារ គុ. មានអាចារៈគឺកិ.ឃាត់នូវកិ.ចូលទៅ នៃទុច្ចរិតមានកាយទុច្ចរិតជាដើមជាប្រយោជន៍ ។ . ទុច្ចរិតាទិភេទ គុ. ផ្សេងដោយទុច្ចរិតមានកាយទុច្ចរិតជាដើម ។ . ទុច្ចរិតាទិវិរហិត គុ. ដែលប្រាសចាកទុច្ចរិតមានកាយទុច្ចរិតជាដើម, ដែលវៀរចាកទុច្ចរិតមានកាយទុច្ចរិតជាដើម ។ . ទ្វារ នពុំ. កាយទ្វារ, ទ្វារគឺកាយ ។ . និស្សិត គុ. អាស្រ័យហើយនូវកាយ, អាស្រ័យហើយក្នុងកាយ ។ . បាគ-ព្ភិយាទិ គុ. (សេចក្តីឃ្នើសឃ្នង) មានសេចក្តីឃ្នើសឃ្នងដោយកាយជាដើម, (អាការ) មានកិ.ច្រឡើសបើសដោយកាយជាដើម ។ . ប្បកោប ពុំ. កិ.កម្រើកដោយកាយ, កិ.កម្រើកនៃកាយ ។ . ពន្ធនមណ្ឌន នពុំ. កិ.ប្រដាប់នូវតីរ (នូវសំពត់) សម្រាប់ចងនូវកាយ, កិ.ប្រដាប់ នូវវត្ថពន្ធ, កិ.ប្រដាប់នូវវត្ថពន្ធចង្កេះ ។ . ពន្ធន នពុំ. សំពត់សម្រាប់ចងនូវកាយ, វត្ថពន្ធចង្កេះ ។ . វចី-មនោកម្ម នពុំ. កាយកម្ម និងវចីកម្ម និងមនោកម្ម ។ . វង្កាទិ គុ. (កិ.វៀច) មានកិ.វៀច ដោយកាយជាដើម ។ . វត្ថុក គុ. មានកាយជាវត្ថុ, មានកាយជាលំនៅ, មានកាយជាទីតាំង ។ . វាចាទិ គុ. (ទ្វារ) មានកាយ និងវាចាជាដើម ។ . វិជម្ភនរហិត គុ. ដែលប្រាសចាកកិ.មិតពត់នូវកាយ, ដែលវៀរចាកកិ.កែក្រាយដោយកាយ ។ . វិជម្ភិតា ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.មិតពត់នូវ

កាយ, ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិ.កែក្រាយដោយកាយ ។ . វិវេ-កាទិក គុ. មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់នៃកាយជាដើម, មានកាយវិវេកជាដើម ។ . វិវេក ពុំ. សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់នៃកាយ (វិវេក< វិ+វិច+ណ) ។ . វេយ្យាវដ្តិក គុ. កិ.ខ្វល់ខ្វាយដោយកាយ, កិច្ចប្រកបដោយកិ.ខ្វល់ខ្វាយដោយកាយ, អ្នកប្រកបក្នុងកិ.ខ្វល់ខ្វាយដោយកាយ ។ . សញ្ញមាទិវិរហិត គុ. ដែលប្រាសហើយចាកកិ.សង្រួមមានកិ.សង្រួមដោយកាយជាដើម, វៀរហើយចាកកិ.សង្រួមមានកិ.សង្រួមដោយកាយជាដើម ។ . សញ្ញមាទិ គុ. (កិ.សង្រួម) មាន កិ.សង្រួមដោយកាយជាដើម ។ . សមាចារ ពុំ. សមាចារៈនៃ កាយ, ការយាងជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តស្មើដោយកាយ ។ . សុចរិត នពុំ. កាយសុចរិត, កម្មដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អហើយដោយកាយ ។ . សុចរិតាទិ គុ. មានកាយសុចរិតជាដើម ។ . សុចរិតាទិភេទ គុ. ផ្សេងដោយសុចរិតមានកាយសុចរិតជាដើម, មានកម្មដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អហើយដោយកាយជាដើមជាប្រភេទ ។ . អាទិសញ្ញមវិរហិត គុ. អ្នកប្រាសហើយចាកកិ.សង្រួមនូវទ្វារមានកាយទ្វារជាដើម, អ្នកវៀរហើយចាកកិ.សង្រួមនូវទ្វារមានកាយទ្វារជាដើម ។ . អានុបស្ស-នាភាវនា កិ.ញុំាងបញ្ញា ជាគ្រឿងឃើញរឿយៗក្នុងកាយឱ្យចម្រើន, គុណជាតិជាគ្រឿងញុំាងបញ្ញាជាហេតុឃើញតាមនូវកាយឱ្យចម្រើន, ភាវនាប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃបញ្ញាជាគ្រឿងឃើញរឿយៗក្នុងកាយ ។ . អារុឡ្ហ គុ. ឡើងកាន់កាយ ។ . អាលសិយ នពុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលខ្ជិលដោយកាយ; វិ. អល-

សស្ស កាយោ> អាលសិយំ; កាយេន អាលសិយំ> កាយាលសិយំ ។

កាយិក គុ. [កាយ+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ, វិ. **កាយេ វត្តតីតិ> កាយិកំ** ។ ប្រកបក្នុងកាយ; វិ. **កាយេ និយុត្តំ> កាយិកំ** ។ - **ចេតសិកវិរិយ** នបុំ. ព្យាយាមប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ និងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ - **បរិឡាហ** បុំ. សេចក្ដីរោលរាលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ, សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ។

ការ បុំ. [ករ+ណ] កុសលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើ, សក្ការៈគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើ, វិ. **កាតព្វោតិ> ការោ** ។

ការក បុំ.,នបុំ. [ករ+ណ្វុ] អ្នកធ្វើ; វិ. **ករោតីតិ> ការកោ** ។ - **បុគ្គល** បុំ. បុគ្គលអ្នកធ្វើ ។ - **សត្ត** បុំ. សត្វអ្នកធ្វើ ។

ការណ នបុំ. [ករ+យុ] ធម្មជាតធ្វើនូវផលពោលគឺកិ.ដឹងច្បាស់ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ (ហេតុ, ការណ៍); វិ. **ករោតិ បច្ឆា សញ្ញាននសង្ខាតំ ផលន្តិ> ការណំ** ។ - **ភូត** គុ. ជាហេតុកើតហើយ, កើតហើយជាហេតុ ។ - **វចន** នបុំ. ជាគ្រឿងពោលនូវហេតុ, កិ.ពោលនូវហេតុ ។ - **វសិកតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃហេតុ; វិ. **ការណស្ស វសោ> ការណវសោ, ការណវសេ វត្តតីតិ> ការណវសិកោ, តស្ស ភាវោ> ការណវសិកតា** ។ - **វសិក** គុ. អ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃហេតុ ។ - **ឧត្តរយុគគ្គាហកថា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលគឺកិ.កាន់យកជាគូឱ្យក្រៃលែងជាងហេតុ, វាចាជាហេតុពោលគឺកិ.កាន់យកនូវគូឱ្យក្រៃលែងជាងហេតុ ។

ការណាការណ នបុំ. [ការណ+អការណ] ហេតុនិងមិនមែនហេតុ, ហេតុគួរ និងហេតុមិនគួរ ។ - **ញាណលក្ខណ** គុ. មានកិ.ដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុជាលក្ខណៈ, មានកិ.ដឹងនូវហេតុគួរ និងហេតុមិនគួរជាលក្ខណៈ ។

ការយិំសុ កិ. [ករ+ណយ+ឧំ.អជ្ជ.] ញុំាង...ឱ្យធ្វើហើយ, ឱ្យធ្វើហើយ ។

ការាបនីយ គុ. [ករ+ណាបេ+អនីយ] គឺ...គប្បីញុំាង...ឱ្យធ្វើ, -គប្បីឱ្យធ្វើ; វិ. **ការាបេតព្វោតិ> ការាបនីយោ** ។

ការាបេត្វា អ. [ករ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាងឱ្យធ្វើហើយ, ឱ្យធ្វើហើយ ។

ការាបេស្សាមិ កិ. [ករ+ណាបេ+ស្សាមិ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យធ្វើ, នឹងឱ្យធ្វើ ។

ការិត គុ. [ករ+ណេ+ត] គឺ...ញុំាង...ឱ្យធ្វើហើយ ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...នោះជា...គឺ...ញុំាង...ឱ្យធ្វើហើយ ។ - **បណ្ណតភាវោ** ឥ. បណ្ណតភាវគឺ...ញុំាង...ឱ្យធ្វើហើយ ។

ការី បុំ. [ករ+ណី] អ្នកធ្វើ, អ្នកធ្វើដោយប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.ធ្វើជាប្រក្រតី; វិ. **ករោតីតិ> ការី, ករោតិ សីលេនាតិ> ការី, កាតុំ សីលមស្សាតិ> ការី** ។

ការុញ្ញតរ គុ. [ការុញ្ញ+តរ] ភាវៈនៃករុណាជាង, មានភាវៈនៃសេចក្ដីអាណិតជាង ។

ការុញ្ញតា ឥ. [ករុណា+ណ្យ+តា.ស.] ភាវៈនៃសេចក្ដីករុណា, ភាវៈនៃសេចក្ដីអាណិត; វិ. **ករុណាយ ភាវោ> ការុញ្ញំ, ការុញ្ញំ ឯវ> ការុញ្ញតា** ។

ការុញ្ញវស បុំ. [ការុញ្ញ+វស] អំណាចនៃភាវៈនៃសេចក្ដីករុណា ។

ការេតុ កិ. [ករ+ណេ+តុ.ក.] ចូរញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេតុកាម គុ. [ការេតុំ+កាម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេតុំ អ. [ករ+ណេ+តុំ.] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេន្តិ កិ. [ករ+ណេ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេន្ត គុ. [ករ+ណេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេមិ កិ. [ករ+ណេ+មិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេយ្យុំ កិ. [ករ+ណេ+ឯយ្យុំ.ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេសិ កិ. [ករ+ណេ+ឦ.អជ្ជ., ចុះស.អា.] ញុំាង...ឱ្យធ្វើហើយ ។

ការេស្សថ កិ. [ករ+ណេ+ស្សថ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

ការេស្សំ កិ. [ករ+ណេ+ស្សំ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យធ្វើ ។

កាល បុំ. [កល+ណ] (បរិច្ឆេទ) ដែលជនគប្បីរាប់ ដោយន័យថា កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះកន្លងទៅហើយដូច្នេះជាដើម ឬ

(បរិច្ឆេទ) ដែលញុំាងអាយុនៃសត្វឱ្យអស់ទៅ (កាល, ពេល, សម័យ, សេចក្ដីស្លាប់); វិ. **ឯត្តកោ អតិក្កន្តោតិអាទិនា កលីយតិ សង្ខាយតីតិ> កាលោ, សត្តានំ អាយុំ កលយតិ ខេបេតីតិ វា> កាលោ** ។ . កត គុ. អ្នកមានកាលៈធ្វើហើយ, អ្នកមានមរណកាលធ្វើហើយ; វិ. **កាលោ កតោ យេន សោ> កាលកតោ** ។ អ្នកគឺកាលៈ (សេចក្ដីស្លាប់) ធ្វើហើយ, អ្នកគឺមច្ចុឱ្យវិនាសហើយ; វិ. **កាលេន មច្ចុនា កតោ នាសិតោតិ> កាលកតោ** ។ . កតភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានកាលៈធ្វើហើយ, ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកគឺកាលៈធ្វើហើយ ។ . កិរិយា ឥ. កិ.ធ្វើនូវកាលៈ, កិ.ធ្វើនូវមរណកាល ។ . អច្ចយ បុំ. សម័យជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃកាល; វិ. **អច្ចេន្តិ ឯត្ថាតិ> អច្ចយោ, កាលស្ស អច្ចយោ> កាលច្ចយោ** ។ . ប្បវេទន នបុំ. កិ.ញុំាង...ឱ្យដឹងច្បាស់នូវកាល, កិ.សម្ដែងនូវកាល ។ . ភេទ បុំ. សេចក្ដីផ្សេងនៃកាល ។

កាលស្សេវ និ. អំពីកាលដែលពិត, អំពីព្រឹក, អំពីព្រលឹម ។

កាលានុកាល បុំ. [កាល+អនុកាល] កាលប្រព្រឹត្តតាមនូវកាល, កាលដ៏សមគួរដល់កាល, មួយដងមួយកាល ។

កាលិ អា.ឥ. ម្នាលទាសីឈ្មោះកាលី ។ ប្រើជា កាឡិ ក៏បាន ។

កាលិង្គរដ្ឋ នបុំ. [កាលិង្គ+រដ្ឋ] ដែនឈ្មោះកាលិង្គៈ ។

កាលីទាសី ឥ. [កាលី+ទាសី] ទាសីឈ្មោះកាលី, ខ្ញុំស្រីឈ្មោះកាលី ។

កាលិយក្ខិនី ឥ. [កាលិ+យក្ខិនី] យក្ខិនីឈ្មោះកាលី, មេយក្សឈ្មោះកាលី ។

កាស ពុំ. [កាស+អ] កិ.ក្អក, រោគក្អក ។

កាសាយ នពុំ. [កសាយ+ណ] សំពត់ដែលជនជ្រលក់ហើយដោយទឹកចត់ (សំពត់កាសាយៈ); វិ. **កសាយេន រត្តំ> កាសាយំ** ។ . **និវត្ថ** គុ. (<និ+វស+ត) អ្នកស្លៀកនូវសំពត់កាសាយៈ, អ្នកស្លៀកនូវសំពត់ដែលជនជ្រលក់ហើយដោយទឹកចត់; វិ. **កាសាយំ និវាសេតីតិ> កាសាយនិវត្ថោ** ។ អ្នកបានសំពត់កាសាយៈស្លៀកហើយ; វិ. **កាសាយំ និវត្ថំ យេន សោ> កាសាយនិវត្ថោ** ។ . **បដិច្ឆន្ន** គុ. គឺសំពត់កាសាយៈបិទបាំងហើយ, បានសំពត់កាសាយៈបិទបាំងហើយ, ដ៏បិទបាំងហើយដោយសំពត់កាសាយៈ ។ . **វត្ថនិវត្ថ** គុ. ស្លៀកនូវសំពត់កាសាយៈ, ស្លៀកនូវសំពត់ដែលជ្រលក់ហើយដោយទឹកចត់ ។ . **វត្ថ** នពុំ. សំពត់កាសាយៈ, សំពត់ដែលជនជ្រលក់ហើយដោយទឹកចត់ ។

កាសាវ នពុំ. [កសាវ+ណ] សំពត់ដែលជនជ្រលក់ហើយដោយទឹកចត់, (សំពត់កាសាវៈ); វិ. **កសាវេន រត្តំ> កាសាវំ** ។ . **កណ្ឋ** គុ. មានសំពត់កាសាវៈពួដ៏ក, បានកព័ទ្ធព័ទ្ធហើយដោយសំពត់កាសាវៈ ។ . **កោដិ** ឥ. ទីកំផុតនៃសំពត់កាសាវៈ, ចុងនៃសំពត់កាសាវៈ ។ . **ធរ** គុ. អ្នកទ្រទ្រង់នូវសំពត់កាសាវៈ; វិ. **កាសាវំ ធារេតីតិ> កាសាវធរោ** ។

កាសិក គុ. [កាសិ+ណិក] អ្នកនៅក្នុងដែនកាសី, កើតក្នុងដែនកាសី ។

. **កោសលរដ្ឋ** នពុំ. ដែនឈ្មោះកាសីនិងដែនឈ្មោះកោសល ។ . **គាមក** ពុំ. ស្រុកតូចឈ្មោះកាសិកៈ ឬស្រុកតូចតាំងនៅក្នុងដែនកាសី ។ . **គាម** ពុំ. ស្រុកឈ្មោះកាសិកៈ ឬ ស្រុកតាំងនៅក្នុងដែនកាសី ។ . **វត្ថ** នពុំ. សំពត់ដែលកើតក្នុងដែនកាសី, សំពត់ដែលជននាំមកអំពីដែនកាសី ។ . **រាជ** ពុំ. ស្តេចក្នុងដែនកាសី ។ . **បុរ** នពុំ. បុរីនៃស្តេចនៅក្នុងដែនកាសី, ក្រុងឈ្មោះកាសី ។

កាសិត្វា អ. [កាស+ឥ_អា+ត្វា] ក្អកហើយ ។

កាហាសិ កិ. [ករ+អ+ស្សតិ_ភ., ផ្លាស់ក>កាហ, លុបស្សប្តូរតិជាសិ] នឹងធ្វើ ។

កាហាមិ កិ. [ករ+អ+ស្សាមិ_ភ.] នឹងធ្វើ (រូបសិទ្ធិដូច កាហាសិ) ។

កាឡ គុ. [កឡ+ណ] សភាវៈពោះបង់នូវពណ៌ស (ខ្មៅ, ពណ៌ខ្មៅ); វិ. **កឡតិ សុក្កន្តិ> កាឡោ , កាឡោ ឯវ> កាឡកោ** ។ . **កណ្ណី** អ.ឥ. ឈ្មោះមេកាឡកណ្ណី(ម្នាយស្រីអ្នកធ្វើនូវទីនៅនៃខ្លួនឱ្យទៅជាទីមានសម្បុរខ្មៅ, ម្នាយមេចង្រៃ) ។ . **កណ្ណិក** គុ. ជាកាឡកណ្ណី ។ . **ចម្ម** នពុំ. ស្បែកខ្មៅ, ស្បែកមានពណ៌ខ្មៅ ។ . **ត្ថេរវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះកាឡៈ ។ . **មត្តិកា** ឥ. បានដីបានពណ៌ខ្មៅ, ដីខ្មៅ, ដីស្អិតមានពណ៌ខ្មៅ ។ . **វណ្ណ** គុ. បានពណ៌ខ្មៅ ។ . **សិលាបទេស** ពុំ. ប្រទេសឈ្មោះកាឡសិលា ។ . **សីហ** អ.ន. ប្រទេសឈ្មោះកាឡសីហៈ, ភូមិឈ្មោះកាឡសីហៈ ។

កាឡក គុ. [កាឡ+ណេក ឬក.ស.] វត្ថុមានពណ៌ខ្មៅ, ធម៌មានពណ៌ខ្មៅ ។

កាឡាយមត្ត គុ. [កាឡាយ+មត្ត] មានសណ្តែកខ្មៅជាប្រមាណ, ប៉ុនសណ្តែកខ្មៅ ។

កាឡី ឥ. [កាឡ+ឦ] មានពណ៌ខ្មៅ, ស្រីមានសម្បុរខ្មៅ ។

កាឡុទាយិត្ថេរ ចុំ. [កាឡុទាយិ+ថេរ] ព្រះថេរៈឈ្មោះកាឡុទាយិ ។

កិកិ អ.ន. ឈ្មោះកិកិ ។

កិច្ច នចុំ. [ករ+រិច្ច] កម្មគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើ (កិច្ច); វិ. **កាតព្វន្តិ> កិច្ចំ** ។ -**បរិយោសាន** នចុំ. កាលជាទីបំផុតចុះជុំវិញនៃកិច្ច, កាលជាទីចប់នៃកិច្ច, កាលជាទីស្រេចហើយនៃកិច្ច ។

កិច្ចាកិច្ច នចុំ. [កិច្ច+អកិច្ច] កិច្ច និងមិនមែនកិច្ច (អ<ន=ប្រែថា «មិនមែន»), កិច្ចនិងកិច្ចដ៏ចំរើន (អ=ប្រែថា«ចំរើន»), កិច្ចតូចនិងកិច្ចធំ(អ=ប្រែថា«ធំ») ។

កិច្ឆ គុ. [កិរ+ឆ] ធម្មជាតបោះបង់នូវសេចក្ដីសុខ (ក្រ, លំបាក, ត្រដាបត្រដួស); វិ. **កិរតិ សុខន្តិ> កិច្ឆំ** ។ (កិច្ឆ<កិត+ឆ) ធម្មជាតជាគ្រឿងលំបាក; វិ. **កិច្ឆតិ កាយ កិលមតីតិ> កិច្ឆា** ។ -**ជីវិក** គុ. អ្នកមានកិ.រស់នៅដោយលំបាក; វិ. **ជីវនំ> ជីវោ, កិច្ឆេន ជីវោ> កិច្ឆជីវោ, កិច្ឆជីវោ យស្ស អត្ថីតិ> កិច្ឆជីវី, កិច្ឆជីវី ឯវ> កិច្ឆជីវិកោ** ។

កិច្ឆាធិគត គុ. [កិច្ឆ+អធិគត] គឺ...បានហើយដោយលំបាក, -ដោយកម្រ ។

កិញ្ចន នចុំ. [កិច+យុ, ចុះនិ.អក.] កិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់, កិលេសជាតជាគ្រឿងញាំញី; វិ. **កិញ្ចតិ ឯតេនាតិ> កិញ្ចនំ** ។ សេចក្ដីខ្វល់, កង្វល់; វិ. **កិញ្ចិយតេតិ> កិញ្ចនំ** ។

កិញ្ចាបិ និ. [កឹ+ច+អបិ] ប្រាកដមែនហើយ, ក៏មែនហើយ, ក៏ពិតមែនហើយ, សូម្បីតិចតួច ។

កិញ្ចិ វិ.ស.អ. [កឹ+ចិ] តិចតួច, អ្វីៗ, និមួយ,... ។

កិដាគិរិ ចុំ. ភ្នំឈ្មោះកិដា ។

កិដ្ឋ នចុំ. [កស+ត] ធញ្ញជាតដែលកើតអំពីកិ.ភ្ជួរ (សំទូង, សំណាប); វិ. **កសិតោ សម្ភូតំ> កិដ្ឋំ** ។ -**ខាទកីគោណោ** ចុំ. គោទំពាស៊ីនូវសំទូង ។ -**សម្ពាធ** គុ. ដ៏ចង្អៀតដោយសំទូង, ដែលតាន់តាប់ដោយសំទូង, -ដោយសំណាប ។

កិតវ ចុំ. [កិត+អវ] អ្នកលេង, គ្រឿងបិទបាំង ។

កិត្តក គុ. [កិត្ត+ក] មានប្រមាណប៉ុន្មាន, ប៉ុន្មាន; វិ. **កិត្តានិ បរិមាណានិ ឯតស្សាតិ> កិត្តកំ** ។

កិត្តាវតា និ. ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុន្មាន, ដោយហេតុមានប៉ុន្មាន ។

កិត្តិ ឥ. [កិត+តិ] វាចាជាគ្រឿងសម្ដែង (សេចក្ដីសរសើរ, កេរ្តិ៍ឈ្មោះ); វិ. **កិត្តេតិ ឯតាយាតិ> កិត្តិ** ។ -**វណ្ណភណន-**

សង្ខាត គុ. ពោលគឺកិរិយាពោលនូវគុណាគឺបុគ្គលគប្បីពណ៌នា គឺសេចក្ដីសរសើរ, ពោលគឺកិរិយាពោលនូវកេរ្តិ៍ឈ្មោះនិងសេចក្ដីសរសើរ ។

កិត្តេន្ត គុ. [កិត+ណេ+អន្ត] កាលសម្ដែង ។

កិន្តិ និ. [កឹ+ឥតិ] ថាអ្វី, ថាដូចម្ដេច ។

កិបិល្លិក បុំ. ស្រមោចក្រហម(ស្រមោចភ្លើង, អង្ក្រង) ។

កិមង្គំ និ. [កឹ+អង្គំ] នឹងបាច់ពោលទៅថ្វី, ចាំបាច់និយាយទៅថ្វី(ពាក្យមានអ្វីជាហេតុ) ។

កិមត្ថំ និ. ដើម្បីអ្វី ។

កិមត្ថ បុំ. [កឹ+អត្ថ] ប្រយោជន៍អ្វី, គុ. មានអ្វីជាប្រយោជន៍ ។

កិមិល អ.ន. សក្យៈឈ្មោះកិមិលៈ ។

កិរ និ. ឮថា, បានឮថា, មានសេចក្ដីតំណាលថា ។

កិរិយវាទ បុំ. [កិរិយ+វាទ] អ្នកពោលថាកម្មគឺបុគ្គលធ្វើហើយឈ្មោះថាគឺបុគ្គលធ្វើ, អ្នកមានលទ្ធិជាគ្រឿងពោលថា កម្មឈ្មោះថាគឺបុគ្គលធ្វើ ។

កិរិយា ឥ. [ករ+រិយ] ធម្មជាតិដែលជនគប្បីធ្វើ; វិ. **កាតព្វាតិ> កិរិយា** ។ នបុំ. កិ.ធ្វើ, ដំណើរធ្វើ; វិ. **ករីយតេតិ> កិរិយំ** ។

កិលញ្ជ បុំ. [កិល+ជន+ក្វិ] កន្ទេល, កន្ទេលផែង ។

កិលន្ត គុ. [កិលម+ត] លំបាកហើយ, នឿយហត់ហើយ ។ - **កាយ** គុ. មានកាយលំបាកហើយ, មានកាយនឿយហត់ហើយ; វិ. **កិលន្តោ កាយោ យស្ស សោ> កិលន្តកាយោ** ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកលំបាកហើយ ។ - **សរីរ** គុ. អ្នកមានសរីរៈហត់នឿយហើយ ។ - **រូប** គុ. មានរូបលំបាកហើយ ។ - **ឥន្ទ្រិយ** គុ. មានឥន្ទ្រិយលំបាកហើយ ។

កិលមតិ កិ. [កិលម+អ+តិ.វិ.] លំបាក, នឿយ ។

កិលមថ បុំ. [កិលម+ថ] សេចក្ដីលំបាក, សេចក្ដីនឿយ; វិ. **កិលមនំ> កិលមថោ** ។

កិលមន នបុំ. [កិលម+យុ] សេចក្ដីលំបាក; វិ. **កិលមិយតេតិ> កិលមនំ** ។ - **កិច្ច** នបុំ. កិច្ចគឺសេចក្ដីលំបាក, កិច្ចដោយសេចក្ដីលំបាក ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃសេចក្ដីលំបាក, ភាវៈគឺសេចក្ដីលំបាក ។

កិលមន្ត គុ. [កិលម+អ+អន្ត] កាលលំបាក, កាលនឿយហត់ ។

កិលមន្តិ កិ. [កិលម+អ+អន្តិ.វ.] លំបាក, នឿយហត់ ។

កិលមិស្សថ កិ. [កិលម+អ+ឥ.អា.+ស្សថ.ភ.] នឹងលំបាក, នឹងនឿយហត់ ។

កិលមេន្តិ កិ. [កិលម+ណេ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យលំបាក, ... ។

កិលិដ្ឋ គុ. [កិលិស+ត] សៅហ្មងហើយ, កខ្វក់ហើយ, ។ - **កម្ម** នបុំ.

កម្មដ៏សៅហ្មង, អំពើដ៏សៅហ្មង ។ - **គត្ត** គុ. មានខ្លួនសៅហ្មងហើយ ។ - **តរ** គុ. ជាអ្នកសៅហ្មងជាង, ជាអ្នកគឺ...ឱ្យសៅហ្មងជាង ។ - **និវាសនបារុបន** គុ. មានសំពត់សម្រាប់ស្លៀក និងសំពត់សម្រាប់ដណ្ដប់សៅហ្មងហើយ, មានសំពត់សម្រាប់ស្លៀក និងសំពត់សម្រាប់ដណ្ដប់គឺធូលីឱ្យសៅហ្មងហើយ ។ - **វត្ថ** នថុំ. សំពត់សៅហ្មងហើយ, សំពត់គឺធូលីឱ្យសៅហ្មងហើយ ។

កិលិន្នបយោស ថុំ. [កិលិន្ន+បយោស] បាយបាយាសដ៏ជ្រាយ, បាយាសដ៏ជ្រាយ (**កិលិន្ន**<កិលិទ+ត, ត>ន្ន) ។

កិលិស្សតិ គិ. [កិលិស+យ+តិ.វ.] សៅហ្មង ។

កិលិស្សេយ្យ គិ. [កិលិស+យ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីសៅហ្មង, គប្បីឱ្យសៅហ្មង ។

កិលេស ថុំ. [កិលិស+ណ] ធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មង (កិលេស); វិ. **កិលិស្សន្តិ ឯតេហីតិ> កិលេសា** ។ - **កាម** ថុំ. កិលេសកាម, សេចក្ដីប្រាថ្នាដោយអំណាចនៃកិលេស ។ - **ចោរ** ថុំ. ចោរគឺកិលេស ។ - **ជយ** ថុំ. កិ.ឈ្នះនូវកិលេស ។ - **ទរ** ថុំ. សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយគឺកិលេស, សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយដោយអំណាចនៃកិលេស ។ - **ធុត្ត** គុ. ទីដែលបុគ្គលទៅបានដោយលំបាកគឺកិលេស (ធុត្ត<ធុ+តប+រ; វិ. **ធុត្តេន គមិយតេតិ> ធុត្តំ**) ។ - **និព្វាន** នថុំ. កិលេសនិព្វាន, កិ.រលត់នៃកិលេស ។ - **បរិនិព្វាន** នថុំ. កិលេសបរិនិព្វាន, កិ.រលត់ជុំវិញនៃកិលេស, កិ.រលត់ស្និទ្ធនៃកិលេស ។ - **ពន្ធ** នថុំ. វត្ថុជាគ្រឿងចងគឺកិលេស, ចំណង

គឺកិលេស ។ - **ពន្ធនាភាវ** ថុំ. កិ.មិនមាននៃវត្ថុជាគ្រឿងចងគឺកិលេស, កិ.មិនមាននៃចំណងគឺកិលេស (ពន្ធន+អភាវ) ។ - **ភយ** នថុំ. ភ័យគឺកិលេស, ភ័យកើតអំពីកិលេស ។ - **មយ** គុ. ដែលកើតអំពី កិលេស ។ - **មល** នថុំ. មន្ទិលគឺកិលេស ។ - **មារសង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតពោលថាមារគឺកិលេស, ពោលគឺមារគឺកិលេស, ពោលថាមារគឺកិលេស ។ - **មារ** ថុំ. មារគឺកិលេស ។ - **រតិ** ឥ. សេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកិលេស, សេចក្ដីត្រេកអរដោយអំណាចនៃកិលេស ។ - **វដ្ដ** នថុំ. វដ្ដៈគឺកិលេស ។ - **វន** នថុំ. ព្រៃគឺកិលេស, កិលេសដូចជាព្រៃ ។ - **វនថ** គុ. ដើមឈើតាំងនៅក្នុងព្រៃគឺកិលេស, កិលេសដូចជាឈើតាំងនៅក្នុងព្រៃ ។ - **វូបសមននិព្វានរតិ** ឥ. សេចក្ដីត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វានជាទីញ៉ាំងកិលេសឱ្យចូលទៅរម្ងាប់, សេចក្ដីត្រេកអរក្នុងនិព្វានជាទីចូលទៅរម្ងាប់នូវកិលេស ។ - **សង្កិលិដ្ឋ** គុ. ដែលគ្រឡូកគ្រឡំដោយកិលេស ។ - **សន្តត្ត** គុ. អ្នកក្ដៅក្រហាយព្រោះកិលេស,អ្នកក្រហល់ក្រហាយព្រោះកិលេស, អ្នករសាប់រសល់ព្រោះកិលេស ។ - **អាទិមលេវិរហិត** គុ. ដែលប្រាសហើយចាកមន្ទិលមានកិលេសជាដើម, ដែលវៀរហើយចាកមន្ទិលមានកិលេសជាដើម ។ - **ឧបសម** ថុំ. ជាទីចូលទៅរម្ងាប់នូវកិលេស, ជាទីញ៉ាំងកិលេសឱ្យចូលទៅរម្ងាប់, ជាទីស្ងប់នៃកិលេស ។

កិលេសេតិ គិ. [កិលិស+ណេ+តិ.វ.] ញ៉ាំង...ឱ្យសៅហ្មង ។

កិលេសោឃ ថុំ. [កិលេស+ឱឃ] អន្លង់គឺកិលេស, ធម៌ដូចជាអន្លង់គឺ

កិលេស, កិលេសដូចជាអន្លង់ ។

កិស គុ. [កិស+អ] ស្គម ។ - **សរីរតា** ឥ. ភាវៈនៃ....នោះជាអ្នកមានសរីរៈស្គម; វិ. **កិសំ សរីរំ យស្ស សោ> កិសសរីរោ, តស្ស ភាវោ> កិសសរីរតា** ។

កិសាគោតមី អ.ន. កុមារិកាឈ្មោះកិសាគោតមី ។ - **វត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃកុមារិកាឈ្មោះកិសាគោតមី ។

កិស្មិញ្ចិបិ វិ.ស.អ. [កឹ+ស្មឹ+ចិ+បិ] សូម្បីអ្វីៗ, សូម្បីតិចតួច,... ។

កឹ និ. ឬ, អី., ដូចម្ដេច, ប្រយោជន៍អ្វី ។

កឹអគ្ឃនក គុ. [កឹ+អគ្ឃន+ក] មានតម្លៃប៉ុន្មាន; វិ. **កឹ អគ្ឃនំ យស្ស សោ> កឹអគ្ឃនកោ** ។

កឹការណា នពុំ. [កឹ+ការណា] ហេតុដូចម្ដេច, ហេតុអ្វី ។

កឹកណិកជាលា ឥ. [កឹកណិក+ជាល] បណ្ដាញនៃកណ្ដឹង ។

កឹនានាករណា គុ. [កឹ+នានាករណ] មានអ្វីជាគ្រឿងធ្វើផ្សេងៗគ្នា, មានអំពើផ្សេងៗគ្នាដូចម្ដេច ។

កឹនាម និ. ឈ្មោះអ្វី, ឈ្មោះដូចម្ដេច ។

កឹនុខោ និ. អ្វីហ្ន៎, ដូចម្ដេចហ្ន៎, ព្រោះហេតុអ្វីអេះ ,... ។

កឹសមាចារ គុ. [កឹ+សមាចារ] អ្នកមានសមាចារៈដូចម្ដេច, អ្នកមានអ្វីជាសមាចារៈ, អ្នកមានមារយាទដូចម្ដេច, អ្នកមានមារយាទជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តល្អដូចម្ដេច ។

កឹសីល គុ. [កឹ+សីល] អ្នកមានសីលដូចម្ដេច, អ្នកមានអ្វីជាសីល; វិ. **កឹ សីលំ យេសំ តេ> កឹសីលា** ។

កីដ ពុំ. [កិដ+ណ] កណ្ដូប (ដង្កូវ) ។

កីទិស គុ. [កឹ+ទិស+អ] ដូចជាអ្វី, ប្រាកដដូចម្ដេច, ប្រាកដយ៉ាងណាទៅ ។

កីវទូរ គុ. [កីវ+ទូរ] ឆ្ងាយប៉ុន្មាន, ចម្ងាយប៉ុន្មាន, ចម្ងាយប៉ុន្មានទៅ ។

កីឡតិ គិ. [កីឡ+អ+តិ.វ.] លេង, ប្រឡែង ។

កីឡន នពុំ. [កីឡ+យុ] ជាទីលេង, កិ.លេង; វិ. **កីឡតិ ឯត្ថាតិ> កីឡនំ, កីឡយតេតិ> កីឡនំ** ។ - **កាល** ពុំ. កាលជាទីលេង ។ - **អត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.លេង, ត្រូវការដល់កិ.លេង ។

កីឡន្តិ គិ. [កីឡ+អ+អន្តិ.វ.] លេង ។

កីឡន្ត គុ. [កីឡ+អន្ត] កាលលេង, កំពុងលេង ។

កីឡមាន គុ. [កីឡ+មាន] កាលលេង, កំពុងលេង ។

កីឡាបយមាន គុ. [កីឡ+ណាបយ+មាន] កាលញុំាង...ឱ្យលេង ។

កីឡាបេតិ គិ [កីឡ+ណាបេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យលេង ។

កីឡាមណ្ឌល នពុំ. [កីឡា+មណ្ឌល] មណ្ឌលជាទីលេង, មណ្ឌលនៃកីឡា ។

កីឡិត គុ. [កីឡ្+ឥ-អា.+ត] គឺ...លេងហើយ ។

កីឡិតព្វ គុ. [កីឡ្+ឥ-អា+តព្វ] គឺ...គប្បីលេង ។

កីឡិតុំ អ. [កីឡ្+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីលេង ។

កីឡិតុកាម គុ. [កីឡិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីលេង, អ្នកចង់លេង ។

កីឡិត្វា អ. [កីឡ្+ឥ-អា+ត្វា] លេងហើយ ។

កីឡិស្សតិ កិ. [កីឡ្+អ+ស្សតិ-ភ., ចុះឥ-អា.] នឹងលេង ។

កីឡិត្វ អ. [កីឡ្+អ+ឪ-អដ្ឋ.] លេងហើយ ។

កុក្កុច្ច នបុំ. [កុកត+ណ្យ] ភាវៈនៃកម្មដែលបុគ្គលធ្វើហើយគួរខ្ពើម (សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ, សេចក្ដីសង្ស័យ, សេចក្ដីរង្កៀស); វិ. **កុកតស្ស ភាវោ> កុក្កុច្ចំ** ។ - **មត្ត** គុ. កម្មត្រឹមតែសេចក្ដីសង្ស័យ, ហេតុគ្រាន់តែសេចក្ដីរង្កៀស ។

កុក្កុច្ចាយន្ត គុ. [កុក្កុច្ច+អាយ+អន្ត] កាលប្រព្រឹត្តនូវសេចក្ដីសង្ស័យ, កាលប្រព្រឹត្តនូវសេចក្ដីរង្កៀស (កាលសង្ស័យ, កាលរង្កៀស) ។

កុក្កុច្ចាយិត្វា អ. [កុក្កុច្ច+អាយ+ឥ-អា.+ត្វា] ប្រព្រឹត្តនូវសេចក្ដីសង្ស័យហើយ, ប្រព្រឹត្តនូវសេចក្ដីរង្កៀសហើយ (សង្ស័យហើយ, រង្កៀសហើយ) ។

កុក្កុដ បុំ. [កុ+កុដ+អ] សត្វកាយនូវផែនដី ឬ ក្ដាប់នូវដី (មាន់); វិ.

កុំ បឋវឹ កុដតីតិ> កុក្កុដោ ។ ម្យ៉ាងទៀត (<កុក+អដ) សត្វតែងកាន់យកនូវចំណី; វិ. **កុកតិ គោចរមាទទាតីតិ ចា> កុក្កុដោ** ។ - **អណ្ឌខាទិកា** ឥ. អ្នកចំពាស៊ីនូវពងនៃមាន់; វិ. **កុក្កុដណ្ឌានិ ខាទតីតិ> កុក្កុដណ្ឌខាទិកា** ។ - **អណ្ឌខាទិកវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃកុមារិកាអ្នកចំពាស៊ីនូវពងនៃមាន់ ។ - **មិត្តវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃនេសាទឈ្មោះកុក្កុដមិត្ត ។ - **វតីនគរ** នបុំ. នគរឈ្មោះកុក្កុដវតី ។ - **សិខ** នបុំ. រយនៃមាន់ ។ - **សេដ្ឋី** បុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះកុក្កុដៈ ។ - **អារាម** បុំ. អារាមឈ្មោះកុក្កុដៈ ។

កុក្កុដី ឥ. [កុក្កុដ+អី] មេមាន់ ។

កុក្កុរ បុំ. [កុក+ឧរ] (សត្វ) ចាប់នូវប្រើគហេនមន្ទ្រាយជាដើម (ឆ្កែ); វិ. **កុកតិ សសាមិយោ អាទទាតីតិ> កុក្កុរោ** ។

កុក្កុល បុំ. [កុក្កុ+លេ+អ] (សភាវៈ) កាត់នូវដៃ (ផេះក្ដៅ); វិ. **កុក្កុំ ហត្ថំ លុនាតិ ឆិន្ទតីតិ> កុក្កុលោ** ។ - **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយផេះក្ដៅ ។

កុច្ឆិ ឥ. [កុស+ឆិ, ស>ច] ផ្ទៃ, ពោះ; វិ. **កុស្សិយតិ អក្កោសិយតីតិ> កុច្ឆិ** ។ - **គត** គុ. ទៅហើយក្នុងផ្ទៃ (តាំងនៅក្នុងផ្ទៃ) ។ - **ទាហ** បុំ. សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយក្នុងផ្ទៃ, កិ.រោលរាលក្នុងផ្ទៃ ។ - **បូរមត្ត** គុ. អាហារគ្រាន់តែពេញក្នុងផ្ទៃ, អាហារត្រឹមតែកិ.ញ៉ាំងផ្ទៃឱ្យពេញ ។ - **បូរ** គុ. ដែលញ៉ាំងផ្ទៃឱ្យពេញ, កិ. ពេញក្នុងផ្ទៃ ។ - **ប្បមាណ** គុ. ប្រមាណនៃផ្ទៃ ។ - **រោគ** បុំ.

រោគក្នុងផ្ទៃ, រោគកើតក្នុងផ្ទៃ ។

កុជ្ឈតិ កិ. [កុធ+យ+តិ.វ.] ក្រោធ, ខឹង ។

កុជ្ឈន្ត គុ. [កុធ+យ+អន្ត] កាលក្រោធ, កាលខឹង ។

កុជ្ឈាបន នបុំ. [កុធ+យ+ណាបេ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យក្រោធ, -ខឹង ។ -**វស** បុំ. អំណាចនៃកិ.ញុំាង...ឱ្យក្រោធ ។

កុជ្ឈាបេន្ត គុ. [កុធ+យ+ណាបេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យក្រោធ ។

កុជ្ឈាបេហិ កិ. [កុធ+យ+ណាបេ+ហិ.ក.] ចូរញុំាង...ឱ្យក្រោធ ។

កុជ្ឈាមិ កិ. [កុធ+យ+មិ.វ.] ក្រោធ ។

កុជ្ឈាយថ កិ. [កុធ+យ+ណាយ+ថ.វ.] ក្រោធ, ឱ្យក្រោធ ។

កុជ្ឈិតព្វ គុ. [កុធ+យ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីក្រោធ ។

កុជ្ឈិត្វា អ. [កុធ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] ក្រោធហើយ, ខឹងហើយ ។

កុជ្ឈិស្សតិ កិ. [កុធ+យ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងក្រោធ ។

កុជ្ឈេយ្យ កិ. [កុធ+យ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីក្រោធ ។

កុញ្ចិកច្ឆិទ្ទ នបុំ. [កុញ្ចិក+ឆិទ្ទ] ប្រហោងនៃសោ ។

កុញ្ចិកហត្ថ គុ. [កុញ្ចិក+ហត្ថ] អ្នកមានសោក្នុងដៃ; វិ. **កុញ្ចិកំ ហត្ថេ យស្ស សោ> កុញ្ចិកហត្ថោ** ។

កុញ្ជរ បុំ. [កុំ+ជរ+អ] (សត្វ) ញុំាងផែនដីឱ្យគ្រាំគ្រា (ដំរី); វិ. **កុំ ឋ-ឋវី ជរាបេតីតិ> កុញ្ជរោ** ។ -**សង្ឃាត** គុ. ពពួកដំរី, គឺបណ្ឌិតពោលថាកុញ្ជរ ។ -**សាលា** ឥ. កុញ្ជរសាលា, រោងនៃដំរី (សាលាមានសណ្ឋានដូចជាសណ្ឋាននៃដំរី) ។

កុដ បុំ. នបុំ. ក្អម, ឆ្នាំង, ជាវ (ជាវគឺប្រដាប់ដែលគេរំលាយមាស) ។

កុដជ បុំ. [កុដ+ជ] (ឈើ) កាត់បង់នូវរោគ (ដើមក្លែងគង់); វិ. **រោគំ កុដតិ ឆិន្ទតីតិ> កុដជោ** ។

កុដមុខវដ្ដិ ឥ. [កុដ+មុខ+វដ្ដិ] កណ្ដាប់ដៃមាត់នៃក្អម ។

កុដិកណ្ណ គុ. [កុដិ+កណ្ណ] មានត្រចៀកពាក់នូវគ្រឿងប្រដាប់មានតម្លៃមួយកោដិ(១) (តាមទម្លាប់ថា «មានត្រចៀកយារ») ។ -**សោណត្ថេរ** បុំ. ព្រះថេរឈ្មោះសោណៈមានត្រចៀក... ។

កុដិក នបុំ. [កុដិ+ក] កុដិតូច, ខ្ទមតូច ។

កុដិ ឥ. [កុដ+ឥ] កុដិ (ផ្ទះ) ។ -**ទូសកភិក្ខុ** បុំ. ភិក្ខុអ្នកប្រទូស្តនូវកុដិ ។

កុដុម្ព នបុំ. ទ្រព្យ, សម្បត្តិ ។

កុដុម្ពិក បុំ. [កុដុម្ព+ណិក] (ជន) អ្នកមានទ្រព្យ, អ្នកមានសម្បត្តិ; វិ. **កុដុម្ពំ យស្ស អត្ថិតិ> កុដុម្ពិកោ** ។ -**បុត្ត** បុំ. កូននៃជនអ្នកមានទ្រព្យ, កូននៃជនអ្នកមានសម្បត្តិ, កូននៃកុដុម្ពិកៈ ។

កុដ្ឋិ បុំ. [កុដ្ឋ+ឥ, ឥ>ឥ] អ្នកមានរោគឃ្លង់; វិ. **កុដ្ឋំ យស្ស អត្ថិតិ> កុដ្ឋិ** ។ -**ភាវប្បត្តិ** ឥ. កិ.ដល់នូវភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានរោគឃ្លង់ ។ -**ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ....ជាអ្នកមានរោគឃ្លង់ ។

១ មើល «កោដិកណ្ណ» ផង ។

កុណប នពុំ. សព, សាកសព ។ - **គន្ធប្បដិកូលតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...បដិកូលដោយក្លិននៃសាកសព, ភាវៈនៃ...ជា...មានក្លិននៃសាកសពជាបដិកូល ។

កុណី គុ. [កុណា+ឦ] អ្នកមានអវយវៈជាគ្រឿងខ្វះបង្ហាញ (ក្ញែង); វិ. **កុណោ យស្ស អត្ថិតិ> កុណី** ។

កុណ្ឋ គុ. [កុណ្ឋ+អ] ខ្ចក, ពិល, រិល រេច ។ - **កុទ្ទាល** ពុំ. ចបរិល, ចបគរិល ។ - **ធារ** គុ. មានមុខរិល, មានមុខពិល ។ - **បាទ-ច្ឆិន្នជវ** គុ. មានជើងខ្ចក និងមានសន្ទុះដាច់ហើយ, មានសន្ទុះដាច់ហើយ ដោយអំណាចនៃជើងខ្ចក, មានសន្ទុះដាច់ហើយ ព្រោះមានជើងខ្ចក ។

កុណ្ឌក ពុំ. [កុណ្ឌ+អ+ក.ស.] (ផង់នៃអង្ករ, កំទេចនៃអង្ករ) កន្ទក់ ។ - **អង្គារបូវ** ពុំ. នំគឺបុគ្គលធំមិនលើកដើរភ្លើង ដែលមាសីឈ្មោះបុណ្ណកធ្វើហើយដោយកន្ទក់, នំអំបែង គឺមាសីឈ្មោះកុណ្ឌកធ្វើហើយដោយកន្ទក់ ។ - **មុដ្ឋិ** ឥ. ក្តាប់នៃកន្ទក់, កន្ទក់មានក្តាប់ជាប្រមាណ ។ - **សិន្ធវបោតកជាតក** នពុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយកូននៃសេះសិន្ធវៈស៊ីនូវកន្ទក់ ។ - **អាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានកន្ទក់ជាដើម ។

កុណ្ឌធានកេសី អ.ន. ព្រះថេរីឈ្មោះកុណ្ឌលកេសី ។ - **ថេរីវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រះថេរីឈ្មោះកុណ្ឌលកេសី ។

កុណ្ឌល នពុំ. [កុណ្ឌ+អល] កុណ្ឌល (គ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀក,

ទំហូ) ។

កុណ្ឌិកា ឥ. [កុឌិ+ក.ស.+អា.ឥ.] កុណ្ឌី (ប្រដាប់សម្រាប់ដាក់ទឹកជ្រូច) ។

កុណ្ឌិធានវន អ.ន. វិហារឈ្មោះកុណ្ឌិធានវ័ន ។

កុត្តហលជាត គុ. [កុត្តហល+ជាត] ជាអ្នកមានសេចក្តីជ្រួលជ្រើមកើតហើយ, ជាអ្នកមានការរីករាយកើតហើយ (កុតូហល<កុ+តុល+អ, ចុះ ហ.អា.; វិ. **កុំ បាបំ តុលយតីតិ> កុតូហលំ**) ។

កុទាចនំ កា.ស. [កី+ទាចនំ, កី>កុ] ក្នុងកាលណា១, ក្នុងកាលណាខ្លះ, ជួនកាល, ជួនណា,...។

កុទ្ទាល ពុំ. [កុំ+ទល+ណ] គ្រឿងទំលាយនូវផែនដី (ចប); វិ. **កុំ បឋវិ ទលតីតិ> កុទ្ទាលោ** ។ - **អត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ចប, សេចក្តីត្រូវការដល់ចប ។ - **បណ្ឌិត** អ.ន. ឈ្មោះកុទ្ទាលបណ្ឌិត ។ - **ផល** នពុំ. ផ្លែនៃចប ។ - **អាទិហត្ថ** គុ. មានវត្ថុមានចបជាដើមក្នុងដៃ ។

កុទ្ធ គុ. [កុធ+ត] ក្រោធហើយ, ខឹងហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. ធ្លាប់ក្រោធហើយ (ខឹងហើយក្នុងកាលមុន) ។ - **មនុស្ស** ពុំ. មនុស្សក្រោធហើយ ។ - **មានស** គុ. មានចិត្តក្រោធហើយ, មានឆន្ទៈកើតក្នុងចិត្តក្រោធហើយ ។

កុធារី ឥ. [កុ+ធរ+ណី] ដឹង, ប៉ូវថៅ (ប្រើជា **កុឋារី** ក៏មាន) ។

កុបិត គុ. [កុប+ត.ភា.+ត] កំរើកហើយ, គឺ...ឱ្យកំរើកហើយ (ក្រោធ, ខឹង) ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...កំរើកហើយ ។ . **មានស** គុ. អ្នកមានចិត្តកំរើកហើយ, អ្នកមានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្តកំរើកហើយ ។

កុប្បតិ កិ. [កុប+យ+តិ.វ.] កំរើក (ក្រោធ, ខឹង) ។

កុប្បន្តិ កិ. [កុប+យ+អន្តិ.វ.] កំរើក, កក្រើក ។

កុប្បឹសុ កិ. [កុប+យ+ឥំសុ.អជ្ជ.] កំរើកហើយ ។

កុព្វន្តិ កិ. [ករ+ឱ+អន្តិ.វ.] ធ្វើ, រមែងធ្វើ ។

កុព្វតោ គុ. [ករ+ឱ+អន្ត+ស.វិ.] កាលធ្វើ(នៃ...កាលធ្វើ) ។

កុមារ បុំ. [កុ+មរ+ណ, កុម+អារ, កុមារ+រ] អ្នកគួរវាសនូវផែនដី, (មារក) ដែលគេប្រាថ្នា, អ្នកតែងលេង (កុមារ, ក្មេង); **កុំ ភូមី មរតិ ភិន្ទតិ ចិលេខតីតិ> កុមារោ, កាមិយតីតិ> កុមារោ, កុមារតិ កីឡតីតិ> កុមារោ** ។ . **កស្សបត្ថេរវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះកុមារកស្សប ។ . **បរិវារ** បុំ. បរិវារនៃកុមារ, កុមារជាបរិវារ ។ . **បរិហារ** នបុំ. វត្ថុជាគ្រឿង នាំទៅជុំវិញនៃកុមារ, វត្ថុជាគ្រឿងរក្សានូវកុមារ ។ . **វណ្ណ** គុ. មានភេទដូចជាភេទនៃកុមារ ។

កុមារក បុំ. ដូចជា «កុមារ» ដែរ ប្លែកតែចុះ «កបច្ចយ» ខាងចុង ប្រែថា «កុមារ,ក្មេង ឬកុមារតូច, ក្មេងតូច» ។ . **វណ្ណ** បុំ. ភេទដូចជាភេទនៃកុមារ ។

កុមារិកា ឥ. កុមារិកា, ក្មេងស្រី ឬ កុមារីតូច, ក្មេងស្រីតូច ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃ...ជាកុមារិកា ។ . **វណ្ណាធិវាស** បុំ. អំណាចនៃភេទ មានភេទនៃកុមារិកាជាដើម ។

កុមារីសត នបុំ. [កុមារី+សត] រយនៃកុមារី ។

កុមុទ នបុំ. [កុ+មុទ+ណ] (ជលជាត) ត្រេកអរក្នុងទឹក ឬត្រេកអរក្នុងផែនដី (កុមុទ, ផ្កាកុមុទ); វិ **កុយំ មុទតិ ហាសតីតិ> កុមុទំ** ។ . **ឧប្បល** នបុំ. ផ្កាកុមុទនិងផ្កាឧប្បល ។

កុម្ភការ បុំ. [កុម្ភ+ករ+ណ] (ជន) អ្នកធ្វើនូវឆ្នាំង ឬ ក្អម (ស្មូនឆ្នាំង); វិ. **កុម្ភំ ករោតីតិ> កុម្ភការោ** ។ . **សាលា** ឥ. សាលា (រោង) នៃជនអ្នកធ្វើនូវឆ្នាំង, រោងនៃស្មូនឆ្នាំង ។

កុម្ភឃោសក អ.ន. សេដ្ឋីឈ្មោះកុម្ភឃោសកៈ ។ . **វត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃ... ។

កុម្ភទាសី ឥ. [កុម្ភ+ទាសី] ទាសីអ្នកនាំទៅនូវទឹកដោយក្អម (កុម្ភទាសី) ។

កុម្ភភារ បុំ. [កុម្ភ+ភារ] ភារៈមានកុម្ភៈជាប្រមាណ, ទ្រព្យមានទម្ងន់មួយកុម្ភៈ ។

កុម្ភិមុខ នបុំ. [កុម្ភិ+មុខ] មាត់នៃឆ្នាំង, មាត់នៃក្អម ។

កុម្ភីល បុំ. [ក+ឧភ+ឦលេ, ឧភ+រ] ក្រពើ; វិ. **កេន ជលេន ឧភតិ បូរេតីតិ> កុម្ភោ (ជលាសយោ), តត្ថ ឥលតិ គច្ឆតីតិ> កុម្ភីលោ** ។

កុម្ភូបម គុ. [កុម្ភ+ឧបមា] មានឧបមាដោយក្អម, មានក្អមជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។

កុម្មាសបូវ បុំ. [កុម្មាស+បូវ] នំគឺបុគ្គលធ្វើហើយដោយសណ្ដែក, នំសណ្ដែក, នំកុម្មាស, (ជាឈ្មោះនំមួយប្រភេទដែលគេប្រើក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា) ។

កុររឃរ អ.ន. ក្រុងឈ្មោះកុររឃរៈ ។ - **នគរ** នបុំ. នគរឈ្មោះកុររឃរៈ ។

កុរុ នបុំ. [ករ+រុ] (វត្ថុ) ធ្វើនូវកម្លាំង (បាយ); វិ. **ករោតិ ពលន្តិ> កុរុំ** ។

កុរុង្គ បុំ. [កុ+រង្គ+អ, ចុះនិ.ភា.] (សត្វ) ដើរទៅលើដី (ប្រើស ឬម្រឹគឈ្មោះកុរុង្គៈ); វិ. **កុយំ រង្គតីតិ> កុរុង្គោ** ។ - **ជាតកាទិ** គុ. (ជាតក) មានកុរុង្គជាតកជាដើម ។ ប្រើជា **កុរង្គ** ក៏មាន ។

កុរុតេ កិ. [ករ+ឱ+តេ.វ.] ធ្វើ ។

កុរុធម្ម បុំ. [កុរុ+ធម្ម] កុរុធម៌, ធម៌នៃអ្នកដែនកុរុ ។

កុរុរដ្ឋ នបុំ. [កុរុ+រដ្ឋ] ដែនឈ្មោះកុរុ ។ - **វាសី** បុំ. ជនអ្នកនៅក្នុងដែនកុរុ, អ្នកមានកិ.នៅក្នុងដែនកុរុជាប្រក្រតី ។

កុរុមាន គុ. [ករ+ឧ+មាន] កាលធ្វើ ។

កុរុរាជ បុំ. [កុរុ+រាជ] ស្ដេចក្នុងដែនកុរុ, ស្ដេចជាធំក្នុងដែនកុរុ ។

កុល នបុំ. [កុល+អ] (វង្ស) ជាហេតុតភ្ជាប់នូវគ្នានឹងគ្នា (ត្រកូល); វិ. **កុលតិ អញ្ញមញ្ញមេតេនាតិ> កុលំ** ។ - **កុមារិកា** ឥ. កុមារិកានៃត្រកូល, ក្មេងស្រីនៃត្រកូល ។ - **គាម** បុំ. ស្រុកនៃត្រកូល ។ - **គេហ** នបុំ. ផ្ទះនៃត្រកូល ។ - **ឃរគមន** នបុំ. កិ. ទៅកាន់ផ្ទះនៃត្រកូល ។ - **ឃរគមនភាវ** បុំ. ភាវៈគឺកិ.ទៅកាន់ផ្ទះនៃត្រកូល, ភាវៈនៃកិ.ទៅកាន់ផ្ទះនៃត្រកូល ។ - **ទត្តិយ** គុ. ដែលត្រកូលឱ្យហើយ ឬ ជារបស់ដែលត្រកូលគេឱ្យ ។ - **ទមក** គុ. អ្នកទូន្មាននូវត្រកូល ។ - **ទូសកកម្ម** នបុំ. កម្មនៃបុគ្គលអ្នកទ្រុស្តនូវត្រកូល ។ - **ធីតា** ឥ. ធីតានៃត្រកូល, កូនស្រីនៃត្រកូល ។ - **ប្បដិបាដិ** ឥ. លំដាប់នៃត្រកូល ។ - **បរិវដ្ដ** បុំ. កិ.វិលទៅជុំវិញនៃត្រកូល, ជួរនៃត្រកូល ។ - **បុត្ត** បុំ. កុលបុត្រ, កូនរបស់ត្រកូល ។ - **វំស** បុំ. វង្សនៃត្រកូល ។ - **វំសានុគត** គុ. ទៅតាមហើយនូវវង្សនៃត្រកូល, ប្រព្រឹត្តទៅតាមហើយនូវវង្សនៃត្រកូល ។ - **ភាតា** បុំ. បងប្អូនប្រុសនៃត្រកូល ។ - **សតិក** គុ. មានរយនៃត្រកូល, ប្រកបដោយរយនៃត្រកូល; វិ. **កុលានំ សតំ> កុលសតំ, កុលសតំ យេសមត្ថីតិ> កុលសតិកា, កុលសតេន និយុត្តា> កុលសតិកា** ។ - **សន្តក** គុ. ជារបស់នៃត្រកូល ។ - **សម្ពន្ធវស** បុំ. អំណាចនៃកិ.ជាប់ព្រមដោយត្រកូល, អំណាចនៃកិ.ទាក់ទងដោយត្រកូល ។

កុលាល បុំ. [កុ+លល+ណ] អ្នកប្រាថ្នានូវដី ឬ អ្នកក្រាលនូវសិល្បៈរបស់ខ្លួន, អ្នកកាន់យកនូវដីធ្វើ (ស្មូនឆ្នាំង); វិ. **កុំ លលយតិ ឥច្ឆតីតិ> កុលាលោ, កុលតិ អត្តនោ សិប្បំ បត្ថរតីតិ> កុលាលោ** ។ - **ចក្ក** នបុំ. ចក្រនៃស្មូនឆ្នាំង ។

-ភាជនសទិស គុ. ប្រាកដស្មើដោយភាជន៍នៃស្មូនឆ្នាំង, ប្រមាណដោយភាជន៍នៃបុគ្គលអ្នកកាន់យកនូវដីធ្វើ ។

កុណ្ឌក នចុំ. [កុ+កុ+ណ្ហ] សម្បក (វិ. **កុច្ឆិកមណ្ឌចិនាសនាធិកំ លុនាតីតិ> កុណ្ឌកំ**) ។

កុលុបគ គុ. [កុល+ឧប+គម+ក្វិ] អ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល; វិ. **កុលំ ឧបគច្ឆតីតិ> កុលុបគោ** ។ -**ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈអ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល, ព្រះថេរៈជាជីតូន ។

កុលុបច្ឆេទ ចុំ. [កុល+ឧប+ឆិទ+ណ] កិ.ចូលទៅកាត់បង់នូវត្រកូល, ការចូលទៅផ្តាច់បង់នូវត្រកូល; វិ. **កុលំ ឧបច្ឆិន្ទយតេតិ> កុលុបច្ឆេទនំ, កុលុបច្ឆេទនំ> កុលុបច្ឆេទោ** ។

កុសត្ត គុ. [កុស+រត្ត] ចុងនៃស្លា (ដែលធ្លាប់ប្រែថា ចុងនៃស្បូវ) ។

កុសរាជសន្តក គុ. [កុសរាជ+សន្តក] ជារបស់នៃស្តេចឈ្មោះកុសៈ ។

កុសល នចុំ. [កុស+លា] (គុណជាត) គួរក្នុងកិផ្តាច់បង់នូវបាប (កុសល; គុ. ឈ្លាស, ប៉ិន, ប្រសើរ, វាងវៃ); វិ. **កុសេ បាបច្ឆេទនេ អលន្តិ> កុសលំ** ។ (គុណជាត) ផ្តាច់នូវធម៌ដ៏អាក្រក់គឺធម៌ជាអកុសល; វិ. **កុសតិ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឆិន្ទតីតិ> កុសលំ** ។ ម្យ៉ាងទៀត (កុស+លុ+អ) គុណជាតកាត់នូវកិលេសមានរាគៈជាដើមដេកនៅក្នុងសន្តានដោយអាការៈដែលបណ្ឌិតគួរខ្ពើម; វិ. **កុច្ឆិតេនាការេន សន្តានេ សេន្តីតិ> កុសា, រាគាទយោ តេ លុនាតិ ឆិន្ទតីតិ> កុសលំ** ។ -**កម្មករណ** នចុំ. កិ.ធ្វើនូវកម្មជាកុសល ។ -**កម្មករណកាល** ចុំ. កាលនៃកិ.ធ្វើនូវកម្មជាកុសល, កាលជាទីធ្វើនូវកម្មជាកុសល ។ -**កម្មប្បតិដ្ឋាករណ** នចុំ. កាលជាទីធ្វើនូវទីជាទីពឹងគឺកម្មជាកុសល, កាលជាទីធ្វើនូវគុណជាតិជាទីពឹងគឺកម្មជាកុសល ។ -**កម្មបថ** ចុំ. គន្លងគឺកម្មជាកុសល ។ -**កោដ្ឋាស** ចុំ. ចំណែកនៃធម៌ជាកុសល, ចំណែកនៃកម្មជាកុសល ។ -**តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកឆ្លាត, -ឈ្លាស, -ប្រសប់ ។ -**ត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកឈ្លាស ។ -**បាថេយ្យ** នចុំ. វត្ថុជាប្រយោជន៍ក្នុងផ្លូវជាកុសល ឬ វត្ថុជាប្រយោជន៍ដល់ផ្លូវគឺកុសល, ស្បៀងគឺកុសល; វិ. **បថេ បថស្ស វា ហិតំ> បាថេយ្យំ** ។ <បថ+ណេយ្យ ។ -**វិធិ** ឥ. វិធីនៃចិត្តជាកុសល ។

កុសលាកុសល នចុំ. [កុសល+អកុសល] កុសលនិងអកុសល ។ -**កម្មករណ** នចុំ. ជាទីធ្វើនូវកម្មជាកុសលនិងកម្មជាអកុសល ។ -**កម្មវីជ** នចុំ. ពូជគឺកម្មជាកុសលនិងអកុសល ។

កុសលាភិនិព្វត្ត គុ. [កុសល+អភិនិព្វត្ត] ដែលកើតចំពោះហើយអំពីកម្មជាកុសល, គឺកម្មជាកុសលឱ្យកើតចំពោះហើយ ។

កុសលូបទេស ចុំ. [កុសល+ឧបទេស] ឧបទេសនៃបុគ្គលអ្នកឈ្លាស, ឧបាយជាគ្រឿងណែនាំនៃបុគ្គលអ្នកឈ្លាស, ឧបាយជាគ្រឿងចូលទៅសម្តែងនៃបុគ្គលអ្នកប្រសប់ ។ <ឧប+ទិស+ណ ។

កុសាវតី ឥ.ន. ក្រុងឈ្មោះកុសិនារា ។

កុសីត គុ. [កុ+សទ, សទ>សីទ, ទ>ត+អ] អ្នកលិចចុះ ដោយអាការគឺបណ្ឌិតគប្បីខ្ពើម, ម្យ៉ាងទៀត អ្នកលេចចុះ ក្នុងកិលេសគឺបណ្ឌិតគប្បីខ្ពើម (អ្នកខ្ជិល); វិ. **កុច្ឆិតេនាការេន សីទតីតិ> កុសីតោ, កុច្ឆិតេ កិលេសេ សីទតីតិ> កុសីតោ** ។ **-បុគ្គល** ចុំ. បុគ្គលអ្នកខ្ជិល ។ **-មាណវ** ចុំ. មាណពអ្នកខ្ជិល, មាណពអ្នកខ្ជិលច្រអូស ។

កុសុម នចុំ. [កុស+ឧម] ផ្កា, ផ្កាឈើ ។

កុសុម្ភរត្ត គុ. [កុសុម្ភ+រត្ត] ដែលបុគ្គលជ្រលក់ហើយដោយផ្កាដកគាំ ។

កុហក ចុំ. [កុហ+ណ្វុ] អ្នកកុហក, អ្នកបំភាន់, អ្នកបញ្ឆោត, អ្នកលលួង, អ្នកបោកប្រាស, អ្នកញ៉ាំងគេឱ្យភាន់ភាំង; វិ. **កុហយតីតិ> កុហកោ** ។ **-ចោរ** ចុំ. ចោរអ្នកកុហក ។ **-តាបស** ចុំ. តាបសអ្នកកុហក, តាបសអ្នកញ៉ាំងលោកឱ្យភាន់ភាំង ។ **-ព្រាហ្មណវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃព្រាហ្មណ៍អ្នកកុហក ។

កុហឹ អ.ន. [កឹ+ហឹ, កឹ>កុ] ក្នុងទីណា, ត្រង់ទីណា ។

កូដ [កុ+អដ+អ, កុដ+ណ] ធម្មជាតប្រព្រឹត្តទៅដោយអាការគឺបណ្ឌិតគួរខ្ពើម (គុ. កោង, កាច, បៀតបៀន, ដំ, ក្ដៅក្រហាយ, ន.កំពូល, ញញួរ); វិ. **កុច្ឆិតេនាការេន អដតីតិ> កូដំ** ។ **-ជដិល** ចុំ. ជដិលកោង, ជដិលកោងកាច ។ **-ដ្ដក-រណ** នចុំ. កិ.ធ្វើនូវក្ដីកោង ។ **-ដ្ដបរាជិត** គុ. អ្នកមានក្ដីកោងចាញ់ហើយ, អ្នកចាញ់ហើយដោយក្ដីកោង ។ **-សក្ខិ** ចុំ. សាក្សីកោង, បន្ទាល់កោង ។ **-សហស្ស** នចុំ. ពាន់នៃកំពូល, ពាន់នៃញញួរ ។

កូដាគារ នចុំ. [កូដ+អគារ] ផ្ទះប្រកបដោយកំពូល; វិ. **កូដេន យុត្តំ អគារំ> កូដាគារំ** ។ ផ្ទះ គឺបុគ្គលសង្គ្រោះហើយដោយកំពូល; វិ. **កូដេន សង្គហិតំ អគារំ> កូដាគារំ**, (ផ្ទះមានកំពូល, ភ្នំយោង) ។ **-កណ្ណិកា** ឥ. យោជាងនៃផ្ទះមានកំពូល ។ **-កុច្ឆិប្បមាណ** គុ. មានផ្ទៃនៃផ្ទះមានកំពូលជាប្រមាណ, មានប្រមាណប៉ុនផ្ទៃនៃផ្ទះមានកំពូល ។ **-មត្ត** គុ. មានផ្ទះគឺបុគ្គលសង្គ្រោះហើយដោយកំពូលជាប្រមាណ, ប៉ុនផ្ទះមានកំពូល ។ **-សត** នចុំ. រយនៃផ្ទះគឺបុគ្គលសង្គ្រោះហើយដោយកំពូល, រយនៃផ្ទះមានកំពូល ។ **-សាលា** ឥ. សាលា (រោង) គឺផ្ទះដែលបុគ្គលសង្គ្រោះហើយដោយកំពូល ។

កូល នចុំ. [កុល+ណ] (វត្ថុ) បិទរាំងនូវទឹកមិនឱ្យហូរចេញទៅខាងក្រៅ (ច្រាំង, ឆ្នេរ); វិ. **កូលតិ អាវរតិ ឧទកំ ពហិ និគ្គមិតុំ ន ទេតីតិ> កូលំ** ។

កេចិ វិ.ស.អ. [កឹ+ចិ] ពួកមួយ, ពួកខ្លះ, អ្នកខ្លះ, នីមួយ ។

កេទារ នចុំ. [ក្លេទប្ដូរម+អ, ពុទ្ធណា] ស្រែ (វិ. **ក្លេទយតីតិ> កេទារំ**) ។ **-ន្តរ** នចុំ. ចន្លោះនៃស្រែ ។ **-មរិយាទា** ឥ. ភ្លឺស្រែ, ភ្លឺនៃស្រែ ។

កោដិកបក្ខភជន នចុំ. [កោដិក+បក្ខ+ភជន] កិ.កប់រកនូវពួកនៃជន

អ្នករៃបអប, កិ.គប់រកនូវពួកនៃជនដែលចាក់បណ្ដោយ, ការគប់រកនូវពួកនៃជនអ្នកអួតអាង ។

កេលាស នចុំ. ភ្នំឈ្មោះកេលាស ឬភ្នំឈ្មោះកៃលាស ។ - **កូដប្បដិភាគ** គុ. មានចំណែកប្រៀបដោយកំពូលនៃភ្នំឈ្មោះកៃលាស ។

កេឡិ ឥ. [កិឡ+ឥ] កិ.លេង, កិ.ឡុកឡឺយ, កិ.ចំអក, កិ.ចំអកចំអន់ (ប្រើជា «កេលិ» ក៏មាន) ។

កេវដ្ដ ចុំ. [កេ+វដ្ដ+ណ] ជនអ្នកវិលទៅក្នុងទឹកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិ.ចាប់នូវត្រី ឬ ជនអ្នកញ៉ាំងទឹកឱ្យវិល (ព្រានប្រម៉ង់, ព្រានសន្ទូច); វិ. **កេ ឧទកេ មច្ឆគហណត្ថាយ វដ្ដតីតិ> កេវដ្ដោ, កំ ឧទកំ វដ្ដេតីតិ> កេវដ្ដោ** ។ - **គាមវាសី** ចុំ. ជនអ្នកនៅក្នុងស្រុកនៃព្រានប្រម៉ង់, ជនអ្នកមានកិ.នៅក្នុងស្រុកនៃព្រានប្រម៉ង់ជាប្រក្រតី; វិ. **កេវដ្ដគាមេ វសតីតិ> កេវដ្ដគាមវាសី, កេវដ្ដគាមេ វសិតុំ សីលមស្សាតិ> កេវដ្ដគាមវាសី** ។ - **គាម** ចុំ. ស្រុកនៃព្រានប្រម៉ង់ ។ - **ជេដ្ឋកបុត្ត** ចុំ. កូននៃព្រានប្រម៉ង់ជាច្បង, កូនច្បងនៃព្រានប្រម៉ង់ ។

កេវល គុ. [កេវ+អល] ទាំងអស់, ទាំងស្រុង, តែប៉ុណ្ណោះ, មិនមានសេសសល់, សុទ្ធ (វិ. **កេវនំ វចក្កនំ> កេវលំ**) ។

កេវលី គុ. [កេវល+ឦ] មានកំពូលដ៏សុទ្ធ ។

កេស ចុំ. [កេ+សី+អ] សភាវៈដេកគឺប្រព្រឹត្តទៅលើក្បាល (សក់); វិ. **កេ សិរស្មិំ សយន្តិ បវត្តន្តីតិ> កេសា** ។ ម៉្យាងទៀត សភាវៈស្ថិតនៅលើក្បាល; វិ. **កេ មត្ថកេ សេន្តិ តិដ្ឋន្តីតិ> កេសា** ។ - **កល្យាណ** នចុំ. លំអគឺសក់, លំអនៃសក់ ។ - **កលាប** ចុំ. បាច់នៃសក់, សំណុំនៃសក់ ។ - **អគ្គមត្ត** គុ. មានចុងនៃសក់ជាប្រមាណ, ប៉ុនចុងនៃសក់ ។ - **មស្សុ** នចុំ. សក់និងពុកមាត់ ។ - **លុញ្ចន** នចុំ. កិ.ដកនូវសក់ ។ - **អាទិសមុហសង្ខាត** គុ. ពោលគឺប្រជុំនៃអាការមានសក់ជាដើម, គឺបណ្ឌិតរាប់ត្រួតហើយថាប្រជុំនៃកោដ្ឋាសៈមានសក់ជាដើម ។

កេសវ អ.ន. ឈ្មោះកេសវៈ ។ - **តាបស** ចុំ. តាបសឈ្មោះកេសវៈ ។

កេសី អ.ន. តាបសឈ្មោះកេសី, តាបសឈ្មោះកេសវៈ ។

កេសោរោបន នចុំ. [កេស+អវ+រុប+យុ] កិ.ដាក់ចុះនូវសក់, កិ.កោរនូវសក់ ។ - **អត្ថ** ចុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ. ដាក់ចុះនូវសក់ ។ - **សត្ថ** នចុំ. សស្ត្រាសម្រាប់ដាក់ចុះនូវសក់, កាំបិតសម្រាប់កោរនូវសក់ ។

កោ វិ.ស.អ. [កឹ+សិ.វិ.] អ្នកណា, ណា, អ្វី, ដូចម្ដេច ។

កោកនទ នចុំ. [កោក+នទ+អ] ឈ្មោះកោកនទៈ, ជាទីបន្លឺនៃសត្វធ្វើនូវសម្លេងថាកិកិ ។ ម៉្យាងទៀតឬជាគញ្ញាំងពួកសត្វធ្វើនូវសម្លេងថាកិកិឱ្យបន្លឺឡើង; វិ. **កោកេ នាទយតីតិ> កោកនទំ.** (ឈូកក្រហម) ។

កោក អ.ន. ឈ្មោះកោកៈ ។ - **សុនខលុទ្ទកវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃព្រាន

ព្រោះឆ្កែឈ្មោះកោកៈ, រឿងនៃព្រានអ្នកបណ្ដើរនូវឆ្កែឈ្មោះកោកៈ ។

កោកាលិក អ.ន. ឈ្មោះកោកាលិកៈ ។ - **វត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃភិក្ខុឈ្មោះកោកាលិកៈ ។

កោចិ វិ.ស.អ. [កឹ+ចិ+សិ.វិ.] អ្នកណា, អ្នកណានីមួយ, ណានីមួយនិមួយ, តិចតួច ។

កោជវ ពុំ. កម្រាល, ព្រំ (ពាមទម្លាប់ជារម្រ៉ឹង) ។

កោញ្ចុ ពុំ. [កោញ្ច+អ] ក្រៀល, សត្វក្រៀល ។ - **រវ** សម្រែកនៃក្រៀល, កិ.ស្រែកនៃក្រៀល, កិ.ស្រែកដូចជាក្រៀល ។ - **សកុណ** សត្វស្លាបក្រៀល, សត្វក្រៀល ។

កោណ្ឌញ្ញ អ.ន. ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកោណ្ឌញ្ញៈ ។

កោដុម្ពរមហាវិហារវាសី ពុំ. [កោដុម្ពរមហាវិហារ+វស+ណី] អ្នកនៅក្នុងវិហារធំឈ្មោះកោដុម្ពរ ។

កោដិកណ្ណ គុ. [កោដិ+កណ្ណ] មានត្រចៀកទ្រទ្រង់នូវគ្រឿងសម្រាប់ពាក់មានតម្លៃមួយកោដិ; វិ. **កោដិអគ្ឃនកបិលន្ធនធារិនោ កណ្ណា យស្ស សោ> កោដិកណ្ណោ** ។

កោដិ ឥ. [កុដ+ឥ] កោដិ, ទីបំផុត, ចុង, មុខ ។ - **ប្បត្ត** គុ. ដល់ហើយនូវទីបំផុត ។ - **សតសហស្ស** ប.ស. សែននៃកោដិ ។

កោដិតខាណុក ពុំ. [កោដិត+ខាណុក] ផង្គត់ដែលបុគ្គលបោះហើយ, បង្គោលដែលបុគ្គលដាំហើយ, -ដែលបុគ្គលដោតហើយ ។

កោដិត<កុដ+ឥ+ត ។

កោដ្ដេត្វា អ. [កុដ្ដ+ណេ+ត្វា] ដំហើយ, ផែហើយ, វាយហើយ, បុកហើយ, ចិញ្ច្រាំហើយ ។

កោដ្ដេន្ត គុ. [កុដ្ដ+ណេ+អន្ត] កាលដំ, កាលផែ, កាលវាយ, ... ។

កោដ្ដេតិ កិ. [កុដ្ដ+ណេ+តិ.វ.] ដំ, វាយ, បុក,... ។

កោដ្ដេន្តី ឥ. [កុដ្ដ+ណេ+អន្ត+ឦ] កាលដំ, កាលបុក,... ។

កោដ្ដេតព្វយុត្តក គុ. [កោដ្ដេតព្វ+យុត្តក] ជារបស់គួរគឺ...គប្បីដំ, -គប្បីផែ,... ។

កោដ្ដន នពុំ. [កុដ្ដ+យុ] កិ.ដំ, កិ.បុក,...។ - **អត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ដំ,... ។ - **បចនាទិ** គុ. (កិច្ច) មានកិ.បុក និងកិ. ចំអិនជាដើម ។

កោដ្ដាបេត្វា អ. [កុដ្ដ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យពោះហើយ, -ឱ្យដោតហើយ, -ឱ្យដំហើយ, -ឱ្យវាយហើយ, -ឱ្យចិញ្ច្រាំហើយ,... ។

កោដ្ឋគ្គ គុ. [កោដ្ឋ+អគ្គ] មានដីប្រសើរគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលជាទីឡើងកាន់ជង្រុក, មានដីល្អោងគឺ..., មានដីលើសគឺ... ។

កោដ្ឋសត នពុំ. [កោដ្ឋ+សត] រយនៃជង្រុក ។

កោដ្ឋាគារ ពុំ. នពុំ. [កោដ្ឋ+អគារ] ផ្ទះគឺជង្រុក (ឃ្លាំង) ។

កោដ្ឋាគារិក គុ. [កោដ្ឋាគារ+ណិក] អ្នកប្រកបក្នុងផ្ទះគឺជង្រុក, អ្នក

ប្រកបក្នុងឃ្លាំង (នាយឃ្លាំង); វិ. **កោដ្ឋាគារេ និយុត្តោ> កោដ្ឋាគារិកោ** ។

កោដ្ឋាទិ គុ. [កោដ្ឋ+អាទិ] មានជង្រុកជាដើម ។

កោដ្ឋាស បុំ. [កោដ្ឋ+អី+អ] ចំណែក (វិ. **កោដ្ឋំ វុច្ចតិ សរីរំ, តត្ថ សេតីតិ> កោដ្ឋាសោ**) ។

កោណ្ឌ គុ. [កុណ្ឌ+ណ] កំបុត, ខ្លៅ, ឆោត, អាក្រក់, ឈាមក ។

កោណ្ឌធាន អ.ន. ព្រះថេរៈឈ្មោះកោណ្ឌធាន ។ . **ត្ថេរវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះកោណ្ឌធាន ។

កោតុហល នបុំ. [កុ+តុដ+អល] កិ.ភ្ញាក់ផ្អើល, សេចក្ដីជ្រួលជ្រើម, ការរំជួល ។ . **ជាត** គុ. អ្នកបានសេចក្ដីភ្ញាក់ផ្អើលកើតហើយ; វិ. **កោតុហលំ ជាតំ យេសំ តេ> កោតុហលជាតា** ។

កោតុហលិក បុំ. [កោតុហល+ណិក] បុរសឈ្មោះកោតុហលិក, បុរសអ្នកមានសេចក្ដីភ្ញាក់ផ្អើល; វិ. **កោតុហលំ យស្ស អត្ថីតិ> កោតុហលិកោ** ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃឃោសកៈជាបុរសឈ្មោះកោតុហលិកៈ ។

កោធនទ្ធិ ឥ. [កោធ+នទ្ធិ] ខ្សែជាគ្រឿងចងគឺសេចក្ដីក្រោធ, ខ្សែជាគ្រឿងត្របែងគឺសេចក្ដីក្រោធ ។

កោធនមត្ត គុ. [កោធន+មត្ត] មោសជាតគ្រាន់តែសេចក្ដីក្រោធ ។

កោធន បុំ. [កុធ+យុ] (បុគ្គល) អ្នកក្រោធ, អ្នកខឹង; វិ. **កុជ្ឈតីតិ> កោធនោ** ។ អ្នកមានកិ. ក្រោធជាប្រក្រតី; វិ. **កុជ្ឈិតុំ សីលមស្សាតិ> កោធនោ** ។

កោធ បុំ. [កុធ+ណ] សេចក្ដីក្រោធ, សេចក្ដីខឹង, កំហឹង; វិ. **កុជ្ឈនំ> កោធោ** ។ . **វគ្គវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវកោធវគ្គ; វិ. **កោធវគ្គំ វណ្ណេតិ ឯតាយាតិ> កោធវគ្គវណ្ណនា** ។ . **វស** បុំ. អំណាចនៃសេចក្ដីក្រោធ ។

កោធាភិភូ គុ. [កោធ+អភិ+ភូ+អ] អ្នកគ្របសង្កត់នូវសេចក្ដីក្រោធ; វិ. **កោធំ អភិភវតីតិ> កោធាភិភូ** ។

កោធាភិភូត គុ. [កោធ+អភិភូត] អ្នកគឺសេចក្ដីក្រោធគ្របសង្កត់ហើយ; វិ. **កោធេន អភិភូតោ> កោធាភិភូតោ**) ។

កោធុប្បាទ បុំ. [កោធ+ឧប្បាទ] កិ.ញ៉ាំងសេចក្ដីក្រោធឱ្យកើតឡើង, កិ.កើតឡើងនៃសេចក្ដីក្រោធ ។

កោនាគមន អ.ន. ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកោនាគមនៈ ។

កោប បុំ. [កុប+ណ] កិ.កម្រើក, សេចក្ដីក្រោធ, សេចក្ដីខឹង, កំហឹង; វិ. **កុបនំ> កោបោ** ។ . **និព្ពាបនមត្ត** គុ. (កុសល) ត្រឹមតែកិ.ញ៉ាំងសេចក្ដីក្រោធឱ្យរលត់ ។ . **មត្ត** គុ. មោសជាតត្រឹមតែសេចក្ដីក្រោធ, មោសជាតគ្រាន់តែកិ.កម្រើក ។

កោបេតុំ. អ. [កុប+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យកម្រើកបាន ។

កោមារភច្ច បុំ. [កុមារភត+ណ្យ] ពេទ្យដែលរាជកុមារឱ្យចិញ្ចឹមហើយ, ពេទ្យឈ្មោះកុមារភច្ចៈ; វិ. **កុមារេន ភតោ បោសាបិតោតិ> កុមារភតោ, កុមារភតោ ឯវ>**

កោមារភច្ចោ ។

កោមុទី ឥ. [កោមុទ+ណី] ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ (វិ. **កុយំ បឋវិយំ មោទន្តីតិ> កុមុទា, កុមុទានំ សមូហោ> កោមុទោ, កោមុទោ ឯត្ថ អត្ថីតិ> កោមុទី**) ។

កោលដ្ឋិមត្ត គុ. [កោលដ្ឋិ+មត្ត] មានគ្រាប់នៃក្របៅជាប្រមាណ, ប៉ុនគ្រាប់នៃក្របៅ ។ **កោលដ្ឋិ <កោល+អដ្ឋិ** ។

កោលរុក្ខ បុំ. [កោល+រុក្ខ] ដើមនៃក្របៅ ។ - **វាសី** បុំ. អ្នកនៅទៀបដើមនៃក្របៅ, អ្នកមានគិ.នៅទៀបដើមនៃក្របៅជាប្រក្រតី ។

កោលាប គុ. [កុលា+វាច] ពុក, ណើពុក (ប្រើជា **កោឡាប** ក៏មាន) ។

កោលាហល បុំ. [កុលា+វាហល] កោលាហល, ការជ្រួលជ្រើម, សំឡេងគឹកកង, សម្លេងជាគ្រឿងបាននូវគិ.ប្រួសច្រាប់ (វិ. **កោលនំ> កោលោ, តមាហលតិ ចិន្តតីតិ> កោលាហលោ**) ។

កោលិត គុ. [កុល+ណិក] អ្នកកើតក្នុងត្រកូល; វិ. **កុលេ ជាយតីតិ> កោលិកោ, សោ ឯវ> កោលិតោ** ។ វ.ន. ឈ្មោះកោលិតៈ ។ - **គ្គាម** បុំ. កោលិតគ្រាម, ស្រុកឈ្មោះកោលិតៈ ។ - **បរិព្វាជក** បុំ. បរិព្វាជកឈ្មោះកោលិតៈ ។ - **មាណវ** បុំ. មាណពឈ្មោះកោលិតៈ ។

កោលិយ គុ. [កោល+ណិយ] អ្នកកើតទៀបដើមក្របៅ ឬអ្នកនៅទៀបដើមក្របៅ (ក្រុងឈ្មោះកោលិយ); វិ. **កោលរុក្ខេ ជាយន្តីតិ> កោលិយា, កោលរុក្ខេ វសន្តីតិ វា> កោលិយា** ។ - **កម្មករ** បុំ. ជនអ្នកធ្វើនូវការងារនៃព្រះរាជានៅក្នុងក្រុងកោលិយៈ, កម្មករនៃអ្នកក្រុងកោលិយៈ ។ - **ធីតា** ឥ. ធីតានៃជនអ្នកក្រុងកោលិយៈ ។ - **នគរវាសី** បុំ. អ្នកនៅក្នុងក្រុងកោលិយៈ ។

កោវិទ បុំ. [កុ+វិទ+ណ] អ្នកបាននូវវាចា, អ្នកបាននូវសំដី (អ្នកឆ្លាត, ឈ្លាស, វាងវៃ); វិ. **កុំ វាចំ វិន្ទតីតិ> កោវិទោ** ។

កោវិលាររុក្ខ បុំ. [កោវិលារ+រុក្ខ] ដើមរលួស, ដើមរលួសផ្កុង ។ ប្រើជា **កោវិឡារ** ក៏មាន ។ <កុ+វិទ+អារ = វិ. **កុំ បថវឹ វិទារយតិ មូលេនាតិ> កោវិឡារោ** ។

កោសជ្ជ នបុំ. [កុសិត+ណ្យ] ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកលិចចុះក្នុងកិលេស គឺបណ្ដែតព្រើខ្ជិល (ភាវៈនៃបុគ្គលខ្ជិល; ភាវៈនៃសេចក្ដីខ្ជិល, សេចក្ដីខ្ជិល) វិ. **កុច្ឆិតេ កិលេសេ សីទតីតិ> កុសីតោ; កុសីតស្ស ភាវោ> កោសជ្ជំ; កុសីតោ ឯវ វា> កោសជ្ជំ** ។ - **វស** បុំ. អំណាចនៃសេចក្ដីខ្ជិល ។

កោសម្ពិក គុ. [កោសម្ពី+ណិក] អ្នកនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី; វិ. **កោសម្ពិយំ វសន្តីតិ> កោសម្ពិកា** ។ - **វត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ - **សេដ្ឋី** បុំ. សេដ្ឋីអ្នកនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។ - **វាសិតិស្សត្ថេរវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈ

ឈ្មោះតិស្សៈនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ។

កោសល អ.ន. ដែនឈ្មោះកោសល ។ - **ជនបទ** ថុំ. ជនបទឈ្មោះកោសល ។ - **នរិន្ទ** គុ. ព្រះរាជាជាធំជាងនរៈឈ្មោះកោសល, ព្រះរាជាជាធំរបស់នរៈក្នុងដែនកោសល ។ - **រដ្ឋ** នថុ. ដែនឈ្មោះកោសល ។ - **រាជ** ថុំ. ស្តេចជាធំក្នុងដែនកោសល ។ - **សំយុត្ត** អ.ន. គម្ពីរឈ្មោះកោសលសំយុត្ត ។

កោសិយ អ.ន. ឈ្មោះកោសិយៈ ។

កោសុ និ. [កោ+សុ] អ្នកណាអេះ, អ្នកណាហ្ន៎ ។

កោហញ្ញ នថុ. [កុហក+ណ្យ] ភាវៈនៃអ្នកកុហក, ភាវៈនៃអ្នកញ៉ាំងលោកឱ្យភាន់ភាំង; វិ. **កុហកស្ស ភាវោ> កោហញ្ញំ** ។

កោឡាបរុក្ខ ថុំ. [កោឡាប+រុក្ខ] ឈើពុក, ដើមឈើពុក ។

ខ

ខចិត្វា អ. [ខច+ត.រា.+ត្វា] វិចិត្រហើយ, ច្នៃហើយ ។

ខជ្ជក នថុ. [ខាទ+ត+ក.ស.] វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ី (បង្អែម, ចំណី); វិ. **ខាទិតព្វន្តិ> ខជ្ជំ; ខជ្ជំ ឯវ> ខជ្ជកំ** ។

ខជ្ជ នថុ. [ខាទ+ត] វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ី (បង្អែម, ចំណី); វិ. **ខាទិតព្វន្តិ> ខជ្ជំ** ។ - **មំស** នថុ. បង្អែមនិងសាច់ ។ - **វិកតិ** ឥ. វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ីគឺបុគ្គលធ្វើឱ្យវិសេស; ឱ្យប្លែក; បង្អែមដ៏ប្លែក ។

ខជ្ជោបនក ថុំ. អំពិលអំពែក ។ - **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយអំពិលអំពែក, ដូចជាអំពិលអំពែក ។

ខញ្ជ គុ. [ខញ្ជ+អ] ខ្វក, មនុស្សខ្វក; វិ. **ខញ្ជតីតិ> ខញ្ជោ** ។ - **ប្បហារ** ថុំ. កិ.ប្រហារនៃមនុស្សខ្វក, កិ.ប្រហារនូវអាចម៍នៃពពៃនៃមនុស្សខ្វក (កិ.ប្រហារដោយអាចម៍នៃពពៃ) ។

ខដខដសទ្ទ ថុំ. [ខដខដ+សទ្ទ] សំឡេងថាខដខដៈ ។

ខណ ថុំ. [ខិ+យុ] កាលជាទីអស់ទៅ ឬ កាលជាទីរស់ទៅនៃអាយុនៃសត្វ (ខណៈ, ស្របក់, មួយរំពេច); វិ. **ខិយតិ ឯត្ថាតិ> ខណោ; សត្តានំ អាយុ ខិយតិ ហាយតិ ឯត្ថ កាលេតិ វា> ខណោ** ។ - **មត្ត** គុ. កាលត្រឹមតែមួយខណៈ ។

ខណាតីត គុ. [ខណ+អតីត] មានខណៈកន្លងទៅហើយ, កន្លងហើយយូរណាស់ ។

ខណិក គុ. [ខណ+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈ, ប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលមួយស្របក់ ឬមួយរំពេច ។ . **ឥត្តរប្បច្ចុបដ្ឋានត្ត** ពុំ. សេចក្តីថាកាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈ និងកិ.ប្រាកដចំពោះថាជារបស់ណាមក, អត្ថថាកាយជាទីចូលទៅតាំងនៅចំពោះថាជារបស់ណាមកប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលមួយរំពេច ។

ខណ្ឌ ពុំ., គុ. [ខណ្ឌ+អ] កំណាត់, ចំណែក, ដុំ, បាក់, ដាច់; (វិ. **ខណ្ឌយតិ សមុច្ឆាយតីតិ> ខណ្ឌោ**) ។ . **ទន្ត** គុ. អ្នកមានធ្មេញបាក់ ។ . **សីលាទិតា** ឥ. ភាវៈនៃទោសជាតមានសីលដាច់ជាដើម; វិ. **ខណ្ឌំ សីលំ> ខណ្ឌសីលំ; ខណ្ឌសីលំ អាទិ យស្ស តំ> ខណ្ឌសីលាទិ; ខណ្ឌសីលាទិនោ ភាវោ> ខណ្ឌសីលាទិតា** ។

ខណ្ឌាខណ្ឌិក គុ. [ខណ្ឌខណ្ឌ+ណិក] មានបំណែកតូចនិងបំណែកធំ (ឱ្យជារបស់មានបំណែកតូចនិងបំណែកធំ); វិ. **ខណ្ឌាខណ្ឌា យស្ស អត្ថីតិ> ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ** ។

ខណ្ឌាទិភាវប្បត្ត គុ. [ខណ្ឌាទិភាវ+បត្ត] ដល់ហើយនូវភាវៈនៃទោសជាតមានសីលដាច់ជាដើម ។

ខណ្ឌិច្ចាទិ គុ. [ខណ្ឌិច្ច+អាទិ] (វិការៈ) មានភាវៈនៃបុគ្គលមានធ្មេញបាក់ជាដើម; វិ. **ខណ្ឌិតស្ស ភាវោ> ខណ្ឌិច្ចំ** ។

ខត្តិយ ពុំ. [ខត្ត+ឥយ] ពូជពង្សនៃខត្តៈ, ជាធំក្នុងខេត្តដែរ, ជាអធិបតីនៃស្រែ (ក្សត្រិយ៍) ។ . **កញ្ញា** ឥ. កញ្ញានៃក្សត្រិយ៍ ។ . **ធីតា** ឥ. ធីតានៃក្សត្រិយ៍ ។ . **បព្វជិត** គុ. ជាក្សត្រិយ៍បួស

ហើយ, ជាក្សត្រិយ៍ទ្រង់ផ្នួសហើយ ។ . **បរិវារ** គុ. មានក្សត្រិយ៍ជាបរិវារ ។ . **ព្រាហ្មណកុល** នពុំ. ត្រកូលនៃក្សត្រិយ៍ និងត្រកូលនៃព្រាហ្មណ៍ ។ . **មហាសាលព្រាហ្មណមហាសាលកុល** នពុំ. ត្រកូលនៃខត្តិយមហាសាលនិងព្រាហ្មណមហាសាល ។ . **មហាសាល** នពុំ. ក្សត្រិយ៍ជាមហាសាល ។ . **មាន** ពុំ. មានះនៃក្សត្រិយ៍, មានះថាអញជាក្សត្រិយ៍; វិ. **ខត្តិយោ (អហំ) ឥតិ មានោ> ខត្តិយមានោ** ។ . **រាជធីតា** ឥ. ធីតានៃព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ។ . **មាយា** ឥ. មាយានៃក្សត្រិយ៍, ពុតនៃក្សត្រិយ៍ ។ . **វំស** ពុំ. វង្សនៃក្សត្រិយ៍ ។ . **សុខុមាល** គុ. ជាក្សត្រិយ៍ចំរើនទៅក្នុងសេចក្តីសុខ, ជាក្សត្រិយ៍ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ, ជាក្សត្រិយ៍ល្អិតពន់, ជាក្សត្រិយ៍ទន់ល្អ ។

ខទិរ ពុំ. [ខទ+ឥរ; ខាទ+រ] (ឈើ) ជាគ្រឿងជាប់មាំ ឬឈើដែលបាណកជាតតែងចំពាស៊ី (គគី, សង្កែ); វិ. **ខទន្តិ ធន្តានេនាតិ> ខទិរោ; ខាទិយតិ បាណកេហីតិ វា> ខទិរោ** ។ . **ខាណុ** ពុំ., នពុំ. ដង្កត់នៃឈើគគី ។ . **គហណោ, . ន** នពុំ. ស្បាតនៃគគី, ជាទីស្បាតដោយដើមគគី (ជាទីស្មុកស្មាញដោយដើមសង្កែ) ។ . **អង្គារជាតក** នពុំ. ជាតកគឺបណ្តិតកំណាត់ហើយដោយរងើកភ្លើងនៃឈើគគី ។ . **អង្គាររាសិ** ពុំ. គំនរនៃរងើកភ្លើងជាវិការៈនៃឈើគគី ។ . **ថម្ភ** ពុំ. សសរជាវិការៈនៃឈើគគី ។ . **ការុ** នពុំ. ឱសនៃឈើគគី, ឱសជាវិការៈនៃឈើគគី, ឱសជាវិការៈនៃដើមសង្កែ ។ . **រុក្ខកណ្ឌក** ពុំ. បន្លានៃឈើគគី, បន្លានៃឈើសង្កែ ។ . **រុក្ខ** ពុំ. ដើមនៃគគី, ដើមនៃសង្កែ ។ . **វនិយ-**

រេវតត្ថេរវត្ថុ នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះរេវតៈនៅក្នុងព្រៃនៃឈើគគី, នៅក្នុងព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមគគី ។

ខនតិ កិ. [ខន+អ+តិ.វ.] ជីក, គាស់ ។

ខនថ កិ. [ខន+អ+ថ.ក.] ចូរជីក, ចូរគាស់ ។

ខនាបេត្វា អ. [ខន+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យជីកហើយ ។

ខនាបេស្សាមិ កិ. [ខន+ណាបេ+ស្សាមិ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យជីក ។

ខនិ កិ. [ខន+អ+ឦ.អជ្ជ.] ជីកហើយ ។

ខនិត គុ. [ខន+ឥ.អា.+ត] គឺ...ជីកហើយ ។

ខនិត្វា អ. [ខន+ឥ.អា.+ត្វា] ជីកហើយ ។

ខនិយមាន គុ. [ខន+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលជីក ។

ខន្តិ ឥ. [ខម+តិ] ខន្តី, សេចក្តីអត់ធន់; វិ. **ខមនំ> ខន្តិ** ។ **. ពល** នបុំ. កម្លាំងនៃខន្តី ។ **. មេត្តោទក** នបុំ. ទឹកគឺខន្តីនិងមេត្តា, ខន្តីនិងមេត្តាដូចជាទឹក ។ **. វាទិជាតក** នបុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយតាបសឈ្មោះខន្តិវាទី ។ **. វាទិភូត** គុ. ជាតាបសឈ្មោះខន្តិវាទី, ជាតាបសឈ្មោះខន្តិវាទីកើតហើយ ។ **. សោរច្ច** នបុំ. ខន្តីនិងភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកត្រេកអរដោយល្អ, ខន្តិនិងភាវៈនៃសេចក្តីត្រេកអរដោយល្អ, សេចក្តីអត់ធន់និងសេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម(**សោរច្ច**<សុរត+ណ្យ = វិ. **សុរតស្ស ភាវោ សោរច្ចំ, សុរតោ ឯវ> សោរច្ចំ**) ។

ខន្ធ បុំ. [ខន+ធម្មម+ត] ខន្ធ, គំនរ គង, ដើម, កំណាត់ឈើ, ហ្វូង, ពួក, ប្រជុំ, ក ។ **. អដ្ឋិក** នបុំ. ឆ្អឹងនៃក ។ **. គុត្ត** នបុំ. គុត្តគឺការរក្សានូវខន្ធ, គុត្តដែលកើតអំពីខន្ធ, គុត្តប្រចាំខន្ធ ។ **. ធាតុអាយ-តនឥន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គសតិប្បដ្ឋានបរិទីបក** គុ. ជាគ្រឿងសំដែងនូវខន្ធ និងធាតុ និងអាយតនៈ និងឥន្ទ្រិយ និងពលៈ និងពោជ្ឈង្គ និងសតិប្បដ្ឋាន ។ **. ធាតុអាយតនពោធិ-បក្ខិយធម្ម** បុំ. ខន្ធនិងធាតុនិងអាយតនៈនិងពោធិបក្ខិយធម៌ ។ **. ធាតុអាយតនាទិភេទ** គុ. ផ្សេងដោយធម៌មានខន្ធ និងធាតុ និងអាយតនៈជាដើម ។ **. ធាតុអាយតនមត្ត** គុ. ធម៌ត្រឹមតែខន្ធ និងធាតុ និងអាយតនៈ ។ **. បរិហរណគុត្ត** នបុំ. គុត្តគឺកិ.រក្សានូវខន្ធ ។ **. បរិហរណសម** គុ. ស្មើដោយកិ.រក្សានូវខន្ធ, ស្មើដោយកិ.នាំទៅជុំវិញនូវខន្ធ ។ **. រសាទិ** គុ. មានរសនៃដើមជាដើម, មានរសដែលកើតអំពីដើមជាដើម ។ **. លោកា-ទិសង្ខាត** គុ. ពោលគឺលោកមានខន្ធលោកជាដើម, គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាលោកមានខន្ធលោកជាដើម ។ **. វដ្ដ** បុំ. វដ្ដៈគឺខន្ធ ។ **. វស** បុំ. អំណាចនៃខន្ធ ។ **. សម** គុ. ស្មើដោយខន្ធ ។ **. អា-ទិប្បដិសំយុត្ត** គុ. ប្រកបព្រមចំពោះហើយដោយធម៌មានខន្ធជាដើម ។ **. អាទិភេទ** គុ. ផ្សេងដោយធម៌មានខន្ធជាដើម ។ **. វារ** បុំ. ប្រទេសជាទីបិទបាំងដោយកំណាត់ឈើ (របាំង, កញ្ចែត); វិ. **ខន្ធេហិ អាវារេន្តិ ឯត្ថាតិ> ខន្ធាវារោ** ។

ខមនីយ គុ. [ខម+អនីយ] គឺ... គប្បីអត់បាន, គឺ...គប្បីអត់ធន់បាន;

វិ. **ខមិតព្វន្តិ> ខមនីយំ** ។

ខមន្តិ កិ. [ខម+អ+អន្តិ_វ.] គួរ, អត់, អត់ឱន ។

ខមថ កិ. [ខម+អ+ថ_ប.] ចូរអត់, ចូរអត់ទោស, សូមអត់,... ។

ខម គុ. [ខម+អ] អត់, អត់ធន់, គួរ ។

ខមាបនុបាយ ពុំ. [ខមាបន+ឧបាយ] ឧបាយជាគ្រឿងញុំាង...ឱ្យអត់, ..ឱ្យអត់ទោស ។

ខមាបិត គុ. [ខម+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យអត់ហើយ, ..ឱ្យអត់ទោសហើយ; វិ. **ខមាបិយិត្ថាតិ> ខមាបិតោ** ។ . **កាល** ពុំ. កាលនៃ...គឺ...ឱ្យអត់ហើយ, ..ឱ្យអត់ទោសហើយ ។

ខមាបិយមាន គុ. [ខម+ណាបេ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលឱ្យអត់,... ។

ខមាបេតិ កិ. [ខម+ណាបេ+តិ_វ.] ញុំាង...ឱ្យអត់,... ។

ខមាបេតុំ អ. [ខម+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យអត់,... ។

ខមាបេត្វា អ. [ខម+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យអត់ហើយ,... ។

ខមាបេថ កិ. [ខម+ណាបេ+ថ_ប.] ចូរញុំាង....ឱ្យអត់,... ។

ខមាបេយ្យ កិ. [ខម+ណាបេ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យអត់,... ។

ខមាបេសិ កិ. [ខម+ណាបេ+ឥ_អជ្ជ., ចុះស_អា.] ញុំាង...ឱ្យអត់ហើយ ។

ខមាបេហិ កិ. [ខម+ណាបេ+ហិ_ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យអត់,... ។

ខមាបេសុំ កិ. [ខម+ណាបេ+ឧំ_អជ្ជ., ចុះស_អា.] ញុំាង...ឱ្យអត់ហើយ,... ។

ខមាបេស្សាមិ កិ. [ខម+ណាបេ+ស្សាមិ_ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យអត់,... ។

ខមាមិ កិ. [ខម+អ+មិ_វ.] អត់, អត់ទោស,... ។

ខមិស្សតិ កិ. [ខម+អ+ឥ_អា+ស្សតិ_ភ.] នឹងអត់,... ។

ខយ ពុំ. [ខិ+អ] កិ.អស់, ការអស់ទៅ; វិ. **ខយនំ> ខយោ** ។ . **បត្ត** គុ. ដល់ហើយនូវកិ.អស់ទៅ ។ . **វយធម្ម** គុ. មានកិ.អស់ទៅនិងកិ.សូន្យទៅជាធម្មតា; វិ. **ខយវយោ ធម្មោ យស្ស តំ> ខយវយធម្មំ** ។ . **វយបត្ត** គុ. ដល់ហើយនូវកិ.អស់ទៅ និងកិ.សូន្យទៅ ។ . **វយ** ពុំ. កិ.អស់ទៅនិងកិ.សូន្យទៅ ។ . **សង្ខាត** គុ. ពោលគឺកិ.អស់ទៅ, គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាកិ.អស់ទៅ ។

ខរតរ គុ. [ខរ+តរ] ក្លាជាង, ខ្លាំងជាង, រឹងជាង ។

ខរមន្តី គុ. [ខរ+មន្តី] មានសេចក្ដីគិតដ៏ក្លា, មានគំនិតពោះពុត, មានគំនិតរង់រាច, មានគំនិតរាងវៃ ។

ខល នបុំ. [ខល+អ] ទីដែលគេគប្បីសំអាត (លាន) ។ . **កាល** ពុំ. កាលជាទីធ្វើនូវលាន ។ . **អគ្គ** គុ. មានដ៏ប្រសើរគឺបុគ្គលគប្បី

ឱ្យក្នុងកាលជាទីនាំមកកាន់លាន, មានដីលើសគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលជាទីធ្វើនូវលាន ។ - **ភណ្ឌកាល** បុំ. កាលជាទីធ្វើនូវកិ.បញ្ចាន់ក្នុងលាន, កាលជាទីធ្វើនូវកិ.រោយក្នុងលាន ។ - **ភណ្ឌគ្គ** គុ. មានដីថ្មោងគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលជាទីបញ្ចាន់ក្នុងលាន ។ - **មណ្ឌលមត្ត** គុ. មានមណ្ឌលនៃលានជាប្រមាណ, ប៉ុនមណ្ឌលនៃលាន ។ - **មណ្ឌលសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយមណ្ឌលនៃពកន ។

ខលិត គុ. [ខល+ឥ_អា.+ត] ដែល...ភ្លាំងភ្លាត់ហើយ, ...ភ្លាត់ហើយ, ន. សេចក្ដីភ្លាំងភ្លាត់ ។

ខលិត្វា អ. [ខល+ឥ_អា.+ត្វា] ភ្លាត់ហើយ ។

ខល្លាដសីស នបុំ. [ខល្លាដ+សីស] ក្បាលនៃបុគ្គលទំពែក, សីសៈទំពែក (**ខល្លាដ**<ខ+លា+ដ = អ្នកកាន់យកនូវសីសៈទទេ (ទំពែក); វិ. **ខំ គុច្ឆំ សីសំ លាតីតិ> ខល្លាដោ** ។

ខលុ និ. ឮថា, បានឮថា, គេឮថា, សេចក្ដីដំណាលថា ។

ខាទតិ កិ. [ខាទ+អ+តិ_វ.] ស៊ី, ទំពាស៊ី ។

ខាទន នបុំ. [ខាទ+យុ] កិ.ស៊ី. កិ.ទំពាស៊ី; វិ. **ខាទយតេតិ> ខាទនំ** ។ - **បិវនសមត្ថ** គុ. អាចក្នុងកិ.ទំពាស៊ី និងកិ.ផឹក ។ - **វស** បុំ. អំណាចនៃកិ.ទំពាស៊ី ។ - **សមត្ថ** គុ. អាចក្នុងកិ.ទំពាស៊ី ។

ខាទនីយ គុ. [ខាទ+អនីយ] វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ី (បង្អែម, ចំណី); វិ. **ខាទិតព្វន្តិ> ខាទនីយំ** ។ - **ភោជនីយសយន** នបុំ. វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ី និងវត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីបរិភោគ និងទីជាទីដេក ។ - **អាទិទានឱបម្ម** នបុំ. ភាវៈនៃវាចាជាគ្រឿងប្រៀបដោយកិ.ឱ្យនូវវត្ថុមានវត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ីជាដើម (**ឧបមាយ ភាវោ> ឱបម្មំ**) ។

ខាទមាន គុ. [ខាទ+អ+មាន] កាលទំពាស៊ី ។

ខាទសិ កិ. [ខាទ+អ+សិ_វ.] ស៊ី, ទំពាស៊ី ។

ខាទន្ត គុ. [ខាទ+អ+អន្ត] កាលទំពាស៊ី ។

ខាទន្តិ កិ. [ខាទ+អ+អន្តិ_វ.] ស៊ី, ទំពាស៊ី ។

ខាទាបេសិ កិ. [ខាទ+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ., ទុះស_អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យទំពាស៊ីហើយ ។

ខាទាបេស្សាមិ កិ. [ខាទ+ណាបេ+ស្សាមិ_ភ.] នឹងញ៉ាំង...ឱ្យទំពាស៊ី ។

ខាទាម កិ. [ខាទ+អ+ម_ប. ឬស្សាម_ភ.] ចូរទំពាស៊ី, នឹងទំពាស៊ី ។

ខាទាហិ កិ. [ខាទ+អ+ហិ_ប.] ចូរទំពាស៊ី ។

ខាទិ កិ. [ខាទ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ទំពាស៊ីហើយ ។

ខាទិត គុ. [ខាទ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ទំពាស៊ីហើយ, ស៊ីហើយ ។ - **បីតនច្ចគីតវាទិតាទិ** គុ. វត្ថុគឺ...ទំពាស៊ី និងវត្ថុគឺ...ផឹក និងគ្រឿងគប្បីការកិ.រាំ និងកិ.ច្រៀង និងកិ.ប្រគំជាដើម ។ - **បុព្វ** គុ.

គឺ...ធ្លាប់ទំពាស៊ីហើយ, គឺ...ទំពាស៊ីហើយក្នុងកាលមុន ។ - **មំស** នបុំ. សាច់គឺ...ទំពាស៊ីហើយ ។

ខាទិតុំ អ. [ខាទ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីទំពាស៊ី ។

ខាទិត្វា អ. [ខាទ+ឥ.អា+ត្វា] ទំពាស៊ីហើយ ។

ខាទិត្ត កិ. [ខាទ+អ+ឥ.អា.+ត្ថ.ហី.] ទំពាស៊ីហើយ ។

ខាទិយមាន គុ. [ខាទ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលទំពាស៊ី, គឺ...កាលស៊ី ។

ខាទិស្សាមិ កិ. [ខាទ+អ+ឥ.អា.+ស្សាមិ.ភ.] នឹងទំពាស៊ី ។

ខាទេយ្យ កិ. [ខាទ+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីទំពាស៊ី ។

ខាណុ, ខានុក បុំ., នបុំ. ដង្គត់, បង្គោល ។ - **សញ្ញី** បុំ. អ្នកមានសេចក្ដីសំគាល់ថាដង្គត់ ។ - **មត្ត** គុ. ត្រឹមតែដង្គត់, មានដង្គត់ជាប្រមាណ ។ - **មត្ថក** បុំ. ទីបំផុតនៃដង្គត់, ចុងនៃដង្គត់, ក្បាលនៃដង្គត់ ។

ខានុកោណ្ឌញ្ញ អ.ន. ព្រះថេរៈឈ្មោះខានុកោណ្ឌញ្ញៈ ។ - **ត្ថេរវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះខានុកោណ្ឌញ្ញៈ ។

ខាយតិ កិ. [ខា+យ+តិ.វ.] ប្រាកដ, ជាក់ស្ដែង ។

ខាយិ កិ. [ខា+យ+ឦ.អជ្ជ.] ប្រាកដហើយ, ជាក់ស្ដែងហើយ ។

ខាយិំសុ កិ. [ខា+យ+ឧំ.អជ្ជ.] ប្រាកដហើយ ។

ខារិក គុ. [ខារ+ណិក] មានរសខារ ។

ខារបរិសេក បុំ. [ខារ+បរិ+សិច+ណ] កិ.ស្រោចដោយទឹកដីផ្សា ។

ខារិភណ្ឌក នបុំ. [ខារិ+ភណ្ឌក] ភណ្ឌៈគឺគ្រឿងបរិក្ខារ, ភណ្ឌៈសម្រាប់នាំនូវបរិក្ខារ (តាមទម្លាប់ថា «ភណ្ឌៈគឺម្រែក») ភណ្ឌៈមានខារិជាប្រមាណ ។

ខិឌ្ឌាបសុតតា ឥ. [ខិឌ្ឌបសុត+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិ.លេង; វិ. **ខិឌ្ឌាបសុតស្ស ភាវោ> ខិឌ្ឌាបសុតតា** ។

ខិត្ត គុ. [ខិប+ត] គឺ...បោះទៅហើយ, -ចោលទៅហើយ, -គ្រវែងទៅហើយ, -បាញ់ទៅហើយ ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃ...គឺ...បោះទៅហើយ,... ។

ខិប កិ. [ខិប+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរបោះទៅ, ចូរចោលទៅ, ចូរគ្រវែងទៅ ។

ខិបតិ កិ. [ខិប+អ+តិ.វ.] បោះទៅ, ចោលទៅ, គ្រវែងទៅ ។

ខិបតុ កិ. [ខិប+អ+តុ.ប.] ចូរបោះទៅ,... ។

ខិបន្ត គុ. [ខិប+អ+អន្ត] កាលបោះទៅ,... ។

ខិបមាន គុ. [ខិប+អ+មាន] កាលបោះទៅ ។

ខិបាបេសិ កិ. [ខិប+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.ចុះស.អា.] ញុំាង...ឱ្យបោះទៅហើយ, -ឱ្យគ្រវែងទៅហើយ ។

ខិបិ កិ. [ខិប+អ+ឦ.អជ្ជ.] បោះទៅហើយ, ផ្ដាត់ទៅហើយ ។

ខិបិត គុ. [ខិប+ឥ.អា.+ត] គឺ...កណ្ដាស់ហើយ, គឺ...បោះទៅហើយ ។ - **កាសាទិ** គុ. មានរោគកណ្ដាស់ និងរោគក្អកជាដើម ។ - **រោគ** ពុំ. រោគកណ្ដាស់, រោគគឺកិ.កណ្ដាស់ ។ - **សទ្ទ** ពុំ. សំឡេងកណ្ដាស់, ស្នូរគឺកិ.កណ្ដាស់, ស្នូរនៃកិ.កណ្ដាស់, ស្នូរគឺ...បោះទៅហើយ ។

ខិបិតុំ អ. [ខិប+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីបោះទៅ, វិកិ.បោះទៅ ។

ខិបិត្វា អ. [ខិប+ឥ.អា.+ត្វា] កណ្ដាស់ហើយ, បោះទៅហើយ ។

ខិបិយមាន គុ. [ខិប+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលបោះទៅ ។

ខិបីសុ កិ. [ខិប+អ+ឥំ.អជ្ជ.] បោះទៅហើយ ។

ខិបេយ្យំ កិ. [ខិប+អ+ឯយ្យំ.ស.] គប្បីបោះទៅ ។

ខិប្បតរ គុ. [ខិប្ប+តរ] ឆាប់ជាង, រហ័សជាង ។

ខិប្បំ កិវិ. ឆាប់, ឆាប់ៗ, ប្រញាប់, រហ័ស, រួសរាន់, ទាន់ហាន់ ។

ខិប្បាភិញ្ញោ គុ. [ខិប្ប+អភិញ្ញាណ] អ្នកមានអភិញ្ញាណដ៏ឆាប់, អ្នកមានគុណជាតជាគ្រឿងដឹងចំពោះដ៏រហ័ស ។

ខីណ គុ. [ខិ+ត, ត>ណ] អស់ហើយ ។ - **ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...អស់ហើយ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា...អស់ហើយ ។ - **បត្ត** គុ. មានស្លាបអស់ហើយ ។ - **បាថេយ្យ** គុ. មានវត្ថុជាប្រយោជន៍ក្នុងផ្លូវអស់ហើយ, មានស្បៀងអស់ហើយ; វិ. **បថេ ហិតំ> បាថេយ្យំ, ខីណំ បាថេយ្យំ យេសំ តេ> ខីណបា**

ថេយ្យា ។ - **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...អស់ហើយ ។ - **មច្ឆ** គុ. មានត្រីអស់ហើយ ។ - **សំយោជន** គុ. អ្នកមានសំយោជនៈអស់ហើយ, អ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឱ្យប្រកបព្រមអស់ហើយ ។

ខីណាសវ គុ., ពុំ. [ខីណ+អាសវ] អ្នកមានអាសវៈអស់ហើយ, ព្រះខីណាស្រព ។ - **ឧសភ** ពុំ. ព្រះខីណាស្រពដូចជាគោឧសភ, ព្រះខីណាស្រពអ្នកប្រសើរ, ព្រះខីណាស្រពអ្នកអង់អាច ។ - **ព្រាហ្មណ** ពុំ. ព្រាហ្មណ៍ជាព្រះខីណាស្រព, ព្រាហ្មណ៍មានអាសវៈអស់ហើយ ។ - **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានអាសវៈអស់ហើយ ។ - **សហស្ស** នពុំ. ពាន់នៃព្រះខីណាស្រព ។ - **សាមណេរ** ពុំ. សាមណេរជាព្រះខីណាស្រព ។ - **សីស** នពុំ. សីសៈ (ក្បាល) នៃព្រះខីណាស្រព ។

ខីយតិ កិ. [ខិ+ឦយ+តិ.វ.] អស់, អស់ទៅ ។

ខីយន្ត គុ. [ខី+អ+អន្ត, ផ្លាស់ ឦនៃធាតុជា ឦយ] កាលតិះដៀល ។

ខីយមាន គុ. [ខី+ឈ+មាន] កាលតិះដៀល ។

ខីយមាន គុ. [ខិ+ឦយ ឬណយ+មាន] កាលអស់ទៅ, កាលឱ្យអស់ទៅ ។

ខីយិត្វា អ. [ខី+ឥ.អា.+ត្វា] តិះដៀលហើយ ។

ខីយេ កិ. [ខិ+ឦយ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីអស់ទៅ ។

ខីរ នពុំ. [ខិ+ឦរ] ធម្មជាតអស់ទៅដោយកិ.រឹត(ទឹកដោះ, ទឹកដោះក្រាស់), វិ. **ខីយតិ ឧបហនោតិ> ខីរំ** ។ - **បក** គុ.

អ្នកបៅនូវទឹកដោះ, កំពុងបៅនូវទឹកដោះ; វិ. **ខីរំ បិវតីតិ> ខីរបោ** ។ . **មុខ** គុ. មានទឹកដោះក្នុងមាត់, មានមាត់កំពុងផឹកនូវទឹកដោះ ។ . **មូល** នចុំ. តម្លៃនៃទឹកដោះ ។ . **យាគុ** ឥ. បបរ គឺបុគ្គលចំអិនហើយដោយទឹកដោះ, បបរលាយដោយទឹកដោះ ។ . **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយទឹកដោះ ។ . **សប្បិមធុផាណិត** នចុំ. ទឹកដោះស្រស់ និងទឹកដោះថ្លា និងទឹកឃ្មុំ និងទឹកអំពៅ ។

ខីរោទក នចុំ. [ខីរ+ឧទក] ទឹកដ៏លាយហើយដោយទឹកដោះស្រស់; វិ. **ខីរេន សំសដ្ឋំ ឧទកំ> ខីរោទកំ** ។

ខីលជាត គុ. [ខីល+ជាត] ជាអ្នកដូចជាសសរខឿនកើតហើយ, ជាអ្នករឹងត្អឹង, (ជាត ទុកជាសកត្ថៈ មិនបាច់ប្រែក៏បាន) ។

ខុជ្ជ គុ. [កុ>ខុ+វជ+ណ, លុបវ] អ្នកដើរទៅដែលគេគួរខ្ពើម, ឬអ្នកដល់នូវដំណើរដែលគេគួរខ្ពើម (គម); វិ. **កុច្ឆិតំ វជតីតិ> ខុជ្ជោ** ។ . **ធាតុក** គុ. មានធាតុនៃបុគ្គលគម, មានធាតុគម ។ . **ឧត្តរា** អ.ឆ. ភិក្ខុនីឈ្មោះខុជ្ជុត្តរា ។

ខុទ្ទក គុ. [ខុទ្ទ+ក.ស.] តូច ។ . **គ្គាមភោជក** ពុំ. អ្នកបរិភោគនូវស្ទួយក្នុងស្រុកតូច (មេស្រុក); វិ. **ខុទ្ទកគ្គាមំ ភុញ្ជតីតិ> ខុទ្ទកគ្គាមភោជកោ** ។ . **មហន្ត** គុ. ទាំងតូចទាំងធំ ។ . **មហល្លកទារក** ពុំ. ទារកតូចនិងទារកធំ, ក្មេងតូចនិងក្មេងអ្នកកាន់យកនូវភារៈនៃខ្លួនជាមនុស្សធំ ។ . **វគ្គុលិយ** គុ. ប្រចៀវតូច ។ . **សាខា** ឥ. មែកតូច ។ . **សាខាភញ្ជន** នចុំ. កិ.កាច់នូវមែកតូច, កិ.បំបាក់នូវមែកតូច ។ . **សោណ្ឌី** ឥ. ត្រពាំងទឹកតូច ។ . **ច្ឆិទ្ទកវាតបាន** នចុំ. បង្អួចមានប្រហោងតូច ។

ខុទ្ទ [ខុ ឬខុម+ទ] គុ. តូច, ពុំ. សេចក្តីឃ្លាន, សេចក្តីលំបាក ។ . **បូវ** ពុំ. នំតូច ។

ខុទ្ទានុខុទ្ទក គុ. [ខុទ្ទ+អនុខុទ្ទក] តូចនិងតូចដោយលំដាប់, តូចនិងតូចតាមលំដាប់, កិ.ត្រូវនូវអាបត្តិតូចដោយលំដាប់ ។

ខុទ្ទាភិភូត គុ. [ខុទ្ទ+អភិភូត] គឺសេចក្តីឃ្លានគ្របសង្កត់ហើយ, គឺសេចក្តីលំបាកគ្របសង្កត់ហើយ ។

ខុប្បិបាសា ឥ. [ខុទ្ទ+បិបាសា] សេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីស៊ី និងសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីផឹក, សេចក្តីឃ្លាននិងសេចក្តីស្រេក ។ . **បីឡិត** គុ. គឺសេចក្តីឃ្លាន និងសេចក្តីស្រេកបៀតបៀនហើយ ។

ខុភតិ កិ. [ខុភ+អ+តិ.វ.] កំរើក, រញ្ជួយ, ញាប់ញ័រ ។

ខុរ ពុំ., នចុំ. [ខុរ+អ] កាំបិតកោរ, ក្រចក ។ . **អគ្គ** គុ. ចុងនៃកាំបិតកោរ, កាលជាទីបំផុតនៃកម្មគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដោយកាំបិតកោរ ។ . **ធារា** ឥ. មុខនៃកាំបិតកោ ។ ធម្មជាតជាគ្រឿងកាត់នូវផែនដី (ក្រចក); វិ. **ខុរតិ ឆិន្ទតិ បឋវី អនេនាតិ> ខុរំ** ។

ខុសិត គុ. [ខុស+ឥ.អា.+ត, ចុះនិ.អា.] គឺ...ដេរហើយ, .ប្រមេចហើយ ។

ខុសោន្ត គុ. [ខុស+អ+អន្ត, ចុះនិ.អា.] កាលដេរ, កាលប្រមេច ។

ខេត្ត នចុំ. [ខិត+ត] ទីដែលជនព្រោះនូវពូជ ឬទីជាទីព្រោះនូវពូជ

(ស្រែ, ចំការ); វិ. ពីជានិ ខិបិយន្តិ ខិបន្ត្យស្មិន្តិ ខា> ខេត្តំ ។ ម្យ៉ាងទៀត (<ខិត្ត+តា+ត) ទីរក្សានូវពូជដែលជនព្រោះហើយ; វិ. ខិត្តំ ពីជំ តាយតីតិ ខា> ខេត្តំ ។ . អារាមុយ្យានយោគ្គាទិក គុ. មានស្រែ និងសួន និងឧទ្យាន និងយាន ជាដើម ។ . កសនកាល ចុំ. កាលជាទីភ្ជួរនូវស្រែ ។ . កោដ្ឋាស ចុំ. ចំណែកនៃស្រែ ។ . អគ្គ គុ. មានដីប្រសើរគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យក្នុងកាលជាទីជំរះនូវស្រែ ។ . ដ្ឋាន នចុំ. ទីនៃស្រែ, ទីជាខេត្ត, ទីដូចជាខេត្ត ។ . វត្ថុអាទិ គុ. មានស្រែនិងទីជាទីនៅជាដើម (ខ្លះថា មានស្រែ និងចំការជាដើម) ។

ខេបយឹសុ គិ. [ខិប+ណេយ+ឥំ_អជ្ជ.] ញុំាង...ឱ្យអស់ទៅហើយ ។

ខេបិតត្ត នចុំ. [ខេបិត+ត្ត] ភាវៈនៃ...នោះជា...គឺ...ឱ្យអស់ទៅហើយ ។

ខេបេតុំ អ. [ខិប+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យអស់ទៅ ។

ខេបេត្វា អ. [ខិប+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យអស់ទៅហើយ ។

ខេបេន្តិ គិ. [ខិប+ណេ+អន្តិ_វ.] ញុំាង...ឱ្យអស់ទៅ ។

ខេមក អ.ន. ឈ្មោះខេមកៈ ។ . **សេដ្ឋីបុត្តវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីបុត្តឈ្មោះខេមកៈ ។

ខេម គុ., នចុំ. [ខិ+ម] ធម្មជាតជាគ្រឿងអស់ទៅនៃភ្លើងមានភ្លើងគឺរាគៈជាដើម ឬធម្មជាតជាទីអស់ទៅនៃឧបស័គ្គ មានឧបស័គ្គគឺឧបទ្រពជាដើម (ជាគ្រឿងក្សេម, ជាទីក្សេម, សេចក្ដីក្សេម); វិ.

ខយន្តិ ឯតេន រាគគ្គិអាទយោតិ> ខេមំ, ខយន្តិ ឯត្ថ ឧបទ្ទវុបសគ្គាទយោតិ> ខេមំ ។

ខេមន្ត ចុំ. [ខេម+អន្ត] ទីបំផុតនៃសេចក្ដីក្សេម, ទីបំផុតគឺសេចក្ដីក្សេម ។

ខេមា អ.ន. ឈ្មោះខេមា ។ . **ភិក្ខុនីវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុនីឈ្មោះខេមា ។

ខេមី គុ. [ខេម+ឦ] អ្នកមានសេចក្ដីក្សេម (អ្នកមានធម៌ជាទីអស់ទៅនៃភ័យ); វិ. ខេមំ យស្ស អត្ថីតិ> ខេមី ។

ខេឡ ចុំ. [ខី+ឡ] សភាវៈរមែងអស់ទៅ (ទឹកមាត់); វិ. ខីយតីតិ> ខេឡោ ។ . **បិណ្ឌ** ចុំ. ដុំនៃទឹកមាត់ ។ . **សិង្ឃានិកាទិអសុចិមក្ខិតដ្ឋាន** នចុំ. ទីដែលប្រឡាក់ហើយដោយវត្ថុមិនស្អាត មានទឹកមាត់និងទឹកសម្បោរជាដើម, ទីគឺអសុចិមានទឹកមាត់និងទឹកសម្បោរជាដើមប្រឡាក់ហើយ ។ . **អាទិ** គុ. មានទឹកមាត់ជាដើម ។

ខេឡាសិកវាទ ចុំ. [ខេឡាសិក+វាទ] គឺ.ពោលថាភិក្ខុឈ្មោះទេវទត្តអ្នកស៊ីនូវបច្ច័យដូចជាទឹកមាត់ដោយប្រក្រតី; វិ. ខេឡំ វិយ បច្ចយំ អសតិ ខាទតិ សីលេនាតិ> ខេឡាសី, ខេឡាសី ឯវ> ខេឡាសិកោ, ខេឡាសិកោ ឥតិ វាទោ> ខេឡាសិកវាទោ ។

ខោ និ. ឯង, ពិត, មែនពិត,... ។

ខោភយមាន គុ. [ខុភ+ណយ+មាន] កាលញុំាង...ឱ្យកំរើក, កាលឱ្យញាប់ញ័រ, កាលឱ្យរញ្ជួយ ។

ខោភេតុំ អ. [ខុភ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យកំរើក ។

ខោមកប្បាសិក គុ. [ខោមកប្បាស+ណិក] សំពត់ដែលគេធ្វើអំពីសំបកឈើនិងសំពត់ដែលគេធ្វើអំពីកប្បាស, សំពត់ដែលគេធ្វើអំពីសំបកឈើនិងកប្បាស ។

គគន នពុំ. [គក+យុ, ច>គ] ទីជាទីទៅនៃសត្វមានសត្វស្លាបជាដើម (អាកាស); វិ. **គច្ឆន្តេត្ថ ចិហង្គមាទយោតិ> គគនំ** ។ - **តល** នពុំ. ផ្ទៃនៃអាកាស ។ - **មជ្ឈ** ពុំ., នពុំ. កណ្ដាលនៃអាកាស ។

គង្គា ឥ.ន. មេទឹកឈ្មោះគង្គា, ទន្លេឈ្មោះគង្គា, ស្ទឹងឈ្មោះគង្គា ។ - **តីរ** នពុំ. ឆ្នេរនៃស្ទឹងឈ្មោះគង្គា ។ - **នទី** ឥ. ស្ទឹងឈ្មោះគង្គា, ទន្លេគង្គា ។

គង្គោទក នពុំ. [គង្គា+ឧទក] ទឹកក្នុងស្ទឹងឈ្មោះគង្គា ។

គង្គោរោហណសមាគម ពុំ. [គង្គា+ឱរោហណ+សមាគម] ការជាទីមកព្រមក្នុងកាលជាទីចុះកាន់ស្ទឹងឈ្មោះគង្គា, កាលជាទីប្រជុំក្នុងកាលជាទី..., កិ.ប្រជុំក្នុងកាលជាទីចុះកាន់ទន្លេគង្គា ។

គច្ឆ កិ. [គម+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរទៅ, ចូរដល់ ។

គច្ឆ នពុំ. [គម+ណ>គច្ឆ] គុម្ពឈើ ។ - **ភូមិបោថនដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីវាយនូវគុម្ពឈើនិងផែនដី ។ - **មូល** នពុំ. ប្រទេស (ឬទី) ជាទីតាំងនៃគុម្ពឈើ, ទីជិតនៃគុម្ពឈើ ។

គច្ឆថ កិ. [គម+អ+ថ.ប.] ចូរទៅ, ចូរដល់ ។

គច្ឆតិ កិ. [គម+អ+តិ.វ.] ទៅ, ដល់ ។

គច្ឆន្ត គុ. [គម+អ+អន្ត] កាលទៅ, កាលដល់ ។

គច្ឆន្តិ កិ. [គម+អ+អន្តិ.វ.] ទៅ, ដល់ ។

គច្ឆន្តុ កិ. [គម+អ+អន្តុ_ប.] ចូរទៅ, ចូរដល់ ។

គច្ឆមាន គុ. [គម+អ+មាន] កាលទៅ, កំពុងទៅ ។

គច្ឆាហិ កិ. [គម+អ+ហិ_ព.] ចូរទៅ, ចូរដល់ ។

គច្ឆឹសុ កិ. [គម+អ+ឹសុ_អជ្ជ.] ទៅហើយ ។

គច្ឆេយ្យ កិ. [គម+អ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីទៅ ។

គជុត្តម ចុំ [គជ+ឧត្តម] ដំរីដ៏ឧត្តម, ដំរីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

គជ្ជន្ត គុ. [គជ្ជ+អ+អន្ត] កាលគ្រហឹម, កាលគំរាម, កាលគំរន ។

គណជេដ្ឋក គុ. [គណ+ជេដ្ឋក] ប្រសើរបំផុតក្នុងពួក, ចំរើនបំផុតជាងពួក, ជាធំជាងពួកឬជាធំក្នុងពួក, ជាច្បងក្នុងពួក, ជាច្បងរបស់គណៈ ។

គណទេវបុត្ត ចុំ. [គណ+ទេវបុត្ត] ឈ្មោះគណទេវបុត្ត, ទេវបុត្តជាគណៈ, ទេវបុត្តដែលតាំងនៅដោយពួក ។

គណនា ឥ. [គណ+យុ+អា_ឥ.] ធម្មជាតិដែលជនរាប់, កិ.រាប់, ការរាប់; វិ. **គណិយតេតិ> គណនា** ។

គណពន្ធ គុ. [គណ+ពន្ធ] កិ.ចងគ្នាដោយគណៈ, .ជាពួក, កិ.ចូលគ្នាជាពួក ។

គណយំ គុ. [គណ+ណយ+អន្ត+សិ.វិ.] កាលរាប់ ។

គណរាជកុល នចុំ. [គណ+រាជ+កុល] ត្រកូលនៃស្ដេចជាគណៈ,

ត្រកូលនៃព្រះរាជាដែលតាំងនៅដោយភាវៈជាពួក ។

គណសង្គណិក គុ. [គណសង្គណា+ណិក] មានកិ.ច្រឡំដោយពួក, ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិ.ច្រឡូកច្របល់ដោយពួក (អត្ថិតទ្ធិត ឬ វុត្តិតទ្ធិត) ។

គណសជ្ឈាសយ ចុំ. [គណ+សជ្ឈាសយ] កិ.ស្វាធ្យាយដោយពួក, ការស្វាធ្យាយដោយអំណាចនៃពួក, ការសូធ្យដោយអំណាចនៃពួក ។

គណសេដ្ឋ គុ. [គណ+សេដ្ឋ] ប្រសើរបំផុតជាងពួក, ប្រសើរបំផុតក្នុងពួក ។

គណាចរិយ ចុំ. [គណ+អាចរិយ] អាចារ្យនៃពួក, អាចារ្យរបស់ពួក ។

គណាបេថ កិ. [គណ+ណាបេ+ថ_ព.] ចូរញុំាង...ឱ្យរាប់ ។

គណាបេន្ត គុ. [គណ+ណាបេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យរាប់, កាលរាប់ ។

គណិយមាន គុ. [គណ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលរាប់ ។

គណី គុ. [គណ+ណី] ជាធំក្នុងពួក, ជាអាចារ្យនៃពួក ។ ន.ឥ. ផែនដី ។

គណេតុំ អ. [គណ+អ, អ>ឯ+តុំ] ដើម្បីរាប់, វិកិ.រាប់ ។

គណេត្វា អ. [គណ+អ+ត្វា] រាប់ហើយ, អើពើហើយ ។

គណេន្តិ កិ. [គណ+អ+អន្តិ_វ.] រាប់, អើពើ ។

គណ្ឋ ចុំ. [គន្ថ+អ, ផ្លាស់ន្ថជាណ្ឋ] កិលេសជាគ្រឿងដោតក្រង ឬ កិលេសជាទីចាក់ស្រែះ; វិ. **គន្ថេតិ ឯតេហិ ឯត្ថ វាតិ> គណ្ឋា** ។ ប្រើជា «គន្ថ» ក៏មាន ។

គណ្ឋិក ចុំ. [គណ្ឋ+ណិក] ឡេវ, ក្រវិល, ក្តុំ, ពក, ដុំ ។ . **ជាត** គុ. មានពកកើតហើយ ។

គណ្ឋិត គុ. [គន្ថ>គណ្ឋ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ដោតក្រងហើយ, គឺ... ចាក់ស្រែះហើយ ។

គណ្ឋិ ឥ. [គន្ថ+ឥ>គណ្ឋិ] បង្វិច, បង្វិចទ្រព្យ (វត្ថុដែលគេវិច ឬ ខ្ចប់) ។ . **ភេទកចោរ** ចុំ. ចោរអ្នកទំលាយបង្វិច ។ . **ភេទកចោរវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃចោរអ្នកទំលាយបង្វិច ។

គណ្ឌ ចុំ. ពក, បូស, ដុំ, ថ្គាល់, អ.ន. ឧយ្យានបាលឈ្មោះគណ្ឌៈ ។

គណ្ឌាគណ្ឌ គុ. [គណ្ឌ+អគណ្ឌ] ទាំងពកតូចទាំងពកធំ, ជាពកតូច និងពកធំ, ពកនិងពកដ៏ចំរើន ។

គណ្ឌម្ព ចុំ. [គណ្ឌ+អម្ព] ឈើឈ្មោះគណ្ឌម្ពៈ (ស្វាយដែលបុរសឈ្មោះគណ្ឌៈដាំហើយ) ។ . **មត្ថក** ចុំ. ទីបំផុត (ចុង, កំពូល) នៃឈើឈ្មោះគណ្ឌម្ពៈ ។ . **រុក្ខមូល** នចុំ. ប្រទេសជាទីតាំងនៃឈើឈ្មោះ..., ទីជិតនៃដើមឈើឈ្មោះ..., គល់នៃដើមឈើឈ្មោះ...។

គណ្ឌិកសញ្ញា ឥ. [គណ្ឌិក+សញ្ញា] សញ្ញានៃរគាំង, សេចក្តីសំគាល់នៃរគាំង, .ដោយរគាំង ។

គណ្ឌិសទ្ទ ចុំ. [គណ្ឌិ+សទ្ទ] សំឡេង (ឬស្នូរ) នៃរគាំង ។

គណ្ឌុប្បាទយោនិ ឥ. [គណ្ឌុប្បាទ+យោនិ] កំណើតនៃជន្លេន (កំណើតនៃឬសដី) **គណ្ឌុប្បាទ**<គណ្ឌុ+ឧ+បទ+ណ = សត្វញាំងវត្ថុប្រាកដស្មើដោយពកនៃផែនដីឱ្យកើតឡើង; វិ. **គណ្ឌុំ បឋវិយា គណ្ឌសទិសំ ឧប្បាទេតីតិ> គណ្ឌុប្បាទោ, គណ្ឌុំ វច្ចសន្និចយំ ឧប្បាទេតីតិ វា> គណ្ឌុប្បាទោ**) ។ យ.វិ. និងសុចិ ។

គណ្ហ គិ. [គហ+ណ្ហា+ហិ.ប.] ចូរកាន់, ចូរកាន់យក, ចូរចាប់ ។

គណ្ហក គុ. [គហ+ណ្ហា+ណ្វុ] អ្នកកាន់យក,... ។

គណ្ហនសមត្ថ គុ. [គណ្ហន+សមត្ថ] អាចក្នុងកិ.កាន់យក, អាចដើម្បីកិ.កាន់យក ។

គណ្ហន្តី គុ. [គហ+ណ្ហា+អន្ត+ឦ] កាលកាន់យក ។

គណ្ហន្តុ គិ. [គហ+ណ្ហា+អន្តុ.ប.] ចូរកាន់យក, ចូរកាន់, ចូរចាប់ ។

គណ្ហន្ត គុ. [គហ+ណ្ហា+អន្ត] កាលកាន់យក,...។

គណ្ហស្សុ គិ. [គហ+ណ្ហា+ស្សុ.ប.] ចូរកាន់,... ។

គណ្ហាតិ គិ. [គហ+ណ្ហា+តិ.វ.] កាន់, កាន់យក,... ។

គណ្ហាបេតិ គិ. [គហ+ណ្ហា+ណាបេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យកាន់យក,... ។

គណ្ហាហិ គិ. [គហ+ណ្ហា+ហិ.ប.] ចូរកាន់យក, ចូរកាន់, ចូរចាប់ ។

គណ្ហិ គិ. [គហ+ណ្ហា+ឦ.អជ្ជ.] កាន់យកហើយ,...។

គណ្ហិតុកាម គុ. [គណ្ហិតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីកាន់យក, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីកាន់យក; វិ. **គណ្ហិតុំ កាមេតីតិ> គណ្ហិតុកាមោ, គណ្ហិតុំ កាមោ អស្សាតិ> គណ្ហិតុកាមោ** ។

គណ្ហិតុំ អ. [គហ+ណ្ហា+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីកាន់យក, វីកិ.កាន់យក, ...។

គណ្ហិត្វា អ. [គហ+ណ្ហា+ឥ_អា+ត្វា] កាន់យកហើយ, ... ។

គណ្ហិត្ថ កិ. [គហ+ណ្ហា+ឥ_អា.+ត្ថ_ហី.] កាន់យកហើយ, ...។

គណ្ហិស្សតិ កិ. [គហ+ណ្ហា+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងកាន់យក, ...។

គណ្ហឹសុ កិ. [គហ+ណ្ហា+ឧំ_អជ្ជ.] កាន់យកហើយ, ...។

គណ្ហេយ្យ កិ. [គហ+ណ្ហា+ឯយ្យ_ស.] គប្បីកាន់យក, ... ។

គត គុ. [គម+ត] ទៅហើយ, ដល់ហើយ, ។ - **ការណ** នបុំ. ហេតុនៃ...ទៅហើយ ។ - **កាល** ពុំ. កាលនៃ...ទៅហើយ ។ - **គតដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...ទៅហើយៗ ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...ទៅហើយ ។ - **ត្ត** នបុំ. ភាវៈជាអ្នកទៅហើយ ។ - **ទហរ** ពុំ. ភិក្ខុកម្លោះអ្នកទៅហើយ ។ - **ទិវស** ពុំ., នបុំ. ថ្ងៃនៃ...ទៅហើយ ។ - **អទ្ធ** គុ. មានផ្លូវឆ្ងាយដល់ហើយ ។ - **អទ្ធី** ពុំ. អ្នកមានផ្លូវឆ្ងាយដល់ហើយ ។ - **បច្ចយ** ពុំ. បច្ច័យនៃ...ទៅហើយ, បច្ច័យគឺភាវៈនៃ...ជាអ្នកទៅហើយ ។ - **បុព្វ** គុ. ធ្លាប់ទៅហើយ, ទៅហើយក្នុងកាលមុន ។ - **បុរិស** ពុំ. បុរសអ្នកទៅហើយ ។ - **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកទៅហើយ ។ - **មគ្គ** ពុំ. ផ្លូវនៃ...ទៅហើយ ។

- **វយ** គុ. អ្នកមានវ័យដល់ហើយ, អ្នកមានវ័យទៅហើយ ។ - **វេលា** ឥ. វេលានៃ...ទៅហើយ ។

គតិ ឥ. [គម+តិ] គតិ, ដំណើរ, កិ.ទៅ; វិ. **គមនំ> គតិ** ។ ភូមិដែលសត្វគប្បីទៅ ឬ ភូមិជាទីទៅនៃសត្វ; វិ. **គន្តព្វាតិ> គតិ, គច្ឆន្តិ ឯត្ថាតិ វា> គតិ** ។ - **វស** ពុំ. អំណាចនៃគតិ ។

គត្តសម្ពាហន នបុំ. [គត្ត+សម្ពាហន] កិ.ច្របាច់នូវខ្លួន, កិ.គក់នូវខ្លួន, កិ.រឹតនូវខ្លួន, កិ.ទូតនូវខ្លួន (គត្ត នបុំ. <គម ឬ គហ+ត=ធម្មជាតជាគ្រឿងទៅ, ម្យ៉ាងទៀត ធម្មជាតជាគ្រឿងកាន់យកនូវកម្មជាកុសលនិងអកុសល (ខ្លួន); វិ. **គច្ឆតិ គណ្ហាតិ កុសលាកុសលមេតេនាតិ> គត្តំ**) ។

គទ្រភ ពុំ. [គទ+រភ>គទ្រភ] លា, លាឈ្មោល ។ - **ភារក** ពុំ. ភារៈគឺលាគប្បីនាំទៅ, ទ្រព្យមានទម្ងន់គឺលាគប្បីនាំទៅ ។ - **យោនិ** ឥ. កំណើតនៃលា ។

គទ្រភី ឥ. [គទ្រភ+ឦ] មេលា, លាញី ។

គន្តព្វ គុ. [គម+តព្វ] គឺ...គប្បីទៅ, -គួរទៅ ។

គន្តុកាមតា ឥ. [គន្តុកាម+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកចង់ដើម្បីទៅ; វិ. **គន្តុំ កាមេតីតិ> គន្តុកាមោ, គន្តុកាមស្ស ភាវោ> គន្តុកាមតា** ។

គន្តុំ អ. [គម+តុំ] វីកិ.ទៅ, ដើម្បីទៅ ។

គន្ត្វា អ. [គម+ត្វា] ទៅហើយ, ដល់ហើយ ។

គន្ថ ចុំ. [គន្ថ+អ] បករណៈជាទីដោតក្រងនូវសេចក្តី ឬបករណៈជាគ្រឿងប្រកាសនូវសេចក្តី (គម្ពីរ); វិ. **អត្ថេ គន្ថេតិ បកាសេតិ ឯត្ថ ឯតេន វាតិ> គន្ថោ** ។ - **ធុរ** នចុំ. គន្ថធុរៈ, ធុរៈគឺកិ.រៀននូវគម្ពីរ ។

គន្ថិកត្ថេរ ចុំ. [គន្ថិក+ថេរ] ព្រះថេរៈអ្នករៀននូវគម្ពីរ (គន្ថិក< គន្ថ+ណិក = វិ. **គន្ថំ ឧគ្គណ្ហាតីតិ> គន្ថិកោ**) ។

គន្ធ ចុំ. [គន្ធ+អ] ក្លិន, គ្រឿងក្រអូប ។ - **កុដិ** ឥ. កុដិដែលគេប្រោះព្រំហើយដោយក្លិនដ៏ជាទិព្វ (គន្ធកុដិ, កុដិមានក្លិន); វិ. **ទិព្វគន្ធេហិ បរិភាវិតា កុដិ> គន្ធកុដិ** ។ - **កុមារ** ចុំ. ឈ្មោះគន្ធកុមារ ឬ កុមារឈ្មោះគន្ធៈ ។ - **គហណភាវេ** នចុំ. កិ. ខ្លាចអំពីកិ.កាន់យកនូវក្លិន ។ - **ចុណ្ណាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានវត្ថុមានក្លិន និងលំអិតជាដើម ។ - **ជាត** នចុំ. គន្ធជាត, គុ. មានក្លិនកើតហើយ ។ - **តណ្ហា** ឥ. សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងក្លិន ។ - **តេលប្បទីប** នចុំ. ប្រទីបដ៏ពេញដោយប្រេងមានក្លិន ។ - **បញ្ចង្គុលិក** គុ. កម្មដែលបុគ្គលធ្វើដោយម្រាម៥ គឺបុគ្គលចឹម (លាប, ចុច) ដោយវត្ថុមានក្លិន ។ - **បុប្ផាទិហត្ថ** គុ. មានវត្ថុមានក្លិន និងផ្កាជាដើមក្នុងដៃ ។ - **ភាជន** នចុំ. ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវវត្ថុមានក្លិន, ភាជនៈសម្រាប់ដាក់នូវគ្រឿងក្រអូប ។ - **មាលា** ឥ. វត្ថុមានក្លិន និងផ្កាកម្រង, គ្រឿងក្រអូបនិងផ្កាកម្រង ។ - **មាលាទិបូជា** ឥ. កិ.បូជាដោយវត្ថុមានគ្រឿងក្រអូបនិងផ្កាកម្រងជាដើម, កិ.បូជាដោយវត្ថុមានវត្ថុមានក្លិន និងផ្កាកម្រងជាដើម ។ - **មាលាទិ-**

ហត្ថ គុ. មានវត្ថុមានក្លិននិងផ្កាកម្រងជាដើមក្នុងដៃ; វិ. **គន្ធោ ច មាលា ច> គន្ធមាលា, គន្ធមាលា អាទិ យស្ស តំ> គន្ធមាលាទិ, គន្ធមាលាទិ ហត្ថេសុ យេសំ តេ> គន្ធមាលាទិហត្ថា** ។ - **មាលាវត្ថភេសជ្ជាទិហត្ថ** គុ. មានវត្ថុមានក្លិន និងផ្កាកម្រង និងសំពត់ និងភេសជ្ជៈជាដើមក្នុងដៃ ។ - **រសលោភ** ចុំ. សេចក្តីលោភក្នុងក្លិននិងរស, សេចក្តីជាប់ចិត្តក្នុងក្លិននិងរស ។ - **វហិត** គុ. វៀរហើយចាកក្លិន, ប្រាសហើយចាកក្លិន ។ - **វាត** ចុំ. ខ្យល់ដ៏លាយដោយវត្ថុមានក្លិន, ខ្យល់ដែលលាយហើយដោយគ្រឿងក្រអូប ។ - **វាសបុប្ផធូប** នចុំ. វត្ថុមានក្លិន និងវត្ថុជាគ្រឿងអប់ និងផ្កា និងធូប, គ្រឿងក្រអូបនិងគ្រឿងអប់ និងផ្កា និងធូប ។ - **សាលិតណ្ឌុលភត្ត** នចុំ. ភត្តដែលបុគ្គលចំអិនដោយអង្ករ នៃស្រូវសាលីមានក្លិនក្រអូប ។ - **សេដ្ឋី** ចុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះគន្ធៈ ។

គន្ធកុដិ ឥ. [គន្ធ+កុដិ] កុដិដែលគេប្រោះព្រំហើយដោយក្លិនដ៏ជាទិព្វ (គន្ធកុដិ); វិ. **ទិព្វគន្ធេហិ បរិភាវិតា កុដិ> គន្ធកុដិ** ។ - **ថូបិកា** ឥ. កំពូលនៃគន្ធកុដិ ។ - **ប្បមុខ** គុ. ទីចំពោះមុខនៃគន្ធកុដិ, ទីចំមុខនៃ... ។ - **អភិមុខ** គុ. ទីមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់គន្ធកុដិ, ទីមានមុខបែរទៅកាន់គន្ធកុដិ ។

គន្ធព្វ ចុំ. [គន្ធ+អព្វ+អ] អ្នកបរិភោគនូវអាហារមានក្លិន, ម្យ៉ាងទៀតអ្នកកំរើកដោយអំណាចនៃល្បែងមានកិ.ច្រៀងនិងកិ.រាំជាដើមក្នុងឋានសួគ៌ (ជាឈ្មោះទេវបុត្តអ្នករបាំ); វិ. **គន្ធំ អព្វតិ**

បរិភុញ្ជតិ> គន្ធព្វោ, គោម្ហិ សគ្គេ ធុនាតិ ភុម្ជតិ គាយននដ្ឋានាធិបសេនាតិ ថា> គន្ធព្វោ ។ - **បូជា** ឥ. កិ.បូជាដោយល្បែង ឬដោយរបាំ, កិ.បូជានៃទេវបុត្តឈ្មោះគន្ធព្វ ។ - **មានុស** ចុំ. ប្រជុំនៃគន្ធព្វនិងមនុស្ស, គន្ធព្វនិងប្រជុំនៃមនុស្ស, គន្ធព្វនិងមនុស្ស ។

គន្ធមាទន ចុំ. [គន្ធ+មទ ឬមុទ+យុ] ភ្នំជាទីញ៉ាំងសត្វឱ្យស្រវឹងដោយវត្ថុមានក្លិន ឬភ្នំជាទីញ៉ាំងសត្វដែលចូលទៅឱ្យត្រេកអរដោយវត្ថុមានក្លិន (ភ្នំឈ្មោះគន្ធមាទនៈ); វិ. **គន្ធេហិ មទយតិ ឯកស្មិន្តិ> គន្ធមាទនោ, គន្ធេហិ មោទយតិ ឯតស្មិន្តិ> គន្ធមាទនោ** ។ - **បព្វតគមន** នចុំ. កិ.ទៅកាន់ភ្នំឈ្មោះគន្ធមាទនៈ ។ - **អភិមុខ** គុ. មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ភ្នំឈ្មោះគន្ធមាទនៈ ។

គន្ធារ ភ. ន. [គំ+ធរ+ណ] ដែនឈ្មោះគន្ធារៈ ។ - **កាសាវពោភ** ចុំ. កិ.បាននូវសំពត់កាសាវៈមានក្នុងដែនគន្ធារៈ, កិ.បាននូវសំពត់កាសាវៈដែលកើតក្នុងដែនគន្ធារៈ ។ - **កាសាវវត្ថ** នចុំ. សំពត់កាសាវៈមានក្នុងដែនឈ្មោះគន្ធារៈ, សំពត់កាសាវៈដែលជននាំមកហើយអំពីដែនឈ្មោះគន្ធារៈ ។

គន្ធោទក នចុំ. [គន្ធ+ឧទក] ទឹកមានក្លិន, ទឹកក្រអូប ។ - **ឃដ** ចុំ. ក្អមដីពេញដោយទឹកមានក្លិន, ក្អមដីពេញដោយទឹកក្រអូប; វិ. **គន្ធោទកេន បូរោ ឃដោ> គន្ធោទកឃដោ** ។

គព្ភ ចុំ. [គភ+រភ, ផ្លាស់ ភនៃគភជា ព] គភ៌, ពោះ, ផ្ទៃ, បណ្ដូល, បន្ទប់, ល្វែង ។ - **ទ្វារមូល** នចុំ. ទីជាទីតាំងនៃទ្វារនៃបន្ទប់, ទីជិតមាត់ទ្វារនៃបន្ទប់ ។ - **បរិបាក** ចុំ. កិ.ចាស់ជុំវិញនៃគភ៌ កិ.ចាស់នៃគភ៌ ។ - **បរិហារ** ចុំ. វត្ថុជាគ្រឿងនាំទៅជុំវិញនូវគភ៌, វត្ថុជាគ្រឿងរក្សានូវគភ៌, កិ.រក្សានូវគភ៌; វិ. **គព្ភំ បរិហរន្តិ ឯតេនាតិ> គព្ភបរិហារំ; គព្ភស្ស បរិហរណំ> គព្ភបរិហារោ** ។ - **បាតនភេសជ្ជ** នចុំ. ថ្នាំជាគ្រឿងញ៉ាំងគភ៌ឱ្យធ្លាក់, ថ្នាំសម្រាប់រំលូតនូវគភ៌ឬថ្នាំជាទីញ៉ាំងគភ៌ឱ្យធ្លាក់; (វិ. **គព្ភំ បាតេតិ ឯតេន ឯត្ថ ចាតិ> គព្ភបាតនំ**) ។ - **មំស** នចុំ. សាច់នៃគភ៌ ។ - **វាស** ចុំ. កិ.នៅក្នុងគភ៌ ។ - **វុដ្ឋាន** នចុំ. កិ.ចេញនៃគភ៌, កិ.ចេញនៃសត្វដែលកើតក្នុងគភ៌ (ការសម្រាលកូន) ។ - **សេតិ** នចុំ. របៀងនៃបន្ទប់, របៀងនៃល្វែង ។ - **សហាស្សប្បដិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់ចំពោះហើយដោយពាន់នៃបន្ទប់ ។ - **សហាស្ស** នចុំ. ពាន់នៃបន្ទប់, ល្វែង ។

គព្ភាវក្កន្តិ ឥ. [គព្ភ+អវក្កន្តិ] កិ.ឈានចុះកាន់គភ៌, កិ.ចុះកាន់គភ៌ (អវ+កម+តិ>អវក្កន្តិ) ។

គព្ភិនីភាវ ចុំ. [គព្ភិនី+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានគភ៌ (គព្ភិនី< គព្ភ+ណ្យ+ឥនី = **គព្ភោ យស្សា អត្ថីតិ> គព្ភិនី**) ។

គព្ភិនីមិតី ឥ. [គព្ភិនី+ពិត] បម្រើគមានគភ៌ ។

គព្ភិនីវណ្ណ ចុំ. [គព្ភិនី+វណ្ណ] ភេទនៃស្រីមានគភ៌ ។

គមន នចុំ. [គម+យុ] កិ.ទៅ, កិ.ដល់, កិ.លុះ, ដំណើរ; វិ. **គមនំ. គេតិ> គមនំ** ។ - **កម្ម** នចុំ. កម្មគឺកិ.ទៅ, កម្មដោយកិ.ទៅ,

កម្មជាទីទៅ ។ -កាលេ បុំ. កាលនៃគិ.ទៅ, កាលជាទីទៅ ។ -កិច្ច នបុំ. កិច្ចគឺគិ.ទៅ, កិច្ចដោយគិ.ទៅ ។ -ច្ឆន្ទ បុំ. សេចក្ដីពេញចិត្តក្នុងគិ.ទៅ, សេចក្ដីប្រាថ្នាដើម្បីគិ.ទៅ ។ -ដ្ឋាន នបុំ. ទីជាទីទៅ ។ -អត្ថ បុំ. ប្រយោជន៍ដល់គិ.ទៅ, សេចក្ដីត្រូវការដល់គិ.ទៅ ។ -តា ឥ. ភាវៈនៃគិ.ទៅ ។ -ទិវស បុំ., នបុំ. ថ្ងៃជាទីទៅ ។ -ទ្វារមត្ត គុ. ទីគ្រាន់តែទ្វារជាទីទៅ, ទីត្រឹមតែទ្វារជាទីទៅ ។ -ភាវ បុំ. ភាវៈគឺគិ.ទៅ, ។ -វេលា ឥ. វេលាជាទីទៅ ។ -សីលេ គុ. មានគិ.ទៅជាប្រក្រតី; វិ. **គមនំ សីលមស្សាតិ> គមនសីលោ** ។

គមនាការ បុំ. [គមន+អាការ] អាការគឺគិ.ទៅ, អាការនៃគិ.ទៅ ។

គមនាគមន នបុំ. [គមន+អាគមន] គិ.ទៅនិងគិ.មក, ជាទីទៅនិងជាទីមក ។ -មគ្គ បុំ. ផ្លូវជាទីទៅនិងផ្លូវជាទីមក ។

គមនាភាវ បុំ. [គមន+អភាវ] ការមិនបាននៃគិ.ទៅ ។

គមិកវត្ត នបុំ. [គមិក+វត្ត] វត្តគឺភិក្ខុគប្បីធ្វើដល់ភិក្ខុអ្នកគួរដើម្បីទៅ, -ដល់ភិក្ខុអ្នកដំណើរ; វិ. **គន្តុំ ភព្វោតិ> គមិកោ, គមិកស្ស ភាតព្វំ វត្តំ > គមិកវត្តំ** ។

គមិត្វា កិ. [គម+អ+ឥ.អា.+ត្វា.បា.] ទៅហើយ, ដល់ហើយ ។

គមិស្សតិ កិ. [គម+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងទៅ ។

គមិំសុ កិ. [គម+អ+ឥំសុ.អជ្ជ.] ទៅហើយ ។

គម្ភីរ គុ. [គម+ឦរ, គុរក.អា.] ភាវៈប្រព្រឹត្តទៅដោយភាវៈមិនជាប់ជំពាក់ (ជ្រៅ, ជំរៅ); វិ. **គច្ឆតិ អគាធភាវេន បវត្តតីតិ> គម្ភីរោ** ។ -ចារី បុំ. អ្នកត្រាច់ទៅក្នុងទឹកដ៏ជ្រៅ, អ្នកមានគិ.ត្រាច់ទៅក្នុងទឹកដ៏ជ្រៅជាប្រក្រតី ។ -តា ឥ. ភាវៈនៃ...ជារបស់ជ្រៅ ។ -បញ្ញ គុ. អ្នកមានបញ្ញាដ៏ជ្រៅ ។ -បរិខា គុ. មានស្នាមភ្លោះដ៏ជ្រៅ, មានគូដ៏ជ្រៅ ។ -វត្តនី ឥ. ផ្លូវជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីដ៏ជ្រៅ, ផ្លូវជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំហុងដ៏ជ្រៅ, ផ្លូវដ៏ជ្រៅ, ចំហុងដ៏ជ្រៅ ។ -វិត្ថត គុ. ទាំងជ្រៅទាំងទទឹង ។ -រហទ បុំ. អន្លង់ដ៏ជ្រៅ ។

គយាសីស អ. ន. ប្រទេសឈ្មោះគយាសីសៈ ។

គយ្ហមាន គុ. [គហ+យ+មាន] គឺ... កាលកាន់យក, -កាលចាប់ ។

គយ្ហុបគ គុ. [គយ្ហ+ឧប+គម+ក្វិ] ចូលទៅជិតដល់នូវវត្ថុគឺបុ.គប្បីកាន់យក, -គឺបុ. គប្បីចាប់យកបាន; ចូលទៅជិតដល់នូវភាវៈជារបស់គឺបុ. គប្បីចាប់យកបាន ។

គរហទិន្ន អ. ន. ឈ្មោះគរហទិន្ន ។ -វត្ថុ បុំ. រឿងនៃសាវ័កនៃនិគ្រន្ថឈ្មោះគរហទិន្ន ។

គរហន្តិ កិ. [គរហ+អ+អន្តិ.វ.] តិះដៀល ។

គរហភយភីត គុ. [គរហភយ+ភីត] ខ្លាចហើយអំពីភ័យគឺសេចក្ដីតិះដៀល, ខ្លាចហើយព្រោះភ័យគឺសេចក្ដីតិះដៀល ។

គរហាមិ កិ. [គរហ+អ+មិ.វ.] តិះដៀល ។

គរហិតព្វ គុ. [គរហ+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ... គប្បីតិះដៀល ។

គរហិត គុ. [គរហ+ឥ_អា.+ត] គឺ... តិះដៀលហើយ ។

គរហិស្សតិ កិ. [គរហ+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងតិះដៀល ។

គរហុប្បាទន នកុំ. [គរហ+ឧ+បទ+យុ] កិ.ញុំាងសេចក្ដីតិះដៀលឱ្យកើតឡើង, កិ.ញុំាងដំណៀលឱ្យកើតឡើង ។

គរុកត គុ. [គរុ+កត] គឺ... ធ្វើហើយនូវសេចក្ដីគោរព, គឺ... ធ្វើឱ្យជាអ្នកគោរពហើយ, មានសេចក្ដីគោរពធ្វើហើយ ។

គរុ ពុំ. [គរ+ឧ] អាចារ្យអ្នកស្រោចនូវសេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងសិស្សទាំងឡាយ (គ្រូ; គុ. ធ្ងន់); វិ. **សិស្សេសុ សិនេហំ គរតិ សិញ្ចតីតិ> គរុ** ។ អភិ. សូចិ មានន័យប្លែកពីនេះដោយច្រើន ។

គរុក គុ. [គរុ+ក_ស.] ធ្ងន់, ជាមធ្ងន់ ។

គរុកាបត្តិ ឥ. [គរុក+អាបត្តិ] អាបត្តិដ៏ធ្ងន់ ។

គរុគព្ភ គុ. [គរុ+គព្ភ] អ្នកមានគភ៌ធ្ងន់; វិ. **គរុ គព្ភោ យស្សា សា> គរុគព្ភា** ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានគភ៌ធ្ងន់ ។

គរុតរ គុ. [គរុ+តរ] គ្រូវិសេសជាង, បុគ្គលអ្នកគួរគោរពជាង, ធ្ងន់ជាង ។

គរុធម្ម ពុ. [គរុ+ធម្ម] គរុធម៌ (ធម៌ដ៏ធ្ងន់, ធម៌គួរគោរព) ។

គរុភារ ពុំ. [គរុ+ភារ] ភារៈដ៏ធ្ងន់, ភារៈជាមធ្ងន់, មានភារៈដ៏ធ្ងន់ ។

គរុឡ ពុ. [គរុ+លា+អ, លា>ឡា>ឡ] សត្វកាន់យកនូវភារៈដ៏ធ្ងន់ (គ្រុឌ); វិ. **គរុំ ភារំ លាតិ អាទទាតិ គណ្ហាតីតិ> គរុឡោ** ។ ម្យ៉ាងទៀត (គរុឡ<គរ>គរុ+ហន+ណ, ផ្លាស់ហ>ឡ, លុបទីបំផុតធាតុនឹងណបច្ច័យ) សត្វបៀតបៀននូវពិស (គ្រុឌ); វិ. **គរំ វិសំ ហន្តីតិ> គរុឡោ** ។ - **បោតក** ពុំ. កូននៃគ្រុឌ ។

គឡ ពុំ. [គល+អ ឬគិល+អ] អវយវៈជាគ្រឿងស៊ី, ឬអវយវៈជាគ្រឿងលេបចូលទៅ (ក, បំពង់ក); វិ. **គលន្តិ អទន្តិ អជ្ឈោហរន្តិ អនេនាតិ> គលោ; គិលតិ អនេនាតិ វា> គលោ** ។ - **នាឡិ** ឥ. បំពង់នៃក ។ - **លោហិត** នកុំ. ឈាមក្នុងបំពង់ក, ឈាមនៃក ។ - **វាដក** ពុំ. បំពង់នៃក ។

គឡប្បមាណ គុ. [គល+បមាណ] មានកជាប្រមាណ, ប្រមាណត្រឹមក ។

គឡិត្វា អ. [គល+ឥ_អា.+ត្វា] ភ្លាត់ហើយ, រអិលហើយ, កំពាត់ហើយ ។

គវេសក ពុំ. [គវេស+ណ្វុ] អ្នកស្វែងរក; វិ. **គវេសតីតិ> គវេសកោ** ។

គវេសថ កិ. [គវេស+អ+ថ_វ.] ស្វែងរក ។

គវេសន្តិ កិ. [គវេស+អ+អន្តិ_វ.] ស្វែងរក ។

គវេសន្ត គុ. [គវេស+អ+អន្ត] កាលស្វែងរក, កំពុងស្វែងរក ។

គវេសមាន គុ. [គវេស+អ+មាន] កាលស្វែងរក,... ។

គវេសិតា ឥ. [គវេសី+តា] ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកស្វែងរក, ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានកិ.ស្វែងរកជាប្រក្រតី; វិ. **គវេសតីតិ> គវេសី, គវេសិតុំ សីលមស្សាតិ> គវេសី, គវេសិស្ស ភាវោ> គវេសិតា** ។

គវេសិតុំ អ. [គវេស+ឥ.អា.+តុំ] កិ.ស្វែងរក, ដើម្បីស្វែងរក ។

គហការ បុំ. [គហ+ករ+ណ] បុគ្គលអ្នកធ្វើនូវផ្ទះ, ជាងអ្នកធ្វើនូវផ្ទះ (ជាងផ្ទះ, ជាងផ្ទះគឺតណ្ហា); វិ. **គហំ ករោតីតិ> គហការោ** ។ – **គវេសន** នបុំ. កិ.ស្វែងរកនូវជាងអ្នកធ្វើនូវផ្ទះ ។

គហកូដ បុំ. [គហ+កូដ] កំពូលនៃផ្ទះ (កំពូលនៃផ្ទះគឺអវិជ្ជា) ។

គហដ្ឋ បុំ. [គហ+ឋា+ក្វិ] អ្នកតាំងនៅក្នុងផ្ទះ ឬ អ្នកឋិតនៅដោយអំណាចនៃសេចក្តីរីករាយក្នុងផ្ទះ ឬក្នុងកាមគុណ៥ (គ្រហស្ថ); វិ. **គេហេ គេហេ តិដ្ឋតីតិ> គហដ្ឋោ, គេហេ គេហេ បញ្ចកាមគុណេ វា រាគវសេន តិដ្ឋតីតិ វា> គហដ្ឋោ** ។

គហណ នបុំ. [គហ+យុ] កិ.កាន់, កិ.ចាប់, កិ.រៀន, កិ.ប្រកាន់, សេចក្តីប្រកាន់ ។ – **អត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.., ត្រូវការដល់កិ.., ។ – **និស្សិត** គុ. អាស្រ័យហើយនូវ... ។ – **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយ... ។ – **សមយ** បុំ. សម័យជាទីរៀន ។ – **សង្ខាត** បុំ. ពោលគឺកិ.កាន់យក, ពោលគឺសេចក្តីប្រកាន់ ។

គហណាភាវ បុំ. [គហណ+អភាវ] ការមិនមាននៃកិ.កាន់យក, កិ.រិយាការនៃសេចក្តីប្រកាន់ ។

គហន នបុំ. [គហ+យុ] ព្រៃជាទីកាន់យកនូវវត្ថុមានធញ្ញសម្ភារៈជាដើមនៃមនុស្ស ឬព្រៃជាទីកាន់យកនូវទីជាលំនៅនៃខ្លួននៃសត្វមានក្ងោកជាដើម (ព្រៃ, ព្រៃស្បាត, គុ. ស៊ាំញ៉ាំ, ស្មុកស្មាញ); វិ. **គណ្ហន្តិ ឯត្ថ មនុស្សា ធញ្ញសម្ភារាទីនីតិ> គហនំ, គណ្ហន្តិ ឯត្ថ មយូរាទយោ សត្តា អត្តនោ និវាសត្ថានន្តិ វា> គហនំ** ។

គហបតានី ឥ. [គហបតិ+ឥនី] ស្រីជាម្ចាស់នៃផ្ទះ ។

គហបតិ បុំ. [គហ+បតិ] គហបតី, ជនជាម្ចាស់នៃផ្ទះ ។ – **បុត្ត** បុំ. កូននៃគហបតី ។ – **មហាសាលកុល** នបុំ. ត្រកូលនៃគហបតីមហាសាល, ត្រកូលនៃគហបតីជាមហាសាល (ត្រកូលនៃគហបតីអ្នកមានភោគៈជាសារៈដ៏ធំ) ។

គហបតិក បុំ. [គហបតិ+ក.ស.] គហបតី, គហបតីតូច ។

គហិត គុ. [គហ+ឥ.អា.+ត] គឺ...កាន់យកហើយ, គឺ...រៀនហើយ ។ – **កម្ម** នបុំ. កម្មគឺ....កាន់យកហើយ ។ – **កាល** បុំ. កាលនៃ... គឺ...កាន់យកហើយ ។ – **គហិតកហាបណ** បុំ. កហាបណៈដែល...កាន់យកហើយៗ ។ – **គហិតដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...គឺ...កាន់យកហើយៗ ។ – **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីគឺ...កាន់យកហើយ ។ – **គហិតបទ** នបុំ. បទគឺ...កាន់យកហើយៗ, រៀនហើយ ។ – **គហិត** គុ.

គឺ...កាន់យកហើយៗ ។ - គេហ នបុំ. ផ្ទះគឺ...កាន់យកហើយ ។ - ត្ត នបុំ. ភាវនៃ...ជា....គឺ...កាន់យកហើយ ។ - នាមធេយ្យ បុំ. មានឈ្មោះគឺបុគ្គលទ្រទ្រង់កាន់យកហើយ, មានឈ្មោះគឺ...កាន់យកហើយ ។ - និមិត្ត នបុំ. និមិត្តគឺ....កាន់យកហើយ ។ - ប្បដិញ្ញ គុ. អ្នកមានសេចក្តីប្តេជ្ញាកាន់យកហើយ, អ្នកមានសេចក្តីប្តេជ្ញាគឺ...កាន់យកហើយ, អ្នកមានវាចាគឺបុ.គប្បីដឹងតប គឺ...កាន់យកហើយ ។ - បត្ត បុំ. ពាត្រគឺ...កាន់យកហើយ ។ - ភាជន នបុំ. ភាជនៈគឺ...កាន់យកហើយ ។ - ភាវ បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ...កាន់យកហើយ ។ - មុខ នបុំ. មុខគឺ...កាន់យកហើយ ។ - សាខា ឥ. មែកគឺ...កាន់យកហើយ ។

គហិតាវសេសក គុ. [គហិត+អវសេសក] ជាចំណែកដ៏សេសចុះ គឺ...កាន់យកហើយ ។

គហេតព្វ គុ. [គហ+អ+តព្វ] គឺ...គប្បីកាន់យក ។ - គ្គហណ នបុំ. កិ.កាន់យកនូវវត្ថុដែលខ្លួនគប្បីកាន់យក ។ - បិណ្ឌ បុំ. បិណ្ឌៈគឺ... គប្បីកាន់យក, ដុំនៃបាយ ឬដុំនៃអាមិសៈគឺ...គប្បីកាន់យក ។ - យុត្តក គុ. គួរគឺ...គប្បីកាន់យក, គួរដល់វត្ថុជារបស់គឺ...គប្បីកាន់យក ។

គហេតុំ អ. [គហ+អ+តុំ] ដើម្បីកាន់យក, វីកិ.កាន់យក ។

គហេត្វា អ. [គហ+អ+ត្វា] កាន់យកហើយ, ចាប់ហើយ ។

គហេស្សតិ កិ. [គហ+អ+ស្សតិ_ភ.] នឹងកាន់យក, នឹងចាប់ ។

គាហ បុំ. [គហ+អ] កិ.ចាប់, កិ.កាន់យក, វិ. **គហណំ> គាហោ** ។

គេឡោគីលតា ឥ. [គេឡោគី+លតា] វល្លិជោម, វល្លិឈ្មោះ គេឡោចី ។

គាថា ឥ. [គេ+ថ+អា_ឥ.] សទ្ទជាតិនៃបុ. ពោល (គាថា); វិ. **គិយតិ កថិយតីតិ> គាថា** ។ - បទ នបុំ. បទនៃគាថា, បទគឺគាថា ។ - បរិយោសាន នបុំ. កាលជាទីបំផុតចុះជុំវិញនៃគាថា ។ - មត្ត គុ. ពាក្យត្រឹមតែគាថា ។ - ភេទ បុំ. សេចក្តីផ្សេងនៃគាថា ។ - មត្ត គុ. ពាក្យត្រឹមតែគាថា, ពាក្យមានគាថាជាប្រមាណ ។ - វសាន នបុំ. (<គាថា+អវសាន) កាលជាទីបំផុតចុះនៃគាថា ។ - វចន នបុំ. ពាក្យនៃគាថា ។

គាធ បុំ. [គាធ+អ] ការស្ទង់ចុះ, ការតាំងនៅ, ការតាំងមុក, សេចក្តីលោភ, សេចក្តីចង់បាន, ទីពឹង, លំនៅ, រន្ធ ។

គាម បុំ. [គស+ម ឬគេ+ម] ប្រទេសជាទីបរិភោគនៃជន ឬប្រទេសជាទីពោលនៃជន (ស្រុក); វិ. **គសន្តិ ឯត្ថាតិ> គាមោ, គាយន្តិ ឯត្ថាតិ វា> គាមោ** ។ - កម្មករណដ្ឋាន នបុំ. ទីជាទីធ្វើនូវកម្មក្នុងស្រុក ។ - ការាម បុំ. (<គាមក+អារាម) អារាមជិតស្រុកតូច ។ - ក្ខេត្តទ្វិបទចតុប្បទយានវាហន នបុំ. ស្រុកនិងខេត្ត (ស្រែ) និងសត្វមានជើងពីរ និងសត្វមានជើង ៤ និងយាន និងវាហនៈ ។ - កាវាស បុំ. អាវាសជិតស្រុកតូច, អាវាសតាំងនៅជិតស្រុក ។ - កិច្ច នបុំ. កិច្ចនៃស្រុក, កិច្ចក្នុងស្រុក ។ - គត គុ. ទៅហើយកាន់ស្រុក ។ - ឃាតកាទិ គុ.

(ទុច្ចរិត) មានកិ.សម្លាប់នូវអ្នកស្រុកជាដើម, (កម្ម) មានកម្មនៃបុ. អ្នកសម្លាប់នូវអ្នកស្រុកជាដើម ។ - **ឃាតាទិកម្ម** នថុំ. កម្មមានកិ.សម្លាប់នូវអ្នកស្រុកជាដើម, កម្មមានកម្មនៃបុ. អ្នកសម្លាប់នូវអ្នកស្រុកជាដើម ។ - **ទារក** ថុំ. ទារកនៃអ្នកស្រុក ។ - **និគម-ជនបទរាជធានី** ឥ. ស្រុកនិងនិគម និងជនបទ និងរាជធានី ។ - **អន្តរ** នថុំ. ចន្លោះនៃស្រុក, រវាងនៃស្រុក, លង្វែកនៃស្រុក ។ - **អន្ត** ថុំ. ទីបំផុតនៃស្រុក, ចុងនៃស្រុក ។ - **ភោជក** ថុំ. ជនអ្នកបរិភោគនូវស្នួយក្នុងស្រុក, គាមភោជក (ចៅហ្វាយស្រុក ឬមេស្រុក); វិ. **គាមេ សុង្កំ ភុញ្ជតីតិ> គាមភោជកោ** ។ - **មក្ខិកា** ឥ. រុយក្នុងស្រុក, រុយស្រុក ។ - **មជ្ឈ** នថុំ. កណ្ដាលនៃស្រុក ។ - **វរ** ថុំ. ស្រុកគឺបុ. គប្បីប្រាថ្នា, ស្រុកស្អួយ, ស្រុកដ៏ប្រសើរ ។ - **វាសី** ថុំ. អ្នកនៅក្នុងស្រុក, អ្នកមានកិ.នៅក្នុងស្រុកជាប្រក្រតី ។ - **សត** នថុំ. រយនៃស្រុក ។ - **សូករបោតក** ថុំ. កូននៃជ្រូកស្រុក ។

គាមណិ ថុំ. [គាម+នី, និ>ណិ+អ] ជនអ្នកនាំទៅនូវស្រុក (មេភូមិ, មេស្រុក, នាយស្រុក, ជាធំ, ជាប្រធាន); វិ. **គាមំ នេតីតិ> គាមណិ** ។

គាមាភិមុខ គុ. [គាម+អភិមុខ] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ស្រុក, មានមុខសំដៅទៅកាន់ស្រុក, មានមុខបែរទៅកាន់ស្រុក ។

គាមិក គុ. [គាម+ណិក] អ្នកនៅក្នុងស្រុក; វិ. **គាមេ ចរតីតិ> គាមិកោ** ។ - **មនុស្ស** ថុំ. មនុស្សអ្នកនៅក្នុងស្រុក (មនុស្ស

ស្រុកក្រៅ) ។

គាមុបចារ ថុំ. [គាម+ឧបចារ] ឧបចារៈនៃស្រុក, ទីជាទីត្រាច់ទៅជិតនៃស្រុក, ជុំរបស់ស្រុក ។

គាយតិ កិ. [គេ+អ+តិ_វ.] ច្រៀង ។

គាយថ កិ. [គេ+អ+ថ_វ.] ច្រៀង ។

គាយន នថុំ. [គេ+យុ] កិ.ច្រៀង, ជាទីច្រៀង; វិ. **គាយតេតិ> គាយនំ, គាយតិ ឯត្ថាតិ> គាយនំ** ។ - **ដ្ឋាន** នថុំ. ទីជាទីច្រៀង ។ - **ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃកិ.ច្រៀង, ភាវៈគឺកិ.ច្រៀង ។

គាយន្ត គុ. [គេ+អ+អន្ត] កាលច្រៀង, កំពុងច្រៀង ។

គាយន្តិ កិ. [គេ+អ+អន្តិ_វ.] ច្រៀង, រមែងច្រៀង ។

គាយមាន គុ. [គេ+អ+មាន] កាលច្រៀង, កំពុងច្រៀង ។

គាយសិ កិ. [គេ+អ+សិ_វ.] ច្រៀង ។

គាយាបេតិ កិ. [គេ+ណាបេ+តិ_វ.] ឱ្យច្រៀង, ញុំាង...ឱ្យច្រៀង ។

គាយិ កិ. [គេ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ច្រៀងហើយ ។

គាយិត គុ. [គេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ច្រៀងហើយ ។

គាយិត្វា អ. [គេ+ឥ_អា.+ត្វា] ច្រៀងហើយ ។

គាយិស្សតិ កិ. [គេ+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងច្រៀង ។

គារវ នពុំ. ពុំ. [គរុ+ណ] ភាវៈនៃសេចក្ដីគោរព ឬ សេចក្ដីគោរព; វិ. **គរុស្ស ភាវោ> គារវំ, គរុ ឯវ ចា> គារវោ** ។

គាវី ឥ. [គម+ណ្វី] សត្វតែងដើរទៅ (មេគោ), វិ. **គច្ឆតីតិ> គាវី** ។

គាវីរបដ្ឋន នពុំ. [គាវីរ+បដ្ឋន] កំពង់ឈ្មោះគាវីរៈ, កំពង់ជាទីចតឈ្មោះគាវីរៈ ។

គាវុតិកនិធិកុម្ភី ឥ. [គាវុតិក+និធិកុម្ភី] ឆ្នាំងដ៏ពេញដោយទ្រព្យដីបុ. គប្បីកប់ទុកមានគាវុតជាប្រមាណ, ឆ្នាំងដ៏ពេញដោយកំណប់ទ្រព្យ មានគាវុតជាប្រមាណ, ឆ្នាំងកំណប់មានគាវុតជាប្រមាណ ។

គាវុតប្បមាណ គុ. [គាវុត+បមាណ] មានគាវុតជាប្រមាណ, ប្រមាណមួយគាវុត ។

គាវោ ពុំ. [គោ+ពហុ.វិ.] វីគោទាំងឡាយ, នូវ...។

គាហ ពុំ. [គហ+ណ] កិ.កាន់យក, កិ.ចាប់, សេចក្ដីប្រកាន់; វិ. **គហណំ> គាហោ** ។

គាហាបិត គុ. [គហ+ណាបេ+ឥ_រក.+ត] គឺ...ញ៉ាំង...ឱ្យចាប់ហើយ; វិ. **គាហាបិយិត្ថាតិ> គាហាបិតោ** ។

គាហាបេត្វា អ. [គហ+ណាបេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យចាប់ហើយ, ឱ្យកាន់យកហើយ ។

គាហាបេស្សន្តិ កិ. [គហ+ណាបេ+ស្សន្តិ_ភ.] នឹងញ៉ាំង...ឱ្យកាន់យក ។

គាឡ្ហ គុ. [គហ+ត] មាំ, ដ៏មាំ ។ - **ពន្ធន** នពុំ. វត្ថុជាគ្រឿងចងដ៏មាំ, កិ.ចងដ៏មាំ, ចំណងដ៏មាំ ។ - **វគ្គ** គុ. មានកិ.រក្សាដ៏មាំ ។

គិជ្ឈកូដ ពុំ. [គិជ្ឈ+កូដ] ភ្នំគិជ្ឈកូដ, ភ្នំមានកំពូលប្រាកដស្មើដោយត្មាត, ភ្នំមានកំពូលដូចជាត្មាត ។ - **មត្ថក** ពុំ. ទីបំផុតនៃភ្នំគិជ្ឈកូដ, កំពូលនៃភ្នំគិជ្ឈកូដ ។ **គិជ្ឈ**<គិធ+យ, ផ្លាស់ធ+យ>ឈ, ត្មាត ។

គិម្ហ ពុំ. [គិរ+ម, ផ្លាស់រ>ហ] គិម្ហរដូវ, រដូវក្ដៅ ។ - **កាល** ពុំ. កាលនៃរដូវក្ដៅ, កាលប្រកបដោយរដូវក្ដៅ, កាលគឺរដូវឈ្មោះគិម្ហៈ ។

គិរគ្គសមជ្ជ ពុំ. [គិរគ្គ+សមជ្ជ] (មហោស្រពគឺ បុ. គប្បីលេងលើកំពូលនៃភ្នំ; វិ. **គិរិស្ស អគ្គំ> គិរគ្គំ, គិរគ្គេ កីឡិតព្វោ សមជ្ជោ> គិរគ្គសមជ្ជោ** ។

គិរា ឥ. [គេ+អ] វាចាជាទីពោល ឬ វាចាគឺបុ.គប្បីពោល (ពាក្យ, សំដី); វិ. **គិរន្តិ សទ្ទាយន្តិ ឯត្ថ> គិរា, គាយិតព្វាតិ ចា> គិរា** ។

គិរីកន្ទរា ឥ. [គិរី+កន្ទរ] ជ្រោះនៃភ្នំ, ច្រកនៃភ្នំ ។

គិលាន គុ. [គិល+អានុ] កាយដែលលំបាក (ឈឺ, ជម្ងឺ); វិ. **គិលាយតិ គិលមតីតិ> គិលានោ** ។ - **ឧបដ្ឋាក** ពុំ. នពុំ. អ្នកបំរើនូវជម្ងឺ; វិ. **គិលានំ ឧបដ្ឋាតីតិ> គិលានុបដ្ឋាកោ** ។ - **ឧបដ្ឋាន** នពុំ. កិ.បំរើនូវជម្ងឺ, កិ.បំរើនូវបុ.អ្នកឈឺ, នូវអ្នកជម្ងឺ; វិ. **គិលានស្ស ឧបដ្ឋានំ> គិលានុបដ្ឋានំ** ។

- អាលយ ចុំ. ពុតជាឈើ, ពុតនៃបុគ្គលឈើ, កិ.បញ្ឆោតជាឈើ ។

គិលិត គុ. [គិល+ឥ_អា.+ត] គឺ...លេបហើយ, _ស៊ីហើយ ។

គិលិត្វា អ. [គិល+ឥ_អា.+ត្វា] លេបហើយ ។

គិហិ ចុំ. [គហ+ឦ, ឦ>ឥ] ជនអ្នកមានផ្ទះ (គហស្ថ); វិ. **គហមេកស្សាត្ថិ> គិហិ** ។ **- កាល** ចុំ. កាលនៃ...ជាគ្រហស្ថ ។ **- និយាម** ចុំ. ទំនងនៃគ្រហស្ថ, បែបនៃគ្រហស្ថ ។ **- បព្វជិត** ចុំ. គ្រហស្ថនិងបព្វជិត ។ **- ព្រាហ្មណ** ចុំ. ព្រាហ្មណ៍ជាគ្រហស្ថ ។ **- ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ...ជាគ្រហស្ថ, ភាវៈនៃគ្រហស្ថ ។ **- ភោគ** ចុំ. ភោគៈរបស់គ្រហស្ថ ។ **- លិង្គ** នចុំ. ភេទនៃគ្រហស្ថ ។ **- សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិនៃគ្រហស្ថ ។ **- ភូត** គុ. ជាគ្រហស្ថ, ជាគ្រហស្ថកើតហើយ ។

គីត នចុំ. [គេ+ត] ចំនុកគីបុ. គប្បីច្រៀង ឬកិ.ច្រៀង, ចម្រៀង, វិ. **គេយព្វន្តិ> គីតំ, គាយនំ វា> គីតំ** ។ **- កាល** ចុំ. កាលនៃចម្រៀងគឺ...ច្រៀងហើយ ។ **- បដិគីត** នចុំ. កិ.ច្រៀងនិងកិ.ច្រៀងត, កិ.ច្រៀងតនូវកិ.ចម្រៀង, ចម្រៀងតនូវចម្រៀង ។ **- សទ្ទ** ចុំ. សម្លេង ឬ សូរនៃកិ.ច្រៀង, សម្លេងនៃចម្រៀងគឺ...គប្បីច្រៀង ។

គីវា ឥ. [គា+វ្វ] អវយវៈជាគ្រឿងពោល (ក, សំណាង); វិ. **គាយន្តិ ឯតាយាតិ> គីវា** ។

គុណក ចុំ. [គុណ+ក] សភាវធម៌ដែលចំរើនឡើងដោយលក្ខណៈរបស់ខ្លួន, ឬសភាវធម៌ជាគ្រឿងប្រកាសនូវលក្ខណៈរបស់ខ្លួន ឬសភាវធម៌ដែលបុ. គួរសន្សំ (គុណ, សេចក្ដីចំរើន, ថ្នាក់, ជាន់, លក្ខណៈ, ចំណែក, សេចក្ដីល្អ) ។ **- កថា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលនូវគុណ ឬវាចាជាគ្រឿងពោលប្រារព្ធនូវគុណ; វិ. **គុណំ កថេតិ ឯតាយាតិ> គុណកថា, គុណេ អារព្ភ កថេតិ ឯតាយាតិ វា> គុណកថា** ។ **- ឃោស** ចុំ. សម្លេងដ៏គឹកកងនៃគុណ, សម្លេងដ៏គឹកកងដោយគុណ, សម្លេងជាគ្រឿងគឹកកងដោយគុណ ។ **- តេជ** ចុំ. តេជៈនៃគុណ ។ **- ទេសនា_បរិយត្តិនិស្សត្តវស** ចុំ. អំណាចនៃគុណធម៌ និងទេសនាធម៌ និងបរិយត្តិធម៌ និងនិស្សត្តធម៌ ។ **- ទោស** ចុំ. គុណនិងទោស ។ **- ធំសនតា** ឥ. ភាវៈគឺកិ.កំចាត់បង់នូវគុណ, ភាវៈនៃកិ.កំចាត់នូវគុណ ។ **- មហន្តត្ត** នចុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានគុណធំ; វិ. **គុណោ មហន្តោ យស្ស សោ> គុណមហន្តោ, គុណមហន្តស្ស ភាវោ> គុណមហន្តត្តំ** ។ **- វុឌ្ឍ** គុ. អ្នកចំរើនដោយគុណ, អ្នកមានគុណដ៏ចំរើន ។ **- សមុទយ** ចុំ. (<សំ+ឧ+អយ+អ, ចុះឋ_អា.) ធម៌ជាដែនតាំងឡើងព្រមនៃគុណ, ធម៌ជាដែនតាំងឡើងព្រមគឺគុណ, ធម៌ជាដែនកើតឡើងនៃគុណ ។ **- សម្បន្ន** គុ. អ្នកដល់ព្រមហើយដោយគុណ, អ្នកមានគុណដល់ព្រមហើយ; វិ. **គុណេន សម្បន្នោ> គុណសម្បន្នោ, គុណោ សម្បន្នោ យស្ស សោ> គុណសម្បន្នោ** ។

គុណវន្ត គុ. [គុណ+វន្តុ] អ្នកមានគុណ; វិ. **គុណោ យេសម-ត្ថីតិ> គុណវន្តោ** ។

គុណាតិរេកសម្បទា ឥ. [គុណាតិរេក+សម្បទា] ធម្មជាតិជាគ្រឿងដល់ព្រមដោយទក្ខិណេយ្យបុគ្គលអ្នកមានគុណដ៏ក្រៃលែង, កិ.ដល់ព្រមគឺ ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលអ្នកមានគុណដ៏ច្រើន ។

គុណិត គុ. [គុណ+ឥ.អា.+ត] ដែល...គុណហើយ, ..ទ្វេហើយ, រាប់ហើយ ។

គុត្ត គុ. [គុប+ត] អ្នកគ្រប់គ្រង, គឺ...គ្រប់គ្រងហើយ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ....ជា...គឺ...គ្រប់គ្រងហើយ ។ - **ទ្វារ** គុ. អ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រងហើយ; វិ. **គុត្តំ ទ្វារំ យេន សោ> គុត្តទ្វារោ** ។

គុត្តិ ឥ. [គុប+តិ] កិ.គ្រប់គ្រង, កិ.រក្សា; វិ. **គោបនំ> គុត្តិ** ។

គុម្ពបិដ្ឋិ នបុំ. [គុម្ព+បិដ្ឋិ] ខ្នងនៃគុម្ពឈើ, ខាងក្រោយនៃគុម្ពឈើ ។

គុម្ពមូល នបុំ. [គុម្ព+មូល] ប្រទេសជាទីតាំងនៃគុម្ពឈើ, ទីជិតនៃគុម្ពឈើ ។

គុម្ពាភិមុខ គុ. [គុម្ព+អភិមុខ] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់គុម្ពឈើ ។

គុយ្ហភណ្ឌក នបុំ. [គុយ្ហ+ភណ្ឌ+ក] ភណ្ឌៈគឺបុ. គប្បីលាក់, ភណ្ឌៈគឺអវយវៈដែលបុ. គប្បីលាក់, ភណ្ឌៈគឺគុយ្ហប្រទេស ។

គុយ្ហប្បដិច្ឆន្ន គុ. [គុយ្ហ+បដិច្ឆន្ន] ទាំងគឺបុ. គប្បីលាក់ទាំងគឺបុ. គប្បីបិទបាំង, បិទបាំងហើយនូវអវយវៈគឺបុ. គប្បីលាក់ ។

គុហាសយ បុំ. [គុហា+អាសយ] អាស្រ័យនូវមហាភូតរូបដូចជាគុហា, អាស្រ័យនូវហទយរូបហើយប្រព្រឹត្តទៅ ។

គុឡ បុំ. [គុឡ+អ] ស្ករអំពៅ, ដុំ, សំណុំ, អង្គញ់ ។ - **កីឡា** ឥ. កិ. លេងនូវអង្គញ់ ។ - **បិណ្ឌ** បុំ. ដុំនៃស្ករអំពៅ ។ - **មណ្ឌល** នបុំ. កណ្ដួរជាទីលេងនូវអង្គញ់ ។

គូថ បុំ. [គូថ+អ] សភាវៈដែលជនបិទបាំងព្រោះភាវៈនៃវត្ថុនោះជារបស់បដិកូល (គូថ, លាមក, អាចម៍); វិ. **បដិកូលត្តា គោបិយតីតិ> គូថោ** ។ - **អាវាដ** បុំ. រណ្ដៅដ៏ពេញដោយលាមក ។ - **កលល** នបុំ. ភក់ដ៏លាយហើយដោយលាមក; វិ. **គូថេហិ សំសដ្ឋំ កលលំ> គូថកលលំ** ។ - **កូប** បុំ. រណ្ដៅដ៏ពេញដោយលាមក ។ - **និរយ** នបុំ. នរកដ៏ពេញដោយលាមក, គូថនរក ។ - **បិណ្ឌ** បុំ. ដុំនៃលាមក, ដុំនៃគូថ ។ - **ភក្ខ** គុ. មានលាមកជាចំណី, មានលាមកជារបស់ស៊ី, មានលាមកជាភក្សាហារ ។ - **សូករបោតិកា** ឥ. កូននៃជ្រូកស៊ីនូវលាមក ។

គេណ្ឌុក បុំ. [គុឌ+ណុក ឬគុទ+ណុក] ធ្នុក, កូនឃ្លី ។

គេធវស បុំ. [គេធ+វស] អំណាចនៃសេចក្ដីត្រេកអរ, ..សេចក្ដីជាប់ចិត្ត ។

គេយ្យ នបុំ. [គេ+ណ្យ] គេយ្យៈ, ពាក្យគឺបុ. ដើម្បីច្រៀង ។

គេហ នបុំ. បុំ. [គហ+អ, ផ្លាស់អនៃគជាឯ] (សេនាសនៈ) កាន់យកនូវគ្រឿងសម្ភារៈ (ផ្ទះ); វិ. **ឆព្វសម្ភារេ គណ្ហាតីតិ> គេហំ** ។

- **ករណត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ធ្វើនូវផ្ទះ, ត្រូវការដល់កិ.ធ្វើនូវផ្ទះ ។ - **គមនភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.ទៅកាន់ផ្ទះ, ។ - **គោបកមត្ត** តុ. ត្រឹមតែជនអ្នកគ្រប់គ្រងនូវផ្ទះ, ត្រឹមតែជនអ្នកចាំនូវផ្ទះ (គេហគោបក<គេហ+គុប+ណ្វុ = វិ. **គេហំ គោបេតីតិ> គេហគោបកោ**) ។ - **ច្ឆាយា** ឥ. ស្រមោលនៃផ្ទះ, ម្លប់នៃផ្ទះ ។ - **ជន** បុំ. ជនក្នុងផ្ទះ, ជនអ្នកនៅក្នុងផ្ទះ ។ - **ឈាបនភយ** នបុំ. ភ័យ (សេចក្តីខ្លាច) អំពីកិ.ឆេះនូវផ្ទះ ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃផ្ទះ, ទីជាទីតាំងនៃផ្ទះ, ទីជាទីធ្វើនូវផ្ទះ ។ - **ទាសី** ឥ. ទាសីក្នុងផ្ទះ, ខ្ញុំស្រីក្នុងផ្ទះ ។ - **បច្ឆាភាគ** បុំ. ប្រទេសជាចំណែកខាងក្រោយនៃផ្ទះ (កន្លៀនៃផ្ទះ) ។ - **បរិក្ខារ** បុំ. បរិក្ខារនៃផ្ទះ, បរិក្ខារក្នុងផ្ទះ ។ - **បវិសនកាល** បុំ. កាលជាទីចូលទៅកាន់ផ្ទះ, កាលនៃកិ.ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ - **បវេសនមង្គល** នបុំ. មង្គលគឺកិ.ចូលទៅកាន់ផ្ទះ, មង្គលគឺបុ.គប្បីធ្វើក្នុងកាលជាទីចូលទៅកាន់ផ្ទះ, មង្គលជាទីចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ - **ភិត្តិ** ឥ. ជញ្ជាំងនៃផ្ទះ ។ - **ភិត្តិអាទិ** តុ. (ទី) មានជញ្ជាំងនៃផ្ទះជាដើម ។ - **មជ្ឈ** នបុំ. កណ្តាលនៃផ្ទះ ។ - **មានុសក** បុំ. ប្រជុំនៃមនុស្សក្នុងផ្ទះ, ពួកនៃមនុស្សក្នុងផ្ទះ; វិ. **មនុស្សានំ សមូហោ> មានុសកោ** (មនុស្ស+កណ) ។ - **រក្ខទារក** បុំ. ទារកអ្នករក្សានូវផ្ទះ, បុគ្គលអ្នករក្សានូវផ្ទះ និងទារក, ក្មេងចាំនូវផ្ទះ, មនុស្សអ្នកចាំនូវផ្ទះ និងក្មេង ។ - **រក្ខិក** តុ. អ្នករក្សានូវផ្ទះ ។ - **មត្ថក** បុំ. ទីបំផុតនៃផ្ទះ, កំពូលនៃផ្ទះ ។ - **សណ្ឋានាទិវស** បុំ. អំណាចនៃសណ្ឋានមានសណ្ឋាននៃផ្ទះជាដើម, អំណាចនៃ

សណ្ឋានៈ មានសណ្ឋានដូចជាសណ្ឋាននៃផ្ទះជាដើម, អំណាចនៃទ្រង់ទ្រាយមានទ្រង់ទ្រាយនៃផ្ទះជាដើម ។ - **សមីប** តុ. ទីជិតនៃផ្ទះ ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺផ្ទះ សម្បត្តិក្នុងផ្ទះ ។ - **សាមន្ត** តុ. ទីជិតនៃផ្ទះ ។ - **សាមិក** បុំ. ជនជាម្ចាស់នៃផ្ទះ ។ - **សាមន្ត** តុ. ទីជិតនៃផ្ទះ ។ - **សាមិក** បុំ. ជនជាម្ចាស់នៃផ្ទះ ។

គេហាភិមុខ តុ. [គេហ+អភិមុខ] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ផ្ទះ, មានមុខបែរទៅកាន់ផ្ទះ ។

គេហាភិមុខី តុ. [គេហាភិមុខ+ណី] ប្រែដូច«គេហាភិមុខ» ។

គោ បុំ. ឥ. [គម+ក្វិប្ប] (សត្វ)តែងដើរទៅ (គោ); វិ. **គច្ឆតីតិ> គោ** ។ - **អាជានីយ** បុំ. គោអាជានេយ្យ, គោដឹងនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុដោយក្រៃលែង, គោអាចក្នុងកិ.ដឹងនូវកិច្ចដ៏ប្រសើរ (ចូរមើល អាជានីយ ភាគទី១) ។ - **គណជេដ្ឋក** តុ. ចំរើនបំផុតជាងពួកនៃគោ, ជាច្បងក្នុងហ្វូងនៃគោ, ជាច្បងជាងហ្វូងនៃគោ ។ - **គណ** បុំ. ពួកនៃគោ, ហ្វូងនៃគោ ។ - **មហឹសទាសីទាសខេត្តវត្ថុគាមនិគមជនបទាទិ** តុ. (សត្វនិងសង្ខារ) មានគោ និងក្របី និងទាសី និងទាសៈ និងខេត្ត និងវត្ថុ និងស្រុក និងនិគម និងជនបទជាដើម (ខេត្ត = ស្រែ, ចំការ, វត្ថុ = ទីនៅ, ទីដី, ទីភូមិ) ។

គោឃាតក បុំ. [គោ+ហន+ណ្វុ] (ជន) អ្នកសម្លាប់នូវគោ; វិ. **គាវោ ហនតីតិ> គោឃាតកោ** ។ - **កម្ម** នបុំ. កម្មនៃជនអ្នកសម្លាប់នូវគោ ។ - **បុត្ត** បុំ. កូននៃជនអ្នកសម្លាប់នូវគោ ។

. **បុត្តវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃកូននៃជនអ្នកសម្លាប់នូវគោ ។

គោចរ បុំ. [គោ+ចរ+អ] (សភាវៈ) ជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃឥន្ទ្រិយ (គោចរ, អារម្មណ៍, ចំណី); វិ. **គោ ចរតិ បវត្តតិ ឯត្ថាតិ> គោចរោ** ។ ម៉្យាងទៀត អាហារគឺសត្វគប្បីបានក្នុងទីជាទីត្រេចទៅដូចជាទីត្រាច់ទៅនៃគោ ។ . **គ្គាម** បុំ. គោចរគ្រាម (ស្រុកជាទីត្រាច់ទៅដូចទីជាទីត្រាច់ទៅនៃគោ) ។ . **អជ្ឈត្តសង្ខាត** គុ. ពោលគឺធម៌ជាខាងក្នុងជាអារម្មណ៍, ពោលគឺធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុងជាអារម្មណ៍ជាទីចរទៅនៃឥន្ទ្រិយ ។ . **ភូមិ** ឥ. គោចរភូមិ, ភូមិជាទីត្រាច់ទៅនៃគោ ។ . **សម្បជញ្ញ** នបុំ. សេចក្តីដឹងច្បាស់គឺអារម្មណ៍, សេចក្តីដឹងច្បាស់គឺអារម្មណ៍ជាទីចរទៅនៃឥន្ទ្រិយ, សេចក្តីដឹងច្បាស់ដោយអំណាចនៃអារម្មណ៍, សេចក្តីដឹងច្បាស់ដោយអំណាចនៃអារម្មណ៍ជាទីចរទៅនៃឥន្ទ្រិយ ។ . **សម្បន្ន** គុ. មានគោចរដល់ព្រមហើយ, ដល់ព្រមហើយដោយគោចរ, ដល់ព្រមហើយដោយចំណី ។ . **សង្ខាត** គុ. ពោលគឺអារម្មណ៍, ពោលគឺធម៌ជាទីត្រាច់ទៅនៃឥន្ទ្រិយ ។

គោណ បុំ. [គម+យុ] (សត្វ) តែងដើរទៅ (គោ); វិ. **គច្ឆតីតិ> គោណោ** ។ . **ជាតិ** ឥ. ជាតិនៃគោ ។ . **សកដាទិ** (វត្ថុ) មានគោនិងរទេះជាដើម ។

គោតម បុំ. [គោតម+ណ] ជនជាកូនចៅនៃមុនីឈ្មោះគោតម (សមណៈឈ្មោះគោតម, ព្រះពុទ្ធជាគោតម); វិ. **គោតមស្ស មុនិនោ អបច្ចំ> គោតមោ** ។ . **គោត្ត** នបុំ. គោតមគោត្រ, គោត្រនៃជនឈ្មោះគោតមៈ ។ . **សាវក** បុំ. សាវ័កនៃព្រះពុទ្ធជាគោតម ។

គោតមី ឥ. [គោតម+ណ+ឦ] ស្រីជាពូជពង្សនៃគោតម (ឈ្មោះគោតមី); វិ. **គោតមស្ស អបច្ចំ> គោតមី** ។

គោធា ឥ. [គុធ+អ+អា.ឥ.] ទន្សង ។ . **បណ្ឌិត** បុំ. ទន្សងជាបណ្ឌិត, គោធបណ្ឌិត ។ . **រាជ** បុំ. ស្តេចទន្សង, ស្តេចនៃទន្សង, ទន្សងជាស្តេច ។ . **មំស** នបុំ. សាច់នៃទន្សង ។

គោធិក អ.ន. ភិក្ខុឈ្មោះគោធិកៈ ។ . **ត្ថេរ** បុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះគោធិកៈ ។ . **ត្ថេរបរិនិព្វានវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃបរិនិព្វាននៃព្រះថេរៈឈ្មោះគោធិកៈ ។

គោប បុំ. [គោ+បា+ណ] (ជន) អ្នករក្សានូវគោ, អ្នកចិញ្ចឹមនូវគោ; វិ. **គាវោ បាតីតិ> គោបោ** ។

គោបេយ កិ. [គុប+ណយ+ហិ.ប.] ចូរគ្រប់គ្រង , ចូររក្សា ។

គោបយិតុំ អ. [គុប+ណយ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីគ្រប់គ្រង, រីកិ.គ្រប់គ្រង ។

គោបយិំសុ កិ. [គុប+ណយ+ឧំ.អជ្ជ.] គ្រប់គ្រងហើយ ។

គោបានសិវង្ក គុ. [គោបានសិ+វង្ក] វៀចឬកោងដូចជាបង្កង់ផ្ទះ ។

គោបាលក បុំ. [គោ+បាល+ណ្វុ] (ជន)អ្នករក្សានូវគោ, អ្នកឃ្វាលនូវគោ, អ្នកចាំនូវគោ (អ្នកគង្វាលគោ); វិ. **គាវោ បាលេតីតិ> គោបាលកោ** ។ . **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃជនអ្នករក្សានូវគោ,

ភារៈនៃ...នោះជាអ្នករក្សានូវគោ ។ . **មារក** ចុំ. មារក (ក្មេង) អ្នករក្សានូវគោ ។

គោបាលកុល នចុំ. [គោបាល+កុល] ត្រកូលនៃជនអ្នករក្សានូវគោ (អ្នកចិញ្ចឹមនូវគោ) ។ **គោបាល**<គោ+បាល+អ = វិ. **គាវោ បាលេតីតិ> គោបាលោ** ។

គោបិត គុ. [គុប+ឥ.អា.+ត] គ្រប់គ្រងហើយ, រក្សាហើយ, គឺ... គ្រប់គ្រងហើយ ។

គោបេតិ កិ. [គុប+ណេ+តិ.វ.] គ្រប់គ្រង, រក្សា, ថែទាំ ។

គោបេហិ កិ. [គុប+ណេ+តិ.វ.] ចូរគ្រប់គ្រង ។

គោប្ផក ចុំ. [គុប+ផ+ក.ស.] (អវយវៈ) ដែលគេគ្រប់គ្រង (កជើង); វិ. **គោបិយតីតិ> គោប្ផកោ** ។

គោមយ គុ. [គោ+មយ] គោម័យ, ករីសដែលគោធ្វើហើយ ឬករីសដែលកើតអំពីគោ (អាចម៍គោ); វិ. **គាវេន បកតំ (ករីសំ)> គោមយំ; គោតោ និព្វត្តំ វា ករីសំ> គោមយំ** ។

គោយូថ ចុំ. [គោ+យូថ] ហ្វូងនៃគោ; វិ. **គុន្នំ យូថោ> គោយូ-ថោ** ។

គោសត នចុំ. [គោ+សត] រយនៃគោ ។

គោសាមិក ចុំ. [គោ+សាមិក] ម្ចាស់នៃគោ ។

គោហនុក គុ. [គោ+ហនុ+ក] ដើមមានសណ្ឋានដូចជាចង្កានៃគោ ។

ឃដ ចុំ. [ឃដ+អ] ក្អម, ឆ្នាំង, ពាង ។

ឃដន នចុំ. [ឃដ+យុ] កិ.ត, កិ.រួមគ្នា, សេចក្តីព្យាយាម, កិ.ខ្ជាប់, កិ.ភ្ជាប់ខ្ជាប់, កិ.ទង្គិច ។ . **វចន** ចុំ. ពាក្យជាគ្រឿងខ្ជាប់ខ្ជប់, ពាក្យជាគ្រឿងត ។

ឃដប្បមាណ គុ. [ឃដ+បមាណ] មានឆ្នាំងជាប្រមាណ, មានក្អមជាប្រមាណ, ប៉ុនឆ្នាំង, ប៉ុនក្អម ។

ឃដសិត្ត គុ. [ឃដ+សិត្ត] កំពុងនេះនូវខ្លាញ់, ដែលគេស្រោចដោយខ្លាញ់ ។ ប្រើជា «ឃតសិត្ត» ក៏មាន ។

ឃដិឱទន ចុំ. [ឃដិ+ឱទន] បាយក្នុងឆ្នាំង, បាយដែលជាប់នៅក្នុងឆ្នាំង ។

ឃដិកា ឥ. ដុំ, ពក, ពកឈើ ។

ឃដិការ អ.ន. ឈ្មោះឃដិការ (ចុំ. អ្នកធ្វើនូវឆ្នាំង, ស្មូនឆ្នាំង) ។

ឃដិត្វា អ. [ឃដ+ឥ.អា.+ត្វា] តហើយ, ព្យាយាមហើយ ។

ឃដិត គុ. [ឃដ+ឥ.អា.+ត] តិបុ.កិនហើយ, ដ៏តាំងនៅក្នុងឆ្នាំង ។

ឃដិយតិ កិ. [ឃដ+ឥ.អា.+យ+តិ.វ.] ត,...គឺ...ត, ព្យាយាម ។

ឃដេន្ត គុ. [ឃដ+ឯ+អន្ត] កាលត, កាលព្យាយាម ។

ឃដេត្វា អ. [ឃដ+ឯ+ត្វា] តហើយ, ព្យាយាមហើយ ។

ឃដេសិ កិ. [ឃដ+អ+ឦ.អជ្ជ., ចុះ ស.អា.] តហើយ, ព្យាយាមហើយ ។

ឃដ្ដន នបុំ. [ឃដ្ដ+យុ] កិ.ត, ‑ជំ, ‑កិ. ខ្ទប់, កិ.តាប, កិ.សម្លាប់, កិ. បៀតបៀន, កិ.ទង្គិច ។

ឃដ្ដេតិ កិ. [ឃដ្ដ+អ+តិ‑វ] ត, គោះ, ជំ, តាប, ខ្ទប់, ផ្ចាត់, កេះ ។

ឃដ្ដេតុកាម គុ. [ឃដ្ដេតុំ+កម+ណ] ចង់ដើម្បីត, ‑ខ្ទប់, ‑គោះ, ‑ជំ ។

ឃដ្ដេសិ កិ. [ឃដ្ដ+អ+ឦ‑អជ្ជ. ចុះស‑អា.] គោះហើយ, ជំហើយ, តាបហើយ ។

ឃន បុំ. គុ [ហន+អ ផ្លាស់ ហជាឃ] ជុំ, តាន់, មេឃ ។ ‑ **កវ‑ កវត្ថុ** នបុំ. ភ្លៀងធ្វើនូវការៈជាដុំ, គ្រឿងធ្វើឱ្យជាដុំ (ភ្លៀងព្រិល) ។ ‑ **កោដិមវដ្ដសុវណ្ណ** នបុំ. មាសឆ្អិនគួរដល់កិ.ជំឱ្យជាដុំ, មាសឆ្អិន (មាសក្រហម) គួរដល់កិ.វៃឱ្យជាដុំ, មាសឆ្អិនមានកំពូលដ៏តាន់ ។ ‑ **កោដិម** គុ. មានកិ.វៃឱ្យជាដុំ, គួរដល់កិ.ជំឱ្យជាដុំ, មានកំពូលដ៏តាន់ ។ ‑ **ឃនដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃសាច់ជាដុំៗ, ទីជាទីតាំងនៃសាច់ជាដុំៗ ។ ‑ **មដ្ឋក** អ.ន. ឈ្មោះឃនមដ្ឋកៈ ។ ‑ **មំស** នបុំ. សាច់ជាដុំ, សាច់ចំឡ្យក ។ ‑ **វដ្ដសុវណ្ណ‑ ផលិកប្បវាឡមយ** គុ. ជាវិការៈនៃមាសឆ្អិនជាដុំ និងកែវផលិក និងកែវប្រពាឡ, សម្រេចហើយដោយមាសឆ្អិនដ៏តាន់ និងកែវផលិក និងកែវប្រពាឡ ។ ‑ **វដ្ដសុវណ្ណមយ** គុ. ជាវិការៈនៃមាសឆ្អិនជាដុំ, ដែលបុគ្គលធ្វើហើយដោយមាសឆ្អិនជាដុំ ។ ‑ **វស្ស** នបុំ. ភ្លៀងជាដុំ, ភ្លៀងព្រិល ។ ‑ **វាស** គុ. មានប្រទេសជាទីនៅដ៏ណែន, មានប្រទេសជាទីនៅដ៏តាន់តាប់, មានទីជាទីនៅដ៏កុះករ ។ ‑ **សុវណ្ណកោដិម** គុ. មានចុងជាវិការៈនៃមាសតាន់, មានមាសជាដុំគួរដល់កិ.ជំ, គួរដល់កិ.វៃនូវមាសជាដុំ ។ ‑ **សេល‑ បព្វត** បុំ. ភ្នំជាវិការៈនៃថ្មជាដុំ, ភ្នំជាវិការៈនៃថ្មតាន់, ភ្នំដែលធម្មជាតតាក់តែងជាថ្មតាន់ ។ ‑ **សេលសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយថ្មតាន់, ដូចជាថ្មតាន់ ។

ឃរ នបុំ. [គហ>ឃរ+ណ] (សេនាសនៈ) កាន់យកនូវទព្វសម្ភារៈ (ផ្ទះ); វិ. **ធព្វសម្ភារេ គណ្ហាតីតិ> ឃរំ** ។ ‑ **ទ្វារ** នបុំ. ទ្វារនៃផ្ទះ, ‑ **បដិបាដិ** ឥ. លំដាប់នៃផ្ទះ ។ ‑ **ពន្ធន** នបុំ. វត្ថុជាគ្រឿងចងគឺផ្ទះ, ចំណងគឺផ្ទះ; វិ. **ឃរំ ឯវ ពន្ធនំ> ឃរពន្ធនំ** ។ ‑ **មានុសក** បុំ. ប្រជុំនៃមនុស្សក្នុងផ្ទះ, ពួកនៃមនុស្សក្នុងផ្ទះ; វិ. **មនុស្សានំ សមូហោ> មានុសកោ, ឃរមានុស‑ កោ> ឃរមានុសកោ** ។ ‑ **សប្ប** បុំ. ពស់ក្នុងផ្ទះ, ពស់អាស្រ័យនូវផ្ទះ (ពស់ផ្ទះ) ។ ‑ **សប្បជាតិក** គុ. ប្រកបដោយជាតិនៃពស់ផ្ទះមានជាតិនៃពស់អាស្រ័យនូវផ្ទះ; វិ. **ឃរសប្បោ> ឃរសប្បោ; ឃរសប្បស្ស ជាតិ> ឃរសប្បជាតិ; ឃរសប្បជាតិយា និយុត្តោ> ឃរសប្បជាតិកោ** ។ ‑ **សាមិនី** ឥ. (ស្ត្រីជាម្ចាស់នៃផ្ទះ ។ ‑ **សូករ** បុំ. ជ្រូកក្នុងផ្ទះ ។)

ឃរណី ឥ. [ឃរ+នី, នី>ណី+ឦ] (ស្រី) អ្នកនាំទៅនូវផ្ទះ (មេផ្ទះ); វិ. **ឃរំ នេតីតិ> ឃរណី** ។ អ.ន. ឧបាសិកាឈ្មោះឃរណី ។

ឃរាវាស បុំ. [ឃរ+អា+វស+ណ] ការនៅអាស្រ័យនូវផ្ទះ, ការនៅគ្រប់គ្រងនូវផ្ទះ; វិ. **ឃរស្ស អាវសនំ> ឃរាវា**

សោ ។ អ្នកនៅគ្រប់គ្រងនូវផ្ទះ, ឃរាវាសៈ; វិ. **ឃរំ អាវសតីតិ> ឃរាវាសោ** ។ - **ពន្ធន** នពុំ. វត្ថុជាគ្រឿងចងពីកិ. នៅគ្រប់គ្រងនូវផ្ទះ, ចំណងគឺឃរាវាស ។

ឃំសតិ កិ. [ឃំស+អ+តិ.វ.] ក្កួត, ត្រដុស, សង្កៀត ។

ឃំសន្តី គុ. [ឃំស+អន្ត+ឦ] កាលក្កួត, កាលត្រដុស, កាលសង្កៀត ។

ឃំសិត្វា អ. [ឃំស+ឥ.អា.+ត្វា] ក្កួតហើយ, ត្រដុសហើយ ។

ឃំសិយមាន គុ. [ឃំស+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលក្កួត, គឺ...ត្រដុស ។

ឃាត ពុំ. [ហន>ឃាត+ណ] កិ.សម្លាប់, កិ.បៀតបៀន; វិ. **ឃាតនំ> ឃាតោ** ។

ឃាតយេ កិ. [ហន>ឃាត+ណយ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីសម្លាប់, គប្បីបៀតបៀន ។

ឃាតាបេន្ត គុ. [ហន+ណាបេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យសម្លាប់, ឱ្យបៀតបៀន ។

ឃាតាបេយ្យ កិ. [ហន+ណាបេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យសម្លាប់ ។

ឃាតិយមាន គុ. [ហន+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលសម្លាប់ ។

ឃាតេតព្វ គុ. [ហន+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីសម្លាប់ ។

ឃាតេតិ កិ. [ហន+ណេ+តិ.វ.] សម្លាប់, បៀតបៀន ។

ឃាតេតុ កិ. [ហន+ណេ+តុ.ក.] ចូរសម្លាប់, ចូរបៀតបៀន ។

ឃាតេត្វា អ. [ហន+ណេ+ត្វា] សម្លាប់ហើយ,... ។

ឃាតេស្សាមិ កិ. [ហន+ណេ+ឯស្សាមិ.ស.] គប្បីសម្លាប់,... ។

ឃាតេស្សតិ កិ. [ហន+ណេ+ស្សតិ.ភ.] នឹងសម្លាប់,... ។

ឃាយិត្វា អ. [ឃា+ឥ.អា.+ត្វា, ផ្លាស់អានៃឃាជាអាយ] ហិតហើយ, ធុំហើយ, ស្រូបហើយ ។

ឃាសច្ឆាទន នពុំ. [ឃាស+ឆាទន] វត្ថុគឺបុ.គប្បីស៊ី និងវត្ថុជាគ្រឿងបិទបាំង, វត្ថុគឺបុ.គប្បីស៊ី និងវត្ថុជាគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ (បាយនឹងសំពត់) ។ ឃាស<ឃស+ណ = វិ. **ឃសិតព្វន្តិ> ឃសនំ ឃសនំ> ឃាសោ** ។ ឆាទន<ឆទ+យុ = វិ. **ឆាទេតិ ឯតេនាតិ> ឆាទនំ** ។ - **មត្ត** គុ. ត្រឹមតែវត្ថុគឺបុ.គប្បីស៊ី នឹងសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ ។ - **អាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានបាយគឺបុ.គប្បីស៊ីនិងសំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ជាដើម ។

ឃុរុឃុរាយតិ កិ. [ឃុរុឃុរុ+អាយ+តិ.វ.] ប្រព្រឹត្តនូវសម្លេងថាឃុរុឃុរុ ។

ឃោរ គុ. [ឃុរ+ណ] ធម្មជាតិដែលបុគ្គលតែងខ្លាច, ឬធម្មជាតញុំាងភ័យឱ្យកើតឡើង, (ពន្លឺក, ភ្លា, ភ្លៀវភ្លា, ក្លាំងក្លា, អង់អាច, មោះមុត); វិ. **ឃុរយតិ ភីសយតីតិ> ឃោរំ; ឃុរតិ ភយមុប្បាទយតីតិ> ឃោរំ** ។ - **តប** គុ. មានតបៈដ៏ពន្លឹក, អ្នកមានតបៈដ៏ក្លា; វិ. **ឃោរោ តបោ យស្ស**

សោ> ឃោសកេបោ ។ -វិស គុ. មានពិសដ៏ពន្លឺក, មានពិសដ៏ក្លា ។

ឃោសក បុំ. [ឃុស+ណ្វុ] អ្នកឃោសនា, អ្នកស្រែកប្រកាស ។ អ.ន. កុមារឈ្មោះឃោសកៈ ។ -**ទេវបុត្ត** បុំ. ទេវបុត្តឈ្មោះឃោសកៈ ។

ឃោសន នបុំ. [ឃុស+យុ] កិ.គឹកកង, ការឃោសនា, សំលេងជាគ្រឿងគឹកកង; វិ **ឃោសយតេតិ> ឃោសនំ ឃោសេន្តិ ឯតេនាតិ> ឃោសនំ** ។ ឥ. ឃោសនា ។ -**កម្ម** នបុំ. កម្មគឺកិ.ឃោសនា, កិ.ស្រែកប្រកាស, -កិ.ញុំាងសម្លេងឱ្យគឹកកង ។

ឃោស បុំ. [ឃុស+ណ] គឹកកង, កងរំពង, កិ.គឹកកង, ការស្រែកប្រកាស, ការឃោសនា; វិ. **ឃោសនំ> ឃោសោ** ។ សំលេងជាគ្រឿងគឹកកង; វិ. **ឃោសេន្តិ ឯតេន ចា ឯត្ថាតិ> ឃោសោ** ។ -**ប្បមាណិក** គុ. អ្នកប្រកបដោយប្រមាណក្នុងសំលេងដ៏គឹកកង; វិ. **ឃោសប្បមាណេន និយុត្តា> ឃោសប្បមាណិកា** ។

ឃោសាបេត្វា អ. [ឃុស+ណាបេ+ត្វា] ញុំាងសម្លេងឱ្យគឹកកងហើយ ។

ឃោសិត គុ. [ឃុស+ឥ_អា+ត] គឺ.....ឱ្យគឹកកងហើយ, គឺ.... ឃោសនាហើយ, គឺ...ស្រែកប្រកាសហើយ ។

ឃោសិតារាម បុំ. [ឃោសិត+អារាម] វិហារឈ្មោះឃោសិតារាម, អារាមឈ្មោះឃោសិតៈ ។

ឃោសេតិ កិ. [ឃុស+ណេ+តិ_វ.] ញុំាងឱ្យ.....គឹកកង, ឱ្យឃោស-នា;... ។

ចក្ក នបុំ. [ចក្ក+អ ឬករ+អ] វត្ថុដែលបៀតបៀននូវផែនដី ឬវត្ថុជាគ្រឿងធ្វើនូវដំណើរ (កង់, គ្រឿងចក្រ); វិ. **ចក្កតិ ព្យថតិ ហឹសតិ ភូមិន្តិ> ចក្កំ; ករោតិ គមនមនេនាតិ> ចក្កំ** ។ - **បាទ** បុំ. ជើងនៃចក្រ; គុ. មានចក្រជាជើង ។ - **ភេទ** បុំ. កិ.ទំលាយនូវចក្រ ។ - **មគ្គ** បុំ. ផ្លូវនៃចក្រ, ផ្លូវនៃកង់ ។ - **មត្ត** គុ. មានចក្រជាប្រមាណ, មានកង់ជាប្រមាណ, ប៉ុនកង់ ។ - **ធុបន** នបុំ. រង្វង់នៃកង់, កិ.ប្រជុំនៃកង់, កិ.ស្ទប់ស្ទៀមនៃកង ។ - **យុគ** នបុំ. គូនៃចក្រ, គូនៃកង់, ។ - **រតន** នបុំ. ចក្ករតន៍, កែវគឺចក្រ ។ - **អាទិ** គុ. អវយវៈនៃរថមានចក្រជាដើម, យានូបករណ៍មានកង់ជាដើម ។

ចក្កវត្តិ បុំ. [ចក្ក+វត្ត+ណិ] អ្នកញ៉ាំងចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ (ចក្រព័ត្តិ, ស្ដេចចក្រព័ត្តិ); វិ. **ចក្កំ វត្តេតីតិ> ចក្កវត្តិ** ។ **ចក្ករតនំ វត្តេតិ អាកាសេ អត្តនោ បរេហិ តម យតីតិ វា> ចក្កវត្តិ** ។ - **រជ្ជ** នបុំ. ចក្រពត្តិរាជ្យ, ភាវៈនៃស្ដេចចក្រព័ត្តិ ។ - **រាជា** បុំ. ព្រះរាជាអ្នកញ៉ាំងចក្រឱ្យប្រព្រឹត្ត ទៅ, ស្ដេចចក្រព័ត្តិ ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិនៃស្ដេចចក្រព័ត្តិ ។ - **សិរី** ឥ. សិរីនៃស្ដេចចក្រព័ត្តិ, សិរីនៃស្ដេចអ្នកញ៉ាំងចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ចក្កវាឡ នបុំ. [ចក្រ+វាឡ] ចក្រវាឡ, ចក្រវាឡ ។ - **កោដិស-តសហស្ស** នបុំ., សែននៃកោដិនៃចក្រវាឡ ។ - **គព្ភ** បុំ. ល្វែងនៃចក្រវាឡ, ផ្ទៃនៃចក្រវាឡ ។ - **បព្វត** បុំ. ភ្នំឈ្មោះចក្រវាឡ, ចក្រវាឡបព៌ត ។ - **បរិយន្ត** បុំ. ទីបំផុតជុំវិញនៃចក្រវាឡ ។ - **មុខវដ្ដិ** ឥ. កណ្ដាប់នៃកោដ់នៃចក្រវាឡ ។ - **សតស-ហស្ស** បុំ. សែនដែនចក្រវាឡ ។ - **សត** បុំ. រយដែនចក្រវាឡ ។ - **សហស្ស** បុំ. ពាន់ដែនចក្រវាឡ ។

ចក្ខុ នបុំ. [ចក្ខ+ឧ ឬណុ] ធម្មជាតវែងមើលឃើញនូវរូប (ចក្ខុ, ភ្នែក); វិ. **រូបំ ចក្ខតីតិ> ចក្ខុ** ។ - **ទុព្វល** គុ. អ្នកមានចក្ខុទុព៌ល, អ្នកទុព៌លដោយចក្ខុ, អ្នកមានចក្ខុមានកម្លាំងថយ, អ្នកមានចក្ខុមានកម្លាំងគឺរស្មីប្រាសចេញហើយ ។ - **ទ្វារាទិវស** បុំ. អំណាចដែលប្រព្រឹត្តតាមចក្ខុទ្វារជាដើម ។ - **ទ្វារាទិ** គុ. (ទ្វារ) មានចក្ខុទ្វារជាដើម ។ - **ទ្វារ** នបុំ. ទ្វារគឺចក្ខុ ។ - **បថ** បុំ. គន្លងនៃចក្ខុ ។ - **បាលត្ថេរ** បុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះចក្ខុបាល ។ - **ភូត** គុ. អ្នកមានចក្ខុកើតហើយ, អ្នកមានចក្ខុ, កើតហើយជាចក្ខុ ។ - **វិកលភាវ** បុំ. ការដែល... មានចក្ខុវិកល, ការនៃ...ជាអ្នកវិកលដោយចក្ខុ ។ - **វិញ្ញេ-យ្យាទិ** គុ. មានអារម្មណ៍គឺបុ.គប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុជាដើម ។

ចក្ខុម គុ. [ចក្ខុ+មន្តុ] អ្នកមានចក្ខុ; វិ. **ចក្ខុ យេសមត្ថីតិ-ចក្ខុមន្តោ** ។

ចក្ខុមន្តុ គុ. [ចក្ខុ+មន្តុ] អ្នកមានចក្ខុ; វិ. **ចក្ខុ យេសមត្ថីតិ-ចក្ខុមន្តោ** ។

ចង្កមតិ កិ. [ក-កម+អ+តិ ។ ផ្លាស់ករព្ភាសជា ច, ចុះនិ.អា.] ចង្ក្រម, ឈានទៅ, ដើរទៅ (ដើរទៅមក) ។

ចង្កមន នបុំ. [ក-កម+យុ] កិ.ចង្ក្រម, ទីជាទីចង្ក្រម; វិ. **ចង្កមិយ**

គេតិ> ចង្កមនំ; ចង្កមតិ ឯត្ថាតិ> ចង្កមនំ ។ - **កោដិ** ឥ. ទីបំផុតនៃទីជាទីចង្ក្រម, ចុងនៃទីជាទីចង្ក្រម ។ - **កាល** ចុំ. កាលនៃកិ.ចង្ក្រម, កាលជាទីចង្ក្រម ។ - **ដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីចង្ក្រម, ទីនៃកិ.ចង្ក្រម, ទីជាទីតាំងនៃកិ.ចង្ក្រម ។ - **និសីទនដ្ឋាន** នចុំ. ទីជាទីចង្ក្រមនិងទីជាទីអង្គុយ ។ - **អាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានកិ.ចង្ក្រមជាដើម ។

ចង្កមន្ត គុ. [ក_កម+អ+អន្ត] កាលចង្ក្រម, កាលឈានទៅ ។

ចង្កមមាន គុ. [ក_កម+អ+មាន] កាលចង្ក្រម, កាលឈានទៅ ។

ចង្កមាមិ កិ. [ក_កម+អ+មិ+វ.] ឈានទៅ, ដើរទៅ ។

ចង្កមិ កិ. [ក_កម+អ+ឦ_អជ្ជ.] ចង្ក្រមហើយ...។

ចង្កមិតព្វ គុ. [ក_កម+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ....គប្បីចង្ក្រម....។

ចង្កមិស្សាមិ កិ. [ក_កម+អ+ឥ_អា+ស្សាមិ.ភ] នឹងចង្ក្រម...។

ចង្កោដក ចុំ. [កុ_កុណោ+ក+ក_ស.] ប្រអប់ (ចង្កោដក ក៏មាន) ។

ចជន្ត គុ. [ចជ+អ+អន្ត] កាលលះ, កាលលះបង់ ។

ចជិត្វា អ. [ចជ+ឥ_អា.+ត្វា] លះហើយ, លះបង់ហើយ ។

ចជិត្វាន អ. [ចជ+ឥ.អា.+ត្វាន] លះហើយ ។

ចជេ កិ. [ចជ+អ+ឯយ្យ_ស., លុបយ្យ ទុកតែឯ] គប្បីលះ.....។

ចជេយ្យ កិ. [ចជ+អ+ឯយ្យ_ស.] គប្បី.....។

ចណ្ឌ គុ. [ចណ្ឌ+អ] (ជន) ដែលកាច, សាហាវ, ព្រហើន; វិ. **ចណ្ឌតីតិ> ចណ្ឌោ** ។ - **បជ្ជោត** អ.ន. ស្ដេចឈ្មោះចណ្ឌបជ្ជោត ។ - **សោតតីរ** នចុំ. ឆ្នេរមានខ្សែទឹកដ៏កាច, ឆ្នេរនៃមេទឹកមានខ្សែទឹកដ៏កាច ។ - **ហត្ថី** ចុំ. ដំរីកាច, ដំរីសាហាវ ។

ចណ្ឌាល ចុំ. [ចណ្ឌ+អល] (មនុស្ស) ដែលកាច, -ព្រហើន, -ទៀតទៀន; វិ. **ចណ្ឌាតិ ចិណ្ឌតីតិ> ចណ្ឌាលោ** ។ ឥ. **ចណ្ឌាលី** ។

ចណ្ឌិក្ក នចុំ. [ចណ្ឌ+ណិក] ភាវៈនៃ....អ្នកកាច, -សាហាវ, -ព្រហើន; វិ. **ចណ្ឌស្ស ភាវោ> ចណ្ឌិក្កំ** ។

ចតុអបាយសមុទ្ទ ចុំ. [ចតុរបាយ+សមុទ្ទ] សមុទ្រគឺអបាយ៤ ប្រើជា «ចតុរាបាយ» ក៏បាន ។

ចតុក្ក នចុំ. [ចតុ+ក] មានប្រមាណបួន, (កិ.ប្រហារ) ប្រមាណបួន; វិ. **ចត្តារិ បរិមាណានិ អស្សាតិ> ចតុក្កំ** ។

ចតុក្ខត្តុំ អ. [ចតុ+សកឹ, សកឹ>ខត្តុំ] វារៈនៃ....បួន, វារៈបួនដង, អស់វារៈបួនដង ។

ចតុគាវុតមត្ត គុ. [ចតុគាវុត+មត្ត] មានគាវុតបួនជាប្រមាណ, ត្រឹមតែបួនគាវុត ។

ចតុជ្ជាតិក គុ. [ចតុជ្ជាតិ+ណិក] ប្រកបដោយជាតិបួន, មានជាតិបួន ។ - **គន្ធ** ចុំ. វត្ថុមានក្លិនប្រកបដោយជាតិបួន, គ្រឿងក្រអូបប្រកបដោយជាតិ៤ ។ - **គន្ធោទក** នចុំ. ទឹកលាយដោយ

គ្រឿងក្រអូបដោយជាតិ៤, ទឹកមានក្លិនប្រកបដោយជាតិ៤ ។

ចតុត្ថ បុ.សំ. [ចតុ+ថ>ចតុត្ថ] ទី៤, ជាគំរប់៤ ។ - **ជ្ឈាន** នពុំ. ឈានទី៤ ។ - **ទ្វារកោដ្ឋក** នពុំ. ក្លោងនៃទ្វារទី៤, ស៊ុមនៃទ្វារជាគំរប់៤ ។ - **ភាគ** ពុំ. ភាគទី៤, ចំណែកទី៤ ។ - **មគ្គញាណ** នពុំ. ញាណដ៏សម្បយុត្តដោយមគ្គទី៤, មគ្គញាណទី៤ ។ - **មគ្គ** ពុំ. មគ្គទី៤ ។ - **វារ** ពុំ. វារៈទី៤, វេនទី៤ ។ - **សទ្ទ** ពុំ. សំឡេងទី៤ ។

ចតុទ្ទស បស. [ចតុ+ទស>ចតុទ្ទស] ដប់ព្រៃលេងដោយ៤ (ដប់បួន); វិ. **ចតូហិ អធិកា ទស> ចតុទ្ទស** ។

ចតុទ្ទិស នពុំ. [ចតុ+ទិស] ទិស៤; វិ. **ចតស្សោ ទិសា> ចតុទ្ទិសំ** ។

ចតុទ្វាតុវវត្ថានវស ពុំ. [ចតុទ្ធាតុ+វវត្ថាន+វស] អំណាចនៃកិ.តាំងចុះនូវធាតុ៤, អំណាចនៃកិ.កំណត់នូវធាតុ៤ ។

ចតុប្បច្ចយ ពុំ. [ចតុ+បច្ចយ] បច្ច័យ៤ ។ - **ទាយិកា** ឥ. អ្នកឱ្យនូវបច្ច័យ៤; វិ. **ចតុប្បច្ចយេ ទេតីតិ> ចតុប្បច្ចយទាយិកា** ។ - **បូជា** ឥ. កិ.បូជានូវបច្ច័យ៤, កិ.បូជាដោយបច្ច័យ៤ ។ - **សក្ការ** ពុំ. គ្រឿងសក្ការៈគឺបច្ច័យ៤ ។ - **សន្តោស** ពុំ. សេចក្ដីសន្តោសក្នុងបច្ច័យ៤, សេចក្ដីត្រេកអរស្មើក្នុងបច្ច័យ៤, អ្នកត្រេកអរក្នុងបច្ច័យ៤ ។

ចតុប្បញ្ចនាឡិបត្ត គុ. [ចតុ+បញ្ច+នាឡិ+បត្ត] មាននាឡិ៤ និងនាឡិ៥ ជាប្រមាណ, ត្រឹមតែនាឡិ៤ និងនាឡិ៥ ជាប្រមាណ ។

ចតុប្បញ្ញាស ក. សំ. [ចតុ+បញ្ញាស] ហាសិបដ៏ព្រៃលេងដោយ៤ (ហាសិបបួន) ។ - **កោដិធន** នពុំ. ទ្រព្យមានកោដិហាសិបបួនជាប្រមាណ, ទ្រព្យរាប់ដោយកោដិ៥៤, ទ្រព្យមានកោដិ ៥០ ដ៏ព្រៃលេងដោយកោដិ ៤ ជាប្រមាណ, ។ - **ធន** ពុំ. ធន៥៤ ។

ចតុប្បរិសា ឥ. [ចតុ+បរិស] បរិស័ទ៤ ។ - **អន្តរ** ពុំ. ចន្លោះនៃបរិស័ទ៤, រវាងនៃ..., ខាងក្នុងនៃ... ។ - **មជ្ឈ** នពុំ. កណ្ដាលនៃបរិស័ទ៤ ។

ចតុប្បទ គុ. [ចតុ+បទ] មានបាទ៤, មានជើង៤ ។

ចតុប្បទិក គុ. [ចតុប្បទ+ណិក] មានបាទ៤, ប្រកបដោយបាទ៤ ។ - **គាថា** ឥ. គាថាប្រកបដោយបាទ៤ ។ - **គាថាវសាន** នពុំ. កាលជាទីបំផុតចុះនៃគាថាប្រកបដោយបាទ៤, កាលជាទីចប់នៃគាថាប្រកបដោយបាទ៤ ។

ចតុប្បទី ឥ. [ចតុប្បទ+ឦ] មានជើង៤ ។

ចតុប្បមាណិក គុ. [ចតុប្បមាណ+ណិក] ប្រកបដោយប្រមាណ៤, មានប្រមាណក្នុងវត្ថុ៤ ។

ចតុព្វិធំ អ.ព. [ចតុ+វិធំ] ប្រការ៤, ៤យ៉ាង; វិ. **ចត្តារោ បការា> ចតុព្វិធំ** ។

ចតុព្វិធ គុ. [ចតុ+វិធ] មានប្រការ៤, មាន៤យ៉ាង; វិ. **ចត្តារោ វិធា បការា ឯតស្សាតិ> ចតុព្វិធោ** ។ - **សច្ច** នពុំ. សច្ចមាន៤យ៉ាង, សច្ចមានប្រការ៤យ៉ាង ។

ចតុព្ភាគ គុ. [ចតុ+ភាគ] មានចំណែក៤ ។ - **មត្ត** គុ. មានចំណែក៤ ជាប្រមាណ ។

ចតុព្ភូមិកចិត្ត នពុំ. [ចតុព្ភូមិក+ចិត្ត] ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ៤ ឬចិត្តប្រកបក្នុងភូមិ៤; **ចតុព្ភូមិយំ ចត្ថីតិ> ចតុព្ភូមិកំ; ចតុព្ភូមិយំ យុញ្ជតីតិ វា> ចតុព្ភូមិកំ** ។

ចតុម្មគ្គ ពុំ. [ចតុ+មគ្គ] មគ្គ៤ ។ - **និយាម** នពុំ. កិ.កំណត់ក្នុងមគ្គ៤, គុណជាគ្រឿងនាំចេញគឺមគ្គ៤, ទំនងនៃមគ្គ៤ ។ - **សង្ខាត** គុ. គឺបណ្ឌិតពោលថាមគ្គ ៤, ពោលគឺមគ្គ ៤ ។

ចតុម្មធុរ គុ. [ចតុ+មធុរ] (វត្ថុ) មានរសឆ្ងាញ់៤ ។ - **បុណ្ណ** គុ. ពេញហើយដោយវត្ថុមានរសឆ្ងាញ់៤ ។

ចតុម្មហាបថ ពុំ. [ចតុ+មហាបថ] ផ្លូវធំ៤, ភូមិភាគជាទីប្រជុំនៃផ្លូវធំ៤ ។

ចតុម្មហាភូតគុហា ឥ. [ចតុម្មហាភូត+គុហា] គុហាគឺមហាភូតរូប៤, មហាភូតរូប៤ដូចជាគុហា ។

ចតុម្មាស ពុំ. [ចតុ+មាស] ខែ៤ ។ - **វច្ចយ** ពុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃខែ៤, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅរបស់ខែ៤, កាលជាទីអំណើះនៃខែ៤ ។

ចតុយោជន នពុំ. [ចតុ+យោជន] យោជន៍៤ ។ - **សហស្សមត្ត** គុ. មានពាន់នៃយោជន៍៤ ជាប្រមាណ ។

ចតុរង្គ នពុំ. [ចតុ+អង្គ, ចុះ វ.អា.] អង្គ៤ ។ - **សមន្នាគត** គុ. មកតាមព្រមហើយដោយអង្គ៤, ប្រកបដោយអង្គ៤ ។

ចតុរង្គិនី ឥ. [ចតុរង្គ+ឥន៑+ឥ] ការមានអង្គ៤; វិ. **ចតុរង្គំ យស្សា អត្ថីតិ> ចតុរង្គិនី** ។

ចតុរស្សបុក្ខរ ពុំ. [ចតុរស្ស+បុក្ខរ] ដីរាងមានជ្រុង៤ ។

ចតុរាសីតិ ក.សំ. [ចតុ+អសីតិ] ៨០ដ៏ក្រៃលែងដោយ៤ (៨៤) ។ - **យោជនសហស្សគម្ភីរ** គុ. មានជម្រៅមានពាន់នៃយោជន៍ ៨៤ជាប្រមាណ (ជម្រៅ៨ម៉ឺន៤ពាន់យោជន៍) ។ - **យោជនសហស្សមត្ថក** ពុំ. ទីបំផុតនៃពាន់នៃយោជន៍៨៤ ។ - **សហស្ស** ប.សំ. មានពាន់៨៤ជាប្រមាណ (៨៤ ០០០) ។

ចតុវីសតិម បូ.សំ. [ចតុវីសតិ+ម] ទី២០ក្រៃលែងដោយ៤ (ទី២៤) ។

ចតុវីសតិយោជនិក គុ. [ចតុវីសតិយោជន+ណិក] ប្រកបដោយយោជន៍២៤ ។

ចតុសច្ច នពុំ. [ចតុ+សច្ច] សច្ចៈ៤ ។ - **ធម្ម** ពុំ. ធម្មគឺសច្ចៈ៤ ។ - **ពុទ្ធតា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ៤ ។ - **វិភាវី** ពុំ. អ្នកសំដែងនូវសច្ចៈ៤, អ្នកញុំាងសច្ចៈ៤ឱ្យកើតប្រាកដ ។

ចតុសដ្ឋី ប.សំ. [ចតុ+សដ្ឋី] ៦០ដ៏ក្រៃលែងដោយ៤ (៦៤) ។

ចតុសត ប.សំ. [ចតុ+សត] មានរយ៤ជាប្រមាណ (៤០០) ។

ចតុសតិប្បដ្ឋានាទិភេទ ពុំ., គុ. [ចតុសតិប្បដ្ឋានាទិ+ភេទ] ផ្សេងដោយធម៌មានសតិប្បដ្ឋាន៤ជាដើម, មានធម៌មានសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើមជាប្រភេទ ។

ចតុស្សត្តតិសហស្សមត្ត គុ. [ចតុស្សត្តតិសហស្ស+មត្ត] មានពាន់៧៤ជាប្រមាណ (៧៤.០០០) ។

ចតុស្សាលា ឥ. [ចតុ+សាលា] សាលា៤, សាលាមានមុខ៤ ។

ចតុស្សិន្ធវយុត្ត គុ. [ចតុស្សិន្ធវ+យុត្ត] ប្រកបដោយសេះសិន្ធវៈ៤, ទឹមដោយសេះសិន្ធព៤ ។

ចតុហត្ថវិត្ថារ គុ. [ចតុហត្ថ+វិត្ថារ] មានទទឹងមានហត្ថ៤ជាប្រមាណ, ទទឹង៤ហត្ថ ។

ចត្តមន គុ. [ចត្ត+មន] អ្នកមានចិត្តលះហើយ (ចត្ត<ចជ+ត) ។

ចត្តារិ ក.សំ. [ចតុ+យោ.វិ.] ៤ ។

ចត្តាឡីស ក.សំ. ៤០ ។ - **កោដិធនដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីតាំងនៃទ្រព្យមានកោដិ៤០ជាប្រមាណ ។ - **កោដិធន** នពុំ. ទ្រព្យមានកោដិ៤០ជាប្រមាណ ។ - **កោដិវិភវ** គុ. អ្នកមានសម្បត្តិមានកោដិ៤០ជាប្រមាណ, អ្នកមានភោគៈគឺបុ.គប្បីប្រើប្រាស់មានកោដិ៤០ជាប្រមាណ ។ - **ធនកោដិ** ឥ. កោដិនៃទ្រព្យ៤០ ។ - **ភិក្ខុសហស្ស** នពុំ. ពាន់នៃភិក្ខុ៤០ (ភិក្ខុ៤០.០០០អង្គ) ។ - **យោជនសហស្សមត្ត** គុ. មានពាន់នៃយោជន៍៤០ជាប្រមាណ (៤ម៉ឺនយោជន៍) ។ - **វស្សសហស្សាយុក** គុ. មានពាន់នៃឆ្នាំ៤០ជាអាយុ, មានអាយុមានពាន់នៃឆ្នាំ៤០ ជាប្រមាណ ។

ចន្ទកិន្នរីជាតក នពុំ. [ចន្ទកិន្នរី+ជាតក] ជាតកគឺបណ្ដិតកំណាត់ហើយដោយនាងកិន្នរីឈ្មោះចន្ទៈ ។

ចន្ទកុមារ ពុំ. [ចន្ទ+កុមារ] កុមារឈ្មោះចន្ទៈ ។

ចន្ទទេវបុត្ត ពុំ. [ចន្ទ+ទេវបុត្ត] ទេវបុត្តឈ្មោះចន្ទៈ។

ចន្ទន នពុំ. [ចទិ+យុ, ធុះ និ.រា.] ចន្ទន៍, ខ្លឹមចន្ទន៍ ។ - **គន្ធ** ពុំ. ក្លិនចន្ទន៍, ក្លិននៃខ្លឹមចន្ទន៍ ។ - **បូជា** ឥ. កិ.បូជាដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។ - **មយ** គុ. ជាវិការៈនៃខ្លឹមចន្ទន៍, សម្រេចហើយដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។

ចន្ទ ពុំ. [ចទិ+ម, ធុះនិ.រា.] (សភាវៈ) រុងរឿងដោយសិរី (ព្រះចន្ទ្រ); វិ. **ចន្ទតិ ទិប្បតិ សិរិយា វិរោចតីតិ> ចន្ទោ** ។ - **បទុមា** ឥ.ន. ឈ្មោះចន្ទបទុមា ។ - **ភាគ** គុ. មានចំណែកប្រៀបដោយព្រះចន្ទ្រ ។ - **មណ្ឌលករណ** នពុំ. កិ.ធ្វើនូវមណ្ឌលនៃព្រះចន្ទ្រ កិ.ធ្វើនូវមណ្ឌលឱ្យដូចជាមណ្ឌលនៃព្រះចន្ទ្រ ។ - **មណ្ឌលសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយមណ្ឌលនៃព្រះចន្ទ្រ ។ - **លក្ខណ** នពុំ. លក្ខណៈនៃព្រះចន្ទ្រ ។ - **លេខា** ឥ. គំនូសនៃព្រះចន្ទ្រ, ស្នាមនៃព្រះចន្ទ្រ ។ - **សហស្សុគ្គមន** នពុំ. កិ.ទៅក្នុងខាងលើនៃពាន់នៃព្រះចន្ទ្រ, កិ.រះឡើងនៃពាន់នៃព្រះចន្ទ្រ ។ - **សុរិយ** ពុំ. ព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យ ។

ចន្ទាភា ឥ. [ចន្ទ+អាភា] ពន្លឺនៃព្រះចន្ទ្រ ; ឥ.ន. ឈ្មោះចន្ទាភៈ ។ - **ត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរឈ្មោះចន្ទាភៈ ។ - **ត្ថេរវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះចន្ទាភៈ ។

ចន្ទិមសុរិយា ពុំ. [ចន្ទិម+សុរិយ] ព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យ ។

ចន្ទូបម គុ. [ចន្ទ+ឧបមា] មានសេចក្ដីប្រៀបដោយព្រះចន្ទ្រ, មាន

ព្រះចន្ទ្រជាគ្រឿងប្រៀប ។ . ប្បដិបទា ឥ. សេចក្ដីប្រតិបត្តិ មានឧបមាដោយព្រះចន្ទ្រ, សេចក្ដីប្រតិបត្តិមានព្រះចន្ទ្រជាគ្រឿងប្រៀប ។

ចបល គុ. [ចបល+អ ឬចប+អលេ] ឃ្លេងឃ្លោង, ផ្ដេផ្ដា, ស្ទុះស្ទារ ។

ចបលាយន្ត គុ. [ចបល+អយ+អន្ត] កាលឃ្លេងឃ្លោង, កាលងោកងក, កាលបំផ្លាក់បំផ្លើក ។

ចម្បកនីលុប្បលាទិភេទ គុ. [ចម្បក+នីលុប្បល+អាទិ+ភេទ] ផ្សេងដោយផ្កាមានផ្កាចម្បានិងផ្កាឧប្បលខៀវជាដើម, មានផ្កាចម្បា និងឧប្បលខៀវជាដើមជាប្រភេទ ។

ចម្ម នបុំ. [ចរ+មន្+អ] ស្បែក ។ . បសិព្វក បុំ. ការុងជាវិការៈនៃស្បែក, ស្បោងជាវិការៈនៃស្បែក ។ . អាទិ គុ. (អវយវៈ) មានស្បែកជាដើម ។

ចមូ ឥ. [ចម+ឩ] កងទាហាន, កងទ័ព, សេនា ។

ចរណ នបុំ. [ចរ+យុ] កិ.ប្រព្រឹត្តិ, កិ.ត្រាច់ទៅ; វិ. ចរយតីតិ> ចរណំ; ចរតិ ឯត្ថាតិ> ចរណំ ។ . ដ្ឋាន នបុំ. ទីជាទីត្រាច់ទៅ ។ . ប្បច្ចយ បុំ. បច្ច័យគឺកិ.ត្រាច់ទៅ, បច្ច័យនៃកិត្រាច់ទៅ ។ . វិធិ ឥ. វិធីជាទីត្រាច់ទៅ, ថ្នល់ជាទីត្រាច់ទៅ ។

ចរថ កិ. [ចរ+អ+ថ.ប.] ចូរត្រាច់ទៅ, ចូរប្រព្រឹត្ត ។

ចរន្ត គុ. [ចរ+អ+អន្ត] កាលត្រាច់ទៅ, កាលប្រព្រឹត្ត ។

ចរន្តី គុ. [ចរ+អ+អន្ត+ឦ] កំពុងត្រាច់ទៅ, កំពុងប្រព្រឹត្ត ។

ចរតោ គុ. [ចរន្ត+ស.វិ, ផ្លាស់ន្ត+ស.វិ>តោ] កាលត្រាច់ទៅ... ។

ចរមាន គុ. [ចរ+អ+មាន] កាលត្រាច់ទៅ.... ។

ចរំ គុ. [ចរន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ>អំ] កាលត្រាច់ទៅ... ។

ចរាមិ កិ. [ចរ+អ+មិ.វ.] ត្រាច់ទៅ, ប្រព្រឹត្ត ។

ចរិត គុ. [ចរ+ឥ.អា+ត] គឺ...ត្រាច់ទៅហើយ, .ប្រព្រឹត្តហើយ; នបុំ. កិ.ប្រព្រឹត្តិ, កិ.ត្រាច់ទៅ ។ . ប្បច្ចយ បុំ. បច្ច័យនៃ....ត្រាច់ទៅហើយ, បច្ច័យគឺភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកត្រាច់ទៅហើយ ។

ចរិតុំ អ. [ចរ+ឥ.អា+.តុំ] ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅ, កិ.ប្រព្រឹត្តិ ។

ចរិត្វា អ. [ចរ+ឥ.អា.+ត្វា] ត្រាច់ទៅហើយ, ប្រព្រឹត្តហើយ ។

ចរិយ នបុំ., ឥ. [ចរ+ណ្យ+ឥ.អា.] អំពើដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត កិ.ប្រព្រឹត្តិ ; វិ. ចរិតព្វន្តិ> ចរិយំ; ចរណំ> ចរិយា ។ . ប្បដិបក្ខ គុ. (ធម៌) ជាប្រតិបក្សដល់កិ.ប្រព្រឹត្តិ, ជាសត្រូវដល់កិ.ប្រព្រឹត្តិ ។ . វស បុំ. អំណាចនៃកិ.ប្រព្រឹត្តិ, អំណាចនៃអំពើដែលខ្លួនប្រព្រឹត្ត; អំណាចនៃចរិត ។ ឥ. ចរិយា ។

ចរិស្សតិ កិ. [ចរ+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងប្រព្រឹត្ត, នឹងត្រាច់ទៅ ។

ចរេ កិ. [ចរ+អ+ឯយ្យ.ស] គប្បីត្រាច់ទៅ, គប្បីប្រព្រឹត្ត ។

ចលតិ កិ. [ចល+អ+តិ.វ.] កម្រើក, ញាប់ញ័រ, ឃ្លេងឃ្លោង ។

ចលន្តិ គុ. [ចល+អ+អន្ត] កាលកំរើក, កាលញាប់ញ័រ... ។

ចលិត គុ. [ចល+ឥ_អា+ត] កម្រើកហើយ, ញាប់ញ័រហើយ, គឺ...ឱ្យកម្រើកហើយ ។ _**ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ....នោះជា...គឺ...ឱ្យញាប់ញ័រហើយ ។

ចវនក គុ. [ចុ+ល្យុ>អនក] អ្នកច្យុត, ឃ្លាត; វិ. **ចវតីតិ> ចវនកោ** ។ _**សត្ត** ពុំ. សត្វអ្នកច្យុត, សត្វដែលច្យុត ។

ចវន្តិ កិ. [ចុ+អ+អន្តិ_វ.] ច្យុត, ឃ្លាត ។

ចវមាន គុ. [ចុ+អ+មាន] កាលច្យុត, កំពុងច្យុត ។

ចវិ កិ. [ចុ+អ+ឦ_អជ្ជ.] ច្យុតហើយ, ឃ្លាតហើយ ។

ចវិត្វា អ. [ចុ+ឥ_អា+ត្វា] ច្យុតហើយ, ឃ្លាតហើយ ។

ចាគចិត្ត នពុំ. [ចាគ+ចិត្ត] ចិត្តប្រកបដោយការលះ; វិ. **ចាគេន យុត្តំ ចិត្តំ> ចាគចិត្តំ** ។ ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិលេះ, ចិត្តជាហេតុលះបង់; (ចាគ<ចជ+ណ = វិ. **ចជនំ> ចាគោ**) ។

ចាដិ ឥ. ពាង, ក្អម, ភាជន៍ ។ _**អាទិ** គុ. (ភាជន៍) មានពាងជាដើម ។

ចាតុទ្ទិស គុ. [ចតុទ្ទិស+ណ] ដែលមកអំពីទិស៤, មានក្នុងទិស៤, នៅក្នុងទិស៤; វិ. **ចតុទ្ទិសតោ អាគតោ> ចាតុទ្ទិសោ; ចតុទ្ទិសំ (យស្ស) អត្ថីតិ> ចាតុទ្ទិសោ; ចតុទ្ទិសេ វសន្តោ> ចាតុទ្ទិសោ** ។

ចាតុទ្ទសី ឥ. [ចតុទ្ទស+ឦ] ទី១៤, តិថីទី១៤ ។

ចាតុម្មហាបថ ពុំ. [ចតុ+មហាបថ] ផ្លូវធំ៤, ប្រជុំនៃផ្លូវធំ៤, ភូមិភាគជាទីប្រជុំនៃផ្លូវធំ៤ ។

ចាតុម្មាសច្ចយ ពុំ. [ចាតុម្មាស+អច្ចយ] កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃប្រជុំនៃខែ៤, កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃពួកនៃខែ៤; វិ. **ចតុន្នំ មាសានំ សមូហោ> ចាតុម្មាសោ; ចាតុម្មាសស្ស អច្ចយោ> ចាតុម្មាសច្ចយោ** ។

ចាតុម្មហារាជិក ពុំ. [ចតុម្មហារាជ+ណិក] ទេវតានៅក្នុងទេវលោកឈ្មោះចាតុម្មហារាជិកៈ ឬឈ្មោះចតុម្មហារាជៈ ។

ចាប ពុំ. [ចប+ណ] ធ្នូ, (កាំភ្លើង, ស្នា) ។ _**វិនិមុត្ត** គុ. ដែលផុតស្រឡះហើយចាកធ្នូ (ដែលផុតស្រឡះហើយចាកខ្សែបន្ទោះ) **វិនិមុត្ត**<វិ+និ+មុច+ត ។

ចារបុរិស ពុំ. [ចារ+បុរិស] ចារបុរស, បុរសអ្នកត្រាច់ទៅ (បុរសអ្នកល្បប; វិ. **ចរតីតិ> ចារោ; ចារោ បុរិសោ> ចារបុរិសោ** ។

ចារាបិត គុ. [ចរ+ណាបេ+ឥ_អា+ត] គឺ...ញុំាង...ឱ្យត្រាច់ទៅហើយ ។

ចារាបេសិ កិ. [ចរ+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ, ចុះស_រា.] ញុំាង....ឱ្យញុំាង...ឱ្យត្រាច់ទៅហើយ, ញុំាងឱ្យត្រាច់ទៅហើយ ។

ចារាបេសុំ កិ. [ចរ+ណាបេ+ឧំ_អជ្ជ.] ញុំាង...ឱ្យញុំាង...ឱ្យត្រាច់ទៅហើយ, ញុំាង...ឱ្យត្រាច់ទៅហើយ ។

ចាលន នពុំ. [ចល+យុ] គឺ.ញុំាង...ឱ្យញាប់ញ័រ..., ។

ចាលា អ.ន. ស្រ្តីឈ្មោះចាលា ។

ចាលិកា អ.ន. ឈ្មោះចាលិកា ។

ចាលេតិ កិ. [ចល+ណេ+តិ_វ.] ញុំាងឱ្យញាប់ញ័រ, ឱ្យកម្រើក, ឱ្យរញ្ជួយ, អង្រន់ ។

ចាលេតុំ អ. [ចល+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង..ឱ្យកម្រើក...ឱ្យញាប់ញ័រ, ឱ្យរញ្ជួយ ។

ចាលេត្វា អ. [ចល+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យញាប់ញ័រហើយ, ..កម្រើកហើយ, អង្រន់ហើយ ។

ចាលេន្ត គុ. [ចល+ណេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យញាប់ញ័រ, កាលអង្រន់ ។

ចាលេសិ កិ. [ចល+ណេ+ឦ_អជ្ជ., ឦសេ_អា.] ញុំាង......ឱ្យញាប់ញ័រហើយ, ឱ្យកម្រើកហើយ, អង្រន់ហើយ ។

ចាវិតទិវស ពុំ., នពុំ. [ចាវិត+ទិវស] ថ្ងៃនៃ...ច្យុតហើយ, ថ្ងៃនៃ..ឃ្លាតហើយ។

ចាវេតុកាម គុ. [ចាវេតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីញុំាង...ឱ្យឃ្លាត; វិ. **ចាវេតុំ កាមេតីតិ> ចាវេតុកាមោ** ។

ចាវេន្តិ កិ. [ចុ+ណេ+អន្តិ_វ.] ញុំាង...ឱ្យឃ្លាត, ឱ្យច្យុត ។

ចិក្ខល្លមគ្គ ពុំ. [ចិក្ខល្ល+មគ្គ] ផ្លូវប្រកបដោយភក់, (ផ្លូវមានភក់, ផ្លូវរអិល); វិ. **ចិក្ខល្លេន យុត្តោ មគ្គោ> ចិក្ខល្លមគ្គោ** ។

ចិញ្ចមាណវិកា អ.ន. បរិព្វាជិកាឈ្មោះចិញ្ចមាណវិកា ។ . **វត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃនាងបរិព្វាជិកាឈ្មោះចិញ្ចមាណវិកា ។

ចិតក ពុំ. [ចិ+ត+ក_សា.] ជើងថ្ករ (វិ. **ចិយ្យតេ យត្ថ សោ> ចិតកោ**) ។

ចិត្ត នពុំ. [ចិត្ត+ត+ឬចិ+ត] (ធម្មជាត) តែងគិតនូវអារម្មណ៍ឬ (ធម្មជាត) ដែលបុ.តែងសន្សំ (ចិត្ត); វិ. **អារម្មណំ ចិន្តេតីតិ> ចិត្តំ; ចិយតីតិ វា> ចិត្តំ** ។ . **ក្កិលេស** ពុំ. ធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្ត ។ . **កូដ** អ.ន. ភ្នំឈ្មោះចិត្តកូដ ។ . **កូដបព្វ-ពពល** នពុំ. ផ្ទៃនៃភ្នំឈ្មោះចិត្តកូដ ។ . **ក្ខេប** ពុំ. កិ.ចុះទៅនៃចិត្ត, កិ.ក្រឡុកនៃចិត្ត, កិ.រាយមាយនៃចិត្ត ។ . **គ្គហបតិ** ពុំ. គហបតីឈ្មោះចិត្តៈ ។ . **គ្គហបតិវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃគហបតីឈ្មោះចិត្ត ។ . **និគ្គហ** ពុំ. កិ.សង្កត់សង្កិននូវចិត្ត, កិ.ផ្ចាញ់ផ្ចាល់នូវចិត្ត ។ . **បាតលី** អ.ន. ឈើឈ្មោះចិត្តបាតលី (ដើមជ្រ-នៀង) ។ . **ប្បសាទ** ពុំ. សេចក្ដីជ្រះថ្លានៃចិត្ត, កិ.ញុំាងចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ។ . **លតាវន** អ.ន. សួនឈ្មោះចិត្តលតាវន ។ . **វត្ត-វណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវចិត្តវត្ត ឬ ..នូវសេចក្ដីនៃចិត្តវត្ត; វិ. **ចិត្តវត្តំ គស្ស អត្ថំ វា វណ្ណេតិ ឯតាយាតិ> ចិត្តវត្តវណ្ណនា** ។ . **វសិក** គុ. (ជន) អ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃចិត្ត; វិ. **ចិត្តវសេ វត្តតីតិ> ចិត្តវសិកោ** ។ . **វិវេក** ពុំ. សេចក្ដីស្ងាត់នៃចិត្ត, ការស្ងប់ស្ងាត់នៃចិត្ត ។ . **សុខ**

នបុំ. សេចក្ដីសុខក្នុងចិត្ត, សេចក្ដីសុខនៃចិត្ត, សេចក្ដីសប្បាយនៃចិត្ត ។ - **អស្សាទ** បុំ. សេចក្ដីត្រេកអរនៃចិត្ត, សេចក្ដីរីករាយនៃចិត្ត ។ - **ហត្ថត្ថេរ** បុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះចិត្តហត្ថៈ ។ - **អានុរូប** គុ. ដ៏សមគួរដល់ចិត្ត, មានសភាពដ៏សមគួរដល់ចិត្ត ។ - **ឧត្រាសមត្ត** គុ. (ភ័យ) ត្រឹមតែសេចក្ដីតក់ស្លុតនៃចិត្ត, គ្រាន់តែសេចក្ដីស្លុតនៃចិត្ត ។ - **ឧប្បាទ** បុំ. កិ.កើតឡើងនៃចិត្ត, កិ.ញុំាងចិត្តឱ្យកើតឡើង ។ - **ឧប្បាទសមនន្តរ** នបុំ. លំដាប់ស្មើនៃកិ.កើត ឡើងនៃចិត្ត, លំដាប់ស្មើនៃកិ.ញុំាងចិត្តឱ្យកើតឡើង ។ - **ឯកគ្គតាមត្ត** គុ. (ភូម) គ្រាន់តែភាវៈនៃចិត្តតាំងនៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ ។

ចិត្តកត គុ. [ចិត្ត+កត] មានវិចិត្រគឺបុ.ធ្វើហើយ, គឺបុ.ធ្វើឱ្យវិចិត្រហើយ ។

ចិត្តវីជនី ឥ. [ចិត្ត+វីជនី] ផ្លិតដ៏វិចិត្រ ។

ចិត្រវីជនី ឥ. [ចិត្រ+វីជនី] វីជនីដ៏វិចិត្រ, ផ្លិតដ៏វិចិត្រ ។

ចិនិំសុ កិ. [ចិ+នា+ឧំ_អជ្ជ.] សន្សំហើយ, បេះហើយ, ជ្រើសហើយ ។

ចិន្តន នបុំ. [ចិន្ត+យុ] កិ.គិតឬហេតុគឺបុ.គប្បីគិត; វិ. **ចិន្តយតេតិ> ចិន្តនំ; ចិន្តេតព្វន្តិ> ចិន្តនំ** ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃកិ.គិត ។

ចិន្តយន្ត គុ. [ចិន្ត+ណយ+អន្ត] កាលគិត, កំពុងគិត ។

ចិន្តយិ កិ. [ចិន្ត+ណយ+ឦ_អជ្ជ.] គិតហើយ ។

ចិន្តយិត្ថ កិ. [ចិន្ត+ណយ+ត្ថ_អជ្ជ., ចុះឥ_អា.] គិតហើយ ។

ចិន្តយិំសុ កិ. [ចិន្ត+ណយ+ឧំ_អជ្ជ.] គិតហើយ, គិតគ្នាហើយ ។

ចិន្តាមណិ បុំ. [ចិន្តា+មណិ] កែវចិន្តាមណី, ឈ្មោះចិន្តាមណី ។

ចិន្តិត គុ. [ចិន្ត+ឥ_អា.+ត] គឺ...គិតហើយ ។ - **ចិន្តិត** គុ. គឺ...គិតហើយៗ ។ - **មត្ត** គុ. ហេតុគ្រាន់តែគឺ...គិតហើយ ។ - **សមនន្តរ** នបុំ. លំដាប់ស្មើនៃ...គឺ...គិតហើយ ។

ចិន្តេតព្វ គុ. [ចិន្ត+ណេ+តព្វ] គឺ...គប្បីគិត, គួរគិត, ត្រូវគិត ។

ចិន្តេតិ កិ. [ចិន្ត+ណេ+តិ_វ.] គិត, រមែងគិត ។

ចិន្តេតុំ អ. [ចិន្ត+ណេ+តុំ] ដើម្បីគិត, កិ.គិត ។

ចិន្តេត្វា អ. [ចិន្ត+ណេ+ត្វា] គិតហើយ, គិតគ្នាហើយ ។

ចិន្តេន្ត គុ. [ចិន្ត+ណេ+អន្ត] កាលគិត, កំពុងគិត ។

ចិន្តេសិ កិ. [ចិន្ត+ណេ+ឦ_អជ្ជ, ចុះស_អា] គិតហើយ ។

ចិន្តេសុំ កិ. [ចិន្ត+ណេ+ឧំ_អជ្ជ. ចុះស_អា] គិតហើយ ។

ចិរដ្ឋិតិក គុ. [ចិរ+ឋិតិ+ក] មានកិ.តាំងនៅអស់កាលដ៏យូរ ឬមានកិ.ឋិតនៅដ៏យូរ; វិ. **ចិរំ អស្ស ឋិតិ ចិរា វា អស្ស ឋិតីតិ> ចិរដ្ឋិតិកំ** ។

ចិរតរ គុ. [ចិរ+តរ] យូរជាង, កាលដ៏យូរជាង ។

ចិរប្បវុត្ថ គុ. [ចិរ+ប+វស+ត] នៅប្រាសហើយអស់កាលយូរ, ដែលនៅព្រាត់ប្រាសហើយអស់កាលយូរ ។

ចិរសន្ថុត គុ. [ចិរ+សំ+ថុ+ត] គឺ..សរសើរព្រមហើយអស់កាលយូរ, ដែលជិតដិតហើយអស់កាលយូរ, ដែលមូលមិត្រហើយអស់កាលយូរ ។

ចិរស្សេវ និ. អស់កាលយូរមែនពិត ។

ចិរស្សំ គ.វិ. យូរ...អស់កាលយូរ ។

ចិរស្សុត គុ. [ចិរ+សុ+ត] ស្តាប់យូរហើយ, គឺ..ឮហើយអស់កាលយូរ, មានស្តាប់យូរហើយ ។

ចិរំ គ.វិ. យូរ, អស់កាលយូរ ។

ចិរាយតិ គិ. [ចិរ+អាយ+តិ_វ.] ប្រព្រឹត្តយូរ, ប្រព្រឹត្តយឺតយូរ, អៅយូរ, បាត់យូរ ។

ចិរាយន្តិ គិ. [ចិរ+អាយ+អន្តិ_វ.] ប្រព្រឹត្តយូរ, យឺតយូរ..., ។

ចិរាយិត គុ. [ចិរ+អាយ+ឥ..រា.+ត] គឺ...ប្រព្រឹត្តយូរហើយ...។

ចីវរ នពុំ. [ចិ+ព្ជវរ] (សំពត់) ដែលបព្វជិតគួរស្លៀក (ចីវរ, ចីពរ); វិ. **ចយិតព្វន្តិ> ចីវរំ** ។ - **កណ្ណ** ពុំ. មុមនៃចីវរ, ជាយនៃចីវរ ។ - **កម្ម** នពុំ. ការងារនៃចីវរ, កម្មគឺកិ.ដេរនូវចីវរ ។ - **ករណដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីធ្វើនូវចីវរ ។ - **ការក** ពុំ. អ្នកធ្វើនូវចីវរ; វិ. **ចីវរំ ករោតីតិ> ចីវរការកោ** ។ - **ការទិវស** ពុំ., នពុំ.

ថ្ងៃជាទីធ្វើនូវចីវរ, ថ្ងៃនៃកិ.ធ្វើនូវចីវរ ។ - **គ្គាហណ** នពុំ. កិ.កាន់យកនូវចីវរ, កិ.ទទួលនូវចីវរ ។ - **គ្គាហណាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានកិ.កាន់យកនូវចីវរជាដើម ។ - **ទាន** នពុំ. កិ.ឱ្យនូវចីវរ ។ - **ទានាទិភេទ** គុ. ផ្សេងដោយកុសលមានកិ.ឱ្យនូវចីវរជាដើម, មានកុសលដោយមានកិ.ឱ្យនូវចីវរជាដើមជាប្រភេទ, ផ្សេងដោយទានមានចីវរទានជាដើម ។ - **ធារណ** នពុំ. កិ.ទ្រទ្រង់នូវចីវរ, (កិ.ប្រើប្រាស់នូវ..., កិ.ស្លៀកដណ្តប់នូវ...) ។ - **អន្តរ** នពុំ. ចន្លោះនៃចីវរ, ខាងក្នុងនៃ... ។ - **ប្បត្តត្ថរណ** នពុំ. ចីវរនិងកម្រាល ។ - **បត្តគ្គាហណ** នពុំ. កិ.កាន់យកនូវចីវរនិងបាត្រ, ការទទួលនូវចីវរនិងបាត្រ, ។ - **បារុបនកាល** ពុំ. កាលជាទីដណ្តប់នូវចីវរ, កាលជាទីឃ្លុំនូវចីវរ ។ - **បារុបនដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីដណ្តប់នូវចីវរ, ទីជាទីឃ្លុំនូវចីវរ ។ - **អព្ភន្តរ** នពុំ. ខាងក្នុងនៃ ចីវរ ។ - **រជនាទិ** គុ. មានកិ.ជ្រលក់នូវចីវរជាដើម ។ - **វត្ថ** នពុំ. សំពត់ដើម្បីចីវរ, សំពត់គឺចីវរ ។ - **វំស** ពុំ. ស្នួរនៃចីវរ, ឈើស្នួរ សម្រាប់ពាក់នូវចីវរ ។ - **អាទិករណ** នពុំ. កិ.ធ្វើនូវបរិក្ខារមានចីវរជាដើម, កិ.ធ្វើនូវកម្មមានកិ.ដេរនូវចីវរជាដើម ។ - **អាទិប្បច្ចយ** ពុំ. បច្ច័យមានចីវរជាដើម ។ - **អាទិបេក្ខតា** ឥ. ភាវៈនៃវត្ថុដ៏សៅហ្មងមានចីវរជាដើម, ភាវៈនៃបរិក្ខារមានចីវរជាដើម ជាវត្ថុដ៏សៅហ្មង ។

ចុណ្ណ ពុំ. លំអិត, ផង់, លំអង, កំទិច, គ្រឿងអប់, (វត្ថុដែលគេកិនសម្រាប់លាបសម្រាប់អប់) ។

ចុត គុ. [ចុ+ត] ច្យុតហើយ, ឃ្លាតហើយ ។ - **ទេវតា** ឥ. ទេវតា

ច្យុតហើយ ។ - **សត្ត** ចុំ. សត្វច្យុតហើយ, សត្វដែលឃ្លាតហើយ ។

ចុតិ ឥ. [ចុ+តិ] កិ.ច្យុតិ, កិ.ឃ្លាត; រ៉ិ. ចចន៍> **ចុតិ** ។ - **បដិ-សន្ធិកុសល** គុ. អ្នកឈ្លាសក្នុងចុតិនិងបដិសន្ធិ ។

ចុតូបបាត ចុំ. [ចុត+ឧបបាត] កិ.ច្យុតនិងកិ.កើត (ចុតិនិងបដិសន្ធិ) ។ - **ញាណ** នចុំ. ញាណ (ប្រាជ្ញា) ជាគ្រឿងដឹងនូវកិ.ច្យុតិ និងកិ.កើត, ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវចុតិនិងបដិសន្ធិ ។

ចុទ្ទស ច.ស. [ចតុ+ទស] ៤និង១០ ឬ១០ដ៏ក្រៃលែងដោយ៤(១៤) ។ - **កោដិអគ្ឃនក** គុ. ដល់នូវថ្លៃមានកោដិ១៤ ជាប្រមាណ, មានតំលៃមានកោដិ១៤ជាប្រមាណ ។ - **កោដិធន** នចុំ. ទ្រព្យមានកោដិ·១៤ជាប្រមាណ ។ - **ក្ខត្តុំ** អ. វារៈ១៤ដង, អស់វារៈ១៤ដង ។

ចុទ្ទសម ចូ.សំ. [ចុទ្ទស+ម] ទី១៤, គំរប់១៤ ។

ចុន្ទ អ.ន. ឈ្មោះចុន្ទៈ ។ - **កម្មារបុត្ត** ចុំ. កូនជាងដែកឈ្មោះចុន្ទៈ ។ - **សូករិកវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃបុរសឈ្មោះចុន្ទសូករិកៈ, រឿងនៃបុរសអ្នកសម្លាប់នូវជ្រូកឈ្មោះចុន្ទៈ ។

ចុម្ពាបេតិ កិ. [ចុព+ណាបេ+តិ.វ., ចុរទិ.ភា.] ឱ្យជប់, ឱ្យជញ្ជក់, ញ៉ាំង...ឱ្យជប់, ឱ្យថើប ។ ប្រែថា «ចុម្ពៈធាតុ» ក៏បាន ។

ចុម្ពិត្វា អ. [ចុព+ឥ.ភា+ត្វា, ចុរទិ.ភា.] ជប់ហើយ, ជញ្ជក់ហើយ, ថើបហើយ ។

ចុម្ពេតិ កិ. [ចុព+ណេ+តិ.វ., ចុរទិ.ភា.] ជប់, ជញ្ជក់, ថើប ។

ចូឡ, -ក គុ. តូច ។ - **អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី** ចុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះចូឡអនាថបិណ្ឌិក ។ - **អន្តេវាសិក** ចុំ. អន្តេវាសិក (កូនសិស្ស) ឈ្មោះចូឡកៈ ។ - **កាលឧបាសក** ចុំ. ឧបាសកឈ្មោះចូឡកាលៈ ។ - **កាលត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះចូឡកាល ។ - **កាលមហាកាលវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃកុដុម្ពីឈ្មោះចូឡកាលនិងមហាកាលៈ ។ - **អង្គុលី** ឥ. ម្រាមដៃតូច (កូនដៃ) ។ - **ទ្វារ** នចុំ. ទ្វារតូច ។ - **ធនុគ្គហជាតក** នចុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយបណ្ឌិតឈ្មោះចូឡធនុគ្គហៈ ។ - **ធនុគ្គហបណ្ឌិតកាល** ចុំ. កាលនៃភិក្ខុកម្លោះនោះជាបណ្ឌិតឈ្មោះចូឡធនុគ្គហៈ ។ - **ធម្មបាលជាតក** នចុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយកុមារឈ្មោះចូឡធម្មបាល ។ - **ធម្មបាលភូត** គុ. ជាកុមារឈ្មោះចូឡធម្មបាលៈ ។ - **បន្ថកត្ថេរវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះចូឡបន្ថកៈ ។ - **បិតា** ចុំ. បិតាតូច (អា) ។ - **មាតុ-លេយ្យ** អ.ន. ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡមាតុលេយ្យៈ ។ - **មាតា** ឥ. មាតាតូច (ម្ដាយមីង) ។ - **យានក** នចុំ. យានតូច ។ - **រថទេវ-បុត្ត** ចុំ. ទេវបុត្រឈ្មោះចូឡរថ ។ - **រោហិត** អ.ន. ឈ្មោះចូឡរោហិត ។ - **វជ** ចុំ. ក្រោលតូច ។ - **សារិភិក្ខុវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃភិក្ខុឈ្មោះចូឡសារី ។ - **សីល** នចុំ. សីលតូច ។ - **សុ-ភទ្ទាវត្ថុ** នចុំ. រឿងនៃសេដ្ឋីធីតាឈ្មោះចូឡសុភទ្ទា ។ - **សុមន** អ.ន. បុត្រឈ្មោះចូឡសុមនៈ ។- **ហំសមហាហំសកក្កដជាតក** នចុំ. ចូឡហំសជាតកនិងមហាហំសជាតកនិងកក្កដជាតក, ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយហង្សតូចនិងហង្សធំនិងក្ដាម ។

ចូឡា ឥ. [ចូឡា+អ+អា.ឥ] ផ្នូងសក់, ជុក ។ . **ករណោមង្គល** នប៉ុ. មង្គលជាទីធ្វើនូវជុក, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើនូវជុក (មង្គលទុកជុក) ។

ចូឡុបដ្ឋាក ពុំ. [ចូឡ+ឧបដ្ឋាក] អ្នកបំរើតូច, មហាតលិក ។

ចូឡ្ហេកសាដក អ.ន. ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡេកសាដក ។ . **វត្ថុ** នប៉ុ. រឿងនៃព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡេកសាដក ។

ចេ និ. បើ, ប្រសិនបើ, បើជា, បើទុកជា ។

ចេតនាសម្បទា ឥ. [ចេតនា+សម្បទា] ធម្មជាតិជាគ្រឿងដល់ព្រមគឺចេតនា; វិ. **សម្បជ្ជតិ ឯតាយាតិ> សម្បទា; ចេតនា ឯវ សម្បទា> ចេតនាសម្បទា** ។ សេចក្ដីដល់ព្រមដោយចេតនា; វិ. **ចេតនាយ សម្បជ្ជនំ> ចេតនាសម្បទា** ។

ចេតយតិ កិ. [ចិត+ណយ+តិ.វ.] គិត, រំពែងគិត ។

ចេតសា ពុំ. [ចេត+នា.វិ.> អា តុ.អា.] ដោយចិត្ត ។

ចេតសិក តុ. [ចេតសិ+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ឬប្រកបក្នុងចិត្ត (ចេតសិក); វិ. **ចេតសិ ចក្កតីតិ> ចេតសិកំ; ចេតសិ និយុត្តំ វា> ចេតសិកំ** ។ . **បរិឡាហវេល** ពុំ. អំណាចនៃសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត, អំណាចនៃសេចក្ដីក្ដៅពោលគឺរាគប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។

ចេតិយ នប៉ុ. [ចិត+ណ្យ+ឥ.អា.] ទីគឺបុគ្គលគប្បីបូជា ឬទីដែលជនគប្បីសន្សំដោយវត្ថុមានផ្កាជាដើម (ចេតិយ); វិ. **ចេតព្វំ បូជេតព្វន្តិ> ចេតិយំ; ឥដ្ឋកាទីហិ ចយិតព្វន្តិ វា> ចេតិយំ** ។ . **ករណោដ្ឋាន** នប៉ុ. ទីជាទីធ្វើនូវចេតិយ ។ . **កុច្ឆិ** ឥ. ផ្ទៃនៃចេតិយ ។ . **អង្គណវត្ត** នប៉ុ. វត្តគឺសង្ឃគប្បីធ្វើក្នុងលានចេតិយ ។ . **អង្គណ** នប៉ុ. លាននៃចេតិយ ។ . **បដិសង្ខរណាទិកិច្ច** នប៉ុ. កិច្ចមានកិ.ជួសជុលនូវចេតិយជាដើម ។

ចេតោវិមុត្តិ ឥ. [ចេត+វិមុត្តិ] សមាធិចិត្តជាគ្រឿងផុតស្រឡះចាករាគៈ, សមាធិចិត្តដ៏សម្បយុត្តដោយអរហត្តមគ្គជាគ្រឿងផុតវិសេសចាករាគៈ, កិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃចិត្ត ។

ចេលបដិកា ឥ. [ចេល+បដិកា] ផ្ទាំងនៃសំពត់, ផែននៃសំពត់ ។

ចេលុក្ខេបសហស្ស នប៉ុ. [ចេលុក្ខេប+សហស្ស] ពាន់នៃសំពត់គឺបុគ្គលគប្បីលើកឡើង, ពាន់នៃកិ.លើកឡើងនូវសំពត់ (ពាន់នៃទង់ជ័យ) ។

ចោទយំ តុ. [ចុទ+ណយ+អន្ត+តិ.វិ., ផ្លាស់ន្តនិងសិ.វិ>អំ] កាលដាស់តឿន, កាលចោទ ។

ចោទិត តុ. [ចុទ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ដាស់តឿនហើយ, គឺ...ចោទហើយ ។

ចោទិយមាន តុ. [ចុទ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលដាស់តឿន ។

ចោទេត្វា អ. [ចុទ+ណេ+ត្វា] ដាស់តឿនហើយ ។

ចោបនកាយ ពុំ. [ចោបន+កាយ] កាយជាគ្រឿងញាប់ញ័រ, កាយ

គឺបុគ្គលគប្បីឱ្យញាប់ញ័រ, -ឱ្យកក្រើក ។

ចោបនទ្វារ នបុំ. [ចោបន+ទ្វារ] ទ្វារជាគ្រឿងញាប់ញ័រ, ទ្វារគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យញាប់ញ័រ ។

ចោបនវាចា ឥ. [ចោបន+វាចា] វាចាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ, វាចាគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យញាប់ញ័រ ។

ចោរ បុំ. [ចុរ+ណ] អ្នកលួច, អ្នកលួច ឬអ្នកមានគំ.លួចជាប្រក្រតី (ចោរ); វិ. **ចោរេតីតិ> ចោរោ; ថេយ្យសីលមស្សាតិ> ចោរោ** ។ -**កម្ម** នបុំ. ចោរកម្ម, កម្មរបស់ចោរ; កម្មជារបស់នៃចោរ ។ -**គណ** បុំ. ពួកនៃចោរ ។ -**គេហ** នបុំ. ផ្ទះនៃចោរ, ផ្ទះជាទីដាក់នូវចោរ, ផ្ទះជាទីឃាំងទុកនូវចោរ (គុក) ។ -**ឃាតកម្ម** នបុំ. កម្មនៃបុគ្គលអ្នកសម្លាប់នូវចោរ ។ -**ជេដ្ឋ** បុំ. ចោរជាច្បង, ចោរជាធំ, នាយចោរ, មេចោរ ។ -**ប្បបាត-បព្វត** បុំ. ភ្នំជាដែនញ៉ាំងចោរឱ្យធ្លាក់ចុះ, ភ្នំជាទីញ៉ាំងចោរឱ្យធ្លាក់ចុះ, ភ្នំជាទីទំលាក់ចុះនូវចោរ ។ -**ប្បបាតមត្ថក** បុំ. ទីបំផុតនៃប្រទេសជាទីញ៉ាំងចោរឱ្យធ្លាក់ចុះ, ទីបំផុតនៃជ្រោះជាទីទំលាក់នូវចោរ ។ -**ភយ** នបុំ. ភ័យអំពីចោរ, សេចក្ដីខ្លាចអំពីចោរ ។ -**សទ្ទ** បុំ. សំឡេងនៃចោរ, សូរនៃចោរ ។

ចោរិក គុ. [ចោរ+ណិក] (កម្ម) ជារបស់នៃចោរ; វិ. **ចោរស្ស សន្តកំ> ចោរិកំ** ។ ភាវៈនៃបុ.ជាចោរ វិ. **ចោរស្ស ភាវោ> ចោរិកោ** ។ កម្មរបស់ចោរ; វិ. **ចោរស្ស កម្មំ> ចោរិកំ** ។ -**វាទិកម្ម** នបុំ. កម្មពានកម្មជារបស់នៃចោរ

ជាដើម ។

ចោលក នបុំ. [ចិល>ចោល+ណក] សំពត់ ។ -**បរិយេសន** នបុំ. កិ. ស្វែងរកនូវសំពត់, ជាទីស្វែងរកនូវសំពត់ ។

ឆ ប.សំ. ប្រាំមួយ ។

ឆក្ខត្តុំ អ. [ឆ+សកិ>ឆក្ខត្តុំ] វារៈនៃ...ប្រាំមួយ, (អស់វារៈប្រាំមួយផង, ប្រាំមួយលើក; ប្រាំមួយគ្រា); វិ. **ឆន្នំ សកិ> ឆក្ខត្តុំ** ។

ឆដ្ឋ ពូ.សំ. [ឆ+ថ] ទីប្រាំមួយ, គំរប់ប្រាំមួយ ។

ឆដ្ឋាន នពុំ. [ឆ+ឋាន] ឋានប្រាំមួយ, ហេតុជាទីតាំងប្រាំមួយ ។

ឆឌ្ឌយិំសុ កិ. [ឆឌ្ឌ+ណយ+ឧំ.អជ្ជ.] ចោលហើយ, បោះចោលហើយ ។

ឆឌ្ឌាបេសិ កិ. [ឆឌ្ឌ+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ., ចុះស.រក.] ឱ្យចោលហើយ, ញុំាង...ឱ្យបោះចោលហើយ ។

ឆឌ្ឌិត គុ. [ឆឌ្ឌ+ឥ.អា+ត] គឺ...ចោលហើយ ។ _ **កសាវ** គុ. មានទឹកចត់ចោលហើយ, មានកិលេសដូចជាទឹកចត់ចោលហើយ; វិ. **ឆឌ្ឌិតោ កសាវោ យេន សោ> ឆឌ្ឌិតកសាវោ** ។ _ **ទារុក** នពុំ. ឈើគឺ...ចោលហើយ, ឧសដែល...ចោលហើយ ។ _ **បិណ្ឌ** នពុំ. បិណ្ឌ. (ដុំអាហារ) គឺ...ចោលហើយ ។ _ **ភារ** ពុំ. ភារៈនៃ...ជារបស់គឺ...ចោលហើយ ។

ឆឌ្ឌេតុំ អ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+តុំ] ដើម្បីចោល ។

ឆឌ្ឌេត្វា អ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+ត្វា] ចោលហើយ, បោះចោលហើយ ។

ឆឌ្ឌេថ កិ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+ថ.ប.] ចូរចោល, ចូរបោះចោល ។

ឆឌ្ឌេន្តិ កិ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+អន្តិ.វ.] ចោល, បោះចោល, ចាក់ចោល ។

ឆឌ្ឌេន្ត គុ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+អន្ត] កាលចោល, កាលចាក់ចោល ។

ឆឌ្ឌេយ្យ កិ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីចោល ។

ឆឌ្ឌេហិ កិ. [ឆឌ្ឌ+ណេ+ហិ.ប.] ចូរចោល, ចូរបោះចោល, ចូរចាក់ចោល ។

ឆណ ពុំ. [ឆិ+យុ] សភាវៈជាទីកាត់បង់នូវសេចក្ដីសោក, (មហាស្រព); វិ. **ឆិន្ទតិ សោកមេត្តាតិ> ឆណោ** ។ _ **វារ** ពុំ. វារៈនៃមហាស្រព, វារៈជាទីលេងនូវមហាស្រព ។

ឆត្ត នពុំ. [ឆទ+ត] (វត្ថុ) បាំងនូវកំដៅថ្ងៃឬ (វត្ថុ) សម្រាប់បាំងនូវកំដៅថ្ងៃ (ឆត្រ, តាំងយូរ); វិ. **អាតបំ ឆាទេតីតិ> ឆត្តំ; អាតបំ ឆាទេតិ ឯតេនាតិ វា> ឆត្តំ**; (បើចុះត្រូវណប្បច្ច័យទៅជា «ឆត្រំ») ។ _ **បាណិឧបាសក** ពុំ. ឧបាសកឈ្មោះឆត្តបាណិ (ឧបាសកមានឆត្រក្នុងដៃ) ។ _ **មង្គល** នពុំ. មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដល់ឆត្រ, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើក្នុងកាលជាទីឆ្លងនូវឆត្រ ។ _ **មណ្ឌន** នពុំ. កិ.ប្រដាប់នូវឆត្រ, ការប្រដាប់ដោយឆត្រ ។ _ **មណ្ឌនាទិក** គុ. មានកិ.ប្រដាប់ដោយឆត្រជាដើម ។ _ **ហត្ថ** គុ. អ្នកមានឆត្រក្នុងដៃ, អ្នកមានតាំងយូរក្នុងដៃ ។

ឆត្តាតិឆត្ត នពុំ. [ឆត្ត+អតិឆត្ត] ឆត្រកន្លងនូវឆត្រ, ឆត្រនិងឆត្រដ៏កន្លង, ឆត្រតូចនិងឆត្រធំ ។

ឆត្តឹស ប.ស. [ឆ+តឹស] ៣០ក្រៃលែងដោយ៦ (៣៦); វិ. **ឆហិ អធិកា តឹស> ឆត្តឹស** ។ _ **យោជន** គុ. មានយោជន៍៣៦ជា

ប្រមាណ ។ . **យោជនបរិមណ្ឌល** គុ. មានបរិមណ្ឌលកេន យោជន៍៣៦ជាប្រមាណ ។

ឆត្តឹសតិ ប.សំ. [ឆ+តឹសតិ] សាមសិបប្រាំមួយ ។ . **សោត** នពុំ. ក្រសែ៣៦, ក្រសែនៃតណ្ហា៣៦ ។

ឆត្តុបាហនា ឥ. [ឆត្ត+ឧបាហនា] ឆត្រនិងស្បែកជើង ។

ឆទន នពុំ. [ឆទ+យុ] ជាទីប្រក់, ជាទីបិទបាំង ឬវត្ថុជាគ្រឿងប្រក់, វត្ថុជាគ្រឿងបិទបាំង (ដំបូល); វិ. **ឆាទេតិ ឯត្ថាតិ> ឆទនំ; ឆាទេតិ ឯតេនាតិ វា> ឆទនំ** ។ . **បិដ្ឋ** នពុំ. ខាងក្រោយនៃទីជាទីប្រក់, ខាងក្រោយនៃដំបូល, ខ្នងនៃដំបូល ។

ឆទ្ទន្ត គុ. [ឆ+ទន្ត] (ដំរី) មានភ្លុកមានពណ៌៦ (ដំរីឈ្មោះឆទ្ទន្តៈ); វិ. **ឆព្វណ្ណា ទន្តា យស្ស សោ> ឆទ្ទន្តោ** ។ . **កុល** នពុំ. ត្រកូលនៃដំរីឈ្មោះឆទ្ទន្តៈ ។ . **ជាតក** នពុំ. ឆទ្ទន្តជាតក, ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយដំរីឈ្មោះឆទ្ទន្ត ។

ឆទ្វារាធិបតិ ពុំ. [ឆទ្វារ+អធិបតិ] អធិបតិនៃទ្វារ៦, ជាធំក្រៃលែងចំពោះទ្វារទាំង៦ ។

ឆទ្វារិក គុ. [ឆទ្វារ+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារ៦; វិ. **ឆទ្វារេសុ ចរន្តីតិ> ឆទ្វារិកា** ។ . **តណ្ហា** ឥ. តណ្ហាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារ៦ ។

ឆន្ទ ពុំ. [ឆទ្ទ+អ] សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីប៉ុនប៉ង, សេចក្ដីពេញចិត្ត, ចំណង់; វិ. **ឆន្ទនំ> ឆន្ទោ** ។ . **ជាត** គុ. មានសេចក្ដី

ពេញចិត្តកើតហើយ; វិ. **ឆន្ទោ ជាតោ យស្ស សោ> ឆន្ទជាតោ** ។ . **រាគ** ពុំ. តម្រេកឬសេចក្ដីត្រេកអរដោយអំណាចនៃសេចក្ដីពេញចិត្ត ។ . **អាបកឌ្ឍនញ្ញាណ** នពុំ. ញាណ ជាគ្រឿងទាញទៅប្រាសចាកឆន្ទរាគ ។

ឆន្ទាទិ គុ. [ឆន្ទ+អាទិ] មានឆន្ទៈជាដើម, មានឆន្ទាគតិជាដើម ។ . **វស** ពុំ. អំណាចនៃអគតិមានឆន្ទាគតិជាដើម ។ . **វសិក** គុ. ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃអគតិមានឆន្ទាគតិជាដើម ។

ឆន្ទត្ថេរ ពុំ. [ឆន្ទ+ថេរ] ព្រះថេរៈឈ្មោះឆន្ទៈ ។

ឆន្ទសហាយ គុ. [ឆន្ទ+សហាយ] មានសហាយឈ្មោះឆន្ទៈជាគ្នា, បានសហាយឈ្មោះឆន្ទៈប្រព្រឹត្តទៅជាមួយគ្នា; វិ. **ឆន្ទោ សហាយោ អស្សាតិ> ឆន្ទសហាយោ** ។

ឆប្បញ្ចប្បទេស ពុំ. [ឆប្បញ្ច+បទេស] ប្រទេស៥និង៦ ។

ឆប្បញ្ញាសកុសលធម្ម ពុំ. [ឆប្បញ្ញាស+កុសល+ធម្ម] ធម៌ជាកុសល៥៦ ។

ឆព្វគ្គិយ គុ. [ឆព្វគ្គ+ឥយ] មានពួក៦, មានគ្នា៦រូប; វិ. **ឆ វគ្គា> ឆព្វគ្គា; ឆព្វគ្គា យេសមត្ថីតិ> ឆព្វគ្គិយា** ។ ត្រាច់ទៅដោយពួកភិក្ខុ៦រូប ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងពួកនៃភិក្ខុ៦រូប; វិ. **ឆព្វគ្គេហិ ចរតីតិ> ឆព្វគ្គិយោ; ឆព្វគ្គេសុ ចរតីតិ វា> ឆព្វគ្គិយោ** ។ . **ភិក្ខុវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃភិក្ខុមានគ្នា៦រូប ។

ឆព្វណ្ណ គុ. [ឆ+វណ្ណ] មានពណ៌៦; វិ. **ឆ វណ្ណា យាសំ តា>**

ឆព្វណ្ណា ។ - រស្មី ន. រស្មីមានពណ៌៦ ។ - រំសិ ន. រស្មីមានពណ៌៦ ។

ឆព្វិធ គុ. [ឆ+វិធ] មានប្រការ៦ (មាន៦យ៉ាង); វិ. **ឆ វិធា បការា យស្ស សោ> ឆព្វិធោ** ។

ឆព្វីសតិ ប.សំ. [ឆ+វីសតិ] ២០ដ៏ក្រៃលែងដោយ៦ (២៦) ។ - **ទេវលោកភេទ** គុ. ផ្សេងដោយទេវលោក២៦ ។

ឆព្វីសតិម បូ.សំ. [ឆព្វីសតិ+ម] ទី២៦, គំរប់២៦ ។

ឆព្វីសតិវិធ គុ. [ឆព្វីសតិ+វិធ] មានប្រការ២៦, ២៦យ៉ាង ។

ឆមា ន. [ឆម+អ+អា_ឥ.] (ធម្មជាតិ) ជាទីដើរទៅនៃសត្វ (ផែនដី); វិ. **ឆមន្តិ គច្ឆន្តិ ឯត្ថាតិ> ឆមា** ។

ឆមាស បុំ. [ឆ+មាស] ខែ៦, ៦ខែ ។

ឆវ បុំ., គុ. [ឆវ+អ] (បុគ្គល) សាបសូន្យចាកវត្ថុមានកាយនិងសំពត់ជាដើមផងចាកគុណមានសទ្ធាជាដើមផង (សព, គាកសព, ខ្មោច); គុ. កខ្វក់, លាមក, ថោកទាប; វិ. **ឆវតិ ហាយតិ យាសច្ឆាទនាទីហិ សទ្ធាទិគុណេហិ ចាតិ> ឆវោ** ។ - **ទាហិកា** ន. (ស្រី) អ្នកដុតនូវសព; វិ. **ឆវំ ឌហតីតិ> ឆវឌាហិកា** ។

ឆវស្សាវាស បុំ. [ឆវស្ស+អាវាស] កិ.នៅអាស្រ័យអស់ឆ្នាំ៦, សម័យជាទីនៅអាស្រ័យរបស់រដូវភ្លៀង៦ ។

ឆវិ ន. [ឆទ+ឥ] (ធម្មជាតិ) ជាគ្រឿងបិទបាំង (សម្បុរថ្ងៃ, ស្បែកសម្បុរថ្ងៃ); វិ. **ឆាទយតិ ឯកាយាតិ> ឆវិ** ។ - **អាទិ** គុ. (អវយវៈ) មានសម្បុរថ្ងៃជាដើម ។ - **កល្យាណ** នបុំ. សេចក្ដីល្អគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់គឺសម្បុរថ្ងៃ, សម្បុរថ្ងៃគឺបណ្ឌិតគប្បីរាប់, លំអនៃសម្បុរថ្ងៃ ។ - **ចម្មមំស** នបុំ. សម្បុរថ្ងៃនិងស្បែកនិងសាច់ ។ - **រោគ** បុំ. រោគក្នុងសម្បុរថ្ងៃ, រោគឆ្លងសម្បុរថ្ងៃ, រោគដែលកើតត្រង់ស្បែកសម្បុរថ្ងៃ ។ - **វណ្ណ** បុំ. ពណ៌នៃសម្បុរថ្ងៃ ។

ឆឡភិញ្ញា ន. [ឆ+អភិញ្ញា, ចុះឡ_អា] អភិញ្ញា៦ ។ - **បដិសម្ភិទាទិប្បភេទគុណប្បដិមណ្ឌិត** គុ. ដែលប្រដាប់ចំពោះហើយដោយគុណមានអភិញ្ញា៦និងបដិសម្ភិទាជាដើមជាប្រភេទ, ដែលប្រដាប់ចំពោះហើយ ដោយគុណ ផ្សេងដោយភេទមានអភិញ្ញា ៦ និងបដិសម្ភិទាជាដើម ។

ឆឡិន្ទ្រិយទមន នបុំ. [ឆឡិន្ទ្រិយ+ទមន] កិ.ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ៦ ។

ឆាត បុំ. [ឆា+ត] បុគ្គលអ្នកឃ្លាន; គុ. ឃ្លានហើយ ។ - **អជ្ឈត្ត** គុ. គឺសេចក្ដីឃ្លានគ្របសង្កត់ហើយ ។ - **តា** ន. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកឃ្លានហើយ ។

ឆាតក បុំ. [ឆា+ត+ក.ស.] បុគ្គលអ្នកឃ្លាន, សេចក្ដីឃ្លាន, ការអត់ឃ្លាន ។ - **កាល** បុំ. កាលនៃជនកំពុងអត់ឃ្លាន ។ - **ទោស** បុំ. ទោសគឺសេចក្ដីឃ្លាន, ទោសដែលកើតអំពីសេចក្ដីឃ្លាន ។ - **បរិឡិត** គុ. គឺសេចក្ដីឃ្លានបៀតបៀនហើយ ។ - **ភយ** នបុំ. ភ័យ

គឺសេចក្ដីឃ្លាន, ភ័យដែលកើតអំពីការអត់ឃ្លាន; វិ. **ឆាតកភតោ និព្វត្តំ ភយំ> ឆាតកភយំ** ។

ឆាទាបេត្វា អ. [ឆទ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យបិទបាំងហើយ, ឱ្យស្លៀកហើយ, ឱ្យគ្របហើយ, ឱ្យប្រក់ហើយ ។

ឆាទាបេសិ កិ. [ឆទ+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ.+ស_អា.] ឱ្យស្លៀកដណ្ដប់ហើយ, ឱ្យបិទបាំងហើយ ។

ឆាទេតិ កិ. [ឆទ+ណេ+តិ_វ.] បិទបាំង. ស្លៀកដណ្ដប់, គ្រប ។

ឆាទេត្វា អ. [ឆទ+ណេ+ត្វា] បិទបាំងហើយ ។

ឆាយា ឥ. [ឆា+យ+អា_ឥ.] (ធម្មជាតិ) កាត់បង់នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ (ម្លប់, ស្រមោល); វិ. **ឆេតិ ឆិន្ទតិ បរិស្សមន្តិ> ឆាយា** ។

ឆារិកា ឥ. [ឆរ+ណិក+អា_ឥ.] ផេះ (វិ. **មលស្ស សរណំ ករោតីតិ> សារិកា; សា ឯវ> ឆារិកា**) ។

ឆិជ្ជមាន តុ. [ឆិទ+យ+មាន] កាលដាច់, កាលធ្លុះ ។

ឆិជ្ជិត្វា អ. [ឆិទ+យ+ឥ_អា.+ត្វា] ដាច់ហើយ, ធ្លុះហើយ ។

ឆិជ្ជិស្សុ កិ. [ឆិទ+យ+ឧំ_អជ្ជ.] ដាច់ហើយ, ធ្លុះហើយ ។

ឆិទ្ទ តុ. [ឆិទ+ទ ឬ ឥទ្ទ] (ធម្មជាតិ) ដែលដាច់ ឬធ្លុះ (ប្រហោង); វិ. **ឆិជ្ជតីតិ> ឆិទ្ទំ** ។ - **ឃដ** បុំ. ក្អមមានប្រហោង, ក្អមធ្លុះ ។ - **ឆាយា** ឥ. ស្រមោលមានប្រហោង, ស្រមោលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង

ប្រហោង, ស្រមោលត្រង់ប្រហោង ។

ឆិទ្ទាឆិទ្ទ តុ. [ឆិទ្ទ+អឆិទ្ទ] ទាំងប្រហោងតូចទាំងប្រហោងធំ, ឱ្យមានប្រហោងតូចនិងប្រហោងធំ ។

ឆិទ្ទាវឆិទ្ទ តុ. [ឆិទ្ទ+អវឆិទ្ទ] ទាំងប្រហោងតូចទាំងប្រហោងធំ, ប្រហោងតូចនិងប្រហោងធំ ។

ឆិន្ទ កិ. [ឆិទ+អ+ហិ_ប., លុបហិ_ប, ចុះនិ_អា.] ចូរកាត់ ។

ឆិន្ទថ កិ. [ឆិទ+អ+ថ_ប., ចុះនិ_អា.] ចូរកាត់, ចូរផ្ដាច់ ។

ឆិន្ទន្តិ កិ. [ឆិទ+អ+អន្តិ_វ., ចុះនិ_អា.] កាត់ ។

ឆិន្ទន្ត តុ. [ឆិទ+អ+អន្ត] កាលកាត់, កាលផ្ដាច់ ។

ឆិន្ទាបេតិ កិ. [ឆិទ+ណាបេ+តិ_វ., ចុះនិ_អា.] ញុំាង...ឱ្យកាត់, ឱ្យផ្ដាច់ ។

ឆិន្ទាបេត្វា អ. [ឆិទ+ណាបេ+ត្វា, ចុះនិ_អា.] ញុំាង...ឱ្យកាត់ហើយ, ឱ្យផ្ដាច់ហើយ ។

ឆិន្ទាបេស្សាមិ កិ. [ឆិទ+ណាបេ+ស្សាមិ_ភ., ចុះនិ_អា.] នឹងញុំាង...ឱ្យកាត់, នឹងឱ្យផ្ដាច់ ។

ឆិន្ទិ កិ. [ឆិទ+អ+ឦ_អជ្ជ., ចុះនិ_អា.] កាត់ហើយ, លាក់ហើយ, ផ្លាក់ហើយ ។

ឆិន្ទិតព្វ តុ. [ឆិទ+ឥ_អា+តព្វ] គឺ...គប្បីកាត់ ។

ឆិន្ទិតុកាមតាចិត្ត នបុំ. [ឆិន្ទិតុកាម+ចិត្ត] ចិត្តគឺភាវៈនៃ...ជាអ្នក

ចង់ដើម្បីកាត់ ឬប្រព្រឹត្តទៅដោយភាវៈនៃ...; វិ. **ឆិន្ទិតុំ ភាវេតីតិ> ឆិន្ទិតុកាមោ; តស្ស ភាវោ> ឆិន្ទិតុកាមតា; ឆិន្ទិតុកាមតា ឯវ ចិត្តំ> ឆិន្ទិតុកាមតាចិត្តំ; ឆិន្ទិតុកាមតាយ បវត្តំ ចិត្តំ> ឆិន្ទិតុកាមតាចិត្តំ** ។

ឆិន្ទិតុំ អ. [ឆិទ+ឥ_អា+តុំ, ចុះនិ_អា.] ដើម្បីកាត់, កិ.កាត់ ។

ឆិន្ទិត្វា អ. [ឆិទ+ឥ_អា.+ត្វា, ចុះនិ_អា.] កាត់ហើយ, ហែក, ច្រៀក, បាក់, ចិញ្ច្រាំ ។

ឆិន្ទេ កិ. [ឆិទ+អ+ឯយ្យ_ត., ចុះនិ_អា.] គប្បីកាត់ ។

ឆិន្ទេយ្យ កិ. [ឆិទ+អ+ឯយ្យ_ត., ចុះនិ_អា.] គប្បីកាត់ ។

ឆិន្ន គុ. [ឆិទ+ត, ត>ន្ន, លុប ទ] គឺ...កាត់ហើយ, ដាច់ហើយ, កំបុតហើយ, ធ្លុះ ។ -**កណ្ណនាសង្គុដ្ឋ** នបុំ. មានត្រចៀក និងច្រមុះ និងកន្ទុយដាច់ហើយ, -កំបុតហើយ ។ -**កបាល** បុំ., នបុំ. អំបែងដែល...កាត់ហើយ, អំបែងធ្លុះ ។ -**កំសពោលសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយរនាំងដែលគេកាត់ហើយ, -ទៀរហើយ ។ -**ការណោ** នបុំ. ហេតុនៃ...គឺ...កាត់ហើយ ។ -**កេសនខវត្ថ** គុ. អ្នកមានសក់និងក្រចកនិងសំពត់ដាច់ហើយ ។ -**កេសនខ** គុ. អ្នកមានសក់និងក្រចកដាច់ហើយ, -កាត់ហើយ ។ -**កេសាទិភាវ** បុំ. ភាវៈនៃអវយវៈមានសក់ដាច់ហើយជាដើម, ភាវៈនៃអ្នកមានអវយវៈមានសក់ជាដើមដាច់ហើយ ។ -**កេសាទិមត្តក** គុ. ហេតុគ្រាន់តែអាការៈមានសក់ដាច់ហើយជាដើម ។ -**អគ្គ**

គុ. មានចុងដាច់ហើយ, មានអំពូលដាច់ហើយ ។ -**ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...គឺ...កាត់ហើយ ។ -**តដ** បុំ., នបុំ. ច្រាំងដាច់, ច្រាំងបាក់, ច្រាំងប្រេះ ។ -**និវាសនបារុបន** នបុំ. សំពត់សម្រាប់ស្លៀក និងសំពត់សម្រាប់ដណ្តប់ដាច់ហើយ, សំពត់គឺបុ.គប្បីស្លៀកនិង សំពត់គឺបុ.គប្បីដណ្តប់ដាច់ហើយ, -ធ្លុះហើយ, -រហែកហើយ ។ -**ភត្ត** គុ. អ្នកមានភត្តដាច់ហើយ ។ -**មត្ត** គុ. គ្រាន់តែដាច់ហើយ ។ -**រុក្ខ** បុំ. ឈើដែលកាត់ហើយ, ឈើដែល...កាត់ហើយ ។ -**សំយោជន** គុ. មានសំយោជនៈដាច់ហើយ, មានទោសជាតជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យប្រកបព្រមដាច់ហើយ ។ -**សីស** គុ. បានសីសៈ (ក្បាល) ដាច់ហើយ ។ -**ហិរោត្តប្ប** គុ. អ្នកមានហិរិនិងឱត្តប្បៈកាត់បង់ហើយ, -ដាច់ហើយ ។

ឆុឌ្ឌ គុ. [ឆុឌ្ឌ+អ] គឺ...ចោលហើយ, -បោះបង់ហើយ ។

ឆុឌ្ឋ គុ. [ឆុឌ+ត] គឺ...ចោលហើយ, -បោះបង់ហើយ ។

ឆុបិ កិ. [ឆុប+អ+ឦ_អជ្ជ.] ពាល់ហើយ, ពាល់ត្រូវហើយ ។

ឆុរិកា ឥ. [ឆុរ+ណ្ហ+ឥ_អា.+អា_ឥ.] កាំបិតតូច, កាំបិតបង្ហប់ក្រចក (កាំបិតសម្រាប់កាត់នូវក្រចក; អ.វិ.) ។

ឆេក គុ. [ឆិទ+អ, ផ្លាស់ទ>ក] ឈ្លាស, ប៉ិន, ប្រសប់, វាងវៃ ។ -**តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកឈ្លាស,... ។

ឆេត្វា អ. [ឆិ ឬឆេ+ត្វា] កាត់ហើយ, កាត់ផ្តាច់ហើយ ។

ឆេត្វាន អ. [ឆេ+ត្វាន] កាត់ហើយ, កាត់ផ្តាច់ហើយ ។

ឆេទន នបុំ. [ឆិទ+យុ] កិ.កាត់, កិ.ដាច់ ។ -. **ផាលនវិជ្ឈនាទិ** គុ. (ឧបទ្ទព) មានកិ.កាត់ និងកិ.វះ និងកិ.ចោះជាដើម (ផាលន<ផល+យុ = កិ.ពុះ, -វះ, -រំពែក; វិជ្ឈន<វិធ+យ+យុ = កិ.ចោះ, -ចាក់, -ទំលុះ) ។

ជគតិប្បទេស បុំ. [ជគតិ+បទេស] ប្រទេសនៃផែនដី ឬប្រទេសគឺផែនដី (ជគតី<គម+អន្ត+ឦ, ផ្លាស់គ>គត, ផ្លាស់គត្តដើមជាជ, លុបមនិងន; វិ. **គច្ឆន្តិ យស្សំ សា> ជគតី** = ភូមិជាទីដើរទៅនៃសត្វ (ផែនដី)) ។

ជគ្ឃតិ កិ. [ជគ្ឃ+អ+តិ.វ.] សើច, ញញឹម, ស្រើបស្រួល, ទុកដ៏ក់ (ស៊ី) ។

ជគ្ឃសិ កិ. [ជគ្ឃ+អ+សិ.វ.] សើច, ញញឹម, ត្រេបស្រួល,...។

ជង្គល បុំ. [ជ+គល+អ] (ប្រទេស) ជាទីលេបទឹក (ផែនដី; ន័យខ្លះថា អ្នកព្រាច់ទៅលើផែនដី, អ្នកទៅដោយស្មង); វិ. **ជលំ គលតិ ឯត្ថាតិ> ជង្គលោ** ។

ជង្ឃា ឥ. [ជន+ឃា] (អវយវៈ) ជាគ្រឿងញ៉ាំងដំណើរឱ្យកើត (ស្មង); វិ. **ជាយតិ គមនមេតាយាតិ> ជង្ឃា** ។ -. **អដ្ឋិ** នបុំ. ឆ្អឹងនៃស្មង ។ -. **ពល** នបុំ. កម្លាំងនៃស្មង ។ -. **មគ្គាទិ** គុ. (ផ្លូវ) មានផ្លូវគឺបុ.គប្បីទៅដោយស្មងជាដើម ឬ មានផ្លូវដើរទៅដោយស្មងជាដើម; វិ. **ជង្ឃាហិ គន្តព្វោ មគ្គោ> ជង្ឃមគ្គោ; ជង្ឃាហិ គតោ ចា មគ្គោ> ជង្ឃមគ្គោ; ជង្ឃមគ្គោ អាទិ យេសំ តេ> ជង្ឃមគ្គាទយោ** ។ -. **វិហារត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.នៅនៃស្មង, ប្រយោជន៍ដល់កិ.សម្រាកនៃស្មង ។

ជច្ចា ឥ. [ជាតិ+អា.វិ., តិ>ច>ច្ច, ជា>ជ, អា.វិ>អា] អំពីជាតិ, អំពី

កំណើត ។

ជជ្ជរថក ពុំ. [ជជ្ជរ+រថ+ក.ស.] រថដ៏គ្រាំគ្រា, រថចាស់ ។

ជញ្ញា កិ. [ញា+នា+ឯយ្យ.ស.] គប្បីដឹង ។

ជដា ឥ. [ជដ+អ+អា.ឥ.] ផ្នួងសក់ ការទុកផ្នួងសក់, កិ.ប្រព្រឹត្តិប្លួងសក់ (បណ្ដាញ, តណ្ហា, កិលេស) ។ . **មិត្ត** ពុំ. អាការត្រឹមតែផ្នួងសក់, .កិ.ចងនូវសក់ ។

ជដិត គុ. [ជដ+ឥ.អា.+ត] ចាក់ស្រេះហើយ, គឺ...ឱ្យចាក់ស្រេះហើយ, ជំពាក់ហើយ ។

ជដិល គុ. [ជដា+ឥល] អ្នកមានផ្នួងសក់ (ជដិល); វិ. **ជដា យស្ស អត្ថិ សោ> ជដិលោ** ។ . **កុមារ** ពុំ. កុមារឈ្មោះជដិល ។ . **ត្ថេរវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះជដិល ។ . **ព្រាហ្មណវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជដិល ។ . **សេដ្ឋី** ពុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះជដិល ។

ជន ពុំ. [ជន+អ] (បុគ្គល) អ្នកញុំាងកម្មជាកុសលនិងអកុសលឱ្យកើត (ជន); វិ. **កុសលាកុសលំ ជនេតីតិ> ជនោ** ។

ជនកបិតា ពុំ. [ជនក+បិតា] បិតាអ្នកញុំាងកូនឱ្យកើត, .បិតាបង្កើត; វិ. **ជនេតីតិ> ជនកោ; ជនកោ បិតា> ជនកបិតា** ។

ជនកាយ ពុំ. [ជន+កាយ] ពួកនៃជន; វិ. **ជនានំ កាយោ> ជនកាយោ** ។

ជនតា ឥ. [ជន+តា] ប្រជុំនៃជន, ពួកនៃជន; វិ. **ជនានំ សមូ-**

ហោ> ជនតា ។

ជនន នពុំ. [ជន+យុ] កិ.កើត ឬកិ.ញុំាង...ឱ្យកើត; វិ. **ជនិយតេ> ជននំ; ជនយិស្សតេ តិ> ជននំ** ។

ជនបទ ពុំ. [ជន+បទ] ផ្លូវនៃជន, ប្រទេសជាទីដល់នៃជន (ជនបទ); វិ. **បជ្ជន្តិ ឯត្ថាតិ> បទោ; ជនានំ បទោ> ជនបទោ** ។ . **កល្យាណី** ឥ. (នាង...) មានគុណតីបុគ្គលគប្បីរាប់ក្នុងជនបទ, អ្នកមានលំអក្នុងជនបទ ។ . **ចារិក** គុ. ចារិកក្នុងជនបទ, ទីជាទីត្រាច់ទៅក្នុងជនបទ ។ . **ចារិត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃជនត្រាច់ទៅក្នុងជនបទ; វិ. **ជនបទេ ចរតីតិ> ជនបទចារី; ជនបទចារិនោ ភាវោ> ជនបទចារិត្តំ** ។ . **មនុស្ស** ពុំ. មនុស្សក្នុងជនបទ, មនុស្សអ្នកនៅក្នុងជនបទ ។ . **វិហារ** ពុំ. វិហារ (វត្ត) ក្នុងជនបទ ។ . **សេដ្ឋី** ពុំ. សេដ្ឋីក្នុងជនបទ, .នៅក្នុងជនបទ ។

ជនសង្គហត្ថ ពុំ. [ជន+សង្គហ+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.សង្គ្រោះដល់ជន, ត្រូវការដល់សេចក្ដីសង្គ្រោះដល់ជន ។

ជនាធិប គុ. [ជន+អធិប] ជាធំជាងជន (ស្ដេច); វិ. **ជនានំ អធិបោ> ជនាធិបោ** ។

ជនេតិ កិ. [ជន+ណេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យកើត, បង្កើត ។

ជនេត្តិកា ឥ. [ជន+តិ+យ្យ+ក.ស.] (ស្រី) អ្នកញុំាងកូនឱ្យកើត (ម្ដាយ); វិ. **ជនេតីតិ> ជនេត្តី; ជនេត្តី ឯវ> ជនេត្តិកា** ។

ជនេត្វា អ. [ជន+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យកើតហើយ, បង្កើតហើយ ។

ជនិន្ទ គុ. [ជន+ឥន្ទ] ជាធំជាងជន (ស្ដេច); វិ. ជនានំ ឥន្ទោ> ជនិន្ទោ ។

ជនេន្ត គុ. [ជន+ណេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យកើត ។

ជនេតិ កិ. [ជន+ណេ+ព្យ.-វដ្ត.+ស.-ភា.] ញុំាង...ឱ្យកើតហើយ ។

ជនេសុត គុ. [ជន+សុត] ប្រាកដក្នុងជន, ប្រាកដហើយក្នុងពួកនៃជន ។

ជនេស្សាមិ កិ. [ជន+ណេ+ស្សាមិ.-ភ.] នឹងញុំាង... ឱ្យកើត ។

ជន្តាឃរវត្តាទិ [ជន្តាឃរវត្ត+អាទិ] (វត្ត) មានជន្តាឃរវត្តជាដើម, មានវត្តគឺកិច្ចគប្បីធ្វើក្នុងផ្ទះជាទីញុំាងសរីរៈឱ្យក្ដៅជាដើម, មានវត្តគឺកិច្ចគប្បីធ្វើ ក្នុងរោងភ្លើង (ផ្ទះបាយ) ជាដើម ។

ជន្តុ បុំ. [ជន+តុ] អ្នកកើត ឬអ្នកកើតអំពីកម្មក្កិលេស (សត្វ); វិ. ជាយតីតិ> ជន្តុ; ជាយតិ កម្មក្កិលេសេហីតិ វា> ជន្តុ ។

ជន្តុក នបុំ. [ជន+ណេ+តុ.-ត.] (អវយវៈ) ជាគ្រឿងញុំាងដំណើរឱ្យកើត (ជង្គង់, ក្បាលជង្គង់); វិ. ជាយតិ ឥមេនមេតេនាតិ> ជន្តុ; ជន្តុ ឯវ> ជន្តុកំ ។ - **មត្ត** គុ. មានជង្គង់ជាប្រមាណ ។ - **ប្បមាណេខុរប្បមាណកដិប្បមាណាទិ** គុ. មានជង្គង់ជាប្រមាណ និងមានភ្លៅជាប្រមាណ និងមានចង្កេះជាប្រមាណជាដើម, (មានត្រឹមជង្គង់ និងត្រឹមភ្លៅ និងត្រឹមចង្កេះជាដើម) ។

ជម្ពុក អ.ក. អាជីវកឈ្មោះជម្ពុកៈ (ផ្ដេចផ្ដក ឬកញ្ជ្រោង) ។ - **វាទ** បុំ. វាទៈនៃអាជីវកឈ្មោះជម្ពុកៈ, កិ.ពោលថាអាជីវកឈ្មោះជម្ពុកៈ ។ - **អាជីវកវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃអាជីវកឈ្មោះជម្ពុកៈ ។

ជម្ពុទីប បុំ. [ជម្ពូ+ទីប] ជម្ពូទ្វីប, ជនអ្នកជម្ពូទ្វីប; កោះឬទ្វីបដែលគេកំណត់ហើយដោយដើមព្រីង; វិ. ជម្ពុយា លក្ខិតោ ទីបោ> ជម្ពុទីបោ ។ - **តល** នបុំ. ផ្ទៃនៃជម្ពូទ្វីប ។ - **វាសី** បុំ. អ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីប, អ្នកមានកិ.នៅក្នុងជម្ពូទ្វីបជាប្រក្រតី ។

ជម្ពុនទនិក្ខ នបុំ. [ជម្ពូនទ+និក្ខ] និក្ខៈនៃមាសជម្ពូនទ, ឆ្អោរនៃមាសជម្ពូនទ (និក្ខ ប្រែថា «មាស» ក៏បាន) ។

ជម្ពុបរិព្វាជិកា អ.ន. ឈ្មោះជម្ពូបរិព្វាជិកា ។

ជម្ពុសាខា ឥ. [ជម្ពូ+សាខា] មែកនៃព្រីង ។

ជម្ពូនទ នបុំ. [ជម្ពូ+នទី] មាសជម្ពូនទ (មានព្រីងធំ១ដើមជាបេរព្រឹក្ស «ពេលីជាលំនៅនៃទេវតា» ឋិតនៅក្បែរស្ទឹង, ស្ទឹងនោះគេហៅថាជម្ពូនទី; ផ្លែព្រីងធំ១ប៉ុន១ឆ្នាំងជ្រុះធ្លាក់ចុះទៅក្នុងស្ទឹងនោះក៏ក្លាយកើតជាមាស, មាសនោះឯងគេហៅថាមាសជម្ពូនទ) ។ អភិ. សុ. ។

ជម្ម គុ. [ជម+ម] អ្នកលាមក, អាក្រក់, កខ្វក់; (គុណនោះស) អនិស្សរោ អនុបរក្ខិតា យោ ភវតិ សោ> ជម្មោ

អ្នកណាមិនពិចារណានូវគុណ និងទោសហើយធ្វើ អ្នកនោះជាមនុស្សលាមក) ។

ជម្មី គុ. [ជម្ម+ឦ] លាមក, អាក្រក់, កខ្វក់ ។

ជយ ពុំ. [ជិ+ណប្បអ] កិ.ឈ្នះ, ជំនះ; វិ. **ជយតំ> ជយោ** ។ - **កុសុមវណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃផ្កាជយព្រឹក្ស (ផ្កាច្បារ) ។ - **បរាជយ** ពុំ. កិ.ឈ្នះនិងកិ.ចាញ់ ។ - **បាន** នពុំ. ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកក្នុងកាលជាទីឈ្នះនូវសត្រូវ, ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកក្នុងកាលមានជ័យ, ទឹកជយបាន ។ - **សុមនបុប្ផវណ្ណ** គុ. មានពណ៌ដូចជាពណ៌នៃផ្កាជយព្រឹក្ស (ផ្កាច្បារ) ។ - **សុមនាលត្តកបាដលវណ្ណ** គុ. មានពណ៌ក្របខ្សៀង១ដូចជាពណ៌នៃផ្កាច្បារនិងពណ៌នៃល័ក្ត ។

ជយំ គុ. [ជយន្ត+តិ.វិ.] កាលឈ្នះ ។

ជរ គុ. [ជរ+អ] ចាស់, គ្រាំគ្រា ។ - **សក្កភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃខ្លួនជាព្រះឥន្ទ្រចាស់ ។ - **សក្ក** ពុំ. ព្រះឥន្ទ្រចាស់ ។ - **សិគាល** ពុំ. ចចកចាស់, កញ្ជ្រោងចាស់ ។

ជរា ឥ. [ជរ+អ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) ចាស់, គ្រាំគ្រា, ជរា; វិ. **ជរតីតិ> ជរា** ។ - **ជជ្ជរិត** គុ. គឺជរាឱ្យគ្រាំគ្រាហើយ, ដែលគ្រាំគ្រាហើយព្រោះជរា ។ - **ជិណ្ណកាល** ពុំ. កាលនៃរូបនោះចាស់ហើយព្រោះជរា, កាលនៃរូបនោះគឺជរាឱ្យគ្រាំគ្រាហើយ ។ - **ជិណ្ណមហល្លកព្រាហ្មណ** ពុំ. ព្រាហ្មណ៍អ្នកកាន់យកនូវភាវៈនៃខ្លួនជាធំគឺជរាឱ្យគ្រាំគ្រាហើយ, ព្រាហ្មណ៍ចាស់ដែលគ្រាំ

គ្រាហើយព្រោះជរា ។ - **ជិណ្ណមហល្លកិត្ថីវណ្ណ** ពុំ. ភេទនៃស្រីអ្នកកាន់យកនូវភាវៈនៃខ្លួនជាធំគឺជរាឱ្យគ្រាំគ្រាហើយ, ភេទដូចជាភេទនៃស្រីចាស់ដែលគ្រាំគ្រាហើយព្រោះជរា ។ - **ជិណ្ណ** គុ. ដែលចាស់ហើយព្រោះជរា, គឺជរាឱ្យគាំគ្រាហើយ ។ - **ព្យាធិមរណោមិស្សតា** ឥ. ភាវៈនៃជាតិនោះជាធម្មជាតិច្រឡំដោយជរា និងព្យាធិ និងមរណៈ, ភាវៈនៃជាតិនោះជារបស់មានជរា និងព្យាធិ និងមរណៈដ៏ច្រឡំគ្នា ។ - **វត្ថុវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្ដីនៃជរាវត្ថុ ។ - **វាតវេគាភិឃាត** គុ. គឺកម្លាំងនៃខ្យល់ដែលកើតអំពីជរាកំចាត់បង់ហើយ, គឺសន្ទុះនៃខ្យល់ដែលកើតអំពីជរាបៀតបៀនចំពោះហើយ ។

ជល នពុំ. [ជល+អ] (ធម្មជាត) ហូរទៅ (ទឹក); វិ. **ជលតិ សន្ទតីតិ> ជលំ** ។ គុ. រុងរឿង ។

ជលន្ត គុ. [ជល+អ+អន្ត] កាលរុងរឿង, កំពុងរុងរឿង ។

ជលបថ ពុំ. [ជល+បថ] ផ្លូវនៃទឹក ។ - **ថលបថាទិ** គុ. (ទិ) មានផ្លូវនៃទឹកនិងផ្លូវនៃគោកជាដើម ។

ជលិត គុ. [ជល+ឥ.អា.+ត] ឱ្យរុងរឿងហើយ, ដែលរុងរឿងហើយ, គឺ...ឱ្យរុងរឿងហើយ ។

ជលិតិទ្ធិ គុ. [ជលិត+ឥទ្ធិ] អ្នកមានឫទ្ធិដ៏រុងរឿងហើយ; វិ. **ជលិតា ឥទ្ធិ យស្ស សោ> ជលិតិទ្ធិ** ។

ជល្លិ ឥ. សំបក, សម្បក, សម្បកឈើ; ក្រមរឈើ; កំទេច, កំពាត់ ។ ប្រើជា «ឆល្លិ» ក៏មាន ។

ជវ បុ. [ជុ+ណ] ការស្ទុះទៅ, ការលឿនទៅ, សន្ទុះ, រហាស់, ប្រញាប់ប្រញាល់; វិ. **ជវនំ> ជវោ; ជវន្តិ ឯក្កាតិ ខោ> ជវោ** ។

ជវច្ឆិន្ន គុ. [ជវ+ឆិន្ន] អ្នកមានសន្ទុះដាច់ហើយ, ដែលដាច់ហើយព្រោះការស្ទុះទៅ ឬ ព្រោះការលឿនទៅ ។

ជវន បុ. [ជុ+យុ] ជវន, ការស្ទុះទៅ, ការលឿនទៅ; វិ. **ជវិយតេ> ជវនំ** ។ - **ក្ខណ** បុ. ខណៈនៃជវនចិត្ត, ខណៈនៃចិត្តដែលស្ទុះទៅ ។ - **មន** បុ., នបុ. ចិត្តដែលលឿនទៅ, ជវនចិត្ត ។ - **វីថិ** ឥ. វិថីនៃជវនចិត្ត, វិថីនៃចិត្តដែលស្ទុះទៅ ។

ជវមាន គុ. [ជុ+អ+មាន] កាលលឿនទៅ, កាលស្ទុះទៅ ។

ជហន្តិ កិ. [ហា-ហា+អ+អន្តិ-វ.] លះ, លះបង់ ។ រូបសិទ្ធិនៃសព្ទនេះចូរមើលក្នុង កច្ចាយនូបត្ថម្ភកៈ ភាគទី២ ។

ជហិតុំ អ. [ហា-ហា+តុំ] ដើម្បីលះបង់ ។

ជហិត្វា អ. [ហា-ហា+ត្វា] លះបង់ហើយ ។

ជហិស្សាមិ កិ. [ហា-ហា+អ+ស្សាមិ-ភ.] នឹងលះបង់ ។

ជហេ កិ. [ហា-ហា+អ+ឯយ្យ-ស.] គប្បីលះបង់ ។

ជឡ គុ. [ជល+អ, ល>ឡ] ល្ងីល្ងើ, ពព្លីពព្លើ, លលា, ឬលេលា, រម្សិករម្សក់ ។

ជាគរ បុ. [ជាគរ+អ] ការភ្ញាក់, សេចក្តីភ្ញាក់រឭក; វិ. **ជាគរណំ> ជាគរោ** ។

ជាគរន្តោ [ជាគរម្ហ+ឥ.វិ. ផ្លាស់ន្តនិងស.វិ.>ន្តោ] កាលភ្ញាក់, កាលភ្ញាក់រឭក ។

ជាគរធម្ម បុ. [ជាគរ+ធម្ម] ធម៌ជាគ្រឿងភ្ញាក់រឭក ។

ជាគរន្ត គុ. [ជាគរ+អ+អន្ត] កាលភ្ញាក់, កាលភ្ញាក់រឭក ។

ជាគរិយ នបុ. [ជាគរ+ណ្យ] ភាវៈនៃសេចក្តីភ្ញាក់រឭក, ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកភ្ញាក់រឭក ឬ សេចក្តីភ្ញាក់រឭក; វិ. **ជាគរស្ស ភាវោ> ជាគរិយំ, ជាគរោ ឯវ ខោ> ជាគរិយំ** ។

ជាត គុ. [ជន>ជា+ត] កើតហើយ ។ - **កាល** បុ. កាលនៃ...កើតហើយ ។ - **កុមារ** បុ. កុមារដែលកើតហើយ ។ - **គច្ឆ** បុ. គុច្ឆឈើដែលកើតហើយ ។ - **គុម្ព** បុ. គុម្ពឈើដែលកើតហើយ ។ - **ច្ឆន្ទ** គុ. អ្នកមានឆន្ទៈកើតហើយ, អ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្តកើតហើយ ។ - **ដ្ឋានទិវស** បុ. រំណោចនៃទីនៃ...កើតហើយ ។ - **ដ្ឋី** បុ. សេចក្តីថាកើតហើយ, សេចក្តីគឺភាវៈនៃ...កើតហើយ ។ - **ត្ត** បុ. ភាវៈនៃ...នោះជា...កើតហើយ ។ - **ទារក** បុ. ទារក (ក្មេង) អ្នកកើតហើយ ។ - **ទិវស** បុ., នបុ. ថ្ងៃនៃ...នោះកើតហើយ ។ - **ភាវ** បុ. ភាវៈនៃ....នោះជាអ្នកកើតហើយ ។ - **មង្គលទិវស** បុ., នបុ. ថ្ងៃជាទីធ្វើនូវមង្គលដល់ទារកដែលកើតហើយ, ថ្ងៃនៃមង្គលគឺ....គប្បីធ្វើដល់ទារកដែលកើតហើយ ។ - **រូប** គុ. មាននូវរូបកើតហើយ នបុ. មាស ។ - **វេទ** បុ. ភ្លើង ។ - **សត្ត** បុ. សត្វអ្នកកើតហើយ ។ - **សំវឌ្ឍ** គុ. អ្នក

កើតហើយចំរើនព្រមហើយ, អ្នកមានសេចក្ដីចំរើនព្រមកើតហើយ ។ . **សារ** គុ. មានសារៈកើតហើយ, មានខ្លឹមសារកើតហើយ ។ . **សាសន** នបុំ. សាសនៈ (ពាក្យបណ្ដាំ, សំបុត្រ) កើតហើយ, ពាក្យជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅកើតហើយ ។ . **ស្សរ** បុំ. ស្រះកើតហើយ, ជាតស្រះ ។

ជាតិ ឥ. [ជន>ជា+តិ] កិ.កើត, ការកើត, កំណើត; វិ. **ជននំ> ជាតិ** ។ . **អាទិ** បុំ. (ទុក្ខ) មានជាតិជាដើម ។ . **អាទិធម្ម** គុ. មានទុក្ខមានជាតិជាដើមជាធម្មតា; បុំ. ធម៌មានជាតិជាដើម ។ . **អាទិភយ** នបុំ. ភ័យមានជាតិជាដើម, ភ័យកើតអំពីធម៌មានជាតិជាដើម ។ . **កុលប្បទេសភោគយសវយសម្បត្តិ** ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយជាតិ និងត្រកូល និងប្រទេស និងភោគៈ និងយស និងវ័យ, ជាតិសម្បត្តិ និងកុលសម្បត្តិ និង...។ . **ក្ខយសង្ខាត** គុ. ពោលគឺកិ.អស់ទៅនៃជាតិ ។ . **ក្ខយ** បុំ. ការអស់ទៅនៃជាតិ ។ . **គោត្តកុលភោគ** បុំ. ជាតិ និងគោត្រ និងត្រកូល និងភោគៈ ។ . **គោត្តមត្ត** គុ. ហេតុត្រាន់តែជាតិ និងគោត្រ, គុណត្រឹមតែជាតិ និងគោត្រ ។ . **ជរាព្យាធិមរណ** នបុំ. ជាតិ និងជរា និងព្យាធិ និងមរណៈ ។ . **ជរូបគ** គុ. អ្នកចូលទៅដល់នូវជាតិនិងជរា; វិ. **ជាតិជរំ ឧបគច្ឆន្តីតិ> ជាតិជរូបគា;** (ឧបគ<ឧប+គម+ក្វិ) ។ . **ទុក្ខាទិ** គុ. (ទុក្ខ) មានជាតិទុក្ខជាដើម ។ . **សម្ភវ** បុំ. កិ.កើតព្រមរំពឹជាតិ, សេចក្ដីចំរើនព្រមនៃជាតិ; គុ. មានជាតិជាដែនកើតព្រម, មានជាតិជាដែនចំរើនព្រម ។ . **សម្ភេទ** បុំ. កិ.បែកព្រមនៃជាតិ, កិ.ច្រឡំនៃជាតិ ។

. **សុមនា** ឥ. ម្លិះរួត, ផ្កាម្លិះរួត ។ . **ស្សរញ្ញាណ** នបុំ. ញាណជាគ្រឿងរឭកបាននូវជាតិ ។ . **ស្សរ** បុំ. អ្នករឭកបាននូវជាតិ; វិ. **ជាតឹ សរតីតិ> ជាតិស្សរោ** ។

ជាតិយាវន នបុំ. [ជាតិយា+វន] វិហារឈ្មោះជាតិយាវន; ព្រៃនៃឈើចន្ទន៍, ព្រៃដែលដាសដោយដើមចន្ទន៍; ព្រៃនៃដើមម្លិះ, ព្រៃដែលកើតឯង ។

ជាតុស្សាហ គុ. [ជាត+ឧស្សាហ] អ្នកមានសេចក្ដីឧស្សាហ៍ (សេចក្ដីប្រឹងប្រែង, សេចក្ដីឧឃ្លាត) កើតហើយ; វិ. **ជាតោ ឧស្សាហោ យស្ស សោ> ជាតុស្សាហោ** ។

ជានតោ គុ. [ជានន្ត+ស.វិ., ជានន្ត+ស.វិ.>តោ] កាលដឹង ។

ជានន នបុំ. [ញា>ជា>ជ+យុ, យុ>អានន] កិ.ដឹង, ការចេះ, ការយល់; វិ. **ញាយតេតិ> ជាននំ** ។ . **និយាម** បុំ. ទំនង(ដំណើរ, ការកំណត់) នៃកិ.ដឹង ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.ដឹង, ភាវៈគឺកិ.ចេះ ។ . **សមត្ថ** គុ. អ្នកអាចក្នុងកិ.ដឹង, អ្នកអាចដើម្បីកិ.ដឹង ។ . **សមយ** បុំ. សម័យគឺកិ.ដឹង, លទ្ធិជាគ្រឿងដឹង ។ . **សិប្ប** នបុំ. សិល្បៈជាគ្រឿងដឹង, សិល្បៈជាទីចេះ ។

ជានន្ត គុ. [ញា+នា+អន្ត] កាលដឹង ។

ជានន្តិ កិ. [ញា+នា+អន្តិ_វ.] ដឹង, ចេះ, យល់ ។

ជានបទ គុ. [ជនបទ+ណ] (ជន) អ្នកនៅក្នុងជនបទ ឬអ្នកកើតក្នុងជនបទ (អ្នកជនបទ); វិ. **ជនបទេ ភវតីតិ> ជានប.**

ឆោ, ជនបទេ ជាតោ ចា> ជានបទោ ។

ជានមាន គុ. [ញា+នា+មាន] កាលដឹង ។

ជានំ គុ. [ជានន្ត+សិ.វិ. ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលដឹង ។ ញា+យុ =កិ.ដឹង; វិ. **ញាយតេតិ> ជានំ** ។

ជានាតិ កិ. [ញា+នា+តិ.វ.] ដឹង, ចេះ,យល់, ស្គាល់ ។

ជានាតុ កិ. [ញា+នា+តុ.ប.] ចូរដឹង ។

ជានាបេតព្វ គុ. [ញា+នា+ណាបេ+តព្វ] គឺ...គប្បីញុំាង...ឱ្យដឹង, គឺ...គប្បីឱ្យដឹង ។

ជានាបេតុំ អ. [ញា+នា+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យដឹង ។

ជានាបេត្វា អ. [ញា+នា+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យដឹងហើយ ។

ជានាបេយ្យុំ កិ. [ញា+នា+ណាបេ+ឯយ្យុំ.ស.] គប្បីឱ្យដឹង ។

ជានាបេសិ កិ. [ញា+នា+ណាបេ+ឲ្យ.អជ្ជ; ចុះគា.ភា.] ឱ្យដឹងហើយ ។

ជានាម កិ. [ញា+នា+ម.វ.] ដឹង, ចេះ, យល់, ស្គាល់ ។

ជានាសិ កិ. [ញា+នា+សិ.វ.] ដឹង, ចេះ, យល់, ស្គាល់ ។

ជានិតព្វ គុ. [ញា+នា, នា>និ+តព្វ] គឺ...គប្បីដឹង ។

ជានិត្វា អ. [ញា+នា, នា>និ+ត្វា] ដឹងហើយ ។

ជានិស្សតិ កិ. [ញា+នា, នា>និ+ស្សតិ.ភ.] នឹងដឹង ។

ជានិ ឥ. [ហា+ឲ្យ] សេចក្ដីសាបសូន្យ, សេចក្ដីវិនាស ។

ជានុ នបុំ. [ជន+ណុ] (អវយវៈ) ជាគ្រឿងញុំាងដំណើរឱ្យកើត (ជង្គង់); វិ. **ជាយតិ គមនមេតេនាតិ> ជានុ** ។ - **ប្បមាណជនប្បមាណ** គុ. មានជង្គង់ជាប្រមាណ និងមានដោះជាប្រមាណ (ត្រឹមជង្គង់និងត្រឹមដោះ); ។ - **មណ្ឌល** នបុំ. បណ្ដោយនៃជង្គង់ ។

ជានេមុ កិ. [ញា+នា+ម.វ.] ដឹង, នឹងដឹង ។ ចុះឯយ្យាម.ស.>ឯមុ ក៏បាន = គប្បីដឹង ។

ជានេយ្យ កិ. [ញា+នា+ឯយ្យ.ស.] គប្បីដឹង ។

ជានេយ្យុំ កិ. [ញា+នា+ឯយ្យុំ.ស.] គប្បីដឹង ។

ជាមាតរំ បុំ. [ជាមាតុ+អំ.វិ., ផ្លាស់ឧនៃតុ>អរ] កូនប្រសាប្រុស, ឱ្យជាកូនប្រសាប្រុស ។

ជាយតិ កិ. [ជន>ជា+យ+តិ.វ.] កើត ។

ជាយតេ កិ. [ជន>ជា+យ+តេ.វ.] កើត ។

ជាយបតិក បុំ. [ជាយា+បតិ+ក] ប្រពន្ធនិងប្ដី; វិ. **ជាយា ច បតិ ច> ជាយបតិកា** ។

ជាយមាន គុ. [ជន>ជា+យ+មាន] កាលកើត ។

ជាយា ឥ. [ជន>ជា+យ+អា.ឥ.] (ស្ត្រី) ជាដែនកើតនៃកូន (ប្រពន្ធ); វិ. **ជាយតិ បុត្តោ ឥមាយាតិ> ជាយា** ។

ជាយិស្សតិ កិ. [ជន>ជា+យ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងកើត ។

ជាល នពុំ. [ជល+ណ] បណ្ដាញ (បង្កាត់, បន្ទឹង, លប់, សំណាញ់, ជាល) ។ **- ករណ្ឌក** នពុំ. ពោងសម្រាប់ចងនូវសំណាញ់, -នូវបណ្ដាញ (ប្រុល) ។ **- ការិក** គុ. ធ្វើនូវបណ្ដាញ; វិ. **ជាលំ ករោតីតិ> ជាលការិកា** ។ **- បូវសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយទំជាល (ប្រាកដស្មើដោយទំមានសណ្ឋានដូចជាបណ្ដាញ) ។ **- មុត្ត** គុ. រួចហើយចាកបណ្ដាញ ។ **- អាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានបណ្ដាញជាដើម ។

ជាលិនី គុ. [ជាល+ឡូ+ឥនី] មានបណ្ដាញ; វិ. **ជាលំ យស្សា អត្ថីតិ> ជាលិនី** ។

ជាលិសទិស គុ. [ជាលិ+សទិស] ប្រាកដស្មើដោយកុមារឈ្មោះជាលិ ។

ជាលូបម គុ. [ជាល+ឧបមា] មានឧបមាដោយបណ្ដាញ, មានសេចក្ដីប្រៀបដោយបណ្ដាញ ។

ជាលេត្វា អ. [ជល+ណេ+ត្វា] ឱ្យរុងរឿងហើយ, ឱ្យភ្លឺហើយ, អុជហើយ ។

ជាលេន្ត គុ. [ជល+ណេ+អន្ត] កាលរុងរឿង, កាលឱ្យរុងរឿង ។

ជាលេយ្យ កិ. [ជល+ណេ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីរុងរឿង, គប្បីឱ្យរុងរឿង ។

ជាលេសិ កិ. [ជល+ណេ+ឦ-អជ្ជ., ចុះស_អា.] ឱ្យរុងរឿងហើយ,

អុជហើយ ។

ជាលេស្សាមិ កិ. [ជល+ណេ+ស្សាមិ_ភ.] និងញុំាង...ឱ្យរុងរឿង, -ឱ្យភ្លឺ ។

ជិគុច្ឆតិ កិ. [គុ_គុប+ឆ+តិ_វ.] ខ្ពើម, រក្សា ។

ជិគុច្ឆន្ត គុ. [គុ_គុប+ឆ+អន្ត] កាលខ្ពើម, កាលរក្សា ។

ជិគុច្ឆមាន គុ. [គុ_គុប+ឆ+មាន] កាលខ្ពើម, កាលរក្សា ។

ជិឃច្ឆា ឥ. [ឃ_ឃស+ឆ+អា_ឥ.] សេចក្ដីប្រាថ្នាដើម្បីស៊ី, សេចក្ដីចង់ស៊ី, (សេចក្ដីឃ្លាន); វិ. **ឃសិតុំ ឥច្ឆា> ជិឃច្ឆា** ។ **- ទុក្ខ** នពុំ. ទុក្ខគឺសេចក្ដីឃ្លាន, ទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្ដីឃ្លាន ។ **- រោគសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយរោគគឺសេចក្ដីឃ្លាន ។

ជិឃច្ឆិត គុ. [ជិឃច្ឆា+ឥ+ត] អ្នកប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្ដីឃ្លាន ។ ឃ_ឃស+ឆ+ឥ_អា.+ត = ដែលឃ្លានហើយ ។

ជិញ្ញុកគុម្ព ពុំ. [ជិញ្ញុក+គុម្ព] គុម្ពនៃទំពាំងបាយជូរ ។

ជិណ្ណ គុ. [ជរ+ត; ត>ឥណ្ណ] ចាស់ហើយ, គ្រាំគ្រាហើយ, ទ្រុឌទ្រោមហើយ ។ **- កាល** ពុំ. កាលនៃ...ជាអ្នកចាស់ហើយ, កាលនៃ...គឺជរាឱ្យគ្រាំគ្រាហើយ ។ **- កោញ្ច** ពុំ. ក្រៀលចាស់, ក្រៀលចាស់ហើយ ។ **- ចីវរក** គុ. (ភិក្ខុ) មានចីវរចាស់, អ្នកមានចីវរគ្រាំគ្រា ។ **- ចីវរ** នពុំ. ចីវរចាស់, ចីវរចាស់គ្រាំគ្រា ។ **- ព្យាធិមតសង្ខាត** គុ. ពោលគឺជនដែលចាស់ហើយ និងជនដែលឈឺចាប់ និងជនដែលស្លាប់ហើយ; គឺបណ្ឌិតពោលថាជនអ្នក

ចាស់ហើយ និងជនអ្នកមានព្យាធិ និងជនអ្នកស្លាប់ហើយ ។ . **ប្បដិសង្ខរណាទិ** ត្ត. (កិច្ច) មានគ.ជួសជុលនូវទីដែលគ្រាំគ្រាហើយជាដើម ។ . **ហត្ថី** ពុំ. ដំរីចាស់, ដំរីគឺជរាឱ្យគ្រាំគ្រាហើយ ។ . **ឧយ្យាន** នពុំ. ឧទ្យានចាស់, ឧទ្យានដែលគ្រាំគ្រាហើយ ។

ជិត នពុំ., ត្ត. [ជិ+ត] គ.ឈ្នះ, គឺ...ឈ្នះ, -ផ្ចាញ់ហើយ ។

ជិតវា អ., ត្ត. [ជិ+តវន្តុ ឬជិត+វន្តុ] ឈ្នះហើយ, អ្នកមានគ.ឈ្នះ; វិ. **ជិតមស្ស អត្ថីតិ> ជិតវា** ។

ជិត្វាន អ. [ជិ+ត្វាន] ឈ្នះហើយ, ផ្ចាញ់ហើយ ។

ជិន ពុំ. [ជិ+ឥន] (ព្រះមានជោគ) ទ្រង់ឈ្នះ (ព្រះជិនស្រី); វិ. **ជិនាតីតិ> ជិនោ** ។ ត្ត. សូន្យហើយ, សាបសូន្យហើយ, អស់ហើយ ។

ជិនន្ត ត្ត. [ជិ+នា+អន្ត] កាលឈ្នះ, កាលផ្ចាញ់ ។

ជិនាតិ ក. [ជិ+នា+តិ.វ.] ឈ្នះ, ផ្ចាញ់ ។

ជិនិតព្វ ត្ត. [ជិ+នា, អានៃនា>ឥ+តព្វ] គឺ...គប្បីឈ្នះ, -គប្បីផ្ចាញ់ ។

ជិនិស្សតិ ក. [ជិ+នា+ស្សតិ.ភ.] នឹងឈ្នះ, នឹងផ្ចាញ់ ។

ជិនិំសុ ក. [ជិ+នា+ឥំសុ.អជ្ជ.] ឈ្នះហើយ, ផ្ចាញ់ហើយ ។

ជិនេ ក. [ជិ+នា+ឯយ្យ.ស.] គប្បីឈ្នះ, គប្បីផ្ចាញ់ ។

ជិយា ឥ. [ជរ>ជិយ+អ+អា.ឥ.] ខ្សែបន្ទោះ, ខ្សែតំពេច (ខ្សែធ្នូ) ។

ជីយិ ក. [ជិ+យោយ+ឫ.អជ្ជ.] សូន្យហើយ, អស់ហើយ ។

ជីយ្យតិ ក. [ជរ>ជិយ្យ+អ+តិ.វ.] ចាស់, គ្រាំគ្រា ។

ជិវ្ហា ឥ. [ជីវ+ហ ឬជីវិត+អាក+វ្ហ+អ] (ធម្មជាតិ) ជាគ្រឿងរត់នៅនៃលាភ ឬ (ធម្មជាតិ) ហៅរកនូវជីវិត (អណ្ដាត); វិ. **ជីវន្តិ ឯតាយាតិ> ជិវ្ហា; ជីវិតំ អវ្ហយតីតិ វា> ជិវ្ហា** ។ . **អគ្គ** ត្ត. ចុងនៃអណ្ដាត ។ . **វិញ្ញេយ្យ** ត្ត. គឺ...គប្បីដឹងច្បាស់ដោយអណ្ដាត ។

ជីរន្តិ ក. [ជរ>ជីរ+អ+អន្តិ.វ.] ចាស់, គ្រាំគ្រា, ទ្រុឌទ្រោម ។

ជីរន្តុ ក. [ជរ>ជីរ+អ+អន្តុ.ប.] ចូរចាស់, ចូរគ្រាំគ្រា, ចូរទ្រុឌទ្រោម ។

ជីរមាន ត្ត. [ជរ>ជីរ+អ+មាន] កាលចាស់, កាលគ្រាំគ្រា, កាលទ្រុឌទ្រោម ។

ជីរេតិ ក. [ជរ>ជីរេ+អ+តិ.វ.] ចាស់, គ្រាំគ្រា, ទ្រុឌទ្រោម ។

ជីរណលក្ខណ ត្ត. [ជីរណ+លក្ខណ] មានគ.គ្រាំគ្រាជាលក្ខណៈ ។

ជីរតិ ក. [ជីរ+អ+តិ.វ.] ចំរើន, ចាស់, រេចរឹល, ជ្រុតជ្រាប ។

ជីរន្តិ ក. [ជីរ+អ+អន្តិ.វ.] ចំរើនឡើង, ធំឡើង, ចាស់, គង់ចាស់, គង់គ្រាំគ្រា ។

ជីរមាន ត្ត. [ជីរ+អ+មាន] កាលចំរើន, កាលចាស់ ។

ជីរាបេតុំ ក. [ជីរ+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យជ្រួតជ្រាប, -ឱ្យសាបសោះ, -ឱ្យទ្រុឌទ្រោម, -ឱ្យរលួយ ។

ជីរ គ. [ជីរ+អ+ឰ-អដ្ឋ.] ររេចហើយ, ររេចរិលហើយ, ជ្រួតជ្រាបហើយ, ស្ងួន្យហើយ ។

ជីវកម្ពវន នពុំ. [ជីវក+អម្ព+វន] ព្រៃនៃស្វាយរបស់កុមារឈ្មោះជីវកៈ, វិហារឈ្មោះជីវកម្ពវន ។

ជីវកវត្ថុ នពុំ. [ជីវក+វត្ថុ] រឿងនៃ...ឈ្មោះជីវកៈ (ជីវក<ជីវ+ណ្វុ = អ្នករស់នៅ; វិ. **ជីវតីតិ> ជីវកោ**) ។

ជីវគ្គាហ ពុំ. [ជីវ+គហ+ណ] ចាប់យកទាំងរស់, ការចាប់យកទាំងរស់ ។

ជីវន នពុំ. [ជីវ+យុ] គឺ.រស់នៅ, ជាគ្រឿងរស់នៅ, ជាទីរស់នៅ ។ -**មត្ត** គុ. គ្រាន់តែគឺ.រស់នៅ, គ្រាន់តែជាគ្រឿងរស់នៅ ។

ជីវន្ត គុ. [ជីវ+អ+អន្ត] កាលរស់នៅ, កំពុងរស់នៅ ។

ជីវភត្ត នពុំ. [ជីវ+ភត្ត] ជីវភត្ត, ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដល់ជនអ្នករស់នៅ, ឱ្យជាភត្តគឺ...គប្បីឱ្យចំពោះជនអ្នករស់នៅ; វិ. **ជីវ.តីតិ> ជីវោ; ជីវស្ស ទាតព្វំ ភត្តំ> ជីវភត្តំ** ។

ជីវមច្ចក ពុំ. [ជីវ+មច្ច+ក] ត្រីរស់ ។

ជីវមាន គុ. [ជីវ+អ+មាន] កាលរស់នៅ, កំពុងរស់នៅ ។

ជីវលោក ពុំ. [ជីវ+លោក] ជីវលោក, លោកគឺសត្វ, លោកគឺសត្វអ្នករស់នៅ, លោកជាទីអាស្រ័យនៅនៃសត្វ ។

ជីវតិ គ. [ជីវ+អ+តិ-វ.] រស់នៅ, រមែងរស់នៅ ។

ជីវារេ គ. [ជីវ+អ+ឯ-វ.] រស់នៅ, រមែងរស់នៅ ។

ជីវាហិ គ. [ជីវ+អ+ហិ-ប.] ចូររស់នៅ ។

ជីវិកា ឥ. [ជីវ+ណ្វុ+ឥ-អា.+អា-ឥ.] អ្នករស់នៅ (ការរស់នៅ, គឺ.ចិញ្ចឹមជីវិត); វិ. **ជីវតីតិ> ជីវិកា** ។

ជីវិត នពុំ. [ជីវ+ឥ-អា.+ត] គឺ.រស់នៅ; វិ. **ជីវិយតេតិ> ជីវិតំ; ជីវនំ វា> ជីវិតំ** ។ (ធម្មជាតិ) ជាគ្រឿងរស់នៅនៃសត្វឬ (ធម្មជាតិ) ជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃសម្បយុត្តធម៌ (ជីវិត); **ជីវន្តិ អនេនាតិ> ជីវិតំ; ជីវន្តិ បវត្តន្តិ ឯត្ថ សម្បយុត្ត.ធម្មាតិ វា> ជីវិតំ** ។ -**កប្បន** នពុំ. គឺ.សម្រេចនូវជីវិត, ជាគ្រឿងសម្រេចនូវជីវិត, ការចិញ្ចឹមនូវជីវិត ។ -**អត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ជីវិត, សេចក្ដីត្រូវការដល់ជីវិត ។ -**ទាន** នពុំ. ការឱ្យនូវជីវិត ។ -**អន្តរាយ** ពុំ. អន្តរាយនៃជីវិត, អន្តរាយដល់ជីវិត ។ -**បច្ចយ** ពុំ. បច្ច័យនៃ..., ជាបច្ច័យនៃ... ។ -**បរិយោសាន** នពុំ. កាលជាទីបំផុតនៃជីវិត ។ -**បវត្តនក** គុ. ជាគ្រឿងញ៉ាំងជីវិតឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ; វិ. **ជីវិតំ បវត្តេតិ ឯតេនាតិ> ជីវិតបវត្តនកំ** ។ -**មត្ត** គុ. គ្រាន់តែគឺ.រស់នៅ, គ្រាន់តែជាគ្រឿងលៀងនូវជីវិត ។ -**លាភ** ពុំ. គឺ.បាននូវជីវិត ។ -**វុត្តិ** ឥ. គឺ.ប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិត (វុត្តិ<វត+តិ, អនៃវ>ឧ); វិ. **វត្តនំ> វុត្តិ; ជីវិតស្ស វុត្តិ> ជីវិតវុត្តិ** ។ -**សំសយ** ពុំ. គឺ.

រស់នៅព្រមនៃជីវិត (សំ+ខិ ឬខី+ណ> សំខយ) ។ - **ហេតុ** បុំ. ហេតុនៃជីវិត; គុ. មានជីវិតជាហេតុ ។

ជីវិតិន្ទ្រិយ នបុំ. [ជីវិត+ឥន្ទ្រិយ] ឥន្ទ្រិយគឺជីវិត ។ - **បដិពទ្ធ** គុ. ដែលជាប់ចំពោះហើយដោយឥន្ទ្រិយគឺជីវិត ។ - **ឧបច្ឆេទ** បុំ. កិ. ចូលទៅកាត់នូវ..., កិ.ដាច់សូន្យនៃជីវិតិន្ទ្រិយ ។

ជីវិតុកាម គុ. [ជីវិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីរស់នៅ, អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីរស់នៅ; វិ. **ជីវិតុំ កាមេតីតិ> ជីវិតុកាមោ** ។

ជីវិតុបាយ បុំ. [ជីវិត+ឧបាយ] ឧបាយនៃជីវិត, ឧបាយជាគ្រឿងរស់នៅ ។

ជីវិស្សថ កិ. [ជីវ+អ+ឥ_អា.+ស្សថ_ភ.] នឹងរស់នៅ ។

ជីវិស្សាម កិ. [ជីវ+អ+ឥ.អា.+ស្សាម_ភ.] នឹងរស់នៅ ។

ជីវតុ កិ. [ជីវ+អ+តុ_អជ្ជ.] រស់នៅហើយ ។

ជីវេ កិ. [ជីវ+អ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីរស់នៅ ។

ជីវេយ្យុំ កិ. [ជីវ+អ+ឯយ្យុំ_ស.] គប្បីរស់នៅ ។

ជុណ្ហ អ.ន. អាមាត្យឈ្មោះជុណ្ហៈ ។

ជុតិន្ធរ គុ. [ជុតិ+ធរ+អ] អ្នកទ្រទ្រង់នូវរស្មី, ឬអ្នកទ្រទ្រង់នូវរស្មីដ៏រុងរឿង (ទីនេះប្រើជាបទអាលបនៈថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកទ្រទ្រង់នូវរស្មីដ៏រុងរឿង); វិ. **ជុតឹ ធារេតីតិ> ជុតិន្ធរោ** ។

ជុតិមន្ត គុ. [ជុតិ+មន្តុ] អ្នកបានសេចក្ដីរុងរឿង, អ្នកមានរស្មីដ៏រុង

រឿង; វិ. **ជុតិ យេសមត្ថីតិ> ជុតិមន្តោ** ។

ជូតកម្ម នបុំ. [ជូត+កម្ម] កម្មគឺកិ.លេងនូវបាស្កា ។

ជេ អ.និ. នែហោង, នែមេ,... ។

ជេគុច្ឆ គុ. [គុ_គុប+ឆ+ណ] គឺ... គប្បីខ្ពើម, គួរខ្ពើម, គួរតិះដៀល; វិ. **ជិគុច្ឆិតព្វោតិ> ជេគុច្ឆោ** ។

ជេដ្ឋក គុ. [វុឌ្ឍ>ជ ឬបសដ្ឋ>ជ+ឥដ្ឋ+ក.ស.] ចំរើនបំផុត, ប្រសើរបំផុត, ជាធំ, ជាច្បង (ចូរមើលបទវិគ្គហៈក្នុងកច្ចាយនូបត្ថម្ភកៈភាគទី២ត្រង់តទ្ធិតនិទ្ទេស) ។ - **ឧសភ** បុំ. គោធំចំរើនបំផុត, គោប្រសើរបំផុត, អ្នកដូចជាឧសភប្រសើរបំផុត ។ - **កុដុម្ពិក** បុំ. កុដុម្ពិអ្នកប្រសើរបំផុត, កុដុម្ពីជាច្បង ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ... ប្រសើរបំផុត, -ជាច្បង ។ - **តាបស** បុំ. តាបសជាច្បង, តាបសអ្នកចំរើនបំផុត ។ - **ទេវបុត្ត** បុំ. ទេវបុត្រជាច្បង ។ - **កនិដ្ឋ** បុំ. ប្អូនច្បង, ប្អូនជាច្បង ។ - **បុត្ត** បុំ. កូនបង, កូនជាច្បង ។ - **បេសការ** បុំ. ជាងតម្បាញជាច្បង ។ - **ភរិយា** ឥ. ភរិយាជាច្បង ។ - **សីល** នបុំ. សីលជាច្បង, សីលប្រសើរបំផុត ។

ជេដ្ឋ គុ. [វុឌ្ឍ>ជ ឬ បសដ្ឋ>ជ+ឥដ្ឋ] (ពាក្យប្រែនឹងវិគ្គហៈដូច " ជេដ្ឋក") ។ - **ធីតុដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃធីតាជាច្បង ។ - **មូលមាស** បុំ. ខែជាទីតាំងនៃខែប្រកបដោយជេដ្ឋឫក្ស, ខែជាខាងដើមនៃខែជេស្ឋ (ខាងខ្នើតខែជេស្ឋ) ។

ជេដ្ឋាបចាយិកកម្ម នបុំ. [ជេដ្ឋាបចាយិក+កម្ម] កម្មនៃបុគ្គលអ្នក

ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងដល់បុគ្គលជាច្បង ឬអ្នកចម្រើនបំផុត, កម្មនៃបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តគោរពដល់បុគ្គលអ្នកជាច្បង ឬអ្នកប្រសើរបំផុត ។

ជេតវន នបុំ. [ជេត+វន] ព្រៃឈើរបស់ព្រះរាជកុមារឈ្មោះជេត (កាលដើម ព្រៃពេលនោះឯង គឺព្រះរាជកុមារឈ្មោះជេតបានដាំ ហើយទ្រង់ជាម្ចាស់នៃព្រៃឈើនិងដីនោះ បានជាគេហៅថា" ជេត-វន ឬ ជេតពន" គឺជាឈ្មោះអារាមមួយនៅជិតក្រុងសាវត្ថី ដែលអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី បានទិញអំពីព្រះរាជកុមារនោះដោយតំលៃប្រាក់១៨កោដិ, តំលៃសាងអស់១៨កោដិ, ធ្វើបុណ្យឆ្លងអស់១៨កោដិទៀតរួមជា៥៤កោដិ) ។ - **ទ្វារកោដ្ឋក** បុំ. ខ្លោងនៃទ្វារនៃវត្តឈ្មោះជេតពន, ស៊ុមនៃទ្វារនៃវត្តជេតពន ។ - **បោក្ខរណី-តីរ** នបុំ. ឆ្នេរនៃស្រះបោក្ខរណីជេតពន ។ - **មគ្គ** បុំ. ផ្លូវនៃវត្តជេតពន, ផ្លូវជាទីទៅកាន់វត្តជេតពន ។ - **មហាវិហារ** បុំ. មហាវិហារ (វិហារធំ) ឈ្មោះជេតពន ។ - **សមីប** តុ. ទីជិតនៃវិហារជេតពន ។ - **អាភិមុខ** តុ. អ្នកមានមុខចំពោះកាន់វត្តឈ្មោះជេតពន, អ្នកមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់វត្តជេតពន ។

ជោតិក តុ. [ជុតិ+ណិក] អ្នកមានសេចក្ដីរុងរឿង; វិ. **ជុតិ យស្ស អត្ថីតិ> ជោតិកោ** ។ - **ត្ថេរ** បុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះជោតិកៈ ។ - **សេដ្ឋី** បុំ. សេដ្ឋីឈ្មោះជោតិកៈ ។

ជោតិបាសាណ បុំ. [ជោតិ+បាសាណ] ថ្មដ៏រុងរឿង, ថ្មមានរស្មីដ៏រុងរឿង ។

ជោតិយ តុ. [ជុតិ+ឥយ] អ្នកមានសេចក្ដីរុងរឿង ។ អ.ន. សេដ្ឋីឈ្មោះជោតិយៈ ។

ជោតិរស តុ. [ជោតិ+រស] មានរស្មីដ៏រុងរឿង; វិ. **ជោតិ រសោ រំសិ យស្សាតិ> ជោតិរសោ** ។

ជោតេត្វា អ. [ជុត+ណេ+ត្វា] ញុំាង... ឱ្យរុងរឿងហើយ, -ឱ្យភ្លឺហើយ ។

ឈាន នពុំ. [ឈេ+យុ ឬឈា+យុ] (ធម្មជាត) គិតនូវអារម្មណ៍, សំឡឹងយកនូវអារម្មណ៍ ឬ (ធម្មជាត) ដុតនូវនីវរណធម៌ជាសត្រូវ (ឈាន); វិ. **អារម្មណំ ឈាយតីតិ> ឈានំ; បច្ចនីកេ នីវរណធម្មេ ឈាបេតីតិ វា> ឈានំ** ។ **. កីឡា** ឥ. កិ.លេងក្នុងឈាន, កិ.លេងដោយឈាន ។ **. ប្បសុត** គុ. អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងឈាន ។ **. រតី** គុ. អ្នកត្រេកអរហើយក្នុងឈាន ។ **. លាភី** គុ. អ្នកបាននូវឈាន, អ្នកមានកិ.បាននូវឈាន, អ្នកមានកិ.បាននូវឈានជាប្រក្រតី (ចូរប្រកបវិគ្គហៈតាមពាក្យប្រែនេះផងចុះ) ។ **. វិបស្សនាមគ្គផលធម្ម** ពុំ. ធម៌គឺឈាននិងវិបស្សនា និងមគ្គ និងផល ។ **. វិបស្សនាមត្ត** គុ. គុណត្រឹមតែឈាននិងវិបស្សនា ។ **. សុខ** នពុំ. សុខក្នុងឈាន, សុខដែលកើតអំពីឈាន ។

ឈានាទិភេទ គុ. [ឈានាទិ+ភេទ] ផ្សេងដោយគុណវិសេសមានឈានជាដើម, មានមានឈានជាដើមជាប្រភេទ ។

ឈានាភិញ្ញា ឥ. [ឈាន+អភិញ្ញា] ឈាននិងអភិញ្ញា ។

ឈានុប្បាទិកា ឥ. [ឈាន+ឧ+បទ+ណេ+ឥ.អា.+អា.ឥ.] អ្នកញ៉ាំងឈានឱ្យកើតឡើង; វិ. **ឈានំ ឧប្បាទេតីតិ> ឈានុប្បាទិកា** ។

ឈាបនកិច្ច នពុំ. [ឈាបន+កិច្ច] កិច្ចដោយកិ.ដុត, កិច្ចគឺកិ.ដុត, កិច្ចគឺកិ.ញ៉ាំងសរីរៈឱ្យឆេះ (ឈាបន<ឈាប+យុ ឬ ឈា+ណាបេ+យុ); វិ. **ឈាបិយតេតិ> ឈាបនំ** ។

ឈាបិត គុ. [ឈាប+ឥ.អា.+ត] គឺ...ដុតហើយ, គឺភ្លើងឆេះហើយ ។

ឈាបិយមាន គុ. [ឈាប+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺភ្លើងកាលឆេះ, គឺ...កាលដុត ។

ឈាបេតិ កិ. [ឈាប+ណេ+តិ.វ.] ដុត, ញ៉ាំង...ឱ្យឆេះ ។

ឈាបេត្វា អ. [ឈាប+ណេ+ត្វា] ដុតហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យឆេះហើយ ។

ឈាបេសិ កិ. [ឈាប+ណេ+ឦ.អជ្ជ.] ដុតហើយ, ញ៉ាំង... ឱ្យឆេះហើយ ។

ឈាបេហិ កិ. [ឈាប+ណេ+ហិ.ប.] ចូរដុត, ចូរញ៉ាំង...ឱ្យឆេះ ។

ឈាម គុ. [ឈេឬឈា+ម] គឺភ្លើងឆេះហើយ, គឺភ្លើងកំពុងឆេះ ។ **. សិត្ថ** នពុំ. គ្រាប់បាយដែលភ្លើងឆេះហើយ (បាយក្តាំង, បាយខ្លោច) ។ **. កាល** ពុំ. កាលនៃគន្លុកដីគឺភ្លើងកំពុងឆេះ, .ឆេះហើយ ។ **. ខាណុមត្តក** ពុំ. ទីបំផុតនៃដង្គត់គឺភ្លើងឆេះហើយ, ចុងនៃដង្គត់គឺភ្លើងឆេះហើយ ។

ឈាយ កិ. [ឈេ+អ+ហិ.ប., លុបហិ.ប.] ចូរដុត, ចូរគិត, ចូរពិនិត្យ, ចូរសំឡឹង ។

ឈាតិ កិ. [ឈេ+អ+តិ.វ.] ដុត, ឆេះ ។

ឈាយនវស ពុំ. [ឈាយន+វស] អំណាចនៃកិ.ឆេះ, .ដុត ។

ឈាយន្ត គុ. [ឈេ+អ+អន្ត] កាលដុត,... ។

ឈាយមាន គុ. [ឈេ+អ+មាន] កាលដុត, កាលឆេះ, គឺភ្លើងកំពុងឆេះ ។

ឈាយសិ កិ. [ឈេ+អ+សិ_វ.] សញ្ជប់សញ្ជឹង, សុបសៅ, សំកុក, ដុត ។

ឈាយំ គុ. [ឈេ+អ+អន្ត+សិ_វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ_វិ.>អំ] កាលដុត, (កាល ញុំាងកិលេសឱ្យឆេះ) ។

ឈាយិត្វា អ. [ឈេ+ឥ_អា.+ត្វា] ឆេះហើយ, ដុតហើយ ។

ឈាយី គុ. [ឈេ+ណី] អ្នកសំឡឹង, អ្នកពិនិត្យ, អ្នកស្មឹងស្មាធិ៍, អ្នកមានឈាន; វិ. **ឈាយតីតិ> ឈាយី** ។

ឈាយឹសុ កិ. [ឈេ+អ+ឧំ_អជ្ជ.] ឆេះហើយ, ដុតហើយ ។

ញត្ត នពុំ. [ញាត+ត្ត] ភាវៈនៃកិ.ដឹង; វិ. **ញាតស្ស ជាននស្ស ភាវោ> ញត្តំ** ។

ញត្វា អ. [ញា+ត្វា] ដឹងហើយ, ជ្រាបហើយ ។

ញាណ នពុំ. [ញា+យុ] កិ.ដឹង, សេចក្តីឬធម្មជាតជាគ្រឿងដឹង (ញាណ, ប្រាជ្ញា); វិ. **ញាយតេតិ> ញាណំ** ។ - **ខគ្គ** ពុំ. ព្រះខាន់គឺញាណ, ញាណដូចជាកំបិតកោរ ។ - **អគ្គិ** ពុំ. ភ្លើងគឺញាណ, ញាណដូចជាភ្លើង ។ - **បថ** ពុំ. គន្លងគឺញាណ, ផ្លូវនៃញាណ ។ - **បរិបាក** ពុំ. កិ.ចាស់ទុំពេញនៃញាណ (**បរិបាក**<បរិ+បច+ណ = ចាស់ទុំពេញ, ចាស់ពេញលេញ, ចាស់គ្រប់គ្រាន់, ឆ្អិនល្អ) ។ - **បទីប** ពុំ. ប្រទីបគឺញាណ, ញាណដូចជាប្រទីប ។ - **ផុសនា** ឥ. កិ.ពាល់ត្រូវគឺញាណ, ធម្មជាតិជាគ្រឿងពាល់ត្រូវគឺញាណ, ធម្មជាតិគឺបុគ្គលគប្បីពាល់ត្រូវគឺញាណ ។ - **សម្ប-យុត្ត** គុ. ដ៏សម្បយុត្តដោយញាណ, ដែលប្រកបព្រម ហើយដោយញាណ ។

ញាណានុភាវ ពុំ. [ញាណ+អានុភាវ] អានុភាពនៃញាណ ។

ញាត គុ. [ញា+ត] គឺ... ដឹងហើយ; នពុំ. កិ.ដឹង ។

ញាតក ពុំ. [ញា+តិ+ក_ស.] ជនដែលគេត្រូវស្គាល់ (ញាតិ); វិ. **ញាយេតព្វោតិ> ញាតិ; ញាតិ ឯវ> ញាតកោ** ។

ញាតត្ថចរិយា ឥ. [ញាតិ+អត្ថ+ចរិយា] កិ.ប្រព្រឹត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ញាតិ, ការប្រព្រឹត្តិដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ញាតិ ។

ញាតធម្ម គុ. [ញាត+ធម្ម] អ្នកមានធម៌ដឹងហើយ; វិ. **ញាតោ ធម្មោ យេហិ តេ> ញាតធម្មា** ។

ញាតបរិញ្ញា ឥ. [ញាត+បរិញ្ញា] ឈ្មោះញាតបរិញ្ញា, ការកំណត់ដឹងដោយកិ.ដឹង, ធម្មជាតិគឺបុគ្គលគប្បីកំណត់ដឹងដែលខ្លួនដឹងហើយ ។

ញាតភាវ ពុំ. [ញាត+ភាវ] ភាវៈនៃ... ជាគុណជាតគឺខ្លួនដឹងហើយ ។

ញាតិ [ញា+តិ] (ជន) ដែលគេត្រូវស្គាល់ (ញាតិ); វិ. ចូរមើល "ញាតក" ។ - **ឧបដ្ឋាក** ពុំ. ញាតិនិងជនជាឧបដ្ឋាក ។ - **កុល** នពុំ. ត្រកូលនៃញាតិ ។ - **គណ** ពុំ. ពួកនៃញាតិ, ក្រុមនៃញាតិ ។ - **ជន** នពុំ. ជនជាញាតិ ។ - **ទារក** ពុំ. ទារកជាញាតិ, ទារកនៃញាតិ ។ - **ធីតា** ឥ. ធីតាជាញាតិ, ធីតានៃញាតិ ។ - **បរិវដ្ដ** ពុំ. កិ.វិលទៅជុំវិញនៃញាតិ, ការវិលទៅជុំវិញនៃត្រកូលជាញាតិ (ផ្លូវនៃញាតិ) ។ - **ពន្ធុវិរហិត** គុ ដែលប្រាសហើយចាកញាតិនិងផៅពង្ស ។ - **មជ្ឈ** នពុំ. កណ្ដាលនៃញាតិ ។ - **មិត្ត** ពុំ. ញាតិនិងមិត្រ ។ - **សត** នពុំ. រយនៃញាតិ ។ - **សមាគម** ពុំ. ទីជាទីមកព្រមនៃញាតិ, កាលជាទីប្រជុំនៃញាតិ, កិ.ជួបជុំនៃញាតិ, ការជួបជុំនៃញាតិ ។ - **សង្ឃបុរក្ខត** គុ. គឺពួកនៃញាតិធ្វើក្នុងខាងមុខហើយ, គឺពួកនៃញាតិចោមរោមហើយ (**បុរក្ខត**<បុរ+ករ>ខ+ត) ។ - **សង្ឃវិនាស** ពុំ. សេចក្ដីវិនាសនៃពួកនៃញាតិ ។ - **សំសគ្គ** ពុំ. សេចក្ដីជាប់ព្រមដោយញាតិ, ការជាប់ជំពាក់ដោយញាតិ, ការច្របូកច្របល់ដោយញាតិ (<សំ+សជ+ណ, ជ>

គ>គ្គ, លុបណ) ។ - **សំសដ្ឋ** គុ. ដែលជាប់ព្រមដោយញាតិ, ដែលច្របូកច្របល់ដោយញាតិ (សំ+សជ+ត, ជ+ត>ដ្ឋ) ។ - **សង្គហ** ពុំ. សេចក្ដីសង្គ្រោះដល់ញាតិឬនូវញាតិ ។ - **សាលោហិត** ពុំ ញាតិនិងសាលោហិត, ញាតិនិងជនអ្នកប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយលោហិត, ញាតិនិងជនអ្នកមានលោហិតស្មើគ្នា, ញាតិនិងជនអ្នកមានលោហិតរួមគ្នា ។ - **សាលោហិតី** ឥ. ស្រីជាញាតិនិងជាសាលោហិត ។ - **សិនេហ** ពុំ. សេចក្ដីស្នេហាចំពោះញាតិ, សេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងញាតិ ។ - **សុហជ្ជ** នពុំ. ញាតិនិងបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់, ញាតិនិងភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានហឫទ័យល្អ ឬចិត្តល្អ (**សុហជ្ជ**<សុ+ហទ+ណ្យ = វិ. **សុន្ទរំ ហទយមេតស្សាតិ> សុហទោ; សុហទស្ស ភាវោ> សុហជ្ជំ** ។

ញាតុំ អ. [ញា+តុំ] ដើម្បីដឹង, កិ.ដឹង ។

ញាបនត្ថ ពុំ. [ញាបន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.ញុំាងបុគ្គលឱ្យដឹង, សេចក្ដីត្រូវការដល់កិ.ញុំាង...ឱ្យដឹង ។

ញាបេតុកាម គុ. [ញាបេតុំ+កម+ណ] អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីញុំាង...ឱ្យដឹង, អ្នកចង់ដើម្បីញុំាងអ្នកណានីមួយឱ្យដឹង ។

ឋត្វា អ. [ឋា+ត្វា] ឋិតនៅហើយ, តាំងនៅហើយ, ឈរនៅហើយ ។

ឋបនដ្ឋាន នពុំ. [ឋបន+ឋាន] ទីជាទីតាំងទុក, ទីជាទីតំកល់ទុក ។

ឋបនោកាស ពុំ. [ឋបន+ឱកាស] ឱកាសជាទីតាំងទុក, ឱកាសជាទីដំកល់ទុក ។

ឋបយឹសុ គិ. [ឋប+ណយេ+ឥំ_អជ្ជ.] តាំងទុកហើយ, តំកល់ទុកហើយ ។

ឋបាបេត្វា អ. [ឋប+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យតាំងទុកហើយ, ឱ្យតំកល់ទុកហើយ, -ឱ្យដាក់ហើយ ។

ឋបាបេសិ គិ. [ឋប+ណាបេ+ឦ_អជ្ជ.] ញុំាង...ឱ្យតាំងទុកហើយ,... ។

ឋបិត គុ. [ឋប+ឥ_អា.+ត] គឺ...តាំងទុកហើយ, -តំកល់ទុកហើយ, -ដាក់ហើយ ។ -**អាលម្ពក** នពុំ. ផ្លែកន្ទួតព្រៃដែលបុគ្គលតំកល់ទុកហើយ ។ -**កណ្ណិកា** ឥ. ហោជាងគឺ...តំកល់ទុកហើយ ។ -**កំសតាល** ពុំ. ថាសដែល...តំកល់ទុកហើយ ។ -**កិលញ្ជ** ពុំ. កន្ទេលដែល...តាំងទុកហើយ, -តំកល់ទុកហើយ ។ -**កុម្ភណ្ឌ** ពុំ. ផ្លែល្ពៅដែល...ដាក់ហើយ, -តំកល់ហើយ ។ -**ដ្ឋាន** នពុំ. ទីនៃបុគ្គលតំកល់ទុកហើយ ។ -**ឋបិតដ្ឋាន** នពុំ. ទីនៃ...គឺបុគ្គលដំកល់ទុកហើយៗ ។ -**និយាម** ពុំ. ចំនងនៃ...គឺបុគ្គលតាំងទុកហើយ, ការកំណត់នៃ...គឺ... ។ -**ភត្ត** នពុំ. ភត្ត

គឺ... ។ -**ភាគភត្ត** នពុំ. ភត្តជាចំណែកគឺ... ។ -**ភារ** ពុំ. ភារៈនៃ...ជារបស់គឺ... ។ -**មណិរតន** នពុំ. កែវគឺកែវមណីដែល... ។ -**បត្ត** ពុំ. គ្រាន់ តែគឺ... ។ -**មំស** នពុំ. សាច់គឺ... ។ -**វជិរបន្តិ** ឥ. របៀបនៃពេជ្រ ដែល... ។ -**សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយទីដែល... ។

ឋបិយមានោ គុ. [ឋប+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលតាំងទុក,... ។

ឋបេត្វា អ. [ឋប+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឋិតនៅហើយ, តាំងទុកហើយ, តំកល់ទុកហើយ, ទុកហើយ, លើកលែង, លើកទុក, វៀរលែង ។

ឋបេន្ត គុ. [ឋប+ឯ ឬណេ+អន្ត] កាលតាំងទុក, កាលដាក់,... ។

ឋបេសិ គិ. [ឋប+ឯឬណេ+ឦ_អជ្ជ.+ត.ភា.] តាំងទុកហើយ, តំកល់ទុកហើយ ។

ឋបេហិ គិ. [ឋប+ឯ ឬណេ+ហិ_ប.] ចូរតាំងទុក, ចូរដាក់ ។

ឋស្សតិ គិ. [ឋា+អ+ស្សតិ_ភ.] នឹងឋិតនៅ ។

ឋាតព្វ គុ. [ឋា+តព្វ] គឺ...គប្បីតាំងនៅ, គឺ...គប្បីឈរ ។

ឋាតិ គិ. [ឋា+អ+តិ_វ.] តាំងនៅ, ឋិតនៅ, ឈរនៅ ។

ឋាតុំ អ. [ឋា+តុំ] ដើម្បីតាំងនៅ, -ឋិតនៅ, -ឈរនៅ ។

ឋាន នពុំ. [ឋា+យុ] ទី, ទីជាទីតាំង; ហេតុ, ហេតុជាទីតាំង, ហេតុជាទីតាំងនៃផល; គិ.ឋិតនៅ, គិ.ឈរ, ឋានៈ, ជាន់, ថ្នាក់ ។

ឋានន្តរ នបុំ. [ឋាន+អន្តរ] លំដាប់នៃទី..., លំដាប់នៃទីជាទីតាំង, ឋានន្តរ, ឋានន្តរស័ក្តិ ។ . **ប្បត្ត** គុ. ដល់ហើយនូវលំដាប់នៃទី, .នូវទីជាលំដាប់, .នូវឋានន្តរ, .នូវឋានន្តរស័ក្តិ, មានឋានន្តរស័ក្តិដល់ហើយ ។

ឋានាទិ គុ. [ឋាន+អាទិ] ឥរិយាបថ មានកិ.ឈរជាដើម; វិ. **ឋានំ អាទិ យស្ស សោ> ឋានាទិ** ។

ឋិត គុ. [ឋា+ត, អានៃឋា>ឥ] ឋិតនៅហើយ, តាំងនៅហើយ, ឈរនៅហើយ ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃ...តាំងនៅហើយ ។ . **កេវដ្ដ** បុំ. ព្រានប្រមង់អ្នកឈរនៅហើយ, ព្រានសំណាញ់អ្នកឈរនៅហើយ ។ . **ក្ខណ** បុំ. ខណៈនៃ...តាំងនៅហើយ, .ឈរនៅហើយ ។ . **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...តាំងនៅហើយ,... ។ . **ត្ត** នបុំ. ភាវៈនៃ...ជា...តាំងនៅហើយ ។ . **ទុព្វលរុក្ខសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយដើមឈើមានកម្លាំងគឺទោសប្រទូស្ត (មានកម្លាំងថយ, មានកម្លាំងខ្សោយ) តាំងនៅហើយ ។ . **និសិន្នដ្ឋានាទិ** គុ. (មី) មានទីនៃខ្លួនឈរហើយនិងទីនៃខ្លួនអង្គុយហើយជាដើម ។ . **បុត្ត** បុំ. បុត្រអ្នកតាំងនៅហើយ ។ . **បុរិស** បុំ. បុរសអ្នកឈរនៅហើយ ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...តាំងនៅហើយ ។ . **មជ្ឈន្តិក** បុំ. សម័យនៃព្រះអាទិត្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីពាក់កណ្តាលតាំងនៅហើយ, វេលាថ្ងៃត្រង់តាំងនៅហើយ ។ . **សរីរ** គុ. អ្នកមានសរីរៈតាំងនៅហើយ ។

ឋិតក គុ. [ឋា+ត+ក.ស.] អ្នកឋិតនៅ, អ្នកឈរនៅ; វិ. **តិដ្ឋតីតិ> ឋិតោ; ឋិតោ ឯវ> ឋិតកោ** ។

ឋិតិ ឥ. [ឋា+តិ, អានៃឋា>ឥ] កិ.ឋិតនៅ, កិ.តាំងនៅ; វិ. **ឋានំ> ឋិតិ** ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.តាំងនៅ ។

ឋិតិក គុ. [ឋា+តិ+កស.] លំដាប់, ជាលំដាប់ (តាមទំលាប់ថាអ្នកកាន់បញ្ជី); វិ. **ឋាបនំ> ឋិតិ; ឋិតិ ឯវ> ឋិតិកា; (ឋិតិកាតិ ឋបិតាតិ)** ។ យ.វិ. ។

ឌដ្ឋ គុ. [ឌំស+ត>ឌដ្ឋ] ដី... ខាំហើយ, -ចឹកហើយ ។

ឌយ្ហនភាវ ពុំ. [ឌយ្ហន+ភាវ] ភាវៈដីកិ.ដុត, -កិ.ឆេះ (ប្រើជា "ឌយ្ហន..." ក៏មាន) ។

ឌយ្ហន្ត គុ. [ឌហ+យ+អន្ត] កាលដុត, កាលឆេះ, កាលរលាក ។

ឌយ្ហមាន គុ. [ឌហ+យ+មាន] ដីភ្លើងកាលឆេះ, -កំពុងឆេះ ។ - **គេហ** នបុំ. ផ្ទះដីភ្លើងកំពុងឆេះ ។

ឌយ្ហរេ កិ. [ឌហ+យ+តិ-វ.ឬអន្តិ-វ.] ដីភ្លើងរមែងឆេះ, ដី... ដុត ។

ឌយ្ហិតុំ អ. [ឌហ+យ+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីឆេះ, ដើម្បីរលាក ។

ឌហតិ កិ. [ឌហ+អ+តិ-វ.] រមែងឆេះ, ដុត, រលាក ។

ឌហតុ កិ. [ឌហ+អ+តុ-ប.] ចូរឆេះ, ចូរដុត, ចូររលាក ។

ឌយ្ហនវស ពុំ. [ឌយ្ហន+វស] អំណាចនៃកិ.ឆេះ, -កិ.ដុត, -កិ.រោលរាល ។

ឌយ្ហន្ត គុ. [ឌហ+យ+អន្ត] កាលដុត, កាលឆេះ ។

ឌហំ គុ. [ឌហន្ត+សិ-វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ-វិ.>អំ] កាលដុត, កាលឆេះ ។

ឌហិត្វា អ. [ឌហ+ឥ-អា+ត្វា] ដុតហើយ... ។

ឌំសន នបុំ. [ឌំស+យុ] កិ.ចឹក, ជាទីចឹក, -ខាំ, -ពិច ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីចឹក,.. ។ - **ភយ** នបុំ. ខ្លាចអំពីកិ.ចឹក, ភ័យអំពីកិ. ខាំ ។

ឌំសាបេតិ កិ. [ឌំស+ណាបេ+តិ-វ.] ញុំាង...ឱ្យចឹក, -ឱ្យខាំ ។

ឌំសាបេត្វា អ. [ឌំស+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យចឹកហើយ, -ឱ្យខាំហើយ ។

ឌំសាបេន្ត គុ. [ឌំស+ណាបេ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យចឹក, -ឱ្យខាំ ។

ឌំសិ កិ. [ឌំស+អ+ឦ-អជ្ជ.+ស-អា.] ចឹកហើយ, ខាំហើយ ។

ឌំសិតុំ អ. [ឌំស+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីចឹក, -ខាំ ។

ឌំសិត្វា អ. [ឌំស+ឥ-អា.+ត្វា] ចឹកហើយ, ខាំហើយ ។

ឌាហក គុ. [ឌហ+ណ្វុ] អ្នកដុត; ភ្លើង, ភ្លើងឆេះ ។

ឌាហ ពុំ. [ឌហ+ណ] សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ, សេចក្ដីរោលរាល, សេចក្ដីអន្ទះអន្ទែង ។

តក្ករ ពុ. [ត+ករ+អ] អ្នកធ្វើនូវធម្មវចនៈនោះ, អ្នកធ្វើនូវកម្មនោះ, អ្នកធ្វើនូវ...នោះ; វិ. **តំ ករោតីតិ> តក្ករោ** ។

តក្កសិល អ.ន. ក្រុងឈ្មោះតក្កសិលា ។ - **គាមិសត្ថវាហ** ពុំ. ឈ្មួញអ្នកទៅកាន់ក្រុងតក្កសិលា, ពាណិជទៅកាន់ក្រុងតក្កសិលា, ជនអ្នកនាំទៅនូវពួកអ្នកទៅកាន់ក្រុងតក្កសិលា (**សត្ថវាហ**< សត្ថ+វហ+ណ ជាវចនៈនៃវាណិជនិងអាបណិក) ។ - **ជាតក** នពុំ. តក្កសិលជាតក, ជាតកដ៏បណ្ឌិតកំណត់ដោយព្រះរាជាជាធំក្នុងក្រុងតក្កសិលា ។ - **នគរ** នពុំ. ក្រុងតក្កសិលា ។ - **មគ្គ** ពុំ. ផ្លូវជាទីទៅកាន់ក្រុងតក្កសិលា ។ - **វជ្ជ** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជាស្ដេចក្នុងក្រុងតក្កសិលា ។

តក្កាទិអម្ពិល នពុំ. [តក្កាទិ+អម្ពិល] រសជូរមានទឹកដោះជូរជាដើម ។

តគរ នពុំ. [តគិ+អរ] ក្រស្នា ។ - **ចន្ទន** នពុំ. ក្រស្នានិងចន្ទន៍, ក្លិននៃក្រស្នានិងចន្ទន៍ ។ - **ចន្ទនី** ឥ. ក្រស្នានិងចន្ទន៍, ក្លិននៃក្រស្នានិងចន្ទន៍ ។ - **មល្លិកា** ឥ. ក្រស្នានិងក្លាំពាក់, ក្រស្នានិងម្លិះ, ក្លិននៃក្រស្នានិងក្លាំពាក់ ។ - **សិខិបច្ចេកពុទ្ធ** ពុំ. ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឈ្មោះតគរសិខី ។

តច ពុំ. [តច+អ] (អវយវៈ) រក្សានូវសរីរៈ (ស្បែក, សម្បក); វិ. **តចតិ បាលេតីតិ> តចោ** ។ - **បញ្ចកកម្មដ្ឋាន** នពុំ. កម្មដ្ឋានមានស្បែកជាគំរប់៥, កម្មដ្ឋានមានប្រមាណ៥ នៃស្បែក ។ - **បរិច្ឆិន្ន** ពុ. គឺស្បែកបិទបាំងហើយ, ដែលបិទបាំងហើយ

ដោយស្បែក ។

តជ្ជក ពុំ. [តជ្ជ+ណ្វុ] (ជន) អ្នកចាំង ឬអ្នកឈ្លួស (ជាងឈើ); វិ. **តជ្ជតិ តនុករោតីតិ> តជ្ជកោ** ។

តជ្ជន ពុ. [តជ្ជ+អ+យុ] ការចាំង, ការឈ្លួស, ការជម្រះ ។

តជ្ជាបេត្វា អ. [តជ្ជ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យចាំងហើយ, -ឱ្យឈ្លួសហើយ ។

តជ្ជាបេតិ គិ. [តជ្ជ+ណាបេ+ព្យ_អជ្ជ.+ត.វា.] ញុំាង...ឱ្យចាំងហើយ, -ឱ្យឈ្លួសហើយ, ឱ្យជម្រះហើយ ។

តជ្ជិតុ គិ. [តជ្ជ+អ+ឧំ_អជ្ជ.] ចាំងហើយ, ច្រាសហើយ, ឈ្លួសហើយ ។

តជ្ជេត្វា អ. [តជ្ជ+ឯ+ត្វា] ចាំងហើយ, ច្រាសហើយ, ឈ្លួសហើយ ។

តជ្ជិត ពុ. [តជ្ជ+ឥ_អា.+ត] គឺ...គម្រាមហើយ, -គ្រហឹម, -គំរាមហើយ ។

តជ្ជិស្សតិ គិ. [តជ្ជ+អ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងគម្រាម ។

តជ្ជេត្វា អ. [តជ្ជ+ឯ+ត្វា] គម្រាមហើយ ។

តជ្ជេន្ត ពុ. [តជ្ជ+ឯ+អន្ត] កាលគម្រាម,... ។

តជ្ជេស្សតិ គិ. [តជ្ជ+ឯ+ស្សតិ_ភ.] នឹងគម្រាម,... ។

តដតដាយន្ត ពុ. [តដតដ+អាយ+អន្ត] កាលប្រព្រឹត្តនូវសំឡេង

ថាតដតដះ ។

តដតដាយមាន [តដតដ+អាយ+មាន] កាលប្រព្រឹត្តនូវសំឡេងថា តដតដះ ។

តណ្ឌុល ពុំ. អង្ករ ។ . **កណមត្ត** គុ. មានអង្ករបាក់ជាប្រមាណ, មានចុងនៃអង្ករជាប្រមាណ ។ . **ទោណ** នពុំ. ទោណៈនៃអង្ករ, អង្ករមានទោណៈជាប្រមាណ ។ . **នាឡិមត្ត** គុ. វត្ថុត្រឹមតែនាឡិនៃអង្ករ, អង្ករមាននាឡិជាប្រមាណ ។ . **នាឡិ** ឥ. នាឡិនៃអង្ករ, នាឡិដ៏ពេញដោយអង្ករ ។ . **អាទិបាថេយ្យ** នពុំ. វត្ថុជាប្រយោជន៍ក្នុងផ្លូវមានអង្ករជាដើម, ស្បៀងមានអង្ករជាដើម ។

តណ្ហក្ខយ ពុំ. [តណ្ហា+ខយ] ធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា; វិ. **តណ្ហានំ ខយោ> តណ្ហក្ខយោ** (តណ្ហក្ខយ បើជាឈ្មោះរបស់ មគ្គ ត្រូវប្រែថា ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា; ជាឈ្មោះរបស់ផល ត្រូវប្រែថា សេចក្ដីអស់ទៅនៃតណ្ហា; ជាឈ្មោះរបស់និព្វាន ត្រូវប្រែថា ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា) ។ . **អន្ត** ពុំ. ទីបំផុតនៃធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ។ . **រតិ** គុ. អ្នកត្រេកអរហើយក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ។

តណ្ហា ឥ. [តស+ណ្ហ+អា_ឥ] សេចក្ដីស្រេកឃ្លាន, សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីចង់, ចំណង់ (ធម្មជាតិជាគ្រឿងញុំាងសត្វឱ្យតក់ស្លុត; វិ. **តាសេតិ ឯតាយាតិ> តណ្ហា**) ។ . **ឧស្សាទាភាវ** ពុំ. កិ.មិនមាននៃការខ្ពស់ឡើងនៃតណ្ហា, កិ.មិនមាននៃកិ.ផុសឡើងនៃតណ្ហា, កិ.មិនមាននៃកិ.ក្រាស់ឡើងនៃតណ្ហា ។ . **គតិក** គុ. អ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងគតិនៃតណ្ហា ។ . **គាហសង្ខាត** គុ. ពោលគឺកិ.កាន់យកនៃតណ្ហា, គឺបណ្ឌិតពោលថាកិ.ចាប់កាន់នៃតណ្ហា ។ . **ទិដ្ឋិនិស្សយ** ពុំ. និស្ស័យគឺតណ្ហានិងទិដ្ឋិ, តណ្ហានិស្ស័យនិងទិដ្ឋិនិស្ស័យ (ធម៌ជាគ្រឿងអាស្រ័យគឺតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) ។ . **នុសយ** ពុំ. តណ្ហានុស័យ, ធម៌ជាគ្រឿងដេករឿយៗគឺតណ្ហា, កិលេសជាទីដេកតាមគឺតណ្ហា ។ . **ពន្ធន** នពុំ. វត្ថុជាគ្រឿងចងគឺតណ្ហា, ចំណងគឺតណ្ហា ។ . **ភវបរិក្ខីណ** គុ. មានតណ្ហានិងភពអស់រលីងហើយ ។ . **ភាវ** ពុំ. កិ.មិនមាននៃតណ្ហា ។ . **មានទិដ្ឋិឥញ្ជិត** នពុំ. កិលេសជាតជាគ្រឿងញាប់ញ័រគឺតណ្ហានិងមានះនិងទិដ្ឋិ, កិលេសជាតគឺបុគ្គលឱ្យញាប់ញ័រគឺតណ្ហានិងមានះនិងទិដ្ឋិ ។ . **លតា** ឥ. វល្លិគឺតណ្ហា, តណ្ហាដូចជាវល្លិ ។ . **វគ្គវណ្ណនា** ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្ដីនៃតណ្ហាវគ្គ ។ . **វឌ្ឍកី** ពុំ. ជាងឈើគឺតណ្ហា ។ . **វន** នពុំ. ព្រៃគឺតណ្ហា, តណ្ហាដូចជាព្រៃ ។ . **វរត្តា** ឥ. ព្រ័ត្រគឺតណ្ហា ។ . **វសិក** គុ. អ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា, អ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា, អ្នកធ្លាក់ចុះក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា; វិ. **តណ្ហាវសេ វត្តតីតិ> តណ្ហាវសិកោ** (គួរចងថា គច្ឆតិតទ្ធិត, បកតិតទ្ធិតផងចុះ) ។ . **វស** ពុំ. អំណាចនៃតណ្ហា, អំណាចនៃសេចក្ដីប្រាថ្នា ។ . **វិបរីត** សេចក្ដីវិបរិតនៃតណ្ហា ។ . **សន្តាវ** ពុំ. សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយព្រោះដោយអំណាចនៃតណ្ហា ។ . **សម** គុ. ស្មើដោយតណ្ហា ។ . **សិនេហមក្ខិត** គុ. គឺជ័រគឺតណ្ហាប្រឡាក់ហើយ, ដែលប្រឡាក់ហើយដោយជ័រគឺតណ្ហា ។ . **សោត** នពុំ. ក្រសែនៃតណ្ហា ។

តតិយ ប្ង.សំ. [តិ+តិយ] បុំ. ទី៣, គំរប់៣; វិ. **តិណ្ណំ បូរណោ> តតិយោ**; ឥ. **តិស្សន្នំ បូរណី> តតិយា**; នបុំ. **តិណ្ណំ បូរណំ> តតិយំ** ។ - **ផល** នបុំ. ផលទី៣ ។ - **មាស** បុំ. ខែទី៣ ។ - **វារ** បុំ. វារៈទី៣, វេនទី៣, លើកទី៣ ។ ល ។

តតោនិទាន គុ. [តតោ+និទាន] មានទុក្ខនោះជាគ្រឿងប្រគល់ឱ្យនូវផល, មានទុក្ខនោះជាហេតុ, មាន...នោះជា... ។

តត្ត គុ. [តប+ត] ដ៏ក្តៅ, ក្តៅហើយ, គឺភ្លើងឱ្យក្តៅហើយ ។ - **កបាល** បុំ., នបុំ. អំបែងដ៏ក្តៅ ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជារបស់ក្តៅហើយ ។

តថប្បដិវេធនត្ត បុំ. [តថ+បដិវេធ+អត្ត] សេចក្តីជាគិ.ចាក់ធ្លុះចំពោះនូវសេចក្តីពិត, សេចក្តីជាគិ.ត្រាស់ដឹងដោយពិត, សេចក្តីជាគិ.ចាក់ធ្លុះនូវតច្ឆៈជារបស់ពិត ។

តថភាវ បុំ. [តថ+ភាវ] ភាវៈនៃពាក្យនោះជាពាក្យពិត, ភាវៈនៃសច្ចៈនោះជាធម៌ពិត ។

តថា និ. [ត+ថា] ប្រការៈនោះ, ដោយប្រការៈនោះ, យ៉ាងនោះ, ដូច្នោះ ។ ពា ។ - **ករណភាវ** បុំ. ភាវៈនៃគិ.ធ្វើយ៉ាងនោះ, ភាវៈគឺគិ.ធ្វើដោយប្រការៈនោះ ។

តថាគត បុំ. [តថា+អាគត, ឬតថា+គត] ព្រះពុទ្ធទ្រង់មកហើយដោយប្រការៈនោះ, ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទៅហើយដោយប្រការៈនោះ (ព្រះតថា-គត); វិ. **តថា អាគតោតិ> តថាគតោ; តថា គតោ-**

តិ> តថាគតោ ។ - **សាវក** បុំ. សាវកនៃព្រះតថាគត ។ - **គារវ** បុំ. ភាវៈនៃសេចក្តីគោរពចំពោះព្រះតថាគត, សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះតថាគត ។ - **ប្បដិវេទិត** គុ. គឺព្រះតថាគតឱ្យដឹងទូទៅហើយ, គឺព្រះតថាគតទ្រង់ប្រកាសហើយ ។

តថានិបន្ន គុ. [តថា+និបន្ន] ដេកហើយយ៉ាងនោះ, កំពុងដេកដូច្នោះ ។

តថារូប គុ. [តថា+រូប] មានសភាពយ៉ាងនោះ, មានរូបដូច្នោះ; វិ. **តថា រូបំ យស្ស សោ> តថារូបោ** ។

តថាវិធ គុ. [តថា+វិធ] មានប្រការៈយ៉ាងនោះ; វិ. **តថា វិធោ ឯតស្សាតិ> តថាវិធោ** ។

តទង្គ នបុំ. [ត+អង្គ, ចុះទ_អា.] អង្គនោះ, អង្គនៃ...នោះ, អង្គនោះៗ ។ - **វស** បុំ. អំណាចនៃអង្គនោះ ។ - **វិក្ខម្ភន-សមុច្ឆេទប្បដិប្បស្សទ្ធិនិស្សរណវិមុត្តិ** ឥ. តទង្គវិមុត្តិ និងវិក្ខម្ភនវិមុត្តិ និងសមុច្ឆេទវិមុត្តិ និងបដិប្បស្សទ្ធិវិមុត្តិ និងនិស្ស-រណវិមុត្តិ, គិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃអង្គនោះ និងគិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃគិ.សង្កត់សង្កិន និងគិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃគិ.កាត់ផ្តាច់ និងគិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃគិ.រម្ងាប់ចំពោះ និងគិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃគិ.រលាស់ចេញ ។ - **វិ-មុត្តិ** ឥ. តទង្គវិមុត្តិ, គិ.ផុតវិសេសដោយអង្គនោះ, គិ.រួចស្រឡះដោយអង្គនោះ ៗ ។

តទនន្តរ នបុំ. [ត+អនន្តរ, ចុះទ_អា.] លំដាប់នៃកាលនោះ, លំដាប់

អំពី...នោះ ។

តទនុរូប គុ. [ត+អនុរូប, ចុះទ_អា.] មានសភាពដ៏សមគួរដល់...នោះ, ដ៏សមគួរដល់...នោះ ។

តទភិមុខ គុ. [ត+អភិមុខ, ចុះទ_អា.] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់...នោះ ។

តទហ [ត+អហ, ចុះទ_អា.] ថ្ងៃនោះ ។

តទហុជាត គុ. [តទហ+ជាត, យកអ នៃ ហ>ឧ] ដែលទើបនឹងកើតក្នុងថ្ងៃនោះ, កើតហើយក្នុងថ្ងៃនោះ (អហ_ សព្ទនេះកាលបើមចូលជាបទសមាសហើយទៀងតែយកស្រៈអរបស់ខ្លួនជាឧខ្លះ, ជាឱខ្លះ) ។

តទហុប្បព្វជិត គុ. [តទហ+បព្វជិត] ដែលទើបនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនោះ, បួសហើយក្នុងថ្ងៃនោះ ។

តទា ក.វ. [ត+ទា] ក្នុងកាលនោះ, គ្រានោះ ។

តទុដ្ឋាយ វ. [ត+ឧដ្ឋាយ, ចុះទ_អា.] តាំងឡើងហើយអំពី... នោះ ។

តទុបិយ គុ. [ត+ឧបិយ] ដ៏សមគួរដល់...នោះ, ដ៏សមគួរដល់ជាយេនោះ ។

តនុក គុ. [តនុ+ក.ស.] ស្រាល, ស្តើង, ស្រាលស្តើង, តូច ។

តនុត្ត នបុំ. [តនុ+ត្ត] ភាវៈនៃ...ដ៏ស្រាល,...; វិ. **តនុស្ស ភាវោ> តនុត្តំ** ។

តនុភាវ បុំ. [តនុ+ភាវ] ភាវៈនៃ...នោះជាធម្មជាតិដ៏ស្រាល, ភាវៈនៃពុទ្ធនោះជាធម្មជាតិស្រាលស្តើង, ភាវៈជាចិត្តស្រាល ។

តនុភូតសោក គុ. [តនុភូត+សោក] អ្នកមានសេចក្តីសោកដ៏ស្រាល, អ្នកមានសេចក្តីសោកដ៏ស្រាលកើតហើយ ។ ភូត នេះប្រែក៏បាន មេក៏បាន ។

តនុសរីរ គុ. [តនុ+សរីរ] អ្នកមានសរីរៈដ៏ស្រាល; វិ. **តនុ សរីរំ អស្សាតិ> តនុសរីរោ** ។ **តនុ**<តនុ+ឧ = គុ. ស្រាល, ស្តើង, តូច, ល្អិត; ឥ. ខ្លួន, សរីរៈ, កាយ, រាងកាយ ។

តន្ត នបុំ. [តនុ+ត] វត្ថុដែលគេលាត, _លា, _សន្ទឹង, (តម្បាញ); វិ. **តនិយតិ វិត្ថារិយតីតិ> តន្តំ** ។ _ **វាយ** បុំ. ជនអ្នកត្បាញនូវតម្បាញ (ជាងតម្បាញ); វិ. **តន្តំ វាយតីតិ> តន្តវាយោ** ។ _ **សាលា** ឥ. រោងនៃតម្បាញ ។

តន្តិ ឥ. [តនុ+តិ] ធម្មជាតិដែលគេហា, _ព្រដាង, _សន្ទឹង (ខ្សែ); វិ. **តនិយតិ វិត្ថារិយតីតិ> តន្តិ** ។ ឥ. ជាបែបយ៉ាង, ជាបែបផែន ។

តបចរណ នបុំ. [តប+ចរ+យុ] កិ.ប្រព្រឹត្តិនូវតបៈ; វិ. **ចរិយ.តេតិ> ចរណំ; តបស្ស ចរណំ> តបចរណំ** ។

តបតិ កិ. [តប+អ+តិ_វ.] ក្តៅ, ក្តៅក្រហាយ, រុងរឿង ។

តបន្ត គុ. [តប+អ+អន្ត] កំពុងក្តៅ, កំពុងកំដៅ, កំពុងពោលកំដៅ, (កំពុងរំអែរ) ។

តប ពុំ. [តប+អ] គុណធម៌ជាទីញាំងកិលេសឱ្យក្ដៅ ឬជាគ្រឿងញាំងកិលេសឱ្យក្ដៅ (តបៈ); វិ. **កិលេសេ តាបេតិ ឯត្ថ ចា ឯកេនាតិ> តបោ** ។ **-បរិក្ខារ** ពុំ. បរិក្ខារសម្រាប់ប្រព្រឹត្តនូវតបៈ, បរិក្ខារនៃតបៈ ។ **-បរិហានិ** នពុំ. សេចក្ដីសាបសូន្យនៃតបៈ ។

តបសី គុ. [តប+សី] អ្នកមានតបៈ; វិ. **តបោ យស្ស អត្ថីតិ> តបសី** ។

តបោវន នពុំ. [តប+វន] ព្រៃគឺតបៈ, ព្រៃជាទីធ្វើនូវព្យាយាមជាគ្រឿងញាំងកិលេសឱ្យក្ដៅ ។ បកស្រៈ អ របស់ប ជា ឱ ។

តប្បច្ចយ ពុំ. [ត+បច្ចយ] បច្ច័យនៃ... នោះ ។

តប្បន នពុំ. [តប+យ+អន] ការក្ដៅក្រហាយ, សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ, ជាទីក្ដៅក្រហាយ, (សេចក្ដីឆ្អែត) ។ **-ដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីក្ដៅក្រហាយ, ទីគឺសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ។

តប្បន្ត គុ. [តប+យ+អន្ត] កាលក្ដៅក្រហាយ, កំពុងក្ដៅ ។

តប្បមាន គុ. [តប+យ+មាន] កំពុងពោល, កំពុងកំដៅ, (កំពុងឆ្អែត) ។

តប្បតិ គិ. [តប+យ+តិ_វ.] ក្ដៅ, ក្ដៅក្រហាយ ។

តព្វិបរីត គុ. [ត+វិបរីត] ដែលវិបរីតចាក...នោះ, ដែលផ្ទុយចាក...នោះ (**វិបរីត**<វិ+បរិ+ឥ+ត = វិបរីត, ផ្ទុយ, ខុស, ទំនាស់) ។

តមវិនោទន គុ. [តម+វិ+នុទ+យុ] អ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត ឬអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹតដោយប្រក្រតី; វិ. **តមំ វិនោទេតិ សីលេនាតិ> តមវិនោទនោ** ។

តមសា [តម+នា.វិ., យកនា.វិ.>អា, ចុះស.អា.] គឺងងឹត ។

តមោភូត គុ. [តម+ភូត] មានងងឹតកើតហើយ, ជាលោកងងឹត ។

តម្ព គុ. ក្រហម, មានពណ៌ក្រហម; លោហៈមានពណ៌ក្រហម ។ **-ទាឋិកចោរឃាតក** គុ. បុរសអ្នកសម្លាប់នូវចោរឈ្មោះតម្ពទាឋិក, អ្នកសម្លាប់នូវចោរមានចង្កូមដ៏ក្រហម ។ **-ភាជនប្បូរ** គុ. ដ៏ពេញក្នុងភាជន៍ជាវិការៈនៃលោហៈមានពណ៌ក្រហម, ដ៏ពេញក្នុងភាជន៍មានពណ៌ក្រហម, ជាវិការៈនៃទង់ដែង ។ **-មត្តិកា** ឥ. ដីមានពណ៌ក្រហម, ដីល្អិតមានពណ៌ក្រហម ។

តយា ពុ.ស. [តុម្ហ+នា.វិ.>តយា] គឺអ្នក, គឺលោក,.. ។

តយោជនវត្ថុ នពុំ. [តយោជន+វត្ថុ] រឿងនៃជនបីនាក់ ។

តរមានរូប គុ. [តរមាន+រូប] មានរូបរហ័សរហួន, មានសភាពរហ័សរហួន ។

តរុណ គុ. [តរ+ឧណ] កម្លោះ, ក្រមុំ, ជំទង់, ក្មេង, ខ្ចី (វិ. **កាលភាវំ តរតីតិ> តរុណោ, -ណា, -ណំ**) ។ **-កាល** ពុំ. កាលនៃ...នៅក្មេង,... ។ **-តាលក្ខន្ធប្បមាណ** គុ. មានដើមនៃត្នោតជំទង់ជាប្រមាណ, ប៉ុនដើមនៃត្នោតជំទង់ ។ **-ទារកកាល** ពុំ. កាលនៃទារកនៅក្មេង ។ **-បុត្ត** គុ. មានកូនខ្ចី ។

- **ភាវ** បុំ. ភាពនៃខ្លួនជាស្រីក្រមុំ, ..នៅក្មេង ។ - **មកុល** នបុំ. ក្រពុំខ្ចី, នោបខ្ចី; ខ្ចីនឹងក្រពុំ ។ - **វច្ឆ** បុំ. មានកូនខ្ចី, មានកូនគោខ្ចី ។ - **វិបស្សន** គុ. មានវិបស្សនានៅខ្ចី ។ - **សក្កភាវ** បុំ. ភាវៈនៃខ្លួនជាព្រះឥន្ទក្មេង, ..កម្លោះ ។ - **សក្ក** បុំ. ព្រះឥន្ទក្មេង, ..កម្លោះ ។ - **សីហ** បុំ. សីហៈក្មេង ។ - **ឥត្ថី** ឥ. ស្ត្រីក្មេង, ស្ត្រីក្រមុំ, ស្ត្រីជំទង់ ។

តលមត្ត គុ. [តល+មត្ត] ត្រឹមតែផ្ទៃ,ប៉ុនផ្ទៃ, មានផ្ទៃជាប្រមាណ ។

តលសត្តិក [តល+សត្តិ+ក] លើកពែងគឺផ្ទៃដៃ ។ - **សិក្ខាបទ** នបុំ. តលសត្តិកសិក្ខាបទ, សិក្ខាបទគឺបណ្ឌិតកំណត់ដោយលើកពែងគឺផ្ទៃដៃ ។

តវ បុ.ស. [តុម្ហ+ស.វិ.>តវ] នៃអ្នក, ដល់អ្នក,... ។

តសន្តិ កិ. [តស+អ+អន្តិ.វ.] តក់ស្លុត, រន្ធត់ ។

តសរ បុំ. [តស+អរ] ខ្នារ ។ - **បត្តិ** ឥ. កញ្ជ្រែងនៃខ្នារ, កញ្ជ្រែងដាក់នូវខ្នារ ។

តសិត គុ. [តស+ឥ.អា.+ត] គឺតណ្ហាឱ្យតក់ស្លុតហើយ, គឺ...ឱ្យតក់ស្លុតហើយ ។

តស បុំ. [តស+អ] សេចក្ដីតក់ស្លុត, អ្នកតក់ស្លុត ។

តស្មា វិ.ស.និ. [ត+ស្មា.វិ.] ព្រោះហេតុនោះ, ហេតុដូចនោះ ។

តស្មឹ វិ.ស.និ [ត+ស្មឹ.វិ.] នោះ, ក្នុង...នោះ ។

តំខណំ កា.ស. [តំ+ខណ+ស្មឹ.វិ, ផ្លាស់ស្មឹ.វិ>អំ] ក្នុងខណៈនោះ ។ - **ទិដ្ឋចោរ** បុំ. ចោរគឺខ្លួនឃើញហើយក្នុងខណៈនោះ ។ - **និព្វត្ត** គុ. ដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ។

តំខណានុរូប គុ. [តំខណ+អនុរូប] ដ៏សមគួរដល់ខណៈនោះ ។

តំតំការណា នបុំ. [តំតំ+ការណ] នូវហេតុនោះនោះ ។

តំតំមគ្គវជ្ឈ គុ. [តំតំមគ្គ+វជ្ឈ] គឺមគ្គនោះៗសម្លាប់ហើយ, គឺព្រះអរិយៈសម្លាប់ហើយដោយមគ្គនោះ ៗ

តំទិដ្ឋមត្ត គុ. [តំទិដ្ឋ+មត្ត] គ្រាន់តែគឺ...ឃើញហើយនូវព្រះឥន្ទនោះ, ..នូវ... នោះ ។

តំទិវសំ កា.ស. [តំទិវស+ស្មឹ.វិ.] ក្នុងថ្ងៃនោះ ។

តំមុហុត្តទិដ្ឋក គុ. [តំមុហុត្ត+ទិដ្ឋក] អ្នក...ឃើញហើយអស់កាលមួយរំពេចនោះ, ដែល...ឃើញហើយក្នុងមួយរំពេចនោះ ។

តំវត្ថុក គុ. [តំ+វត្ថុ+ក] មាន...នោះជាវត្ថុ ។

តុំ បុ.ស. [តុម្ហ+សិ.វិ.>តុំ] រឺអ្នក, រឺឯង,... ។

តាណោ នបុំ. [តា+យុ] សេចក្ដីទីពឹង, ទីពុំនាក់, ទីពឹងផ្អែក, ជាទីជ្រកកោន ។ - **តា** ឥ. សេចក្ដីទីពឹង, ភាវៈនៃសេចក្ដីទីពឹង,... ។ - **អត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់សេចក្ដីទីពឹង,... ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាទីពឹង, ភាវៈនៃធម្មជាតិជាទីពឹងផ្អែក,... ។

តាត អា.ពិ. ជាពាក្យសម្រាប់ហៅចំពោះតែបុរសថា បពិត្របិតា, ..ឪ,

-ឪពុក; នៃអ្នក, -កូន,... ។

តាទិភាវសណ្ឋិត គុ. [តាទិភាវ+សណ្ឋិត] អ្នកតាំងនៅព្រមហើយដោយភាពជាតាទិបុគ្គល, អ្នកតាំងនៅព្រមហើយដោយភាពនៃខ្លួនជាអ្នកមានតាទិគុណ,... ។

តាទិស គុ. [ត+ទិស+ក្វិ] ដូចនោះ, ប្រាកដដូចនោះ; វិ. **សោ ឥវ ទិស្សតីតិ> តាទិសោ** ។

តាទី គុ. [ត+ទិស+ក្វិ] អ្នកនឹងធឹង, អ្នកជាតាទិបុគ្គល, អ្នកមានតាទិគុណ, អ្នកប្រាកដដូចនោះ (អ្នកមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌) ។

តាបនា ឥ.ន. ឈ្មោះតាបនា ។

តាបស បុំ. [តប+ណ] អ្នកមានតបៈ, បព្វជិតអ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងញុំាងកិលេសឱ្យក្តៅ (តាបស); វិ. **តបោ អស្ស អត្ថីតិ> តាបសោ** ។ - **បព្វជ្ជ** ឥ.វិ. បួសនៃបុគ្គលជាតាបស, បួសដោយភាវៈនៃខ្លួនជាតាបស (បួសជាតាបស) ។

តាបិត គុ. [តប+ណេ+ត] គឺ...ឱ្យក្តៅហើយ ។

តាបេតិ កិ. [តប+ណេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យក្តៅ, កំដៅ ។

តាបេត្វា អ. [តប+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យហើយ, កំដៅហើយ ។

តាបេន្ត គុ. [តប+ណេ+អន្ត] កាលញុំាង....ឱ្យក្តៅ, កាលកំដៅ ។

តាម្ព គុ. ក្រហម, មានពណ៌ក្រហម ។ - **បណ្ណិទីប** បុំ. កោះ ឬទ្វីបឈ្មោះតាម្ពបណ្ណិ (ទ្វីបជាទីនៅនៃជនអ្នកមានបាតដៃក្រហម) ។

- **វម្មិកសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយដំបូកមានពណ៌ក្រហម ។

តាយស្សុ កិ. [តា+ណាយ+ស្សុ.ប.] ចូររក្សា, ចូរគ្រប់គ្រង, ចូរពិញ្ញឹប (តាមទំលាប់ថាចូរចម្លង) ។

តារកា ឥ. [តារ+ក.ស.+អា.ឥ.] ផ្កាយ; **តារា ឯវ> តារកា** ។ - **សញ្ញា** ឥ. សេចក្តីសំគាល់ដោយផ្កាយ ។ - **គណ** បុំ. ពួកនៃផ្កាយ ។

តារយន្ត គុ. [តរ+ណយ+អន្ត] កាលញុំាង...ឱ្យឆ្លង, កាលចម្លង ។

តារេន្តិ កិ. [តរ+ណេ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យឆ្លង, ចូរចម្លង ។

តារេហិ កិ. [តរ+ណេ+ហិ.ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យឆ្លង, ចូរចម្លង ។

តាលក្ខន្ធប្បមាណ គុ. [តាលក្ខន្ធ+បមាណ] មានដើមនៃត្នោតជាប្រមាណ, ប៉ុនដើមនៃត្នោត ។

តាលច្ឆិទ្ទ នបុំ. [តាល+ឆិទ្ទ] ប្រហោងនៃកូនសោ (ខ្លះថាប្រហោងនៃស្លឹកត្នោត) ។ ប្រើជា **តាឡច្ឆិទ្ទ** ក៏មាន ។

តាលដ្ឋិក នបុំ. [តាល+អដ្ឋិក] គ្រាប់នៃត្នោត ។

តាលដ្ឋិខន្ឌ បុំ. [តាល+អដ្ឋិ+ខណ្ឌ] កំណាត់នៃគ្រាប់ត្នោត, បំណែកនៃគ្រាប់ត្នោត ។

តាលបណ្ណ នបុំ. [តាល+បណ្ណ] ស្លឹកនៃត្នោត ។

តាលបត្តវេឋក គុ. [តាលបត្ត+វេឋ+ណ្វុ] អ្នកក្រុំ (វេច, ខ្ចប់, មូរ) នូវស្លឹកនៃត្នោត ។

តាលប្បមាណ គុ. [តាល+បមាណ] មានដើមត្នោតជាប្រមាណ ។

តាលវណ្ដ នពុំ. [តាល+វណ្ដ] ផ្ចិត, ផ្ចិតស្លឹកត្នោត (ផ្ចិតជាវិការៈនៃស្លឹកត្នោត) ។

តាលវារ បុំ. [តាល+វារ] វារៈនៃកូនសោ, វេនជាទីទុកនូវកូនសោ ។

តាល, តាឡ គុ. ត្នោត, កូនសោ, រនាំង ។

តាវ និ. ដរាបនោះ, ប៉ុណ្ណោះ, មុន, សិន, ក្នុងខណៈនោះ, ដោយពិត,... ។

តាវកាលិកត្ថ បុំ. [តាវកាលិក+អត្ថ] សេចក្ដីថាកាយនោះជារបស់ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាលត្រឹមនោះ, អត្ថថាប្រព្រឹត្តទៅតាមកាលកំណត់ (សេចក្ដីថាកាយនោះដូចជារបស់ខ្ចីគេ) ។

តាវតក គុ. [តាវត+ក] មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ, មានប្រមាណត្រឹមនោះ ។

តាវតា និ. ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ, -ត្រឹមនោះ, ដោយកាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ, -ត្រឹមនោះ ។

តាវត្តឹស គុ. [តាវត្តឹស+ណ] មានឋានឈ្មោះតាវត្តិង្សៈជាទីនៅអាស្រ័យ (ឋានឈ្មោះតាវត្តិង្សៈ, -ទេវលោកឈ្មោះតាវត្តិង្សៈ); វិ. **តីហិ អធិកា តឹស> តេត្តឹស; តេត្តឹស ឯវ> តាវត្តឹសំ; តាវត្តឹសំ និវាសោ ឯតេសន្តិ> តាវត្តឹសា (ទេវា)** ។ . **ទេវនគរ** នពុំ. នគរនៃទេវតាឈ្មោះតាវត្តិង្ស ។ . **ទេវលោក** បុំ. ទេវលោកឈ្មោះតាវត្តិង្ស, លោកជាទីនៅនៃ

ទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ។ . **ភវន** នពុំ. ភពជាទីកើតនៃទេវតាឈ្មោះតាវត្តិង្ស ។

តាវមហន្ត គុ. [តាវ+មហន្ត] ធំប៉ុននោះ, ធំប៉ុណ្ណោះ, ធំត្រឹមនោះ, ធំរាំប៉ុនោះ ។

តាស បុំ. [តស+ណ] សេចក្ដីតក់ស្លុត ឬអ្នកតក់ស្លុត; វិ. **តសនំ> តាសោ; តសតីតិ វា> តាសោ** ។ . **ករណ** នពុំ. កិ. ធ្វើនូវសេចក្ដីតក់ស្លុត ។

តាសេត្វា អ. [តស+ណេ+ត្វា] ឱ្យតក់ស្លុតហើយ ។

តាឡិត គុ. [តឡ+ឥ_អា.+ត] គឺបុគ្គលវាយហើយ, -ដេញហើយ, -ជិះហើយ, -គោះហើយ, -ប្រហារហើយ ។

តាឡិយមាន គុ. [តឡ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺបុគ្គលកាលវាយ,... ។

តាឡេន្ត គុ. [តឡ+ណេ+អន្ត] កាលវាយ,... ។

តិក គុ. [តិ+ក] មានប្រមាណ៣, ពួក៣; វិ. **តីណិ បរិមាណានិ អស្សាតិ> តិកំ** (បកតិសំខ្យាតាំងពីទ្វិ, តិ, ជាដើមឡើងទៅបើបានចុះកបច្ច័យនៅខាងចុងទៅជា " ទ្វិក ឬ ទុក, តិក, ចតុក្ក " ដូច្នេះត្រូវដឹងថាជាពួកបរិមាណតទ្ធិត មានន័យដូចនេះដែរ) ។ . **ចតុក្កជ្ឈាន** នពុំ. ឈានមានប្រមាណ៣ និងឈានមានប្រមាណ៤, ឈានពួកបីនិងឈានពួកបួន ។

តិកិច្ឆាបេតិ កិ. [កិ_កិត+ឆ+ណាបេ+តិ_វ] ញ៉ាំង...ឱ្យរក្សា, ឱ្យថែទាំ ។

ពិកិច្ឆា ឥ. [កិ.កិត+ឆ+ស+អា.ឥ.] កិ.រក្សា, កិ.ថែទាំ; វិ. **តិកិច្ឆនំ តិកិច្ឆា** ។

ពិកិច្ឆិត គុ. [កិ.កិត+ឆ+ឥ.រា.+ត] ដ៏រក្សាហើយ, ថែទាំហើយ ។

ពិកិច្ឆិតា ស. [កិ.កិត+ឆ+ឥ.រា.+តា] រក្សាហើយ, ថែទាំហើយ, ព្យាបាលហើយ ។

ពិក្ខត្តុំ និ. [តិ+សក៌>តិក្ខត្តុំ] វារៈនៃ...៣, (វារៈ៣ដង, ៣លើក, ៣គ្រា) ។

ពិខិណា គុ. [តិជ, ជ>ខ+ឥន, ឥន>ឥណ] មុត, ដ៏មុត, ដ៏ក្លា, ដ៏ខ្លាំងក្លា, ក្លាហាន, ពូកែ, ដ៏ឆើត, ជំនាញ, មោះមុត, អង់អាច ។ . **ធារ** គុ. មានមុខដ៏មុត ។ . **ផល** គុ. មានផលដ៏ក្លា ។ . **ភេសជ្ជ** នពុំ. ថ្នាំដ៏ក្លា, ថ្នាំដ៏ក្លាហាន ។ . **មទ** គុ. មានសេចក្តីស្រវឹងដ៏ក្លាហាន,... ។

ពិគាវុតិក គុ. [តិគាវុត+ឥក] មានគាវុត៣ជាប្រមាណ; ប្រកបដោយគាវុត៣; វិ. **តីណិ គាវុតានិ> តិគាវុតំ; តិគាវុតេន និយុត្តោ> តិគាវុតិកោ** ។

ពិគាវុតប្បមាណ គុ. [តិគាវុត+បមាណ] មានគាវុតបីជាប្រមាណ (១គាវុតត្រូវជា១០០សិន) ។

ពិចីវរ នពុំ. [តិ+ចិវរ] ត្រៃចីវរ, ចីវរបី; វិ. **តីណិ ចីវរានិ> តិចីវរំ** ។

ពិដ្ឋ កិ. [ឋា>តិដ្ឋ+អ+ហិ.ប., ពុទ្ធរបៀបហិ.ក.] ចូរតាំងនៅ, ចូរឋិតនៅ, ចូរឈប់ ។

ពិដ្ឋតិ កិ. [ឋា+អ+តិ.វ.] ឋិតនៅ, តាំងនៅ ។

ពិដ្ឋតុ កិ. [ឋា+អ+តុ.ក.] ចូរឋិតនៅ, ចូរតាំងនៅ, ចូរឈប់ ។

ពិដ្ឋេ កិ. [ឋា+អ+ឯ.ក.] ចូរឋិតនៅ,... ។

ពិដ្ឋដ្ឋាន នពុំ. [តិដ្ឋ+ឋាន] ទីជាទីតាំងនៅ,... ។

ពិដ្ឋេយ្យាសិ កិ. [ឋា+អ+ឯយ្យាសិ.ស.] គប្បីតាំងនៅ,.... ។

ពិណ នពុំ. [តិណ+អ] តិណជាតតិសត្វមានគោជាដើមតែងស៊ី (ស្មៅ); វិ. **តិណិយតេ គោណាទីហិ អទិយតេ ខាទិយតេតិ> តិណំ** ។ . **ករឡ** នពុំ. រង្វេលជាវិការៈនៃស្មៅ, រង្វេលដ៏បុគ្គលធ្វើដោយស្មៅ ។ . **កលាប** ពុំ. បាច់នៃស្មៅ, សំណុំនៃស្មៅ ។ . **កាជ** ពុំ. ព្រែកនៃស្មៅ ។ . **គហន** នពុំ. ស្បាតនៃស្មៅ, ស៊ុមព្រុមនៃស្មៅ ។ . **អគ្គ** គុ. ចុងនៃស្មៅ ។ . **អត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់ស្មៅ ។ . **ទោស** គុ. មានស្មៅជាទោស, មានស្មៅជាគ្រឿងប្រទូស្ត ។ . **បរិភោគ** ពុំ. ស្មៅជាដែល, ស្មៅជារបស់ដែល ។ . **បាទុកា** គុ. ទ្រនាប់ជើងជាវិការៈនៃស្មៅ ។ . **រាសិ** ពុំ. គំនរនៃស្មៅ ។ . **វល្លិបលិវេឋិត** គុ. ដ៏ស្មៅនិងវល្លិព័ទ្ធព័ទ្ធហើយ; (ឆ្លុះជាតិវល្លិនៃស្មៅរុំព័ទ្ធហើយ) ។ . **សាកិយ** ពុំ. ឈ្មោះតិណសាកិយៈ (សាកិយៈស្មៅ) ។ . **ហារក** គុ. អ្នកនាំមកនូវស្មៅ (អ្នករែកនូវស្មៅ); វិ. **តិណានិ ហរតីតិ> តិណហារកោ** ។

តិណុក្កា ឥ. [តិណ+ឧក្កា] គប់ភ្លើងជាវិការៈនៃស្មៅ; គប់ភ្លើងគឺបុគ្គលធ្វើដោយស្មៅ; វិ. **តិណេហិ កតា ឧក្កា> តិណុក្កា** ។

តិណ្ណ គុ. [តរ+ត, ត>ណ្ណ, លុបរ] ឆ្លងហើយ, គឺ...ឆ្លងហើយ ។

តិណ្ហ គុ. [តិជ+ហ, ជ>ណ] មុត,... (ជាវេវចនៈនៃតិខិណ) ។

តិតាលមត្ត គុ. [តិតាល+មត្ត] មានដើមត្នោតបីដើមជាប្រមាណ (មានជួរនៃដើមត្នោតបីជាប្រមាណ, បីជួរដើមត្នោត) ។

តិតិក្ខតិ កិ. [តិ_តិជ+ខ+តិ_វ.] អត់ទ្រាំ, អត់ធន់ ។

តិតិក្ខា ឥ. [តិ_តិជ+ខ+អា_ឥ.] សេចក្ដីអត់ទ្រាំ, ការអត់ធន់; វិ. **តិតិក្ខនំ ខមនំ> តិតិក្ខា** ។ **. សង្ខាត** គុ. ពោលគឺសេចក្ដីអត់ទ្រាំ, គឺបណ្ឌិតពោលថាសេចក្ដីអត់ធន់ ។

តិតិក្ខិស្សំ កិ. [តិ_តិជ+ខ+ឥ_អា.+ស្សំ_ក.] នឹងអត់ទ្រាំ, នឹងអត់ធន់ ។

តិត្តិ ឥ. [តិប+តិ] សេចក្ដីឆ្អែត, ការឆ្អែត, កិ.ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ។ ក្ន. តិជ+តិ = ល្វីង, រសល្វីង។

តិត្តិក គុ. [តិត្តិ+ណិក] បានរសល្វីង ។

តិត្ថមគ្គ បុំ. [តិត្ថ+មគ្គ] ផ្លូវជាទីទៅកាន់កំពង់ទឹក, ផ្លូវត្រង់កំពង់ទឹក ។

តិត្ថាមុខី គុ. [តិត្ថ+អភិមុខី] អ្នកមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់កំពង់ទឹក ។

តិត្ថាយតន នបុំ. [តិត្ថ+អាយតន] កំពង់ទឹក, លទ្ធិដូចជាកំពង់ទឹក ។

តិត្ថិយ បុំ. [តិត្ថ+ណិយ] តិរ្ថិយ (និគ្រន្ថអ្នកមានលទ្ធិដូចជាកំពង់ជាទីឆ្លង) ។ **. វត្ត** នបុំ. រឿងនៃតិរ្ថិយ ។ **. សាវក** បុំ. សាវ័កនៃតិរ្ថិយ ។ **. អារាម** បុំ. អារាមនៃតិរ្ថិយ ។

តិថិការណានក្ខត្តយោគ បុំ. [តិថិ+ការណ+នក្ខត្ត+យោគ] កិ. ប្រកបដោយនក្ខត្តឫក្សមានតិថីជាហេតុ, កិ.ប្រកបនៃនក្ខត្តឫក្សគឺហេតុនៃតិថី ។

តិទស គុ. [តិ+ទស] ទេវតាអ្នកនៅក្នុងបុរីឈ្មោះតិទសៈ, ទេវតាអ្នកនៅក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស (ទេវតាអ្នកមានបរិមាណបី; វិ. **តិស្សោ ទសា បរិមាណា យេសន្តិ> តិទសា**; អភិ. សុ.) ។

តិទិវង្គត គុ. [តិទិវ+គត] អ្នកទៅហើយកាន់ត្រៃទិព, អ្នកទៅហើយកាន់ឋានសួគ៌ (អ្នកទៅហើយកាន់លោកជាទីលេងនៃទេវតាបីរូប) ។

តិន្ត គុ. [តិម+ត] ទទឹកហើយ, សើមហើយ ។ **. ចីវរក** គុ. អ្នកមានចីវរទទឹកហើយ; វិ. **តិន្តំ ចីវរំ យេសំ តេ> តិន្តចីវរកា** ។ **. មុខ** គុ. អ្នកមានមុខទទឹកហើយ ។

តិបិដកធរ គុ. [តិបិដក+ធរ+អ] អ្នកទ្រទ្រង់នូវបិដកបី, ...នូវព្រះត្រៃបិដក (អ្នកចេះចាំនូវព្រះត្រៃបិដក); វិ. **តិបិដកំ ធារេតីតិ> តិបិដកធរោ** ។

តិបុសមត្ត គុ. [តិបុស+មត្ត] មានផ្លែឪឡឹកជាប្រមាណ, ប៉ុនផ្លែឪឡឹក ។

តិបុ នបុំ. សំណ, សំណភក់ ។ **. បរិខា** ឥ. គូឬស្នាមភ្លោះដីពេញដោយ

សំណាកក់, គូនៃសំណាកក់ ។

តិព្វ គុ. ក្លា, ដ៏ខ្លាំងក្លា ។ . **រាគ** គុ. អ្នកមានរាគៈដ៏ក្លា, អ្នកមានរាគៈដ៏ក្លៀវក្លា ។

តិមិរបុញ្ញ កុំ. [តិមិរ+បុញ្ញ] ដុំនៃអ័ព្ទ, ដុំនៃពពក, ដុំនៃងងឹត, គំនរនៃ... ។

តិម្ពរូសក កុំ. [តិម្ពរូ+ឱស+ក.ស.+វ.រក.] ផ្លែទន្លាប់ ។ . **អាទិទាន-មគ្គ** គុ. កុសលត្រឹមតែកិ.ឱ្យនូវវត្ថុមានផ្លែនៃទន្លាប់ជាដើម ។

តិយាមមត្ត គុ. [តិយាម+មត្ត] មានយាមបីជាប្រមាណ, ត្រឹមតែយាមបី ។

តិយាមរត្តិ ឥ. [តិយាម+រត្តិ] រាត្រីមានយាមបី; វិ. **តយោ យាមា ឯត្ថាតិ> តិយាមា; តិយាមា រត្តិ> តិយាមរត្តិ** ។

តិយោជន នកុំ. [តិ+យោជន] យោជន៍បី; វិ. **តិណ្ណំ យោជនានំ> តិយោជនំ** ។ . **ភូមិ** ឥ. ផែនដីមានយោជន៍បីជាប្រមាណ ។ . **មត្ថក** កុំ. ទីបំផុតនៃយោជន៍បី ។ . **សតាយាម** គុ. មានបណ្ដោយមានរយនៃយោជន៍បីជាប្រមាណ ។ . **សតិក** គុ. មានរយនៃយោជន៍បីជាប្រមាណ, ប្រកបដោយរយនៃយោជន៍បី ។ . **សតុព្វេធ** គុ. មានកិ.ខ្ពស់ឡើងអស់ចិមានរយនៃយោជន៍បីជាប្រមាណ, មានរយនៃយោជន៍បីជាចំណែកខ្ពស់ ។ . **សហស្សវិត្ថត** គុ. មានទទឹងមានពាន់នៃយោជន៍បីជាប្រមាណ, មានពាន់នៃយោជន៍បីជាចំណែកទទឹង ។

តិរច្ឆាន កុំ. [តិរ+អញ្ច, អញ្ច>ច្ឆ+យុ] សត្វទៅទទឹង, ឬសត្វទៅក្នុងវៀង (តិរច្ឆាន); វិ. **តិរិយំ អញ្ចតីតិ> តិរច្ឆានោ;** (អភិ.សុចិ) ។ (តិរ+ឆាន) សត្វទៅក្នុងខាងក្រោម (តិរច្ឆាន); វិ. **តិរោ អញ្ចោ គច្ឆន្តីតិ> តិរច្ឆានា;** (ឃ.អភិ.) ។ . **កថា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលនូវតិរច្ឆាន ឬពោលប្រាស្រ័យនូវតិរច្ឆាន ។ . **ហោនិបទ** នកុំ. ស្នាមជើងជាទីទៅកាន់កំណើតនៃតិរច្ឆាន ។ . **យោនិ** ឥ. កំណើតនៃតិរច្ឆាន ។

តិរច្ឆានគត គុ. [តិរច្ឆាន+គត] តិរច្ឆាន, សត្វតិរច្ឆាន; **តិរច្ឆានោ ឯវ> តិរច្ឆានគតោ** (គត-ស័ព្ទនេះមានកន្លែងខ្លះមិនមែនជា "សកត្ថ" ទេអាចប្រែថា "ទៅ, ដល់, កើត" តាមដំណើរសេចក្ដីបាន; ដូ. **តិរច្ឆានេសុ បដិសន្ធិគ្គហណវសេន គតោ ឧបន្នោតិ> តិរច្ឆានគតោ**) ។ . **ត្ត** នកុំ. ភាវៈនៃ...នោះជាសត្វតិរច្ឆាន, .ជាសត្វទៅហើយកាន់កំណើតនៃតិរច្ឆាន ។

តិរណបរិញ្ញា ឥ. [តិរណ+បរិញ្ញា] ធម្មជាតិគឺ...គប្បីកំណត់ដឹងដោយការពិចារណា (ឈ្មោះតិរណបរិញ្ញា) ។ ប្រើថា " តីរបរិញ្ញា" ក៏បាន ។

តិរោ ព. ទទឹង, ក្នុងទទឹង, ខាងក្រៅ ។

តិរេត្វា វ. [តិរ+ណេ+ត្វា] ពិចារណាហើយ, ត្រួតត្រាហើយ, ថ្លៃលកហើយ ។ ប្រើថា " តីរេត្វា" ក៏បាន ។

តិរោកុឌ្ឌ នកុំ. [តិរោ+កុឌ្ឌ] ខាងក្រៅនៃជញ្ជាំង; វិ. **កុឌ្ឌស្ស តិរោ**

> តិរោកុឌ្ឌំ ។ . អាទិ គុ. (សូត្រ) មានតិរោកុឌ្ឌសូត្រជាដើម ។ . អនុមោទនា ឥ. ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាមដោយអំណាចនៃតិរោកុឌ្ឌសូត្រ ។

តិលក [តិល+ក] ប្រជ្រុយ (មោសមានល្ងជាប្រមាណ; ទោសប៉ុនគ្រាប់ល្ង) ។

តិលកាហតគត្ត គុ. [តិលក+អាហត+គត្ត] មានខ្លួនគឺប្រជ្រុយបៀតបៀនទូទៅហើយ, មានខ្លួនសៅហ្មងហើយដោយប្រជ្រុយ ។

តិលក្ខណ នពុំ. [តិ+លក្ខណ] ត្រៃល័ក្ខណ៍, លក្ខណៈ៣, ធម្មជាតជាគ្រឿងកំណត់៣យ៉ាង ។

តិល នពុំ. ល្ង ។ . តណ្ឌុលសប្បិផាណិតវត្ថុថាទនាទិបុណ្ណ គុ. ដ៏ពេញដោយវត្ថុមានល្ង និងអង្ករ និងទឹកដោះថ្លា និងទឹកអំពៅ និងវត្ថុជាគ្រឿងចិចចាំងគឺសំពត់ជាដើម ។ . តណ្ឌុលសប្បិ-ផាណិតាទិ គុ. (វត្ថុ) មានល្ង និងអង្ករ និងសប្បិ និងទឹកអំពៅជាដើម ។ . តេល នពុំ. ប្រេងនៃល្ង, ប្រេងដែលកើតអំពីល្ង, ប្រេងដែលបុគ្គលធ្វើហើយអំពីល្ង ។ . មត្ត គុ. មានល្ងជាប្រមាណ, ប៉ុនល្ង ។

តិលសង្គុលិកា ឥ. [តិលសង្គុល+ណិក.ឥ.] នំឬចំណីដែលលាយដោយល្ង (នំល្ង, នំម្រាបល្ង); វិ. តិលេហិ មិស្សា សង្គុលា> តិលសង្គុលា; តិលសង្គុលា ឯវ> តិលសង្គុលិកា ។ ប្រើជា" តិលសង្គុលិកា ក៏បាន ។

តិវស្សិក គុ. [តិវស្ស+ណិក] មានឆ្នាំបី, ប្រកបដោយឆ្នាំបី, ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាលវស្សាបី

តិវិធ គុ. [តិ+វិធ] មានបការៈបី, មានបីយ៉ាង; វិ. តយោ វិធា ប. ការា យស្សាតិ> តិវិធំ ។ . សុចរិត នពុំ. សុចរិតមានបការៈបី, សុចរិតមានបីយ៉ាង, កម្មគឺបុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អមានបីយ៉ាង ។

តិសរណគត គុ. [តិសរណ+គត] អ្នកដល់ហើយនូវត្រៃសរណៈ, អ្នកកាន់សរណៈបីដល់ហើយ ។

តិស្ស ន. ព. ភិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈ ។ . ត្ថេរវត្ថុ នពុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈឈ្មោះតិស្សៈ ។ . មហាវិហារ ពុំ. វិហារធំឈ្មោះតិស្សៈ ។ . ករីស គុ. ប្រាកដស្មើដោយភិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈ ។

តឹស ស. សាមសិប ។ . ធុត្ត ពុំ. អ្នកលេង៣០នាក់ ។ . មត្ត គុ. មាន៣០ជាប្រមាណ, មានប្រមាណ៣០ ។ . យោជនកន្តារ ពុំ. ផ្លូវលំបាកមានយោជន៍៣០ជាប្រមាណ ។ . យោជនមត្ត នពុំ. ប៉ុប្រកបដោយយោជន៍៣០, មិមានយោជន៍៣០ជាប្រមាណ ។ . យោជនិក គុ. ប្រកបដោយយោជន៍៣០, មានយោជន៍៣០ជាប្រមាណ ។

តីរ នពុំ. ច្រាំង, ត្រើយ, ច្រាំង ។

តីរេត្វា អ. [តីរ+ណេ+ត្វា] ពិចារណាហើយ, ត្អាបស្ទង់ហើយ ។

តុន្ន គុ. [តុទ+ន] ចាក់ ។ . កុដ្ឋ ពុំ. ក្តមចេទ ។ . ខេត្តភូមិ ឥ. ផែនដីនៃស្រែទេ ។ . គព្ភប្បវេណ នពុំ. កិ.ព្យាំងល្វែងមមេឡា

ពេញ, កិ.បំពេញនូវល្វែងទទេ ។ - **គព្ភ** បុំ. ល្វែងទទេ, បន្ទប់ទទេ ។ - **គ្គហណភាវ** បុំ. ភាវៈគឺកិ.កាន់យកទទេ ។ - **ជិណ្ណ** គុ. ចាស់ទទេ ។ - **បច្ឆិ** ឥ. កញ្ច្រែងទទេ ។ - **បត្តហត្ថ** គុ. មានបាត្រទទេក្នុងដៃ ។ - **ចាដិ** ឥ. ភាជនៈទទេ ។ - **បោឋិល** អ.ន. ភិក្ខុឈ្មោះតុច្ឆបោឋិលៈ (ភិក្ខុអ្នកមានស្លឹករឹតទទេ) ។ - **ភាជន** នបុំ. ភាជនៈទទេ ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជារបស់ទទេ ។ - **រវិ** កិ.វិ. ស្រែកទទេ, រងាវទទេ ។ - **រូប** គុ. មានរូបទទេ, មានសភាពទទេ ។ - **វិហារ** បុំ. វិហារទទេ, វត្តទទេ ។ - **សកដ** នបុំ. រទេះទទេ ។ - **សភាវ** គុ. មានសភាពទទេ ។ - **ហត្ថ** គុ. មានដៃទទេ ។

តុដ្ឋ គុ. [តុស+ត] ត្រេកអរហើយ ។ - **ចិត្ត** គុ. អ្នកមានចិត្តត្រេកអរហើយ; វិ. **តុដ្ឋំ ចិត្តំ យស្ស សោ> តុដ្ឋចិត្តោ** ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកត្រេកអរហើយ ។ - **មនុស្ស** បុំ. មនុស្សអ្នកត្រេកអរហើយ ។ - **មានស** គុ. អ្នកមានចិត្តត្រេកអរហើយ, អ្នកមានឆន្ទៈមានក្នុងចិត្តត្រេកអរហើយ ។ - **បហដ្ឋ** គុ. ទាំងត្រេកអរហើយទាំងរីករាយហើយ, អ្នកត្រេកអរហើយរីករាយហើយ ។

តុដ្ឋិ ឥ. [តុស+តិ, តិ>ដ្ឋិ, លុបស] សេចក្ដីត្រេកអរ; វិ. **តុស្សនំ> តុដ្ឋិ** ។ - **ទាយ** បុំ. ចំណែកគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដោយសេចក្ដីត្រេកអរ, រង្វាន់គឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដោយសេចក្ដីត្រេកអរ ។ - **ភាវ-មង្គុភាវវស** បុំ. អំណាចនៃភាវៈនៃសេចក្ដីត្រេកអរ និងភាវៈ

នៃសេចក្ដីអៀនខ្មាស់ ។

តុណ្ឌ នបុំ. [តុទ+រ] ចំពុះ, ចំពុះមាត់; មាត់, ព្រួញ ។

តុណ្ឌិល អ.ន. ជ្រូកឈ្មោះតុណ្ឌិលៈ ។

តុណ្ឌិលោវាទ បុំ. [តុណ្ឌិល+ឱវាទ] ឱវាទនៃជ្រូកឈ្មោះតុណ្ឌិលៈ ។

តុណ្ហី អ.និ. ស្ងៀម, អ្នកស្ងៀម, អ្នកមានសេចក្ដីស្ងៀម ។ - **ភាវមត្ត** គុ. ដោយអាការគ្រាន់តែភាវៈនៃ...ជាអ្នកស្ងៀម, ដោយហេតុត្រឹមតែ... ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកស្ងៀម ។ - **ភូត** គុ. ជាអ្នកស្ងៀម ។ - **មាសី** គុ. (<តុណ្ហី+អាស+ណី, ចុះម.អា.) អ្នកអង្គុយស្ងៀម; វិ. **តុណ្ហី អាសតីតិ> តុណ្ហីមាសី** ។

តុន្ន នបុំ. [តុទ+ត] បំណះ ។

តុម្ហាកំ បុ.ស. [តុម្ហ+នំ.វិ.] នៃអ្នកទាំងឡាយ,... ។

តុម្ហាទិស គុ. [តុម្ហ+ទិស+ក្វិ] ប្រាកដដូចជាអ្នក,... ។

តុម្ហាទិសី ឥ. [តុម្ហ+ទិស+ក្វិ, ចុះឦ] ប្រាកដដូចជានាង,... ។

តុម្ហេ បុ.ស. [តុម្ហ+យោ.វិ.] ឯអ្នកទាំងឡាយ, នូវ... ។

តុរិតតុរិតំ កិ.វិ. រួសរាន់, ឆាប់ៗ, ភ្លាមៗ, រហ័សៗ ។

តុរិយ នបុំ. តន្ត្រី ។ - **តាឡិតវាទិតនិគ្ឃោសសទ្ទ** បុំ. សំឡេងដ៏គឹកកងនៃតន្ត្រីគឺបុគ្គលប្រគំហើយ (តាឡិត .សព្ទនេះថា" វាយ, ដេញ, ដំ, ក្រួត, ទះ") ។

តុលា ឥ. [តុល+អ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) សម្រាប់ថ្លឹង (ធ្នឹម, ជញ្ជីង, ត្រាជូ); វិ. **តុលយតិ មិនាតិ ឯតាយាតិ> តុលា** ។ **- កូដាទិ** ត. (អំពើកោង) មានអំពើកោងដោយជញ្ជីងជាដើម ។ **- សង្ឃាដទ្វារកវាដវាតបានតោរណសិលទនិដ្ឋកា** ឥ. ធ្នឹម និងក្រប និងសន្ទះនៃទ្វារ និងបង្អួច និងបង្កង់ និងក្បឿង ។

តុលិតធម្ម ត. [តុលិត+ធម្ម] អ្នកមានធម៌ថ្លឹងហើយ ។

តុវដំ ក.វិ. ឆាប់, រួសរាន់, រហ័ស, ភ្លាម ។

តុវំ ឬ.ត. [តុម្ហ+សិ.វិ ឬអំ.វិ.] រីអ្នក, នូវអ្នក,... ។

តុសតិ ក. [តុស+អ+តិ.វ.] ត្រេកអរ ។

តុសិត ភ.ន. ភពឬទេវលោកឈ្មោះតុសិត ។ **- បុរ** នបុំ. បុរីឈ្មោះតុសិត ។ **- ភវន** នបុំ. ឋានជាទីកើតនៃទេវតាឈ្មោះតុសិត, ភពឈ្មោះតុសិត ។ **- វិមាន** នបុំ. វិមានក្នុងភពឈ្មោះតុសិត ។

តុសិត្វា អ. [តុស+ឥ.អា.+ត្វា] ត្រេកអរហើយ ។

តុសិស្សតិ ក. [តុស+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងត្រេកអរ ។

តុស្សតិ ក. [តុស+យ+តិ.វ.] ត្រេកអរ ។

តុស្សនភាវ បុំ. [តុស្សន+ភាវ] ភាវៈនៃសេចក្តីត្រេកអរ, ភាវៈគឺសេចក្តីត្រេកអរ ។

តុស្សិ ក. [តុស+យ+ឦ.អជ្ជ.] ត្រេកអរហើយ ។

តូលបិចុ នបុំ. [តូល+បិចុ] ប៉ុយនៃសំឡី, ប៉ុយនៃគរ ។

តេ ឬ.ត. [តុម្ហ+ស.វិ.] នៃអ្នក, ដល់អ្នក ,... ។

តេជន នបុំ. [តិជ+យុ] ព្រួញ, កូនសរ ។

តេជសា បុំ. [តេជ+នា.វិ., ផ្លាស់នា.វិ.>អា, ចុះស.អា.] ដោយតេជៈ (តេជ-សព្ទនេះប្រែបានច្រើនយ៉ាងគឺ ព្រះអាទិត្យ, អានុភាព, អំណាច, ភ្លើង) ។

តេជវន្តតរ ត. [តេជវន្តុ+តរ] អ្នកមានតេជៈជាង (តេជវន្តុ< តេជ+វន្តុ) ។

តេជោកសិណ នបុំ. [តេជ+កសិណ] តេជោកសិណ, កម្មដ្ឋានមានភ្លើងជាកសិណ ។ **- សមាបត្តិវស** បុំ. អំណាចនៃសមាបត្តិមានតេជោកសិណជាអារម្មណ៍ ។ **- អារម្មណ** ត. មានតេជោកសិណជាអារម្មណ៍ ។

តេជោធាតុ ឥ. [តេជ+ធាតុ] តេជោធាតុ, ឈានមានតេជោធាតុជាអារម្មណ៍ ។

តេត្តឹស ត.សំ. [តិ+តឹស] ៣០លើសដោយ៣ (៣៣); វិ. **តីហិ អធិកា តឹស> តេត្តឹស** ។ **- កុម្ភ** បុំ. ពាង៣៣ ។ **- ទេវបុត្ត** បុំ. ទេវបុត្រ៣៣រូប ។

តេន ក.វិ. ដោយហេតុនោះ, ព្រោះហេតុនោះ ។

តេនហិ និ. បើដូច្នោះ, ដូច្នោះ, ដូច្នោះមានតែ,... ។

តេបិដក នបុំ. [តិបិដក+ណ] ប្រជុំនៃបិដក៣, ពួកនៃបិដក៣ ឬអ្នករៀននូវបិដក៣, អ្នកទ្រទ្រង់នូវបិដក៣; វិ. **តិណ្ណំ បិដកានំ សមូហោ> តេបិដកំ; តិបិដកំ ឧគ្គណ្ហាតិ ធារេតីតិ វា> តេបិដកោ** ។ . **បរិយត្តិប្បភេទ** បុ. អ្នកបែកធ្លាយក្នុងបរិយត្តិគឺពួកនៃបិដក៣, ការបែកធ្លាយក្នុងបរិយត្តិគឺប្រជុំនៃបិដក៣ ។ . **ពុទ្ធវចនសង្ខាត** គុ. ពាក្យគឺពុទ្ធវចនៈគឺប្រជុំនៃបិដក៣, គឺបណ្ឌិតពោលថាពុទ្ធវចនៈគឺពួកនៃបិដក៣ ។ . **ភិក្ខុ** បុ. ភិក្ខុអ្នករៀន ឬអ្នកទ្រទ្រង់នូវបិដក ៣ ។

តេភាតិកជដិល បុ. [តេភាតិក+ជដិល] ជដិលជាបងប្អូន៣នាក់ ។

តេភូមិក គុ. [តិភូមិ+ណិក] ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ៣, ប្រកបក្នុងភូមិ៣ ។ វត្តិតទ្ធិត, និយុត្តតទ្ធិត ។ . **ធម្ម** បុ. ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ៣ ។ . **វដ្ដសង្ខាត** គុ. ពាក្យគឺវដ្ដៈប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ៣ ។ . **សុចរិតានុភាវ** បុ. អានុភាពនៃសុចរិតប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ៣ ។

តេមនកាល បុ. [តេមន+កាល] កាលជាទីទទឹក, កាលជាទីសើម ។

តេមាស បុ. [តិ+មាស+ណ] ប្រជុំនៃខែ៣ (ត្រីមាស); វិ. **តិណ្ណំ មាសានំ សមូហោ> តេមាសោ** ។ . **ចាតុម្មាសព្ភន្តរ** បុ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃប្រជុំនៃខែ៣ និងប្រជុំនៃខែ៤ ។ . **អព្ភន្តរ** នបុំ. ខាងក្នុងនៃប្រជុំនៃខែ៣ ។

តេមិ កិ. [តិម+អ+មិ.អដ្ឋ.] ទទឹកហើយ, សើមហើយ ។

តេមេតុ កិ. [តិម+អ+តុ.អដ្ឋ.] ទទឹកហើយ, សើមហើយ ។

តេមេត្វា អ. [តិម+ណេ+ត្វា] ញ៉ាំង...ឱ្យទទឹកហើយ, ...ឱ្យសើមហើយ ។

តេរស ត.សំ. [តិ+ទស>តេរស] ១០លើសដោយ៣ (១៣); វិ. **តីហិ អធិកា ទស> តេរស** ។ . **ធុតង្គគុណមត្ត** គុ. ហេតុត្រឹមតែគុណគឺធុតង្គ១៣ ។ . **សង្ឃាទិសេសាបជ្ជន** នបុំ. កិ. ការត្រូវអាបត្តិឈ្មោះសង្ឃាទិសេស១៣ ។ . **ហត្ថាយាម** គុ. មានបណ្ដោយមានហត្ថ១៣ជាប្រមាណ, មានបណ្ដោយនៃហត្ថ១៣ ។

តេរសម បូ.សំ. [តេរស+ម] ទី១៣, គំរប់១៣ ។

តេល នបុំ. ប្រេង ។ . **តិលតណ្ឌុលសប្បិផាណិតាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានប្រេង និងល្ង និងអង្ករ និងទឹកដោះថ្លា និងទឹកអំពៅជាដើម ។ . **នាឡិ** ឥ. នាឡិនៃប្រេង, នាឡិដាក់នូវប្រេង, នាឡិដ៏ពេញដោយប្រេង ។ . **បិលោតិកា** ឥ. សំពត់ចាស់ដែលជ្រលក់ដោយប្រេង, កំណាត់សំពត់ដែលបុគ្គលជ្រលក់ដោយប្រេង ។ . **បូរ** គុ. ដ៏ពេញដោយប្រេង ។ . **ផាណិតាទិពិន្ទុ** នបុំ. តំណក់នៃវត្ថុមានប្រេងនិងទឹកអំពៅជាដើម ។ . **ពិន្ទុ** នបុំ. តំណក់នៃប្រេង ។

តេវិជ្ជ គុ. [តិ+វិជ្ជា] អ្នកមានវិជ្ជា៣, អ្នកទ្រទ្រង់នូវវិជ្ជា៣; វិ. **តិស្សោ វិជ្ជា យស្ស សោ> តេវិជ្ជោ** ។

តេវីសតិម ប្ង.សំ. [តេវីសតិ+ម] ទី២៣, គំរប់២៣ ។

តោមរ បុំ. [តុម+អរ, ម>ម] (អាវុធ) ជាគ្រឿងដែលជនចាក់ (លំពែងស្នែងក្របី); វិ. **តុជ្ជតេ អនេនាតិ> តោមរោ** ។

តោសេតិ កិ. [តុស+ណេ+តិ_វ.] ឱ្យត្រេកអរ ។

តោសេន្តុ កិ. [តុស+ណេ+អន្តុ_ប.] ចូរឱ្យត្រេកអរ ។

តោសេសិ កិ. [តុស+ណេ+ឦ_អជ្ជ.,ទុះស_ភ.] ឱ្យត្រេកអរហើយ ។

ថកន នបុំ. [ថក+យុ] កិ.បិទ, កិ.ចុក ។

ថកេត្វា អ. [ថក+ឯ+ត្វា] បិទហើយ, ចុកហើយ ។

ថញ្ញ នបុំ. [ថន+ណ្យ] រសដែលកើតអំពីដោះ (ដោះ, ទឹកដោះ); វិ. **ថនតោ សម្ភូតំ> ថញ្ញំ** ។

ថណ្ឌិលសាយិកា ឥ. [ថណ្ឌិល+សាយិក] កិ.ដេកលើផែនដី ។

ថទ្ធ គុ. រឹង, រឹងថ្លឹង, រឹងរូស ។ _**ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃហឫទ័យដ៏រឹងថ្លឹង, ភាវៈនៃ...ជាវត្ថុរឹង ។ _**មច្ឆរី** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីកំណាញ់រឹងថ្លឹង, ស្វិតស្វាញ ។ _**សរីរ** គុ. មានសរីរៈដ៏រឹង ។ _**ហទយ** គុ. អ្នកមានហឫទ័យរឹងថ្លឹង ។

ថន នបុំ. [តន+អ, ត>ថ] ដោះ ។ _**បាន** នបុំ. កិ.បៅនូវដោះ ។ _**បាយី** បុំ. អ្នកបៅនូវដោះ, អ្នកមានកិ.បៅនូវដោះជាប្រក្រតី ។ **បាយី**<បា+ណី ។

ថម្ភ បុំ. [ថម្ភ+អ ឬថរ+វត្ត] សសរ ។

ថរុមូល នបុំ. [ថរុ+មូល] គល់នៃដង ។

ថល នបុំ. [ថល+អ] គោក, ទីគោក, ទួល ។ _**ដ្ឋាន** នបុំ. ទីគោក ។ _**និន្ន** គុ. ទាំងគោកទាំងទំនាប, ទីគោកនិងទីទំនាប ។ _**បថ_ជលបថាទិ** គុ. (ផ្លូវ) មានផ្លូវគោកនិងផ្លូវទឹកជាដើម, មានផ្លូវនៃគោកនិងផ្លូវនៃទឹកជាដើម ។

ថវិកា ឥ. ថង់ (ថង់យាម, ស្លោកបាត្រ) ។

ថាម ពុំ. [ឋា+ម, ឋ>ថ] កម្លាំង, កម្លាំងចិត្ត ។ ‑ **ពល** នបុំ. កម្លាំងចិត្តនិងកម្លាំងកាយ ។ ‑ **សម្បន្ន** គុ. ដល់ព្រមហើយដោយកម្លាំង, មានកម្លាំងដល់ព្រមហើយ ។

ថាលិ នបុំ. [ថល+ណ] ភាជនៈ, ថាស, ចាន, សៀន ។

ថាលកមណ្ឌន នបុំ. [ថាលក+មណ្ឌន] កិ.ប្រដាប់នូវភាជនៈ..., កិ.ញុំាងភាជនៈឱ្យថ្លាស្អាត ។

ថាវរ គុ. [ឋា+វរ, ឋ>ថ] សភាវៈតាំងនៅ (មាំ, តាំងមាំ, មាំមួន, ស្ថាពរ); វិ. **តិដ្ឋតីតិ> ថាវរោ** ។

ថិរ គុ. [ឋា+ឥរ, ឋ>ថ] (ធម្មជាតិ) រមែងប្រព្រឹត្តទៅ (មាំ, មាំមួន, ខ្ជាប់ខ្ជួន); វិ. **ឋាតិ បវត្តតីតិ> ថិរោ** ។ ‑ **ករ** គុ. ធ្វើឱ្យមាំ, គឺ...ធ្វើឱ្យមាំ ។ ‑ **ចេតស** គុ. អ្នកមានចិត្តមាំមួន ។ ‑ **តរ** គុ. មាំជាង, មាំវិសេស, ខ្ជាប់ខ្ជួនជាង ។ ‑ **តា** គុ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមាំមួន ។ ‑ **ប្បត្តតា** ភាវៈនៃ...ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីមាំមួន ។ ‑ **ភាវករណ** នបុំ. កិ.ឬជាគ្រឿងធ្វើនូវភាវៈនៃ...ឱ្យជាអ្នកមាំមួន ។

ថីន នបុំ. [ថិន+អ, វិការៈឥ>ឦ] សេចក្ដីរួញរា, សេចក្ដីរួញនៃចិត្ត, សេចក្ដីងងុយ; វិ. **ថិននំ ចិត្តស្ស សង្កោចនំ> ថីនំ** ។

ថីនមិទ្ធ នបុំ. [ថីន+មិទ្ធ] សេចក្ដីរួញរានិងសេចក្ដីរាយមាយ, សេចក្ដីរួញរានៃចិត្តនិងសេចក្ដីរាយមាយនៃចិត្ត, សេចក្ដីរួញរានិងសេចក្ដីងោកងក់ (មិទ្ធ<មិធ ឬមិហ+ត = សេចក្ដីរាយមាយ, សេចក្ដី

រាយមាយនៃចិត្ត, សេចក្ដីងោកងក់, ការដេកលក់; វិ. **មិទ្ធនំ ចិត្តស្ស សតិចហានំ> មិទ្ធំ**) ។

ថីនមិទ្ធាភិភូត គុ. [ថីនមិទ្ធ+អភិភូត] គឺថីនៈនិងមិទ្ធៈគ្របសង្កត់ហើយ, គឺសេចក្ដីរួញរានិងសេចក្ដីរាយមាយគ្របសង្កត់ហើយ (គឺការងងុយនិងការដេកលក់គ្របសង្កត់ហើយ) ។

ថុណូបនីត គុ. [ថុណា+ឧបនីត] គឺបុគ្គលនាំចូលទៅហើយកាន់សសរ, គឺបុគ្គលនាំចូលទៅហើយកាន់បង្គោល (ចងភ្ជាប់និងបង្គោលហើយសម្លាប់) ។

ថុតិ ឥ. [ថុ+តិ] សេចក្ដីសរសើរ, សេចក្ដីស្ញើច ។

ថុតុំ អ. [ថុ+តុំ] ដើម្បីសរសើរ ។

ថុសរាសិ ពុំ. [ថុស+រាសិ] គំនរនៃអង្កាម ។

ថូល គុ. ធាត់, ធំ, ថ្លោស, ក្រាស់, ក្រើម, ។ ‑ **កម្ពល** ពុំ. សំពត់កម្ពលមានសាច់ក្រាស់ ។ ‑ **ផុសិតក** គុ. មានតំណក់ដ៏ថ្លោស ។ ‑ **ផុសិត** គុ. (ភ្លៀង) មានតំណក់ដ៏ថ្លោស ។ ‑ **សរីរកាល** ពុំ. កាលនៃខ្លួនមានសរីរៈធាត់ ។ ‑ **សរីរ** គុ. មានសរីរៈធាត់, ‑ថ្លោស ។ ‑ **សាដកទានមត្ត** គុ. (ការបរិច្ចាគ) ត្រឹមតែកិ. ឱ្យនូវសំពត់សាដកមានសាច់ក្រាស់, ‑ដ៏គ្រោតគ្រាត ។ ‑ **សាដក** គុ. សាដកមានសាច់ក្រាស់, សាដកមានសាច់ដ៏គ្រោតគ្រាត ។

ថេនេត្វា អ. [ថេន+ណេ+ត្វា] លួចហើយ ។

ថេយ្យាវហារាទិ គុ. [ថេយ្យាវហារ+អាទិ] មានថេយ្យាវហារជា

ដើម ។

ថេរករណ នពុំ. [ថេរ+ករ+យុ] ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកនាំមុន, ជាគ្រឿងធ្វើនូវភាវៈនៃខ្លួនជាថេរៈ (ថេរអ្នកប្រកបដោយគុណមានសីលជាដើមដ៏នាំមុន (ព្រះថេរៈ); វ. **ថិរេហិ ធម្មេហិ សីលាទិគុណេហិ សមន្នាគតោ> ថេរោ**) ។

ថេរនវាទិ គុ. [ថេរនវ+អាទិ] (ភិក្ខុ) មានភិក្ខុជាថេរៈនិងភិក្ខុថ្មីជាដើម ។

ថេរវិសប្បទីប ពុំ. [ថេរវិស+បទីប] ជាប្រទីបក្នុងវង្សនៃព្រះថេរៈ, ដូចជាប្រទីបក្នុងវង្សនៃព្រះថេរៈ ។

ថេរាសន នពុំ. [ថេរ+អាសន] អាសនៈនៃព្រះថេរៈ ។

ថេរី ឥ. [ថេរ+ឦ] ថេរី, នាងថេរី ។

ថេរុបដ្ឋាន នពុំ. [ថេរ+ឧបដ្ឋាន] ទីជាទីបំរើនៃព្រះថេរៈ, ទីជាទីបំរើនូវព្រះថេរៈ, កិ.បំរើនូវព្រះថេរៈ ។ - **កាល** ពុំ. កាលជាទីបំរើនូវព្រះថេរៈ ។

ថោកំ កិ. វិ. តិច, បន្តិច, បន្តិចបន្តួច (ថុច+ណ) ។

ថោកិក គុ. [ថោក+ណិក] មានប្រមាណតិច ។

ថោមេត្វា អ. [ថោម ឬថុច+ណេ+ត្វា] សរសើរហើយ, ស្ញើចហើយ ។

ថោមេន្ត គុ. [ថោម+ណេ+អន្ត] កាលសរសើរ, កាលស្ញើច ។

ថោមេន្តិ កិ. [ថោម+ណេ+អន្តិ_វ.] សរសើរ, ស្ញើច ។

ទករក្ខស ពុំ. [ទក+រក្ខ+ស] យក្សជាជនរក្សានូវខ្លួនក្នុងទឹក (នៃជន) ឬបិសាចអ្នករក្សានូវទឹក (អារក្សទឹក, បិសាចឬខ្មោចទឹក); វ. **ឧទកេ រក្ខតិ អត្តានំ ឯតស្មាតិ> ឧទករក្ខសោ; ឧទកំ រក្ខតីតិ វា> ឧទករក្ខសោ** ។ - **កាល** ពុំ. កាលនៃ...ជាអារក្សទឹក, -ជាបិសាចអ្នករក្សានូវទឹក; -ជាខ្មោចទឹក ។

ទក្ខិណ គុ. ខាងស្តាំ, ខាងត្បូង ។ - **អំសកូដ** ពុំ. ចង្កូយនៃស្មាខាងស្តាំ ។ - **កណ្ណសោត** នពុំ. ប្រហោងនៃត្រចៀកខាងស្តាំ ។ - **អក្ខិ** នពុំ. ភ្នែកខាងស្តាំ ។ - **ចក្កវាឡមុខវដ្ដិ** ឥ. កណ្ដាប់នៃមាត់នៃចក្កវាឡក្នុងទិសខាងត្បូង ។ - **ទិសា** ឥ. ទក្ខិណទិស, ទិសខាងត្បូង ។ - **ទ្វារ** នពុំ. ទ្វារខាងត្បូង ។ - **នាសិកាសោត** នពុំ. ប្រហោងនៃច្រមុះខាងស្តាំ ។ - **បស្ស** នពុំ. ខាងខាងស្តាំ, ចំហៀងខាងស្តាំ ។ - **បាទតល** នពុំ. ផ្ទៃនៃជើងខាងស្តាំ ។ - **ភិត្តិ** ឥ. ជញ្ជាំងខាងត្បូង, ជញ្ជាំងក្នុងទិសខាងត្បូង ។ - **ហត្ថតល** នពុំ. ផ្ទៃនៃដៃខាងស្តាំ ។ - **ហត្ថ** ពុំ. ដៃខាងស្តាំ ។ - **ហត្ថបស្ស** នពុំ. ខាងនៃព្រះហស្តខាងស្តាំ, ចំហៀងនៃ... ។

ទក្ខិណាបថ ពុំ. [ទក្ខិណា+អាបថ] ជនបទឈ្មោះទក្ខិណាបថ ។

ទក្ខិណុត្តរទ្វារ នពុំ. [ទក្ខិណ+ឧត្តរ+ទ្វារ] ទ្វារខាងត្បូងនិងទ្វារខាងជើង, ទ្វារកើតក្នុងទិសខាងត្បូងនិងទ្វារមានក្នុងទិសខាងជើង ។

ទក្ខិណេយ្យ គុ. [ទក្ខិណា+ណេយ្យ] អ្នកគួរនូវទក្ខិណាទាន, អ្នកគួរ (ដើម្បីទទួល) នូវវត្ថុទានបាយជាដើម គឺបុគ្គលគប្បីឲ្យ (ទក្ខិណេយ្យបុគ្គល); វ. **ទាតព្វាតិ> ទក្ខិណា; តំ អរហតីតិ>**

ទក្ខិណេយ្យោ (ទក្ខិណា<មា+ក្ខិណា+អា.ឥ.) អ្នកគួរនូវទាន គឺបុគ្គលគប្បីជឿនូវផលនៃកម្មហើយឱ្យ; មួយទៀតអ្នកគួរនូវធម្មជាតិជាហេតុចំរើនដោយសម្បត្តិតាមបំណង (នៃសត្វ); វិ. កម្មផលំ សទ្ទហិត្វា ទាតព្វទានំ> ទក្ខិណា; ទក្ខិណំ ឧក្កាន្តិ សក្កា ឯកាយ យថាធិប្បេតាហិ សម្បត្តីហិតិ ទា> ទក្ខិណា; តំ អរហតីតិ> ទក្ខិណេយ្យោ (ទក្ខ+ឥណេ+អា.ឥ.) ។ . បុគ្គល ពុំ. បុគ្គលអ្នកគួរនូវទក្ខិណាទាន, បុគ្គលជាទក្ខិណេយ្យៈ,... ។ . សម្បទា ឥ. កិ.ដល់ព្រមដោយទក្ខិណេយ្យបុគ្គល, សម្បទាគឺទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

ទក្ខិណោទក នពុំ. [ទក្ខិណា+ឧទក] ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដើម្បីមានសម្បត្តិជាគ្រឿងចំរើន, ទឹកជាគ្រឿងចំរើន (ទឹកស្មោចក់); វិ. ទក្ខន្តិ ឯកាយាតិ> ទក្ខិណា; ទក្ខិណាយ ទាតព្វំ ឧទកំ> ទក្ខិណោទកំ ។ . ប្បតិដ្ឋាន នពុំ. កិ.ញុំាងទក្ខិណោទកឱ្យតាំងនៅចំពោះ, កិ.តាំងទុកចំពោះនូវទឹកស្មោចក់ ។

ទក្ខិស្សតិ កិ. [ទិស>ទក្ខ+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងឃើញ ។

ទក្ខេម្មុ កិ. [ទិស>ទក្ខ+អ+ឯយ្យាម.ស., ឯយ្យាម>ឯមុ] គប្បីឃើញ ។

ទជ្ជា កិ. [ទា>ទជ្ជ+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីឱ្យ; អ. ឱ្យហើយ (ទា+ត្វា>ទជ្ជា) ។

ទដ្ឋុកាម ត្រ. [ទដ្ឋុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីឃើញ, អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីឃើញ ។

ទដ្ឋុំ អ. [ទិស+តុំ] ដើម្បីឃើញ, ដើម្បីជួប ។

ទឌ្ឍ ត្រ. [ទហ+ត] គឺ... ភ្លើងឆេះហើយ ។ . កាល ពុំ. កាលនៃ... គឺភ្លើងឆេះហើយ ។

ទណ្ឌក ពុំ. [ទណ្ឌ+ក.ស.] កំណាត់ឈើ, ឈើច្រត់, ដំបង, ដង, បង្គង ។ . មធុបដល នពុំ. ធ្លិតនៃឃ្មុំទាំងបង្គង, ធ្លិតនៃឃ្មុំមួយអន្លើដោយបង្គង, សម្បុកនៃ... ។

ទណ្ឌ ពុំ. [ទណ្ឌ+អ; ទម+ឌ; ទឌ+អ] ពិន័យ, អាជ្ញា, ឈើច្រត់, ដំបង, ដង ។ . កម្ម នពុំ. ទណ្ឌកម្ម, កម្មគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដោយអាជ្ញា ។ . ករណាបីឡិត ត្រ. គឺ...បៀតបៀនហើយដោយកិ.ធ្វើនូវអាជ្ញា, គឺកិ.ធ្វើនូវអាជ្ញាបៀតបៀនហើយ ។ . កោដិ ឥ. ចុងនៃឈើច្រត់, ទីបំផុតនៃឈើច្រត់ ។ . តជ្ជិត ត្រ. អ្នកគឺអាជ្ញាគម្រាមហើយ, អ្នកគឺ...គម្រាមហើយដោយអាជ្ញា ។ . ទីបក នពុំ. ប្រទីបមានដង ។ . បរាយន ត្រ. អ្នកមានឈើច្រត់ជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ។ . ពលិអាណាទិ ត្រ. (កម្ម) មានកំណាត់ឈើនិងពលី (គ្រឿងបូជា) និងអាជ្ញាជាដើម ។ . វត្តវណ្ណនា ឥ. កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវទណ្ឌវត្ត ។ . ហត្ថគោបាលកសទិស ត្រ. ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលអ្នករក្សានូវគោមានដំបងក្នុងដៃ, ដូចជាបុរសអ្នកឃ្វាលនូវគោមានដំបងក្នុងដៃ ។

ទណ្ឌាភិហត ត្រ. [ទណ្ឌ+អភិហត] គឺដំបងបៀតបៀនចំពោះហើយ, គឺ...សំពងហើយដោយដំបង, គឺបុគ្គលគោះហើយដោយដំបង,

តី...បៀតបៀនចំពោះដោយដំបង ។

ទត្ត អ.ន. ឈ្មោះទត្តៈ ។

ទត្វា អ. [ទា+ត្វា] ឱ្យហើយ ។

ទទតោ គុ. [ទទន្ត+ត.វិ., ផ្លាស់ន្ត+ត.វិ>តោ] កាលឱ្យ ។

ទទន្ត គុ. [ទា-ទា+អន្ត] កាលឱ្យ, កំពុងឱ្យ ។

ទទមាន គុ. [ទា-ទា+មាន] កាលឱ្យ, កំពុងឱ្យ ។

ទទាតិ កិ. [ទា-ទា+អ+តិ-វ.] ឱ្យ, រមែងឱ្យ ។

ទទាមិ កិ. [ទា-ទា+អ+មិ-វ.] ឱ្យ ។

ទទាម្ហសេ កិ. [ទា-ទា+អ+ម្ហសេ-ហី.] ឱ្យ, ឱ្យហើយ ។

ទទេយ្យ កិ. [ទា-ទា+អ+ឯយ្យ-ស.] គប្បីឱ្យ, គួរឱ្យ, ត្រូវឱ្យ ។

ទទេយ្យាសិ កិ. [ទា-ទា+អ+ឯយ្យាសិ-ស.] គប្បីឱ្យ,... ។

ទទេយ្យុំ កិ. [ទា-ទា+អ+ឯយ្យុំ-ស.] គប្បីឱ្យ ។

ទធិ នបុំ. [ធា-ធា+ឥ] ទធិ, ទឹកដោះជូរ (វិ. **យកមាធធាតីតិ> ទធិ**) ។ ម្យ៉ាងទៀត (ទធិ<ទធ+ឥ = វត្ថុទ្រទ្រង់នូវសេចក្តីត្រេកអរនៃជន; វិ. **ជនស្ស តុដ្ឋឹ ទធាតីតិ> ទធិ**) ។ . **តេលកដុកភណ្ឌ** នបុំ. ទធិនិងប្រេងនិងភណ្ឌៈដ៏ហឹរក្តៅ, ទធិនិងប្រេង និងគ្រឿងទេស ។ . **ភាជន** នបុំ. ភាជន៍សម្រាប់ដាក់នូវទធិ, ភាជន៍ដ៏ពេញដោយទធិ, ដបដ៏ពេញដោយទធិ ។

ទន្ត បុំ. [ទា+អន្ត] អវយវៈជាគ្រឿងកាត់ផ្តាច់នូវចំណី (ធ្មេញ, ភ្លុក); វិ. **ទាយតិ ភក្ខមនេនាតិ> ទន្តោ** ។

ទន្តកដ្ឋ នបុំ. [ទន្ត+កដ្ឋ] ឈើសម្រាប់ដុសនូវធ្មេញ (ឈើស្ទន់); វិ. **ទន្តសោធនំ កដ្ឋំ> ទន្តកដ្ឋំ** ។ . **កិលិដ្ឋ** គុ. ដ៏សៅហ្មងដោយឈើស្ទន់ ។

ទន្តន្តរ នបុំ. [ទន្ត+អន្តរ] ចន្លោះនៃធ្មេញ, រវាងនៃធ្មេញ ។ . **គត** គុ. ទៅហើយក្នុងចន្លោះនៃធ្មេញ, ឋិតក្នុងចន្លោះនៃធ្មេញ ។

ទន្តបុរនគរ នបុំ. [ទន្តបុរ+នគរ] ក្រុងឈ្មោះទន្តបុរៈ ។

ទន្តភាវ បុំ. [ទន្ត+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកទូន្មានហើយ (ទន្ត គុ. < ទម+ត = ទូន្មានហើយ, អ្នកបានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ) ។

ទន្តភូមិ ឥ. [ទន្ត+ភូមិ] ភូមិនៃបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនទូន្មានហើយ ។

ទន្តវលយ នបុំ. [ទន្ត+វលយ] កងជាវិការៈនៃភ្លុក (កងភ្លុក) ។

ទន្តសម្បត្តិ ឥ. [ទន្ត+សម្បត្តិ] កិ.ដល់ព្រមដោយធ្មេញ, ..នៃធ្មេញ, សម្បត្តិគឺធ្មេញ ។

ទន្តាវរណំ នបុំ. [ទន្ត+អា+វរ+យុ] អវយវៈជាគ្រឿងបិទនូវធ្មេញ, (រិមមាត់, បបូរមាត់); វិ. **ទន្តេ អាវរតិ អាវរយតិ ឯតេនាតិ> ទន្តាវរណំ** ។

ទន្ធ គុ. [ទធិ+អ, គុះនិ-អា.] ល្ងង់, ខ្លៅ, យឺតយូរ ។ . **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកខ្លៅ ។ . **បញ្ញ** គុ. អ្នកមានប្រាជ្ញាខ្លៅ ។ . **ភិក្ខុ** បុំ.

ភិក្ខុខ្មៅ ។ - រាជ បុំ. ព្រះរាជាខ្មៅ ។

ទព្វសម្ភារ បុំ. [ទព្វ+សម្ភារ] គ្រឿងទព្វសម្ភារៈ, វត្ថុជាគ្រឿងចំនុកបំរុងគឺទព្វៈ, គ្រឿងប្រុង (ទព្វ<ទុ+អព្វ = ស័ព្ទនេះប្រើច្រើនយ៉ាងគឺវត្ថុ, របស់, របស់ដ៏សមគួរ, ទ្រព្យ, សម្បត្តិ, បញ្ញា, ឈើ, ដើមឈើ) ។ - **អត្ថិក** គុ. អ្នកមានសេចក្ដីត្រូវការដោយទព្វសម្ភារៈ, -គ្រឿងប្រុង ។

ទព្វ អ.ន. ឈ្មោះទព្វៈ ។

ទព្វិ, ទព្វី ឥ. [ទុ+ព+វ្វ ឬ ទព្វ+ឦ] ប្រដាប់ជាគ្រឿងបំបែកនូវវត្ថុមានបាយជាដើម (វែក); វិ. **ឱទនាទីនិ អនេន ទារេន្តីតិ> ទព្វិ, -ព្វី** ។ - **កណ្ណ** នបុំ. ងៀងនៃវែក ។ - **មត្ត** គុ. មានវែកជាប្រមាណ, ប៉ុនវែក ។

ទម បុំ. [ទម+អ] កិ.ទូន្មាន, ការបង្វឹក, ការបង្ហាត់; វិ. **ទមនំ> ទមោ** ។

ទមថ បុំ. [ទម+ថ] កិ.ទូន្មាន, ការបង្វឹក, ការបង្ហាត់; វិ. **ទមនំ> ទមថោ** ។

ទមន នបុំ. [ទម+យុ] កិ.ទូន្មាន, កិ.បង្វឹក, កិ. បង្ហាត់; វិ. **ទម្យតេ > ទមនំ** ។

ទមយំ គុ. [ទមយន្ត+សិ.វិ., ផ្លាស់ន្ត+សិ.វិ.>អំ] កាលទូន្មាន,... ។

ទមសច្ច នបុំ. [ទម+សច្ច] ទមៈនិងសច្ចៈ, កិ.ទូន្មាននិងសេចក្ដីពិត ។

ទមិត គុ. [ទម+ឥ.អា.+ត] គឺ...ទូន្មានហើយ,... ។

ទមិត្វា អ. [ទម+ឥ.អា.+ត្វា] ទូន្មានហើយ ,...។

ទមិឡមទ្ទន នបុំ. [ទមិឡ+មទ្ទន] កិ.ញាំញីនូវព្រះរាជាឈ្មោះទមិឡៈ, -នូវទមិឡ ។

ទមេ កិ. [ទម+អ+ឯយ្យ.សត.] គប្បីទូន្មាន,... ។

ទមេតព្វ គុ. [ទម+អ, អ>ឯ+តព្វ] គឺ...គប្បីទូន្មាន,... ។

ទមេតុំ អ. [ទម+អ+តុំ] ដើម្បីទូន្មាន,... ។

ទមេត្វា អ. [ទម+អ+ត្វា] ទូន្មានហើយ,.. ។

ទមេថ កិ. [ទម+អ+ឯថ.ស.] គប្បីទូន្មាន,... ។

ទមេន្ត គុ. [ទម+អ+អន្ត] កាលទូន្មាន ,...។

ទមេយ្យ កិ. [ទម+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីទូន្មាន,... ។

ទមេសិ កិ. [ទម+អ+សិ.វ.] ទូន្មាន,.... ។

ទម្មិ កិ. [ទា+អ+មិ.វ.] ឱ្យ ។

ទម្ហា កិ. [ទា+អ+ម្ហា.អជ្ជ.] ឱ្យហើយ ។

ទយ្ហតុ កិ. [ទហ+យ+តុ.ក.] ចូរឆេះ, ចូរដុត, ចូរពោក ។

ទយ្ហមាន គុ. [ទហ+យ+មាន] គឺភ្លើងកាលឆេះ, គឺទុក្ខកាលឆេះ ។

ទរ បុំ. [ទរ+អ] សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ; វិ. **ទរណំ> ទរោ** ។

ទលិទ្ទ គុ. [ទល+ឥទ្ទ] អ្នកដល់នូវភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលទុគ៌ត, អ្នក

កំសត់, អ្នកទាល់ក្រ, (ចូរមើល «អទលិទ្ទ» ភាគទី១) ។ - **កុល** នបុំ. ត្រកូលនៃអ្នកទុរគត, -អ្នកកំសត់ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកកំសត់ ។ - **ឥត្ថី** ឥ. ស្ត្រីអ្នកទាល់ក្រ, ស្ត្រីអ្នកកំសត់ ។

ទស ប.សំ. ១០ ។ - **កថាវត្ថុ** នបុំ. កថាវត្ថុ១០, វត្ថុគឺវាចាជាគ្រឿងពោល១០ ។ - **កុសលកម្មបថ** បុំ. កុសលកម្មបថ១០, គន្លងគឺកម្មជាកុសល១០ ។ - **ក្ខត្តុំ** អ. ឬនិ. វារៈនៃ...១០, អស់វារៈដប់ដង, ដប់លើក ។ - **បុរិសសហស្ស** នបុំ. ពាន់នៃបុរស១០ (បុរសមួយហ្មឺន) ។ - **ពលចតុវេសារជ្ជាទិសព្វគុណប្ប-ដិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់ចំពោះហើយដោយគុណទាំងពួងមានទសពលញាណនិងចតុវេសារជ្ជញាណជាដើម (**ទសពល**< ទស+ពល = នាមរបស់ព្រះពុទ្ធហៅថា " ព្រះទសពល, ព្រះពុទ្ធមានកម្លាំង១០ ") ។ - **មាសច្ចយ** បុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅអស់ខែ១០ ។ - **យោជនសហស្ស** នបុំ. ពាន់នៃយោជន៍១០; គុ. មានពាន់នៃយោជន៍១០ជាប្រមាណ ។ - **យោជនិក** គុ. ប្រកបដោយយោជន៍១០, មានយោជន៍១០ជាប្រមាណ ។ - **រាជ-ធម្ម** បុំ. រាជធម៌១០, ធម៌របស់ស្តេច១០ ។ - **វត្ថុក** គុ. មានវត្ថុ១០, ។ - **វត្ថុកមិច្ឆាទិដ្ឋិសង្ខាត** គុ. ពោលគឺមិច្ឆាទិដ្ឋិមានវត្ថុ១០, គឺបញ្ញើតពោលថាមិច្ឆាទិដ្ឋិមានវត្ថុ១០ ។ - **វស្ស-សហស្សបរិមាណកាល** បុំ. កាលមានពាន់នៃឆ្នាំ១០ជាប្រមាណ ។ - **វិធ** គុ. មានប្រការ១០, មាន១០យ៉ាង ។ - **សហ-ស្សចក្កវាឡទេវតា** ឥ. ទេវតាក្នុងចក្កវាឡមានពាន់១០ជាប្រមាណ, ទេវតាក្នុងចក្កវាឡមួយហ្មឺន ។ - **សហស្សព្រហ្ម-**

ព្រហ្មបរិវារ គុ. មានមហាព្រហ្មមួយហ្មឺនជាបរិវារ ។ - **សហ-ស្សមូលក** គុ. មានមូលមានពាន់១០ជាប្រមាណ, មានទ្រព្យជាមូលមានពាន់១០ជាប្រមាណ, មានតម្លៃមួយហ្មឺន ។ - **សហ-ស្សីលោកធាតុ** ឥ. លោកធាតុមានពាន់១០ជាប្រមាណ, លោកធាតុមួយម៉ឺន ។

ទសន្តមត្ត គុ. [ទស+អន្ត+មត្ត] គ្រាន់តែទីបំផុតនៃជាយសំពត់, ត្រឹមតែចុងនៃជាយ ។

ទសា ឥ. ជាយ, ជាយសំពត់ ។

ទសិកសុត្ត នបុំ. [ទសិក+សុត្ត] អំបោះជើងជាយ, អំបោះមានជាយ, អំបោះមានក្នុងជាយ ។

ទស្សតិ កិ. [ទា+អ+ស្សតិ_ភ.] នឹងឲ្យ ។

ទស្សន នបុំ. [ទិស+យុ] កិ.ឃើញ, កិ.សម្តែង; វិ. **ទស្សិយតេ>ទស្សនំ** ។ - **អត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ឃើញ, ត្រូវការដល់កិ.ជួប ។ - **ភយ** នបុំ. កិ.ខ្លាចអំពីកិ.ឃើញ, ភ័យអំពីការឃើញ ។ - **វស** បុំ. អំណាចនៃកិ.សម្តែង ។ - **សវន-សមុល្លបនបរិភោគតា** ឥ. ភាវៈនៃកិ.ឃើញ និងកិ.ស្តាប់ និងកិ.និយាយរក និងកិ.បរិភោគ (**សមុល្លបន**<សំ+ឧ+លប+យុ = កិ.ពោលឡើងព្រម; ការចរចារ, ការនិយាយឆ្លើយឆ្លង) ។ - **អាការ** បុំ. អាការគឺកិ.ឃើញ ។

ទស្សនីយតរ គុ. [ទស្សនីយ+តរ] ជាអ្នកគឺបុគ្គលគួរមើលលើសជាង,

_គឺបុគ្គលគប្បីឃើញដោយវិសេស ។

ទស្សនោកាសមណ្ឌល នពុំ. [ទស្សន+ឱកាស+មណ្ឌល] មណ្ឌលនៃឱកាសជាគ្រឿងសម្តែង ។

ទស្សន្តិ កិ. [ទា+អ+ស្សន្តិ_ភ.] នឹងឱ្យ ។ ទិស+អ+ស្សន្តិ_ភ. = នឹងសម្តែង ។

ទស្សយមាន គុ. [ទិស+ណយ+មាន] កាលសម្តែង, កាលបង្ហាញ ។

ទស្សយិត្វ កិ. [ទិស+ណយ+ឥ_អា.+ត្វ_ពី.] សម្តែងហើយ, បង្ហាញហើយ ។

ទស្សសិ កិ. [ទា+អ+ស្សសិ_ភ.] នឹងឱ្យ ។

ទស្សាម កិ. [ទា+អ+ស្សាម_ភ.] នឹងឱ្យ ។

ទស្សិត គុ. [ទិស+ឥ_អា.+ត] គឺ... សម្តែងហើយ, _បង្ហាញហើយ ។ _**និយាម** ពុំ. ទំនងនៃ...គឺ...សម្តែងហើយ ។ _**ប្បទេស** ពុំ. ប្រទេសគឺ...សម្តែងហើយ ។

ទស្សិយមាន គុ. [ទិស+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលសម្តែង, _កាលបង្ហាញ ។

ទស្សេតិ កិ. [ទិស+ណេ+តិ_វ.] សម្តែង, បង្ហាញ; ឱ្យឃើញ ។

ទស្សេតុំ អ. [ទិស+ណេ+តុំ] កិ.សម្តែង, ដើម្បីសម្តែង, _បង្ហាញ ។

ទស្សេត្វា អ. [ទិស+ណេ+ត្វា] សម្តែងហើយ, បង្ហាញហើយ; ឱ្យឃើញហើយ ។

ទស្សេថ កិ. [ទិស+ណេ+ថ_ក.] ចូរសម្តែង,... ។

ទស្សេន្ត គុ. [ទិស+ណេ+អន្ត] កាលសម្តែង,.. ។

ទស្សេយ្យាសិ កិ. [ទិស+ណេ+ឯយ្យាសិ_ភ.] គប្បីសម្តែង,... ។

ទស្សេស្សតិ កិ. [ទិស+ណេ+ស្សតិ_ភ.] នឹងសម្តែង, នឹងបង្ហាញ ។

ទហតិ កិ. [ទហ+អ+តិ_វ.] ដុត, ឆេះ, រលាក ។

ទហន្តី គុ. [ទហ+អ+អន្ត+ឦ] កាលដុត, កាលឆេះ ។

ទហរ គុ. [ទហ+អរ] ក្មេង, កំលោះ, ក្រមុំ, ។ _**កាលេ** ពុំ. កាលនៃ...នៅក្មេង, _នៅកម្លោះ ។ _**តរ** គុ. ក្មេងជាង, កម្លោះជាង ។ _**ទហរ** គុ. ក្មេងៗ, កម្លោះៗ, ។ _**ទារក** ពុំ. ទារកក្មេង ។ _**ភិក្ខុ** ពុំ. ភិក្ខុកម្លោះ, _ក្មេង ។ _**សាមណេរ** ពុំ. សាមណេរកម្លោះ, _ក្មេង, ភិក្ខុកម្លោះនិងសាមណេរ ។

ទឡ្ហ គុ. [ទហ+ឡ្ហ] មាំ, មាំមួន, ខ្លាំង ។

ទឡ្ហបរក្កម គុ. [ទឡ្ហ+បរក្កម] អ្នកមានកិ.ឈានទៅក្នុងខាងមុខដ៏មាំ, អ្នកមានព្យាយាមដ៏មាំ, អ្នកមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំ ។

ទឡ្ហវិស្សាសិក គុ. [ទឡ្ហ+វិស្សាសិក] អ្នកមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលដ៏មាំ, អ្នកប្រកបដោយសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលដ៏មាំ ។

ទឡ្ហីកម្ម នពុំ. [ទឡ្ហ+កម្ម, ចុះឦ_អា.] កិ.ធ្វើឱ្យមាំ, កម្មដ៏មាំ ។ _**អត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ធ្វើឱ្យមាំ, ប្រយោជន៍ដល់កម្មដ៏មាំ ។

ទឡ្ហីករណោ នពុំ. [ទឡ្ហ+ករ+យុ, ចុះហ្ស.អា.] កិ.ធ្វើឱ្យមាំ ។

ទាឋា ឥ. [ទិស>ទា+ឋ+អា.ឥ.] ចង្កូម ។

ទាតព្វ គុ. [ទា+តព្វ] គឺ...គប្បីឱ្យ, -គួរឱ្យ, -ត្រូវឱ្យ ។ - **យុត្តក** គុ. ជារបស់គួរគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យ ។

ទាតុកាម គុ. [ទាតុំ+កាម] អ្នកចង់ដើម្បីឱ្យ, អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីឱ្យ ។ - **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកចង់ដើម្បីឱ្យ ។

ទាតុំ អ. [ទា+តុំ] កិ.ឱ្យ, ដើម្បីឱ្យ ។

ទាន នពុំ. [ទា+យុ] កិ.ឱ្យ, ការឱ្យ; វិ. **ទីយតេតិ> ទានំ** ។ (វត្ថុ) ជាគ្រឿងឱ្យ; វិ. **ទេតិ ឯតេនាតិ> ទានំ** ។ (ទី) ជាទីឱ្យ; វិ. **ទេតិ ឯតស្មិន្តិ> ទានំ** ។ - **កថា** ឥ. ទានកថា, វាចាជាគ្រឿងពោលនូវទាន, វាចាជាហេតុពោលប្រារព្ធនូវទាន, វាចាជាហេតុពោលដោយអំណាចនៃទាន ។ - **កថាទិភេទ** គុ. ផ្សេងដោយកថាមានទានកថាជាដើម, មានកថាមានទានកថាជាដើមជាប្រភេទ ។ - **កាល** ពុំ. កាលជាទីឱ្យ, កាលនៃកិ.ឱ្យ ។ - **អគ្គ** នពុំ. រោងនៃទាន ។ - **បរិច្ចាគ** ពុំ. កិ.បរិច្ចាគនូវទាន, ការលះនូវទាន ។ - **ព្យាវដ** ពុំ. អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងទាន, អ្នកចាត់ចែងនូវទាន ។ - **មុខ** នពុំ. មាត់នៃទាន, ជាប្រធាននៃទាន ។ - **រសរតិ** ឥ. ទាននិងរសនិងសេចក្ដីត្រេកអរ ។ - **វត្ថុ** នពុំ. វត្ថុគឺវត្ថុដែលបុគ្គលគប្បីឱ្យ, វត្ថុគឺវត្ថុជាគ្រឿងឱ្យ, វត្ថុគឺបុគ្គលឱ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទាន (ប្រើជា **ទានវត្ថុ** ក៏មាន) ។ - **សំវិភាគរត** គុ. អ្នក

ត្រេកអរហើយក្នុងទាននិងកិ.ចែករំលែក ។ - **សីលាទិ** គុ. មានទាននិងសីលជាដើម ។

ទានានុច្ឆវិក គុ. [ទាន+អនុច្ឆវិក] ដ៏សមគួរដល់ទាន ។

ទានានុមោទន, -នា នពុំ., ឥ. [ទាន+អនុ+មុទ+យុ] កិ.រីករាយតាមនូវទាន, ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយតាមនូវទាន, ធម្មកថាជាគ្រឿងរីករាយរឿយៗដោយអំណាចនៃទាន, ការអនុមោទនាចំពោះទាន,... ។ - **បុញ្ញ** នពុំ. បុណ្យគឺសេចក្ដីរីករាយតាមនូវទាន,... ។

ទានានុរូប គុ. [ទាន+អនុរូប] ដ៏សមគួរដល់ទាន, មានសភាពប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវទាន ។

ទានុបករណ នពុំ. [ទាន+ឧបករណ] គ្រឿងឧបករណ៍របស់ទាន, វត្ថុជាគ្រឿងធ្វើនូវសេចក្ដីទំនុកបំរុងដល់ទាន ។

ទាបេត្វា អ. [ទា+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យឱ្យហើយ, ឱ្យឱ្យហើយ ។

ទាបេថ កិ. [ទា+ណាបេ+ថ.ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យឱ្យ, ចូរឱ្យឱ្យ ។

ទាបេសិ កិ. [ទា+ណាបេ+ឈ្វ.អជ្ជ., ចុះស.អា.] ញុំាង...ឱ្យឱ្យហើយ ។

ទាបេស្សាមិ កិ. [ទា+ណាបេ+ស្សាមិ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យឱ្យ ។

ទាយ នពុំ. [ទា+ណ ផ្លាស់ អា នៃទា>អាយ, ឥតុណោ] (វត្ថុ) ដែលជនគួរឱ្យ (រង្វាន់); វិ. **ទាតព្វន្តិ> ទាយំ** ។

ទាយជ្ជ នពុំ. [ទាយាទ+ណ្យ] ភាវៈនៃជនអ្នកកាន់យកនូវទ្រព្យដែលមាតានិងបិតា (ដែលត្រកូល ឬដែលអ្នកណាមួយ) គប្បីឱ្យ (មតក,

ទ្រព្យជាមតក); វិ. **ទាយំ អាទិយន្តីតិ> ទាយាទា** (ជនា); **ទាយាទានំ ភាវោ> ទាយជ្ជំ** ។

ទារ បុំ. [ទរ+រ] ប្រពន្ធ ។

ទារក បុំ. [ទរ+ណ្ហុ] ជនអ្នកចំលាយគឺគួរសាសន៍នូវផែនដីដោយអំណាចនៃកិ.លេង (ទារក, ក្មេងប្រុស); វិ. **ទរតិ ភិន្ទនវសេន ភូមឹ វិលិខតីតិ> ទារកោ** ។ - **មាតា** ឥ. មាតានៃទារក ។ - **សត** នបុំ. រយនៃទារក។ - **សទ្ទ** បុំ. សំឡេង ឬសូរនៃទារក ។

ទារិកា នបុំ. [ទរ+ណ្ហ] ក្មេងស្រី, ទារិកា ។

ទារុ នបុំ. [ទរ+ណុ] (ឈើ) ដែលជនចំលាយ ឬបំបែក (ឧស, ឈើ); វិ. **ទរិយតីតិ> ទារុ** (កដ្ឋំ) ។ - **អម្ពណមត្ត** គុ. មានស្នូកជាវិការៈនៃឈើជាប្រមាណ, ប៉ុនស្នូកឈើ ។ - **អាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានឈើជាដើម, មានឧសជាដើម ។

ទារុក នបុំ. [ទារុ+ក.ស.] ឈើ, ឧស ។

ទារុក្ខន្ធសទិស គុ. [ទារុ+ខន្ធ+សទិស] ប្រាកដស្មើដោយកំណាត់ (ដុំ, គំនរ) នៃឈើ ។

ទារុចីរ នបុំ. [ទារុ+ចីរ] សំពត់ជាវិការៈនៃសំបកឈើ, សំពត់គឺបុគ្គលក្រងដោយសំបកឈើ, សំពត់សំបកឈើ ។

ទារុចីរិយត្ថេរ បុំ. [ទារុចីរិយ+ថេរ] ព្រះថេរៈឈ្មោះទារុចីរិយៈ, ព្រះថេរៈអ្នកស្លៀកនូវសំបកឈើ ។

ទារុជបព្វជ គុ. [ទារុជ+បព្វជ] ដែលកើតអំពីឈើ និងជាវិការៈនៃ

ស្មៅដំណេកទន្សាយ, ដែលកើតអំពីឈើនិងកើតអំពីស្មៅដំណេកទន្សាយ ។

ទារុណ គុ. [ទរ+ឧណ] អាក្រក់, អំពើអាក្រក់, ទារុណកម្ម ។ - **ភា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកអាក្រក់ ។

ទារុតេលាទិ គុ. [ទារុតេល+អាទិ] (វត្ថុ) មានឧសនិងប្រេងជាដើម; វិ. **ទារុតេលំ អាទិ យស្ស តំ> ទារុតេលាទិ** ។

ទារុទណ្ឌក នបុំ. [ទារុ+ទណ្ឌក] កំណាត់ឈើគឺឧស ។

ទារុបណ្ណាទិ គុ. [ទារុបណ្ណ+អាទិ] (វត្ថុ) មានឧសនិងស្លឹកឈើ (បន្លែ) ជាដើម; វិ. **ទារុ ច បណ្ណំ ច> ទារុបណ្ណំ; ទារុបណ្ណំ អាទិ យស្ស តំ> ទារុបណ្ណាទិ** ។

ទារុមណ្ឌលិក គុ. [ទារុមណ្ឌល+ណិក] ប្រកបដោយមណ្ឌលជាវិការៈនៃឈើ, មានមណ្ឌលជាវិការៈនៃឈើ; វិ. **ទារុមណ្ឌលេន និយុត្តំ> ទារុមណ្ឌលិកំ** ។

ទារុមយ គុ. [ទារុ+មយ] ជាវិការៈនៃឈើ, សម្រេចហើយដោយឈើ ។ - **បត្ត** បុំ. បាត្រជាវិការៈនៃឈើ,... ។ វិការតម្ពិត, និប្ផន្នតម្ពិត ។

ទារុរាសិ បុំ. [ទារុ+រាសិ] គំនរនៃឈើ, គំនរនៃឧស ។

ទារុសកដ នបុំ. [ទារុ+សកដ] រទេះសម្រាប់នាំទៅនូវឧស, រទេះដ៏ពេញដោយឧស ។

ទារុសាកដិក គុ. [ទារុ+សកដ+ណិក] (ជន) អ្នកត្រាច់ទៅដោយ

រទេះព្រោះឧស, អ្នកនាំទៅនូវភណ្ឌៈដោយរទេះព្រោះឧស ។ ចរតិតទ្ធិត, នេតិតទ្ធិត ។ **. វត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃបុរសអ្នកត្រាច់ទៅដោយរទេះព្រោះឧស ។

ទារុបាត្តី ពុំ. [ទារុ+បាត្តី] ដីវជាវិការៈនៃឈើ, ដីវដែលគេធ្វើហើយដោយឈើ ។ វិការតទ្ធិត, បកតតទ្ធិត ។

ទារុទកាទិ គុ. [ទារុឧក+អាទិ] (វត្ថុ) មានឧសនិងទឹកជាដើម ។

ទាលិទ្ទិយ នពុំ. [ទលិទ្ទ+ណិយ] ភាវៈនៃស្តេចកំសត់ ឬភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកទ័លក្រ; វិ. **ទលិទ្ទស្ស ភាវោ> ទាលិទ្ទិយំ** ។

ទាវគ្គិ ពុំ. [ទាវ+អគ្គិ] ភ្លើងដែលឆេះនូវព្រៃ, ភ្លើងព្រៃ ។ **. តរទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយភ្លើងដែលឆេះនូវព្រៃ, ប្រាកដស្មើដោយភ្លើងព្រៃ ។

ទាស ពុំ. [ទាស+អ ឬទា+អស] ទាសៈ, ខ្ញុំ, ខ្ញុំប្រុស ។ **. កម្មករ** ពុំ. ទាសៈនិងកម្មករ, ខ្ញុំនិងជនអ្នកធ្វើការងារ ។ **. កម្មករបោរិស** ពុំ. ទាសៈ និងកម្មករ និងពួកនៃបុរស ។ **. កម្មករាទិ** ពុំ. (ជន) មានទាសៈនិងកម្មករជាដើម ។ **. ចណ្ឌាលាទិ** គុ. មានទាសៈនិងមនុស្សចណ្ឌាលជាដើម ។ **. ទារក** ពុំ. ទាសៈនិងទារក ។ **. ទាសី** ឥ. ទាសៈនិងទាសី, ខ្ញុំប្រុសនិងខ្ញុំស្រី ។

ទាសព្យ នពុំ. [ទាស+ណ្យ] ភាវៈនៃទាសៈ, ភាវៈនៃ...ជាខ្ញុំ (ភាពជាខ្ញុំគេ); វិ. **ទាសស្ស ភាវោ> ទាសព្យំ** ។

ទាសី ឥ. [ទាស+ឦ] ទាសិ, ខ្ញុំស្រី ។ **. ធីតា** ឥ. ធីតានៃទាសី; កូនស្រីនៃទាសិ ។ **. បុត្ត** ពុំ. បុត្រនៃទាសី, កូនប្រុសនៃទាសី ។ **. ភោគ** ពុំ. ការប្រើប្រាស់ដូចជាទាសី ។

ទិគុណ គុ. [ទ្វិ>ទិ+គុណ] គុណដោយចំណែកពីរ; គឺបុគ្គលគុណដោយចំណែកពីរ (ពីរជាន់); វិ. **ទ្វីហិ គុណំ> ទិគុណំ** ។ **. តិគុណ** គុ. ទាំងគុណដោយចំណែកពីរទាំងគុណដោយចំណែកបី, គឺបុគ្គលគុណដោយចំណែកពីរនិងបុគ្គលគុណដោយចំណែកបី (ពីរជាន់និងបីជាន់) ។

ទិជ គុ. [ទ្វិ >ទិ+ជន+ក្វិ] អ្នកកើតអស់វារៈពីរដង (សត្វស្លាប); វិ. **ទ្វិក្ខត្តុំ ជាយតីតិ> ទិជោ** ។

ទិដ្ឋ គុ. [ទិស+ត, ស+ត>ដ្ឋ] គឺ...ឃើញហើយ, គប្បីឃើញ ។ **. កហាបណ** ពុំ. កហាបណៈគឺ...ឃើញហើយ ។ **. កាល** ពុំ. កាលនៃ...គឺ...ឃើញហើយ ។ **. ដ្ឋាន** នពុំ. ទីនៃ...គឺ...ឃើញហើយ ។ **. ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺឃើញហើយ ។ **. ទិដ្ឋ** គុ. គឺ...ឃើញហើយៗ ។ **. ធម្ម** ពុំ. ធម៌គឺសត្វឃើញហើយ, ធម៌គឺសត្វគប្បីឃើញ, អ្នកមានធម៌ឃើញហើយ, (បច្ចុប្បន្ន) ។ **. ធម្មគរុក** គុ. អ្នកធ្ងន់ក្នុងធម៌គឺសត្វឃើញហើយ, គឺសត្វគប្បីឃើញ, អ្នកធ្ងន់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ **. ធម្មសុខវិហារ** ពុំ. កិ.នៅនាំមកនូវសេចក្តីសុខក្នុងធម៌គឺសត្វគប្បីឃើញ, នៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ **. ធម្មិកសម្បរាយិក** គុ. ទាំងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌គឺសត្វគប្បីឃើញ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកគឺសត្វគប្បីដល់ព្រមក្នុងខាងមុខ, ទាំងបច្ចុប្បន្នទាំងបរលោក (ទិដ្ឋធម្មិក<ទិដ្ឋធម្ម+ណិក

= វិ. **ទិដ្ឋធម្មេ ភវតីតិ> ទិដ្ឋធម្មិកោ**) ។ . **បុព្វ** គុ. គឺ...ធ្លាប់ឃើញហើយ ។ . **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជា...គឺខ្លួនឃើញហើយ ។ . **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែគឺ...ឃើញហើយ ។ . **សច្ឆ** គុ. មានសច្ឆៈឃើញហើយ ។

ទិដ្ឋានុគតិ គុ. [ទិដ្ឋ+អនុគតិ] កិ.ប្រព្រឹត្តិទៅតាមនូវសេក្ដីយល់ឃើញ, .នូវទិដ្ឋិ, .ដោយអំណាចនៃទិដ្ឋិ (តម្រាប់, យកជាតម្រាប់) ។

ទិដ្ឋានុភូត គុ. [ទិដ្ឋ+អនុភូត] ទាំងគឺខ្លួនឃើញហើយទាំងគឺខ្លួនរងហើយ, គឺខ្លួនឃើញហើយគឺខ្លួនរងហើយ (**អនុភូត**<អនុ+ភូ+ត = រង, សោយ) ។

ទិដ្ឋិ ឥ. [ទិស+តិ, តិ>ដ្ឋិ, ឃុបស] ទិដ្ឋិ, កិ.ឃើញ, ការយល់ឃើញ; វិ. **ទស្សនំ> ទិដ្ឋិ** ។ . **សច្ឆ** នពុំ. សច្ឆៈគឺទិដ្ឋិ ។

ទិន្នក គុ. [ទា+ត+ក.សរ.] (វត្ថុ) គឺ...ឱ្យហើយ ។

ទិន្ន គុ. [ទា+ត, ត>ឥន្ន] គឺ...ឱ្យហើយ, ប្រគេនហើយ, .ថ្វាយហើយ; វិ. **ទីយតីតិ> ទិន្នំ** ។ . **កម្ពល** នពុំ. សំពត់កម្ពលគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **កាល** ពុំ. កាលនៃទានគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...ជារបស់គឺ...ឱ្យហើយ ។ . **ទាន** នពុំ. ទានគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **ទ្វារ** នពុំ. ទ្វារគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **ធន** នពុំ. ទ្រព្យគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **នយ** ពុំ. ន័យ (សេចក្ដីពន្យល់) ដែល...ឱ្យហើយ ។ . **និយាម** ពុំ. ទំនងនៃទានគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **បត្ត** ពុំ. បាត្រគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **បរិហារ** ពុំ. វត្ថុជាគ្រឿងនាំទៅជុំវិញគឺ...ឱ្យហើយ, វត្ថុជាគ្រឿងរក្សាគឺ...ឱ្យហើយ, គ្រឿង

យសគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **បាយាស** ពុំ. បាយាសគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **បិណ្ឌបាត** ពុំ. បិណ្ឌបាតគឺ...ឱ្យហើយ; គុ. មានបិណ្ឌបាតគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **ភតិ** ឥ. ឈ្នួលដែលស្រីនេះឱ្យហើយ, ថ្លៃឈ្នួលគឺ...ឱ្យហើយ, ។ . **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ... ជារបស់គឺ...ឱ្យហើយ ។ . **ភេសជ្ជទាន** នពុំ. ភេសជ្ជទានគឺ...ឱ្យហើយ, ទានគឺថ្នាំដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ។ . **លាភនិស្សន្ទ** ពុំ. វិបាកជាគ្រឿងហូរចេញនៃលាភគឺ...ឱ្យហើយ, អានិសង្សនៃលាភដែល...ឱ្យហើយ ។ . **សញ្ញា** ឥ. សញ្ញាគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **សញ្ញាវស** ពុំ. អំណាចនៃសញ្ញាគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **សាដក** ពុំ. សាដកគឺ...ឱ្យហើយ ។ . **សេនាសនទាន** នពុំ. សេនាសនទានគឺ...ឱ្យហើយ ។

ទិន្នាវសេស គុ. [ទិន្ន+អវសេស] ដ៏សេសចុះចាកទានដែល...ឱ្យហើយ, ជារបស់សំណល់ដែល...ឱ្យហើយ ។

ទិន្នាវុធ ពុំ. [ទិន្ន+អាវុធ] អាវុធគឺ...ឱ្យហើយ, .គឺយើងឱ្យហើយ ។

ទិន្នោវាទ ពុំ. [ទិន្ន+ឱវាទ] ឱវាទគឺ...ឱ្យហើយ ។

ទិបទ គុ. [ទ្វិ+បទ] (សត្វ) មានជើងពីរ; វិ. **ទ្វេ បទានិ ឯតេសន្តិ> ទិបទា** ។

ទិព្វ ពុំ, គុ. [ទិវ+វស+អ ឬទិវ+អ] អ្នកនៅក្នុងឋានសួគ៌ ឬអ្នកលេងដោយកាមគុណប្រាំ (ទេវតា, ទិព្វ); វិ. **ទិវេ ភវន្តីតិ> ទិព្វា; ទិព្វន្តិ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ កីឡន្តីតិ វា> ទិព្វា** ។ . **គន្ធមាលាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានវត្ថុមានក្លិននិងកម្រងផ្កា

ដ៏ទិព្វជាដើម, មានគ្រឿងក្រអូបនិងកម្រងផ្កាដ៏ទិព្វជាដើម ។ **.គីតសទ្ទ** ពុំ. សូរនៃចម្រៀងដ៏ទិព្វ, សំឡេងនៃចម្រៀងគឺបុគ្គលគប្បីច្រៀងជាទិព្វ ។ **.ចក្ខុក** គុ. អ្នកបានចក្ខុដូចជាទិព្វ ។ **.ចក្ខុបរិកម្ម** នពុំ. បរិកម្មដើម្បីទិព្វចក្ខុ, ដើម្បីចក្ខុជាទិព្វ ។ **.ចក្ខុ** នពុំ. ចក្ខុជាទិព្វ, ចក្ខុដូចជាទិព្វ ។ **.អច្ឆរា** ឥ. ស្ត្រីអប្សរជាទិព្វ, នាងអប្សរមានក្នុងឋានសួគ៌ ។ **.អត្តភាវ** ពុំ. អត្តភាពដ៏ជាទិព្វ ។ **.ទុស្ស** នពុំ. សំពត់ជាទិព្វ ។ **.អន្នបាន** នពុំ. វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីស៊ីនិងទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកដ៏ជាទិព្វ, បាយនិងទឹកដ៏ជាទិព្វ ។ **.បណ្ណាការ** ពុំ. គ្រឿងបណ្ណាការ (ជំនូន, ដង្វាយ) ដ៏ជាទិព្វ ។ **.បដិភាគ** គុ. មានចំណែកប្រៀបដោយ...ជាទិព្វ ។ **.បាន** នពុំ. ទឹកគឺបុគ្គលគប្បីផឹកជាទិព្វ ។ **.បារិច្ឆត្តក** ពុំ. ដើមបារិច្ឆត្តកៈជាទិព្វ បារិច្ឆត្តកព្រឹក្សជាទិព្វ ។ **.បាសាទ** ពុំ. ប្រាសាទជាទិព្វ ។ **.បុប្ផវស្ស** នពុំ. ភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាដ៏ទិព្វ, ភ្លៀងគឺផ្កាដ៏ជាទិព្វ ។ **.បូវ** ពុំ. នំជាទិព្វ ។ **.យោគ** ពុំ. ធម៌ជាគ្រឿងប្រកបដ៏ជាទិព្វ ។ **.វត្ថ** នពុំ. សំពត់ដ៏ជាទិព្វ ។ **.សម្បត្តិសុខ** នពុំ. សុខក្នុងទិព្វសម្បត្តិ, សុខក្នុងសម្បត្តិជាទិព្វ ។ **.អាភរណបដិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់តំពោះហើយដោយគ្រឿងអាភរណៈជាទិព្វ, ដោយគ្រឿងអលង្ការជាទិព្វ ។

ទិព្វោជា ឥ. [ទិព្វ+ឱជា] ឱជាដ៏ជាទិព្វ ។

ទិយឌ្ឍ គុ. [អឌ្ឍ+ទុតិយ>ទិយឌ្ឍ] គំរប់ពីរដោយកន្លះ, ទីពីរដោយកន្លះ (មួយកន្លះ); វិ. **អឌ្ឍេន ទុតិយោ> ទិយឌ្ឍោ** ។ **.ជាតិ.**

សហស្ស នពុំ. ពាន់នៃជាតិជាគំរប់ពីរដោយកន្លះ (១.៥០០ ជាតិ) ។ **.យោជនសតិក** គុ. ប្រកបដោយរយនៃយោជន៍ជាគំរប់ពីរដោយកន្លះ, មានរយនៃ..., (១៥០យោជន៍) ។ **.សហស្សនាដកិត្ថីបរិវារ** គុ. មានស្ត្រីរាំមានពាន់ជាគំរប់ពីរដោយកន្លះជាបរិវារ ។ **.សហស្សបរិចារិកា** ឥ. ស្ត្រីអ្នកបំរើមានពាន់ពីរដោយកន្លះជាប្រមាណ ។

ទិវស ពុំ., នពុំ. [ទិវ+ស] ថ្ងៃ ។ **.បរិយោសាន** នពុំ. កាលជាទីបំផុតចុះជុំវិញនៃថ្ងៃ, កាលជាទីបំផុតនៃថ្ងៃ ។ **.ភតិមត្ត** គុ. វត្ថុត្រឹមតែថ្លៃឈ្នួលក្នុងថ្ងៃ ។ **.ភាគ** ពុំ. ចំណែកនៃថ្ងៃ, កាលជាចំណែកនៃថ្ងៃ ។

ទិវា និ. ថ្ងៃ, ក្នុងវេលាថ្ងៃ, ក្នុងកណ្តាលថ្ងៃ ។ **.ដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីនៅក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

ទិស ពុំ. [ទិស+ស] អ្នកដែលបុគ្គលគប្បីសម្លឹង ឬគប្បីឃើញ (ចោរ) ។

ទិសា ឥ. [ទិស+អ+អា.ឥ.] ទិស ។ **.បាមោក្ខាចរិយ** ពុំ. អាចារ្យជាប្រធានក្នុងទិស, អាចារ្យជាប្រមុខក្នុងទិស ។ **.ភាគ** ពុំ. ទិសាភាគ, ចំណែកនៃទិស ។ **.មុខ** ន. ន. ឈ្មោះទិសាមុខ ។ **.វាសិក** គុ. អ្នកនៅក្នុងទិស ឬអ្នកមានកិ.នៅក្នុងទិសជាប្រក្រតី; វិ. **ទិសាយំ វសតីតិ> ទិសាវាសី; ទិសាយំ វសិតុំ សីលមស្សាតិ វា> ទិសាវាសី, ទិសាវាសី ឯវ> ទិសាវាសិកោ** ។ **.វាសី** ពុំ. (មើលទិសាវាសិក) ។ **.វិទិសា** ឥ. ទិសនិងទិសផ្សេងៗ, ទិសធំនិងទិសតូច ។

ទិស្វា ក. [ទិស+ត្វា] ឃើញហើយ ។

ទិស្សតិ កិ. [ទិស+យ+តិ.វ.] រមែងឃើញ, រមែងប្រាកដ ។

ទិស្សមាន គុ. [ទិស+យ+មាន] កាលឃើញ, កាលប្រាកដ ។

ទិស្សសិ កិ. [ទិស+យ+សិ.វ.] ឃើញ, ប្រាកដ ។

ទីឃ គុ. [ទិ+ឃ, ឥ នៃទិ>ឦ] វែង, បណ្ដោយ ។ . **ការាយន** អ.ន. ឈ្មោះទីឃការាយនៈ ។ . **ជាតិក** ត្រ. (សត្វ) មានជាតិដ៏វែង, ប្រកបដោយជាតិវែង, មានជាតិនៃសត្វដ៏វែង (ពស់) (ពហុព្វីហិ, និយុត្តតទ្ធិត, អត្ថិតទ្ធិត) ។ . **ទស្សី** កុំ. អ្នកឃើញនូវកាលដ៏វែង, .រស់កាលដ៏វែង (ក.ក.); អ្នកមានកិ.ឃើញនូវកាលដ៏វែងជាប្រក្រតី, .រស់កាលដ៏វែងជាប្រក្រតី (ត.ត.) ។ . **នខបរិព្វាជក** កុំ. បរិព្វាជកឈ្មោះទីឃនខៈ ។ . **និកាយាទិ** គុ. (និកាយ) មានទីឃនិកាយជាដើម (ពហុព្វីហិ) ។ . **ភាវ** កុំ. ភាវៈនៃ...ជា...ដ៏វែង ។ . **មទ្ធាន** នកុំ. កាលដ៏វែង, វេលាដ៏វែង ។ . **មន្តរ** នកុំ. ចន្លោះនៃកាលដ៏វែង, រវាងនៃកាលដ៏វែង ។ . **រត្ត** នកុំ. រាត្រីដ៏វែង; គុ. (កាល) មានរាត្រីដ៏វែង; វិ. **ទីឃា រត្តិ យស្ស សោ> ទីឃរត្តោ** ។ . **លម្ពិកវាសី** កុំ. អ្នកនៅក្នុងក្រុងឈ្មោះទីឃលម្ពិកៈ ។ . **វាបី** អ.ន. ឈ្មោះទីឃវាបិ (បឹងដ៏វែង, ស្រះដ៏វែង) ។ . **សោត្ថិយ** នកុំ. ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកដេកលក់អស់កាលដ៏វែង; វិ. **សុត្តស្ស ភាវោ> សោត្តិយំ** ។

ទីឃាទិយុត្តដ្ឋាន នកុំ. [ទីឃាទិយុត្ត+ឋាន] ទីដ៏គួរដល់ប្រយោគមាន

វែងជាដើម, មានអវយវៈវែងជាដើម ។

ទីឃាយុក គុ. [ទីឃ+អាយុ+ក] មានអាយុវែង; វិ. **ទីឃំ អាយុ យេសំ តេ> ទីឃាយុកា** ។ . **ពុទ្ធកាល** កុំ. កាលនៃព្រះពុទ្ធមានអាយុវែង ។

ទីឃាវុកុមារ កុំ. [ទីឃាវុ+កុមារ] កុមារឈ្មោះទីឃាវុ ។ . **ជាតក** នកុំ. ជាតកដ៏បណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយកុមារឈ្មោះទីឃាវុ ។

ទីឃីតិ អ.ន. ឈ្មោះទីឃិតិ ។

ទីប កុំ. [ទិប+ណ] (សភាវៈ) រុងរឿងក្នុងកណ្ដាលនៃទឹក, (ទ្វីប, កោះ, ប្រទីប, ទីពឹង ធម៌ជាទីពឹង); វិ. **ជលមជ្ឈេ ទិប្បតីតិ> ទីបោ** ។

ទីបង្ករ អ.ន. [ទីប+ករ+អ] ព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្ករ (អ្នកធ្វើនូវធម៌ជាទីពឹង) ។ . **ទសពល** កុំ. ព្រះទសពលព្រះនាមទីបង្ករ ។ . **បាទមូល** នកុំ. ប្រទេសជាទីតាំងនៃព្រះបាទនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្ករ, ជិតនៃព្រះបាទនៃ..., បាទមូលនៃ... ។

ទីបជាល ត. [ទីប+ជាល] អណ្ដាតនៃប្រទីប ។

ទីបបូជា ត. [ទីប+បូជា] កិ.បូជាដោយប្រទីប ។

ទីបភាសា ត. [ទីប+ភាសា] ភាសា (សំដី) នៃអ្នកកោះ, ភាសានៃជនអ្នកនៅក្នុងកោះ ។

ទីបរុក្ខសហស្ស នកុំ. [ទីបរុក្ខ+សហស្ស] ពាន់នៃដើមនៃប្រទីប ។

ទីបសង្ខាត គុ. [ទីប+សង្ខាត] ពោលគឺកោះ, គឺបណ្ឌិតពោលព្រម ហើយថាកោះ, -ថាទីពឹង, ថាទីពឹងដូចជាកោះ ។

ទីបសាមិក គុ. [ទីប+សាមិក] អ្នកជាម្ចាស់នៃទ្វីប, -នៃកោះ ។

ទីបសិខា ឥ. [ទីប+សិខា] អណ្ដាតនៃប្រទីប ។

ទីបាលោក បុំ. [ទីប+អាលោក] ពន្លឺនៃប្រទីប ។

ទីពិនី ឥ. [ទីបិ+ឥនី] មេខ្លាដំបង ។

ទីបេតព្វ គុ. [ទីប+អ, អ>ឯ+តព្វ] គឺ...គប្បីសំដែង ។

ទីបេតិ កិ. [ទីប+អ, អ>ឯ+តិ.វ] សំដែង ។

ទីបេតុំ វេ. [ទីប+អ+តុំ] ដើម្បីសំដែង ។

ទីបេយ្យ កិ. [ទីប+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីសំដែង ។

ទីបោភាស បុំ. [ទីប+ឱភាស] ពន្លឺនៃប្រទីប, រស្មីនៃប្រទីប ។

ទីយតិ កិ. [ទា+យ+តិ.វ., អានៃទា>ឦ] ឱ្យ, គឺ...ឱ្យ ។

ទីយមាន គុ. [ទា+យ+មាន, អានៃ ទា>ឦ] គឺ...កាលឱ្យ ។

ទីយិត្ថ កិ. [ទា+យ+ត្ថ.ហី., ចុះឥ.អា] គឺ...ឱ្យហើយ ។

ទុក្កដ នបុំ. គុ. [ទុ+ករ+ត] (កម្ម) ដែល...ធ្វើអាក្រក់ហើយ, អំពើអាក្រក់ ។

ទុកនិបាត បុំ. [ទុក+និបាត] ទុកនិបាត, គម្ពីរឈ្មោះទុកនិបាត (និបាតពួកពីរ) ។

ទុក្ករ នបុំ. [ទុ+ករ+អ] (អំពើ) ដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ ឬដែលបុគ្គលដទៃគប្បីធ្វើបានដោយលំបាក; វិ. **ទុក្ខេន ករិយតីតិ> ទុក្ករំ, ទុក្ខេន កត្តព្វន្តិ វា> ទុក្ករំ** ។ **-ការក** គុ. អ្នកធ្វើនូវកម្មដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រ ។ **-ការិកកាល** បុំ. កាលនៃ...អ្នកធ្វើនូវកម្មគឺបុគ្គលធ្វើបានដោយកម្រ ។ **-ការិក** គុ. អ្នកធ្វើនូវអំពើដែលបុគ្គលធ្វើបានដោយលំបាក ។ **-ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកម្មជាអំពើគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើបានដោយលំបាក ។

ទុក្ខ នបុំ., គុ. [ទុ+ខម+វ] (ធម្មជាត) ដែលជនអត់ទ្រាំបានដោយកម្រ ឬ កិ.អត់ទ្រាំបានដោយកម្រ (ទុក្ខ, សេចក្ដីព្រួយ, សេចក្ដីលំបាក); វិ. **ទុដ្ឋុ ខមិយតេតិ> ទុក្ខំ; ទុដ្ឋុ ខមយតេតិ វា> ទុក្ខំ** ។ **-ការណ** នបុំ. ហេតុនៃទុក្ខ ។ **-ក្ខន្ធសុត្តាទិវស** បុំ. អំណាចនៃសូត្រមានទុក្ខក្ខន្ធសូត្រជាដើម ។ **-ដ្ឋបន** នបុំ. កិ.តាំងទុកនូវទុក្ខ, កិ.តំកល់ទុកនូវទុក្ខ ។ **-តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជា...នាំមកនូវទុក្ខ ។ **-តោ** វេ. ដោយសេចក្ដីថាជាទុក្ខ, ដោយសេចក្ដីថាអត្តភាពនាំមកនូវទុក្ខ ។ **-និស្សរណ** នបុំ. (ធម្មជាត) ជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកទុក្ខ, ឬ (គុណជាត) ជាគ្រឿងចេញចាកទុក្ខ (**និស្សរណ**<និ+សរ+យុ); វិ. **និស្សរន្តិ និគច្ឆន្តិ ឯតេនាតិ> និស្សរណំ; ទុក្ខស្មា និស្សរណំ> ទុក្ខនិស្សរណំ** ។ **-បរិជាននាទិកិច្ច** នបុំ. កិច្ចមានកិ.កំណត់ដឹងនូវទុក្ខជាដើម ។ **-បរិញ្ញាទិ** គុ. (ធម្មជាត) មានកិ.

កំណត់ដឹងនូវទុក្ខជាដើម ។ . **បរិត្តាណ** នបុំ. (ធម្មជាត) ជាគ្រឿងការពារនូវទុក្ខ (**បរិត្តាណ**<បរិ+តា+យុ = កិ.រក្សាជុំវិញ, កិ.ការពារ) ។ . **បរេត** គុ. គឺទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខហើយ, គឺទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ (**បរេត**<បរ+ឥ+ត) ។ . **បត្ត** គុ. អ្នកដល់ហើយនូវទុក្ខ, អ្នកបានទុក្ខដល់ហើយ ។ . **បីឡិតសត្តវត្ថ** នបុំ. រឿងនៃសត្វគឺទុក្ខបៀតបៀនហើយ ។ . **ផល** នបុំ. ផលជាទុក្ខ; គុ. មានផលនាំមកនូវសេចក្ដីទុក្ខ ។ . **លក្ខណ** នបុំ. ទុក្ខលក្ខណៈ, ធម្មជាតជាគ្រឿងកំណត់ថាសង្ខារជាធម៌នាំមកនូវទុក្ខ ។ . **សមុប្បាទ** បុំ. ធម៌ជាទីកើតឡើងព្រមនៃទុក្ខ, ធម៌ជាទីញ៉ាំងទុក្ខឱ្យកើតឡើងព្រម, សមុទ័យជាទីកើតព្រមនៃទុក្ខ ។ . **សំវត្តនិក** គុ. ប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅព្រមដើម្បីទុក្ខ, ប្រកបក្នុងកិ.ញ៉ាំងទុក្ខឱ្យប្រព្រឹត្តទៅព្រម, មានកិ.ប្រព្រឹត្តិទៅព្រមដើម្បីទុក្ខ ។

ទុក្ខានុភវន នបុំ. [ទុក្ខ+អនុភវន] កិ.រងនូវទុក្ខ, កិ.សោយនូវទុក្ខ ។

ទុក្ខាទិ នបុំ. [ទុក្ខ+អាទិ] (សព្ទៈ) មានទុក្ខសព្ទៈជាដើម ។

ទុក្ខានុបតិត គុ. [ទុក្ខ+អនុបតិត] អ្នកគឺទុក្ខធ្លាក់តាមហើយ ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺទុក្ខធ្លាក់តាមហើយ ។

ទុក្ខាភិភូត គុ. [ទុក្ខ+អភិភូត] អ្នកគឺទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ, ជិះជាន់ហើយ; វិ. **ទុក្ខេន អភិភូតោ> ទុក្ខាភិភូតោ** ។

ទុក្ខាវហ គុ. [ទុក្ខ+អាវហ] នាំមកនូវទុក្ខ, ជាទីនាំមកនូវសេចក្ដីទុក្ខ ។

ទុក្ខិត គុ. [ទុក្ខ+ឥ+ត] អ្នកលំបាក; វិ. **ទុក្ខតីតិ> ទុក្ខិតោ**; អ្នកប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្ដីទុក្ខ, .ដោយសេចក្ដីលំបាក; វិ. **ទុក្ខេន ឥតោ បវត្តោតិ> ទុក្ខិតោ**; អ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីទុក្ខ; វិ. **ទុក្ខំ ឥតោ គតោតិ> ទុក្ខិតោ** ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃ...ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីទុក្ខ ។

ទុក្ខី គុ. [ទុក្ខ+ឦ] អ្នកមានទុក្ខ; វិ. **ទុក្ខំ យស្ស អត្ថីតិ> ទុក្ខី** ។ ឥ. ទុក្ខិនី ។

ទុក្ខីយតិ កិ. [ទុក្ខ+ឦយ+តិ.វ.] ប្រព្រឹត្តនូវសេចក្ដីទុក្ខ, ប្រាថ្នានូវសេចក្ដីទុក្ខ ។

ទុក្ខុទ្រិយ គុ. [ទុក្ខ+ឧទ្រិយ] (កម្ម) មានទុក្ខជាកំប្រៃ, ជាគ្រឿងចំរើនដោយទុក្ខ ។

ទុក្ខុប្បត្តិ ឥ. [ទុក្ខ+ឧប្បត្តិ] កិ.កើតឡើងនៃទុក្ខ ។

ទុក្ខុបទ្ទវ បុំ. [ទុក្ខ+ឧបទ្ទវ] ឧបទ្រពគឺទុក្ខ, អន្តរាយចូលទៅបៀតបៀនគឺទុក្ខ (ឧបទ្ទវ ចូលមើលអក្សរ ឧ ភាគទី ១) ។

ទុក្ខូបសមគាមី គុ. [ទុក្ខូបសម+គម+ណី] មានកិ.ដល់នូវនិព្វានជាទីចូលទៅរម្ងាប់នូវទុក្ខជាប្រក្រតី, ដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងចូលទៅរម្ងាប់នូវទុក្ខ (សា. ត., ក.ក.) ។

ទុគ្គត គុ. [ទុ+គម+ត] អ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីលំបាក (អ្នកកំសត់, អ្នកក្រីក្រ, អ្នកទាល់ក្រ, អ្នកទុគ៌ត); វិ. **ទុក្ខំ គតោតិ> ទុគ្គតោ** ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃ...ដល់ហើយនូវសេចក្ដីលំបាក,

ការនៃ...ជាអ្នកទុគិត, ...ជាអ្នកកំសត់ ។ **-គហបតិកុល** នបុំ. ត្រកូលនៃគហបតីអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីលំបាក;... ។ **-តរ** គុ. អ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីលំបាកជាង, អ្នកទុគិតជាង ។ **-បណ្ណាការ** ពុំ. បណ្ណាការ (ជំនូន) នៃបុគ្គលអ្នកទុគិត ។ **-ព្រាហ្មណ** ពុំ. ព្រាហ្មណ៍អ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីលំបាក ។ **-ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកទុគិត ។ **-មនុស្ស** ពុំ. មនុស្សអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្ដីលំបាក, មនុស្សទុគិត, មនុស្សកំសត់ ។

ទុគ្គតិ ឥ. [ទុ+គតិ] គតិអាក្រក់, ដំណើរអាក្រក់; វិ. **ទុដ្ឋ គតិ> ទុគ្គតិ** ។ **-បរាយន** គុ. អ្នកមានទុគ្គតិជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ; វិ. **ទុគ្គតិ បរាយនា យេសំ តេ> ទុគ្គតិបរាយនា** ។

ទុគ្គន្ធ ពុំ. [ទុ+គន្ធ] ក្លិនអាក្រក់, ក្លិនស្អុយ; គុ. មានក្លិនអាក្រក់, មានក្លិនស្អុយ ។ **-តរ** គុ. មានក្លិនអាក្រក់ជាង, មានក្លិនស្អុយជាង ។ **-មុខ** គុ. មានមាត់មានក្លិនអាក្រក់, មានក្លិនអាក្រក់ក្នុងមាត់ ។

ទុគ្គ គុ. [ទុ+គម+ឥ] (ទី) ដែលមានសត្វទៅបានដោយលំបាក ឬ (ទី) ដែលបុគ្គលគប្បីទៅបានដោយលំបាក (ផ្លូវលំបាក); វិ. **ទុដ្ឋុ គមយតេតិ> ទុគ្គំ; ទុដ្ឋុ គមិតព្វន្តិ វា> ទុគ្គំ** ។

ទុគ្គហិត គុ. [ទុ+គហ+ឥ.អា.+ត] គឺបុគ្គលចាប់យកអាក្រក់ហើយ, ...ចាប់យកដោយអាក្រក់, ...ចាប់មិនល្អ, ...កាន់មិនល្អ ។

ទុគ្គុណតេជ ពុំ. [ទុគ្គុណ+តេជ] តេជៈនៃបុគ្គលអ្នកមានគុណដ៏អាក្រក់, ...មានតេជៈតិគុណគឺទោសប្រទូស្តហើយ ។

ទុច្ចរិត នបុំ. [ទុ+ចរិត ឬចរ+ឥ.អា.+ត] កិ.ប្រព្រឹត្តិអាក្រក់; វិ. **ទុដ្ឋុ ចរិតំ> ទុច្ចរិតំ;** គុ. (កម្ម) ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់; **ទុដ្ឋុ ចរិយតេតិ> ទុច្ចរិតំ** ។ **-កម្ម** នបុំ. កម្មដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហើយ ។ **-បវេសន** នបុំ. កិ.ចូលទៅនៃទុច្ចរិត, កិ.ញុំាងទុច្ចរិតឱ្យចូលទៅ ។ **-ផលានុភាវ** ពុំ. អានុភាពនៃផលនៃទុច្ចរិត ។

ទុច្ចរិតានុភាវ ពុំ. [ទុច្ចរិត+អានុភាវ] អានុភាពនៃទុច្ចរិត, ...នៃកិ.ប្រព្រឹត្តអាក្រក់, ...នៃកម្មដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហើយ ។

ទុច្ឆន្ន គុ. [ទុ+ឆទ+ត, ត>អន្ន, លុបទីបំផុតធាតុ] គឺបុគ្គលប្រក់អាក្រក់ហើយ, ...ប្រក់មិនល្អហើយ ។ **-គេហសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយផ្ទះដែលបុគ្គលប្រក់មិនល្អហើយ ។

ទុច្ឆវិ ឥ. [ទុ+ឆវិ] សម្បុរផ្ទៃដ៏អាក្រក់; មានសម្បុរផ្ទៃដ៏អាក្រក់ ។ **-រោគ** ពុំ. រោគកើតក្នុងសម្បុរផ្ទៃដ៏អាក្រក់, រោគដែលកើតត្រង់ស្បែកសម្បុរផ្ទៃដ៏អាក្រក់ រោគក្នុងសម្បុរផ្ទៃដ៏អាក្រក់ ។

ទុជ្ជិន្ទិយ គុ. [ទុ+ជិន+ណ្យ+ឥ.អា+ទិ.អា.] គឺ...គប្បីឈ្នះបានដោយលំបាក, ...ដោយកម្រ ។

ទុជ្ជាត គុ. [ទុ+ជន+ត] កើតអាក្រក់ហើយ, កើតមិនល្អ; មានជាតិអាក្រក់ ។

ទុជ្ជាន គុ. [ទុ+ញា+យុ] គឺបុគ្គលដឹងបានដោយកម្រ, ...ដោយលំបាក ។

ទុជ្ជិត គុ. [ទុ+ជិ+ត] គឺ...ឈ្នះបានដោយកម្រ, ...បានដោយលំបាក ។

ទុជ្ជីវ ពុំ, គុ. [ទុ+ជីវ+អ] កិ.រស់នៅដោយលំបាក, ...ដោយកម្រ, ...ដោយ

ត្រដាបត្រដួស, គឺ...រស់នៅដោយលំបាក; វិ. **ទុក្ខេន ជីវោ> ទុជ្ជីវោ** ។

ទុជ្ជីវិត នកុំ., គុ. [ទុ+ជីវិត] រស់នៅដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ, ..ដោយត្រដាបត្រដួស, គឺ...រស់នៅបានដោយលំបាក; វិ. **ទុក្ខេន ជីវិកំ> ទុជ្ជីវិកំ** ។

ទុដ្ឋ គុ. [ទុស+ត] គឺទោសប្រទូស្តហើយ, បុគ្គលគឺទោសប្រទូស្តហើយ, អាក្រក់, កាច, កំណាច ។ - **កុដ្ឋិ** ភា.កុំ. នៃបុរសមានរោគឃ្លង់កំណាច, ម្នាលបុរសមានរោគឃ្លង់គឺទោសប្រទូស្តហើយ (នែអាគំពង់កំណាច) ។ - **គាមណិរាជ** កុំ. ព្រះរាជាព្រះនាមទុដ្ឋគាមណី ។ - **ចោរ** កុំ. ចោរកំណាច, ចោរគឺទោសប្រទូស្តហើយ ។ - **តិត្ថិយ** កុំ. តិរ្ថិយកំណាច, តិរ្ថិយអាក្រក់, តិរ្ថិយគឺទោសប្រទូស្តហើយ ។ - **ទាសិ** ភា.ឥ ម្នាលទាសីកំណាច, ម្នាលទាសីអាក្រក់ ។ - **នហាបិត** កុំ. ជាងកំណោរកំណាច, ..អាក្រក់ ។ - **បុត្ត** កុំ. កូនកំណាច, កូនអាក្រក់ ។ - **បោតក** កុំ. កូនកំណាច, កូនកាច, កូនអាក្រក់ ។ - **ហត្ថី** កុំ. ដំរីកំណាច, ដំរីកាច ។ - **ហត្ថិបោតក** កុំ. កូននៃដំរីកាច, ..កាច, ..ដំរីកាច ។

ទុដ្ឋុបេន្ត គុ. [ទុ+ឋបេ+អ, អ>ឯ+អន្ត] កាលតាំងទុកមិនល្អ, កាលទុកដាក់មិនល្អ ។

ទុតិយ បូ.សំ. [ទ្វិ>ទុ+តិយ] ទីពីរ, គំរប់ពីរ ។ - **គាថា** ឥ. គាថាទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។ - **ជ្ឈាន** នកុំ. ឈានទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។ - **តតិយអត្ត-**

ភាវ កុំ. អត្តភាពទីពីរនិងអត្តភាពទីបី ។ - **ទិវស** កុំ, នកុំ. ថ្ងៃទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។ - **បាទវិក្ខេប** កុំ. កិ.ឈានទៅនៃជើង (ជំហាន) ទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។ - **ផល** នកុំ. ផលទីពីរ, គំរប់ពីរ ។ - **មាស** កុំ. ខែទីពីរ, គំរប់ពីរ ។ - **វារ** កុំ. វារៈ (លើក, វេន) ទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។ - **សទ្ទ** កុំ. សំឡេង (សូរ) ទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។ - **សាវកដ្ឋាន** នកុំ. ទីនៃសាវកទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។

ទុតិយាសន នកុំ. [ទុតិយ+អាសន] អាសនៈទីពីរ, ..គំរប់ពីរ ។

ទុទ្ទទ គុ. [ទុ+ទា..ទា+អ] គឺ...ឱ្យបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; វិ. **ទុក្ខេន ទទីយតីតិ> ទុទ្ទទោ** ។

ទុទ្ទម គុ. [ទុ+ទម+អ] (ជន) គឺបុគ្គលទូន្មានបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; វិ. **ទុដ្ឋុ ទមីយតេតិ> ទុទ្ទមោ** ។

ទុទ្ទស គុ. [ទុ+ទិស+អ] (ទោស) គឺបុគ្គលឃើញបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; វិ. **ទុដ្ឋុ ទស្សីយតេតិ> ទុទ្ទសំ** ។

ទុទ្ទិដ្ឋិ គុ. [ទុ+ទិដ្ឋិ] មានទិដ្ឋិអាក្រក់, មានកិ.ឃើញអាក្រក់ ។

ទុន្និក្ខិត្ត គុ. [ទុ+និក្ខិត្ត] គឺ...ទុកមិនល្អហើយ, គឺ...ទុកដាក់មិនល្អហើយ ។

ទុន្និគ្គហ គុ. [ទុ+និគ្គហ] គឺបុគ្គលសង្កត់សង្កិនបានដោយលំបាក, គឺ...ផ្ចាញ់ផ្ចាល់បានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; វិ. **ទុក្ខេន និគ្គហោ> ទុន្និគ្គហោ** ។

ទុន្និវត្ថ គុ. [ទុ+និវត្ថ] គឺ...ស្លៀកមិនល្អហើយ, គឺ...ស្លៀកអាក្រក់

ហើយ, គឺ...ស្លៀកមិនស្រួលហើយ ។ . ទុប្បារុតទស្សន នបុំ. កិ.ឬការសំដែង (បង្ហាញ) នូវសំពត់ដែលខ្លួនស្លៀកមិនល្អហើយ និងសំពត់ដែលខ្លួនដណ្ដប់មិនល្អហើយ ។

ទុន្និវារយ គុ. [ទុ+និ+វរ+ណយ] គឺ...ឃញ្ញើបរាមបានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ; គឺ...ឃាត់បានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ ។

ទុប្បញ្ញ គុ. [ទុ+បញ្ញា] អ្នកមានបញ្ញាអាក្រក់, អ្នកឥតបញ្ញា ។ . កម្ម នបុំ. កម្មនៃបុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាអាក្រក់, -អ្នកឥតបញ្ញា ។ . តេជ បុំ. តេជះនៃ... ។

ទុប្បដិវេធញាណ គុ. [ទុប្បដិវេធ+ញាណ] អ្នកមានញាណ (បញ្ញា) គឺអ្វីនីមួយខ្លាំងខ្ចប់មិនបានហើយ, -រៀនសូត្រឥតមិនបានហើយ ។

ទុប្បដ្ដចីវរ នបុំ. [ទុប្បដ្ដ+ចីវរ] ចីវរមានពីរជាន់, មានផ្ទាំងពីរ (ទុប្បដ្ដ<ទ្វិ>ទុ+បដ្ដ) ។

ទុប្បដិបន្ន គុ. [ទុ+បដិ+បទ+ត] គឺបុគ្គលដើរទៅបានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ; ដែលបុគ្គលប្រតិបត្តិមិនល្អហើយ ។

ទុប្បព្វជ្ជា ឥ. [ទុ+បព្វជ្ជា] កិ.បួសបានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ (កន្លែងខ្លះប្រើជា នបុំ. ក៏មាន) ។

ទុប្បមុញ្ច គុ. [ទុ+បមុញ្ច] គឺ...ស្រាយ (ដោះ) បានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ ។

ទុប្បរាមដ្ឋ គុ. [ទុ+បរាមដ្ឋ] គឺបុគ្គលពាល់ត្រូវ (ស្ទាបអង្អែល, ចាប់, កាន់) មិនល្អហើយ ។

ទុប្បូរណត្ត បុំ. [ទុប្បូរណ+ត្ត] អត្ថគឺកិ.បំពេញបានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ, សេចក្ដីគឺ...ឱ្យពេញបានដោយកម្រ ។

ទុប្បូរ គុ. [ទុ+បុរ+ណ] គឺយកវាសឱ្យពេញបានដោយលំបាក, គឺ...បំពេញបានដោយកម្រ, -ដោយលំបាក ។

ទុព្វច គុ. [ទុ+វច+អ] (ជន) ដែលគេស្ដីថាបានដោយកម្រ, ដែលគេប្រដៅបានដោយកម្រ (មនុស្សពិបាកប្រដៅ); វិ. **ទុដ្ឋុ វុច្ចតីតិ> ទុព្វចោ; ទុក្ខេន វុច្ចតីតិ វា> ទុព្វចោ** ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺគេប្រដៅបានដោយកម្រ ។ . **ភិក្ខុ** បុំ. ភិក្ខុ គឺ...ប្រដៅបានដោយកម្រ ។

ទុព្វណ្ណ គុ. [ទុ+វណ្ណ] មានពណ៌អាក្រក់ មានពណ៌គឺទោសប្រទូស្តហើយ; **ទុដ្ឋោ វណ្ណោ យស្ស សោ> ទុព្វណ្ណោ** ។

ទុព្វល គុ. [ទុ+ពល] មានកម្លាំងគឺទោសប្រទូស្តហើយ, មានកម្លាំងខ្សោយ, មានកម្លាំងថយ (ខ្សោយកម្លាំង); វិ. **ទុដ្ឋុ ទុដ្ឋំ វា ពលំ យស្ស សោ> ទុព្វលោ** ។ . **កិលេសមារ** បុំ. មារគឺកិលេសមានកម្លាំងខ្សោយ ។ . **មណ្ឌក** នបុំ. កំណាត់ពើមានកម្លាំងខ្សោយ ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជា...មានកម្លាំងខ្សោយ, ទុព្វលភាព ។ . **អស្ស** បុំ. សេះមានកម្លាំងខ្សោយ, សេះមានកម្លាំងគឺទោសប្រទូស្តហើយ ។

ទុព្វិធ គុ. [ទ្វិ>ទុ+វិធ] មានប្រការៈពីរ (មានពីរយ៉ាង); វិ. **ទ្វេ វិធា**

មការា អស្សាតិ> ទុព្វិធោ ។ ប្រើជា " ទុវិធោ " ត្រូវផង ។

ទុព្វិនីត គុ. [ទុ+វិ+នី+ត] អ្នកដែលបុគ្គលទូន្មានបានដោយលំបាក, ដោយកម្រ (មនុស្សពិបាកទូន្មាន); វិ. **ទុក្ខេន វិនីយតីតិ> ទុព្វិនីតោ** ។

ទុព្វុដ្ឋិកា ឥ. [ទុ+វុដ្ឋិ+ក] ភ្លៀងអាក្រក់, ភ្លៀងមិនស្រួល, (ភ្លៀងតិច) ។

ទុព្ភមិ គិ. [ទុភ្ភ+អ+មិ_វ.] ប្រទូស្ត, បៀតបៀន ។

ទុព្ភិក្ខ គុ. [ទុ+ភិក្ខា] មានភិក្ខា (បាយ) គឺបុគ្គលបានដោយលំបាក, ដោយក្រ (ទុរភិក្ស); វិ. **ទុល្លភា ភិក្ខា យស្មិំ សោ> ទុព្ភិក្ខោ** ។ - **កាល** ពុំ. កាលមានបាយគឺបុគ្គលបានដោយក្រ, កាលនៃ...មានបាយគឺ... ។ - **ភយ** នពុំ. ភ័យគឺទុរភិក្ស, ភ័យកើតអំពីទុរភិក្ស, ភ័យគឺភិក្ខាដែលបុគ្គលបានដោយលំបាក, ដោយកម្រ, ភ័យកើតអំពីភិក្ខាដែល... ។

ទុព្ភី ពុំ. [ទុភ្ភ+ណី] អ្នកប្រទូស្ត; វិ. **ទុព្ភតីតិ> ទុព្ភី** ។ - **ភាវ** (១) ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកប្រទូស្ត ។

ទុព្ភោជន នពុំ. [ទុ+ភោជន] ភោជនអាក្រក់, ភោជនមិនល្អ, ភោជនគឺទោសប្រទូស្តហើយ ។ - **ទុក្ខសេយ្យា** ឥ. ភោជនមិនល្អនិងកិ.ដេកមិនល្អ, ភោជនអាក្រក់និងដំណេកនាំមកនូវទុក្ខ ។

(១) សព្ទជា « ភាវន្ត ឬ ឥការន្ត ពុំ. » កាលបើរួមចូលជាបទសមាស ត្រូវ « រស្ស អា> អ, ឦ>ឥ »

ទុព្ភូមិក ពុំ. [ទុ+ភូមិ+ក ឬ ទុភូមិ+ណិក] មានជាន់ពីរ ឬប្រកបដោយជាន់ពីរ; វិ. **ទ្វេ ភូមិយោ អស្សាតិ> ទុភូមិកំ; ទុភូមិយា និយុត្តំ វា> ទុភូមិកំ** ។

ទុម ពុំ. [ទុ+អ] (សភាវៈ) ដែលជនកាត់ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិច្ចអានសម្ភារៈ (គ្រឿង ឬ គ្រឿងប្រុង) របស់ផ្ទះជាដើម (ឈើ, ដើមឈើ); វិ. **ទុនីយតិ គេហសម្ភារត្ថាយ ហិំសិយតិ ឆិន្ទិយតីតិ> ទុមោ** ។ល។

ទុម្មន គុ. [ទុ+មន] អ្នកមានចិត្តគឺទោសប្រទូស្តហើយ ឬមានចិត្តរាក់រន់, មានចិត្តអាក្រក់; វិ. **ទុដ្ឋោ មនោ យស្ស សោ> ទុម្មនោ, ទុដ្ឋុ មនោ ឯកស្សាតិ វា> ទុម្មនោ** ។

ទុម្មេធ គុ. [ទុ+មេធា] អ្នកមានប្រាជ្ញាគឺទោសប្រទូស្តហើយ (អ្នកឥតប្រាជ្ញា, មនុស្សល្ងង់, មនុស្សខ្លៅ); វិ. **ទុដ្ឋា មេធា យស្ស សោ> ទុម្មេធោ** ។ - **បុគ្គល** ពុំ. បុគ្គលអ្នកឥតប្រាជ្ញា, បុគ្គលខ្លៅ ។

ទុម្មេធី ពុំ. [ទុម្មេធា+ឦ] អ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេសគឺទោសប្រទូស្តហើយ, អ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេសដ៏អាក្រក់; វិ. **ទុម្មេធា យស្ស អត្ថីតិ> ទុម្មេធី** ។

ទុម្មោចយ គុ. [ទុ+មុច+ណ្យ] ដែលបុគ្គលគប្បីស្រាយ (ដោះ, រួច) បានដោយលំបាក, ដោយកម្រ ។

ទុម្មោចយំ [ទុម្មោចយន្ត+សិ.វិ, ផ្លាស់ ន្ត និង សិ.វិ.>អំ] ការដោះស្រាយ, (..ដោះ, ..រួច) បានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ ។

ទុយ្យុត្តសុយុត្តក គុ. [ទុយ្យុត្ត+សុយុត្ត+ក] កម្មដ៏បុគ្គលគប្បីប្រកបអាក្រក់ហើយនិងកម្មដ៏បុគ្គលប្រកបល្អហើយ (ទុយ្យុត្ត<ទុ+យុជ+ត) ។

ទុយ្ហមាន គុ. [ទុហ+យ+មាន] គឺបុគ្គលកាលរឹត, ..កំពុងរឹត ។

ទុរក្ខ គុ. [ទុ+រក្ខ+អ] (ទ្វារ) គឺបុគ្គលរក្សាបានដោយកម្រ ។ .. **ត្ត** នពុំ. ភាវៈនៃ...នោះជា...គឺបុគ្គលរក្សាបានដោយកម្រ ។

ទុរច្ចយ គុ. [ទុ+អតិ+ឥ+អ, ចុះ..អា.] បុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្លងបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; គឺបុគ្គលឱ្យប្រព្រឹត្តកន្លងបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ ។

ទុរតិក្កម គុ. [ទុ+អតិ+កម+អ, ចុះ..អា.] គឺ...ឈានកន្លងបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; គឺ...ប្រព្រឹត្តកន្លងបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ ។

ទុរន្វយ គុ. [ទុ+អនុ+ឥ ឬអយ+អ, ចុះ..អា.] គឺ...ទៅតាមបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; គឺ...ប្រព្រឹត្តទៅតាមបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ ។ ប្រើជា « ទុន្នយ » ក៏មាន ។

ទុរភិរម គុ. [ទុ+អភិ+រម+អ,ចុះ..អា.] គឺ...ត្រេកអរចំពោះបានដោយសលំបាក, ..ដោយកម្រ, គឺ...រីករាយតាមបានដោយ... ។

ទុរម គុ. [ទុ+រម+អ] គឺ...ត្រេកអរបានដោយកម្រ ។

ទុរាចារ គុ. [ទុ+អាចារ, ចុះ..អា.] អ្នកមានមារយាទអាក្រក់; វិ. **ទុ អាចារោ យស្ស សោ> ទុរាចារោ** ។

ទុរាចារបរិវុត គុ. [ទុរាចារ+បរិវុត] អ្នកដ៏បុគ្គលមានអាចារៈអាក្រក់ចោមរោមហើយ, អ្នកដ៏ភិក្ខុមានមារយាទអាក្រក់ចោមរោមហើយ ។

ទុរាវាស គុ. [ទុ+អាវាស, ចុះ..អា.] មានកិ.នៅគ្រប់គ្រងបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ; វិ. **ទុក្ខំ អាវាសោ ឯតេសន្តិ> ទុរាវាសា** ។

ទុល្លភ គុ. [ទុ+លភ+អ] កិ.បានដោយក្រ ឬ (វត្ថុ) ដែល...បានដោយក្រ; វិ. **ទុក្ខ ទុក្ខេន វា លព្ភតេតិ** (១)> **ទុល្លភំ** ។ .. **តា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជា...គឺបុគ្គលបានដោយលំបាក, ..ដោយកម្រ ។ .. **ឧប្បាទ** ពុំ. កិ.កើតឡើងនៃ...គឺ...បានដោយកម្រ ។

ទុវិជាត គុ. [ទ្វិ>ទុ+វិ+ជន, ជន>ជា+ត ឬទ្វិ+វិជាត] អ្នកកើតហើយអស់វារៈពីរដង, អ្នកសម្រាលកូនហើយ អស់វារៈពីរលើក; វិ. **ទ្វេ វារេ វិជាយតីតិ> ទុវិជាតា; ទ្វិក្ខត្តុំ វា វិជាតា> ទុវិជាតា** ។

ទុស្ស នពុំ. [ទុ+សា, សា>ស្ស] សំពត់ វិ. **ទុដ្ឋុំ អសតិ ខេបេតីតិ វា> ទុស្សំ** ។

ទុស្សកោដ្ឋាគារ នពុំ. [ទុស្ស+កោដ្ឋាគារ] ឃ្លាំងនៃសំពត់, ឃ្លាំងជាទី

---

១ ចងប្រកបដោយកិតកិរិយាជា « លភិតព្វំ » វិញក៏បាន ។

ទុកនូវសំពត់, ឃ្លាំងសម្រាប់ដាក់នូវសំពត់, ឃ្លាំងដ៏ពេញដោយសំពត់ (សមាសនេះលោបឯវិគ្គហៈ ត្រូវដាក់បាលីជាបទគុណត្រង់កណ្ដាលដែលប្រែថា «ជាទីទុក, សម្រាប់ដាក់, ដ៏ពេញ» មកផង) ។ . **គេហកោដ្ឋាគារ** នថុំ. ឃ្លាំងនៃសំពត់និងឃ្លាំងនៃប្រេង, ឃ្លាំងដាក់នូវសំពត់និងឃ្លាំងដាក់នូវប្រេង ។

ទុស្សគ្គហណមង្គល នថុំ. [ទុស្ស+គហណ+មង្គល] មង្គលជាទីកាន់យកនូវសំពត់, មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើក្នុងកាលជាទីកាន់យកនូវសំពត់, -ជាទីស្លៀកនូវសំពត់ ។

ទុស្សណ្ឋាបិត គុ. [ទុ+សំ+ឋា+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺបុគ្គលឱ្យតាំងទុកព្រមហើយបានដោយលំបាក, គឺ....ឱ្យទុកដាក់បានដោយលំបាក ។

ទុស្សតិ កិ. [ទុស+យ+តិ_វ.] ប្រទូស្ត ។

ទុស្សទ្ទ គុ. [ទុ+សទ្ទ] មានសំឡេងអាក្រក់ ។

ទុស្សន្ត ពុំ. [ទុស្ស+អន្ត] ទីបំផុតនៃសំពត់, ជាយនៃសំពត់ ។

ទុស្សយុគ នថុំ. [ទុស្ស+យុគ] គូនៃសំពត់ ។

ទុស្សវនីយ គុ. [ទុ+សុ+អនីយ] គឺ...គប្បីស្ដាប់ ឬឮបានដោយលំបាក, -ដោយកម្រ ។

ទុស្សស្ស គុ. [ទុ+សស្ស] មានសំទូងអាក្រក់, មានសំទូងគឺបុគ្គលបានដោយក្រ ។

ទុស្សីល គុ. [ទុ+សីល] អ្នកមានសីលគឺទោសប្រទូស្តហើយ (អ្នកទ្រុស្តសីល); វិ. **ទុដ្ឋំ សីលំ យស្ស សោ> ទុស្សី-លោ** ។ អ្នកមិនមានសីល ឬ អ្នកឥតសីល; វិ. **នត្ថិ សីលំ យស្ស សោ> ទុស្សីលោ** ។ . **ការណ** នថុំ. ហេតុនៃ...អ្នកមានសីលគឺទោសប្រទូស្តហើយ, ហេតុនៃ ....អ្នកមិនមានសីល ។ . **តេជ** ពុំ. តេជះនៃ...។ . **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ... ។

ទុស្សីល្យ នថុំ. [ទុស្សីល+ណ្យ] ភាវៈនៃ...អ្នកមានសីលគឺទោសប្រទូស្តហើយ, ភាវៈនៃ...អ្នកមិនមានសីល, ភាវៈនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល; វិ. **ទុស្សីលស្ស ភាវោ> ទុស្សីល្យំ** ។

ទុស្សុត គុ. [ទុ+សុ+ត] គឺ...ឮអាក្រក់ហើយ, -ឮមិនល្អហើយ, -ស្ដាប់មិនល្អហើយ ។

ទុហិតា អ. [ទុហ+ឥ_អា.+តា] រិតហើយ, ច្របាច់ហើយ, ច្បូតហើយ ។

ទូត ពុំ. [ទុ+ត] ជនដែលគេប្រើទៅ ឬ ជនដែលគេបញ្ជូនទៅ (ទូត, អ្នកបំរើ) ។

ទូរ គុ. [ទុ+អរ+អ(១)] ឆ្ងាយ, ទីឆ្ងាយ (វិ. **ទុក្ខេន អរតិ យំ តំ> ទូរំ**) ។

ទូរង្គម គុ. [ទូរំ+គម+អ] (ចិត្ត) ទៅកាន់ទីឆ្ងាយ, ទៅកាន់អារម្មណ៍ដ៏ឆ្ងាយ; វិ. **ទូរំ គច្ឆតីតិ> ទូរង្គមំ** ។

១ ក្នុង ឋ. អភិ. ថា « ទុ+ឩរប្បច្ច័យ » ។

ទូរដ្ឋាន នពុំ. [ទូរ+ឋាន] ទីដីឆ្ងាយ ។

ទូរតរ គុ. [ទូរ+តរ] ឆ្ងាយជាង, ឆ្ងាយដោយវិសេស ។

ទូរតោ អ.ស. [ទូរ+តោ] អំពីទីឆ្ងាយ, អំពីចម្ងាយ ។

ទូរភាវ ពុំ. [ទូរ+ភាវ] ភាវៈនៃ...នោះជា...ឆ្ងាយ ។

ទូសេតុំ អ. [ទុស+ណេ+តុំ] ដើម្បីប្រទូស្ត ។

ទូសេន្តិ កិ. [ទុស+ណេ+អន្តិ-វ.] ប្រទូស្ត ។

ទូសេយ្យ កិ. [ទុស+ណេ+ឯយ្យ-ស.] គប្បីប្រទូស្ត ។

ទូសេសិ កិ. [ទុស+ណេ+ឦ-អជ្ជ, ទុះស-ភ.] ប្រទូស្តហើយ ។

ទេតិ កិ. [ទា+អ+តិ-វ.] ឲ្យ, ប្រគេន, ថ្វាយ ។

ទេតុ កិ. [ទា+អ+តុ-ប.] ចូរឲ្យ,... ។

ទេថ កិ. [ទា+អ+ថ-ប.] ចូរឲ្យ,... ។

ទេន្ត គុ. [ទា+អ+អន្ត] កាលឲ្យ, កំពុងឲ្យ,... ។

ទេន្តិ កិ. [ទា+អ+អន្តិ-វ.] ឲ្យ....។

ទេម កិ. [ទា+អ+ម-វ.] ឲ្យ.... ។

ទេយ្យធម្ម ពុំ. [ទេយ្យ+ធម្ម] ទេយ្យធម៌, ធម៌គឺជនគប្បីឲ្យ; ឧ. **ទាតព្វោតិ> ទេយ្យោ; ទេយ្យោ ធម្មោ> ទេយ្យធម្មោ** (បានដល់វត្ថុ១០ យ៉ាងមានបាយឬចំណីជាដើម) ។

ទេវ ពុំ. [ទិវ+អ] អ្នកលេងដោយអារម្មណ៍ មានកាមគុណជាដើម (ទេវតា, ភ្លៀង); ឧ. **ទិព្វេហិ កាមគុណេហិ កីឡន្តីតិ> ទេវា** ។

ទេវកុមារ ពុំ. [ទេវ+កុមារ] កុមារនៃទេវតា, កុមារដូចជាទេវតា ។

ទេវកុល នពុំ. [ទេវ+កុល] ត្រកូលនៃទេវតា, ខ្ទមនៃទេវតា ។

ទេវគណបរិវុត គុ. [ទេវគណ+បរិវុត] គឺពួកនៃទេវតាចោមរោមហើយ, គឺក្រុមនៃទេវតាចោមរោមហើយ; ឧ. **ទេវានំ គណោ> ទេវគណោ; ទេវគណេន បរិវុតោ> ទេវគណបរិវុតោ** ។

ទេវចារិក នពុំ. [ទេវ+ចារិក] ទីជាទីត្រាច់ទៅនៃទេវតា, ទីជាទីត្រាច់ទៅក្នុងទេវលោក, ចារិកនៃទេវតា ។

ទេវច្ឆរា ឥ. [ទេវ+អច្ឆរា] ស្ត្រីអប្សរនៃទេវតា, នាងអប្សរនៃទេវតា ។ **- បដិភាគ** គុ. មានចំណែកប្រៀបដោយស្ត្រីអប្សរនៃទេវតា ។

ទេវតា ឥ. [ទេវ+តា-ស.] ទេវតា (**ទេវោ ឯវ> ទេវតា**) ។ **- អានុភាវ** ពុំ. អានុភាពនៃទេវតា ។

ទេវត្ត នពុំ. [ទេវ+ត្ត] ភាវៈនៃទេវតា, ភាវៈនៃ...ជាទេវតា ។

ទេវទណ្ឌ ពុំ. [ទេវ+ទណ្ឌ] អាជ្ញានៃទេវតា ។

ទេវទត្ត អ.ន. ភិក្ខុឈ្មោះទេវទត្ត, សក្យៈឈ្មោះទេវទត្ត ។ **- វគ្គិក** គុ. អ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងពួកនៃភិក្ខុឈ្មោះទេវទត្ត ឬអ្នកគប់រកនូវពួក

នៃភិក្ខុឈ្មោះទេវទត្ត; វិ. **ទេវទត្តបក្ខេ ចរតីតិ> ទេវ-ទត្តបក្ខិកោ, ទេវទត្តបក្ខេ ភជតីតិ វា> ទេវទត្ត-បក្ខិកោ** ។

ទេវទត្តិយធន នបុំ. [ទេវទត្តិយ+ធន] ទ្រព្យដែលទេវតាឱ្យហើយ, ទ្រព្យដែលព្រះសម្មតិទេពប្រទានហើយ (**ទេវទត្តិយ**<ទេវ+ទិន្ន, ផ្លាស់ ទិន្ន>ទត្ត ឬ ទត្តិយ) ។

ទេវទូត បុំ. [ទេវ+ទូត] ទេវទូត, ទូតនៃទេវតា, បំរើនៃទេវតា ។ - **សុត្តន្ត** នបុំ. ទេវទូតសូត្រ ។

ទេវធម្ម បុំ. [ទេវ+ធម្ម] ទេវធម៌, ធម៌របស់ទេវតា, ធម៌ដែលទេវតាប្រព្រឹត្តហើយ ។ - **ជាននក** គុ. អ្នកដឹងនូវទេវធម៌, អ្នកចេះនូវទេវធម៌; វិ. **ទេវធម្មំ ជានាតីតិ> ទេវធម្មជាននកោ** ។

ទេវធីតា ឥ. [ទេវ+ធីតា] ទេវធីតា, ធីតានៃទេវតា ។

ទេវនគរទ្វារ នបុំ. [ទេវនគរ+ទ្វារ] ទ្វារនៃនគរនៃទេវតា, ..នៃទេវនគរ ។

ទេវនគរាភិមុខ គុ. [ទេវនគរ+អភិមុខ] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទេវនគរ, មានមុខចំពោះទៅកាន់ទេវនគរ, មានមុខសំដៅទៅកាន់នគរនៃទេវតា ។

ទេវបរិសា ឥ. [ទេវ+បរិសា] បរិស័ទគឺទេវតា, ទេវតាជាបរិស័ទ, បរិស័ទនៃទេវតា ។

ទេវបុត្ត បុំ. [ទេវ+បុត្ត] ទេវបុត្រ, បុត្រនៃទេវតា ។ - **មារ** បុំ. មារគឺទេវបុត្រ ។

ទេវមនុស្ស បុំ. [ទេវ+មនុស្ស] ទេវតានិងមនុស្ស ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិនៃទេវតានិងមនុស្ស ។ - **អាទិភេទ** គុ. ផ្សេងដោយជនមានទេវតានិងមនុស្សជាដើម, មានជនមានទេវតានិងមនុស្សជាដើមជាប្រភេទ ។

ទេវមារព្រហ្មនាគសុបណ្ណាទិ គុ. [ទេវ...+អាទិ] (សត្វ) មានទេវតានិងមារ និងព្រហ្ម និងនាគ និងគ្រុឌជាដើម ។

ទេវរជ្ជសិរីធរ គុ. [ទេវរជ្ជសិរី+ធរ+អ] អ្នកទ្រទ្រង់នូវសិរីគឺភាវៈនៃខ្លួនជាស្តេចនៃទេវតា; វិ. **រញ្ញោ (អត្តនោ) ភាវោ> រជ្ជំ; ទេវានំ រជ្ជំ> ទេវរជ្ជំ; ទេវរជ្ជំ ឯវ សិរី> ទេវ-រជ្ជសិរី, ទេវរជ្ជសិរី ធារេតីតិ> ទេវរជ្ជសិរីធរោ** ។

ទេវរាជ បុំ. [ទេវ+រាជ] ទេវរាជ, ស្តេចនៃទេវតា, ទេវតាជាស្តេច ។

ទេវលោក បុំ. [ទេវ+លោក] ទេវលោក, លោកជាទីនៅនៃទេវតា ។ - **ព្រហ្មលោកសម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិក្នុងទេវលោកនិងព្រហ្មលោក ។ - **សិរី** ឥ. សិរីក្នុងទេវលោក ។

ទេវវណ្ណ បុំ. [ទេវ+វណ្ណ] ភេទនៃទេវតា; គុ. មានភេទដូចជាភេទនៃទេវតា វិ. **ទេវានំ វណ្ណោ> ទេវវណ្ណោ; ទេវវណ្ណោ ឥវ វណ្ណោ យស្ស សោ> ទេវ-វណ្ណោ** ។

ទេវសន្និបាត បុំ. [ទេវ+សន្និបាត] សន្និបាតនៃទេវតា, ការជួបជុំនៃ....,

ការប្រជុំនៃ.... (សន្និបាត <សំ+និ)+បត+ណ = ការធ្លាក់ចុះព្រម, ការប្រជុំ) ។

ទេវសភា ន. [ទេវ+សភា] ទេវសភា, សភារបស់ទេវតា, (សាលឬរោង) ជាទីប្រជុំពោលនៃទេវតា ឬជាទីពោលមួយអន្លើនៃទេវតា; វិ. **សន្តិ ភាសន្តិ ឯត្ថាតិ> សភា; សហ ភាសន្តិ ឯត្ថាតិ វា> សភា; ទេវានំ សភា> ទេវសភា ។**

ទេវសមាគម ពុំ. [ទេវ+សមាគម] សមាគមនៃទេវតា, កិ.មកព្រមនៃទេវតា, កិ.ជួបជុំនៃទេវតា, កិ.ប្រជុំនៃទេវតា, ជាទីប្រជុំនៃទេវតា ។

ទេវសង្ឃ ពុំ. [ទេវ+សង្ឃ] ពួកនៃទេវតា, ក្រុមនៃ... ។

ទេវសិក គុ. [ទិវស+ណិក] (កាល) ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងថ្ងៃ (រាល់ថ្ងៃៗ, សព្វថ្ងៃៗ ឬរាល់១ថ្ងៃ, សព្វ១ថ្ងៃ); វិ. **ទិវសេ ចត្តតីតិ> ទេវសិកោ ។**

ទេវសិរី ន. [ទេវ+សិរី] សិរីនៃទេវតា ។

ទេវហិតព្រាហ្មណ ពុំ. [ទេវហិត+ព្រាហ្មណ] ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះទេវហិតៈ ។ - **វត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះទេវហិតៈ ។

ទេវាតិទេវ ពុំ. [ទេវ+អតិទេវ] ទេវតាកន្លងនូវទេវតា, ទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ។

ទេវានមិន្ទ គុ. [ទេវានំ+ឥន្ទ] ជាធំជាងទេវតាទាំងឡាយ, ទេវរាជជាធំជាងទេវតាទាំងឡាយ; វិ. **ទេវានំ ឥន្ទោ> ទេវានមិន្ទោ ។**

ទេវាសុរសង្គាម ពុំ. [ទេវាសុរ+សង្គាម] សង្គ្រាមនៃទេវតានិងអសុរ ។

ទេវិន្ទ គុ. [ទេវ+ឥន្ទ] ជាធំជាងទេវតា, ទេវរាជជាធំជាងទេវតា ។

ទេវិស្សរិយាទិ គុ. [ទេវិស្សរិយ+អាទិ] មានឥស្សរិយយសនៃទេវតាជាដើម ។

ទេវោរោហណ នពុំ. [ទេវ+ឱរោហណ] កាលជាទីចុះចាកទេវតា, .ចាកទេវលោក ។ - **សមាគម** ពុំ. កិ.ប្រជុំក្នុងកាលជាទីចុះចាកទេវលោក ។

ទេសនា ន. [ទិស+យុ+អា.ន.] កិ.សំដែង ឬ (វាចា) ជាគ្រឿងសំដែង; វិ. **ទេសិយតេតិ> ទេសនា; ទេសេតិ ឯតាយាតិ វា> ទេសនា ។**

ទេសនាកុសលតា ន. [ទេសនាកុសល+តា] ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកឈ្លាសក្នុងទេសនា, .ក្នុងការសំដែង; វិ. **ទេសនាយំ កុសលោ> ទេសនាកុសលោ; តស្ស ភាវោ> ទេសនាកុសលតា ។**

ទេសនាធម្ម ពុំ. [ទេសនា+ធម្ម] ទេសនាធម៌, ធម៌គឺទេសនា, ធម៌គឺវាចាជាគ្រឿងសំដែង (បាលីនេះកន្លែងខ្លះប្រើជា«នពុំ.») ក៏បាន ។

ទេសនានុគត គុ. [ទេសនា+អនុគត] ដែលទៅតាមហើយនូវទេសនា, ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវទេសនា ។

ទេសនានុសារ បុំ. [ទេសនា+អនុសារ] កិ.រលឹកតាមនូវទេសនា, កិ.ស្ដុងតាមនូវទេសនា, លំអាននៃទេសនា (**អនុសារ**<អនុ+សរ+ណ) ។

ទេសនាបរិយោសាន នបុំ. [ទេសនា+បរិយោសាន] (កាល) ជាទីប្រជុំចុះជុំវិញនៃទេសនា, ជាទីចប់នៃទេសនា, អវសាននៃទេសនា ។

ទេសនាមត្ត គុ. [ទេសនា+មត្ត] ត្រឹមតែទេសនា, គ្រាន់តែជាទេសនា ។

ទេសនាវសាន នបុំ. [ទេសនា+អវសាន] (កាល) ជាទីបំផុតចុះនៃទេសនា, ជាទីចប់នៃទេសនា, អវសាននៃទេសនា ។

ទេសនាវិធិកុសលតា ឥ. [ទេសនាវិធិកុសល+តា] ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកឈ្លាសក្នុងវិធិនៃទេសនា, -ក្នុងបែបនៃទេសនា ។

ទេសនាសីស នបុំ. [ទេសនា+សីស] ជាប្រធាននៃទេសនា ។ **-មត្ត** គុ. គ្រាន់តែជាប្រធាននៃទេសនា ។

ទេសយតោ គុ. [ទេសយន្ត+សិ_វិ., ផ្លាស់ ន្ត+សិ_វិ.>តោ] កាលសំដែង, កំពុងសំដែង ។

ទេសយឹសុ ក. [ទិស+ណយ+ឥំសុ_អជ្ជ.] សំដែងហើយ, បង្ហាញហើយ ។

ទេសិត គុ. [ទិស+ឥ_អា.+ត] គឺ...សំដែងហើយ ។ **-ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃធម៌គឺ...សំដែងហើយ ។ **-ធម្ម** បុំ. ធម៌គឺ...សំដែងហើយ ។ **-និយាម** បុំ. ទំនងនៃធម៌គឺ...សំដែងហើយ, លំអាននៃ...គឺ...សំដែងហើយ ។

ទេសិយមានោ គុ. [ទិស+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលសំដែង, គឺ...កំពុងសំដែង ។

ទេសិស្សាមិ ក. [ទិស+ឥ_អា.+ស+ស្សាមិ_ភ.] នឹងសំដែង ។

ទេសេតុ ក. [ទិស+ណេ+តុ_ព.] ចូរសំដែង, ចូរបង្ហាញ ។

ទេសេតុកាម គុ. [ទេសេតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីសំដែង, អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីសំដែង ។ ទេសេតុំ+កាម = មាន ប្រាថ្នាដើម្បីសំដែង (ចូរមើលវិគ្គហៈភាគទី១) ។

ទេសេតុំ អ. [ទិស+ណេ+តុំ] ដើម្បីសំដែង, វីកិ.សំដែង ។

ទេសេត្វា អ. [ទិស+ណេ+ត្វា] សំដែងហើយ, បង្ហាញហើយ ។

ទេសេថ ក. [ទិស+ណេ+ថ_ព.] ចូរសំដែង, សូមសំដែង ។

ទេសេន្ត គុ. [ទិស+ណេ+អន្ត] កាលសំដែង, កំពុងសំដែង ។

ទេសេន្តិ ក. [ទិស+ណេ+អន្តិ_វ.] សំដែង, បង្ហាញ ។

ទេសេយ្យុំ ក. [ទិស+ណេ+ឯយ្យុំ_ស.] គប្បីសំដែង, គប្បីបង្ហាញ ។

ទេសេសិ ក. [ទិស+ណេ+ឰ_អជ្ជ.+ស_អា.] សំដែងហើយ ។

ទេសេស្សាមិ ក. [ទិស+ណេ+ស្សាមិ_ភ.] នឹងសំដែង, នឹងបង្ហាញ ។

ទេហ បុំ. [ទិហ+ណ] (អត្តភាព) ជាទីចូលទៅសន្សំពីដល់នូវសេចក្ដីចំរើននៃកុសលនិងអកុសល (កាយ, រាងកាយ); វិ. **ឆិហាគិ**

ចុណ្ណំ គច្ឆតិ ឯត្ថ កុសលាកុសលន្តិ> ទេហោ ។ - និស្សិត គុ. អាស្រ័យហើយក្នុងកាយ, -នូវរាងកាយ ។

ទេហិ កិ. [ទា+អ+ហិ-ប.] ចូរឱ្យ ។

ទោណមាបក បុំ. [ទោណ+មា+ណាបេ+ណ្វុ] អ្នកវាល់ដោយទោណៈ; វិ. **ទោណេន មាបេតីតិ> ទោណមាបកោ** ។

ទោមនស្ស នបុំ. [ទុម្មន+ណ្យ] ភាវៈនៃបុគ្គលមានចិត្តគឺទោសប្រទូស្តហើយ, ភាវៈនៃ...មានចិត្តអាក្រក់, -មានចិត្តអាក់អន់ (ទោមនស្ស, សេចក្តីទោមនស្ស); វិ. **ទុដ្ឋោ មនោ យស្ស សោ> ទុម្មនោ; ទុដ្ឋ ហា មនោ យស្ស សោ> ទុម្មនោ; ទុម្មនស្ស ភាវោ> ទោមនស្សំ** ។ - **បត្ត** គុ. អ្នកដល់ហើយនូវទោមនស្ស, អ្នកមានទោមនស្សដល់ហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែ ឬត្រឹមតែទោមនស្ស ។ - **វូបសមនត្ថ** បុំ. ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាចូលទៅរម្ងាប់នូវទោមនស្ស ។ - **សម្បយុត្ត** គុ. ទៅរួមរឿងដោយទោមនស្ស, ប្រព្រឹត្តទៅរួមរឿងដោយទោមនស្ស, ប្រកបដោយទោមនស្ស ។

ទោវារិក គុ. [ទ្វារ+ណិក] (ជន) អ្នកប្រកបក្នុងទ្វារ; វិ. **ទ្វារេ និយុត្តោ> ទោវារិកោ** ។ -អ្នករក្សានូវទ្វារ (អ្នកចាំទ្វារ); វិ. **ទ្វារំ រក្ខតីតិ> ទោវារិកោ** ។ - **បុត្ត** បុំ. កូននៃជនអ្នកប្រកបក្នុងទ្វារ ឬអ្នករក្សានូវទ្វារ ។

ទោស បុំ. [ទុស+ណ] សេចក្តីប្រទូស្ត, គឺ.ប្រទូស្ត (ទោសៈ); វិ. **ទុស្សន្តិ> ទោសោ** ។ (សភាវៈ) ដែលប្រទូស្តក្នុងអារម្មណ៍; វិ. **អារម្មណេ ទុស្សតីតិ> ទោសោ** ។ - **គតិ** បុំ. ទោសគឺទោសៈ, សេចក្តីអាក្រក់គឺទោសៈ ។ - **គហ** បុំ. កិ.ចាប់នៃទោសៈ, អ្នកចាប់គឺទោសៈ ។ - **ទុដ្ឋ** គុ. អ្នកគឺទោសៈប្រទូស្តហើយ ។ - **និស្សិត** គុ. អ្នកអាស្រ័យនូវទោសៈ, អ្នកគឺទោសៈអាស្រ័យហើយ ។ - **អន្តរ** គុ. មានក្នុងចន្លោះនៃទោសៈ, មានក្នុងរវាងនៃទោសៈ, មានទោសៈជាចន្លោះ, មានទោសៈជាហេតុ, មានទោសៈជាខាងក្នុង ។ - **មហន្តតា** ឥ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានទោសៈដ៏ធំ; វិ. **ទោសោ មហន្តោ យស្ស សោ> ទោសមហន្តោ; ទោសមហន្តស្ស ភាវោ> ទោសមហន្តតា** ។ - **មោហមានាទិ** គុ. មានទោសៈ និងមោហៈ និងមានៈជាដើម ។ - **សមេ** គុ. ស្មើដោយទោសៈ ។ - **សោធនត្ថ** បុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.ជំរះនូវទោសៈ, -កិ.សំអាតនូវទោសៈ ។

ទោសាភាវ បុំ. [ទោស+អភាវ] កិ.មិនមាននៃទោសៈ ។

ទោហឡ បុំ. [ទ្វិ>ទោ+ហទយ, ហទយ>ហឡ] សេចក្តីប្រាថ្នាដ៏វិសេស, សេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ប្លែក, ចំណង់ដ៏ប្លែក (អ. ស.) ។ បើតាមរូបសព្ទនេះប្រែថា «ហឫទ័យពីរ» ។ ចូរមើលភាគ១ ។

ទោហឡិនី ឥ. [ទោហឡ+ឡ+ឥនី] អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ប្លែក; វិ. **ទោហឡោ យស្សា អត្ថីតិ> ទោហឡិនី** ។

ទ្វត្តឹស ប.សំ. [ទ្វិ+តឹស] សាមសិបដ៏លើសដោយពីរ (៣២); វិ. **ទ្វីហិ អធិកា តឹស> ទ្វត្តឹស** ។ - **មហាបុរិសលក្ខណ-បដិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់តំពោះហើយដោយលក្ខណៈនៃមហា

បុរស ៣២ ។ - **យុគ** នប៉ុ. គូនៃសំពត់សាដក ៣២ ។ - **យុគ-លទ្ធកាល** ប៉ុ. កាលនៃគូនៃសំពត់សាដក ៣២ គឺខ្លួនបានហើយ, កាលនៃខ្លួនមានគូនៃសំពត់សាដក ៣២ បានហើយ ។ - **សុណិ-សា** ឥ. កូនប្រសាស្រី ៣២ នាក់ ។

ទ្វត្តឹសាការ ប៉ុ. [ទ្វត្តឹស+អាការ] អាការៈ ៣២ ។ - **កម្មដ្ឋាន** នប៉ុ. កម្មដ្ឋានមានអាការៈ ៣២ ជាអារម្មណ៍, កម្មដ្ឋានគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយអាការៈ ៣២ ។ - **បរិបូរ** គុ. ពេញជុំវិញដោយអាការៈ៣២, បរិបូរដោយ... ។ - **វំស** ប៉ុ. អំណាចនៃអាការៈ ៣២ ។ - **សជ្ឈាយ** ប៉ុ. គឺ.ស្វាធ្យាយនូវអាការៈ ៣២ ។

ទ្វយ នប៉ុ. [ទ្វិ+ណ] ប្រជុំនៃពីរ, ប្រជុំនៃ...ពីរ (ទាំងពីរ); វិ. **ទ្វិន្នំ សមូហោ> ទ្វយំ** ។

ទ្វាទស ប.សំ. [ទ្វិ+ទស] ដប់ពីរលើសដោយពីរ(១២); វិ. **ទ្វីហិ អធិកា ទស> ទ្វាទស** ។ - **នហុតបុរិស** ប៉ុ. បុរសមាននហុត ១២ ជាប្រមាណ, បុរសមានម៉ឺន១២ជាប្រមាណ (១២ម៉ឺន) ។ - **នហុត** នប៉ុ. មានម៉ឺន១២ ជាប្រមាណ ។ - **មា-សិក** គុ. (កាល) ប្រកបដោយខែ ១២, មានខែ១២ជាប្រមាណ ។ - **យោជនដ្ឋាន** នប៉ុ. ទីមានយោជន៍១២ជាប្រមាណ ។ - **យោជនិក** គុ. ប្រកបដោយយោជន៍១២, មានយោជន៍១២ជាប្រមាណ ។ - **វស្ស** នប៉ុ. ឆ្នាំ ១២ ។ - **ហត្ថ** គុ. មានហត្ថ១២ជាប្រមាណ ។ - **អាយតន** នប៉ុ. អាយតនៈ១២ ។

ទ្វាទសម បូ. សំ. [ទ្វាទស+ម] ទី១២, គំរប់១២, ។

ទ្វារ នប៉ុ. [ទ្វារ+អរ] (វត្ថុ ឬសន្លឹះ) ជាគ្រឿងបិទ (ទ្វារ); វិ. **ទ្វារតិ សំវរតិ ឯតេនាតិ> ទ្វារំ** ។ ម៉្យាងទៀត ទ្វារ<ទ្វិ+អរ+អ = ទីជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃសន្លឹះទាំងពីរ; វិ. **ទ្វេ គច្ឆាដានិ អរន្តិ-ឯត្ថាតិ> ទ្វារំ** ។ - **កោដ្ឋក** ប៉ុ. ស៊ុមនៃទ្វារ, ស៊ុមជិត ទ្វារ, ខ្លោងនៃទ្វារ ។ - **កោដ្ឋកាភិមុខ** គុ. អ្នកមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ស៊ុមនៃទ្វារ ។ - **អដ្ដាលកយុត្ត** គុ. ប្រកបដោយទ្វារនិងប៉ម ។ - **អន្តរ** នប៉ុ. ចន្លោះនៃទ្វារ, ខាងក្នុងនៃទ្វារ ។ - **បា-ការាទិ** គុ. (ទី) មានទ្វារនិងកំពែងជាដើម ។ - **បាល** ប៉ុ. អ្នករក្សានូវទ្វារ (នាយទ្វារ); វិ. **ទ្វារំ បាលេតីតិ> ទ្វារបាលោ** ។ - **ពាហ** មេនៃទ្វារ ។ - **មជ្ឈ** នប៉ុ. កណ្ដាលនៃទ្វារ ។ - **រក្ខិត** គុ. មានទ្វាររក្សាហើយ, រក្សាហើយនូវទ្វារ ។ - **សមីប** គុ. ជិតនៃទ្វារ ។ - **សម្មុខ** នប៉ុ. ទីចំពុះមុខនៃទ្វារ, ទីប្រទល់មុខនៃទ្វារ ។ - **សហស្សយុត្ត** គុ. ប្រកបដោយពាន់នៃ ទ្វារ ។

ទ្វារាភិមុខ គុ. [ទ្វារ+អភិមុខ] មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទ្វារ, មានមុខបែរទៅកាន់ទ្វារ, មានមុខសំដៅទៅកាន់ទ្វារ ។

ទ្វាវីសតិម បូ.សំ. [ទ្វាវីសតិ+ម] ទី២២, គំរប់២២ ។

ទ្វាសដ្ឋី ប.សំ. [ទ្វិ+សដ្ឋី] ហុកសិបដ៏ក្រៃលែងដោយពីរ (៦២); វិ. **ទ្វីហិ អធិកា សដ្ឋី> ទ្វាសដ្ឋី** ។ - **ទិដ្ឋិគតមគ្គ** ប៉ុ. ផ្លូវគឺទិដ្ឋិ៦២ ។

ទ្វាសត្តតិ ប. សំ. [ទ្វិ+សត្តតិ] ចិតសិបដ៏លើសដោយពីរ (៧២) ។ - **ប្បមាណ** គុ. មានប្រមាណ ៧២, មាន ៧២ ជាប្រមាណ ។ - **ភាណវារប្បមាណ** គុ. មានភាណវារៈ ៧២ ជាប្រមាណ ។

ទ្វិតាលមត្ត គុ. [ទ្វិ+តាល+មត្ត] មានដើមត្នោតពីរជាប្រមាណ ។

ទ្វិតា ឥ. [ទ្វិ+តា] ភាវៈនៃភ្នំមាសនោះជាពីរ; វិ. **ទ្វិន្នំ ភាវោ> ទ្វិតា** ។

ទ្វិត្តិក្ខត្តុំ អ. ឬ គិ.វិ. [ទ្វិត្តិ+សកឹ>ទ្វិត្តិក្ខត្តុំ] ភាវៈនៃពីរឬបី, ភាវៈពីរដងឬបីដង, ភាវៈពីរបីដង, ពីរបីលើក ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រព្រឹត្តទៅអស់ភាវៈពីរដង ឬបីដង; វិ. **ទ្វិវារេ តិវារេ វា បវត្តកិរិកិ> ទ្វិត្តិក្ខត្តុំ** ។

ទ្វិធា អ. [ទ្វិ+ធា] ដោយចំណែកពីរ; វិ. **ទ្វីហិ បការេហិ> ទ្វិធា** ។

ទ្វិធាភាវ បុំ. [ទ្វិធា+ភាវ] ភាវៈនៃ...ដោយចំណែកពីរ, ភាវៈដោយចំណែកពីរ ។

ទ្វិន្នំ ប.សំ. [ទ្វិ+នំ_វិ.>ទ្វិន្នំ] ពីរ, ទាំងពីរ ។

ទ្វិបទ គុ. [ទ្វិ+បទ] (សត្វ) មានជើងពីរ; វិ. **ទ្វេ បទានិ យេសំ តេ> ទ្វិបទា** ។ - **ចតុប្បទ** គុ. (សត្វ) ទាំងមានជើងពីរទាំងមានជើងបួន ។

ទ្វិភូមិក គុ. [ទ្វិ+ភូមិ+ក] មានជាន់ពីរ, មានថ្នាក់ពីរ, (ពីរជាន់ ឬពីរថ្នាក់); វិ. **ទ្វេ ភូមិយោ យស្ស តំ> ទ្វិភូមិកំ** ។ **ទ្វិភូមិក** <ទ្វិភូមិ+ណិក = ប្រកបដោយជាន់ពីរ; វិ. **ទ្វិភូមិយា និយុត្តំ> ទ្វិភូមិកំ** ។

ទ្វិយោជន នបុំ. [ទ្វិ+យោជន] យោជន៍ពីរ (ពីរយោជន៍) ។

ទ្វីហ នបុំ. [ទ្វិ+អហ] ថ្ងៃពីរ (ពីរថ្ងៃ); វិ. **ទ្វេ អហានិ> ទ្វីហំ** ។

ទ្វីហតីហ នបុំ. [ទ្វីហ+តីហ] ថ្ងៃពីរនិងថ្ងៃបី ។ - **អច្ចយ** បុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃថ្ងៃពីរនិងថ្ងៃបី ។

ទ្វេ ព.សំ. [ទ្វិ+យោ_វិ.>ទ្វេ] ពីរ, ទាំងពីរ ។ - **អសីតិកោដិធន** នបុំ. ទ្រព្យមានកោដិប៉ែតសិបពីរជាប្រមាណ, ទ្រព្យគឺប្រាក់រាប់ដោយកោដិប៉ែតសិបពីរ ។ - **អសីតិញាតិកុលសហស្ស** នបុំ. ពាន់នៃត្រកូលនៃញាតិប៉ែតសិបពីរ, ពាន់នៃត្រកូលជាញាតិប៉ែតសិបពីរ ។ - **កោដិមត្ត** គុ. មានកោដិពីរជាប្រមាណ, មានប្រមាណពីរកោដិ ។ - **នវុតិកប្ប** បុំ. កប្បកៅសិបពីរ ។ - **ភូមិក** គុ. <ទ្វិភូមិ+ណិក = ប្រកបដោយជាន់ពីរ ។ - **មាសច្ចយ** បុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តកន្លងទៅនៃខែពីរ ។ - **សហាយកភិក្ខុវត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃភិក្ខុជាសំឡាញ់នឹងគ្នាពីររូប ។

ទ្វេធា អ. [ទ្វេ+ធា] ដោយចំណែកពីរ (គួរមើល ទ្វិធា) ។

ទ្វេធាបថ បុំ. [ទ្វេធា+បថ] ផ្លូវដោយចំណែកពីរ, ផ្លូវពីរចំណែក, ផ្លូវបែកជាពីរ ។

ធជ ចុំ. [ធជ+អ] ទង់, ទង់ជ័យ ។

ធជបដាក នចុំ. [ធជ+បដាក] ទង់និងទង់ផ្ទាំងសំពត់, ទង់ជ័យនិងទង់បដាក, ទង់ជ័យនិងទង់គឺបុគ្គលធ្វើដោយផ្ទាំងសំពត់ ។ . **កទលិ** ចុំ. ទង់ជ័យ និងទង់ផ្ទាំងសំពត់ និងដើមចេក ។ . **កទលិអាទិ** គុ. (វត្ថុ) មានទង់ជ័យ និងទង់ផ្ទាំងសំពត់ និងដើមចេកជាដើម ។ . **ឆត្តាតិឆត្តាទិ** គុ. (គ្រឿងអលង្ការ) មានទង់ជ័យ និងទង់ផ្ទាំងសំពត់ និងឆ័ត្រដ៏កន្លងនូវឆ័ត្រជាដើម ។

ធជភូត គុ. [ធជ+ភូត] ជាទង់កើតហើយ, ដូចជាទង់កើតហើយ ។

ធញ្ញបិដក នចុំ. [ធញ្ញ+បិដក] ល្អីដ៏ពេញដោយស្រូវ, កញ្ជើដ៏ពេញដោយស្រូវ ។

ធន នចុំ. [ធន+អ] ទ្រព្យ (វិ. **មម យិទន្តិ ធនាយិតព្វំ សទ្ធាយិតព្វន្តិ** > **ធនំ** = វត្ថុគឺបុគ្គលគប្បីពោលថា «នេះរបស់អញ») ។

ធនករណីយ គុ. [ធន+ករ+អនីយ] (កិច្ច) គឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដោយទ្រព្យ; វិ. **ធនេន កត្តព្វន្តិ** > **ធនករណីយំ** ។

ធនការណ នចុំ. [ធន+ការណ] ហេតុនៃទ្រព្យ ។

ធនក្កីតាទិ គុ. [ធនក្កីត+អាទិ] មានទាសៈ (ខ្ញុំ) គឺបុគ្គលទិញហើយដោយទ្រព្យជាដើម, មានខ្ញុំគឺបុគ្គលលោះដោយទ្រព្យជាដើម ។

ធនក្ខយ ចុំ. [ធន+ខយ] កិ.អស់ទៅនៃទ្រព្យ ។

ធនគព្ភទ្វារ នចុំ. [ធន+គព្ភ+ទ្វារ] ទ្វារនៃបន្ទប់ជាទីទុកនូវទ្រព្យ, ទ្វារនៃបន្ទប់ជាទីដាក់នៃទ្រព្យ, ទ្វារនៃ បន្ទប់ដ៏ពេញដោយទ្រព្យ ។

ធនច្ឆេទភយ នចុំ. [ធន+ឆេទ+ភយ] កិ.ខ្លាចអំពីសេចក្តីដាច់នៃទ្រព្យ, ភ័យអំពីការដាច់បង់នៃទ្រព្យ ។

ធនញ្ជយសេដ្ឋី ចុំ. [ធនញ្ជយ+សេដ្ឋី] សេដ្ឋីឈ្មោះធនញ្ជយៈ ។

ធនញ្ជានី អ.ន. ឈ្មោះធនញ្ជានី ។

ធនដ្ឋាន នចុំ. [ធន+ឋាន] ទីជាទីតាំងនៃទ្រព្យ, ទីជាទីទុកនូវទ្រព្យ; វិ. **ធនានំ ឋានំ** > **ធនដ្ឋានំ** ។

ធនតណ្ហា ឥ. [ធន+តណ្ហា] សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងទ្រព្យ; -នូវទ្រព្យ, ចំណង់ក្នុងទ្រព្យ ។

ធនទាន នចុំ. [ធន+ទាន] កិ.ឱ្យនូវទ្រព្យ ។

ធនធញ្ញបុត្តទារាទិ គុ. [ធនធញ្ញបុត្តទារ+អាទិ] (សត្វនិងសង្ខារ) មានទ្រព្យ និងស្រូវ និងកូន និងប្រពន្ធជាដើម; វិ. **ធនំ ច បុត្តោ ច ទារោ ច** > **ធនធញ្ញបុត្តទារា** ; **ធនធញ្ញបុត្តទារា អាទយោ យេសំ តេ** > **ធនធញ្ញបុត្តទារាទយោ** ។

ធនធញ្ញាទិក គុ. [ធនធញ្ញ+អាទិ+ក] មានទ្រព្យនិងស្រូវជាដើម ។

ធននិស្សិត គុ. [ធន+និស្សិត] អាស្រ័យហើយនូវទ្រព្យ ។

ធនបារិជុញ្ញកាល ចុំ. [ធន+បារិជុញ្ញ+កាល] កាលនៃ...មានភាវៈនៃសេចក្តីសូន្យនៃទ្រព្យ ។ **បារិជុញ្ញ**<បរិជិន+ណ្យ = វិ. **ឋរិ.**

ជនស្ស ភាគោ> ធនភាគោ ។

ធនបាលក ពុំ. [ធន+បាលរ+ណ្វុ] ឈ្មោះធនបាលកៈ (អ្នករក្សានូវទ្រព្យ) ។

ធនបាល ពុំ. [ធន+បាលរ+អ] ដំរីឈ្មោះធនបាល (អ្នករក្សានូវទ្រព្យ) ។

ធនរាសិ ពុំ. [ធន+រាសិ] គំនរនៃទ្រព្យ ។

ធនលាភ ពុំ. [ធន+លភ+ណ] កិ.បាននូវទ្រព្យ ។

ធនលោភ ពុំ. [ធន+លុភ+ណ] សេចក្ដីលោភក្នុងទ្រព្យ, ការជាប់ជំពាក់ក្នុងទ្រព្យ, -ដោយទ្រព្យ ។

ធនសារ ពុំ. [ធន+សារ] ទ្រព្យជាសារៈ, ទ្រព្យជាខ្លឹម, ទ្រព្យមានខ្លឹម ។

ធនសេដ្ឋី ពុំ. [ធន+សេដ្ឋិ] សេដ្ឋីមានទ្រព្យ ។

ធនសេដ្ឋីកុល នពុំ. [ធនសេដ្ឋី+កុល] ត្រកូលនៃសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យ ។

ធនហរណ នពុំ. [ធន+ហរ+យុ] កិ.នាំទៅនូវទ្រព្យ ។

ធនហានិភយ នពុំ. [ធនហានិ+ភយ] កិ. ខ្លាចអំពីសេចក្ដីសាបសូន្យនៃទ្រព្យ, ភ័យអំពីសេចក្ដីសាបសូន្យនៃទ្រព្យ ។

ធនាហរណត្ថ ពុំ. [ធន+អាហរណ+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.នាំមកនូវទ្រព្យ ។

ធនុរាបិ គុ. [ធនុ+រាបិ] (អាវុធ) មានធ្នូជាដើម ។

ធមនិសន្ថតគត្ត គុ. [ធមនិ+សន្ថត+គត្ត] អ្នកមានខ្លួនដេរដាសដោយសរសៃ, អ្នកមានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ ។

ធមនិសន្ថត គុ. [ធមនិ+សំ+ថរ+ត] ដេរដាសដោយសរសៃ, រវាមដោយសរសៃ ។

ធម្មកថា ឥ. [ធម្ម+កថ+អ+អា.ឥ.] ធម្មកថា, វាចាជាគ្រឿងពោលនូវធម៌, សំដែងនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ កថេតិ ឯតាយាតិ> ធម្មកថា** ។

ធម្មកថាវសាន នពុំ. [ធម្មកថា+អវសាន] ទីបំផុតនៃធម្មកថា, កាលជាទីបំផុតនៃ..., កាលជាទីចប់នៃ...។

ធម្មកថិក ពុំ. [ធម្ម+កថ+ឥក] អ្នកសំដែងនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ កថេតីតិ> ធម្មកថិកោ** ។ **-បេម** នពុំ. សេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ **-ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ....នោះជាធម្មកថិក ។

ធម្មករក [ធម្ម+ករក] ធម្មក្រក ។ **-មណ្ឌន** នពុំ. កិ.ប្រដាប់នូវធម្មក្រក ។

ធម្ម ពុំ. [ធរ+រម្ម] (សភាវៈ) ទ្រទ្រង់នៃសត្វ ឬ (សភាវៈ) ជាហេតុទ្រទ្រង់នៃសត្វ(ធម៌); វិ. **ធារេតីតិ> ធម្មោ; ធារេតិ ភេនាតិ ឋា> ធម្មោ** ។

ធម្មគត គុ. [ធម្ម+គត] ទៅហើយក្នុងធម៌, តាំងនៅក្នុងធម៌ ។

ធម្មគម្ភីរតាបច្ចវេក្ខណា នបុំ. [ធម្មគម្ភីរតា+បច្ចវេក្ខណា] កិ.ពិចារណានូវភាវៈនៃធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។ ធម្មគម្ភីរតា<ធម្មគម្ភីរ+តា -វិ. **ធម្មោ គម្ភីរោ> ធម្មគម្ភីរោ; តស្ស ភាវោ> ធម្មគម្ភីរតា** ។

ធម្មគរុក គុ. [ធម្ម+គរុ+ក.ស.] អ្នកគោរពក្នុងធម៌, អ្នកធ្ងន់ក្នុងធម៌ ។

ធម្មគារវ បុំ. [ធម្ម+គារវ] ភាវៈនៃសេចក្ដីគោរពក្នុងធម៌, សេចក្ដីគោរពក្នុងធម៌ ។

ធម្មគុណ បុំ. [ធម្ម+គុណ] គុណធម៌, គុណនៃធម៌ ។

ធម្មគុត្ត គុ. [ធម្ម+គុប+ត] អ្នកគ្រប់គ្រងនូវធម៌; វិ. **ធម្មគោបេតីតិ> ធម្មគុត្តោ** ។

ធម្មឃោសក បុំ. [ធម្ម+ឃុស+ណ្វុ] សំឡេងដ៏គឹកកងដោយធម៌ ឬអ្នកញ៉ាំងសំឡេងឱ្យគឹកកងដោយធម៌; វិ. **ធម្មេន ឃោសេតីតិ> ធម្មឃោសកោ** ។ . **កម្ម** នបុំ. កម្មនៃបុគ្គលអ្នកញ៉ាំងសំឡេងឱ្យគឹកកងដោយធម៌ ។

ធម្មឃោស បុំ. [ធម្ម+ឃុស+ណ] សំឡេងដ៏គឹកកងដោយធម៌ ។

ធម្មចក្ក នបុំ. [ធម្ម+ចក្ក] ចក្រគឺធម៌, ឬធម៌ដូចជាចក្រ; វិ. **ធម្មោ ឯវ ចក្កំ> ធម្មចក្កំ; ធម្មោ ចក្កំ ឥវ ឋា> ធម្មចក្កំ** ។ . **ប្បវត្តន** នបុំ. កិ.ញ៉ាំងចក្រគឺធម៌ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ធម្មចរិយា ឥ. [ធម្ម+ចរ+ណ្យ+ឥ.អា.] កិ.ប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ ។

ធម្មចារី បុំ. [ធម្ម+ចរ+ណី] អ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ ចរតីតិ> ធម្មចារី** ។ អ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដោយប្រក្រតី; វិ. **ធម្មំ ចរតិ សីលេនាតិ> ធម្មចារី** ។ អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ជាប្រក្រតី; វិ. **ធម្មំ ចរិតុំ សីលមស្សាតិ> ធម្មចារី** ។ ឥ. ធម្មចារិនី ។

ធម្មចេតិយសុត្តនិយាម បុំ. [ធម្មចេតិយសុត្ត+និយាម] ចំនងនៃធម្មចេតិយសូត្រ, និយាមៈ (លំអាន) នៃ... ។

ធម្មជីវិត នបុំ. [ធម្ម+ជីវិត] កិ.រស់នៅដោយធម៌, រស់នៅដោយធម៌ ។

ធម្មជីវី បុំ. [ធម្ម+ជីវ+ណី] អ្នករស់នៅដោយធម៌, អ្នកមានកិ.រស់នៅដោយធម៌ជាប្រក្រតី; វិ. **ធម្មេន ជីវតីតិ> ធម្មជីវី; ធម្មេន ជីវិតុំ សីលមស្សាតិ> ធម្មជីវី** ។

ធម្មដ្ឋ គុ. [ធម្ម+ឋា+អ] អ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌, អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌; វិ. **ធម្មេ តិដ្ឋតីតិ> ធម្មដ្ឋោ** ។

ធម្មដ្ឋវត្ថុវណ្ណនា ឥ. [ធម្មដ្ឋវត្ថុ+វណ្ណ+យុ+អា.ឥ.] កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវធម្មដ្ឋវត្ថុ, .នូវសេចក្ដីនៃធម្មដ្ឋវត្ថុ; វិ. **ធម្មដ្ឋវត្ថុំ វណ្ណេតិ ឯតាយាតិ> ធម្មដ្ឋវត្ថុវណ្ណនា; ធម្មដ្ឋវត្ថុស្ស អត្ថំ វណ្ណេតិ ឯតាយាតិ> ធម្មដ្ឋវត្ថុវណ្ណនា** ។

ធម្មតណ្ហា ឥ. [ធម្ម+តណ្ហា] សេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងធម៌ ។

ធម្មតា ឥ. [ធម្ម+តា.ស.] ជាធម្មតា, ជាទំនៀម (**ធម្មោ ឯវ ធម្មតា**) ។

ធម្មតេជ បុំ. [ធម្ម+តេជ] តេជះនៃធម៌ ។

ធម្មទស្សី បុំ. [ធម្ម+ទិស+ណី] អ្នកមានកិ.ឃើញនូវធម៌ជាប្រក្រតី (ព្រះពុទ្ធព្រះនាមធម្មទស្សី); វិ. **ធម្មំ បស្សិតុំ សីលមស្សាតិ> ធម្មទស្សី** ។

ធម្មទាន នបុំ. [ធម្ម+ទាន] ធម្មទាន, កិ.ឱ្យនូវធម៌ ។

ធម្មទិន្នា អ.ន ឈ្មោះធម្មទិន្នា ។

ធម្មទិន្នាថេរី ឥ. [ធម្មទិន្នា+ថេរី] ព្រះថេរីឈ្មោះធម្មទិន្នា, ធម្មទិន្នាថេរី ។

ធម្មទេសក បុំ. [ធម្ម+ទិស+ណ្វុ] អ្នកសំដែងនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ ទេសេតីតិ> ធម្មទេសកោ** ។

ធម្មទេសនា ឥ. [ធម្ម+ទិស+យុ+អា.ឥ.] កិ.សំដែងនូវធម៌; វិ. **ទេសិយតេ> ទេសនា; ធម្មស្ស ទេសនា> ធម្មទេសនា** ។ វាចាជាគ្រឿងសំដែងនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ ទេសេតិ ឯតាយាតិ> ធម្មទេសនា** ។ . **ឃោស** បុំ. សំឡេងគឹកកងនៃធម្មទេសនា ។

ធម្មទេសនានុគត គុ. [ធម្មទេសនា+អនុគត] ទៅតាមហើយនូវធម្មទេសនា, ប្រព្រឹត្តទៅតាមហើយនូវធម៌ទេសនា, ទៅតាមលំដាប់នៃ... ។

ធម្មធរ គុ. [ធម្ម+ធរ+អ] អ្នកទ្រទ្រង់នូវធម៌, អ្នកទ្រង់ទុកនូវធម៌, អ្នកចាំនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ ធារេតីតិ> ធម្មធរោ** ។

ធម្មន្តេវាសិក បុំ. [ធម្ម+អន្តេវាសិក] អន្តេវាសិក (សិស្ស) ព្រោះធម៌ ។

ធម្មប្បដិសន្ថារ បុំ. [ធម្ម+បដិសន្ថារ] វាចាជាគ្រឿងរៀបរៀងព្រមចំពោះដោយធម៌, ការរាក់ទាក់ដោយធម៌, បដិសន្ថារៈដោយធម៌ ។ **បដិសន្ថារ**<បដិ+សំ+ថរ+ណ = ការក្រាលចំពោះដោយធម៌ ។

ធម្មប្បដិស្សរណ នបុំ. [ធម្ម+បដិស្សរណ] កិ.រលឹកចំពោះនូវធម៌, កិ.រលឹកអាស្រ័យនូវធម៌, មានធម៌ជាគ្រឿងរលឹករាស្រ័យ ។

ធម្មបទ នបុំ. [ធម្ម+បទ] ធម្មបទ, បទនៃធម៌, ចំណែកជាគ្រឿងដល់នៃធម៌, ធម្មជាតិជាហេតុដល់នៃធម៌ ។ . **ភាណកមហាតិស្សត្ថេរ** បុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះមហាតិស្សៈអ្នកពោលនូវបទនៃធម៌ ។

ធម្មប្បាមោជ្ជ នបុំ. [ធម្ម+បាមោជ្ជ] ភាវៈនៃចិត្តដែលរីករាយក្នុងធម៌; វិ. **បមុទិតស្ស ចិត្តស្ស ភាវោ> បាមោជ្ជំ; ធម្មេ បាមោជ្ជំ> ធម្មប្បាមោជ្ជំ** ។

ធម្មបាយក បុំ. [ធម្ម+បា+ណ្វុ] អ្នកផឹកនូវធម៌ ឬអ្នកផឹកនូវរសនៃធម៌ វិ. **ធម្មំ បិវតីតិ> ធម្មបាយកោ; ធម្មស្ស រសំ បិវតីតិ ថា> ធម្មបាយកោ** ។

ធម្មប្បីតិ គុ. [ធម្ម+បីតិ] អ្នកមានបីតិដែលកើតអំពីធម៌; វិ. **ធម្មតោ ឧប្បន្នា បីតិ យស្ស សោ> ធម្មប្បីតិ** ។ អ្នកមាន

បីតិដែលកើតដោយអំណាចនៃធម៌; វិ. **ធម្មេន ឧប្បន្នា បីតិ យស្ស សោ> ធម្មប្បីតិ** ។ បីតិដែលកើតអំពីធម៌; វិ. **ធម្មតោ ឧប្បន្នា បីតិ> ធម្មប្បីតិ** ។ -រស ពុ. រសនៃបីតិដែលកើតអំពីធម៌ ។

ធម្មបុរេក្ខារតា ឥ. [ធម្មបុរេក្ខារ+តា] ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងធ្វើក្នុងខាងមុខ; វិ. **ធម្មោ បុរេក្ខារោ យស្ស សោ> ធម្មបុរេក្ខារោ, តស្ស ភាវោ> ធម្មបុរេក្ខារតា** ។ បុរេក្ខារ<បុរេ+ករ+ណ= វិ. **បុរេ ករោតិ ឯតេនាតិ> បុរេក្ខារោ** ។

ធម្មបូជា ឥ. [ធម្ម+បូជា] កិ.បូជានូវធម៌ ។

ធម្មប្បមាណិក គុ. [ធម្មប្បមាណ+ណិក] អ្នកប្រកបដោយប្រមាណក្នុងធម៌; វិ. **ធម្មប្បមាណេន និយុត្តា> ធម្មប្បមាណិកា** ។ អ្នកបានប្រមាណក្នុងធម៌; វិ. **ធម្មប្បមាណំ យេ សមត្ថិកា> ធម្មប្បមាណិកា** ។

ធម្មមាមក គុ. [ធម្ម+មម+ណ្ក] អ្នករាប់អាននូវធម៌, អ្នកស្រឡាញ់នូវធម៌; វិ. **ធម្មំ មមេតិ មាមេតីតិ> ធម្មមាមកោ** ។

ធម្មយាគ ពុ. [ធម្ម+យជ+ណ] កិ.បូជានូវធម៌; វិ. **ធម្មស្ស យជនំ> ធម្មយាគោ** ។

ធម្មរក្ខិត គុ. [ធម្ម+រក្ខិត] អ្នករក្សានូវធម៌; វិ. **ធម្មំ រក្ខតីតិ> ធម្មរក្ខិតោ** ។ អ្នកមានធម៌រក្សាហើយ; វិ. **ធម្មោ រក្ខិតោ យេន សោ> ធម្មរក្ខិតោ** ។

ធម្មរតន នពុ. [ធម្ម+រតន] ធម្មរ័ត្ន, កែវគឺធម៌, វត្ថុដ៏ញ៉ាំងសេចក្តីត្រេកអរឲ្យកើតគឺធម៌ ។

ធម្មរត គុ. [ធម្ម+រម+ត] អ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌; វិ. **ធម្មេ រមតីតិ> ធម្មរតោ** ។

ធម្មរតិ ឥ. [ធម្ម+រតិ] សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ។

ធម្មរស ពុ. [ធម្ម+រស] រសនៃធម៌ ។

ធម្មរាជតា ឥ. [ធម្មរាជ+តា] ភាវៈនៃ...នោះជាស្តេចនៃធម៌, ភាវៈនៃ...នោះជាស្តេចព្រោះធម៌ ។

ធម្មរាជ បុំ. [ធម្ម+រាជ] ស្តេចនៃធម៌, ជាស្តេចព្រោះធម៌, ព្រះរាជាប្រកបដោយធម៌ ។

ធម្មវាទី បុំ. [ធម្ម+វទ+ណី] អ្នកពោលនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ វទតីតិ> ធម្មវាទី** ។ អ្នកពោលដោយធម៌; វិ. **ធម្មេន វទតីតិ> ធម្មវាទី** ។ អ្នកមានកិ.ពោលនូវធម៌ជាប្រក្រតី; វិ. **ធម្មំ វទិតុំ សីលមស្សាតិ> ធម្មវាទី** ។

ធម្មវិនយ បុំ. [ធម្ម+វិនយ] ធម៌និងវិន័យ ។

ធម្មវិនិច្ឆយ បុំ. [ធម្ម+វិនិច្ឆយ] ការវិនិច្ឆ័យនូវធម៌, ការវិនិច្ឆ័យតាមធម៌ ។

ធម្មសភា ឥ. [ធម្ម+សភា] រោងជាទីប្រជុំនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ សង្គម្ម**

ភាសតិ ឯត្ថាតិ> ធម្មសភា ។ រោង ជា ទីពោលមួយអន្លើដោយធម៌; វិ. **ធម្មេន សហ ភាសន្ត្យស្សន្តិ> ធម្មសភា** ។ **សភា**<ស+ភាស+ក្វិ ។

ធម្មសម្មន្តនា ឥ. [ធម្ម+សំ+មន្ត+យុ+អា.ឥ.] កិ.ប្រឹក្សាព្រមដោយធម៌, កិ.ពិភាក្សាដោយធម៌, កិ.ពិគ្រោះគ្នាដោយធម៌ ។

ធម្មសំវេគ បុំ. [ធម្ម+សំវេគ] សេចក្ដីស្លុតចិត្តព្រោះធម៌, សេចក្ដីតក់ស្លុតព្រោះធម៌, សេចក្ដីសង្វេគព្រោះធម៌ ។ **សំវេគ**<សំ+វិជ+ណ ។

ធម្មសេនាបតិ បុំ. [ធម្ម+សេនាបតិ] សេនាបតីព្រោះធម៌, ជាសេនាបតី ព្រោះធម៌ ។

ធម្មស្សវន នបុំ. [ធម្ម+សុ+យុ] កិ.ស្ដាប់នូវធម៌; វិ. **សុយ្យតេតិ សវនំ; ធម្មស្ស សវនំ> ធម្មស្សវនំ** ។ ទីជាទីស្ដាប់នូវធម៌; វិ. **ធម្មំ សុណន្តិ ឯត្ថាតិ> ធម្មស្សវនំ** ។

ធម្មស្សវនកាល បុំ. [ធម្មស្សវន+កាល] កាលជាទីស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនគ្គ នបុំ. [ធម្មស្សវន+អគ្គ] រោងជាទីស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនដ្ឋាន នបុំ. [ធម្មស្សវន+ឋាន] ទីជាទីស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនត្ថ បុំ. [ធម្មស្សវន+អត្ថ] ប្រយោជន៍ដល់កិ.ស្ដាប់នូវធម៌, ត្រូវការដល់កិ.ស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនទិវស បុំ. [ធម្មស្សវន+ទិវស] ថ្ងៃជាទីស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនានុភាវ បុំ. [ធម្មស្សវន+អនុភាវ] អនុភាពដល់កិ.ស្ដាប់នូវធម៌, នៃកិ.ស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនយក្ខសមាគមាទិ គុ. [ធម្មស្សវនយក្ខសមាគម+អាទិ] (កាល) មានកាលជាទីស្ដាប់នូវធម៌ និងកាលជាទីប្រជុំនៃយក្សជាដើម; (សមាគម) មានសមាគមជាទីស្ដាប់នូវធម៌ និងសមាគមនៃយក្សជាដើម ។

ធម្មស្សវនវត្ថុ នបុំ. [ធម្មស្សវន+វត្ថុ] វត្ថុ (រឿង) នៃកិ.ស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនវេលា ឥ. [ធម្មស្សវន+វេលា] វេលាជាទីស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សវនាវសាន នបុំ. [ធម្មស្សវន+អវសាន] កាលជាទីបំផុតចុះនៃកិ.ស្ដាប់នូវធម៌, កាលជាទីចប់នៃកិ.ស្ដាប់នូវធម៌, កាលជាអវសាននៃកិ.ស្ដាប់នូវធម៌ ។

ធម្មស្សាមិ បុំ. [ធម្ម+សាមិ] ម្ចាស់នៃធម៌, ជាម្ចាស់នៃធម៌, ជាម្ចាស់ព្រោះធម៌ ។

ធម្មាចរិយ បុំ. [ធម្ម+អាចរិយ] អាចារ្យព្រោះធម៌, អាចារ្យអ្នកបង្រៀននូវធម៌, ធម្មាចារ្យ ។

ធម្មាធម្ម បុំ. [ធម្ម+អធម្ម] ធម៌និងអធម៌, ធម៌និងមិនមែនជាធម៌, ធម៌និងសភាពមិនមែនជាធម៌ ។

ធម្មានិ ទុ.វិ. [ធម្ម+យោ.វិ.>ធម្មានិ] នូវធម៌ទាំងឡាយ ។

ធម្មានុធម្ម បុំ. [ធម្ម+អនុធម្ម] ធម៌ដ៏ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវធម៌, ធម៌ដ៏

សមគួរដល់ធម៌ ។ . **បដិបត្តិ** ន. សេចក្ដីប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ។

ធម្មានុវត្តី ពុំ. [ធម្ម+អនុ+វត្ត+ណី] អ្នកប្រព្រឹត្តតាមនូវធម៌, អ្នកមានកិ.ប្រព្រឹត្តនូវធម៌ជាប្រក្រតី; វិ. **ធម្មំ អនុវត្តតីតិ> ធម្មានុវត្តី, ធម្មំ អនុវត្តិតុំ សីលមស្សាតិ> ធម្មានុវត្តី** ។

ធម្មានុស្សតិ ន. [ធម្មានុ+សរ+តិ] ធម្មជាតិជាគ្រឿងរលឹកតាមនូវធម៌, ជាគ្រឿងរលឹករឿយៗនូវធម៌; វិ. **ធម្មំ អនុស្សរតិ ឯតាយាតិ> ធម្មានុស្សតិ** ។ . **អាទិ** គុ. (អនុស្សតិ) មានធម្មានុស្សតិជាដើម។

ធម្មាភិសមយ ពុំ. [ធម្ម+អភិសមយ] កិ.ដល់ព្រមចំពោះនូវធម៌, កិ.ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ ។ (**អភិសមយ**<អភិ+សំ+ឥ ឬអយ+អ) គួរមើលភាគទី១ផង ។

ធម្មារាម គុ. [ធម្ម+អារាម] អ្នកមានធម៌ជាទីមកត្រេកអរ, អ្នកត្រេកអរម្ដៅក្នុងធម៌, ព្រះថេរៈឈ្មោះធម្មារាម ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកមានកិ.ត្រេកអរម្ដៅក្នុងធម៌; វិ. **ធម្មេ អារាមោ អស្សាតិ> ធម្មារាមោ** ។ . **ត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះធម្មារាម ។ . **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយភិក្ខុឈ្មោះធម្មារាម, ដូចជាភិក្ខុឈ្មោះ..., ប្រហែលនឹងភិក្ខុឈ្មោះ... ។

ធម្មាសន នពុំ. [ធម្ម+អាសន] ធម្មាសនៈ, អាសនៈជាទីសំដែងនូវធម៌, ទីជាទីអង្គុយដើម្បីសំដែងនូវធម៌ ។

ធម្មិក គុ. [ធម្ម+ណិក] អ្នកប្រកបដោយធម៌; វិ. **ធម្មេន និយុ-**

ត្តោ> ធម្មិកោ ។ អ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ឬអ្នកប្រព្រឹត្តក្នុងធម៌; វិ. **ធម្មំ ធម្មេ វា ចរតីតិ> ធម្មិកោ** ។ អ្នកប្រព្រឹត្តតាមធម៌; វិ. **ធម្មេន ចរតីតិ> ធម្មិកោ** ។ . **ឧបាសក** ពុំ. ឧបាសកអ្នកប្រកបដោយធម៌, ឧបាសកឈ្មោះធម្មិកៈ ។ . **ជីវិត** នពុំ. កិ. រស់នៅប្រកបដោយធម៌, ជីវិតប្រកបដោយធម៌ ។ . **ត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរៈអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌, .ក្នុងធម៌ ។ . **រាជ** ពុំ. ព្រះរាជាព្រះអង្គប្រកបដោយធម៌, .ប្រព្រឹត្តក្នុងធម៌ ។ . **លាភ** ពុំ. លាភប្រកបដោយធម៌, លាភកើតហើយដោយធម៌ ។

ធម្មិស្សរតា ន. [ធម្មិស្សរ+តា] ភាវៈនៃ...ជាឥស្សរៈព្រោះធម៌, .នៃធម៌; វិ. **ធម្មេន ឥស្សរោ> ធម្មិស្សរោ; ធម្មិស្សរស្ស ភាវោ> ធម្មិស្សរតា** ។

ធម្មីកថា ន. [ធម្ម+ឦ.អា.+កថា] វាចាជាហេតុពោលដោយធម៌, .តាមធម៌, .ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌, .ប្រកបដោយធម៌ (ឦអាគមនេះចុះមកដើម្បីស្រួលដល់ការអានប៉ុណ្ណោះ) ។

ធម្មោជបញ្ញា ន. [ធម្មោជ+បញ្ញា] បញ្ញាបានឱជៈកើតអំពីធម៌ ។

ធរន្ត គុ. [ធរ+អ+អន្ត] កាលទ្រទ្រង់, កាលទ្រង់ទុក, កាលទ្រង់នៅ ។

ធរន្តិ កិ. [ធរ+អ+អន្តិ.វ.] ទ្រទ្រង់, ទ្រង់ទុក (ស្មៀកដណ្ដប់, ចេះចាំ, នៅ) ។

ធរមាន គុ. [ធរ+អ+មាន] (ប្រែដូច ធរន្ត) ។

ធរមានកពុទ្ធ ពុំ. [ធរមានក+ពុទ្ធ] ព្រះពុទ្ធកាលទ្រង់នៅ, ព្រះពុទ្ធ

កំពុងទ្រទ្រង់នៅ ។

ធរមានមាតាបិតា ពុំ. [ធរមាន+មាតាបិតុ] មាតាបិតាកាលទ្រង់នៅ, -កំពុងរស់នៅ ។

ធំសី ពុំ. [ធំស+ណី] អ្នកកំចាត់, អ្នកកំចាត់បង់; វិ. **ធំសតីតិ> ធំសី** ។ អ្នកមានកិ.កំចាត់បង់ជាប្រក្រតី; វិ. **ធំសិតុំ សីល-មស្សាតិ> ធំសី** ។

ធាតិ ឥ. [ធា+តិ ឬ ធរ+តិ] (ស្ត្រី) អ្នកទ្រទ្រង់នូវកុមារ (មេដោះ, មេនំ, ភីលៀង, បងចិញ្ចឹម, បងរក្សា); វិ. **កុមារេ ធរេតីតិ> ធាតិ**; (ប្រើកិរិយាសព្ទជាធរតិក៏បាន) ។

ធាតុកម្មដ្ឋាន នពុំ. [ធាតុ+កម្មដ្ឋាន] កម្មដ្ឋានគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយធាតុ, កម្មដ្ឋានមានធាតុជាអារម្មណ៍ ។

ធាតុគ្គហណា នពុំ. [ធាតុ+គហណ] កិ.កាន់យកនូវព្រះធាតុ, កិ.រើសនូវព្រះធាតុ ។

ធាតុចេតិយ នពុំ. [ធាតុ+ចេតិយ] ចេតិយជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុ; វិ. **ធាតុនិធានំ ចេតិយំ> ធាតុចេតិយំ** ។

ធាតុនិធាន នពុំ. [ធាតុ+និធាន] កិ.បញ្ចុះនូវព្រះធាតុ, កិ.កប់នូវព្រះធាតុ ។

ធាតុនិធានកាល ពុំ. [ធាតុនិធាន+កាល] កាលជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុ, កាលជាទីកប់នូវព្រះធាតុ ។

ធាតុនិធានដ្ឋាន នពុំ. [ធាតុនិធាន+ឋាន] ទីជាទីបញ្ចុះនូវព្រះធាតុ, ទីនៃកិ.បញ្ចុះនូវព្រះធាតុ ។

ធារណា នពុំ. [ធរ+យុ] កិ.ទ្រទ្រង់, កិ.ទ្រង់ទុក (ការចេះចាំ); វិ. **ធារយតីតិ> ធារណំ** ។ - **គន្ថ** ពុំ. ភ្លិនគឺកិ.ទ្រទ្រង់, ភ្លិនគឺកិ.ចាំ ។

ធារយេ គិ. [ធរ+ណយេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីទ្រទ្រង់, គប្បីទ្រង់ទុក ។

ធារា ឥ. [ធរ+ណ+អា.ឥ.] (ធម្មជាតិ) ទ្រទ្រង់នូវកំលាំង, -នូវសន្ទុះ (ធារ, ធារទឹក, ទ, ទទឹក, ថ្លារទឹក); វិ. **វេគំ ធារេតីតិ> ធារា** ។

ធារាបាតនិរន្តរ គុ. [ធារាបាត+និរន្តរ] មានកិ.ធ្លាក់ចុះនៃទឹកមានចន្លោះមិនមាន, កាលមានចន្លោះមិនមាននៃកិ.ធ្លាក់ចុះនៃធារទឹក, -នៃទឹក ។

ធារាវេគ ពុំ. [ធារា+វេគ] កម្លាំងជាគ្រឿងដល់នៃទឹក, កម្លាំងនៃធារទឹក, សន្ទុះនៃទឹក, -នៃខ្សែទឹក (**វេគ**<វជ+អ = វិ. **វជតិ ឯតេនាតិ> វេគោ**) ។

ធារិយមាន គុ. [ធរ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលទ្រទ្រង់ (-កាលទ្រោល, -កាលបាំង) ។

ធារេតិ គិ. [ធរ+ណេ+តិ.វ.] ទ្រទ្រង់,... ។

ធារេតុំ អ. [ធរ+ណេ+តុំ] ដើម្បីទ្រទ្រង់,... ។

ធារេត្វា អ. [ធរ+ណេ+ត្វា] ទ្រទ្រង់ហើយ,... ។

ធារេថ កិ. [ធរ+ណេ+ថ.ប.] ចូរទ្រទ្រង់,... ។

ធារេន្តិ កិ. [ធរ+ណេ+អន្តិ.វ.] ទ្រទ្រង់,... ។

ធារេន្ត គុ. [ធរ+ណេ+អន្ត] កាលទ្រទ្រង់, កំពុងទ្រទ្រង់ ។

ធារេហិ កិ. [ធរ+ណេ+ហិ.ប.] ចូរទ្រទ្រង់ ។

ធាវតិ កិ. [ធាវ+អ+តិ.វ.] ស្ទុះទៅ, លឿនទៅ ។

ធាវន្ត គុ. [ធាវ+អ+អន្ត] កាលស្ទុះទៅ, កាលលឿនទៅ ។

ធាវិត គុ. [ធាវ+ឥ.អា.+ត] ស្ទុះទៅហើយ, លឿនទៅហើយ ។

ធិ និ. ថ្វីយ, បុខគួរអោយតិះដៀល, ដូចយើងតិះដៀល ។

ធិតិម គុ. [ធិតិ+មន្តុ] អ្នកមានប្រាជ្ញា (អ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់); វិ. **ធិតិ ឯកស្ស អត្ថីតិ> ធិតិមា** ។ ប្រើជា **ធីតិមា** ក៏មាន ។

ធិតិសម្បន្ន គុ. [ធិតិ+សម្បន្ន] អ្នកដល់ព្រមហើយដោយប្រាជ្ញា; វិ. **ធិតិយា សម្បន្នោ> ធិតិសម្បន្នោ** ។ អ្នកមានប្រាជ្ញាដល់ព្រមហើយ; វិ. **ធិតិ សម្បន្នា យស្ស សោ> ធិតិសម្បន្នោ** ។

ធីតា ឥ. [ធរ+វិតុ] (កុមារិកា) ដែលមាតានឹងបិតាទ្រទ្រង់ (ធីតា, កូនស្រី); វិ. **មាតាបិតូហិ ធារិយតីតិ> ធីតា** ។

ធុតង្គគុណ បុំ. [ធុតង្គ+គុណ] គុណគឺធុតង្គ, គុណគឺអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស; វិ. **កិលេសេ ធុនាតិ ឯតេ.**

នាតិ> ធុតោ; ធុតស្ស អង្គំ> ធុតង្គំ, ធុតង្គំ ឯវ គុណោ> ធុតង្គគុណោ ។

ធុតង្គធរ បុំ. [ធុតង្គ+ធរ+អ] អ្នកទ្រទ្រង់នូវអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស, អ្នកទ្រទ្រង់នូវធុតង្គ; វិ. **ធុតង្គំ ធារេតីតិ> ធុតង្គធរោ** ។

ធុតង្គបរិហរណ នបុំ. [ធុតង្គ+បរិហរណ] កិ.នាំទៅជុំវិញនូវធុតង្គ; កិ.រក្សានូវធុតង្គ ។

ធុតង្គវត្ត នបុំ. [ធុតង្គ+វត្ត] វត្តគឺធុតង្គ, វត្តគឺអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស ។

ធុតង្គារញ្ញាវាសវស បុំ. [ធុតង្គ+អរញ្ញ+អាវាស+វស] អំណាចនៃកិ.នៅក្នុងព្រៃដើម្បីធុតង្គ, ដើម្បីកិ.រក្សានូវធុតង្គ ។

ធុតវាទ បុំ. [ធុត+វាទ] អ្នកមានវាទៈថាធុតៈ, អ្នកមានវាទៈថាធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស, អ្នកមានកិ.ពោលថាធុតៈ ។

ធុរ បុំ. [ធរ+រ, អនែធ>ឧ] នឹម, ខ្លង់ (តាមមម្លាប់មកថាអ្នករមេះ) ។ នបុំ. ធុរៈ, ការរវល់, ការកង្វល់ ។ គុ. ជិត, ទីដែលជិត ។

ធុរគ្គាម បុំ. [ធុរ+គាម] ស្រុកជិត, ស្រុកដ៏ជិត ។

ធុរវហនសីលតា ឥ. [ធុរវហនសីល+តា] ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមានកិ.នាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី; វិ. **ធុរវហនំ សីលំ យស្ស សោ> ធុរវហនសីលោ; តស្ស ភាវោ> ធុរវហនសីលតា** ។

ធុរវិហារ បុំ. [ធុរ+វិហារ] វិហារដ៏ជិត, វត្តដ៏ជិត ។

ធុវ នបុំ. [ធុ>ធុវ+អ] ធម្មជាតមាំមួន, -ឋិតថេរ (គុ. ទៀង, ទៀងទាត់; បុំ. ប្តី); វិ. **ធុវតិ ថិរតីតិ> ធុវំ** ។

ធុវដ្ឋាន នបុំ. [ធុវ+ឋាន] ទីដ៏ទៀងទាត់ ។

ធុវធម្ម បុំ. [ធុវ+ធម្ម] ធម៌ដ៏ទៀង, ធម៌ដ៏ទៀងទាត់, មានការទៀងទាត់ជាធម្មតា ។

ធុវភត្ត នបុំ. [ធុវ+ភត្ត] ភត្តដ៏ទៀង, ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យដ៏ទៀង; វិ. **ធុវំ ធាតព្វំ ភត្តំ> ធុវភត្តំ** ។

ធុវភាវ បុំ. [ធុវ+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជា...ដ៏ទៀង, ភាវៈជា...ដ៏ទៀង ។

ធុវយាគុ ឥ. [ធុវ+យាគុ] បបរដ៏ទៀង, បបរគឺបុគ្គលគេប្បីឱ្យដ៏ទៀង ។

ធូម បុំ. [ធុ+ម] (សភាវៈ) រមែងញាប់ញ័រ (ផ្សែង); វិ. **ធុនាតីតិ> ធូមោ** ។

ធូមកដច្ឆុក បុំ. [ធូម+កដច្ឆុក] វែកសម្រាប់ដួសនូវផ្សែង ។

ធូមតិមិរភាវ បុំ. [ធូមតិមិរ+ភាវ] ភាវៈនៃ... ដូចជាផ្សែងនិងអ័ព្ទ, ភាវៈនៃ... មានសភាពដូចជាផ្សែង ឬដូចជាអ័ព្ទ ។

ធូមរាសិ បុំ. [ធូម+រាសិ] គំនរនៃផ្សែង, ដង្ហោយនៃផ្សែង ។

ធូមវេគ បុំ. [ធូម+វេគ] កម្លាំងជាគ្រឿងដល់នៃផ្សែង; កម្លាំងនៃផ្សែង, សន្ទុះនៃផ្សែង ។

ធូមាទិ គុ. [ធូម+អាទិ] (វត្ថុ) មានផ្សែងជាដើម ។

ធូមាយេត្វា អ. [ធូម+ណាយេ+ត្វា] ញុំាងភ្លើងឱ្យផ្សែងហើយ, បង្ហុយផ្សែងហើយ ។

ធូមាយន្ត គុ. [ធូម+អាយ+អន្ត] កាលប្រព្រឹត្តនូវផ្សែង, កាលបង្ហុយផ្សែង ។

ធូមាយន្តិ កិ. [ធូម+អាយ+អន្តិ-វ.] ប្រព្រឹត្តនូវផ្សែង, បង្ហុយនូវផ្សែង ។

ធូមាយិ កិ. [ធូម+អាយ+ឦ-អជ្ជ.] ប្រព្រឹត្តនូវផ្សែងហើយ, បង្ហុយផ្សែងហើយ ។

ធូមាយិតុំ អ. [ធូម+អាយ+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីប្រព្រឹត្តនូវផ្សែង, ដើម្បីបង្ហុយផ្សែង ។

ធូមាយិត្វា អ. [ធូម+អាយ+ឥ-អា.+ត្វា] ប្រព្រឹត្តនូវផ្សែងហើយ, បង្ហុយផ្សែងហើយ ។

ធេនុ ឥ. [ធេ+នុ] គោញុំាងកូនឱ្យបៅនូវដោះ (មេគោ); វិ. **ធយតិ បិវតិ ឥតោ ខីរំ បោតកោតិ> ធេនុ; វច្ឆំ បាយេតីតិ វា> ធេនុ** ។

ធេនុមង្គល នបុំ. [ធេនុ+មង្គល] មង្គលគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើដល់មេគោ, មង្គលដើម្បីមេគោ ។

ធេនុរូប នបុំ. [ធេនុ+រូប] រូបដូចជារូបនៃមេគោ ។

ធេនុវេស បុំ. [ធេនុ+វេស] ភេទដូចជាភេទនៃមេគោ ។

ធោត គុ. [ធុ+ត] គឺ...លាងហើយ, -ជំរះហើយ, -សំអាតហើយ,

-កំចាត់ហើយ ។ -**មត្ត** គុ. គ្រាន់តែគឺ...លាងហើយ, គ្រាន់តែគឺព្រះសាស្តាលាងហើយ ។ -**មូល** គុ. មានឫសគឺ... រំលើងហើយ, មានឫសគឺ...ម្រោះហើយ ។

ធោនា ឥ. [ធុ+យុ+អា.ឥ.] ឈ្មោះធោនា, ឱ្យឈ្មោះថាធោនា, (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវកិលេស; វិ. **កិលេសេ ធុនាតិ ឯកាយាតិ> ធោនា**) ។

ធោរយ្ហសីល គុ. [ធោរយ្ហ+សីល] អ្នកមានគិ.នាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី, អ្នកគួរដើម្បីនាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី; វិ. **ធោរយ្ហំ សីលំ យស្ស សោ> ធោរយ្ហសីលោ** ។ អ្នកគួរដើម្បីនាំទៅនូវធុរៈ; វិ. **ធុរំ វហិតុំ អរហតីតិ> ធោរយ្ហោ** ។

ធោវ កិ. [ធោវ+អ+ហិ_ប., លុបហិ] ចូរលាង, ចូរបោកគក់, ចូរជំរះ, ចូរសំអាត ។

ធោវតិ កិ. [ធោវ+អ+តិ_វ.] លាង, គក់, ជំរះ, សំអាត, ច្រោះ ។

ធោវថ កិ. [ធោវ+អ+ថ_ក.] ចូរលាង,... ។

ធោវន្តី ឥ. [ធោវ+អ+អន្ត+ឦ] កាលលាង,... ។

ធោវន្តុ កិ. [ធោវ+អ+អន្តុ_ប.] ចូរលាង,... ។

ធោវន្ត គុ. [ធោវ+អ+អន្ត] កាលលាង, កំពុងលាង ។

ធោវាបេត្វា អ. [ធោវ+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យលាងហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យលាងហើយ ។

ធោវាបេសិ កិ. [ធោវ+ណាបេ+ឦ.អជ្ជ.+ស_អា.] ឱ្យលាងហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យលាងហើយ ។

ធោវិ កិ. [ធោវ+អ+ឦ.អជ្ជ.] លាងហើយ ។

ធោវិតុកាម គុ. [ធោវិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីលាង; វិ. **ធោវិតុំ កាមេតីតិ> ធោវិតុកាមោ** ។ ធោវិតុំ+កាម = អ្នកមានបំណងដើម្បីលាង; វិ. **ធោវិតុំ កាមោ អស្សាតិ> ធោវិតុកាមោ** ។

ធោវិតុំ អ. [ធោវ+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីលាង ។

ធោវិត្វា អ. [ធោវ+ឥ_អា.+ត្វា] លាងហើយ ។

ធោវិយមាន គុ. [ធោវ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ... កាលលាង ។

ធោវិស្សាមិ កិ. [ធោវ+អ+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ភ.] នឹងលាង ។

ន

ន និ. មិន, មិនមែន, ឥត, ទេ; (**ន អហោសិ** មិនបានមានហើយ; **ន អហោសិ មញ្ញេ** ទំនងជា ឬប្រហែលជាមិនបានមានហើយ, **ន កេវលំ** មិនតែប៉ុណ្ណោះ, មិនមែនតែប៉ុណ្ណោះ) ។

នក្ខត្ត នបុំ. នក្ខត្តឫក្ស, ផ្កាយ (នក្ខ+ត+អ = ធម្មជាតិរក្សានូវដំណើររបស់ខ្លួន; វិ. **អត្តនោ នក្ខនំ គមនំ តាយតិ រក្ខតីតិ>** **នក្ខត្តំ**; ន+ខី+ត = ធម្មជាតមិនចេះអស់ព្រោះការរះឡើងរឿយៗ; វិ. **បុនប្បុនមុទយតោ ន ខីយតេតិ> នក្ខត្តំ**; ន+ខរ+ត = ធម្មជាតមិនញាំងទីជាដំណើរនៃខ្លួនឱ្យវិនាស; វិ. **អត្តនោ គមនដ្ឋានំ ន ខរតិ ន វិនាសេតីតិ> នក្ខត្តំ**) ។ - **កីឡនត្ថ** ពុំ. ប្រយោជន៍របស់កិ.លេងនូវនក្ខត្តឫក្ស ។ - **កីឡន** នបុំ. កិ.លេងនូវនក្ខត្តឫក្ស ។ - **កោវិទ** គុ. អ្នកឈ្លាសក្នុងនក្ខត្តឫក្ស (**កោវិទ**<កុ+វិទ+អ = អ្នកបាននូវភាព; វិ. **កុំ ឋានំ វិន្ទតីតិ> កោវិទោ**) ។ - **ទិវស** ពុំ., នបុំ. ថ្ងៃនៃនក្ខត្តឫក្ស, ថ្ងៃមាននក្ខត្តឫក្ស, ថ្ងៃជាទីលេងនូវនក្ខត្តឫក្ស ។ - **បថ** ពុំ. គន្លង ឬផ្លូវនៃនក្ខត្តឫក្ស ។ - **បថសង្ខាត** គុ. ពោលគឺនក្ខត្តឫក្ស, គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថានក្ខត្តឫក្ស ។ - **បាឋក** ពុំ. អ្នកទាយនូវនក្ខត្តឫក្ស (ហោរ); វិ. **នក្ខត្តំ បឋតីតិ> នក្ខត្តបាឋកោ** ។ បឋ+ណ្វុ>បាឋក ។ - **បីឡន** នបុំ. កិ.បៀតបៀននៃនក្ខត្តឫក្ស ។ - **មុហុត្ត** នបុំ. នក្ខត្តឫក្សនិងយាម ។ - **យោគ** ពុំ. កិ.ប្រកបនៃនក្ខត្តឫក្ស, កិ.ជួបនៃផ្កាយ ។ ប្រើជា **យោគ្គ** ក៏បាន ។ - **រាជ** ពុំ. ស្តេចនៃផ្កាយ (ព្រះចន្ទ្រ) ។

ភេរ ពុំ. ក្រចក ។ - **បញ្ជរ** ពុំ. គ្រួងនៃក្រចក, ក្រញាំនៃក្រចក ។ - **បិដ្ឋ** នបុំ. ខ្នងនៃក្រចក ។

នគមុទ្ធនិ [នគមុទ្ធ+ស្មិំ, ស្មិំ>និ] លើកំពូលនៃភ្នំ ។

នគរ នបុំ. នគរ, ក្រុង (**នគរ**<នគ+រ=ទីមាននគៈ (១)គឺមានប្រាសាទជាដើម; វិ. **នគា បាសាទាទយោ អស្ស សន្តីតិ> នគរំ**; **នគរ**<ន+ឃរ, ឃ>គ = ទីមានផ្ទះដេរដាស; វិ. **នំ សម្បុណ្ណំ ឃរំ ឯត្ថាតិ> នគរំ**) ។ - **គុត្តិក** ពុំ., គុ. អ្នកគ្រប់គ្រងនូវនគរ ។ - **ទ្វារន្តរ** នបុំ. ចន្លោះនៃទ្វារនៃនគរ ។ - **ទ្វារបាលក** ពុំ. អ្នករក្សានូវទ្វារនៃនគរ ។ - **ប្បទក្ខិណា** នបុំ. ប្រទក្សិណានៃក្រុង, ប្រទក្សិណានូវក្រុង ។ - **បរិគ្គាហក** គុ. អ្នករក្សានូវនគរ, អ្នកគ្រប់គ្រងនូវនគរ, អ្នកកំណត់នូវនគរ; វិ. **នគរំ បរិគ្គណ្ហាតីតិ> នគរបរិគ្គាហកោ** ។ - **បរិគ្គាហិក** គុ. អ្នកប្រកបក្នុងកិ.រក្សានូវនគរ, អ្នកគ្រប់គ្រងនូវនគរ ។ - **បវិសនកាល** ពុំ. កាលនៃកិ.ចូលទៅកាន់នគរ, កាលជាទីចូលទៅកាន់នគរ ។ - **មជ្ឈ** នបុំ. កណ្តាលនៃនគរ ។ - **វាសី** ពុំ. អ្នកនៅក្នុងក្រុង, អ្នកនៅក្នុងក្រុងដោយប្រក្រតី, អ្នកមានកិ.នៅក្នុងក្រុងជាប្រក្រតី ។ - **វិនាសនភីត** គុ. អ្នកខ្លាចអំពីសេចក្តីវិនាសនៃក្រុង ។ - **វីថិ** ឥ. វិថីនៃក្រុង, ថ្នល់មានក្នុងក្រុង ។ - **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយក្រុង, ដូចជាក្រុង ។ - **សង្ខាត** គុ. គឺបុគ្គលរាប់ព្រមហើយថាក្រុង, ពោលគឺក្រុង ។ - **សេដ្ឋី** ពុំ.

១ ឈើ, ភ្នំ ។

សេដ្ឋីក្នុងក្រុង, សេដ្ឋីនៅក្នុងក្រុង ។ . **សោភណោ** គុ. អ្នកមានលំអក្នុងក្រុង, អ្នកញុំាងក្រុងឱ្យល្អ ។ . **សោភណិក្តី** ឥ. ស្រីអ្នកល្អក្នុងក្រុង, ស្រីអ្នកមានលំអក្នុងក្រុង, ស្រីអ្នកញុំាងក្រុងឱ្យល្អ (ស្រីផ្កាមាស) ។

នគរាភិមុខី គុ. [នគរាភិមុខ+ឦ] អ្នកមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ក្រុង, អ្នកមានមុខសំដៅទៅកាន់ក្រុង ។

នគរូបចារ ចុំ. [នគរ+ឧបចារ] ឧបចារៈនៃក្រុង, ទីជាទីត្រាច់ទៅជិតនៃក្រុង ។

នគរូបម គុ. [នគរ+ឧបមា] មានឧបមាដោយក្រុង, មានសេចក្តីប្រៀបដោយក្រុង, មានក្រុងជាគ្រឿងប្រៀប ។

នគ្គ គុ. អាក្រាត, ស្រាត (នគ្គ<ន+គម+ក្ត = វិ. **ន គច្ឆតីតិ> នគ្គោ**) ។ . **ចរិយា** ឥ. កិ.ប្រព្រឹត្តិអាក្រាត, កិ.ប្រព្រឹត្តិដោយភាពជាអ្នកអាក្រាត ។ . **ចរិយាទិ** គុ. (វត្ត) មានកិ.ប្រព្រឹត្តិអាក្រាតជាដើម, .មានកិ.ប្រព្រឹត្តិដោយភាពជាអ្នកអាក្រាតជាដើម ។ . **សមណ** ចុំ. សមណៈអាក្រាត, សមណៈអ្នកអាក្រាត, សមណៈស្រាត ។

នង្គល នចុំ. នង្គ័ល (នង្គល<នង្គ+លុ+អ = វិ. **ភូមិំ នង្គំ ករោន្តោ លុនាតីតិ> នង្គលំ**) ។ . **កូដត្ថេរ** ចុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះនង្គលកូដៈ ។ . **ផាលាទិឧបករណោបេត** គុ. ដ៏ពេញដោយគ្រឿងឧបករណ៍មាននង្គ័លនិងផាលជាដើម ។ . **សីស** នចុំ. សីសៈនៃនង្គ័ល, យាមនៃនង្គ័ល (តាមទម្លាប់ថា ក្បៀងនៃនង្គ័ល) ។

. **សីសមត្តក្ខន្ធ** គុ. មានដើមប៉ុនយាមនៃនង្គ័ល, មានដើមមានសីសៈនៃនង្គ័លជាប្រមាណ ។

នង្គុដ្ឋ នចុំ. [ន+អង្គ+ដ្ឋ] កន្ទុយ, កន្ទុយសត្វ; វិ. **ន អង្គតិ គច្ឆតីតិ> នង្គុដ្ឋំ** ។

នចិរស្ស និ. មិនយូរ, អស់កាលមិនយូរ, មិនយូរប៉ុន្មាន ។

នចិរំ កិ.វិ. មិនយូរ, អស់កាលមិនយូរ ។

នច្ច នចុំ. [នត+ឃ] កិ.រាំ (កិ.រើតពត់នូវខ្លួន); វិ. **នច្ចនំ> នច្ចំ** ។

នច្ចគីត នចុំ. [នច្ច+គីត] កិ.រាំនិងកិ.ច្រៀង ។ . **កុសល** គុ. អ្នកឈ្លាសក្នុងកិ.រាំនិងកិ.ច្រៀង, អ្នកប្រសប់ក្នុងកិ.រាំនិងកិ.ច្រៀង ។ . **វាទិតវត្ត** គុ. (សិល្បៈ) គ្រាន់តែកិ.រាំ និងកិ.ច្រៀង និងកិ.ប្រគំ ។

នច្ចនមយូរ ចុំ. [នច្ចន+មយូរ] ក្ងោកមានកិ.រាំជាប្រក្រតី, ក្ងោកជាទីរាំ ។

នច្ចន្ត គុ. [នត+ឃ+អន្ត] កាលរាំ, កំពុងរាំ ។

នច្ចន្តិ កិ. [នត+ឃ+អន្តិ_វ.] រាំ ។

នច្ចមាន គុ. [នត+ឃ+មាន] កាលរាំ, កំពុងរាំ ។

នច្ចសមជ្ជ ចុំ. [នច្ច+សមជ្ជ] មហោស្រពគឺបុគ្គលតប្បីលេងដោយអំណាចនៃកិ.រាំ, មហោស្រពគឺបុគ្គលលេងដោយកិ.រាំ, មហោស្រពគឺបុគ្គលតប្បីរាំ ។

នច្ចាបនទិវស ចុំ. [នច្ចាបន+ទិវស] ថ្ងៃជាទីញុំាង...ឱ្យរាំ, ថ្ងៃនៃកិ.

ញ៉ាំង...ឱ្យរាំ (នច្ចាបន<នត+យ+ណាបេ+យុ) ។

នច្ចាបេត្វា អ. [នត+យ+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យរាំហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យរាំហើយ ។

នច្ចិតុំ អ. [នត+យ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីរាំ ។

នច្ចិស្សាម កិ. [នត+យ+ឥ.អា.+ស្សាម..ភ.] នឹងរាំ ។

នច្ឆាទេតិ កិ. [ន+ឆាទេតិ] មិនញ៉ាំង...ឱ្យបិទបាំង, មិនបិទបាំង, មិនស្លៀកដណ្ដប់ ។

នដ ពុំ. [នត+ ឬនដ+អ] (ជន) អ្នករាំ (អ្នករបាំ); វិ. **នដតីតិ> នដោ** ។ - **កីឡា** កិវិ. លេងនៃជនអ្នករាំ, កិ.លេងនៃអ្នករបាំ ។ - **គេហ** នពុំ. ផ្ទះនៃជនអ្នករាំ, -អ្នករបាំ ។ - **ទារក** ពុំ. ទារកនៃជនអ្នករាំ, -អ្នករបាំ ។ - **ធីតា** ឥ. ធីតានៃជនអ្នករាំ, -អ្នករបាំ ។ - **បុត្ត** ពុំ. កូននៃជនអ្នករាំ, -អ្នករបាំ ។ - **បុព្វក** គុ. ធ្លាប់ជាជនអ្នករាំ, ធ្លាប់ជាអ្នករបាំ ។ - **បុព្វកវត្ថុ** នពុំ. រឿងនៃព្រះថេរៈអ្នកធ្លាប់រាំ, រឿងនៃព្រះថេរៈជាអ្នកធ្លាប់រាំ ។

នដាទិ គុ. [នដ+អាទិ] (ជន) មានជនអ្នករាំជាដើម ។

នដ្ឋ គុ. [នស+ត] វិនាសហើយ, បាត់ហើយ, ខូចហើយ, ណកញហើយ ។ - **គោណ** ពុំ. គោដែលបាត់ហើយ ។

នត្តុ ពុំ. [នហ+តុ] (កុមារ) ដែលជីដូននិងជីតាចងដោយសេចក្ដីស្រឡាញ់ (ចៅ); វិ. **នយ្ហតិ ពន្ធិយតិ បេមេនាតិ> នត្តា** ។

ន័យខ្លះថា នី+តុ ។ - **មត្ត** គុ. ប៉ុនចៅ, មានចៅជាប្រមាណ, គ្រាន់តែជាចៅ ។

នត្ថិ កិ. [ន+អត្ថិ] មិនមាន, គ្មាន ។

នត្ថិតា ឥ. [នត្ថិ+តា] ភាវៈនៃ...ជារបស់មិនមាន, -គ្មាន ។

នត្ថិបូវ ពុំ. [នត្ថិ+បូវ] នំមិនមាន, នំគ្មាន ។

នត្ថិភាវ ពុំ. [នត្ថិ+ភាវ] ភាវនៃ... ជារបស់មិនមាន, គ្មាន ។

នត្ថុកម្ម នពុំ. [នត្ថុ+កម្ម] កម្មគឺបុគ្គលគប្បីធ្វើតាមច្រមុះ ។

នទន្ត គុ. [នទ+អ+អន្ត] កាលបន្លឺ, កំពុងបន្លឺ ។

នទាបេតុកាម គុ. [នទាបេតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យបន្លឺ ។

នទិ កិ. [នទ+អ+ឦ.អជ្ជ.] បន្លឺហើយ, ស្រែកហើយ ។

នទិត្វា អ. [នទ+ឥ.អា.+ត្វា] បន្លឺហើយ, ស្រែកហើយ ។

នទិស្សតិ កិ. [នទ+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងបន្លឺ ។

នទី ឥ. [នទ+អ ឬឦ] (ធម្មជាតិ) ហូរទៅរឿយៗ ឬបន្លឺរឿយៗ (ព្រែក, ស្ទឹង, ទន្លេ); វិ. **អភិក្ខណំ នទតីតិ> នទី** ។ - **អាទិសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយប្រទេសមានស្ទឹងជាដើម ។ - **ចរកកាកជាតក** នពុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ដោយក្អែកត្រាច់ទៅក្នុងស្ទឹង ។ - **តិត្ថ** នពុំ. កំពង់នៃស្ទឹង, -នៃទន្លេ, កំពង់

ឬដឹមនទី ។ . តីរ នបុំ. ឆ្នេរនៃនទី, ត្រើយនៃនទី ។ . បទេស បុំ. ប្រទេសនៃស្ទឹង, នៃនទី ។ . សោត បុំ. ខ្សែនៃទឹកនទី, ខ្សែនៃទឹកស្ទឹង ។

នទ្ធិ នបុំ. ឬឥ. [នហ+ត+ឃ្យ] (វត្ថុជាគ្រឿងចង ឬជាគ្រឿងត្របែង (ខ្សែ, ព្រួរ, ខ្សែព្រួរ); ឱ. **នយ្ហតិ ឯតេនាតិ> នទ្ធិ** ។ ម្យ៉ាងទៀត : ខ្សែជាគ្រឿងដែលជនចង ឬត្របែង (នៃវត្ថុ); ឱ. **នយ្ហតេ ពន្ធិយតេ យាយ សា> នទ្ធិ** ។ ប្រើជា នទ្ធី ក៏មាន ។

នទ្ធិវរត្តា ឥ. [នទ្ធិ+វរត្ត] ព្រួរនិងព្រ័ត្រ, ខ្សែព្រួរនិងព្រ័ត្រស្បែក ។

ននិកាមសេវយ្យ [ននិកាម+សេវយ្យ] គិ.ដេកនៃបុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ។

ននុ និ. មិនមែនឬ, មិនមែនទេឬ, មិនដូច្នោះឬ ។

នន្ទកុមារ បុំ. [នន្ទ+កុមារ] កុមារឈ្មោះនន្ទ ។

នន្ទគោបាលក បុំ. [នន្ទ+គោបាលក] បុរសអ្នកថែរក្សានូវគោឈ្មោះនន្ទៈ, នាយគោបាលឈ្មោះនន្ទៈ ឱ. **គាវោ បាលេតីតិ> គោបាលកោ** ។ . **វត្ថុ** នបុំ. រឿងនៃបុរសអ្នករក្សានូវគោឈ្មោះនន្ទៈ, រឿងនៃបុរសអ្នកឃ្វាលនូវគោឈ្មោះនន្ទៈ ។

នន្ទតិ គិ. [នន្ទ+អ+តិ.វ.] ត្រេកអរ, រីករាយ ។

នន្ទនដ្ឋាន នបុំ. [នន្ទន+ឋាន] ទីជាទីត្រេកអរ, ទីជាទីរីករាយ (នន្ទន<នន្ទ+យុ = សេចក្តីត្រេកអរ; ឱ. **នន្ទិយតេតិ> នន្ទនំ**) ។

នន្ទមូលកបព្ភារ បុំ. [នន្ទមូលក+បព្ភារ] ញកនៃភ្នំឈ្មោះនន្ទមូលកៈ ។

នន្ទមាណវ បុំ. [នន្ទ+មាណវ] មាណពឈ្មោះនន្ទៈ ។

នន្ទមាតា ឥ. [នន្ទ+មាតា] មាតានៃកុមារឈ្មោះនន្ទៈ ។

នន្ទមាន គុ. [នន្ទ+អ+មាន] កាលត្រេកអរ, កំពុងត្រេកអរ ។

នន្ទិវិសាលជាតក នបុំ. [នន្ទិវិសាល+ជាតក] ជាតកដែលបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយគោឈ្មោះនន្ទិវិសាល ។

នន្ទិភវបរិក្ខីណ គុ. [នន្ទិ+ភវ+បរិក្ខីណ] មានសេចក្តីត្រេកអរនិងភពអស់រលីងហើយ, មានតណ្ហាជាគ្រឿងត្រេកអរក្នុងភពអស់រលីងហើយ, មានតម្រេកក្នុងភពអស់រលីងហើយ ។ សេចក្តីត្រេកអរ; ឱ. **នន្ទនំ> នន្ទី** ។

នន្ទិយវត្ថុ នបុំ. [នន្ទិយ+វត្ថុ] រឿងនៃមាណពឈ្មោះនន្ទិយៈ ។

នន្ទិរាគ បុំ. [នន្ទិ+រាគ] រាគៈកើតដោយអំណាចនៃសេចក្តីត្រេកអរ, តម្រេកដោយអំណាចនៃតណ្ហាជាគ្រឿងត្រេកអរ ។

នន្ទិស្សំ គិ. [នន្ទ+អ+ឥ.អា.+ស្សំ.ឧ.] នឹងត្រេកអរ ។

នប្បដិក្កោសិ គិ. [ន+បដិក្កោសិ] មិនហាមហើយ, មិនឃាត់ហើយ (បដិ+កុស+អ+ឦ.អជ្ជ.) ។

នប្បតិដ្ឋហិស្សតិ គិ. [ន+តិដ្ឋហិស្សតិ] នឹងមិនតាំងនៅ, នឹងមិន

ថិតនៅ, នឹងមិនតំកល់នៅ, នឹងមិនតាំងនៅស៊ប់ (ប+ឋា, ឋា> តិដ្ឋ+អ+ហ.វភ.+ឥ.វភ.+ស្សតិ.ភ.) ។

នប្បមជ្ជតិ កិ. [ន+បមជ្ជតិ] មិនប្រមាទ, មិនធ្វេសប្រហែស (ប+មទ+យ+តិ.វ.) ។

នប្បវត្តន្តិ កិ. [ន+បវត្តន្តិ] មិនប្រព្រឹត្ត, មិនប្រព្រឹត្តទៅ (ប+វត្ត+អ+អន្តិ.វ.) ។

នប្បវត្តេសិ កិ. [ន+បវត្តេសិ] មិនញុំាង...ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ, មិនឱ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ (ប+វត្ត+ណេ+ឦ.អជ្ជ.+ស.អា.) ។

នប្បសហេយ្យ កិ. [ន+បសហេយ្យ] មិនគប្បីកំហែង, គប្បីកំហែងមិនបាន, មិនគប្បីគ្របសង្កត់, គប្បីគ្របសង្កត់មិនបាន (ប+សហ+អ+ឯយ្យ.ស.) ។

នប្បសំសន្តិ កិ. [ន+បសំសន្តិ] មិនសរសើរ (ប+សំស+អ+អន្តិ.វ.) ។

នប្បហោតិ កិ. [ន+បហោតិ] មិនល្មម, មិនល្មមគ្រាន់, មិនគ្រប់គ្រាន់, មិនចេះអស់មិនចេះហើយ (ប+ហុ+អ+តិ.វ.) ។

នពហុជ្ជន គុ. [ន+ពហុជ្ជន] មិនមែនជាជនច្រើន, មិនមែនមានជនច្រើន (ពហុ+ជន) ។

នភមជ្ឈ នបុំ. [នភ+មជ្ឈ] កណ្ដាលនៃអាកាស ។ នភ៌<ន+ភូ+អ = វិ. **ន ភវតិ ឯត្ថ កិញ្ចិ ឋត្វាតិ> នភំ** = ទីជាទីមិនមាននៃវត្ថុសូម្បីបន្តិចបន្តួច (អាកាស) ។ ម្យ៉ាងទៀត នភ៌<ន+ភី

+អ = វិ. **ន ភាយន្តិ បក្ខិនោ ឯត្ថាតិ ឋា> នភំ** = ទីជាទីមិនខ្លាចនៃបក្សី (អាកាស) ។

នមតិ កិ. [នម+អ+តិ.វ.] ឱនទៅ, បង្អោនទៅ, ពត់ ។

នមយន្តិ កិ. [នម+ណយ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យឱនទៅ, បង្អោនទៅ, ពត់ ។

នមស្សតិ កិ. [នមស្ស+អ+តិ.វ.] បង្អោនទៅ, នមស្សការ, ថ្វាយបង្គំ ។

នមស្សនភាវ ពុំ. [នមស្សន+ភាវ] ភាវៈនៃកិ.បង្អោនទៅ, ..នៃកិ.នមស្សការ, ..នៃកិ.ថ្វាយបង្គំ ។

នមស្សន្ត គុ. [នមស្ស+អ+អន្ត] កាលនមស្សការ, កាលថ្វាយបង្គំ ។

នមស្សមាន គុ. [នមស្ស+អ+មាន] កាលនមស្សការ, កាលថ្វាយបង្គំ ។

នមស្សិតព្វ គុ. [នមស្ស+ឥ.អា+តព្វ] គឺ...គប្បីនមស្សការ,... ។

នមស្សិត្វា អ. [នមស្ស+ឥ.អា.+ត្វា] នមស្សការហើយ,... ។

នមស្សេយ្យ កិ. [នមស្ស+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីនមស្សការ ។

នមិ កិ. [នម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ឱនទៅហើយ (មូរហើយ, ខ្ទូរហើយ) ។

នមិត គុ. [នម+ឥ.អា.+ត] ឱនទៅហើយ,... ។

នមេយ្យ កិ. [នម+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីឱនទៅ, គប្បីបង្អោន

ទៅ,... ។

នយ ពុំ. [នី+អ] គឺ.នាំទៅ, សេចក្ដីពន្យល់, ន័យ; វិ. **នយំ>** **នយោ** ។

នយទាន នពុំ. [នយ+ទាន] គឺ.ឱ្យនូវន័យ, គឺ.ឱ្យនូវសេចក្ដីពន្យល់ ។

នយន្តិ គិ. [នី+អ+អន្តិ_វ.] នាំទៅ, ដឹកទៅ ។

នយសត នពុំ. [នយ+សត] រយនៃន័យ ។

នយសហស្ស នពុំ. [នយ+សហស្ស] ពាន់នៃន័យ ។

នយិស្សាមិ គិ. [នី+អ+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ភ.] នឹងនាំទៅ ។

នយិត្វា គិ. [នី+អ+ត្វា_អដ្ឋ.] នាំទៅហើយ ។

នយេ គិ. [នី+អ+ឯយ្យ_ស.] គប្បីនាំទៅ ។

នរក ពុំ. [នរ+ណ្យ] ប្រទេសនាំទៅនូវសត្វឥតបុណ្យ (នរក, រណ្ដៅ); វិ. **អបុញ្ញេ នរតិ នេតីតិ>** **នរកោ** ។ - **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយនរក, ដោយរណ្ដៅ, ដូចជារណ្ដៅ ។

នរ ពុំ. នរៈ (នរ<ន+អរ ឬនរ+អ = វិ. **នេតីតិ>** **នរោ; នរតិ នេតីតិ វា>** **នរោ** ។ - **ទម្មសារថិ** ពុំ. ជាអ្នកទូន្មាននូវនរៈ ដូចជាសារថី, ជាអ្នកគួរដើម្បីទូន្មាននូវនរៈដូចជាសារថី, ជាសារថីគួរដើម្បីទូន្មាននូវនរៈ ។ - **ទេវ** ពុំ. ជាទេវតានៃនរៈ, ដូចជាទេវតានៃនរៈ ។ - **វីរសេដ្ឋ** អា. ន. បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរបំផុតដោយព្យាយាមជាងនរៈ, បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាមប្រសើរ

ជាងនរៈ ។

នរាសភ គុ. [នរ+អាសភ] ប្រសើរជាងនរៈ, ទ្រង់អង់អាចជាងនរៈ ។

នរិន្ទ គុ. [នរ+ឥន្ទ] ជាធំជាងនរៈ, ជាកំពូលនៃនរៈ, ជាមេនៃនរៈ ។

នល-នឡ ពុំ. បបុស ។ - **សាកិយ** ពុំ. ឈ្មោះនលសាកិយៈ (សាកិយៈបបុស) ។ **នល**<និ+អល ។

នលាដន្ត ពុំ. [នលាដ+អន្ត] ទីបំផុតនៃថ្ងាស ។

នវ ប.សំ. ប្រាំបួន; គុ. ថ្មី ។

នវអត្ថសត្តទាន នពុំ. [នវ+អត្ថ+សត្ត+ទាន] គឺ.ឱ្យនូវសំឡេងដ៏ប្រសើរ៨ដង, ទានគឺបណ្ឌិតកំណោត់ហើយដោយសំឡេងដ៏ប្រសើរ៨ដង ។

នវក គុ. [នវ+ក_ស.] ថ្មី, របស់ថ្មី(១) ។ - **និបាត** ពុំ. គម្ពីរឈ្មោះនវកនិបាត ។ **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកថ្មី, ភាពជាអ្នកថ្មី, ភាពជារបស់ថ្មី ។

នវកម្ម នពុំ. [នវ+កម្ម] កម្មថ្មី, ការងារថ្មី ។

នវកម្មិក គុ. [នវកម្ម+ណិក] អ្នកប្រកបក្នុងកម្មថ្មី, អ្នកប្រកបក្នុងការងារថ្មី (និយុត្តតទ្ធិត) ។

នវកោដិអគ្ឃនក គុ. [នវកោដិ+អគ្ឃនក] គួរនូវថ្លៃមានកោដិ៩ជា

---
១ បរិមាណតទ្ធិត ប្រែថាមានបរិមាណ៩; វិ. នវ បរិមាណានិ អស្សាតិ> នវកោ ។

ប្រមាណ, ដល់នូវថ្លៃមានកោដិ៩ជាប្រមាណ (មានតម្លៃ៩ កោដិ) ។

នវកោដិ ន. [នវ+កោដិ] កោដិ៩ ។

នវកោដិធន នពុំ. [នវ+កោដិ+ធន] ទ្រព្យមានកោដិ៩ជាប្រមាណ ។

នវក្ខត្តុំ គ.វិ. [នវ+សព័>នវក្ខត្តុំ] វារៈ៩ដង, ៩ដង, ៩លើក ។ ម្យ៉ាងទៀតអព្យយតទ្ធិត "ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវារៈ៩ដង, .អស់វារៈ៩ដង; វិ. **នវវារេ បវត្តតីតិ> នវក្ខត្តុំ** " ។

នវប្បព្វជិត គុ. [នវ+បព្វជិត] បួសហើយថ្មី, បួសថ្មី, ជាអ្នកទើបនឹងបួសថ្មី; ពុំ. បព្វជិតថ្មី ។

នវប្បាសាទ ពុំ. [នវ+បាសាទ] ប្រាសាទថ្មី ។

នវភាជន នពុំ. [នវ+ភាជន] ភាជន៍ថ្មី ។

នវមធុ នពុំ. [នវ+មធុ] ទឹកឃ្មុំថ្មី ។

នវម បូ.សំ. [នវ+ម] ទី៩, គំរប់៩ ។

នវយោជន នពុំ. [នវ+យោជន] យោជន៍៩, មានយោជន៍៩ជាប្រមាណ ។ **. សតប្បមាណ** គុ. មានរយនៃយោជន៍៩ជាប្រមាណ ។

នវលោកុត្តរធម្មសង្ឃាត គុ. [នវ+លោកុត្តរ+ធម្ម+សង្ឃាត] គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាធម៌ជាលោកុត្តរៈ៩, ពោលគឺធម៌ជាលោកុត្តរ៩,

គឺលោកុត្តរធម៌៩ ។

នវវារ ពុំ. [នវ+វារ] វារៈ៩, វារៈ៩ដង, ៩លើក ។

នវវិធ គុ. [នវ+វិធ] មានប្រការ៩, មាន៩យ៉ាង; វិ. **នវ វិធា បការា យស្សាតិ> នវវិធោ** ។ **. មាន** ពុំ. មានះមានប្រការ៩, មានះមាន៩យ៉ាង ។ **. លោកុត្តរធម្មវស** ពុំ. អំណាចនៃលោកុត្តរធម៌មានប្រការ៩ ។

នវវុដ្ឋ គុ. [នវ+វុដ្ឋ] ដែលតាំងឡើងថ្មី, គឺភ្លៀងធ្លាក់ចុះថ្មីៗ, គឺភ្លៀងបង្អុរចុះថ្មីៗ, ដែលទើប ភ្លៀងថ្មីៗ (វុដ្ឋ<វស្ស+ត) ។

នវសត គុ. [នវ+សត] មានរយ៩ជាប្រមាណ (ប្រាំបួនរយ) ។

នវសប្បិ នពុំ. [នវ+សប្បិ] សប្បិថ្មី, ទឹកដោះថ្លាថ្មី ។ **. សង្ខត-ខីរយាគុ** ន. បបរគឺបុគ្គលធំអិនដោយទឹកដោះស្រស់ដែលបុគ្គលតាក់តែងហើយដោសប្បិថ្មី, ខីរយាគុដែលបុគ្គលតាក់តែងដោយសប្បិថ្មី (**សង្ខត**<សំ+ករ+ត, ករ>ខ = ប្រុង, តាក់តែង, ចាត់ចែង, លាយ, ផ្សំ)។

នវសីវថិកាវស ពុំ. [នវ+សីវថិកា+វស] អំណាចនៃភូមិជាទីតាំងនៃសាកសព៩ ។

នវហត្ថ គុ. [នវ+ហត្ថ] មានហត្ថ៩ជាប្រមាណ (៩ហត្ថ) ។

នវុតិកប្ប ពុំ. [នវុតិ+កប្ប] កប្បកៅសិប ។

នវុតិវស្សសហស្សបរិមាណ គុ. [នវុតិវស្ស+សហស្ស+បរិមាណ]

មានពាន់នៃឆ្នាំកៅសិបជាប្រមាណ ។

នវោទក នពុំ. [នវ+ឧទក] ទឹកថ្មី ។

នស្សេ កិ. [នស+យ+ឯ.ប., លុប ឯ.ឋ.] ចូរវិនាស, ចូរបាត់, ចូរសូន្យទៅ,.... ។

នស្សតុ កិ. [នស+យ+តុ.ប.] ចូរវិនាស, ចូរបាត់, ចូរសូន្យ,... ។

នស្សន្តិ កិ. [នស+យ+អន្តិ.វ.] វិនាស, បាត់, សូន្យ,... ។

នស្សិស្សន្តិ កិ. [នស+យ+ឥ.អា.+ស្សន្តិ.ភ.] នឹងវិនាស,.... ។

នស្សឹសុ កិ. [នស+យ+ឥំសុ.អជ្ជ.] វិនាសហើយ ។

នហាត គុ. [នហា+ត] ងូតហើយ, លាងហើយ ។

នហាតក ពុំ. [នហា+ត+ក.ស.] អ្នកងូត, អ្នកលាង, អ្នកផូត ។

នហាតក្កិលេសតា ឥ. [នហាតក្កិលេស+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានកិលេសលាងហើយ ។

នហាត្វា អ. [នហា+ត្វា] ងូតហើយ, លាងហើយ, កក់ហើយ ។

នហាន នពុំ. [នហា+យុ] កិ.ងូត, ជាទីងូត, កិ.លាង, ជាទីលាង, សម្រាប់ងូត; វិ. **នហាយតេ> នហានំ; នហាយន្តិ ឯត្ថាតិ> នហានំ; នហាយន្តិ ឯតេនាតិ> នហានំ** ។ . **កាល** ពុំ. កាលជាទីងូត, កាលនៃកិ.ងូត ។ . **កោដ្ឋក** ពុំ. បន្ទប់ជាទីងូត, បន្ទប់សម្រាប់ងូត ។ . **ចុណ្ណមូល** នពុំ. ជាមូលនៃលំអិតសម្រាប់ងូត, ជាតម្លៃនៃលំអិតសម្រាប់ងូត ។ . **តិត្ថ** នពុំ. កំពង់ជាទីងូត, កំពង់គឺជាទីងូត ។ . **បរិយោសាន** នពុំ. កាលជាទីបំផុតចុះជុំវិញនៃកិ.ងូត, កាលជាទីហើយស្រេចនៃកិ.ងូត ។ . **ផលក** នពុំ. ផែនក្ដារជាទីងូត, បន្ទះក្ដារសម្រាប់ងូត ។ . **មូល** នពុំ. ជាតម្លៃនៃកិ.ងូត, ជាតម្លៃនៃលំអិតសម្រាប់ងូត ។ . **វេលា** ឥ. វេលាជាទីងូត ។

នហាននោទក នពុំ. [នហាន+ឧទក] ទឹកសម្រាប់ងូត ។

នហាបិត ពុំ. ឬគុ. [នហា+ណាបេ+ឥ.អា.+ត] ជនអ្នកញុំាងបុគ្គលឱ្យងូត (ជាងកំណោរ, ជាងអ្នកកោរកាត់); វិ. **នហាបេតីតិ> នហាបិកោ** ។

នហាបេត្វា អ. [នហា+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យងូតហើយ, ញុំាង...ឱ្យងូតហើយ, ផ្ងូតហើយ ។

នហាបេន្ត គុ. [នហា+ណាបេ+អន្ត] កាលឱ្យងូត, កាលញុំាង...ឱ្យងូត, កាលផ្ងូត ។

នហាបេសិ កិ. [នហា+ណាបេ+ឬ.អជ្ជ.+ឥ.ភា.] ឱ្យងូតហើយ, ញុំាង...ឱ្យងូតហើយ, ផ្ងូតហើយ ។

នហាបេហិ កិ. [នហា+ណាបេ+ហិ.ប.] ចូរឱ្យងូត, ចូរញុំាង...ឱ្យងូត, ចូរផ្ងូត ។

នហាយថ កិ. [នហា+យ+ថ.ប.] ចូរងូត ។

នហាយន្ត គុ. [នហា+យ+អន្ត] កាលងូត, កំពុងងូត ។

នហាយន្តិ ក្រ. [នហា+យ+អន្តិ_វ.] ងូត ។

នហាយមាន គុ. [នហា+យ+មាន] កាលងូត, កំពុងងូត ។

នហាយិតុកាម គុ. [នហាយិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីងូត ។

នហាយិតុំ អ. [នហា+យ+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីងូត ។

នហាយិស្សាមិ ក្រ. [នហា+យ+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ភ.] នឹងងូត ។

នហារុវិនទ្ធ គុ. [នហារុ+វិនទ្ធ] គឺសរសៃចងហើយ, ចងឆ្លាក់ហើយ, ដែលចងដោយសរសៃ, រួបរឹតដោយសរសៃ (វិនទ្ធ<វិ+នហ +ត) ។

នហុត នបុំ. នហុត (ម៉ឺន) ។

នាគ បុំ. នាគ, ដំរី (អ្នកមិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ឬអ្នកមិនមានអំពើដ៏អាក្រក់ ក៏ហៅថា " នាគ " ដែរ; វិ. **ន អាគុំ ករោតីតិ> នាគោ; នត្ថិ អាគុំ ឯតស្សាតិ វា> នាគោ**) ។

នាគគណបរិវុត គុ. [នាគគណ+បរិវុត] គឺពួកនៃនាគចោមរោមហើយ, គឺហ្វូងនៃនាគហែហមហើយ; វិ. **នាគានំ គណោ> នាគគណោ; នាគគណេន បរិវុតោ> នាគគណ-បរិវុតោ** ។

នាគត្ត នបុំ. [នាគ+ត្ត] ភាវៈនៃ... ជានាគ; វិ. **នាគស្ស ភាវោ> នាគត្តំ** ។

នាគទេវព្រហ្មានុភាវ បុំ. [នាគទេវព្រហ្ម+អានុភាវ] អានុភាពនៃនាគ និងទេវតា និងព្រហ្ម ។

នាគភវន នបុំ. [នាគ+ភវន] ភពនៃនាគ, ទីជាទីកើតនៃនាគ, លំនៅនៃនាគ (ភវន<ភូ+យុ = វិ. **ភវន្តិ ឯត្ថាតិ> ភវនំ**) ។

នាគមាណវិកា ឥ. [នាគ+មាណវិកា] នាងមាណវិកានៃនាគ, នាងនាគមាណវិកា ។

នាគយោនិ ឥ. [នាគ+យោនិ] កំណើតនៃនាគ, កំណើតនៃដំរី ។

នាគរ បុំ. [នគរ+ណ] អ្នកនៅក្នុងនគរ, ក្នុងក្រុង (អ្នកនគរ, អ្នកក្រុង); វិ. **នគរេ វសន្តីតិ> នាគរា** ។

នាគរាជ បុំ. [នាគ+រាជ] ស្ដេចនៃនាគ, នាគជាស្ដេច ។

នាគលតាទន្តកដ្ឋ នបុំ. [នាគលតា+ទន្តកដ្ឋ] ឈើសម្រាប់ដុសនូវធ្មេញឈ្មោះនាគលតា, ឈើសម្រាប់ដុសនូវធ្មេញគឺបុគ្គលធ្វើហើយដោយវល្លិខ្ទឹង, ឈើស្ទន់គឺបុគ្គលធ្វើហើយដោយវល្លិខ្ទឹង (ខ្លះថា វល្លិចូព្រៃ) ។

នាគវត្តវណ្ណនា ឥ. [នាគវត្ត+វណ្ណ+យុ+អា_ឥ.] កថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវនាគវត្ត, នូវសេចក្ដីនៃនាគវត្ត ។

នាគវន នបុំ. [នាគ+វន] ព្រៃនៃដើមខ្ទឹង, ព្រៃដ៏ដេរដាសដោយដើមខ្ទឹង ។

នាគវិភវ បុំ. [នាគ+វិភវ] ភោគៈគឺបុគ្គលគប្បីសោយនៃនាគ, សម្បត្តិនៃនាគ ។

នាគសរីរ នប៉ុ. [នាគ+សរីរ] សរីរៈនៃនាគ ។

នាគសុបណ្ណ ប៉ុ. [នាគ+សុបណ្ណ] នាគនិងគ្រុឌ ។ . **វេមានិក-បេ្រត** ប៉ុ. នាគនិងគ្រុឌនិងប្រេតអ្នកមានវិមាន, នាគ និងគ្រុឌ និងវេមានិកប្រេត ។

នាគសេនត្ថេរ ប៉ុ. [នាគសេន+ថេរ] ព្រះថេរៈឈ្មោះនាគសេនៈ ។

នាគានុភាវ ប៉ុ. [នាគ+អានុភាវ] អានុភាពនៃនាគ ។

នាដក ប៉ុ. [នដ+ណ្វុ] (ជន) អ្នករាំ, អ្នករបាំ; វិ. **នដតីតិ> នាដកោ** ។

នាដកបរិវុត គុ. [នាដក+បរិវុត] គឺអ្នករាំចោមរោមហើយ, គឺអ្នករបាំចោមរោមហើយ; វិ. **នាដកេហិ បរិវុតោ> នាដកបរិវុតោ** ។

នាដកិត្ថី ឥ. [នាដក+ឥត្ថី] ស្ត្រីអ្នករាំ, ស្ត្រីអ្នករបាំ ។ . **បរិវុត** គុ. គឺស្ត្រីរបាំចោមរោមហើយ ។

នាដបុត្ត ប៉ុ. [នាដ+បុត្ត] នាដបុត្រ, បុត្រនៃជនអ្នករាំ, កូននៃអ្នករបាំ ។

នាតិសង្ខេបនាតិវិត្ថាររស ប៉ុ. [នាតិសង្ខេប+នាតិវិត្ថារ+រស] អំណាចនៃសេចក្តីមិនសង្ខេបពេកនិងមិនពិស្តារពេក ។

នាថ គុ. [នាថ+អ] ជាទីពឹង, ជាទីពុំនាក់ ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកប្រាថ្នានូវសុខនិងប្រយោជន៍ដល់វេនេយ្យសត្វ; វិ. **នាថតិ វេនេយ្យានំ ហិតសុខំ អាសីសតីតិ> នាថោ** ។ អ្នកគ្របសង្កត់នូវសត្វទាំងពួង; វិ. **នាថតិ សព្វសត្តេ ឦសតិ អភិភវតីតិ> នាថោ** ។

នានា អ. ផ្សេងៗ, វៀរ, លះបង់ ។

នានគ្គរស គុ. [នានាអគ្គ+រស] មានរសដ៏លើសផ្សេងៗ, មានរសដ៏ប្រសើរផ្សេងៗ ។ . **ភោជន** នប៉ុ. ភោជនមានរសដ៏លើសផ្សេងៗ, .ដ៏ប្រសើរផ្សេងៗ ។

នានប្បការ គុ. [នានា+បការ] មានប្រការផ្សេងៗ; វិ. **នានា បការា យេសំ តេ> នានប្បការា** ។ . **បណ្ណាការា-ភិហារណរស** ប៉ុ. អំណាចនៃគឺ.នាំទៅចំពោះ នូវគ្រឿងបណ្ណាការមានប្រការផ្សេងៗ, .នូវជំនូនមានប្រការផ្សេងៗ ។

នានាគច្ឆ ប៉ុ. [នានា+គច្ឆ] គុម្ពឈើផ្សេងៗ, គុម្ពផ្សេងៗ ។

នានាទារុ នប៉ុ. [នានា+ទារុ] ឈើផ្សេងៗ, ឧសផ្សេងៗ ។

នានាបុប្ផ នប៉ុ. [នានា+បុប្ផ] ផ្កាផ្សេងៗ, ផ្កាឈើផ្សេងៗ ។ . **ផលប្បដិមណ្ឌិត** គុ. ប្រដាប់ចំពោះដោយផ្កានិងផ្លែផ្សេងៗ ។

នានាផល នប៉ុ. [នានា+ផល] ផ្លែផ្សេងៗ ។

នានាភណ្ឌ នប៉ុ. [នានា+ភណ្ឌ] ភណ្ឌៈផ្សេងៗ, ទ្រព្យផ្សេងៗ ។

នានាភរណេប្បដិមណ្ឌិត គុ. [នានាភរណ+បដិមណ្ឌិត] ប្រដាប់ចំពោះដោយអាភរណៈផ្សេងៗ, ប្រដាប់ចំពោះដោយគ្រឿងអម្ពរ

ផ្សេងៗ ។

នានារម្មណ នបុំ. [នានា+អារម្មណ] អារម្មណ៍ផ្សេងៗ ។

នានាវណ្ណ គុ. [នានា+វណ្ណ] មានវណ្ណៈផ្សេងៗ, មានពណ៌ផ្សេងៗ ។

នានាវិធ គុ. [នានា+វិធ] មានប្រការផ្សេងៗ, មានបែបផ្សេងៗ; វិ. **នានា វិធា បការា យស្ស តំ> នានាវិធំ** ។

នានាសមាបត្តិ ឥ. [នានា+សមាបត្តិ] សមាបត្តិផ្សេងៗ ។

នាភិ ឥ. [នភ+ឥ ឬណិ] ដុំរបេះ, ផ្ចិត (វិ. **នភតិ ហឹសតីតិ> នាភិ**) ។

នាភិប្បមាណ គុ. [នាភិ+បមាណ] មានផ្ចិតជាប្រមាណ, ត្រឹមផ្ចិត ។

នាភិមណ្ឌល នបុំ. [នាភិ+មណ្ឌល] មណ្ឌលនៃផ្ចិត ។

នាម នបុំ., និ. [នម+ណ] ធម្មជាតជាគ្រឿងដែលគេហៅ (នាម, ឈ្មោះ); វិ. **នមិយតេ វោហរិយតេ ឯតេនាតិ> នាមំ** ។ **-ករណទិវស** ពុំ., នបុំ. ថ្ងៃជាទីធ្វើនូវឈ្មោះ ។ **-ករណមង្គល** នបុំ. មង្គលជាទីធ្វើនូវឈ្មោះ ។ **-កាយ** ពុំ. នាមកាយ (កងនៃនាមធម៌, ពួកនៃនាមធម៌) ។ **-គ្គហណទិវស** ពុំ., នបុំ. ថ្ងៃជាទីកាន់យកនូវឈ្មោះ ។ **-គោត្តវស** ពុំ. អំណាចនៃនាមនិងគោត្រ ។ **-រូប** នបុំ. នាមនិងរូប, នាមរូប ។

នារទ ព.ន. ឈ្មោះនារទៈ (តាបសឈ្មោះនារទៈ, អមាត្យឈ្មោះនារទ,

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមនារទ) ។

នារី ឥ. [នរ+ណ+ឦ_ឥ.] នារី, នាងនារី (ស្ត្រី) ។ **-គណសម្បន្ន** គុ. អ្នកដល់ព្រមហើយដោយពួកនៃនារី, អ្នកមានពួកនៃនារីដល់ព្រមហើយ, បរិបូណ៌ហើយដោយក្រុមនៃនារី ។

នាលកគ្គាម ពុំ. [នាលក+គាម] ស្រុកឈ្មោះនាលកៈ, នាលកគ្រាម ។

នាវជីយតិ កិ. [ន+អវជីយតិ] មិនចាញ់វិញ ។

នាវា ឥ. [នុ+ណ+អា_ឥ., ឧនៃនុ>អាវ] ទូក, សំពៅ (វិ. **នេតីតិ> នាវា**) ។

នាវាទិ គុ. [នាវា+អាទិ] (យាន) មានទូកជាដើម; វិ. **នាវា អាទិ យេសំ តានិ> នាវាទីនិ** ។

នាវាសត នបុំ. [នាវា+សត] រយនៃទូក ។

នាវិក គុ. [នាវា+ណិក] (ជន) អ្នកជាធំក្នុងទូក, អ្នកឆ្លង (នូវទឹក) ដោយទូក (នាយទូក, នាយសំពៅ); វិ. **នាវាយំ ឥស្សរោ> នាវិកោ; នាវាយ តរតីតិ> នាវិកោ** ។

នាសយិ កិ. [នស+ណយ+ឦ_អជ្ជ.] ឱ្យវិនាសហើយ, ញុំាង...ឱ្យវិនាស ។

នាសយិត្ថ កិ. [នស+ណយ+ឥ_អា.+ត្ថ_ពហុ.] ឱ្យវិនាសហើយ, ញុំាង...ឱ្យវិនាសហើយ ។

នាសា ឥ. [នាស្+អ] ច្រមុះ (វិ. **នាសន្តិ អព្យក្ខសង្ខំ គភោន្តិ ឯតាយាតិ> នាសា**) ។

នាសិត គុ. [នស+ណេ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ឱ្យវិនាសហើយ, ឱ្យខូចហើយ, ឱ្យបាត់ហើយ ។

នាសេតិ កិ. [នស+ណេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យវិនាស, ឱ្យខូច, ឱ្យបាត់ ។

នាសេតុកាម គុ. [នាសេតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីញុំាង...ឱ្យវិនាស, អ្នកចង់ដើម្បីឱ្យវិនាស; វិ. **នាសេតុំ កាមេតីតិ> នាសេតុកាមោ** ។ នាសេតុំ+កាម = អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីញុំាង...ឱ្យវិនាស; វិ. **នាសេតុំ កាមោ អស្សាតិ> នាសេតុកាមោ** ។

នាសេតុំ អ. [នស+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យវិនាស ។

នាសេថ កិ. [នស+ណេ+ថ.ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យវិនាស, ចូរឱ្យវិនាស ។

នាសេន្តិ កិ. [នស+ណេ+អន្តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យវិនាស, ឱ្យវិនាស ។

នាសេយ្យ កិ. [នស+ណេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យវិនាស ។

នាសេស្សតិ កិ. [នស+ណេ+ស្សតិ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យវិនាស ។

នាសេហិ កិ. [នស+ណេ+ហិ.ប.] ចូរញុំាង...ឱ្យវិនាស ។

នាឡាគិរិ អ. ន. ឈ្មោះនាឡាគិរី ។ -ហត្ថី ពុំ. ដំរីឈ្មោះនាឡាគិរី ។

នាឡិកាទិ គុ. [នាឡិកា+អាទិ] គ្រឿងវាល់មាននាឡិកាជាដើម, រង្វាល់មាននាឡិកាជាដើម ។

នាឡិកោទន ពុំ. [នាឡិក+ឱទន] បាយមាននាឡិនៃអង្ករជាប្រមាណ, បាយគឺបុគ្គលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។ -**បរមតា** ឥ. ព្រោះភាវៈនៃ...ជា... មានបាយគឺបុគ្គលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិយ៉ាងក្រៃលែង, -ជាយ៉ាងច្រើន ។

នាឡិមត្ត គុ. [នាឡិ+មត្ត] មាននាឡិជាប្រមាណ, ត្រឹមមួយនាឡិ ។

និក្កង្ខ គុ. [និ+កង្ខា] អ្នកមានសេចក្ដីសង្ស័យមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្ដីសង្ស័យ; វិ. **នត្ថិ កង្ខា ឯតស្សាតិ> និក្កង្ខោ** ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកមានសេចក្ដីសង្ស័យចេញហើយ; វិ. **និក្ខន្តា កង្ខា យស្មា សោ> និក្កង្ខោ** ។

និកន្តិ ឥ. [និ+កម+តិ] សេចក្ដីប្រាថ្នា, ចំណង់ (សេចក្ដីត្រេកអរ); វិ. **និកន្តនំ> និកន្តិ; និកាមិយតេតិ វា> និកន្តនំ** ។

និកាយ ពុំ. [និ+ចិ+ណ, ច>ក>កា, ឥ>ឯ>អយ] ពួក, ក្រុម, ប្រជុំ (វិ. **និចិយ្យតេ ឆាទិយតេតិ> និកាយោ**) ។

និកេត នពុំ. [និ+កិត+ណ] ទីជាទីនៅ (លំនៅ); វិ. **និកេតេតិ វសតិ ឯត្ថាតិ> និកេតំ** ។

និក្កឌ្ឍថ កិ. [និ+កឌ្ឍ+អ+ថ.ប.] ចូរទាញចេញ, ចូរកន្ត្រាក់ចេញ, ចូរបណ្ដេញចេញ ។

និក្ខាបេតុំ អ. [និ+កម្ម+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យទាញចេញ, .ឱ្យបណ្ដេញចេញ,... ។

និក្ខ្សិ កិ. [និ+កម្ម+អ+ឦ.អជ្ជ.] ទាញចេញហើយ, បណ្ដេញចេញហើយ ។

និក្ខ្សិត គុ. [និ+កម្ម+ឥ.អា.+ត] គឺ...ទាញចេញហើយ, .បណ្ដេញចេញហើយ... ។

និក្ខ្សិយមាន គុ. [និ+កម្ម+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ...កាលទាញចេញ; .កាលបណ្ដេញចេញ ។

និក្កម្ម គុ. [និ+កម្ម] អ្នកមានការងារមិនមាន, អ្នកមិនមានការងារ; វិ. **នត្ថិ កម្មំ ឯតេសន្តិ > និក្កម្មា** ។ម្យ៉ាងទៀតអ្នកមានការងារចេញហើយ; វិ. **និក្ខន្តំ កម្មំ យេហិ តេ > និក្កម្មា** ។

និក្កិលេស គុ. [និ+កិលេស] អ្នកមានកិលេសមិនមាន, អ្នកមិនមានកិលេស; វិ. **នត្ថិ កិលេសោ ឯតស្សាតិ > និក្កិលេសោ** ។ អ្នកមានកិលេសចេញហើយ; វិ. **និក្ខន្តោ កិលេសោ យស្មា សោ > និក្កិលេសោ** ។

និក្កិលេសតា ឥ. [និក្កិលេស+តា] ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមិនមានកិលេស, .ជាអ្នកមានកិលេសចេញហើយ ។

និក្ខនាបេត្វា អ. [និ+ខន+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យកប់ហើយ, ឱ្យកប់ហើយ ។

និក្ខនិត្វា អ. [និ+ខន+ឥ.អា.+ត្វា] កប់ហើយ ។

និក្ខន្ត គុ. [និ+កម+ត, ក>ខ,ត>ន្ត, លុបម] ចេញ, ចេញទៅ, ចេញហើយ, ចេញទៅហើយ ។ . **ទិវស** បុំ., នបុំ. ថ្ងៃនៃ...ចេញទៅហើយ ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកចេញទៅហើយ ។ . **រស្មិ** ឥ. រស្មីចេញហើយ, រស្មីផ្សាយចេញហើយ ។ . **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយ...ចេញហើយ ។

និក្ខម កិ. [និ+កម+អ+ហិ.ប., លុបហិ.ប] ចូរចេញ, ចូរចេញទៅ ។

និក្ខមតិ កិ. [និ+កម+អ+តិ.វ.] ចេញ, ចេញទៅ, លៀនចេញ ។

និក្ខមន នបុំ. [និ+កម+យុ] កិ.ចេញទៅ, ជាទីចេញទៅ; វិ. **និក្ខមិយតេតិ > និក្ខមនំ; និក្ខមតិ ឯត្ថាតិ > និក្ខមនំ** ។ . **កាល** បុំ. កាលជាទីចេញទៅ ។ . **ទិវស** បុំ. ថ្ងៃជាទីចេញទៅ, ថ្ងៃនៃកិ.ចេញទៅ ។ . **សមយ** បុំ. សម័យជាទីចេញទៅ, សម័យនៃកិ.ចេញទៅ ។

និក្ខមនាការប្បត្ត គុ. [និក្ខមនាការ+បត្ត] ដល់ហើយនូវអាការគឺកិ.លៀនចេញ ។

និក្ខមន្ត គុ. [និ+កម+អន្ត] កាលចេញទៅ, កំពុងចេញទៅ ។

និក្ខមន្តិ កិ. [និ+កម+អ+អន្តិ.វ.] ចេញទៅ, រមែងចេញទៅ, លៀនចេញ ។

និក្ខមន្តី គុ. [និ+កម+អន្ត+ឦ] កាលចេញទៅ, កំពុងចេញទៅ ។

និក្ខមន្តុ កិ. [និ+ខម+អ+អន្តុ-ប.] ចូរចេញទៅ ។

និក្ខមាន គុ. [និ+ខម+មាន] កាលចេញទៅ, កំពុងចេញទៅ ។

និក្ខមស្សុ កិ. [និ+ខម+អ+ស្សុ-ប.] ចូរចេញទៅ ។

និក្ខាមេតុំ អ. [និ+ខម+ណេ+តុំ] ដើម្បីញ៉ាំង...ឱ្យចេញទៅ ។

និក្ខមាហិ កិ. [និ+ខម+អ+ហិ-ប.] ចូរចេញ, ចូរចេញទៅ ។

និក្ខមិតុំ អ. [និ+ខម+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីចេញទៅ ។

និក្ខមិត្វា អ. [និ+ខម+ឥ-អា.+ត្វា] ចេញទៅហើយ ។

និក្ខមិម្ហា កិ. [និ+ខម+អ+ឥ-អា.+ម្ហា-អជ្ជ.] ចេញទៅហើយ ។

និក្ខមីសុ កិ. [និ+ខម+អ+ឧំ-អជ្ជ.] ចេញទៅហើយ, ល្បៀនចេញហើយ ។

និក្ខសហស្ស នបុំ. [និក្ខ+សហស្ស] ពាន់នៃនិក្ខៈ, ពាន់នៃឆ្កោរ, (ពាន់នៃមាសឆ្កោរ) ។

និក្ខាមេន្តិ កិ. [និ+ខម+ណេ+អន្តិ-វ.] ញ៉ាំង...ឱ្យចេញទៅ, ឱ្យចេញទៅ ។

និក្ខាមេសិ កិ. [និ+ខម+ណេ+ឲ្យ-អជ្ជ.+ស-អា.] ញ៉ាំង...ឱ្យចេញហើយ, ឱ្យចេញហើយ ។

និក្ខិត្ត គុ. [និ+ខិប+ត] គឺ... ទុកហើយ, -ទុកដាក់ហើយ, -កប់ទុកហើយ, ដាក់ចុះហើយ ។ - **ទណ្ឌ** គុ. អ្នកមានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ ។ - **ធញ្ញ** នបុំ. ស្រូវគឺ...ទុកហើយ, -កប់ទុកហើយ ។

និក្ខិបន្តិ កិ. [និ+ខិប+អ+អន្តិ-វ.] បោះទៅដោយមិនសល់; ដាក់ចុះ, ទុក, ទុកដាក់ ។

និក្ខិបិតុំ អ. [និ+ខិប+ឥ-អា.+តុំ] ដើម្បីដាក់ចុះ, -កប់ទុក ។

និក្ខិបិត្វា អ. [និ+ខិប+ឥ-អា.+ត្វា] ដាក់ចុះហើយ, ទុកហើយ, កិបទុកហើយ, កប់ទុកហើយ ។

និក្ខិបីសុ កិ. [និ+ខិប+អ+ឧំ-អជ្ជ.] ដាក់ចុះហើយ, ទុកហើយ, កិបទុកហើយ, កប់ទុកហើយ ។

និខនតិ កិ. [និ+ខន+អ+តិ-វ.] ជីក, ជីករំលើង; គ្រលៀស, ប៉ប្រិច, កប់ទុក ។

និខនិត្វា អ. [និ+ខន+ឥ-អា.+ត្វា] កប់ទុកហើយ,... ។

និខាត គុ. [និ+ខន+ត] គឺ...កប់ទុកហើយ ។

និគច្ឆតិ កិ. [និ+គម+អ+តិ-វ.] ទៅដោយមិនសល់, ដល់, លុះ, បាន ។

និគណ្ឋ បុំ. [និ+គឋ+អ] និគ្រន្ថ (អ្នកមានកិលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រេះ) ។ - **សាវក** បុំ. សាវ័កនៃនិគ្រន្ថ ។

និគណ្ហិតុកាម គុ. [និគណ្ហិតុំ+កាម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីសង្កត់សង្កិន, ផ្ចញផ្ចាល់ ។

និគម បុំ. [និ+គម+អ] និគម; វិ. **អភិវេភោ គាមោ> និគ-**

ហោ (មើលសេចក្ដីពន្យល់ក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរ) ។

និគមគ្គាម ពុំ. [និគម+គាម] ស្រុកជិតនិគម ។ . **វាសិតិស្សត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះតិស្សៈនៅក្នុងស្រុកនិគម ។

និគមតិស្ស អ.ន. [និគម+តិស្ស] ព្រះថេរៈឈ្មោះនិគមតិស្សៈ ។ . **ត្ថេរ** ពុំ. ព្រះថេរៈឈ្មោះនិគមតិស្សៈ ។

និគុហិត្វា អ. [និ+គុហ+ឥ_អា.+ត្វា] ពាក់ហើយ, លាក់ទុកហើយ, បិទបាំងហើយ ។

និគ្គណោ គុ. [និ+គណ] មានគណៈមិនមាន, មិនមានគណៈ, មានគណៈចេញហើយ ។

និគ្គណ្ហ ក. [និ+គហ+ណ្ហា+ហិ_ប., លុបហិបាលីងហិ_ប.] ចូរសង្កត់សង្កិន, ចូរផ្ចាញផ្ចាល់ ។

និគ្គណ្ហន នពុំ. [និ+គហ+ណ្ហា+យុ] កិ.សង្កត់សង្កិន, កិ.ផ្ចាញផ្ចាល់ វិ. **និគ្គណ្ហិយតេតិ> និគ្គណ្ហនំ** ។

និគ្គណ្ហន្ត គុ. [និ+គហ+ណ្ហា+អន្ត] កាលសង្កត់សង្កិន, កាលផ្ចាញផ្ចាល់, កាលចប់ ។

និគ្គណ្ហិតុំ អ. [និ+គហ+ណ្ហា+ឥ_អា.+តុំ.] ដើម្បីសង្កត់សង្កិន, ដើម្បីផ្ចាញផ្ចាល់ ។

និគ្គណ្ហិត្វា អ. [និ+គហ+ណ្ហា+ឥ_អា.+ត្វា] សង្កត់សង្កិនហើយ, ផ្ចាញផ្ចាល់ហើយ, ចប់ហើយ ។

និគ្គណ្ហិស្សាមិ ក. [និ+គហ+ណ្ហា+ឥ_អា.+ស្សាមិ_ភ.] នឹងសង្កត់សង្កិន, នឹងផ្ចាញផ្ចាល់ ។

និគ្គតិក គុ. [និ+គតិ+ក] អ្នកមានគតិមិនមាន, អ្នកមិនមានគតិ; វិ. **នត្ថិ គតិ ឯតស្សាតិ> និគ្គតិកោ** ។

និគ្គន្ធ គុ. [និ+គន្ធ] មានក្លិនមិនមាន, មិនមានក្លិន, ឥតក្លិន; វិ. **នត្ថិ គន្ធោ អស្សាតិ> និគ្គន្ធំ** ។

និគ្គយ្ហ អ. [និ+គហ+ត្វា] សង្កត់សង្កិនហើយ, ផ្ចាញផ្ចាល់ហើយ ។

និគ្គយ្ហតិ ក. [និ+គហ+យ+តិ_វ.] គឺ... សង្កត់សង្កិន, ផ្ចាញផ្ចាល់ ។

និគ្គហ ពុំ. [និ+គហ+អ] ការសង្កត់សង្កិន, អ្នកផ្ចាញផ្ចាល់ ។

និគ្គាហក ពុំ. [និ+គហ+ណ្វុ] អ្នកសង្កត់សង្កិន, អ្នកផ្ចាញផ្ចាល់; វិ. **និគ្គណ្ហាតីតិ> និគ្គាហកោ** ។

និគ្គហការក ពុំ. [និគ្គហ+ករ+ណ្វុ] អ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីសង្កត់សង្កិន, អ្នកធ្វើនូវកិ.ផ្ចាញផ្ចាល់; វិ. **និគ្គហំ ករោតីតិ> និគ្គហការ.កោ** ។

និគ្គហណ នពុំ. [និ+គហ+យុ] កិ.សង្កត់សង្កិន, កិ.ផ្ចាញផ្ចាល់ ។

និគ្គយ្ហមាន គុ. [និ+គហ+យ+មាន] កាលសង្កត់សង្កិន, កាលផ្ចាញផ្ចាល់, កាលបង្ក្រាប ។

និគ្គយ្ហវាទី ពុំ. [និគ្គយ្ហ+វទ+ណី] អ្នកពោលសង្កត់សង្កិន, អ្នកពោលផ្ចាញផ្ចាល់; វិ. **និគ្គយ្ហ វទតីតិ> និគ្គយ្ហវាទី** ។ អ្នកមានកិ.ពោលសង្កត់សង្កិនជាប្រក្រតី; វិ. **និគ្គយ្ហ វទិតុំ សីលម.**

ស្យាតិ> និគ្គយ្ហធាតិ ។

និគ្គហិត គុ. [និ+គហ+ឥ_អា.+ត] គឺ... សង្កត់សង្កិនហើយ, _ផ្ចុញផ្ចាល់ហើយ ។ _ **ការណ** នពុំ. ហេតុនៃ....គឺ... សង្កត់សង្កិនហើយ, _ផ្ចុញផ្ចាល់ហើយ ។

និគ្គហេតុំ អ. [និ+គហ+ណេ+តុំ] ដើម្បីសង្កត់សង្កិន, _ផ្ចុញផ្ចាល់ ។

និគ្រោធ(១) ពុំ. ដើមនិគ្រោធ, ជ្រៃ; អ.ន. ម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធ ។ _ **ជាតក** នពុំ. ជាតកគឺបណ្ឌិតកំណត់ហើយដោយម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធ ។ _ **មហាវិហារ** ពុំ. និគ្រោធមហាវិហារ, មហាវិហារឈ្មោះនិគ្រោធ ។ _ **មិគរាជ** ពុំ. ស្ដេចនៃម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធ ។ _ **មូល** នពុំ. ប្រទេសជាទីតាំងនៃដើមនិគ្រោធ, _នៃដើមជ្រៃ, គល់នៃដើមនិគ្រោធ, _នៃដើមជ្រៃ ។

និគ្ឃោស ពុំ. [និ+ឃុស+ណ] កិ.គឹកកង, សេចក្ដីគឹកកង (គុ. ដែលរំពង, ដែលកងរំពង); វិ. **និគ្ឃោសនំ> និគ្ឃោសោ** ។

និឃំសន្តី ឥ. [និ+ឃំស+អន្ត+ឦ] កាលជ្រៀតជ្រៀត, កាលត្រដុស, កាលកកិត ។

និច្ច គុ. ជានិច្ច, ទៀង, ទៀងទាត់ ។ _ **កាល** ពុំ. កាលជានិច្ច, កាលដ៏ទៀង ។ _ **តិលោន** គុ. ពរីជានិច្ច, ឈឺអស់កាលជានិច្ច ។ _ **នក្ខត្ត** គុ. មាននក្ខត្តឫក្សជានិច្ច, មាននក្ខត្តឫក្សអស់កាលជានិច្ច ។ _ **ប្បមត្ត** គុ. អ្នកប្រមាថជានិច្ច, អ្នកប្រមាថអស់

១ និ+រុធ+ណ=វិ. អធោភាគំ រុន្ធតិ> និគ្រោធោ ។

កាលជានិច្ច ។ _ **ភត្ត** នពុំ. ភត្តគឺបុគ្គលគប្បីឱ្យជានិច្ច ។ _ **ភត្ត-សលាកភត្តគិលានភត្តាទិ** គុ. (ភត្ត)មាននិច្ចភត្ត និងសលាក-ភត្ត និងគិលានភត្តជាដើម ។

និច្ចម្ម គុ. [និ+ចម្ម] មានស្បែកមិនមាន, មិនមានស្បែក, ឥតស្បែក; វិ. **នត្ថិ ចម្មំ អស្សាតិ> និច្ចម្មំ** ។

និច្ចល គុ. [និ+ចល] មានកិ.កំរើកមិនមាន, មានកំរើកមិនមាន, មិនកំរើក; មិនញាប់ញ័រ (នឹងថ្កល់); វិ. **នត្ថិ ចលោ អស្សាតិ> និច្ចលំ** ។

និច្ចិត្ត គុ. [និ+ចិត្ត] មានចិត្តមិនមាន, មិនមានចិត្ត (ឥតចិត្ត); វិ. **នត្ថិ ចិត្តំ អស្សាតិ> និច្ចិត្តោ** ។

និច្ឆយ ពុំ. [និ+ឆិទ+អ, ឥនៃឆិ>អ, ទ>យ] កិ.កាត់ដោយមិនសល់, កិ.កាត់, សេចក្ដីវិនិច្ឆ័យ; វិ. **និច្ឆយនំ> និច្ឆយោ** ។

និច្ឆរតិ កិ. [និ+ឆរ+អ+តិ_វ.] បញ្ចេញ, ប្លែងចេញ, ផ្សាយចេញ ។

និច្ឆារយមាន គុ. [និ+ឆរ+ណយ+មាន] កាលបញ្ចេញ, កាលប្លែងចេញ, កាលផ្សាយចេញ ។

និច្ឆារេន្ត គុ. [និ+ឆរ+ណេ+អន្ត] កាលបញ្ចេញ,... ។

និច្ឆារេត្វា អ. [និ+ឆរ+ណេ+ត្វា] បញ្ចេញហើយ,... ។

និច្ឆិទ្ទ គុ. [និ+ឆិទ្ទ] មានប្រហោងមិនមាន, មិនមានប្រហោង; វិ. **នត្ថិ ឆិទ្ទំ អស្សាតិ> និច្ឆិទ្ទោ** ។

និច្ឆេយ្យ កិ. [និ+និទ+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីកាត់ដោយមិនសល់, គប្បីកាត់, គប្បីវិនិច្ឆ័យ ។

និជ្ជីវ គុ. [និ+ជីវ] មានជីវិតមិនមាន, មិនមានជីវិត, មិនមានជីព (ឥតជីវិត); វិ. **ន ជីវោ> និជ្ជីវោ; នត្ថិ ជីវោ អស្សាតិ ចា> និជ្ជីវោ** ។ - **ធម្ម** ចុំ. និជ្ជីវធម៌ (ធម៌មិន មានជីវិត) ។

និជ្ជាបយោម កិ. [និ+ឈេ+ណាបយេ+ម.វ. ឬតព្វក.ភ.] ញុំាង...ឱ្យសំឡឹង, -ឱ្យពិនិត្យ; នឹងញុំាង...ឱ្យជួយគិត, នឹងញុំាងអ្នកណាឱ្យជួយគិត ។

និដ្ឋា ឥ. [និ+ឋា+ក្ខិ] កិ.តាំងនៅដោយមិនសល់; កិ.សម្រេច, សេចក្ដីចូលចិត្ត ។

និដ្ឋាបេត្វា អ. [និ+ឋា+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យសម្រេចហើយ, ឱ្យចូលចិត្តហើយ, ឱ្យចប់ហើយ, បញ្ចប់ហើយ ។

និដ្ឋាបេសិ កិ. [និ+ឋា+ណាបេ+ឰ.អជ្ជ.+ត.ភា.] ញុំាង... ឱ្យសម្រេចហើយ, ឱ្យចូលចិត្តហើយ, ឱ្យចប់ហើយ, បញ្ចប់ហើយ ។

និដ្ឋាបេស្សាមិ កិ. [និ+ឋា+ណាបេ+ស្សាមិ.ភ.] នឹងញុំាង...ឱ្យសម្រេច, នឹងឱ្យចូលចិត្ត, នឹងឱ្យចប់, នឹងបញ្ចប់ ។

និដ្ឋិត គុ. [និ+ឋា+ឥ.អា.+ត] តាំងនៅដោយមិនសល់; សម្រេចហើយ, ចប់ហើយ ។ - **ទិវស** ពុំ., នពុំ. ថ្ងៃនៃ...នោះសម្រេចហើយ ។

និដ្ឋិតានិដ្ឋិតភាវ ពុំ. [និដ្ឋិតានិដ្ឋិត+ភាវ] ភាវៈនៃ... នោះជា... សម្រេចហើយនឹងមិនទាន់សម្រេចហើយ ។ <និដ្ឋិត+អនិដ្ឋិត ។

និត្តច គុ. [និ+តច] មានស្បែកមិនមាន, មិនមានស្បែក (ឥតស្បែក); វិ. **នត្ថិ តចោ អស្សាតិ> និត្តចំ** ។

និត្តណ្ហ គុ. [និ+តណ្ហា] អ្នកមានតណ្ហាមិនមាន, អ្នកមិនមានតណ្ហា; វិ. **នត្ថិ តណ្ហា ឯតស្សាតិ> និត្តណ្ហោ** ។ អ្នកមានតណ្ហាចេញហើយ; វិ. **និក្ខន្តា តណ្ហា យស្មា សោ> និត្តណ្ហោ** ។ ប្រើជា **និតណ្ហោ** ក៏បាន ។

និត្តណ្ហភាវ ពុំ. [និត្តណ្ហ+ភាវ] ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកមិនមានតណ្ហា, -ជាអ្នកមានតណ្ហាចេញហើយ ។

និត្ថរិតព្វ គុ. [និ+ថរ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីរើចេញ, ...គប្បីរលាស់ចេញ, -គប្បីដកចេញ ។

និត្ថរិតុំ អ. [និ+ថរ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីរើចេញ, -រលាស់ចេញ ។

និត្ថារេតុំ អ. [និ+ថរ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យរើចេញ, -ឱ្យរលាស់ចេញ ។

និត្តិន្ន គុ. [និ+ថរ+ត, ត>ឥន្ន, ពុទ្ធ] រើចេញហើយ, ដកចេញហើយ, រលាស់ចេញហើយ ។

និត្ថុនន្ត គុ. [និ+ថុ+នា+អន្ត] កាលថ្ងូរ, កាលថ្ងូញ, កាលថ្ងូញថ្ងែរ (ដកដង្ហើមធំ) ។

និទហន្តិ កិ. [និ+ធា+អ+អន្តិ.វ.] តាំងទុក, ដាក់ទុក, តំកល់ទុក,

កប់ទុក ។

និទហិតុំ អ. [និ+ធា+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីកប់ទុក,... ។

និទហិត្វា អ. [និ+ធា+ឥ_អា.+ត្វា] កប់ទុកហើយ, តំកល់ទុកហើយ,... ។

និទាន នបុំ. [និ+ទា+យុ] និទាន, ហេតុជាគ្រឿងប្រគល់ឱ្យនូវផល; វិ. **និទេតិ ផលមេតេនាតិ> និទានំ** ។ ម្យ៉ាងទៀត ហេតុជាដែនប្រគល់ឱ្យនូវផល ឬហេតុជាដែនប្រព្រឹត្តទៅនៃផល; វិ. **និទេតិ បវត្តតិ ផលំ ឯតស្មា ការណតោតិ វា> និទានំ** ។

និទ្ទរ គុ. [និ+ទរ] អ្នកមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ទរំ ឯតស្សាតិ> និទ្ទរោ** ។

និទ្ទា ឥ. [និ+ទា+អ+អា_ឥ.] គឺ.ដេកលក់; វិ. **និទ្ទាយនំ> និទ្ទា** ។

និទ្ទាយតិ គិ. [និទ្ទ+អាយ+តិ_វ.] ប្រព្រឹត្តលក់, ប្រព្រឹត្តិដេកលក់ ។

និទ្ទាយន នបុំ. [និទ្ទ+អាយ+យុ ឬនិ+ទា+យុ] គិ.ប្រព្រឹត្តិដេកលក់, គិ.ដេកលក់; វិ. **និទ្ទាយតេ> និទ្ទាយនំ** ។ . **កាល** បុំ. កាលជាទីប្រព្រឹត្តដេកលក់ ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃគិ.ប្រព្រឹត្តិលក់, ភាវៈនៃគិ.ដេកលក់, ភាវៈគឺគិ.ប្រព្រឹត្តិលក់, ភាវៈគឺគិ.ដេកលក់ ។ . **សីល** គុ. មានគិ.ប្រព្រឹត្តិលក់ជាប្រក្រតី, មានគិ.ដេកលក់ជាប្រក្រតី; វិ. **និទ្ទាយនំ សីលមស្សាតិ> និទ្ទាយន-**

សីលោ ។

និទ្ទាយន្ត គុ. [និទ្ទ+អាយ+អន្ត] កាលប្រព្រឹត្តលក់, កំពុងដេកលក់ ។

និទ្ទាយមាន គុ. [និទ្ទ+អាយ+មាន] កាលប្រព្រឹត្តលក់, កំពុងដេកលក់ ។

និទ្ទាយសិ(១) គិ. [និ+ទា+យ+សិ_វ.] ដេកលក់ ។

និទ្ទាយិ គិ. [និ+ទា+យ+ឦ_អជ្ជ.] ដេកលក់ហើយ ។

និទ្ទាយិតព្វ គុ. [និ+ទា+យ+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ... គប្បីដេកលក់ ។

និទ្ទាយិតា ឥ. [និទ្ទាយី+តា] ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកដេកលក់ ឬភាវៈនៃអ្នកមានគិ.ដេកលក់ជាប្រក្រតី; វិ. **និទ្ទាយតីតិ> និទ្ទាយី, និទ្ទាយិតុំ សីលមស្សាតិ វា> និទ្ទាយី; និទ្ទាយិនោ ភាវោ> និទ្ទាយិតា** ។

និទ្ទាយិត្វា អ. [និ+ទា+យ+ឥ_អា+ត្វា] ដេកលក់ហើយ, ប្រព្រឹត្តដេកលក់ហើយ ។

និទ្ទាយិស្សតិ គិ. [និ+ទា+យ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងដេកលក់ ។

និទ្ទាវស បុំ. [និទ្ទា+វស] អំណាចនៃគិ.ដេកលក់ ។

និទ្ទិសន្ត គុ. [និ+ទិស+អ+អន្ត] កាលសម្តែងចេញ, កំពុងសម្តែង ។

និទ្ទុក្ខ គុ. [និ+ទុក្ខ] អ្នកមានទុក្ខមិនមាន, អ្នកមិនបានទុក្ខ, អ្នក

១" និទ្ទ+អាយ+សិ_វ." ដូច្នេះក៏បាន ។

ឥតមុក្ខ; វិ. នត្ថិ ធុត្តំ ឯតស្សាតិ> និទ្ធុត្តោ ។

និទ្ទូបគត គុ. [និទ្ទា+ឧបគត] ចូលទៅដល់នូវកិ.ដេកលក់ ។

និទ្ទោស គុ. [និ+ទោស] មានទោសមិនកើត, មិនមានទោស; វិ. **នត្ថិ ទោសោ ឯតស្សាតិ> និទ្ទោសោ** ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមិនមានទោស ។

និទ្ធនភាវ ចុំ. [និទ្ធន+ភាវ] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកមិនមានទ្រព្យ; វិ. **នត្ថិ ធនមស្សាតិ> និទ្ធនោ; និទ្ធនស្ស ភាវោ> និទ្ធន. ភាវោ** ។

និទ្ធន្តមល គុ. [និទ្ធន្ត+មល] អ្នកមានមន្ទិលកំចាត់ចេញហើយ, .ខ្ចាត់ចេញហើយ; វិ. **និទ្ធន្តំ មលំ យេន សោ> និទ្ធន្តមលោ** ។

និទ្ធមេ កិ. [និ+ធម+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីកំចាត់បង់, .កំចាត់ចេញ ។

និទ្ធមេយ្យ កិ. [និ+ធម+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីកំចាត់បង់, .កំចាត់ចេញ ។

និធាន នបុំ. [និ+ធា+យុ] កិ.តាំងទុក, កិ.តំកល់ទុក, កិ.កប់ទុក ។

និធានវិសេស គុ. [និធាន+វិសេស] ដ៏សេសចុះចាកស្រូវដែលកប់ទុក ។

និធាយ អ. [និ+ធា+ត្វា] តាំងទុកហើយ, តំកល់ទុកហើយ, ដាក់ចុះហើយ, កប់ទុកហើយ ។

និធិ ឥ. [និ+ធា+ឥ] សម្បត្តិគឺបុគ្គលគប្បីកប់ទុក (កំណប់ទ្រព្យ); វិ. **និធេតព្វាតិ> និធិ** ។

និធិអាចិក្ខនក បុំ. [និធិ+អា+ចិក្ខ+ណ្វុ] អ្នកប្រាប់នូវកំណប់ទ្រព្យ; **វិ. និធី អាចិក្ខតីតិ> និធិអាចិក្ខនកោ** ។

និធិកុម្ភី ឥ. [និធិ+កុម្ភី] ឆ្នាំងនៃកំណប់ទ្រព្យ, ឆ្នាំងដ៏ពេញដោយកំណប់ទ្រព្យ, ឆ្នាំងដ៏ពេញដោយទ្រព្យគឺបុគ្គលគប្បីកប់ទុក; វិ. **និធិយា បូរា កុម្ភី> និធិកុម្ភី** ។

និធិដ្ឋាន នបុំ. [និធិ+ឋាន] ទីនៃកំណប់ទ្រព្យ, ទីជាទីតាំងនៃកំណប់ទ្រព្យ, កន្លែងនៃកំណប់ទ្រព្យ, កន្លែងនៃទ្រព្យគឺបុគ្គលគប្បីកប់ទុក ។

និធេមិ កិ. [និ+ធា+អ+មិ.វ.] កប់ទុក, តំកល់ទុក ។

និន្ទាការណ នបុំ. [និន្ទា+ការណ] ហេតុនៃសេចក្ដីនិន្ទា, .នៃសេចក្ដីតិះដៀល ។

និន្ទន នបុំ. [និន្ទ+ការណ] សេចក្ដីនិន្ទា, សេចក្ដីតិះដៀល ។

និន្ទន្ត គុ. [និន្ទ+អន្ត] កាលនិន្ទា, កាលតិះដៀល ។

និន្ទតិ កិ. [និន្ទ+អ+តិ.វ.] និន្ទា, តិះដៀល ។

និន្ទា ឥ. [និន្ទ+អ+អា.ឥ.] សេចក្ដីនិន្ទា, សេចក្ដីតិះដៀល ។

និន្ទាបសំសា ឥ. [និន្ទា+បសំសា] សេចក្ដីតិះដៀលនិងសេចក្ដីសរសើរ ។

និទ្ធិ កិ. [និទ្ទ+អ+ញ្ញ-អជ្ជ.] និទ្រាហើយ, -តិះដៀលហើយ ។

និន្ទិត គុ. [និន្ទ+ឥ_អា.+ត] គឺ... និទ្រាហើយ,- តិះដៀលហើយ ។

និន្ទិតុំ អ. [និន្ទ+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីនិន្ទា, ដើម្បីតិះដៀល ។

និន្នដ្ឋាន នប៉ុ. [និន្ន+ឋាន] ទីដីទាប, ទីទំនាប (និន្ន<និ+មន +ណ) ។

និបក គុ. [និ+បា+ណ្វុ] អ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សានូវខ្លួន (អ្នកមានប្រាជ្ញា, អ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់) វិ. **អត្តានំ និបាតិ វក្ខតីតិ> និបកោ; និបកោ យស្ស អត្ថីតិ> និបកោ** ។ ម្យ៉ាងទៀត និបក<និ+បច+អ = អ្នកមានប្រាជ្ញាញ៉ាំងកុសលធម៌ឱ្យឆ្អិនដោយមិនសល់, -ឱ្យចាស់ក្លាដោយមិនសល់; វិ. **និស្សេសតោ បាចេតិ កុសលធម្មេតិ> និបកោ** ។ ប្រើជា នេបកោ ក៏មាន ។

និបច្ចវាទី(១) ប៉ុ. [និបច្ច+វទ+ណី] អ្នកពោលតិះដៀល, អ្នកមានកិ. ពោលតិះដៀលជាប្រក្រតី; វិ. **និបច្ច វទិតុំ សីលមស្សាតិ> និបច្ចវាទី** ។

និបជ្ជ កិ. [និ+បទ+យ+ហិ_ប., ផ្លាស់ទ+យ>ជ្ជ, លុបហិ_ប.] ចូរដេក ។

និបជ្ជន្ត គុ. [និ+បទ+យ+អន្ត] កាលដេក, កំពុងដេក ។

---

១ បាលីក្នុងគាថានោះជា " និបច្ចវាទី " ខុសទេដឹង ? ប្រែថា អ្នកតិះដៀលហើយទំពាស៊ី, អ្នកមានកិ.តិះដៀលហើយទំពាស៊ីជាប្រក្រតី ។

និបជ្ជតិ កិ. [និ+បទ+យ+តិ_វ.] ដេក ។

និបជ្ជន នប៉ុ. [និ+បទ+យ+យុ] កិ.ដេកឬជាទីដេក; វិ. **និបជ្ជិយតេតិ> និបជ្ជនំ; និបជ្ជតិ ឯត្ថាតិ វា> និបជ្ជនំ** ។ -**កាល** ប៉ុ. កាលនៃកិ.ដេក, កាលជាទីដេក ។ -**ដ្ឋាន** នប៉ុ. ទីជាទីដេក ។ -**មញ្ច** ប៉ុ. គ្រែជាទីដេក ។ -**ឱកាស** ប៉ុ. ឱកាសជាទីដេក ។

និបជ្ជមាន គុ. [និ+បទ+យ+មាន] កាលដេក, កំពុងដេក ។

និបជ្ជាបិត គុ. [និ+បទ+យ+ណាបេ+ឥ_អា.+ត] គឺ...ឱ្យដេកហើយ, គឺ...ញ៉ាំង....ឱ្យដេកហើយ ។ -**ភាវ** ប៉ុ. ភាវៈនៃ... នោះជាអ្នកគឺ....ឱ្យដេកហើយ ។

និបជ្ជាបេត្វា អ. [និ+បទ+យ+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យដេកហើយ, ញ៉ាំង...ឱ្យដេកហើយ, ផ្ដេកហើយ ។

និបជ្ជិតព្វ គុ. [និ+បទ+យ+ឥ_អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីដេក, -ត្រូវដេក ។

និបតតិ កិ. [និ+បត+អ+តិ_វ.] ធ្លាក់ទៅដោយមិនសល់, ធ្លាក់ចុះ, ដួលចុះ, រលំ ។

និបតនសីល គុ. [និបតន+សីល] មានកិ.ធ្លាក់ចុះជាប្រក្រតី; វិ. **និបតនំ សីលមស្សាតិ> និបតនសីលោ** ។

និបតន្តិ កិ. [និ+បត+អ+អន្តិ_វ.] ធ្លាក់ទៅដោយមិនសល់, ធ្លាក់ចុះ, ដួលចុះ ។

និបតិត្វា អ. [និ+បត+ឥ_អា.+ត្វា] ធ្លាក់ចុះហើយ, ក្រាបចុះហើយ, ល្មុតចុះហើយ ។

និបន្នក គុ. [និ+បទ+ត+ក_សং.] អ្នកដេក, កំពុងដេក ។

និបន្ន គុ. [និ+បទ+ត, ត>អន្ន, ឈ្មោះ] ដេកហើយ, កំពុងដេក ។ - **ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...ដេកហើយ ។ - **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នកដេកហើយ ។ - **មញ្ចកោដិ** ឥ. ទីបំផុតនៃគ្រែនៃ...ដេកហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែដេកហើយ ។

និបន្នាការ បុំ. [និបន្ន+អាការ] អាការនៃ...នោះជាអ្នកដេកហើយ, អាការដែលដេកហើយ ។

និបាត បុំ. [និ+បត+ណ] កិ.ធ្លាក់ចុះ, កិ.ស្រក់ចុះ, កិ.ក្រាបចុះ, ជានិបាត ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែជានិបាត ។

និបាតនសីល គុ. [និបាតន+សីល] មានកិ.ធ្លាក់ចុះដោយមិនសល់ជាប្រក្រតី, មានកិ.ញ៉ាំង...ឱ្យធ្លាក់ចុះជាប្រក្រតី ។

និបាតិត គុ. [និ+បត+ឥ_អា.+ត] គឺ...ធ្លាក់ចុះហើយ, គឺ...ឱ្យធ្លាក់ចុះ ។

និបុណ គុ. [និ+បុ+យុ] ល្អិត; ដ៏ល្អិត; ដែលបណ្ឌិតជំរះហើយដោយមិនសល់ (ច្បាប់ខ្លះថា <និ+បុណ+អ) ។

និប្បច្ចយ គុ. [និ+បច្ចយ] មានបុគ្គលជាបច្ច័យមិនមាន, មានបុគ្គលជាដែនអាស្រ័យប្រព្រឹត្តទៅមិនមាន, មានបុគ្គលជាទីពឹងមិនមាន; វិ. **នត្ថិ បច្ចយោ ឯតស្សាតិ> និប្បច្ចយោ** ។

និប្បជ្ជិស្សតិ កិ. [និ+បទ+យ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងដល់ដោយមិនសល់, នឹងសម្រេច ។

និប្បញ្ញ គុ. [និ+បញ្ញា] អ្នកមានបញ្ញាមិនមាន, អ្នកឥតបញ្ញា; វិ. **នត្ថិ បញ្ញា ឯតស្សាតិ> និប្បញ្ញោ** ។

និប្បបញ្ច គុ. [និ+បបញ្ច] មានធម៌ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យយឺតយូរមិនមាន, មានធម៌ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យយឺតយូរចេញហើយ, មានដំណើរយឺតយូរមិនមាន; វិ. **នត្ថិ បបញ្ចោ ឯតស្សាតិ> និប្បបញ្ចោ** ។ - **ភាវបត្ថនា** ឥ. សេចក្ដីប្រាថ្នានូវភាវៈនៃ...ជាអ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឱ្យយឺតយូរមិនមាន ។

និប្បភ គុ. [និ+បភា] មានរស្មីមិនមាន, មានពន្លឺមិនមាន, មានពន្លឺចេញហើយ; វិ. **នត្ថិ បភា ឯតេសន្តិ> និប្បភា** ។

និប្បាប គុ. [និ+បាប] មានបាបមិនមាន, មានបាបចេញហើយ ។

និប្បីឡិត គុ. [និ+បីឡ+ឥ_អា.+ត] គឺ...បៀតបៀនហើយ, -បៀតបៀនហើយដោយមិនសល់, គឺ...បង្ខំហើយ ។

និប្បីឡិយមាន គុ. [និ+បីឡ+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ... កាលបៀតបៀន, គឺ...កាលទន្ទុច, គឺ...កាលបង្ខំ, គឺ...កាលត្បៀត, គឺ...កាលគាប ឬកាលគៀប ។

និប្ផជ្ជិស្សតិ កិ. [និ+ផទ+យ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងសម្រេច ។

និប្ផត្តិ ឥ. [និ+ផទ+តិ] កិ.សម្រេច, សេចក្ដីសម្រេច ។

និប្ផន្ន គុ. [និ+ផទ+ត] សម្រេចហើយ ។ - **ត្តា** ឥ. ព្រោះភាវៈនៃ... ជា...សម្រេចហើយ ។ - **សម្បត្តិ** គុ. អ្នកមានសម្បត្តិសម្រេចហើយ ។

និប្ផលិត គុ. [និ+ផល+ឥ.អា.+ត] គឺ...ជាន់ខ្ទេចហើយ, -កំទេចហើយ, -ទំលាយចេញហើយ, បំបែកចេញហើយ ។

និប្ផាទនកម្ម នថុំ. [និប្ផាទន+កម្ម] កម្មគឺកិ.ញុំាង...ឱ្យសម្រេច, កម្មគឺកិ.សម្រេច ។

និប្ផាទេតិ កិ. [និ+ផទ+ណេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យសម្រេច, ឱ្យសម្រេច ។

និប្ផាទេតុំ អ. [និ+ផទ+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យសម្រេច, ដើម្បីឱ្យសម្រេច, វិកិ.ញុំាង...ឱ្យសម្រេច ។

និពទ្ធ គុ. [និ+ពទ្ធ] ជាប់មិនដាច់, ជាប់ជានិច្ច; វិ. **និច្ចពន្ធនំ> និពទ្ធំ** ។ - **ឧបដ្ឋាក** ថុំ. អ្នកបំរើជាប់ជានិច្ច ។

និព្វត្ត គុ. [និ+បទ+ត, ផ្លាស់ប>ព>ព្វ ព្យុពម, ត>ត្ត] កើតហើយ, ដែលកើតហើយ ។ - **ក្ខណ** ថុំ. ខណៈនៃ...កើតហើយ ។ - **ដ្ឋានកថា** ឥ. វាចាជាគ្រឿងពោលប្រាប់នូវទីនៃ...កើតហើយ, វាចាជាហេតុពោលប្រាប់នូវទីនៃ...កើតហើយ ។ - **កាល** ថុំ. កាលនៃ...កើតហើយ ។ - **ដ្ឋាន** នថុំ. ទីនៃ...កើតហើយ, កន្លែងនៃ...កើតហើយ ។ - **ត្តា** ឥ. ព្រោះភាវៈនៃ...ជាអ្នកកើតហើយ ។ - **និព្វត្តដ្ឋាន** នថុំ. ទីនៃខ្លួនកើតហើយៗ, ទីនៃ...

កើតហើយៗ ។ - **ភាវ** ថុំ. ភាវៈនៃ...នោះជាអ្នកកើតហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែកើតហើយ, ហេតុគ្រាន់តែកើតហើយ ។

និព្វត្តតិ កិ. [និ+បទ+អ+តិ.វ.] កើត ។

និព្វត្តតុ កិ. [និ+បទ+អ+តុ.ក.] ចូរកើត ។

និព្វត្តិ កិ. [និ+បទ+អ+ឥ.អជ្ជ.] កើតហើយ ។

និព្វត្តិ ឥ. [និ+បទ+តិ] កិ.កើត; វិ. **និព្វត្តនំ> និព្វត្តិ; និព្ប-ជ្ជនំ វា> និព្វត្តិ** ។

និព្វត្តន នថុំ. [និ+បទ+យុ] កិ.កើត ឬកិ.ញុំាង...ឱ្យកើត; វិ. **និព្វត្តិយតេ> និព្វត្តនំ** ។ - **សមត្ថ** គុ. អាចក្នុងកិ.កើត ។ - **អត្ថ** ថុំ. ប្រយោជន៍ដល់កិ.កើត ។

និព្វត្តនាវកាស ថុំ. [និព្វត្តន+អវកាស] ឱកាសជាទីកើត, ឱកាសនៃកិ.កើត ។

និព្វត្តនុបាយ ថុំ. [និព្វត្តន+ឧបាយ] ឧបាយនៃកិ.កើត, ឧបាយជាទីកើត ។

និព្វត្តាបេតិ កិ. [និ+បទ+ណាបេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យកើត, ឱ្យកើត ។

និព្វត្តិតុកាម គុ. [និព្វត្តិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីកើត; វិ. **និព្វត្តិតុំ កាមេតីតិ> និព្វត្តិតុកាមោ** ។

និព្វត្តិស្សតិ កិ. [និ+បទ+អ+ឥ.អា.+ស្សតិ.ភ.] នឹងកើត ។

និព្វត្តិសុ កិ. [និ+បទ+អ+ឧំ.អជ្ជ.] កើតហើយ ។

និព្វត្តេតុំ អ. [និ+វត+ណេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យកើត, វិកិ. ញុំាង....ឱ្យកើត ។

និព្វត្តេត្វា អ. [និ+វត+ណេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យកើតហើយ, ឱ្យកើតហើយ ។

និព្វត្តេយ្យ កិ. [និ+វត+អ+ឯក្យ.ស.] គប្បីកើត ។

និព្វន គុ. [និ+វន] មានកិលេសដូចជាព្រៃមិនមាន ។

និព្វនថ គុ. [និព្វន+ថ] មានកិលេសដូចជាដើមឈើដ៏តាំងនៅក្នុងព្រៃមិនមាន, មានកិលេសដូចជាឈើដែលស្ថិតនៅក្នុងព្រៃមិនមាន ។

និព្វុដ្ឋិ កិ. [និ+វុស+អ+ត្ស-អដ្ឋ.] ផងហើយ, ត្របែងហើយ, ទទួចហើយ ។

និព្វាន នប៉ុ. [និ+វា+យុ] ធម្មជាតដែលចេញចាកតណ្ហា ឬធម្មជាតជាគ្រឿងរលត់នៃទុក្ខ (និព្វាន); វិ. **វានតោ និក្ខន្តំ> និព្វានំ; និព្វាតិ ឯតេនាតិ វា> និព្វានំ** ។ - **គមន** នប៉ុ. ជាគ្រឿងដល់នូវនិព្វាន, ជាទីទៅកាន់និព្វាន ។ - **គាមិនី** ឥ. មានកិ. ញុំាង...ឱ្យដល់នូវនិព្វាន, ជាគ្រឿងដល់នូវនិព្វាន, ញុំាងអ្នកប្រព្រឹត្តឱ្យដល់នូវនិព្វាន ។ - **គាមិនីបដិបទា** ឥ. សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់និព្វាន, សេចក្តីប្រតិបត្តិជាគ្រឿងដល់នូវនិព្វាន, សេចក្តីប្រតិបត្តិជាគ្រឿងញុំាងសត្វឱ្យដល់នូវនិព្វាន ។ - **គាមិមគ្គ** ប៉ុ. ផ្លូវជាគ្រឿងដល់នូវនិព្វាន, ផ្លូវជាទីទៅកាន់និព្វាន, ផ្លូវដ៏ញុំាង...

ឱ្យដល់នូវនិព្វាន ។ - **គាមី** គុ. មានកិ.ញុំាង...ឱ្យដល់នូវនិព្វាន ។ - **អជ្ឈាសយ** គុ. អ្នកមានអធ្យាស្រ័យក្នុងនិព្វាន, អ្នកមានអធ្យាស្រ័យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះនិព្វាន ។ - **ដ្ឋាន** នប៉ុ. ទីគឺព្រះនិព្វាន, ទីជាទីញុំាងទុក្ខឱ្យរលត់ ។ - **ថល** នប៉ុ. ទីគោកគឺព្រះនិព្វាន ។ - **ទិសា** ឥ. ទិសគឺព្រះនិព្វាន ។ - **ធាតុ** ឥ. ធាតុគឺព្រះនិព្វាន ។ - **បដិសំយុត្ត** គុ. ប្រកបព្រមចំពោះដោយព្រះនិព្វាន ។ - **បារគវេសី** ប៉ុ. អ្នកស្វែងរកនូវត្រើយគឺព្រះ និព្វាន ។ - **សទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយព្រះនិព្វាន ។ - **សន្តិក** នប៉ុ. សំណាក់នៃព្រះនិព្វាន, ទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។ - **សម្បត្តិ** ឥ. សម្បត្តិគឺព្រះនិព្វាន ។ - **សំវត្តនិក** ឥ. ប្រកបក្នុងកិ.ប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីព្រះនិព្វាន, មានកិ.ញុំាងសត្វឱ្យប្រព្រឹត្តទៅព្រមដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ - **សុខសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយសុខគឺព្រះនិព្វាន ។ - **បរម** គុ. មានព្រះនិព្វានជាយ៉ាងក្រៃលែង ។ - **សំខាត** គុ. ពោលគឺព្រះនិព្វាន, គឺបណ្ឌិតរាប់ព្រមហើយថាព្រះនិព្វាន, គឺព្រះនិព្វាន ។

និព្វាបន នប៉ុ. [និ+វា+ណាបេ+យុ] កិ.ញុំាង...ឱ្យរលត់; វិ. **និព្វាបិយតេតិ> និព្វាបនំ** ។ - **អត្ថ** ប៉ុ. ប្រយោជន៍ដល់កិ. ញុំាងឱ្យ....រលត់ ។

និព្វាបយេ កិ. [និ+វា+ណាបេ+ឯក្យ.ស.] គប្បីញុំាង...ឱ្យរលត់ ។

និព្វាបេតុំ អ. [និ+វា+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យរលត់ ។

និព្វាបេត្វា អ. [និ+វា+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យរលត់ ។

និព្វាបេថ កិ. [និ+វា+ណាបេ+ថ.ប.] ចូរញុំាង...ឲ្យរលត់ ។

និព្វាយន្តិ កិ. [និ+វា+ណាយេ+អន្តិ.វ.] រលត់, និព្វាន ។

និព្វិការ គុ. [និ+វិការ] មានវិការៈមិនមាន, មិនមានវិការៈ, កិ.មិនមាននៃវិការៈ; វិ. **នត្ថិ វិការោ ឯតស្សាតិ> និព្វិការោ; វិការស្ស អភាវោ> និព្វិការោ** ។

និព្វិចិកិច្ឆ គុ. [និ+វិចិកិច្ឆា] មានសេចក្ដីសង្ស័យមិនមាន, មិនមានសេចក្ដីសង្ស័យ; វិ. **នត្ថិ វិចិកិច្ឆា ឯតស្សាតិ> និព្វិចិកិច្ឆោ** ។

និព្វិជ្ជិត្វា អ. [និ+វិទ+យ+ត.អា.+ត្វា] នឿយណាយហើយ ។

និព្វិដ្ឋបិង្គល គុ. [និព្វិដ្ឋ+បិង្គល] មានភ្នែកលឿងក្រឡោត, មានភ្នែកក្រឡោតដ៏លឿង, មានភ្នែកទាំងក្រឡោតទាំងលឿង ។

និព្វិទ្ធគត្ត គុ. [និព្វិទ្ធ+គត្ត] ពានខ្លួនមុតរិនសល់ហើយ, មានខ្លួនមុតធ្លុះហើយ, ពានខ្លួនគឺផង្គត់ចំលុះហើយ, មានខ្លួនគឺចុងនៃផង្គត់បុតធ្លុះហើយ; វិ. **និព្វិទ្ធំ គត្តំ យស្ស សោ> និព្វិទ្ធគត្តោ** ។

និព្វិន្ទតិ កិ. [និ+វិទ+អ+តិ.វ.,ចុះនិ.អា.] នឿយណាយ, ធុញទ្រាន់ ។

និព្វិន្ទន្ត គុ. [និ+វិទ+អ+អន្ត,ចុះនិ.អា.] កាលនឿយណាយ ។

និព្វិន្ទិត្វា អ. [និ+វិទ+ត.អា.+ត្វា, ចុះនិ.អា.] នឿយណាយហើយ ។

និព្វិន្ន គុ. [និ+វិទ+ត,ចុះនិ.អា.] នឿយណាយហើយ ។ . **បាទយ** គុ. មានបាបូទ័យនឿយណាយហើយ ។

និព្វិសេវន គុ. [និ+វិសេវន] មានកិ.សេពខុសមិនមាន, មិនមានកិ.សេពខុស (មិនមានពុតត្បុត); វិ. **នត្ថិ វិសេវនំ ឯតស្សាតិ> និព្វិសេវនោ** ។ មានកិ.សេពខុសនាំចេញហើយ; វិ. **និតំ វិសេវនំ យេន សោ> និព្វិសេវនោ** ។ . **ភាវ** ចុំ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមានកិ.សេពខុសមិនមាន ។

និព្វីរិយ គុ. [និ+វីរិយ] ពានព្យាយាមមិនមាន, មិនពានព្យាយាម; វិ. **នត្ថិ វីរិយមស្សាតិ> និព្វីរិយោ** ។

និព្វុត គុ. [និ+វា+ត] រលត់ហើយ ។ . **ចិត្ត** គុ. អ្នកមានចិត្តរលត់ហើយ ។ . **បទ** នពុំ. បទគឺនិព្វុតៈ, បទជាទុក្ខរលត់ហើយ, បទជាមានទុក្ខរលត់ហើយ ។

និព្វេមតិក គុ. [និ+វិមតិ+] អ្នកពានសេចក្ដីយល់ខុសមិនមាន; វិ. **នត្ថិ វិមតិ អស្សាតិ> និព្វេមតិកោ** ។

និព្ភយ គុ. [និ+ភយ] មានភ័យមិនមាន, មិនមានភ័យ ។

និព្ភោគ ចុំ. [និ+ភោគ] ពានភោគៈមិនមាន, មិនមានភោគៈ ។

និមន្តន នពុំ. [និ+មន្ត+យុ] កិ.និមន្តន៍, កិ.អញ្ជើញ; វិ. **និមន្តិយតេតិ> និមន្តនំ** ។ . **ដ្ឋាន** នពុំ. ទីជាទីនិមន្តន៍, ទីជាទីអញ្ជើញ ។

និមន្តយន្តិ កិ. [និ+មន្ត+ណយេ+អន្តិ.វ.] និមន្ត, អញ្ជើញ ។

និមន្តាបេតិ កិ. [និ+មន្ត+ណាបេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យនិមន្ត, ឱ្យអញ្ជើញ ។

និមន្តិត គុ. [និ+មន្ត+ឥ.អា.+ត] គឺ...និមន្តហើយ, គឺ...អញ្ជើញហើយ ។ -**ដ្ឋាន** នបុំ. ទីនៃ...គឺ...និមន្តហើយ, ...អញ្ជើញហើយ ។ -**និមន្តិតភិក្ខុ** បុំ. ភិក្ខុដែល... និមន្តហើយៗ ។ -**ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...គឺ...និមន្តហើយ, ...អញ្ជើញហើយ ។

និមន្តិយមាន គុ. [និ+មន្ត+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ... កាលនិមន្ត, ...កាលអញ្ជើញ ។

និមន្តេត្វា អ. [និ+មន្ត+ណេ+ត្វា] និមន្តហើយ, អញ្ជើញហើយ ។

និមិត្ត នបុំ. [និ+មិ+តប្បច្ច] ហេតុជាគ្រឿងកំណត់ (និមិត្ត, សេចក្ដីកំណត់); វិ. **និមិយតិ ឯតេនាតិ> និមិត្តំ** ។ -**គ្គាហ** បុំ. កិ.កាន់យកដោយនិមិត្ត, ឬកិ.កាន់យកនូវនិមិត្ត ។ -**គ្គាហាទិវិរហិត** គុ. វៀរចាកកិ.កាន់យកនូវនិមិត្តជាដើម, ដែលប្រាសចាកកិ.កាន់យកនូវនិមិត្តជាដើម ។ -**គ្គហណមត្ត** គុ. កុសលត្រឹមតែកិ.កាន់យកនូវនិមិត្ត ។

និមិនេយ្យ គុ. [និ+មា+នា+ឯយ្យ.ស.] គប្បីរាប់រក, គប្បីរាប់បាន ។

និមុគ្គ គុ. [និ+មុជ+តប្បច្ច] មុជចុះហើយ, ជ្រមុជចុះហើយ, លិចចុះហើយ ។ ប្រើជា **និម្មុគ្គ** ក៏បាន ។

និមុជ្ជន គុ. [និ+មុជ+យ+អន] កាលមុជចុះ, ការជ្រមុជចុះ ។

និមុជ្ជាបេតិ កិ. [និ+មុជ+យ+ណាបេ+តិ.វ.] ញុំាង...ឱ្យមុជចុះ ។

និមុជ្ជិត្វា អ. [និ+មុជ+យ+ឥ.អា.+ត្វា] មុជចុះហើយ, ជ្រមុជចុះហើយ ។

និមុជ្ជឹសុ កិ. [និ+មុជ+យ+ឹំ.អជ្ជ.] មុជចុះហើយ, ជ្រមុជចុះហើយ ។

និម្ពកមុដ្ឋិ ឥ. [និម្ពក+មុដ្ឋិ] ក្ដាប់នៃស្ដៅ (ស្ដៅមួយក្ដាប់) ។

និម្ពកោស បុំ. សំយាប, សំយាបផ្ទះ ។

និម្មក្ខិក គុ. [និ+មក្ខិក] (ឃ្មុំ) មានមេចេញហើយ, មានមេឃ្មុំមិនមាន ។ -**មធុ** នបុំ. ឃ្មុំមានមេចេញហើយ, ឃ្មុំមានមេមិនបាន ។

និម្មថន នបុំ. [និ+មថ+យុ] កិ.ញាំញី, ជាគ្រឿងញាំញី; វិ. **និម្មថីយតេតិ> និម្មថនំ; និម្មថតិ ឯតេនាតិ> និម្មថនំ** ។

និម្មថិត គុ. [និ+មថ+ឥ.អា.+ត] គឺ... ញាំញីហើយ ។

និម្មថេត្វា អ. [និ+មថ+ណេ+ត្វា] ញាំញីហើយ, ខាត់ហើយ ។

និម្មល គុ. [និ+មល] មានមន្ទិលមិនមាន, មិនមានមន្ទិល ។

និម្មាតាបិតិក គុ. [និ+មាតាបិតុ+ក] អ្នកមានមាតានិងបិតាមិនមាន, អ្នកមិនមានមាតានិងបិតា; វិ. **នត្ថិ មាតាបិតរោ យេសន្តិ> និម្មាតាបិតិកា** ។

និម្មាទយិស្សតិ កិ. [និ+មម+ណយ+ឥ_អា.+ស្សតិ_ភ.] នឹងញុាំញី ។

និម្មិត គុ. [និ+មា+ត] និម្មិតហើយ, តំណែងហើយ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត, ព្រះពុទ្ធដែលព្រះអង្គនិម្មិតហើយ) ។ - **កាលេ** ចុំ. កាលនៃ...គឺ... និម្មិតហើយ ។ - **ពុទ្ធ** ចុំ. ព្រះពុទ្ធដែលព្រះអង្គនិម្មិតហើយ ។

និម្មិនិ កិ. [និ+មា+នា+ឦ_អជ្ជ.] និម្មិតហើយ, តំណែងហើយ ។

និម្មិនិត្វា អ. [និ+មា+នា+ត្វា] និម្មិតហើយ, តំណែងហើយ ។

និម្មីលិតុំ អ. [និ+មីល+ឥ_អា.+តុំ] ដើម្បីធ្មេច, ធ្មេចភ្នែក ។

និម្មីលេត្វា អ. [និ+មិល+ណេ+ត្វា] ធ្មេចហើយ, ធ្មេចភ្នែកហើយ ។

និយត គុ. [និ+យម+ត] ទៀង, ទៀងទាត់ហើយ, កំណត់ហើយ ។ - **គតិក** គុ. អ្នកមានគតិទៀងហើយ; វិ. **និយតា គតិ យស្សា សា> និយតគតិកា** ។ អ្នកប្រកបដោយគតិដ៏ទៀង; វិ. **និយតគតិយា និយុត្តា> និយតគតិកា** (ចុះណិកប្បច្ច័យ) ។

និយមិយមាន គុ. [និ+យម+ឥ_អា.+យ+មាន] គឺ...កាលកំណត់. គឺ...កាលនិយម ។

និយាទេត្វា អ. [និ+យទ+ណេ+ត្វា] ប្រគល់ហើយ, ប្រគល់ឱ្យហើយ ។

និយាម ចុំ. [និ+យម+ណ] និយាម, ហេតុជាគ្រឿងកំណត់, ទំនង, លំអាន, លំនាំ, បែប ។

និយុត្ត គុ. [និ+យុជ+ត] ប្រកបហើយ, គឺ...ប្រកបហើយ, ដឹកនាំហើយ ។ - **អមច្ច** ចុំ. អាមាត្យប្រកបហើយ, អាមាត្យដែល....ប្រកបហើយ ។

និយោជក គុ. [និ+យុជ+ណ្វុ] អ្នកប្រកប, អ្នកដឹកនាំ; វិ. **និយោជេតីតិ> និយោជកោ** ។ ប្រើជា **និយុញ្ជតិ** ក៏បាន ។

និយោជេត្វា អ. [និ+យុជ+ណេ+ត្វា] ប្រកបហើយ, ដឹកនាំហើយ ។

និយ្យន្តិ កិ. [និ+យា+អ+អន្តិ_វ.] ទៅ, ចេញទៅ, ទៅបាត់ ។

និយ្យាទិត គុ. [និ+យទ+ឥ_អា.+ត] គឺ... ប្រគល់ឱ្យហើយ ។

និយ្យាទេថ កិ. [និ+យទ+ណេ+ថ_ប.] ចូរប្រគល់ឱ្យ ។

និយ្យាទេន្ត គុ. [និ+យទ+ណេ+អន្ត] កាលប្រគល់ឱ្យ ។

និយ្យាទេសិ កិ. [និ+យទ+ណេ+ឦ_អជ្ជ., ចុះស_អា.] ប្រគល់ឱ្យហើយ ។

និយ្យានិកសាសន នចុំ. [និយ្យានិក+សាសន] សាសនាប្រកបដោយគុណដ៏ញុាំងសត្វឱ្យចេញទៅ, សាសនានៃព្រះពុទ្ធប្រកបដោយគុណជាគ្រឿងញុាំងសត្វឱ្យចេញទៅ (ពាក្យជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅប្រកបដោយគឺ.គ្រោចស្រង់នូវសត្វ) ។

និរត គុ. [និ+រម+ត] ត្រេកអរដោយមិនសល់, ត្រេកអរមិនលែង,

ត្រេកអរលើសហើយ ។

និរត្ថក គុ. [និ+អត្ថ+ក, ចុះរ_អា] មានប្រយោជន៍មិនមាន, មិនមានប្រយោជន៍, ឥតប្រយោជន៍; វិ. **នត្ថិ អត្ថោ ឯតស្សាតិ> និរត្ថកំ** ។

និរន្តរ គុ. [និ+អន្តរ, ចុះរ_អា.] កាលមានចន្លោះមិនមាន, កាលមិនមានចន្លោះ, ជានិរន្តរ៍ ។

និរបរាធ គុ. [និ+អបរាធ, ចុះរ_អា.] អ្នកមានសេចក្ដីខុសមិនមាន, អ្នកមានកំហុសមិនមាន; វិ. **នត្ថិ អបរាធោ ឯតស្សាតិ> និរបរាធោ** ។

និរបេក្ខ គុ. [និ+អបេក្ខា, ចុះរ_អា.] អ្នកមានកិ.សម្លឹងមិនមាន, អ្នកមានសេចក្ដីអាលោះអាល័យមិនមាន; វិ. **នត្ថិ អបេក្ខា ឯតស្សាតិ> និរបេក្ខោ** ។

និរយ បុំ., នបុំ. [និ+អយ, ចុះរ_អា.] ប្រទេសមានសេចក្ដីចម្រើនមិនបាន ឬប្រទេសដែលចេញចាកសេចក្ដីចម្រើន ឬប្រទេសមានសេចក្ដីចម្រើនចេញទៅហើយ (នរក); វិ. **នត្ថិ អយោ ឯតស្សាតិ> និរយោ; អយតោ និគ្គតោតិ វា> និរយោ; និគ្គតោ អយោ អស្មាតិ វា> និរយោ** ។ . **គាមិនី** ឥ. អ្នកទៅកាន់នរក ។ . **គាមី** បុំ. អ្នកទៅកាន់នរក, អ្នកទៅកាន់នរកដោយប្រក្រតី ។ . **អគ្គិ** បុំ. ភ្លើងនៅក្នុងនរក, ភ្លើងមានក្នុងនរក ។ . **ទុក្ខាទិ** គុ. (ទុក្ខ) មានទុក្ខក្នុងនរកជាដើម ។ . **បថ** នបុំ. ស្នាមជើងជាទីទៅកាន់នរក ។ . **សំវាត**

គុ. ពោលតីនរក ។ . **អាទិភេទ** គុ. ផ្សេងដោយទុក្ខតិមាននរកជាដើម ។ . **ឧប្បត្តិអាទិក** គុ. មានទុក្ខមានកិ.កើតក្នុងនរកជាដើម ។

និរវសេស គុ. [និ+អវសេស, ចុះរ_អា.] មានកិ.សេសចុះមិនមាន, មានចំណែកសេសចុះមិនបាន (មិនមានសល់នៅ) ។

និរវ គុ. [និ+រវ] មានសម្រែកមិនបាន, បានសម្លេងជាគ្រឿងស្រែកមិនមាន; វិ. **នត្ថិ រវោ អស្សាតិ> និរវោ** ។

និរស្សាស គុ. [និ+អស្សាស, ចុះរ_អា.] មានកិ.ដកដង្ហើមចេញមិនមាន, មានសេចក្ដីត្រេកអរមិនបាន ។

និរាលយ គុ. [និ+អាលយ, ចុះ រ_អា] អ្នកបានអាល័យមិនបាន, អ្នកមិនបានសេចក្ដីអាល័យ, កិ.មិនមាននៃសេចក្ដីអាល័យ ។

និរាសង្ក គុ. [និ+អាសង្ក, ចុះរ_អា.] អ្នកមានសេចក្ដីរង្កៀសមិនបាន, អ្នកមិនបានសេចក្ដីរង្កៀស ។

និរាស គុ. [និ+អាសា, ចុះរ_អា.] អ្នកមានសេចក្ដីប្រាថ្នាចេញហើយ, អ្នកមិនបានសេចក្ដីប្រាថ្នា, អ្នកមិនមានបំណង ។

និរាហារ គុ. [និ+អាហារ, ចុះរ_អា.] អ្នកមានអាហារមិនបាន, អ្នកមិនបានអាហារ; វិ. **នត្ថិ អាហារោ ឯតស្សាតិ> និរាហារោ** ។

និរូម្មិ គុ. [និ+ឩម្មិ, ចុះរ_អា.] មានកំញ៉មមិនមាន, មិនមានកំញ៉ម ។

និរុជ្ឈតិ កិ. [និ+រុធ+យ+តិ_វ.] រលត់ ។

និរុជ្ឈន នបុំ. [និ+រុធ+យ+យុ] កិ.រលត់, សេចក្ដីរលត់ ។

និរុត្តិ ឥ. [និ+ឧច+តិ, លុបច, ចុះ.រ.អា.] វាចាដែលបណ្ឌិតនាំចេញហើយពោល (ភាសា); វិ. **និហរិត្វា ឧច្ចតេតិ> និរុត្តិ** ។ . **បទកោវិទ** គុ. អ្នកឈ្លាសក្នុងនិរុត្តិនិងបទ, អ្នកឈ្លាសក្នុងវាចាជាគ្រឿងនាំចេញហើយពោលនិងបទ ។

និរុទក គុ. [និ+ឧទក, ចុះ.រ.អា.] មានទឹកមិនមាន, ឥតទឹក ។ . **បាយាស** កុំ. បាយបាយាសមានទឹកមិនមាន ។

និរុទ្ធ គុ. [និ+រុធ+ត] រលត់ហើយ, បិទហើយ, រាំងហើយ, គឺ... ។ . **វេលា** ឥ. វេលានៃផ្លូវគឺ... បិទហើយ ។

និរុបការ គុ. [និ+ឧបការ, ចុះ.រ.អា.] មានឧបការៈមិនមាន, មិនមានឧបការៈ; វិ. **នត្ថិ ឧបការោ អស្សាតិ> និរុបការោ** ។

និរុបក្កិលេស គុ. [និ+ឧបក្កិលេស, ចុះ.រ.អា.] អ្នកមានឧបក្កិលេសមិនមាន, អ្នកមានឧបក្កិលេសចេញហើយ ។ . **តា** ឥ. ភាវៈនៃ... ជាអ្នកមានឧបក្កិលេសមិនមាន ។ . **ចិត្ត** នបុំ. ចិត្តមានឧបក្កិលេសមិនមាន, ចិត្តមានឧបក្កិលេសចេញហើយ ។

និរុបធិ គុ. [និ+ឧបធិ, ចុះ.រ.អា.] អ្នកមានកិលេសឈ្មោះឧបធិមិនមាន; វិ. **នត្ថិ ឧបធិ ឯតស្សាតិ> និរុបធិ** ។ មានសភាវៈជាទីចូលទៅទ្រុទ្រុកនូវកិលេសមិនមាន; វិ. **ឧបគន្ត្វា ធាតិ ឯត្ថ កិលេសេតិ> ឧបធិ ; នត្ថិ ឧបធិ ឯតស្សាតិ> និរុបធិ** ; (ឧបធិ; <ឧប+ធា+ឥ) ។

និរោធ បុំ. [និ+រុធ+ណ] សេចក្ដីរលត់ឬធម៌ជាគ្រឿងរលត់ (និរោធ); វិ. **និរុជ្ឈនំ> និរោធោ** ។ . **សមាបត្តិរហ** គុ. អ្នកស្ងាត់ក្នុងនិរោធសមាបត្តិ, អ្នកចូលនូវនិរោធសមាបត្តិ, អ្នកគួរដើម្បីចូលនូវនិរោធសមាបត្តិ ។ . **សមាបន្ន** គុ. អ្នកដល់ព្រមហើយនូវនិរោធ, អ្នកចូលហើយនូវនិរោធ ។

និលជ្ជ គុ. [និ+លជ្ជា] មានសេចក្ដីខ្មាសមិនមាន, មិនមានសេចក្ដីខ្មាស (ឥតខ្មាស); វិ. **នត្ថិ លជ្ជា ឯតិស្សាតិ> និលជ្ជា** ។

និលីន គុ. [និ+លិ+ត, ត>ឦន] ពួនហើយ, សម្ងំហើយ ។

និលីយិ កិ. [និ+លិ+ណយ+ឦ_អជ្ជ.] ពួនហើយ, សម្ងំហើយ ។

និលីយិត្វា អ. [និ+លិ+ណយ+ឥ_អា.+ត្វា] ពួនហើយ, សម្ងំហើយ ។

និល្លាលេតិ កិ. [និ+លល+ណេ+តិ_វ.] លៀន, លៀនចេញ, បន្លៀន ។

និល្លាលេត្វា អ. [និ+លល+ណេ+ត្វា] លៀនចេញហើយ, បន្លៀនហើយ ។

និល្លោហិត គុ. [និ+លោហិត] មានលោហិត (ឈាម) មិនមាន, មានឈាមចេញហើយ ។

និវង្ក គុ. [និ+វង្ក] មានវៀចមិនមាន, មានកោងមិនមាន ។

និវត្ត គិ. [និ+វត្ត+អ+ហិ.ប., ឬបហិ.ក] ចូរត្រឡប់, ចូរត្រឡប់វិញ, ចូរវិលវិញ ។

និវត្ត គុ. [និ+វត្ត+អ ឬ ត] ត្រឡប់ហើយ, វិលវិញហើយ ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃ...ត្រឡប់វិញហើយ ។

និវត្តតិ គិ. [និ+វត្ត+អ+តិ.វ.] ត្រឡប់វិញ, វិលវិញ ។

និវត្តថ គិ. [និ+វត្ត+អ+ថ.ព.] ចូរត្រឡប់វិញ, ចូរវិលវិញ ។

និវត្តន នបុំ. [និ+វត្ត+យុ] កិ.ត្រឡប់វិញ, ជាទីត្រឡប់វិញ; វិ. **និវត្តិយតេ > និវត្តនំ; និវត្តតិ ឯត្ថាតិ > និវត្តនំ** ។ . **កាល** បុំ. កាលនៃកិ.ត្រឡប់វិញ, កាលជាទីត្រឡប់វិញ ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.ត្រឡប់វិញ, ភាវៈគឺកិ.វិលវិញ ។

និវត្តន្តី គុ. [និ+វត្ត+អ+អន្ត+ឦ.ឥ.] កាលត្រឡប់វិញ, កាលវិលវិញ ។

និវត្តន្តុ គិ. [និ+វត្ត+អ+អន្តុ.ព.] ចូរត្រឡប់វិញ, ចូរវិលវិញ ។

និវត្តាបេតុំ អ. [និ+វត្ត+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យត្រឡប់វិញ ។

និវត្តាបេត្វា អ. [និ+វត្ត+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យត្រឡប់វិញហើយ, ឱ្យវិលវិញហើយ ។

និវត្តិ គិ. [និ+វត្ត+អ+ឦ.អជ្ជ.] ត្រឡប់វិញហើយ, វិលវិញហើយ ។

និវត្តិត គុ. [និ+វត្ត+ឥ.អា.+ត] គឺ...ឱ្យត្រឡប់វិញហើយ ។

និវត្តិតុកាម គុ. [និវត្តិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីត្រឡប់វិញ; វិ. **និវត្តិតុំ កាមេតីតិ > និវត្តិតុកាមោ** ។

និវត្តិត្វា អ. [និ+វត្ត+ឥ.អា.+ត្វា] ត្រឡប់វិញហើយ, វិលវិញហើយ ។

និវត្តិយមាន គុ. [និ+វត្ត+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ... កាលឱ្យត្រឡប់វិញ ។

និវត្តិំសុ គិ. [និ+វត្ត+អ+ឥំសុ.អជ្ជ.] ត្រឡប់វិញហើយ ។

និវត្តេតព្វយុត្តក គុ. [និវត្តេតព្វ+យុត្តក] អ្នកគួរគឺ...គប្បីឱ្យត្រឡប់វិញ, គប្បីឱ្យវិលវិញ ។

និវត្តេត្វា អ. [និ+វត្ត+ណេ+ត្វា] ឱ្យវិលវិញហើយ, ញុំាង...ឱ្យត្រឡប់វិញហើយ ។

និវត្តេយ្យ គិ. [និ+វត្ត+អ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីត្រឡប់វិញ, គប្បីវិលវិញ ។

និវត្តេហិ គិ. [និ+វត្ត+ណេ+ហិ.ក.] ចូរញុំាង...ឱ្យត្រឡប់វិញ, ចូរបង្វិល, ចូរត្រឡប់វិញ ។

និវត្ថ គុ. [និ+វស+ត] គឺ...ស្លៀកហើយ ។ . **កាសាវ** នបុំ. សំពត់កាសាវៈដែល...ស្លៀកហើយ ។ . **ទុស្សកណ្ណ** បុំ. ជាយ (ឬមុំ) នៃសំពត់ដែល...ស្លៀកហើយ ។ . **បារុតភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជារបស់គឺ...ស្លៀកហើយនិងដណ្ដប់ហើយ ។ . **បារុបនមត្ត** គុ. វត្ថុគ្រាន់តែសំពត់សម្រាប់ស្លៀកនិងសំពត់សម្រាប់ដណ្ដប់ ។ . **បិលោតិកខណ្ឌ** បុំ. បំណែកនៃកំណាត់សំពត់

ដែល...ស្លៀកហើយ ។ . វត្ថ នថុំ. សំពត់ដែល...ស្លៀកហើយ ។ . សាដក ពុំ. សាដកដែល...ស្លៀកហើយ ។

និវាប ពុំ. [និ+វប+ណ] បន្លែ, អន្លក់, ចំណី ។ . បុដ្ឋ គុ. ដែលបុគ្គលបំប៉នហើយដោយបន្លែ, ដែលបុគ្គលចិញ្ចឹមហើយដោយបន្លែ, .ដោយចំណី ។

និវារយ កិ. [និ+វរ+ណយ+ហិ.ក., ពុទ្ធកិ] ចូរហាម, ចូរឃាត់ ។

និវារេយ្យ កិ. [និ+វរ+ណយ+ឯយ្យ.ស., ពុទ្ធយ្យ] គប្បីហាម, គប្បីឃាត់ ។

និវារិត គុ. [និ+វរ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ហាមហើយ, .ឃាត់ហើយ ។ . ភាវ ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកគឺ...ហាមហើយ ។

និវារេតុំ អ. [និ+វរ+ណេ+តុំ] ដើម្បីហាម, ដើម្បីឃាត់ ។

និវារេត្វា អ. [និ+វរ+ណេ+ត្វា] ហាមហើយ, ឃាត់ហើយ, គៀងហើយ ។

និវារេន្តិ កិ. [និ+វរ+ណេ+អន្តិ.វ.] ហាម, ឃាត់, រារាំង, គៀងទៅ ។

និវារេយ្យាថ កិ. [និ+វរ+ណេ+ឯយ្យាថ.ស.] គប្បីហាម, គប្បីឃាត់ ។

និវាសន នពុំ. [និ+វស+យុ] ជាទីនៅ ឬជាទីនៅអាស្រ័យ; មយ៉ាងទៀតថា : សំពត់គឺបុគ្គលគប្បីស្លៀក ឬសំពត់សម្រាប់ស្លៀក; វិ. **និវសន្តិ ឯត្ថាតិ> និវាសនំ ; និវាសេតព្វន្តិ>**

និវាសនំ; និវាសេតិ ឯតេនាតិ វា> និវាសនំ ។ . កណ្ណ ពុំ. ជាយនៃសំពត់សម្រាប់ស្លៀក, ជាយនៃសំពត់ ។ . គ្គាម ពុំ. ស្រុកជាទីនៅអាស្រ័យ ។ . គេហ នពុំ. ផ្ទះជាទីនៅអាស្រ័យ ។ . ដ្ឋានត្ត ពុំ. សេចក្ដីគឺទីជាទីនៅអាស្រ័យ ។ . ដ្ឋានភូត គុ. ទីជាទីនៅអាស្រ័យ ឬទីជាទីនៅអាស្រ័យកើតហើយ ។ . ដ្ឋានសទិស គុ. ប្រាកដស្មើដោយទីជាទីនៅអាស្រ័យ ។ . អន្តរ នពុំ. ចន្លោះនៃសំពត់គឺបុគ្គលគប្បីស្លៀក ។ . អន្ត ពុំ. ទីបំផុតនៃសំពត់គឺបុគ្គលគប្បីស្លៀក, ជាយនៃសំពត់សម្រាប់ស្លៀក ។

និវាសនបារុបន នពុំ. [និវាសន+បារុបន] សំពត់គឺបុគ្គលគប្បីស្លៀក និងសំពត់គឺបុគ្គលគប្បីដណ្ដប់, សំពត់សម្រាប់ស្លៀកនិងសំពត់សម្រាប់ដណ្ដប់, កិ.ស្លៀកនិងកិ.ដណ្ដប់ ។

និវាស ពុំ. [និ+វស+ណ] កិ.នៅអាស្រ័យ ឬប្រទេសជាទីនៅអាស្រ័យ, ទីជាទីនៅអាស្រ័យ; វិ. **និវាសនំ> និវាសោ; និវសន្តិ ឯត្ថាតិ វា> និវាសោ** ។

និវាសាបេត្វា អ. [និ+វស+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, ញុំាង...ឱ្យស្លៀកហើយ ។

និវាសេតព្វ គុ. [និ+វស+ណេ+តព្វ] គឺ... គប្បីស្លៀក ។

និវាសេត្វា អ. [និ+វស+ណេ+ត្វា] ស្លៀកហើយ ។

និវាសេស្សាមិ កិ. [និ+វស+ណេ+ស្សាមិ.ភ.] នឹងស្លៀក ។

និវិដ្ឋ គុ. [និ+វិស+ត] គឺសារចីបង្ហាត់ហើយ, គឺ...វាយហើយ, គឺ...បរហើយ, គឺ...តំកល់ខ្ជាប់ហើយ ។

និវីសតិ កិ. [និ+វិស+អ+តិ.វ.] តាំងចុះ, តំកល់មាំ, តំកល់ខ្ជាប់ ។

និវុដ្ឋ គុ. [និ+វស+ត, ពេកស្រះអនៃវ>ឧ] នៅហើយ, នៅអាស្រ័យហើយ ។

និវុត្ថ គុ. [និ+វស+ត] នៅហើយ, នៅអាស្រ័យហើយ ។

និវេទាបេត្វា អ. [និ+វិទ+ណាបេ+ត្វា] ញុំាង...ឱ្យក្រាបទូលហើយ ។

និវេទិត គុ. [និ+វិទ+ឥ.អា.+ត] គឺ...ប្រាប់ហើយ, គឺ... ឱ្យដំណឹងហើយ ។

និវេសន នពុំ. [និ+វិស ឬ វស+យុ] ទីជាទីនៅអាស្រ័យ (ផ្ទះ); វិ. **និចិសន្តិ និចសន្តិ ឯា អវុភាតិ> និវេសនំ** ។ - **ទ្វារ** នពុំ. ទ្វារនៃនិវេសន៍, ទ្វារនៃដំណាក់, ...នៃផ្ទះ ។

និវេសិត គុ. [និ+វិស+ឥ.អា.+ត] គឺ...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ ។

និវេសេត្វា អ. [និ+វិស+ណេ+ត្វា] ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, ញុំាង...ឱ្យនៅអាស្រ័យហើយ, ឱ្យតំកល់នៅហើយ ។

និវេសេយ្យ កិ. [និ+វិស+ណេ+ឯយ្យ.ស.] គប្បីនៅអាស្រ័យ, គប្បីតំកល់, គប្បីតាំង ។

និវេសេសិ កិ. [និ+វិស+ណេ+ឦ.អជ្ជ., ចុះស.អា.] ញុំាង... ឱ្យនៅ

អាស្រ័យហើយ, ឱ្យតំកល់នៅហើយ ។

និសជ្ជ អ. [និ+សទ+ត្វា, ត្វា>យ+ទ>ជ្ជ] អង្គុយហើយ ។

និសជ្ជដ្ឋាន នពុំ. [និសជ្ជ+ឋាន] ទីជាទីអង្គុយ ។

និសជ្ជិតុំ អ. [និ+សទ+យ+ឥ.អា.+តុំ] ដើម្បីអង្គុយ ។

និសភ អ.ន. ភិក្ខុឈ្មោះនិសភៈ ។

និសម្ម អ. [និ+សម+ត្វា, ត្វា>យ+ម>ម្ម] ពិចារណាហើយ, ត្រូតត្រាហើយ, ពិនិត្យពិច័យហើយ ។ - **ការី** ពុំ. អ្នកពិចារណាហើយមើបធ្វើ, អ្នកមានកិ.ពិចារណាហើយទើបធ្វើជាប្រក្រតី; វិ. **និសម្ម ករោតីតិ> និសម្មការី; និសម្ម ការកុំ សីលមស្សាតិ> និសម្មការី** ។

និសាមេត្វា អ. [និ+សម+ណេ+ត្វា] ពិចារណាហើយ, ត្រូតត្រាហើយ, ពុកដាក់ហើយ ។

និសិន្ន គុ. [និ+សទ+ត, ត>ឥន្ន ព្រោះ] អង្គុយហើយ, ចំហើយ ។ - **កាល** ពុំ. កាលនៃ...អង្គុយហើយ ។ - **ដ្ឋាន** នពុំ. ទីនៃ...អង្គុយហើយ ។ - **បល្លង្ក** ពុំ. បល្ល័ង្ក (វេទិ) នៃ...អង្គុយហើយ ។ - **ផលក** នពុំ. ផែនក្ដារ ឬបន្ទះក្ដារនៃ...អង្គុយហើយ ។ - **ភាវ** ពុំ. ភាវៈនៃ...ជាអ្នកអង្គុយហើយ ។ - **មត្តក** គុ. អាការគ្រាន់តែអង្គុយហើយ, អាការគ្រាន់តែជាអ្នកអង្គុយហើយ ។ - **មត្ត** គុ. គ្រាន់តែអង្គុយហើយ ។ - **មនុស្ស** ពុំ. មនុស្សអង្គុយហើយ ។

និសិន្នក បុំ. [និ+សទ+ត+ក.ស.] អ្នកអង្គុយ; វិ. **និសីទតីតិ> និសិន្នោ; និសិន្នោ ឯវ> និសិន្នកោ** ។

និសីទន នបុំ. [និ+សទ+យុ, សទ>សីទ] កិ.អង្គុយ; វិ. **និសីទិយតេតិ> និសីទនំ** ។ ទីជាទីអង្គុយ; វិ. **និសីទតិ ឯត្ថាតិ> និសីទនំ** ។ (វត្ថុ) សម្រាប់អង្គុយ; វិ. **និសីទតិ ឯតេនាតិ> និសីទនំ** ។ -**ដ្ឋាន** នបុំ. ទីជាទីអង្គុយ ។ -**ត្ថ** បុំ. ត្រូវការដល់កិ.អង្គុយ, ប្រយោជន៍ដល់កិ.អង្គុយ ។ -**បល្លង្ក** បុំ. បល្ល័ង្កជាទីអង្គុយ ។ -**បាសាណផលក** នបុំ. ផែនថ្មជាទីអង្គុយ ។ -**ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃកិ.អង្គុយ, ភាវៈគឺកិ.អង្គុយ ។ -**មណ្ឌប** បុំ. មណ្ឌប (ពារាំ) ជាទីអង្គុយ ។ -**យោគ្គ** នបុំ. គួរដល់កិ. អង្គុយ, យានជាទីអង្គុយ ។

និសីទនាការ បុំ. [និសីទន+អាការ] អាការគឺកិ.អង្គុយ, អាការនៃកិ.អង្គុយ ។

និសីទនាទិភាវ បុំ. [និសីទនាទិ+ភាវ] ភាវៈនៃឥរិយាបថមានកិ.អង្គុយជាដើម; វិ. **និសីទនំ អាទិ យស្ស សោ> និសីទនាទិ** (ឥរិយាបថោ) ។

និសីទនារហ តុ. [និសីទន+អរហ] គួរដល់កិ.អង្គុយ ។

និសីទនុដ្ឋហនកាល បុំ. [និសីទន+ឧដ្ឋហន+កាល] កាលជាទីអង្គុយនិងកាលជាទីក្រោកឡើង ។

និសីទន្ត តុ. [និ+សទ+អ+អន្ត, សទ>សីទ] កាលអង្គុយ, កំពុង

អង្គុយ ។

និសីទន្តិ កិ. [និ+សទ+អ+អន្តិ.វ.] អង្គុយ, ទំ, ជិះ ។

និសីទាបេតុំ អ. [និ+សទ+ណាបេ+តុំ] ដើម្បីញុំាង...ឱ្យអង្គុយ ។

និសីទាបេត្វា អ. [និ+សទ+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យអង្គុយហើយ, ញុំាង...ឱ្យអង្គុយហើយ ។

និសីទាបេថ កិ. [និ+សទ+ណាបេ+ថ.ប.] ចូរឱ្យអង្គុយ, ចូរញុំាង...ឱ្យអង្គុយ ។

និសីទិតុកាមតា ឥ. [និសីទិតុកាម+តា] ភាវៈនៃ...ជាអ្នកចង់ដើម្បីអង្គុយ; វិ. **និសីទិតុំ កាមេតីតិ> និសីទិតុកាមោ; និសីទិតុកាមស្ស ភាវោ> និសីទិតុកាមតា** ។

និសីទិតុំ អ. [និ+សទ+ឥ.អា.+តុំ] កិ.អង្គុយ, ដើម្បីអង្គុយ ។

និសីទិត្វា អ. [និ+សទ+ឥ.អា.+ត្វា] អង្គុយហើយ, ទំហើយ ។

និសីទេយ្យុំ កិ. [និ+សទ+អ+ឯយ្យុំ.ស., សទ>សីទ] គប្បីអង្គុយ ។

និសេធ កិ. [និ+សិធឬសេធ+អ+ហិ.ប., លុបហិ] ចូរហាម, ចូរឃាត់ ។

និសេធ បុំ. [និ+សិធ+ណ] កិ.ឃាត់, កិ.ហាម, កិ.ឫន្នាន ។

និសេធេតិ កិ. [និ+សិធ+ណេ+តិ.វ.] ឃាត់, ហាម, កំចាត់បង់, ឫន្នាន ។

និសេធេត្វា ក. [និ+សិធ+ណេ+ត្វា] ឃាត់ហើយ, ហាមហើយ, កំចាត់បង់ហើយ, ម្ចាន់ហើយ ។

និស្សគ្គិយាចិអាបត្តិអាបជ្ជន នបុំ. [និស្សគ្គិយាចិ+អាបត្តិ+អាបជ្ជន] កិ.ត្រូវនូវអាបត្តិមានអាបត្តិឈ្មោះនិស្សគ្គិយៈជាដើម ។

និស្សត្តនិជ្ជីវធម្ម បុំ. [និស្សត្ត+និជ្ជីវ+ធម្ម] និស្សត្តធម៌និងនិជ្ជីវធម៌ (ធម៌មិនមែនជាសត្វនិងមិនមែនជាជីវិត; វិ. **ន សត្តោ> និស្សត្តោ; ន ជីវោ> និជ្ជីវោ**) ។

និស្សទ្ទ គុ. [និ+សទ្ទ] មានសំឡេងមិនមាន, ឱ្យជាអ្នកមានសំឡេងមិនកើត; វិ. **នត្ថិ សទ្ទោ អស្សាតិ> និស្សទ្ទោ** ។

និស្សន្ទ បុំ. [និ+សន្ទ+អ] វិបាកជាគ្រឿងហូរចេញ (ផល, រំណោយ, អានិសង្ស); វិ. **និស្សន្ទតិ ឯតេនាតិ> និស្សន្ទោ** ។

និស្សយ បុំ. [និ+សិ+អ] ធម៌ជាទីអាស្រ័យ ឬធម៌ជាទីនៅអាស្រ័យ (និស្ស័យ, ការពឹងពាក់); វិ. **និស្សយតិ តន្តិ> និស្សយោ** ។ . **សម្បន្ន** គុ. អ្នកដល់ព្រមហើយដោយនិស្ស័យ ឬអ្នកមាននិស្ស័យដល់ព្រមហើយ; វិ. **និស្សយេន សម្បន្នោ> និស្សយសម្បន្នោ; និស្សយោ សម្បន្នោ យស្ស សោ> និស្សយសម្បន្នោ** ។

និស្សរណ នបុំ. [និ+សរ+យុ] កិ.រលាស់ចេញ ឬធម្មជាតជាគ្រឿងរលាស់ចេញ, ធម្មជាតជាគ្រឿងចេញទៅ; វិ. **និស្សរិយតេតិ> និស្សរណំ; និស្សរន្តិ និគ្គច្ឆន្តិ ឯតេនាតិ វា>**

និស្សរណំ ។ . **វិមុត្តិ** ឥ. កិ.ផុតស្រឡះដោយអំណាចនៃកិ. រលាស់ចេញ ។

និស្សរន្ត គុ. [និ+សរ+អ+អន្ត] កាលរលាស់ចេញ, កាលចេញទៅ ។

និស្សរន្តិ កិ. [និ+សរ+អ+អន្តិ.រ.] រលាស់ចេញ, ចេញទៅ ។

និស្សំសយ នបុំ. [និ+សំសយ] ការមិនកើតនៃសេចក្តីសង្ស័យ (ដោយឥតសង្ស័យ); វិ. **សំសយស្ស អភាវោ> និស្សំសយំ** ។

និស្សាមិក គុ. [និ+សាមិក] មានបុគ្គលជាម្ចាស់មិនមាន, មិនកើតបុគ្គលជាម្ចាស់ (ឥតម្ចាស់); វិ. **នត្ថិ សាមិកោ ឯតស្សាតិ> និស្សាមិកោ** ។

និស្សាមេត្វា ក. [និ+សម+ណេ+ត្វា] ពិចារណាហើយ, ត្រួតត្រាហើយ, ទុកដាក់ហើយ ។

និស្សារ គុ. [និ+សារ] មានខ្លឹមមិនកើត, មិនមានខ្លឹម (ឥតខ្លឹម); វិ. **នត្ថិ សារោ ឯតស្សាតិ> និស្សារោ** ។ . **ភាវ** បុំ. ភាវៈនៃ...ជារបស់មានខ្លឹមមិនកើត ។

និស្សាយ ក. [និ+សី+ត្វា] អាស្រ័យហើយ, ព្រោះអាស្រ័យ ។

និស្សិតក បុំ. [និ+សិ+ត+ក.ស.] និស្សិត, អ្នកនិស្សិត, ភិក្ខុអ្នកនិស្សិត, ភិក្ខុអ្នកអាស្រ័យ (សិស្ស); វិ. **និស្សយតីតិ> និស្សិតោ; និស្សិតោ ឯវ> និស្សិតកោ** ។

និស្សិត គុ. [និ+សិ+ត] អាស្រ័យហើយ, គឺ... អាស្រ័យហើយ ។

និស្សិរិក គុ. [និ+សិរី+ក] មានសិរីពុំមាន, មិនមានសិរី (ឥតសិរី); វិ. **នត្ថិ សិរី អស្សាតិ> និស្សិរិកោ** ។

និស្សីល គុ. [និ+សីល] អ្នកមានសីលមិនមាន, មិនមានសីល, (ឥតសីល); វិ. **នត្ថិ សីលំ អស្សាតិ> និស្សីលោ** ។

និស្សេណី ឥ. [និ+សិ+ណី] ពង្គោង, ជណ្តើរ ។

និស្សោក គុ. [និ+សោក] អ្នកមានសេចក្តីសោកមិនមាន, អ្នកមិនមានសេចក្តីសោក; វិ. **នត្ថិ សោកោ ឯតស្សាតិ> និស្សោកោ** ។

និហិតទណ្ឌ គុ. [និហិត+ទណ្ឌ] អ្នកមានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ, អ្នកមានអាជ្ញាលះហើយ; វិ. **និហិតោ ទណ្ឌោ យេន សោ> និហិតទណ្ឌោ** ។

និហិតធញ្ញ នថុំ. [និហិត+ធញ្ញ] ស្រូវដែលកប់ទុកហើយ, ស្រូវដែល...កប់ទុកហើយ ។

និហីន គុ. [និ+ហា+ត, ត>ឦន] ថោកទាប, ថោកថយ ។ - **កម្ម** គុ. អ្នកមានកម្មដ៏ថោកទាប ។ - **ជច្ច** គុ. អ្នកមានជាតិដ៏ថោកទាប ។ ជច្ច<ជាតិ, តិ>ច, ច>ច្ច, ជា>ជ ។

នីច គុ. [អញ្ច+ណ] ធម្មជាតិមិនទៅក្នុងខាងលើ (ទាប); វិ. **ឧទ្ធំ ន អញ្ចតីតិ> នីចំ** ។ - **កុល** នថុំ. ត្រកូលដ៏ទាប ។ - **តរ** គុ. ទាបជាង ។ - **បីឋក** នថុំ. តាំងដ៏ទាប, តាំងតូចដ៏ទាប ។

នីចាសន នថុំ. [នីច+អាសន] អាសនៈដ៏ទាប ។ - **ដ្ឋាន** នថុំ. ទីនៃអាសនៈដ៏ទាប, ទីជាទីតាំងនៃអាសនៈដ៏ទាប, ទីជាទីអង្គុយដ៏ទាប ។

នីត គុ. [នី+ត] គឺ...នាំទៅហើយ ។ - **ភយ** គុ. អ្នកមានភ័យគឺជននាំទៅហើយ; វិ. **នីតោ ភយោ យស្ស សោ> នីតភយោ** ។

នីយមាន គុ. [នី+យ+មាន] គឺ... កាលនាំទៅ ។

នីល គុ. [នីល+អ] ខៀវ, ពណ៌ខៀវ, (វិ. **នីលតីតិ> នីលំ**) ។ - **មណិកាឡមណិកហាបណ** ថុំ. កែវមណីមានពណ៌ខៀវ និងកែវមណីមានពណ៌ខ្មៅ និងកហាបណៈ ។ - **មហាសមុទ្ទ** ថុំ. មហាសមុទ្រដ៏ខៀវ, មហាសមុទ្រមានទឹកខៀវ ។

នីលាទិវណ្ណ គុ. [នីលាទិ+វណ្ណ] មានវណ្ណៈមានពណ៌ខៀវជាដើម ។

នីលាទិប្បការ គុ. [នីលាទិ+បការ] មានបការៈនៃពណ៌មានពណ៌ខៀវជាដើម, មានពណ៌ខៀវជាដើមជាបការៈ ។

នីលុប្បល នថុំ. [នីល+ឧប្បល] ឧប្បលខៀវ ។ - **កលាប** ថុំ. ពាច់នៃឧប្បលខៀវ ។ - **គន្ធសមានវណ្ណតា** ឥ. ភាវៈនៃ...ជា... មានវណ្ណៈស្មើដោយគន្ធនៃឧប្បលខៀវ ។ - **ឆទន** គុ. មានឧប្បលខៀវប្រក់ ឬបិទបាំង, ដ៏បិទបាំងដោយឧប្បលខៀវ ឬពាសដោយឧប្បលខៀវ ។ - **ទាមសទិស** គុ. ប្រាកដស្មើដោយកម្រង (ចង្កោម, សំណុំ) នៃផ្កាឧប្បលខៀវ ។

នីលោទកាទិភេទ គុ. [នីលោទកាទិ+ភេទ] ផ្សេងដោយទឹកខៀវទឹក

ខ្សែវជាដើម, បានមានទឹកខ្សែវជាដើមជាប្រភេទ ។

នីវរណ នពុំ. [នី+វរ+យុ] នីវរណៈ, គឺ. រាំង ឬធម្មជាតជាគ្រឿងរារាំង; វិ. **និវារិយតេ> និវរណំ; និវារេតិ ឯតេនាតិ វា> និវរណំ** ។ - **បញ្ចក** គុ. នីវរណៈជាពួកទី៥ ឬបាននីវរណៈជាពួកទី៥, ពួកនៃចំណែក៥នៃនីវរណៈ, ពួក៥នៃនីវរណៈ ។

នីហដ គុ. [នី+ហរ+ត, ត>ដ, ហុបរ] គឺ...នាំចេញហើយ ។ - **តា** ៥. ភាវៈនៃ...ជា...គឺ....នាំចេញហើយ; វិ. **និហដស្ស ភាវោ> និហដតា** ។

នីហត គុ. [នី+ហរ+ត] គឺ...នាំចេញហើយ, គឺ... កំចាត់ចេញហើយ, កំចាត់បង់ហើយ ។ - **មល** គុ. មានមន្ទិលកំចាត់បង់ហើយ; វិ. **និហតំ មលំ យេន សោ> និហតមលោ** ។ - **មាន** គុ. មានមានះកំចាត់បង់ហើយ, មានមានះនាំចេញហើយ, មានមានះ គឺ...កំចាត់បង់ហើយ ។

នីហរតិ គិ. [នី+ហរ+អ+តិ.វ.] នាំចេញ, ជញ្ជូនចេញ ។

នីហរថ គិ. [នី+ហរ+អ+ថ.ប.] ចូរនាំចេញ, ចូរបណ្តេញ ។

នីហរន្ត គុ. [នី+ហរ+អ+អន្ត] កាលនាំចេញ ។

នីហរាបេត្វា អ. [នី+ហរ+ណាបេ+ត្វា] ឱ្យនាំចេញហើយ, ញុំាង... ឱ្យនាំចេញហើយ ។

នីហរិត គុ. [នី+ហរ+ឥ.អា.+ត] គឺ... នាំចេញហើយ ។

នីហរិតព្វ គុ. [នី+ហរ+ឥ.អា.+តព្វ] គឺ...គប្បីនាំចេញ ។

នីហរិតុកាម គុ. [នីហរិតុំ+កម+ណ] អ្នកចង់ដើម្បីនាំចេញ, បណ្តេញចេញ; វិ. **នីហរិតុំ កាមេន្តីតិ> នីហរិតុកាមា** ។

នីហរិត្វា អ. [នី+ហរ+ឥ.អា.+ត្វា] នាំចេញហើយ ។

នីហរិយមាន គុ. [នី+ហរ+ឥ.អា.+យ+មាន] គឺ... កាលនាំចេញ ។

នីហរីសុ គិ. [នី+ហរ+អ+ឥំ.អជ្ជ.] នាំចេញហើយ, បណ្តេញចេញហើយ ។

នីហារ ចុំ. [នី+ហរ+ណ] ហេតុជាគ្រឿងនាំចេញ (ទំនង, លំអាន); វិ. **នីហរន្តិ អនេនាតិ> នីហារោ** ។

នុ និ. ហ្ន,ហ៎... ។ និបាតនេះកន្លែងខ្លះគ្រាន់តែចុះមកបំពេញបទប៉ុណ្ណោះទេមិនបាច់ប្រែថាជា អ្វីក៏មាន ។

នូន និ. ពិត, ដោយពិត, ប្រាកដ, មែន ។

នុទតិ គិ. [នុទ+អ+តិ.វ.] បន្ទោរបង់, បន្សាត់បង់ ។

នេក្ខ នពុំ., ចុំ. [និ>នេ+កន+អ, ន>ខ] ធម្មជាតដ៏រុងរឿង (មាស, មាសឆ្អោរ, ដុំមាស,) ប្រើជា " និក្ខ " ក៏មាន; វិ. **និកនតិ ធិប្បតីតិ> និក្ខំ** ។

នេក្ខម្ម នពុំ. [និ+កម+ណ] គុណជាតជាគ្រឿងចេញ (នេក្ខម្មៈ, ការចេញ, ការចេញបួស, វិមុត្តិ, អរហត្តផល); វិ. **និក្ខមតិ ឯតេនាតិ> នេក្ខម្មំ** ។ - **សង្កប្បាទិ** គុ. (សេចក្តីត្រិះរិះ)

មានសេចក្ដីត្រិះរិះក្នុងការចេញបួសជាដើម, (តម្រិះ) មានតម្រិះក្នុងនេក្ខម្មៈជាដើម ។ . **សុខ** នបុំ. សុខក្នុងនេក្ខម្មៈ, សុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនេក្ខម្មៈ (ការចេញបួស) ។

នេក្ខម្មូបសម បុំ. [នេក្ខម្ម+ឧបសម] ធម៌ជាទីចូលទៅរម្ងាប់ដោយអំណាចនៃនេក្ខម្មៈ ។

នេតវេ អ. [នី+តវេ] ដើម្បីនាំទៅ ។

នេតិ កិ. [នី+អ+តិ_វ.] នាំទៅ, រមែងនាំទៅ ។

នេតុំ អ. [នី+តុំ] ដើម្បីនាំទៅ ។

នេត្វា អ. [នី+ត្វា] នាំទៅហើយ ។

នេត្តិក បុំ. [នី+តិ+ក_ស.] អ្នកនាំទៅ; វិ. **នេតីតិ> នេត្តិ; នេត្តិ ឯវ> នេត្តិកោ** ។ អ្នកនាំទៅនូវ ទឹកតាមប្រឡាយ; វិ. **មាតិ. កាយ ឧទកំ នេតីតិ> នេត្តិកោ** ។ (ចុះណិកប្បច្ច័យ) អ្នកប្រកបក្នុងកិ.នាំទៅនូវទឹក; វិ. **នេត្តិយំ ឧទកនយនេ និយុត្តោតិ> នេត្តិកោ**; (អ្នកបង្ហូរទឹក, អ្នកស្រែ) ។

នេថ កិ. [នី+អ+ថ_ប.] ចូរនាំទៅ ។

នេន្ត គុ. [នី+អន្ត] កាលនាំទៅ ។

នេបក្កប្បញ្ញា ឥ. [នេបក្ក+បញ្ញា] បញ្ញាឈ្មោះនេបក្កៈ, បញ្ញាគឺភាវៈនៃបុ.អ្នករក្សានូវខ្លួនដោយមិនសល់ ឬបញ្ញាគឺភាវៈនៃបុ.អ្នកញុំាងកុសលធម៌ឱ្យផ្ចិតដោយមិនសល់ (បញ្ញាជាគ្រឿងរក្សានូវខ្លួន); វិ.

និស្សេសតោ អត្តានំ បាតិ រក្ខតីតិ> និបកោ; និស្សេសតោ បាចេតិ កុសលធម្មេតិ វា> និបកោ; និបកស្ស ភាវោ> នេបក្កំ; នេបក្កំ ឯវ បញ្ញា> នេបក្កប្បញ្ញា ។

នេមិអាទិ គុ. [នេមិ+អាទិ] យានូបករណ៍មានខ្នងកង់ជាដើម ឬអវយវៈនៃចក្រមានខ្នងកង់ជាដើម; វិ. **នេមិ អាទិ យស្ស តំ> នេមិអាទិ** ។

នេមិត្តក បុំ. [និមិត្ត+ណក] ជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត (ហោរ, ហោរា); វិ. **និមិត្តំ បឋេតិ ព្យាករោតីតិ> នេមិត្តកោ** ។

នេរញ្ជរា ឥ. [នេល+ជល, ល>រ] ឈ្មោះនេរញ្ជរា, ស្ទឹង (រលទឹក, ទន្លេ) មានទឹកមានទោសមិនមាន; វិ. **នេលំ និទ្ទោសំ ជលំ អស្សាតិ> នេរញ្ជរា** ។

នេរយិក គុ. [និរយ+ណិក] អ្នកទៅកាន់នរក, អ្នកកើតក្នុងនរក (សត្វនរក); វិ. **និរយំ គច្ឆតីតិ> នេរយិកោ; និរយេ និព្វត្តតីតិ> នេរយិកោ** ។

នេវាសិក គុ. [និ+វស+ណី+ក_ស.] អ្នកនៅជានិច្ច ឬអ្នកនៅរស់កាលជានិច្ច (ភិក្ខុជាម្ចាស់អាវាស, ចៅអាវាស); វិ. **និច្ចំ វសតីតិ> និវាសី; សោ ឯវ> នេវាសិកោ** ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកមានកិ.នៅអាស្រ័យជាប្រក្រតី; វិ. **និវាសោ សីលមស្សាតិ> នេវាសី; នេវាសី ឯវ> នេវាសិ. កោ** ។

នេសាទ បុំ. [និ+សាទ ឬនិ+សទ+ណ] អ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនមាន;ម្យ៉ាងទៀតអ្នកសម្លាប់នូវសត្វមានម្រឹគនិងត្រីជាដើម (អ្នកនេសាទ); វិ. **នត្ថិ សារោ អស្សាតិ> នេសារោ; មិគបច្ចាធិនិ និសារេតិ មារេតីតិ វា> នេសារោ** ។

នេសិ កិ. [នី+អ+ញ្ញ-អជ្ជ., ចុះស.អា.] នាំទៅហើយ ។

នេស្សាម កិ. [នី+អ+ស្សាម.ភ.] នឹងនាំទៅ ។

នេហិ កិ. [នី+អ+ហិ.ប.] ចូរនាំទៅ ។

នោ បុ.ស. [អម្ហ+នំ.វិ.>នោ] នៃយើងទាំងឡាយ, ដល់យើងទាំងឡាយ,... ។

នោ និ. មិន, មិនមែន, កុំ, ពុំ, ទេ ។

នៅមានភាគទី៣ ពីអក្សរ ប - ហ ទៀត